

120
10

ΒΕΡΟΙΑΣ
7.

67

GRUER - 00462

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

†200
3807/63

ΔΟΥΚΕ

Κωνσταντίνος
Παπαδόπουλος

8

ΒΑΜΒΑΚΟΚΑΘΕΤΗΡΙΟΝ
ΕΝ ΗΛΙΟΥΣΕΙΝ.
ΝΟΤΚΟΥ ΚΥΡΤΕΝ ΤΟΠΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ
Δ. Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣ

ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΙΣΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΩΣ

ΚΑΙ ΤΩ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΣ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

καὶ εἰσαχθεῖσα ὑπ' αὐτῆς εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα
πρὸς διδασκαλίαν τῆς ἐν αὐτοῖς μαθητενοῦσης
Ὁρθοδόξου Νεολογίας.

(Ἀδείφ. τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Αὐτ. Ὑπουργείου).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

Παρ' ἅπασιν τοῖς βιβλιοπώλαις.

1877.

ΤΥΠΟΙΣ ΒΟΥΤΥΡΑ ΚΑΙ Σ/ΑΣ.

Δημοσθεῖς Κοινη Βιβλιοθήκη Βεροῖος

Πάν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθι σφραγίδα τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως θεωρηθῇ ὡς ἐκ τυποκλοπίας προερχόμενον καὶ προκαλέσῃ τὸν δεῖ δικαστικὴν καταδίωξιν τοῦ τυποκλόπου.

Πρὸς ἐξασφάλισιν ἐκ τῆς τυποκλοπίας ἐξετελέσθησαν αἱ νόμιμοι μέτρα κατὰ ταῖς αὐτοῦ. τορικαῖς ἀρχαῖς διατυπώσεις.

Ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ὁ συγγραφεὺς προσφέρει δέκα ὀθωμανικὰς εἰς τὸν ἐκτὸς ἐπιδώσῃ εἰς αὐτὸν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθι σφραγίδα καὶ ὑπογραφὴν μετὰ τῆς ἑμμαρτύρου καταδείξεως καὶ ἀπ' οὗ ἐλήφθη τὸ ἀσφράγιστον καὶ ἀνυπόγραφον ἢ ὅπως δὴ πῶς ἄλλως κλειψίτυπον βιβλίον.

Βιβλιογραφία

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως
Ἀνθιμὸς ἐπιβεβαίωσι.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διελθοῦσα τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Δημητρίου Ν. Βερναρδάκη ἐκπονηθεῖσαν καὶ ὑποβληθεῖσαν αὐτῇ *Ἰερὰν Ἱστορίαν* πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ εὐρύδουσα αὐτὴν σύμφωνον πρὸς τὸ διάγραμμα τοῦ ὑπ' αὐτῆς προηρυχθέντος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 δεκεμβρίου 1870 μαγωνίσματος, μετὰ τὴν προσήκουσαν ἐπιθεώρησιν, ἐγκρίνει τὴν ἐκτύπωσιν αὐτῆς καὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικοῖς σχολείοις. Ἐξασφαλίζει δὲ τὸν συγγραφέα κατὰ τῆς τυποκλοπίας ἀπὸ τῆς ἐπιθέσεως τῆς ἑαυτοῦ σφραγίδος ἐφ' ἐκάστου τῶν ἀντιτύπων.

Τῇ 2 Ἰουνίου 1872.

Ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Κεντρικῆς
Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς

† Ὁ Νέσσης ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ.

† Ὁ Μ. Πρωτοσ. Δ. ΕΥΕΛΑΔΙΑΝΟΣ.

† Ὁ Ἀρχ. Β. ΒΡΥΕΝΝΙΟΣ.

† Ὁ Ἀρχιεπ. τῆς Γ. Συνόδου Ἀρχ. Κ. ΕΥΤΥΧΙΑΝΟΣ.

† Ὁ Μ. Ἀρχιδιάκ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

† Ὁ Γραμμ. Ἀρχ. Γ. ΑΛΦΘΟΝΙΑΝΟΣ.

Δημόσια Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ

ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΗ.

§. 1.

Τί λέγεται Ιστορία ἐν γένει, καὶ τί ἰδίως ἱερὰ Ιστορία;

Ἰστορία ἐν γένει λέγεται ἡ διὰ λόγου διήγησις καὶ ἐξηγησις τῶν ἔργων καὶ πράξεων τῶν ἀνθρώπων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον. Ἰερὰ δὲ Ιστορία λέγεται ἰδίως ἡ κατὰ τὴν παλαιὰν καὶ νέαν Διαθήκην Ιστορία τῆς ἐπὶ τῆς γῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

§. 2.

Διὰ τί ἡ Ιστορία αὕτη ἐπονομάζεται ἱερὰ, καὶ εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται;

Ἡ Ιστορία αὕτη ἐπονομάζεται ἱερὰ, διότι ἐμπεριέχεται εἰς τὰ δύο ἱερὰ βιβλία, τὰ ὅποια συνέγραψαν ἱεροὶ καὶ ἅγιοι ἄνδρες, ὁδηγούμενοι καὶ ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τοῦ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Τὰ διὰ ταῦτα βιβλία εἶνε ἡ παλαιὰ καὶ ἡ νέα Διαθήκη. Ὅθεν καὶ ἱερὰ Ιστορία διαιρεῖται εἰς δύο μέρη α) τὴν Ιστορίαν τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, διαλαμβάνουσαν περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, περὶ τῆς θρησκευτικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκ τῆς νεαρᾶν τοῦ ἡλικίαν, καὶ ἰδίως περὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ τῶν ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἐνεργηθέντων θων θαυμάτων πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ β) τὴν Ιστορίαν τῆς νέας Διαθήκης, ἥτοι τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ ἁγίων αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, οἵτινες ἐκήρυξαν εἰς τὸν κόσμον τὸ Εὐαγγέλιον.

§. 3.

Ποῖόν τι εἶνε τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ μαθήματος τούτου

Καὶ τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ μαθήματος τούτου τῆς Ιστορίας εἶνε ἱερὸς. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἱερᾶς Ιστο-

ρίας βλέπομεν, ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται, μόνοι ἐξ ὧν τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἐγνώρισαν καὶ ἐλάτρευσαν τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεόν. Καὶ ὡς αἰεὶ μὲν ὁ ἐκλεκτὸς οὗτος λαὸς τοῦ Θεοῦ ἠκολούθει τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἦτον εὐτυχὴς καὶ ἰσχυρὸς καὶ ἐνδοξος, ὡς αἰεὶ δὲ ἐξέκλινεν ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ, ἐτιμωρεῖτο καὶ ἔπασχε καὶ ἐδυστύχει, μέχρις οὗ πληρώσας πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀνομίαν ἐξωλίσθησεν εἰς τὸν κρημνὸν τῆς ἀπωλείας, ὅπου ἔκειντο καὶ ἡ ἐπίλοιπα ἔθνη, τὰ μὴ γνωρίζοντα τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

Εἰς τὸ δευτέρον δὲ μέρος τῆς ἱερᾶς ἱστορίας βλέπομεν πῶς ὁ εὐσπλ. γχνος Θεός, ἐλεήσας τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἔστειλε τὸν μονογενῆ τοῦ υἱὸν διὰ τὴν σῶσιν αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Καὶ οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, οἵτινες ἔχον μόνον δὲν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὸν κατεδίωξαν καὶ τὸν ἐθανάτωσαν, ἀπέλαβον μετ' οὐ πολὺ φρικτὴν τοῦ φρικτοῦ ἐγκλήματός των τὴν τιμωρίαν, ἀπολέσαντες τὴν πατρίδα των, καὶ διασπαρέντες καὶ πλανώμενοι μέχρι σήμερον ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Ὅσοι δὲ ἐπίστευσαν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ἦτοι τὸν θεῖον τοῦ λόγον, τὸν ὅποιον ἐκήρυξαν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἀπόστολοι, συναπετέλεον τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἦτοι τὸ σύνολον τῶν ἀληθινῶν Χριστιανῶν. Ἡ δὲ Ἐκκλησία αὕτη τοῦ Χριστοῦ, νέος τῆς χάρος Ἰσραὴλ, διαδέχεται τὸν παλαιὸν Ἰσραὴλ τοῦ νόμου, καὶ ἡ πλέον περιοριζόμενος ἀποκλειστικῶς εἰς ἓν ἔθνος, ὅπως ἐκεῖνι, ἀλλὰ γενικὸς καὶ παγκόσμιος, περιλαμβάνει καὶ προσκαλεῖται ἀποδέχεται εἰς τοὺς κόλπους τοῦ πᾶν ἔθνος καὶ πᾶσαν γλῶσσαν. Καὶ αἱ μὲν παρὰ Θεοῦ ἀμοιβαὶ καὶ τιμωρίαι τοῦ παλαιοῦ Ἰσραὴλ ἦσαν μᾶλλον ὕλικαί καὶ ἐγκόσμιοι, αἱ δὲ παρὰ Θεοῦ ἀμοιβαὶ καὶ τιμωρίαι τοῦ νέου τῆς χάριτος Ἰσραὴλ εἶνε μᾶλλον πνευματικαί, διότι ἀντικείμενον αὐτῶν εἶνε ὅχι ἐγκόσμιος πλοῦτος καὶ δόξα καὶ δύναμις, ἀλλὰ ἡ ἀφθαρτος καὶ αἰώνιος βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ἐκ τούτων πάντων ἐξηγεῖται πῶς καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ μαθη-

ματος τούτου εἶνε, ὡς προεῖρήθη, ἱερός: ἡ ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱστορουμένων ἐπίγνωσις τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἐπ' ἐλπίδι τῆς αἰωνίου ζωῆς ρύθμισις τοῦ βίου ἡμῶν συμφώνως μετὰ τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα.

§. 4.

Εἰς πόσας περιόδους διαιρεῖται τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἱερᾶς ἱστορίας;

Ἡ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ περιόδους.

Ἡ πρώτη περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ φθάνει ἕως εἰς τὴν κλῆσιν τοῦ Ἀβραάμ, ἥτοι ἀπὸ τὸ 5508 ἕως εἰς τὸ 2101 ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

Ἡ δευτέρα περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν κλῆσιν τοῦ Ἀβραάμ καὶ φθάνει ἕως εἰς τὴν μετανάστευσιν τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἥτοι ἕως εἰς τὸ 1886 ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

Ἡ τρίτη περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ καὶ φθάνει ἕως εἰς τὸν θάνατον τοῦ Μωϋσέως, ἥτοι ἕως εἰς τὸ 1632 πρὸ Χριστοῦ.

Ἡ τετάρτη περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐξοδον τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν γῆν Χαναάν καὶ φθάνει ἕως εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Σαμουὴλ, ἥτοι ἀπὸ τὸ 1632 ἕως εἰς τὸ 1108 πρὸ Χριστοῦ.

Ἡ πέμπτη περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν χρίσιν τοῦ Σαοὺλ εἰς βασιλέα καὶ φθάνει ἕως εἰς τὸν διχασμὸν τοῦ βασιλείου, ἥτοι ἀπὸ τοῦ 1108 ἕως εἰς τὸ 988 ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

Ἡ ἕκτη περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Ῥοβοὰμ καὶ Ἱεροβοὰμ καὶ φθάνει ἕως εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος, ἥτοι ἀπὸ τὸ 988 ἕως εἰς τὸ 595 ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

Ἡ ἑβδόμη καὶ τελευταία περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος καὶ φθάνει ἕως εἰς τὴν ἐνανθρώπισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΙΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΗΤΟΙ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ.

ΓΕΝΕΣΙΣ.

Ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τῆς κλήσεως τοῦ Ἀβραάμ,
ἤτοι ἀπὸ τοῦ 5508 ἕως τοῦ 2101 ἔτους πρὸ Χριστοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΛΑΣΤΟΙ.

§. 5.

Πότε καὶ πῶς ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον;
Ὁ Θεὸς ἔκτισεν ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸν κόσμον εἰς ἑξ ἡμέρας
5508 ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ἔκαμε τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν, βυθισμένα ἀκόμη εἰς χάος καὶ εἰς σκότος. Ἐπειτα
δὲ εἶπεν, Ἄς γείνη φῶς, καὶ ἔγεινε τὸ φῶς, τὸ ὅποτον διεχώρι-
σεν ἀπὸ τοῦ σκότους, καὶ τὸ μὲν φῶς ὠνόμασεν ἡμέραν, τὸ δὲ
σκότος νύκτα. Τὴν δευτέραν ἡμέραν ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸ στερέωμα,
τὸ ὅποτον ὠνόμασεν οὐρανόν. Τὴν τρίτην ἡμέραν διεχώρισε τὴν
θάλασσαν ἀπὸ τὴν ξηράν, τὴν ὅποιαν διέταξε νὰ βλαστήσῃ
παντὸς εἶδους δένδρα καὶ φυτά. Τὴν τετάρτην ἔκτισε τὸν ἥλιον,
τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα. Τὴν πέμπτην ἔκαμε τοὺς ἰχθύας
καὶ τὰ πτηνά, τὴν ἕκτην τὰ τετράποδα καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, καὶ
τελευταῖον τὸν ἄνθρωπον. Ἀρ' οὐ δὲ τοιοιτοτρόπως ὁ Θεὸς ἔκτι-
σεν εἰς ἑξ ἡμέρας ὅλον τὸν κόσμον, τὴν ἐβδόμην ἀνεπαύθη. (Γεν.
κεφ. α'—6').

§. 6.

Πόθεν καὶ πῶς ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον;

Ὁ Θεὸς λαβὼν χῶμα ἐκ τῆς γῆς ἔπλασε κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἑαυτοῦ τὸν ἄνθρωπον, ἐμφυσήσας εἰς αὐτὸν πνοὴν ζωῆς, καὶ τὸν ὠνόμασεν Ἀδὰμ. Ἐπειτα σκεφθεὶς ὁ Θεὸς ὅτι δὲν εἶνε καλὸν νὰ μένη ὁ ἄνθρωπος μόνος, ὥστε ἵλεεν εἰς τὸν Ἀδὰμ ὕπνον, καὶ λαβὼν μίαν ἀπὸ τὰς πλευρὰς αὐτοῦ ἔπλασε τὴν πρώτην γυναῖκα, τὴν Εὕαν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀδὰμ βοηθὸν καὶ σύντροφον. Φυτεύσας δὲ εἰς τὴν Ἑδέμ τῆς Ἀσίας τὸν παράδεισον, ἦτοι κήπον μέγαν καὶ τερπνότατον, διαρρέομενον ἀπὸ τέσσαρας ποταμούς, τὸν Φισῶν, Γεῶν, Τιγριν καὶ Εὐφράτην, ἔφερεν ἐκεῖ τὸν Ἀδὰμ διὰ νὰ τὸν καλλιεργῇ καὶ τὸν φυλάττῃ. Ἐδωκε δὲ ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀδὰμ καὶ εἰς τὴν Εὕαν ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν γῆν, εἰς τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ ζῶα τῆς ξηρᾶς, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, καθὼς καὶ εἰς ὅλα τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα. Μόνον δὲ ἐνὸς δένδρου τὸν καρπὸν ἀπηγόρευσε εἰς αὐτούς, τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, εἰπὼν ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν ἤθελαν ἐγγίσῃ τὸν καρπὸν τοῦτον, ἐμελλαν νὰ ἀποθάνωσι. (Γενέσ. κεφ. 6'.)

§. 7.

Ἐρύλαξεν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὕα τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ;

Ὁ Ἀδὰμ καὶ καὶ ἡ Εὕα παρέβησαν τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰδοὺ πῶς. Ὁ ὄφις, ὅστις ἦτο τὸ πονηρότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα, ἐλθὼν εἶπε πρὸς τὴν Εὕαν, ὅτι ἂν φάγῃ αὐτὴ καὶ ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως δὲν θὰ ἀποθάνωσι, καθὼς εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ Θεός, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐναντίας θὰ διανοιχθῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν, καὶ θὰ εἶνε ὡς θεοί, γνωρίζοντες τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. Πιστεύσασα εἰς τὸν λόγον τοῦτον τοῦ ὄφειος ἡ Εὕα, καὶ ἰδοῦσα ὥρατον καὶ ἐπιθυμητὸν τὸ δένδρον τῆς γνώσεως καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ, ἔκοψε καὶ ἔφαγεν, ἔφερε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἀδὰμ, ὅστις ἔφαγε καὶ αὐτός. Παρεμθὺς δὲ τῷ πάντι διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν πρωτοπλάστων, ἀλλὰ μόνον διὰ

νὰ ἰδῶσιν ὅτι ἦσαν γυμνοί, τουτέστι διὰ νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι διὰ τῆς παραβάσεώς των ἐστερήθησαν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. "Οθεν καὶ ἔρραψαν φύλλα συκῆς, διὰ νὰ σκεπάσωσι τὴν γυμνότητά των. (Γενέσ. γ'.)

§. 8.

Τί ἔγεινεν ἀκολούθως;

Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ ἀκούσαντες τὸν Θεὸν περιπατοῦντα εἰς τὸν παράδεισον, ἔφυγαν μακρὰν αὐτοῦ καὶ ἐκρύβησαν εἰς τὰ δένδρα. Ὁ Θεὸς καλεῖ τότε τὸν Ἀδὰμ λέγων, Ἀδὰμ ποῦ εἶσαι; καὶ ὁ Ἀδὰμ ἀποκρίνεται λέγων, Ἦκουσα τὴν φωνὴν σου καὶ ἐφοβήθην, διότι εἰμαι γυμνός καὶ ἐκρύβην. Καὶ πόθεν ἔμαθες ὅτι εἶσαι γυμνός; ἠρώτησεν ὁ Θεός, ἥ μήπως ἔφαγες ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν; Ἡ γυνή, ἀποκρίνεται ὁ Ἀδὰμ, τὴν ὁποίαν με ἔδωκες βοηθὸν καὶ σύντροφον, αὐτὴ με ἔδωκε καὶ ἔφαγα. Καὶ ἠρώτησεν ὁ Κύριος τὴν γυναῖκα λέγων, Διὰ τί ἔκαμες τοῦτο; Ἡ δὲ γυνὴ ἀποκρίνεται, Ὁ ὄφις με ἠπάτησε.

Τότε ὁ Θεὸς κατηράσθη τὸν ὄφιν καὶ εἶπε, Νὰ εἶσαι ἐπικατάρατος μεταξὺ ὅλων τῶν ζώων, κατὰ γῆς νὰ ἔρπης, καὶ γῆν νὰ τρώγῃς. Θὰ θέσω δὲ ἐχθραν μεταξὺ σου καὶ τῆς γυναίκος, καὶ μεταξὺ τοῦ σπέρματός σου καὶ τοῦ σπέρματός της· καὶ σὺ μὲν θὰ κεντήσῃς τὴν πτέρναν ἐκείνου, ὅστις θὰ γεννηθῇ ἐκ τῆς γυναίκος, ἀλλ' αὐτὸς θὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν σου. Πρὸς δὲ τὴν γυναῖκα εἶπε, Θὰ πληθύνω τὰς λύπας σου, με πόνους θὰ γεννᾷς τέκνα, καὶ θὰ εἶσαι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνδρός σου. Καὶ πρὸς τὸν Ἀδὰμ εἶπεν, Ἐπειδὴ ἤκουσες τὸν λόγον τῆς γυναίκος σου, καὶ ἔφαγες ἀπὸ τὸν καρπὸν, τὸν ὅποιον σοῦ ἀπηγόρευσα, νὰ εἶνε κατηραμένη ἡ γῆ, με κόπους καὶ λύπας νὰ τὴν ἐργάζεσαι, καὶ αὐτὴ νὰ βλαστάνῃ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, νὰ τρώγῃς δὲ τὸν ἄρτον σου με ἰδρώτα τοῦ προσώπου σου, ἕως οὗ νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθης, διότι γῆ εἶσαι καὶ εἰς τὴν γῆν θὰ ἐπιστρέψῃς. Τότε ὁ Θεὸς ἐξέβαλεν ἀπὸ τὸν παράδεισον τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν, ἀφ' οὗ τοὺς ἐνέδυσεν

χιτῶνας δερματίνους, καὶ ἔβαλε τὰ Χερουβίμ καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν, διὰ νὰ φυλάττωσι τὴν εἰσοδὸν τοῦ. (Γενέσ. γ').

§. 9.

Ἀπέκτησε τέκνα ὁ Ἀδὰμ, πῶς ὠνομάζοντο, καὶ τί ἔπραξαν;

Ὁ Ἀδὰμ ἐγέννησεν ἐκ τῆς Εὕας υἱοὺς καὶ θυγατέρας, τῶν ὁποίων πρῶτος ἦτο ὁ Κάιν, ὅστις ἔγεινε γεωργός, καὶ δευτερός ὁ Ἀβελ, ὅστις ἔγεινε ποιμὴν προβάτων. Καὶ ὁ μὲν Κάιν ἐπρόσφερε θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς, ὁ δὲ Ἀβελ ἀπὸ τὰ πρωτότοκα τοῦ ποιμνίου τοῦ. Καὶ ἡ μὲν προσφορά τοῦ Ἀβελ ἤρεσεν εἰς τὸν Θεόν, ὅχι ὁμοῦς καὶ ἡ τοῦ Κάιν, ὅς τις καὶ ἡγανάκτησε διὰ τοῦτο. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Κάιν, Διὰ τί ἡγανάκτησες; ἐάν μὲν πράττης καλῶς, θὰ ἀρέσῃς καὶ σύ, ἐάν δὲ κακῶς, ἀμαρτάνεις. Τότε ὁ Κάιν ἐπρότεινεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἀβελ νὰ ὑπάγωσιν ἔξω εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ ἐκεῖ ὁρμήσας κατ' αὐτοῦ τὸν ἐφόνευσεν.

Ὁ Θεὸς ἠρώτησε τὸν Κάιν λέγων, Ποῦ εἶνε ὁ ἀδελφός σου Ἀβελ; Ὁ δὲ Κάιν ἀπεκρίθη, Δὲν γνωρίζω· μήπως εἶμαι φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐγώ; Ἀλλ' ὁ Κύριος λέγει πρὸς αὐτόν, Τί ἔκαμες; τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς ἐμέ ἐκ τῆς γῆς. Κατηραμένη νὰ εἶνε ἡ γῆ, τὴν ὁποίαν ἐπότισες μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου· νὰ τὴν ἐργάζεσαι, καὶ αὐτὴ καρπὸν νὰ μὴ σὲ φέρῃ, στεναζὼν δὲ καὶ τρέμων νὰ πλανᾷσαι ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ δὲ Κάιν τρέμων ἔφυγεν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐλθὼν κατήχησεν εἰς τὴν χώραν Ναὶδ ἀπέναντι τῆς Ἑδέμ. (Γενέσ. δ').

§. 10.

Τί διδασκόμεθα ἀπὸ τὰ μέχρι τοῦδε ἱστορηθέντα;

Ἀπὸ τὰ μέχρι τοῦδε ἱστορηθέντα διδασκόμεθα, ὅτι πρὶν ἀκόμη ὑπάρξῃ ὁ κόσμος, ὑπῆρχεν εἰς Θεὸς ἀναρχος· ὅτι ὁ Θεὸς αὐτός ὡς παντοδύναμος ἐπλασεν ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸν κόσμον ὅλον, καὶ τέλος ὅτι ὁ Θεὸς οὗτος ὡς πανάγαθος ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ εἶνε κύριος τοῦ κόσμου τούτου καὶ νὰ ἀπολαύῃ.

τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα κτίσματα ὁ Θεὸς ἐπλάσεν μὲ μόνον τὸν ἐπιτακτικόν του λόγον· διὰ τὴν πλάσῃ δὲ τὸν ἄνθρωπον πρῶτον ἐσκέφθη καὶ ἀπεράσισε, καὶ ἔπειτα ἐργάσθη ὁ ἴδιος, τὸ μὲν σῶμά του πλάσας ἀπὸ χῶμα, ἐμφυσήσας δὲ ὁ ἴδιος εἰς αὐτὸν τὴν ψυχὴν, καὶ ποιήσας αὐτὸν ἐν γένει κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἑαυτοῦ. Ἐννοεῖ δὲ διὰ τῶν εἰκονικῶν τούτων ἐκφράσεων ἡ Γραφή, ὅτι ἡ οὐσία τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἐπλάσθη πνευματικὴ καὶ θεοειδής, διότι ὁ Θεός, κυρίως εἰπεῖν, οὔτε στόμα ἔχει οὔτε ἀναπνέει. Ἀπὸ τοῦτο δὲ βλέπομεν τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀνθρώπου ὑπὲρ πάντα τὰ κτίσματα, τὰ τε ξμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα καὶ ὅτι, ἂν τὸ σῶμά του ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν, κατὰ τὴν θείαν καὶ ἀμετάκλητον καταδίκην, ἡ ψυχὴ του ὅμως, ὡς ἐμφυσηθεῖσα ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ Δημιουργοῦ, εἶνε ἀθάνατος.

Ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος, ἀφ' οὗ ἐκ τοῦ μηδενὸς εἰς τὸ εἶναι παραχθὲς ἔλαβε ὠρεάν ἀπὸ τὸν πανάγαθον Δημιουργὸν πάντα ταῦτα τὰ ἄκρα καὶ μέγιστα ἀγαθὰ, δὲν ἐδεῖξε δυστυχῶς ὑπακοὴν εἰς αὐτόν, καὶ ταύτην συνισταμένην εἰς πρᾶγμα ἐλάχιστον καὶ μηδαμινώτατον, τὴν ἀποχὴν ἀπὸ ἑνα καὶ μόνου καρπὸν. Εὐθύς λοιπὸν εἰς τὰ πρῶτα βήματα τῶν προπατόρων μας τούτων παρατηροῦμεν ὄχι ἀρετὰς ἀλλὰ κακίας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ, ὁ Ἐωσφόρος, ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν διὰ τοῦ ὄψεως. Εὐθύς ἡ περιέργεια σπρώχνει τὴν Εὐάν νὰ τεῖνῃ τὸ οὐς πρὸς τὸ κακόν, πρὸς τὸν ὄφιν· ἡ πλεονεξία καὶ φιλοδοξία κινεῖ αὐτὴν καὶ τὸν Ἀδάμ νὰ παρακούσωσι τὸν Θεὸν μὲ τὴν ἀσεβῆ καὶ παράτολμον ἐλπίδα, ὅτι θὰ γείνωσι καὶ αὐτοὶ θεοί, καὶ ἐπὶ τέλους καρποῦνται τὴν ἀπόλειαν τῶν ἀγαθῶν τοῦ παραδείσου καὶ τὸν θάνατον, ἀξίως τῆς μεγάλης τῶν ἀχαριστίας. Κληρονόμος δὲ τῆς ἀμαρτίας, ὅπως καὶ τῆς τιμωρίας καὶ καταδίκης ταύτης τῶν προπατόρων, ἔγεινεν ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ παραχθὲν ἐκ τοῦ ζεύγους τούτου τῶν πρωτοπλάστων.

Ἐάν ἐκ τῆς τιμωρίας καὶ καταδίκης τῶν πρωτοπλάστων

μανθάνωμεν τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, ἐξ ὧων προλέγει περὶ τοῦ ὄψεως καὶ τῆς γυναικός, μαθαίνομεν πάλιν τὴν ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν καὶ συγκατάδασιν αὐτοῦ, ὅστις, μὴ ἀνεχόμενος νὰ μένη διὰ παντός ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὑπεσχέθη νὰ ἐγείρῃ ἐκ τῆς γυναικός ἐκείνον, ὅστις ἐμελλε νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄψεως, τουτέστι τοῦ διαβόλου, καὶ νὰ σώτῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Οὗτος δὲ ἦτο ὁ υἱὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐμελλε νὰ ἐνανθρωπίσῃ γεννώμενος ἐκ γυναικός, τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας.

Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν βλέπουσι τὴν γυμνότητά των, καὶ ἀκούσαντες τὰ βήματα τοῦ Θεοῦ, κρύπτονται. Ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι, καθὼς ἡ ἀγαθὴ πράξις χαροποιεῖ καὶ προσεγγίζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν Θεόν, οὕτως ἡ ἁμαρτία ἐξ ἐναντίας τὸν καταισχύνει, τὸν λυπεῖ, τὸν φοβίζει καὶ τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ αὐτόν.

Ἐκτὸς τούτων ἡ δημιουργία τῆς Εὐας μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ γάμος εἶνε ιερὸς καὶ ἀπαραίτητος θεσμὸς τῆς ἀνθρωπίνης καινότητος, ὡς διαταχθεὶς καὶ ἐνεργηθεὶς ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεόν.

Ὁ φθόνος καὶ τὸ μῖσος κινεῖ τὸν Κάϊν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τοιουτοτρόπως ὁ πρῶτος ἐπὶ τῆς γῆς ἀδελφὸς βάπτει τὰς χεῖράς του εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ του. Φρικῶδες τὸ κακούργημα, ἀλλὰ καὶ φρικώδης ἡ τιμωρία! Δὲν ἀφῆκεν ὁ Θεὸς τὸν Κάϊν νὰ θανατωθῇ, καθὼς ἀναφέρει ἡ Γραφή, διότι ἡ τιμωρία αὕτη θὰ ἦτο μικρά· ἀπέθῃ ὁ μιαιφάν ἀδελφοκτόνος νὰ πλανᾶται, στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς, μὲ ἄγρυπνον πάντοτε καὶ ἀκαίμητον τὸν ἐλεγχον τῆς συνειδήσεως, εἰκὼν φοβερά καὶ ἀποτρόπαιος τοῦ κακούργου.

Ἀπὸ τὴν καταδίκην τῶν πρωτοπλάστων μαθαίνομεν ἐκ νέου, ὅτι ἡ ἐργασία εἶνε χρεὸς ἀπαραίτητον παντός ἀνθρώπου, καὶ ὅτι ἐκείνος, ὅστις δὲν τρώγει μὲ ἰδρῶτα τοῦ προσώπου τὸν ἄρτον του, ἐκκλίνει ἀπὸ τὴν τροχίαν τοῦ ἀνθρώπινου βίου, ὅποτον διεγραψεν αὐτόν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ λόγου του καὶ πρότερον, ὅταν

εβαλε τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν παράδεισον, διὰ νὰ ἐργάζεται καὶ τὸν φυλάττῃ, καὶ ὕστερον, ὅταν τὸν ἐξέβαλεν ἐκεῖθεν μετὰ τὴν παρακοήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ.

§. 11.

*Ἀπέκτεινε καὶ ἄλλα τέκνα ὁ Ἀδὰμ, καὶ ποῶς τις ὑπῆρξεν ὁ βίος αὐτῶν;
 Ὁ Ἀδὰμ ἀπέκτεισεν ἔχι μόνον τὸν Σήθ (5278 πρὸ Χριστοῦ), ὅστις ἀντικατέστησε τὸν Ἀβελ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα τέκνα καὶ ἀπογόνους. Ἀφ' οὗ δὲ ἐζήτησεν ἐννεακόσια τριάκοντα ἔτη, ἀπέθανε κατὰ τὴν θείαν ἀπόφασιν καὶ καταδίκην, αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του, καὶ ὅλοι του οἱ ἀπόγονοι, ἐκτὸς τοῦ Ἐνώχ, ἀπογόνου τοῦ Σήθ; ὅστις διὰ τὴν μεγάλην του δικαιοσύνην καὶ εὐσεβειαν δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ μετέστησεν αὐτὸν ὁ Θεός, ὅπως μετὰ ταῦτα καὶ τὸν προφῆτην Ἡλίαν. Οἱ ἀπόγονοι οὗτοι τοῦ Ἀδὰμ, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ὑπῆρξαν μακροβιώτατοι, καὶ μάλιστα ὁ Μαθουσάλα, ζήσας 960 ἔτη, ἔκτισαν πόλεις καὶ ἐφεύρον διαφόρους τέχνας. Ἀλλὰ ὁμοῦ μὲ τὸν πληθυσμὸν ἠὺξησεν εἰς τὸ ἐπακρον καὶ ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν ἀπογόνων τοῦ Κάνν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Θεὸς ἐλυπήθη, καὶ μετενόησε διότι ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον· ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ κατακλυσμὸν, καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς πάντα ἄνθρωπον, καὶ πᾶσαν σάρκα φέρουσιν πνοὴν ζωῆς. Μόνον δὲ τὸν Νῶε ἠλέγησε, διότι ἦτο ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβής· ὅθεν καὶ ἀνακοινώσας εἰς αὐτὸν τὴν ἀπόφασίν του, τὸν διέταξε νὰ κατασκευάσῃ κιβωτὸν ὑπερμεγέθη, τὴν ὁποίαν νὰ ἀλείψῃ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν μὲ πίσσαν, καὶ ἐφοδιασθεὶς μὲ τὰ ἀναγκαῖα τροφίμα καὶ ἐφόδια νὰ ἐμβῇ εἰς αὐτὴν μὲ τὴν οἰκογένειάν του, φέρων καὶ ζεύγη ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα. Ὁ δὲ Νῶε, ἐκτελέσας πάντα ὅσα διέταξεν ὁ Κύριος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν κιβωτὸν μὲ τὴν γυναῖκά του, τοὺς τρεῖς υἱοὺς του, καὶ τὰς τρεῖς γυναῖκας τῶν υἱῶν του (3,246 πρὸ Χριστοῦ). (Γενέσι. ε—ζ').

§. 12.

Περίγραψε τὸν κατακλυσμὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Τότε ἤνοιξαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐπλημ-
μύρισαν τὰ ὕδατα, καὶ ἤνοιξαν οἱ καταβάκται τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἔπεσε βροχὴ ῥαγδαία ἐπάνω εἰς τὴν γῆν τεσσαράκοντα ἡ-
μέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Ὅλη ἡ γῆ ἐσκεπάσθη μὲ
ὑδωρ οὕτως, ὥστε καὶ τῶν ὑψηλοτάτων βουνῶν αἱ κορυφαὶ ἐδυ-
θίσθησαν δεκαπέντε πῆχεις κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ. Τοι-
ουτοτρόπως ἐπνίγη πᾶς ἄνθρωπος καὶ πᾶσα σὰρξ φέρουσα πνοὴν
ζωῆς, πλὴν τῶν ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ, ἥτις ἐπέπλεεν ἐπὶ τῶν ὑ-
δάτων. Τότε ὁ Θεὸς ἔστειλεν ἄνεμον, καὶ ἔκλεισαν αἱ πηγαὶ τῆς
ἀβύσσου καὶ οἱ καταβάκται τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ ὕδατα μετὰ
150 ἡμέρας ἤλαττώθησαν, καὶ τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἡμέραν
τοῦ ἐβδόμου μηνὸς ἡ κιβωτὸς ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Ἄρα-
ράτ. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἤνοιξεν ὁ Νῶε τὸ παράθυρον
τῆς κιβωτοῦ καὶ ἐξέπεμψε τὸν κόρακα, ὅστις δὲν ἐπέστρεψε. Κα-
τόπιν αὐτοῦ ἀπέλυσε τὴν περιστερὰν, ἥτις μὴ εὐροῦσα ποῦ νὰ
πατήσῃ ἐπέστρεψεν, ὁ δὲ Νῶε ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἔλαβεν αὐτὴν
καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὴν κιβωτόν. Μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας ὁ Νῶε ἐξα-
πέστειλε πάλιν τὴν περιστερὰν, ἥτις ἐπέστρεψε τὸ ἐσπέρας, κρα-
τοῦσα εἰς τὸ ῥάμφος τῆς φύλλον ἐλαίας. Μετ' ἄλλας ἑπτὰ ἡμέ-
ρας ἀπολυθεῖσα καὶ πάλιν ἡ περιστερὰ δὲν ἐπέστρεψε πλέον. Ση-
μεῖον ὅτι τὰ ὕδατα εἶχον πλέον ἐκλείψῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς
γῆς. Τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν κιβωτὸν ὁ
Νῶε καὶ ἡ γυνὴ καὶ οἱ υἱοὶ καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν του, καὶ
ὅλα τὰ ζῶα, πτηνὰ, ἔρπετά, πᾶσα σὰρξ φέρουσα πνοὴν ζωῆς.
Ἐκτίτε δὲ θυσιαστήριον ὁ Νῶε καὶ προσέφερε θυσίαν εὐχαρι-
στίας εἰς τὸν Θεόν. Ὁ δὲ Κύριος ἠυλόγησε τὸν Νῶε καὶ τοὺς υἱ-
οὺς του καὶ εἶπεν, Ἴδού κάμνω διαθήκην μετὰ σᾶς, ὅτι ποτὲ δὲν
θὰ καταστρέψω μετὰ κατακλυσμὸν οὔτε σᾶς οὔτε τοὺς ἀπογόνους
σας, οὔτε ἄλλην ψυχὴν ζῶσαν. Ὡς σημεῖον δὲ τῆς διαθήκης
μου ταύτης μετὰ τὴν γῆν βάλλω τὸ τόξον μου εἰς τὴν νεφέλην. Ὁ-

σάκις σκεπάζω τὴν γῆν μὲ νέφη, τὸ τόξον τοῦτο φαινόμενον θά μ' ἐνθυμίζῃ πάντοτε τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην καὶ διαθήκην μου (3245 π. Χ.). (Γενέσ. ζ'—θ').

§. 13.

Ποίους υἱοὺς εἶχεν ὁ Νῶε καὶ ποῖαν διαγωγὴν εἰδείξαν πρὸς αὐτόν;

Ὁ Νῶε εἶχε τρεῖς υἱοὺς, τὸν Σῆμ, Χάμ καὶ Ἰάφεθ, τῶν ὁποίων οἱ ἀπόγονοι ἐπληθύνθησαν μεγάλως μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, καταλαβόντες πολλὰς καὶ μεγάλας χώρας. Ὁ δὲ Νῶε ἤρχισε νὰ ἐργάζεται τὴν γῆν, καὶ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ κατασκευάσας οἶνον ἐπιεν ἀπὸ αὐτὸν ἐντὸς τῆς οἰκίας του, καὶ μεθυσθεὶς ἐγυμνώθη. Τοῦτο ἰδὼν ὁ υἱὸς του Χάμ, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν καὶ σπεύσας ἀνήγγειλε τοῦτο πρὸς τοὺς ἀδελφούς του Σῆμ καὶ Ἰάφεθ, οὗτοι δὲ ἐλθόντες ἔλαβαν τὸ ἐνδυμα τοῦ πατρὸς των, καὶ ὀπισθοβατοῦντες ἐσκέπασαν μὲ αὐτὸ τὴν γυμνότητά του, χωρὶς νὰ τὴν ἰδῶσιν. Ἀνανήψας δὲ ἐκ τῆς ἀκουσίας μέθης ὁ Νῶε, καὶ μαθὼν τὰ γενόμενα, τὸν μὲν Χάμ κατηράσθη νὰ εἶνε δοῦλος τῶν ἀδελφῶν του, διότι ἠθέλησε νὰ ἐμπαίξῃ τὴν γυμνώσιν τοῦ πατρὸς του, τὸν δὲ Σῆμ καὶ Ἰάφεθ ἠύχθη καὶ ἠύλογησε. Μετὰ ταῦτα ὁ Νῶε ζήσας ἔτη 350 καὶ γενόμενος ἐτῶν 950 ἀπέθανε. (Γενέσ. θ').

§. 14.

Τί συνέβη μετὰ τὸν κατακλυσμὸν;

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε, οἵτινες κατ' ἀρχὰς εἶχαν ὅλοι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, συνελθόντες εἰς τὴν πεδιάδα τῆς γῆς Σεναάρ, ἀπεράσισαν νὰ κτίσωσιν ἐκεῖ πόλιν καὶ πύργον ὑψηλότερον, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφή νὰ φθάσῃ ἕως εἰς τὸν οὐρανόν. ἤρχισαν λοιπὸν τὸ ἔργον, μεταχειριζόμενοι πλίνθους ἀντὶ λίθων καὶ ἄσφαλτον ἀντὶ πηλοῦ. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ὀργισθεὶς διὰ τὴν τολμὴν καὶ αἰσάν των ἐσύγχυσε τὴν γλῶσσάν των, καὶ τοιοῦτο τρόπῳ ἡ οἰκοδομὴ ἐμεινεν ἡμιτελής, ἐπονομασθεῖσα Βαβυλ ἡτοι σύγχυσις· αὐτοὶ δὲ μὴ ἐννοοῦντες πλέον ἀλλήλους, ὥς λαλοῦντες ἕκαστοι ἰδίαν γλῶσσαν, διεσκορπίσθησαν ἀπὸ τὸν Κύριον ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. Καὶ οἱ μὲν ἀπόγονοι τοῦ Σῆμ ἑκατο-

κησαν ἔκτοτε εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Χάμ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, καὶ οἱ τοῦ Ἰάφεθ εἰς τὴν Εὐρώπην. (Γενέσ. (—ιδ.)

§. 15.

Τί μᾶς διδάσκει ἡ ἱστορία τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς πυργοποιίας;

Ἡ ἀμαρτία, ἀρχὴν λαβοῦσα ἀπὸ τοὺς πρωτοπλάστους, ἀντι-
νὰ ἐλαττωθῇ, αὐξάνει πλείοτερον κατὰ πᾶσαν γενεάν, μέχρις
οὗ τὸ ἀνθρώπινον γένος ὁλόκληρον ἀπειμακρύνθη ἐντελῶς ἀπὸ τὸν
Θεόν, καὶ ἐξώκειλεν εἰς πᾶν εἶδος κακοηθείας καὶ διαφθορᾶς.
Τότε ἐξηντλήθη πλέον ἡ ἀνεξικακία τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀπεφάσισε
νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ τὸ κατέστρεψε μὲ τὸν
κατακλυσμὸν.

Ἀλλ' ἡ μεγάλη τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνη ἔσωσε τὸν Νῶε, ὅστις
μόνος μετὰ τῶν συγχρόνων του διέμεινεν ἀκλόνητος εἰς τὰς
εὐσεβεῖς παραδόσεις τῶν πατέρων του καὶ φύλαξ τῆς λατρείας
τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἐντεθὲν δὲ διδασκόμεθα, πρῶτον ὅτι ὁ
ἄνθρωπος καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐσχάτης ἀσεβείας καὶ κακοη-
θείας δύναται, ἐὰν θελῇ, νὰ μένῃ θεοσεβὴς καὶ δίκαιος, καὶ δεύ-
τερον ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐξολοθρεύει μετὰ τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τοὺς
δικαίους.

Ἀφ' οὗ ἡ θεία δικαιοσύνη ικανοποιήθη, ἀφ' οὗ ἐτιμωρήθη ἡ
διαφθορά καὶ ἡ κακία, ἀνέτειλε πάλιν ἡ ἄπειρος ἐπιείκεια τοῦ
παναγὰίου Θεοῦ, καὶ συγκατάβας κατεδέχθη νὰ συνθηκολο-
γήσῃ, Θεὸς αὐτός, μὲ ἄνθρωπον τὸν Νῶε, σημεῖον δὲ τῆς συν-
θήκης του ταύτης ἔστησε διὰ παντός εἰς τὰς νεφέλας τὸ λαμ-
πρόν καὶ ποικιλόχρουν οὐράνιον τόξον.

Τὸ ἐκ τοῦ οἴνου πάθημα τοῦ Νῶε μᾶς διδάσκει πόσον ὀλέ-
θριον κακὸν εἶνε ἡ μέθη, ἀφ' οὗ παρέσυρεν εἰς τοιαύτην ἀσχη-
μοσύνην καὶ ἀπρέπειαν ἄνθρωπον τότεν ἐνάρετον καὶ σώφρονα,
ὅποιος ὁ Νῶε. Ὅσον δὲ ἀξιοκατάκριτος ὑπῆρξεν ἡ πρὸς τὸν πα-
τέρα ἀγνωμοσύνη καὶ ἀσέβεια τοῦ Χάμ, ὅστις διὰ τοῦτο καὶ ἐ-
τιμωρήθη παραδειγματικῶς, ἄλλο τόσο ἀξιεπαινος ὑπῆρξεν ἡ
εὐεχὴς καὶ φιλανθρωπία τοῦ Σὴμ καὶ Ἰάφεθ, οἵτινες διὰ

τοῦτο καὶ ἀπῆλυσαν τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς των καὶ τοῦ Θεοῦ. Ποτὲ δὲν πρέπει διὰ κανένα λόγον νὰ λείψωμεν ἀπὸ τὸ σέβας καὶ τὴν περιθαλψιν, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν πρὸς τοὺς γονεῖς μας. Καὶ εἰάν δέ ποτε περιπέσωσιν εἰς σφάλμα τι ἢ ἀδυναμίαν γεροντικὴν, δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἐμπαίζωμεν διὰ τοῦτο ἀναιδῶς καὶ ἀσεβῶς, ὡς ὁ Χάμ, ἀλλὰ νὰ συγκαλύπτωμεν εὐσχήμως τὴν ἔλλειψιν, καθὼς ὁ Σὴμ καὶ ὁ Ἰάφεθ. Ὁ δὲ πύργος Βαβέλ εἶνε εἰκὼν λαμπρὰ τῆς ὑψηλόφρονος ἀλαζονίας καὶ ματαιότητος τῶν ἀνθρώπων, καθὼς καὶ τῆς τύχης, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ εἰς αὐτήν.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ.

Ἀπὸ τῆς κλήσεως τοῦ Ἀβραάμ ἕως τῆς εἰς Αἴγυπτον μετα-
 ραστεύσεως τοῦ Ἰσραήλ, ἥτοι ἀπὸ τοῦ 2101 μέχρι
 τοῦ 1886 ἔτους πρὸ Χριστοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΑΒΡΑΑΜ.

§. 16.

Διὰ τί καὶ πόθεν ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἀφοῦ ἔρχασεν οἰκογε-
 νειακῶς εἰς τὴν Χαναάν, ποῦ ὑπῆγεν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀὐτῶ;

Ἡ διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ τιμωρία καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς σωτήριος
 φόβος δὲν διήρκεσε μέχρι τέλους μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Δὲν
 παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ οἱ πλείοτεροι ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ
 Νῶε ἀπεσκήρτησαν ἀπὸ τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ
 ἐξέκλιναν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, ὀλίγιστοι δὲ μόνον ἀπὸ τοὺς
 ἀπογόνους τοῦ Σὴμ ἐφύλατταν ἀκόμη τὴν πατριὴν θρησκείαν.
 Ἐκ τούτων δὲ διεκρίνετο μάλιστα ὁ Ἀβραάμ, υἱὸς Θάρραν, κατὰ
 δεκάτην γενεάν ἀπόγονος τοῦ Σὴμ καὶ κάτοικος τῆς Χαρράν,
 πόλεως κειμένης παρὰ τὸν Κάρραν, ποταμὸν τῆς Μεσοποταμίας.

Ἐπειδὴ οἱ πλεῖστοι τῶν συγγενῶν τοῦ Ἀβραάμ ἦσαν ἄσεβεις καὶ εἰδωλολάτραι, ὁ Θεὸς ἐκάλεσε (2101 π. Χ.) τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν εἶπε νὰ ἀφήτῃ τὴν πατρίδα του καὶ τοὺς συγγενεῖς του, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ δείξῃ, ὑποσχεθεὶς εἰς αὐτὸν ὅτι θὰ τὸν κάμῃ πατέρα μεγάλου ἔθνους, καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ θὰ εὐλογηθῶσιν ὅλαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Εἰς σφραγιδα δὲ καὶ μαρτύριον τῆς διαθήκης, ἤτοι συνθήκης του ταύτης καὶ ὑποσχέσεως, ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Ἀβραάμ νὰ περιτμηθῇ αὐτὸς καὶ νὰ περιτέμνωνται ὅλοι οἱ ἀπόγονοί του. Ὁ Ἀβραάμ ὑπήκουσε καὶ ἦλθε μὲ τὴν γυναῖκά του Σάρραν καὶ τὸν ἀνεψιόν του Λῶτ εἰς τὴν γῆν Χαναάν, ὅπου καὶ ἐκατοίκησε. Μετ' ὀλίγον δὲ ὁ μὲν Ἀβραάμ ἐμεινεν εἰς τὴν Χαναάν, ὁ δὲ Λῶτ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν κατ'ἀρῶτον καὶ κατὰφυτον περὶχωρον τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐλθὼν ἐσκήνωσε πλησίον τῶν Σοδὸμων πρὸς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν. (Γενέσ. ια'—ιγ'.)

§. 17.

Περίγραψε γεωγραφικῶς τὴν Χαναάν.

Ἡ Χαναάν ἢ *Chanaan*, ὀνομαζομένη εἰς μὲν τὴν παλαιὰν Διαθήκην καὶ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας δὲ *Παλαιστίνη*, ἐνίστε δὲ κατὰ συνεκδοχὴν καὶ *Ιουδαία*, ἔκειτο εἰς τὸ νοτιοδυτικώτατον μέρος τῆς Ἀσίας. Τὰ δυτικὰ σύνορα τῆς Παλαιστίνης ἦσαν νοτιώτερα μὲν, ὅπου ἡ παραλία εἶναι ἀπρόσιτος καὶ ἀλίμενος, ἡ Μεσόγειος θάλασσα, βορειότερα δὲ ἡ Φοινίκη. Πρὸς βορρᾶν δὲ ἐσυνόρευεν ἡ Παλαιστίνη δυτικώτερα μὲν μὲ τὴν Φοινίκην, ἀνατολικώτερα δὲ μὲ τὴν Συρίαν. Πρὸς ἀνατολὰς τὰ σύνορα τῆς Παλαιστίνης δὲν ἦσαν ἀκριβῶς ὠρισμένα πάντοτε· ἐν γένει ὅμως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀνατολικά τῆς σύνορα βορειότερα μὲν ἡ μεγάλη ἐρημος τῆς Συρίας, νοτιώτερα δὲ ἡ ἐρημος Ἀραβία. Πρὸς νότον δὲ ὀρίζεται ἡ Παλαιστίνη ἐν γένει ἀπὸ τὴν Πετραίαν Ἀραβίαν.

Ἡ Χαναάν ἢ Παλαιστίνη εἶνε χώρα εὐφορος ἀλλ' ὀρεινὴ· διότι ἐλόκληρος σχεδὸν σκεπάζεται ἀπὸ τοὺς μεσημβρινούς κλά-

δους τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιλίβανου· τὰ ὑψηλότερα δὲ αὐτῆς ὄρη εἶνε πρὸς βορρᾶν μὲν τὸ Ἀερμών, τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἔτους χιονοσκεπές, πρὸς δυτμᾶς δὲ ὁ Κάρμηλος ἢ τὸ Καρμηλίον ὄρος, προεκτεινόμενον διὰ τῆς Φοινίκης εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν κατὰ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον. Μεταξὺ δὲ τοῦ Καρμηλίου ὄρους καὶ τῆς λίμνης Γενησαρέτ κεῖται τὸ Θαβώρ, ὄρος ἀπομεμονωμένον, δενδροφυτον, καὶ ἔχον ἐπὶ τῆς κορυφῆς του ὀροπέδιον λίαν ἐκτεταμένον.

Ὀλόκληρον τὴν Παλαιστίνην διαρρέει κατὰ μῆκος ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον ὁ Ἰορδάνης ποταμός, ὁ ὁποῖος πηγάζων ἀπὸ τὸν Ἀντιλίβανον, διέρχεται πρῶτον μὲν τὴν μικρὰν λίμνην Μερῶμ ἢ Σαμαχωνίτιν, δεῦτερον δὲ τὴν λίμνην Γενησαρέτ, ἥτις μετέπειτα ὠνομάσθη καὶ θάλασσα τῆς Τιβεριάδος, καὶ τέλος χύνεται εἰς τὴν μεγάλην λίμνην Ἀσφαλίτιν, ἥτις λέγεται καὶ Νεκρά θάλασσα.

Τοιαύτη ἡ Παλαιστίνη φυσικῶς· πολιτικῶς δὲ εἶχε διαφόρους ἐκάστοτε διαιρέσεις καὶ πόλεις, ὅπως θὰ ἴδωμεν ἐφεξῆς εἰς τὴν παρούσαν ἱστορίαν.

§. 18.

Ἀπὸ τί προήλθεν ἡ ὑπερηράνεια τῆς Ἀγαρ, καὶ διατί, ἀφοῦ ἐδιώχθη, ὑπέστρεψε πρὸς τὴν Σάρραν;

Ὁ Ἀβραάμ ἦτο πλούσιος, ἀλλὰ μὴ ἔχων τέκνα, διότι ἡ γυνὴ του Σάρρα ἦτο στείρα, ἐλυπεῖτο συλλογιζόμενος, ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν του ἐμελλε νὰ κληρονομήσῃ ὅλα του τὰ πλούτη ὁ ἐκ Δαμασκοῦ δούλος του Ἐλιέζερ. Τότε ἡ Σάρρα παρεκίνησε τὸν Ἀβραάμ ν' ἀποκτήσῃ τέκνον ἀπὸ τῆς δούλης τῆς Ἀγαρ, οὗτος δὲ ὑπήκουσεν εἰς τὸν λόγον τῆς. Ἀλλὰ ἡ Ἀγαρ ὑπερηφανεύθη διὰ τοῦτο, καὶ κατεπρόννησε τὴν κυρίαν τῆς, ἥτις παρεπονέθη εἰς τὸν Ἀβραάμ. Ἰδοὺ, εἶπε τότε ὁ Ἀβραάμ πρὸς τὴν γυναῖκά του, αὐτὴ εἶνε δούλη σου καὶ ὑπεξούσιός σου, κάμε τὴν ὅ, τι θέλεις. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σάρρα ἐκακομεταχειρίσθη τὴν Ἀγαρ, αὐτὴ ἐφυγε. Πορευομένη δὲ καθ' ὁδόν, ἐφθασεν εἰς φρέαρ τι, ὅπου ἐλθὼν ἄγγελος Κυρίου εἶπε πρὸς αὐτήν, Ἀγαρ, πόθεν ἐρχεται καὶ ποῦ

ὑπάγεις; Φεύγω ἀπὸ τὴν Σάρραν τὴν κυρίαν μου, ἀπεκρίθη ἐκείνη. Ἐπίστρεψε, εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς τὴν κυρίαν σου καὶ ἔσο ταπεινὴ ἔμπροσθέν της. Θὰ πληθύνω τοὺς ἀπογόνους σου ἐπ' ἄπειρον, διότι θὰ γεννήσῃς υἱόν. Ἰπέστρεψε δὲ ἡ Ἀγάρ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀβραάμ, ὅπου ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Ἰσμαήλ. (Γεν. ιε')

§. 19.

Πῶς ἐνεφανίσθη ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραάμ εἰς τὴν ὄρῃν Μамβρή, καὶ τί τὸν ὑπεσχέθη;

Μίαν ἡμέραν ἦτο καύσων, καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐκάθισε περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς του, πλησίον εἰς τὴν ὄρῃν Μамβρή. Σηκώσας δὲ παρέκει τοὺς ὀφθαλμούς του εἶδε τρεῖς ἄνδρας ἰσταμένους, τοὺς ὁποίους καὶ ἐπροσκάλεσε νὰ φιλοξενήσῃ. Οὗτοι ἐδέχθησαν, καὶ ὁ Ἀβραάμ διέταξε καὶ ξυψαν τοὺς πόδας των, καὶ ἐν ᾧ ἀνεπαύοντο, διέταξε νὰ ἐταιμάσωσιν ἄρτον σεμιδάλινον καὶ μοσχάριον ἀπαλὸν καὶ βούτυρον καὶ γάλα. Καὶ ὁ μὲν Ἀβραάμ ἵστατο πλησίον των ὑπὸ τὸ δένδρον, οἱ δὲ τρεῖς ἄνδρες ἐκάθισαν καὶ ἔφαγαν. Ἐκρύπτετο δὲ ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ ἐνὸς τῶν τριῶν τούτων ἀνδρῶν αὐτὸς ὁ Θεός, ὅστις τότε ἠρώτησε τὸν Ἀβραάμ, Ποῦ εἶνε ἡ γυνή σου Σάρρα; Καὶ ὁ Ἀβραάμ εἶπεν, Ἐδῶ μέσα εἰς τὴν σκηνήν. Καὶ ὁ Κύριος εἶπε, Μετὰ ἐν ἔτος ἀπὸ τὴν σήμερον θὰ ἐπιστρέψω ἐδῶ, καὶ Σάρρα, ἡ γυνή σου θὰ ἔχῃ υἱόν. Ἦσαν δὲ καὶ οἱ δύο προβεβηκότες εἰς ἡλικίαν, ὁ μὲν Ἀβραάμ ἐκατὸν ἐτῶν, ἡ δὲ Σάρρα ἐννεήκοντα διὰ τοῦτο καὶ ἡ Σάρρα ἀκούσασα τὸν λόγον τούτου ἐγέλασεν, ὅθεν καὶ ἠλέγχθη ἀπὸ τὸν Κύριον διὰ τὴν ἀπιστίαν της. Ἐξεπληρώθη δὲ ἡ πρόρρησις τοῦ Κυρίου, διότι τῶνόντι μετὰ ἐν ἔτος ἡ Σάρρα ἐγέννησεν υἱόν, ὅστις ὠνομάσθη Ἰσαάκ. (2076 π. X.) (Γενέσ. ιη', κá.)

§. 20.

Πρὸς ποῦ ἐκίνησαν οἱ τρεῖς ἄνδρες, καὶ πῶς πασχίζει ὁ Ἀβραάμ νὰ σώσῃ τὰ Σόδομα καὶ τὰ πλησιόχωρα Γόμορρα ἀπὸ τὴν θείαν ὀργήν;

Σηκωθέντες ἀπὸ ἐκεῖ οἱ τρεῖς ἄνδρες, ἐστράφησαν νὰ ὑπάγῃσι πρὸς τὰ Σόδομα, τῶν ἐποίων οἱ κάτοικοι εἶχαν ἔξοχελιαν εἰς πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀνομίαν καὶ αἰσχρουργίαν. Ὁ Ἀβραάμ παρη-

κολούθησε διὰ τὴν σύμπροπὲμψιν τοὺς τρεῖς ἄνδρας. Τότε ὁ Θεὸς ἐφάνέρωσεν εἰς τὸν Ἀβραάμ τὸν σκοπὸν τῆς ὁδοιπορίας του λέγων, Ἡ πρὸς ἐμὲ κραυγὴ περὶ τῆς κακίας καὶ πονηρίας τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐπληθύνθη, καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ὑπερπελέονασαν. Θὰ καταβῶ ὁ ἴδιος νὰ ἰδῶ ἂν τῷ ἄντι ἀληθεύει τοῦτο ἢ ὄχι. Τότε οἱ δύο ἄνδρες ἀνεχώρησαν πρὸς τὰ Σόδομα, ὁ δὲ Ἀβραάμ ἵστατο ἀκόμῃ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ πλησιάσας πρὸς αὐτὸν εἶπε, Κύριε, μὴ συναπολέσῃς τὸν δίκαιον μὲ τὸν ἀσεβῆ. Ἐὰν εὐρίσκωνται εἰς τὰ Σόδομα πεντήκοντα δίκαιοι, θὰ θανατώσῃς καὶ τοὺς ὅμοῦ μὲ τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ δὲν θὰ συγχωρήσῃς ὁλόκληρον τὴν πόλιν χάριν τῶν πεντήκοντα τούτων; Ὁ δὲ Κύριος ἀπεκρίθη, Ἐὰν εὕρω εἰς τὰ Σόδομα πεντήκοντα δίκαιους, θὰ συγχωρήσω ὅλον τὸν τόπον δι' αὐτούς. Καὶ ὁ Ἀβραάμ εἶπεν, Πρῆστα πλέον νὰ λαλῶ πρὸς τὸν Κύριόν μου, ἐν ᾧ εἶμαι γῆ καὶ σποδός. Ἐὰν ἀπὸ τοὺς πεντήκοντα λείβουν πέντε, θὰ καταστρέψῃς ὅλον τὸν τόπον ἐξ αἰτίας τῶν πέντε τούτων; Καὶ ὁ Κύριος εἶπεν, Ὅχι, ἐὰν εὕρω ἐκεῖ τεσσαράκοντα πέντε δικαίους. Εἶπε πάλιν ὁ Ἀβραάμ, Ἐὰν εὐρεθῶσιν ἐκεῖ τεσσαράκοντα; Ὁ δὲ Κύριος ἀπεκρίθη, Δὲν θὰ τοὺς καταστρέψω, χάριν τῶν τεσσαράκοντα. Καὶ ὁ Ἀβραάμ πάλιν, Ἄς μὴ ὀργισθῇ ὁ Κύριος, ἐὰν λαλήσω ἀκόμῃ. Ἐὰν εὐρεθῶσιν ἐκεῖ τριάκοντα; Δὲν θὰ τοὺς καταστρέψω, ἐὰν εὕρω ἐκεῖ τριάκοντα, ἀπεκρίθη ὁ Θεός. Εἶπε δὲ πάλιν ὁ Ἀβραάμ, Ἀφ' οὗ ἐτόλμησα πλέον νὰ λαλήσω, ὥς ἐρωτήσω ἀκόμῃ. Ἐὰν εὐρεθῶσιν ἐκεῖ εἴκοσι; Δὲν θὰ τοὺς καταστρέψω χάριν τῶν εἴκοσιν, ἀπεκρίθη ὁ Θεός. Καὶ ὁ Ἀβραάμ, Ἄς μὴ παροργισθῇ ὁ Κύριός μου, ἐὰν λαλήσω ἀκόμῃ μίαν φορὰν. Ἐὰν εὐρεθῶσιν ἐκεῖ δέκα; Καὶ ὁ Θεός εἶπε, Δὲν θὰ τοὺς καταστρέψω χάριν τῶν δέκα. Ἀνεχώρησε δὲ ὁ Κύριος σιωπήσας, καὶ ὁ Ἀβραάμ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. (Γενέσ. ιη.)

§. 21.

Πότε ἔφθικαν οἱ δύο ἄγγελοι εἰς τὰ Σόδομα, πῶς ἐσώθη ὁ Λώτ, καὶ πῶς κατεστράφη ἡ πόλις αὕτη, καθὼς καὶ τὰ Γόμορρα;

Τὸ ἑσπέρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐφθασαν οἱ δύο ἄγγελοι εἰς

τὰ Σόδομα, ὁ δὲ Λῶτ-εὐρεθεὶς ἐνώπιον τῆς οἰκίας του τοὺς παρεκάλεσε θερμῶς νὰ δεχθῶσι τὴν φιλοξενίαν του, καὶ νὰ διανυκτερεύωσιν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐκεῖνοι δὲ ἐδέχθησαν. Ἀλλὰ πρὶν ἀκόμη κοιμηθῶσι, περικυκλώσαντες τὸν οἶκον τοῦ Λῶτ οἱ αἰτοικοὶ τῶν Σοδόμων, ἀπήτουν τὴν παράδοσιν τῶν ξένων. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἤρνετο ἐπιμόνως, οὗτοι ἐζήτησαν νὰ συντρίψωσι τὴν θύραν καὶ νὰ τοὺς λάβωσι διὰ τῆς βίας· ἀλλὰ τυφλωθέντες ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐζήτησαν εἰς μάτην τὴν θύραν. Τότε οἱ ἄγγελοι ἐφάνερωσαν εἰς τὸν Λῶτ, ὅτι ἦλθαν κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ νὰ καταστρέψωσι τὴν πόλιν, καὶ τὸν παρεκίνησαν νὰ ἐξέλθῃ τάχιστα ἀπὸ ἐκεῖ, συμπαραλαμβάνων τὴν γυναῖκα, τὰς δύο θυγατέρας του καὶ τοὺς μνηστῆρας αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ δύο οὗτοι γαμβροὶ τοῦ Λῶτ προσκληθέντες δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐξέλθωσι γελάσαντες διὰ τὴν ἀπειλήν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Λῶτ ἐβράδυνεν, οἱ ἄγγελοι λαβόντες αὐτόν, τὴν γυναῖκά του καὶ τὰς δύο θυγατέρας του ἔφεραν ἔξω τῆς πόλεως. Διετάχθησαν δὲ νὰ φύγωσι ὁρμαίως χωρὶς νὰ στραφῶσι νὰ ἴδωσιν ὀπίσω των. Τότε ὁ Κύριος ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἐξ οὐρανοῦ καὶ κατέκαυσε τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα καὶ πάντα τὰ περὶχωρα, τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων καὶ τὰ φυτὰ τῆς γῆς. Καὶ ὁ μὲν Λῶτ καὶ αἱ δύο θυγατέρας του διεσώθησαν φεύγοντες εἰς Σιγώρ, πόλιν πλησιόχωρον, κειμένην πρὸς τὰ νοτιανατολικά τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης· ἀλλ' ἡ γυνὴ τοῦ Λῶτ στραφεῖσα νὰ ἴδῃ ὀπίσω, μετεβλήθη εἰς στήλην ἄλατος. Τὸ δὲ πρωὶ ἐνωρὶς ἦλθεν ὁ Ἀβραάμ εἰς τὸν τόπον, ὅπου εἶχε σταθῆ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ στρέψας τὸ βλέμμα πρὸς τὸν τόπον, ὅπου ἦσαν τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα, εἶδε καπνὸν ἀναβαίνοντα ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν περὶχωρῶν ὡς καπνὸν καμίνου. (Γενέσ. 19.)

§. 22.

Διατὶ ἀπεπέμφθη ἡ Ἀγαρ ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, καὶ πῶς ἐσώθη ὁ υἱὸς τῆς Ἰσμαὴλ εἰς τὴν ἔρημον.

Ἡμέραν τινα ἡ Σάρρα εἶδε τὸν υἱὸν τῆς Ἀγαρ Ἰσμαὴλ νὰ περιγελά τὸν ἰδικὸν τῆς υἱὸν Ἰσαάκ, ὀργισθεῖσα δὲ παρεκάλεσε τὸν

Ἀβραάμ νὰ διώξῃ τῆς οἰκίας τὴν Ἄγαρ καὶ τὸν υἱόν της. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀβραάμ ἐθεώρητε τὸ πρᾶγμα ὡς πολὺ σκληρὸν καὶ ἐδίσταζεν, ὁ Θεὸς τὸν διέταξε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Σάρρας. Ὅθεν ὁ Ἀβραάμ ἐσηκώθη πολλὰ πρωί, καὶ λαβὼν ἄρτους καὶ ἄσκον πλήρη ὕδατος, ἐπέθεσεν αὐτὰ καὶ τὸν μικρὸν Ἰσμαὴλ εἰς τοὺς ὠμούς της Ἄγαρ καὶ τὴν ἀπέπεμφεν. Αὕτη δὲ ἀναχωρήσασα περιεπλανᾶτο εἰς τὴν ἐρημον Βηρσαβεί. Ἐπειδὴ δὲ ἐτελείωσε τὸ ὕδωρ τοῦ ἀσκοῦ, καὶ τὸ παιδίον της ἀπέθνησκεν ἀπὸ τὴν δίψαν, ἡ Ἄγαρ μὴ ὑποφέρουσα νὰ ἴδῃ τὸν θάνατόν του, ἔρριψεν αὐτὸ ὑποκάτω μιᾶς ἐλάτης καὶ ἀπομακρυνθεῖσα ἕως βολήν τόξου, ἐκάθισεν ἀπέναντι αὐτοῦ ἀπηλπισμένη. Τὸ παιδίον ἐφώναξε καὶ ἐκλαυσεν. Εἰσήκουσε δὲ ὁ Θεὸς τὴν φωνὴν τοῦ παιδίου, καὶ ὠδήγησε τὴν Ἄγαρ εἰς φρέαρ, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐγέμισε τὸν ἀσκὸν καὶ ἐπότισε τὸ παιδίον. Ἐπροστάτευσεν δὲ τοῦ λοιποῦ ὁ Θεὸς τὸν Ἰσμαὴλ, ὅστις ἀνδρωθεὶς καὶ λαβὼν γυναῖκα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἐκατοίκησεν εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἀραβίαν, καὶ ἔγινε γενάρχης τῶν Ἀράβων. (Γενέσ. 16.)

§. 23.

Διατί ἀπεράσειεν ὁ Ἀβραάμ νὰ θυσιάσῃ τὸν Ἰσαάκ, καὶ πῶς ὁ Ἰσαάκ ἐτάθη;

Ἀπ' οὗ ὁ Ἰσαάκ ἐμεγάλωσεν, ὁ Θεὸς θελήσας νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστην τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ λέγει, Λάβε τὸν μονογενῆ σου καὶ ἀγαπητὸν υἱὸν Ἰσαάκ, καὶ φέρε τον εἰς τὸ ὄρος, ὅπου θὰ σοῦ δεῖξω, καὶ ἐκεῖ πρόσφερε μοῦ τον εἰς θυσίαν. Τὸ πρωὶ ἐσηκώθη ὁ Ἀβραάμ ἐνωρίς, ἔσχισε ξύλα διὰ τὴν ὀλωκαύτωσιν, ἐπέσاختε τὸν ὄνον του, καὶ συμπαραλαβὼν δύο δούλους, καθὼς καὶ τὸν Ἰσαάκ, ἀνεχώρησε. Μετὰ τριῶν ἡμερῶν δρόμον ἐπλησίασεν εἰς τὸν προσδωρισμένον τόπον. Τότε ἀρίνει τοὺς ἄλλους ἐκεῖ, καὶ φορτώσας τὸν Ἰσαάκ μὲ τὰ ξύλα τῆς θυσίας ἔλαβεν αὐτὸς τὸ πῦρ καὶ τὴν μάχαιραν, καὶ ἐπροχώρησαν οἱ δύο τῶν μόνοι. Καθ' ὁδὸν ὁ Ἰσαάκ ἠρώτητε λέγων, Πάτερ μου, ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα, ἀλλὰ ποῦ εἶναι τὸ πρόβατον, ὅπου θὰ θυσιάσωμεν; Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀπεκρίθη. Ὁ Θεὸς τέκνον μου, θὰ φροντίσῃ δι' αὐτό.

Ἀπὸ ἐφθασαν εἰς τὸν προτδιωρισμένον τόπον, ὁ Ἀβραάμ ἐκτίσε θυσιαστήριον, ἐσώρευsen ἐπ' αὐτοῦ τὰ ξύλα, καὶ δέσας τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας τοῦ Ἰσαάκ, τὸν ἔρριπεν ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα, μετὰ δὲ τοῦτο ἤπλωσε τὴν χεῖρά του καὶ ἔλαβε τὴν μάχαιραν, διὰ νὰ σφάξῃ τὸν υἱὸν του. Ἀλλ' ἄγγελος Κυρίου ἐφώνησεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν, Ἀβραάμ, μὴ βάλῃς χεῖρα ἐπάνω εἰς τὸ παιδίον, καὶ μὴ κάμῃς τίποτε εἰς αὐτό, διότι τώρα ἐγνώρισα ὅτι σὺ φοβεῖσαι τὸν Θεόν, ἀφ' οὗ δὲν ἐλυπήθης τὸν ἀγαπητόν σου υἱὸν δι' ἐμέ. Καὶ στραφεὶς ὁ Ἀβραάμ εἶδε κριόν, κρατημένον ἀπὸ τὰ κέρατα εἰς χαμοδένδρον, καὶ λαβὼν ἐθυσίασεν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ υἱοῦ του. (Γενέσ. κβ'.)

§. 24.

Ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ἡ Σάρρα, πόαν ἔλαβε γυναῖκα ὁ Ἀβραάμ, καὶ πῶς ἀπεφάσκει νὰ νυμφεύσῃ τὸν υἱὸν του Ἰσαάκ;

Ὁ Ἀβραάμ ἔλαβε καὶ ἄλλην γυναῖκα μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναικὸς του Σάρρας, τὴν Χεττούραν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐγέννησε πολλοὺς υἱούς, οἵτινες ἀπέβησαν γεννάρχαι πολλῶν ἀραβικῶν καὶ μαδιανιτικῶν φυλῶν. Ἀλλὰ κληρονόμον καὶ διάδοχον καὶ φύλακα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν συνθήκης εἶχε πάντοτε τὸν Ἰσαάκ, διὰ τὸν ὅποιον καὶ ἐσκέφθη νὰ εὕρῃ νύμφην ὅχι ἀπὸ τοὺς ἄλλοφύλους καὶ ἀσεβεῖς Χανααναίους, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἐν Μεσοποταμίᾳ συγγενεῖς του, οἵτινες διέσωζαν ἰχνη τινὰ θεοσεβείας. Ἐπροσκάλεσε λοιπὸν μίαν ἡμέραν τὸν μεγαλειέτερον δοῦλον τῆς οἰκίας του, τὸν Ἐλιέζερ, καὶ τὸν ἐξώρκισε νὰ μὴ λάβῃ γυναῖκα διὰ τὸν Ἰσαάκ ἀπὸ τοὺς Χανααναίους, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ τοὺς συγγενεῖς του, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάγῃ ὁ Ἰσαάκ ἐκεῖ. Ἀλλ' ἐάν ἡ γυνὴ δὲν θελήσῃ νὰ ἐλθῇ εἰς Χαναάν; ἠρώτησεν ὁ Ἐλιέζερ. Τότε εἶσαι ἐλεύθερος ἀπὸ τὸν ἔρκον σου, εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· ἀλλὰ θὰ θελήσῃ διότι τοῦτο εἶνε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ Ἐλιέζερ ὤμοσε νὰ ἐκτελέσῃ, τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου του, καὶ λαβὼν δέκα ἀπὸ τὰς καμήλους τοῦ Ἀβραάμ, καὶ πολ- λά ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ του, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ναχωρ, ὅπου φθάσας ἐσταμάτησε πλησίον εἰς

τὸ φρέαρ τὸ ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐγονάτισε τὰς καμήλους του.
(Γενέσ. κδ'.)

§. 25.

Τί ἔκαμεν ἐκεῖ ὁ Ἑλιέξερ;

Ἦτο ἑσπέρα, καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐσυνήθιζαν νὰ ἐρχονται ἐκεῖ μὲ τὰς στάμνους των αἱ θυγατέρες τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ νὰ ἀντλῶσιν ὕδωρ. Τότε ὁ Ἑλιέξερ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε, Θεὲ καὶ Κύριε τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ, κάμε ἡ κόρη ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν ζητήσω ὕδωρ καὶ μὲ δώσῃ καὶ ποτίσῃ καὶ τὰς καμήλους μου, αὕτῃ νὰ εἶνε ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν προώρισες διὰ γυναῖκα εἰς τὸν δοῦλόν σου Ἰσαάκ. Πρὶν δὲ ἀκόμη τελειώσῃ ὁ Ἑλιέξερ τὸν λόγον του, ἐπαρουσιάσθη μὲ στάμνον εἰς τὸν ὅμῳν της ἡ ὡραία Ῥεβέκκα, κόρη τοῦ Βαθουήλ, καὶ ἐγγονὴ τοῦ Ναχώρ, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀβραάμ. Καταβάσα δὲ ἐγέμισέ τὴν στάμνον της καὶ ἀνέβαινε. Τότε ὁ Ἑλιέξερ πλησιάσας εἶπε, Δός με νὰ πῶ ὀλίγον ὕδωρ ἀπὸ τὴν στάμνον σου. Καὶ ἡ Ῥεβέκκα εἶπε, Πῶ, κύριε, καὶ καταβιδάσασα τὴν στάμνον ἀπὸ τὸν ὅμῳν εἰς τὸν βραχίονά της, τοῦ ἔδωκε νὰ πῇ. Ἀφ' οὗ δὲ ἔπιεν ἐκεῖνος, ἡ Ῥεβέκκα εἶπε, Καὶ τὰς καμήλους σου θὰ ποτίσω, καὶ ἐκένωσε τὴν στάμνον της εἰς τὴν ποτίστραν, ἔπου ἔπιναν αἱ κάμηλοι, καὶ κατέβη εἰς τὸ φρέαρ, καὶ ἤντλησε πολλάκις ὕδωρ οὗ ἔπιαν ὅλοι.

Ὁ Ἑλιέξερ ἐπρόστεχε θαυμάζων καὶ σιωπῶν διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ὁ Θεὸς κατευώδωσεν τὸν δρόμον του ἢ ὅχι. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκείνη ἐτελείωσεν, ὁ Ἑλιέξερ ἔλαβε χρυσὰ ἐνώτια καὶ βραχιόνια καὶ τὰ ἐπρόσφερεν εἰς τὴν Ῥεβέκκαν, καὶ τὴν ἠρώτησε τίνας θυγάτηρ εἶνε, καὶ ἂν ὑπάρχῃ τόπος εἰς τὴν πατρικὴν της οἰκίαν, διὰ νὰ καταλύσῃ. Ἡ δὲ κόρη ἀπεκρίθη, Εἰμαι θυγάτηρ τοῦ Βαθουήλ υἱοῦ τοῦ Μιλχὰς καὶ ἐγγονοῦ τοῦ Ναχώρ. Εἰς τὴν οἰκίαν ἔχομεν τόπον διὰ καταλύμα καὶ ἄχυρα καὶ τροφὴν πολλήν. Τότε ὁ μὲν Ἑλιέξερ ἐκλίνε καὶ εὐχαρίστησεν τὸν Θεόν, ἡ δὲ κόρη δραμοῦσα εἰς τὴν οἰκίαν εἶπε τὰ πάντα εἰς τὴν μητέρα της. (Γενέσ. κδ'.)

§. 26.

Τίς ἐπροσκάλεσεν εἰς τὴν οἰκίαν τὸν Ἐλιέξερ, τί ἔκαμε καὶ εἶπεν οὗτος εἰς τοὺς γονεῖς τῆς Ῥεβέκκας, καὶ τί ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι;

Ἀκούσας τὰ γενόμενα ὁ Λάβαν, ἀδελφὸς τῆς Ῥεβέκκας, ἐξῆλθε τῆς πόλεως καὶ φθάσας εἰς τὸ φρέαρ, ἐπροσκάλεσε τὸν Ἐλιέξερ εἰς τὴν οἰκίαν ἑποῦ καὶ ἦλθεν. Ἐκεῖ δὲ, ἀφ' οὗ ἐξεφόρτωσαν τὰς καμήλους, καὶ ἔδωκαν ἄχυρον καὶ τροφήν εἰς αὐτάς, καὶ ὕδωρ εἰς τὸν Ἐλιέξερ καὶ τὴν συνοδίαν του διὰ νὰ νίψωσι τοὺς πόδας των, ἐστράφη ἑμπρὸς των τράπεζα. Ἀλλ' ὁ Ἐλιέξερ εἶπε, Δὲν θὰ φάγω πρὶν εἶπω καὶ τελειώσω τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς μου. Οἱ ξενίζοντες ἐδέχθησαν, καὶ ὁ Ἐλιέξερ εἶπεν ὅτι εἶνε δούλος τοῦ συγγενοῦς των Ἀβραάμ, ὅτι ὁ κύριός του ἀπέκτησε μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ πολὺν πλοῦτον ὅτι κληρονόμος του εἶναι ὁ μονογενὴς καὶ ἀγαπητός του Ἰσαάκ, τὸν ὅποιον ἀπέκτησεν εἰς τὸ γῆρας του, καὶ ὅτι ὁ Ἀβραάμ τὸν ἐξώρκισε νὰ μὴ λάβῃ γυναῖκα ἀπὸ τὰς Χαναναίας, ἀλλ' ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του. Ἀφ' οὗ δὲ διηγῆθη πῶς ἦλθεν εἰς τὸ φρέαρ, τί παρεκάλεσε τὸν Θεόν, καὶ πῶς ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ Ῥεβέκκα εἶνε ἡ ἐκλεκτὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ λοιπά, ἐπὶ τέλους εἶπεν, Ἐὰν τῶρα θέλετε νὰ κάμετε ἔλεος καὶ δικαιοσύνην εἰς τὸν κύριόν μου, εἰπέτε μοί το, εἰ δὲ μὴ, εἰπέτε μοί το πάλιν, διὰ νὰ στραφῶ δεξιὰ ἢ ἀριστερά.

Τότε ὁ Βαθουήλ καὶ ὁ Λάβαν ἀποκριθέντες εἶπαν, Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀποφασισμένον ἀπὸ τὸν Θεόν, ὥστε ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντεπώμεν οὔτε διὰ καλὸν οὔτε διὰ κακόν. Ἰδοὺ ἡ Ῥεβέκκα ἔμπροσθέν σου, λάβε την καὶ ὑπάγε. Ἄς εἶνε γυνὴ τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου σου καθὼς διέταξεν ὁ Θεός. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἐλιέξερ πεσὼν ἕως ἑδάφους ἐπροσκύνησε τὸν Κύριον καὶ ἐκβαλὼν σκευὴ ἄργυρά καὶ χρυσὰ καὶ ἐνδύματα καὶ ὄωρα, ἔδωκεν εἰς τὴν Ῥεβέκκαν, εἰς τὸν ἀδελφὸν καὶ εἰς τὴν μητέρα τῆς. Μετὰ ταῦτα ἔφαγαν καὶ ἔπιαν, αὐτὸς καὶ οἱ ἄνθρωποί του, καὶ ἐκοιμήθησαν. (Γενέσ. κδ').

§. 27.

Τὴν ἐπιούσαν τὸ πρῶτ' ἐπῆτησεν ὁ Ἐλιέζερ καὶ τί ἔγεινε;

Τὸ πρῶτ' ὁ Ἐλιέζερ παρεκάλεσε νὰ ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' οἱ γονεῖς τῆς Ρεβέκκας ἤθελαν νὰ κρατήσωσι τὴν θυγατέρα των ἀκόμῃ δέκα ἡμέρας, ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἐλιέζερ ἐπέμενε, καλέσαντες ἡρώτησαν τὴν Ρεβέκκαν λέγοντες, Ὑπάγεις μὲ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον; ἐκείνη δὲ εἶπεν, Ὑπάγω. Τότε ἠυχήθησαν καὶ ἠυλόγησαν τὴν Ρεβέκκαν, ἣ ὅποια ἐκάθισε μὲ τὴν τροφὸν καὶ τὰς δούλας τῆς εἰς τὰς καμήλους, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς Χαναάν, ὁδηγούμεναι ἀπὸ τὸν δούλον τοῦ Ἀβραάμ καὶ τὴν συνοδίαν του.

Ὅτε ἔφθασεν εἰς Χαναάν τὸ ἑσπέρας, ὁ Ἰσαάκ ὑπέστρεφεν ἀπὸ τὴν πεδιάδα, ὅπου εἰργαζετο· ἰδὼν δὲ μακρόθεν τὴν συνοδίαν ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς. Ἰδοῦσα τοῦτον ἐρχόμενον ἡ Ρεβέκκα, ἠρώτησε τὸν Ἐλιέζερ λέγουσα, Τίς εἶνε ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος; Οὗτος δὲ ἀπεκρίθη ὅτι εἶνε ὁ κύριός του Ἰσαάκ. Ἀκούσασα τὸν λόγον τοῦτον ἡ Ρεβέκκα, ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὴν κάμηλον, καὶ ἐφόρεσε τὴν καλύπτραν τῆς, ὁ δὲ Ἐλιέζερ ἐδιηγῆθη εἰς τὸν κύριόν του πάντα τὰ γινόμενα. Ὁ Ἰσαάκ ὠδήγησε τὴν Ρεβέκκαν εἰς τὴν μητρικὴν σκηνήν, καὶ ἡ πρὸς τὴν Ρεβέκκαν ἀγάπη του ἐμετρίασε τὸ πένθος του διὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του. (Γενέσ. κδ'.)

§. 28.

Ποία εἶνε ἡ ὑπόθεσις τῆς περιόδου ταύτης, καὶ ἰδίως τί μᾶς διδάσκει τὸ πρῶτον αὐτῆς κεφάλαιον:

Ὑπόθεσις τῆς δευτέρας ταύτης περιόδου εἶνε ἡ ἱστορία τῶν πατριαρχῶν, ἥτις ἀρχίζει ἀπὸ τὴν κλήσιν τοῦ Ἀβραάμ. Ὀνομαζόνται δὲ πατριάρχαι ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰακώβ καὶ οἱ δώδεκά του υἱοί, διότι ὑπῆρξαν ἀρχῆγοι πατριῶν, τουτέστιν αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν ἐπληθύνθησαν καὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν μὲ τὸν καιρὸν τόσον, ὥστε συναπετέλεσαν ἐλόκληρον τὸ ἔθνος τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἰδίως δὲ ἡ ἱστορία τοῦ πρώτου τούτου κεφαλαίου μᾶς διδάσκει, ὅτι οὐδὲ ὁ κατακλυσμὸς ἰσχυσε νὰ σωφρονίσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ ἐξ ἐναντίας διεφθάρησαν καὶ ἐξηχρειώθησαν ἀκόμη περισσότερο, καὶ μάλιστα οἱ κάτοικοι τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων, τοὺς ὁποίους καὶ διὰ τοῦτο κατέκαυσεν ὁ Θεός. Τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γομόρρα εἶνε εἰκὼν φρικώδης καὶ ἀπαισία τῆς ἀνθρωπίνης κακίας, ἀλλὰ καὶ παράδειγμα διδακτικώτατον τῆς θείας δικαιοσύνης. Ἐναντία καὶ ἀντίθετος μὲ αὐτὴν εἶνε ἡ εἰκὼν τῶν πατριαρχῶν, εἰκὼν ὡραία καὶ θελκτικὴ τῆς ἀνθρωπίνης εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς θείας εὐαρεστίης καὶ εὐλογίας. Οἱ πατριαρχαὶ δὲν ἔχουσι σχεδὸν κατοικίαν μόνιμον εἰς πόλεις, ὅπως οἱ κάτοικοι τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων, ἀλλὰ διαιτῶνται ἢ εἰς τὸ ὑπαιθρον ἢ ὑπὸ σκηνάς. Δὲν ἔχουσι τέχνας πολλὰς καὶ ποικίλας, ὡς ἐκεῖνοι, ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην κυρίως, τὴν κτηνοτροφίαν, ἣ ὁποία καὶ ἐπαρκεῖ εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας. Ὁ βίος καὶ τὰ ἔθνη των εἶνε ἀπλοῖκά καὶ ἀθῶα, ὅπως ὁ βίος ἐκείνων εἶνε πλήρης πάσης πονηρίας καὶ κακοηθείας. Ἀγαπῶσι καὶ σέβονται οὗτοι τὸν Θεόν, ὅσον ἐκεῖνοι τὸν ὑβρίζουσιν ἢ τὸν καταφρονοῦσιν, ἢ καὶ ὅλως τὸν ἀγνοοῦσι. Χαρὰν μεγάλην εὐρίσκουσιν οὗτοι εἰς τὸ νὰ φιλοξενῶσι καὶ περιποιῶνται ὅποιονδήποτε ξένον· χαρὰν διαβολικὴν εὐρίσκουσιν ἐκεῖνοι εἰς τὸ νὰ κακοποιῶσι καὶ ἀτιμάζωσι τὸν ξένον. Παράδειγμα ἔχομεν τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ὁποίους ὁ μὲν Ἀβραάμ, ὁ πρῶτος καὶ μέγιστος καὶ εὐσεβέστατος τῶν πατριαρχῶν, προσκαλεῖ ὁ ἴδιος νὰ φιλοξενήσῃ, καὶ μετὰ χαρᾶς προσφέρει εἰς αὐτοὺς πᾶν ὃ, τι ἔχει καλὸν καὶ περιποιεῖται φιλοφρονέσαστα, οἱ δὲ Σοδομεῖται ἐλθόντας εἰς τὴν πόλιν των ζητοῦσι νὰ ὑβρίσωσι, νὰ ἀτιμάσωσι, νὰ κακοποιήσωσι. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀπειθοῦντες πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ Ἀὐτοῦ, ἀπειθοῦσι πρὸς τὴν φωνὴν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις φιλοξενεῖται εἰς τὴν οἰκίαν του· τοῦ δὲ Ἀβραάμ ἡ εὐπειθεῖα καὶ ἡ ὑπακοή εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ εἶνε τοιαύτη, ὥστε δὲν διστάζει καὶ αὐτὸν τὸν μονογενῆ καὶ ἀγαπητόν του υἱὸν Ἰσαὰκ νὰ τοῦ

προσφέρειν εἰς θυσίαν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς εἰς μὲν τὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα ἐρρίψε πυρ ἐξ οὐρανοῦ, εἰς δὲ τὸν Ἀβραάμ ἐπεδαψιλευσεν ὄλην του τὴν εὐλογίαν. Ὁ Ἀβραάμ ἀπέκτησε τόσον πλοῦτον καὶ δύναμιν καὶ δόξαν, ὥστε οἱ πλησιόχωροι βασιλεῖς ἔλαβαν τὴν ἀνάγκην καὶ βοήθειάν του, χωρὶς αὐτὸς νὰ δεχθῇ τὰ δῶρά των, τῶν ὁποίων δὲν εἶχεν ἀνάγκην.

Ἀλλὰ τὰ ὑλικά ταῦτα ἀγαθὰ εἶνε τίποτε, συγκρινόμενα πρὸς τὰ ἄλλα, τὰ ἠθικά καὶ πνευματικά. Ὁ Θεὸς ἰδὼν ἔνθεν μὲν ὑπερπλεονάσασαν καὶ γενικὴν τὴν ἀσέβειαν τῶν ἀνθρώπων, ἔνθεν δὲ σπανίαν καὶ μοναδικὴν τὴν εὐσέβειαν τοῦ Ἀβραάμ, τὸν ἠγάπησε τόσον, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ἀναστήσῃ ἐξ αὐτοῦ λαὸν εὐσεβῆ καὶ πιστὸν εἰς τὴν λατρείαν του. Ἐννοεῖται ὅτι διὰ νὰ ἀξιωθῇ τῆς μεγάλης ταύτης τιμῆς καὶ δόξης ὁ Ἀβραάμ, ἔπρεπε νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ ὅλον τὸν ἐπίλοιπον κόσμον, ὅστις ἦτο πλήρης τῆς ἁμαρτίας, νὰ ἀφῆσθαι δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς συγγενεῖς καὶ τὴν πατρίδα του, καὶ νὰ ὑποβληθῇ ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις του εἰς πᾶσαν δοκιμασίαν, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς θυσίας τοῦ υἱοῦ του. Ὁ Ἀβραάμ ἐξῆλθε πάντοτε νικητὴς ἀπὸ πᾶσαν τοιαύτην δοκιμασίαν· διὰ τοῦτο ὁμοῦ καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἠγάπησε τόσον, ὥστε ὄχι μόνον συγκατέβη νὰ φανερωθῇ αἰσθητῶς εἰς αὐτὸν πολλάκις καὶ νὰ συνομιλήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὸν κατέστησε γενάρχην τοῦ ἐκλεκτοῦ καὶ περιουσίου τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐμελλε τῷόντι νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ἀσέβειαν καὶ νὰ στηρίξῃ τὴν εἰς τὸν Ἐνὰ καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν πίστιν, καὶ ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐμελλε νὰ γεννηθῇ ἐπὶ τέλους ὁ θεὸς ἡμῶν λυτρωτὴς, ὁ σώσας τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ τῷόντι, αὐτὸς ὁ ὑπέργνηρος καὶ ἀτεκνος, ἀποκτήσας ἐκ τῆς γράας καὶ στεφρας γυναικὸς του κατὰ θείαν χάριν υἱόν, ἀπέβη ὁ ἀείμνηστος καὶ μακάριος γενάρχης κατὰ σάρκα μὲν ὁλοκλήρου ἔθνους, μεγάλου καὶ ἐκλεκτοῦ, κατὰ πνεῦμα δὲ ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. (Γενέσ. κδ'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΙΣΑΑΚ.

§. 29.

Πόσους υἱοὺς ἐγέννησεν ἡ Ῥεβέκκα, καὶ πῶς κατώρθωσεν ὁ Ἰακώβ νὰ λάβῃ τὰ πρωτοτόκια τοῦ Ἡσαῦ;

Ἐλκασιν ἔτη παρῆλθον πλήρη εὐτυχίας καὶ εὐλογίας Θεοῦ διὰ τὸν Ἰσαάκ καὶ τὴν Ῥεβέκκαν. Ἐν μόνον ἐλύπει αὐτοὺς κατὰ καρδία, τὸ ὅτι δὲν εἶχαν τέκνον. Ὁ Θεὸς ὁμῶς, ὅστις ἔκαμε τοῦτο, ὅπως καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν του, εἰσήκουσεν ἐπὶ τέλους τὴν δέησίν των, καὶ ἡ Ῥεβέκκα ἐγέννησε διδυμα, τὸν Ἡσαῦ πρῶτον καὶ ἔπειτα τὸν Ἰακώβ. Καὶ ὁ μὲν Ἡσαῦ ἦτο δασύτριχος καὶ ἡγάπα νὰ διαιτᾶται εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ νὰ κυνηγῇ, ὁ δὲ Ἰακώβ ἦτο μαλακός, ἡγάπα περισσότερον τὴν ποιμενικὴν ζωὴν, καὶ διέτριβεν εὐχαρίστως εἰς τὴν σκηνὴν πλησίον τῆς μητρός του, ἥτις διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἡγάπα πλειότερον, ἐνῷ ὁ Ἰσαάκ ἡγάπα περισσότερον τὸν πρωτότοκον Ἡσαῦ, ὁ ὅποιος καὶ τὸν ἔτρεφε μὲ τὸ κυνήγιόν του. Μίαν ἡμέραν ἦλθεν ἀπὸ τὸν ἀγρὸν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἡσαῦ κατάκοπος καὶ πεινασμένος· ἰδὼν δὲ ὅτι ὁ Ἰακώβ εἶχε μαγειρεύσει φακὴν, τὸν ἐζήτησε νὰ τὸν δώσῃ ἀπὸ αὐτὴν νὰ φάγῃ. Ὁ Ἰακώβ ἀπεκρίθη, ὅτι τὸν θίδει νὰ φάγῃ, ἐὰν τοῦ παραχωρήσῃ τὰ πρωτοτόκιά του. Ἐγὼ κινδυνεύω νὰ ἀποθάνω τῆς πείνας, ἀπεκρίθη ὁ Ἡσαῦ, καὶ σὺ μὲ λέγεις πρωτοτόκια; ἔχε τα. Ἐπεβεβαίωσε δὲ μεθ' ὅρκου τὴν παραχώρησιν ταύτην ὁ Ἡσαῦ κατ' αἰτήσιν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔλαβεν ἀπὸ αὐτὸν ἄρτον καὶ τὸ μαγείρευμα τῆς φακῆς, ἔφαγεν, ἔπαιε, καὶ σηκωθείς ἀνεχώρησε. (Γενέσ. κέ.)

§. 30.

Πῶς ἠπάτησεν ὁ Ἰακώβ τὸν πατέρα του Ἰσαάκ διὰ νὰ λάβῃ τὴν εὐλογίαν του;

Ἀλλὰ τὰ πρωτοτόκια ἔπρεπε νὰ ἐπικυρωθῶσι καὶ μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰσαάκ, τὴν ὁποίαν οὗτος, ὑπὲρ γῆρας ἤδη καὶ τυφλός, ἐμελέτα νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἡσαῦ, πρὶν ἀποθάνῃ. Ὅθεν καὶ

ἡμέραν τινὰ ὁ Ἰσαάκ προσκαλέσας διέταξε τὸν Ἡσαῦ νὰ ἐξελθῇ εἰς τὸ κυνήγιον, διὰ νὰ τοῦ φέρῃ τίποτε νὰ φάγῃ, καὶ φαγὼν νὰ τοῦ δώσῃ τὴν εὐλογίαν του. Ἡ Ῥεβέκκα, ἀκούσασα τοῦτο, ἔσπευτε πρὸς τὸν Ἰακώβ, καὶ ἀφ' οὗ ἀνέφερε τὸν λόγον τοῦ Ἰσαάκ, εἶπεν, Ὑπαγε, υἱέ μου, εἰς τὸ ποίμνιον καὶ φέρε μου δύο καλὰ ἐρίφια, καὶ ἀφ' οὗ τὰ ἐτοιμάσω, καθὼς τὰ ἀγαπᾷ, τὰ προτφείεις σὺ εἰς τὸν πατέρα σου, διὰ νὰ δώσῃ εἰς σέ τὴν εὐλογίαν του. Ἀλλ' ἐὰν μὲ ψηλαφήσῃ, εἶπεν ὁ Ἰακώβ, θὰ ἴδῃ ὅτι δὲν ἔχω τρίχας, θὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ἀπάτην, καὶ ἀντὶ τῆς εὐλογίας θὰ μὲ δώσῃ τὴν κατάραν του. Ἡ κατάρα του ἄς εἴναι ἐπάνω μου, τέκνον μου, εἶπεν ἡ Ῥεβέκκα, μόνον ὑπαγε. Ὁ Ἰακώβ ὑπήκουτε, καὶ, ἀφ' οὗ ἡτοίμασε τὸ φαγητὸν ἡ Ῥεβέκκα, ἐνέδυσσε τὸν Ἰακώβ μὲ τὰ καλλίτερα φορέματα τοῦ Ἡσαῦ, καὶ σκεπάσασα τὰς χεῖρας καὶ τὸν λαιμὸν του μὲ τὸ δέρμα τῶν ἐρίφων, τὸν ἔστειλε πρὸς τὸν πατέρα του.

Τίς εἶσαι, τέκνον μου; ἠρώτησεν ὁ τυφλὸς γέρον πλησιάσαντα τὸν Ἰακώβ. Εἰμαι ὁ πρωτότοκος υἱός σου Ἡσαῦ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰακώβ, καὶ ἔκαμα ὅ,τι μὲ διέταξες. Σηκώσου λοιπὸν καὶ κάθισε καὶ φάγε ἀπὸ τοῦ κυνήγιόν μου, διὰ νὰ μὲ εὐλογήσῃς. — Πῶς ἔγινε, τέκνον μου, καὶ εὖρηκες τόσον ἐγρήγορα κυνήγιον; ἠρώτησεν ὁ Ἰσαάκ. Ὁ Θεὸς μὲ ἐβοήθησεν, ἀπεκρίθη ὁ Ἰακώβ. Πλησίασε, τέκνον μου, εἶπε πάλιν ὁ Ἰσαάκ, νὰ σὲ ψηλαφήσω, διὰ νὰ ἴδω καλὰ ἂν εἶσαι σὺ ὁ υἱός μου Ἡσαῦ ἢ ὄχι. Ὁ Ἰακώβ ὑπήκουσε, καὶ ὁ Ἰσαάκ ψηλαφήσας αὐτὸν εἶπεν, Ἡ μὲν φωνὴ εἶνε τοῦ Ἰακώβ, ἀλλ' αἱ χεῖρες τοῦ Ἡσαῦ. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφαγεν ὁ Ἰσαάκ καὶ ἔπιεν ἀπὸ τοῦ οἴνου, τὸν ὅποτον ἔφερεν ὁ Ἰακώβ, τὸν ἠϋλόγησε καὶ εἶπεν, Ὁ Θεός, υἱέ μου, νὰ σὲ δώσῃ ἀπὸ τὴν ὀρόστον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τὴν παχύτητα τῆς γῆς, καὶ πληθὸς σίτου καὶ οἴνου· ἔθνη νὰ σὲ δουλεύσουν, καὶ ἄρχοντες νὰ σὲ προσκυνήσουν· ἔσο κύριος τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ νὰ σὲ προσκυνήσουν οἱ υἱοὶ τοῦ πατρὸς σου· ἐπικατάρατος ὁ καταρώμενός σε, καὶ εὐλογημένος ὁ εὐλογῶν σε.

Μετ' ὀλίγον ἔφθασε καὶ ὁ Ἡσαῦ μὲ τὸ κυνήγιόν του πρὸς τὸν πατέρα του, καὶ τὸν ἐζήτησε τὴν εὐλογίαν του. Ὁ Ἰσαὰκ ἀνεκάλυψε τότε τὴν ἀπάτην, καὶ πλήρης θλίψεως λέγει πρὸς τὸν Ἡσαῦ, ζητοῦντα τὴν εὐλογίαν του, ὅτι τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἰακώβ. Πλήρης ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως ὁ Ἡσαῦ ἀφῆκε κραυγὴν γοερὰν, καὶ ἔκλαυσεν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπέμενε καὶ πάλιν ζητῶν ὁποῖαν εὐλογίαν ἔχοι, ὁ Ἰσαὰκ τὸν εὐλόγησεν εὐχθρῆς εἰς αὐτὸν τὴν παχύτητα τῆς γῆς καὶ τὴν ὀρόσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἰπὼν, Θὰ ζήσης μὲ τὴν μάχαιράν σου, καὶ θὰ δουλεύῃς εἰς τὸν ἀδελφόν σου· ἀλλ' ἀφοῦ ὑπερισχύσῃς θὰ ἀποτινάξῃς τὸν ζυγόν του ἀπὸ τὸν τράχηλόν σου. Ἐκτοτε ὁ Ἡσαῦ ἐμίσησε τὸν Ἰακώβ, καὶ ἀπεφάσισεν, ἀφοῦ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ, νὰ τὸν φονεύσῃ. (Γεν. κζ'.)

§. 31.

Τίμας διδάσκει ἡ ἱστορία τοῦ Ἰσαὰκ, τὴν ὁποῖαν περιέχει τὸ κεφάλαιον τοῦτο; Ὁ Ἰσαὰκ εἶνε ὁ τελειότερος καὶ ὠραιότερος τύπος τῆς υἱικῆς εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς, καὶ τοιοῦτος τῶντι ἐπρεπε νὰ εἶνε ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὅποιον ἐμελλε νὰ ἐμπιστευθῇ ὁ Ἀβραάμ τὸν πολῦτιμον κληρονομίαν, τὴν λατρείαν καὶ διαθήκην τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἀκακος καὶ ἄφρονος ὡς πρόβατον φέρεται εἰς τὴν σφαγὴν, διὰ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ Θεοῦ τὸ πρόσταγμα. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν ἐκλογὴν τῆς γυναικὸς του ἀφίνει εἰς τὸν πατέρα, διότι ἡ ἐκλογὴ τῆς γυναικὸς ἐκείνου, ὅστις ἐκληρονόμει ὁποῖαν εἰδομεν βαρῦτιμον πνευματικὴν περιουσίαν, δὲν ἦτο πρᾶγμα μικρὸν καὶ ἐπουσιῶδες ἀλλὰ τῆς μεγίστης προσοχῆς καὶ προνοίας ἄξιον. Τούτο δὲ ἀπεδείχθη ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ ἰδοὺ διὰ τί.

Ὁ υἱὸς τοῦ Ἰσαὰκ Ἡσαῦ, ἂν καὶ πρωτότοκος, δὲν ἐφαίνετο ἄξιος νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν κληρονομίαν καὶ φυλακὴν τῆς λατρείας καὶ διαθήκης τοῦ Θεοῦ. Ἀπόδειξις τοῦτου εἶνε, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐνυμφεύθη ἀπίστους Χαναναίας, καὶ ἀπέβη τοιοῦτοτρόπως ὁ γενάρχης τῶν ἀπίστων Ἐδωμιτῶν ἢ Ἰδουμαίων, τὸ ὅτι δὲν

ἐδίδασκε νὰ πωλήσῃ τὰ πρωτοτόκια, δηλ. τὸ δικαίωμα τῆς πνευματικῆς κληρονομίας τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ, διὰ τί; δι' ὀλίγον μαγεῖρευμα φακῆς! Καὶ ὅμως ὁ Ἰσαάκ εἶχεν ἀδυναμίαν μεγάλην διὰ τὸν Ἡσαῦ, καὶ ἂν ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἀφίνετο ἐλευθέρᾳ, ἡ εὐλογία τοῦ ἤθελε πέσῃ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἡσαῦ. Τὸν κίνδυνον τοῦτον ἀπεμάκρυνεν ἡ ἐπιδεξιὰ ἐπέμβασις τῆς Ρεβέκκας, ἥτις διὰ νὰ μεταβιβάσθῃ ἡ εὐλογία τοῦ Ἰσαάκ εἰς τὸν δευτερότοκον Ἰακώβ, δὲν διστάζει νὰ μεταχειρισθῇ ἀπάτην, καὶ τῆς ἀπάτης ταύτης δέχεται καὶ ὁ Ἰακώβ νὰ γείνῃ ὄργανον. Ἀλλ' ἡ ἀπάτη αὕτη, εἰ καὶ πρὸς ἀγαθὸν σκοπόν, εἶνε ἀμάρτημα, καὶ πρὸς ἐξιλέωσιν τῆς θείας δικαιοσύνης τιμωρεῖται αὐτῇ-
 ρῶς καὶ ἡ-μήτηρ καὶ ὁ υἱός, διότι ἀναγκάζεται ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Ἡσαῦ ἐκείνη μὲν νὰ τὸν ἀποχωρισθῇ, χωρὶς ποτε πλέον νὰ τὸν ἴδῃ, οὗτος δὲ νὰ στερηθῇ τοὺς γονεῖς τοῦ καὶ τὴν πατρίδα του, καὶ νὰ ξενιτευθῇ καὶ νὰ πάθῃ καὶ ὑπομείνῃ πολλά, ἐκτί-
 νων πολλάκις τὸ παράπτωμά του. Ὅσον δὲ ἐλυπήθη ὁ Ἰσαάκ διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἡσαῦ ἰδιαιτέραν ἀγάπην του, ἄλλα πόσον τώρα λυπεῖται καὶ ἡ Ρεβέκκα διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἰακώβ ἰδιαι-
 τέραν ἀγάπην τῆς. Τοιοῦτοτρόπως ἀμαρτάνουσι καὶ τιμω-
 ροῦνται ἀμοιβαίως ἀμφότεροι, ὁ μὲν Ἰσαάκ διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἡσαῦ ἀδυναμίαν, ἡ δὲ Ρεβέκκα καὶ ὁ Ἰακώβ διὰ τὴν ἀπάτην. Καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ τούτων τῶν ἀνθρωπίνων παραπτωμάτων καὶ τιμωριῶν οὐ μόνον ἱκανοποιεῖται καὶ ἐξιλεώνεται ἡ δικαιοσύνη, ἀλλὰ καὶ οἰκονομεῖται ἡ πρόνοια τοῦ πανσόφου Δημιουργοῦ, διότι καὶ αὕτη ἡ τιμωρία καὶ εἰς τὰ ξένα διαμονὴ τοῦ Ἰακώβ, ἐξαγνίζουσα συνεπίζει καὶ παιδαγωγεῖ καὶ σοφίζει αὐτόν, καὶ καθιστᾷ ἄξιον νὰ παραλάβῃ καὶ μεταδώσῃ εἰς τοὺς υἱούς του, καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, τὴν πνευμα-
 τικὴν κληρονομίαν τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΙΑΚΩΒ ἢ ΙΣΡΑΗΛ.

§. 32.

Διὰ τὴν Ῥεβέκκα φυγαδεύει τὸν Ἰακώβ, καὶ τί ὄνειρον βλέπει οὗτος καθ' ὁδόν·
 Μαθοῦσα ἡ Ῥεβέκκα τοὺς κατὰ τοῦ Ἰακώβ ἀπειλητικούς
 λόγους τοῦ Ἡσαὺ ἐφοβήθη, καὶ ἐσυμβούλευσε τὸν Ἰακώβ νὰ
 φύγῃ κρυφῶς εἰς Μεσοποταμίαν πρὸς τὸν ἀδελφόν της Λάβαν,
 καὶ διαμείνῃ ἐκεῖ, ἕως ὅτου παρέλθῃ ἡ ὀργή τοῦ ἀδελφοῦ του.
 Ἐλαβε δὲ εὐκόλως καὶ τοῦ Ἰσαάκ τὴν συγκατάθεσιν, εἰπούσα
 ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Ἡσαὺ ἐνυμφεύθη Χαναναίας, αἵτινες εἶναι συχνὴ
 αἰτία πικρίας καὶ διὰ τοὺς δύο, καλὸν εἶνε ὁ Ἰακώβ νὰ ἀπελθῇ
 πρὸς τὸν Λάβαν εἰς Μεσοποταμίαν, διὰ νὰ λάβῃ γυναῖκα ἀπὸ
 τὴν συγγενειάν της. Ἐλαβε λοιπὸν ὁ Ἰακώβ τὴν εὐλογίαν τοῦ
 πατρὸς του καὶ ἀνεχώρησε.

Μετά μακρὰν ὁδοπορίαν ἔφθασεν εἰς τόπον τινά, ὅπου ἐνυ-
 κτώθη, ὅθεν καὶ θέτας λίθον τινά προσκεφάλαιον, ἀπεκοιμήθη.
 Εἰς τὸν ὕπνον του εἶδε κλίμακα, τῆς ὁποίας ἡ μὲν βάσις ἐστη-
 ρίζετο εἰς τὴν γῆν, ἡ δὲ κορυφή ἔφθανεν ἕως εἰς τὸν οὐρανόν,
 καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαιναν καὶ κατέβαιναν εἰς αὐτήν,
 ὁ δὲ Θεὸς ἵστατο ἐπάνω αὐτῆς καὶ εἶπεν, Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεὸς Ἀ-
 βραάμ τοῦ πατρὸς σου καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ. Τὴν γῆν, ὅπου κοι-
 μᾶσαι, θὰ δώσω εἰς σέ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου, οἱ ὅποιοι θὰ
 πληθυνθῶσι καθὼς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, καὶ θὰ ἐξαπλω-
 θῶσιν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ διὰ σοῦ θὰ εὐλογηθῶσιν
 ὅλα τὰ ἔθνη. Μὴ φοβέσαι, παντοῦ ὅπου ὑπάγεις θὰ εἰμὶ με-
 σὲ καὶ θὰ σέ διαφυλάττω, ἕως νὰ σέ ἐπαναφέρω εἰς τὴν γῆν
 παύτην καὶ νὰ γίνουν ὅσα ἐλάλησα. Ὁ Ἰακώβ ἐξύπνησεν ἐν-
 τρομος καὶ προσκυνήσας εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἀνεχώρησε.
 (Γενέσ. κζ'—κη.)

§. 33.

Ποῦ ἀπῆλθεν ὁ Ἰακώβ τὴν Ῥαχὴλ·

Προχωρήσας ὁ Ἰακώβ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ἔφθασεν εἰς

(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ)

3

τόπον, ὅπου ἦτο φρέαρ, σκεπασμένον με λίθον μέγαν, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἀνεπαύοντο τρία ποίμνια. Ὁ Ἰακώβ ἠρώτησε τοὺς ποιμένας πόθεν εἶνε, καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, Ἀπὸ τὴν Χαρράν. Γνωρίζετε τὸν Λάβαν; ἠρώτησε πάλιν ὁ Ἰακώβ. Ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν, Τὸν γνωρίζομεν, ἰδοὺ καὶ ἡ κόρη του Ραχήλ, ἡ ὁποία ἔρχεται με τὰ πρόβατα. Καθὼς ἔφθασεν ἡ Ραχήλ, ὁ Ἰακώβ ἀπεκύλισε τὸν λίθον τοῦ φρέατος, ἐπότισε τὰ πρόβατά της καὶ φιλήσας αὐτὴν εἶπεν, ὅτι εἶναι υἱὸς τῆς Ρεβέκκας. Παρευθὺς ἡ Ραχήλ ὁραμοῦσα ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς τὸν πατέρα της Λάβαν, οὗτος δὲ ἦλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ Ἰακώβ, καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου αὐτὸς τὸν ἐδηγήθη πάντα τὰ γενόμενα. (Γενέσ. κθ'.)

§. 34.

Μὲ ποίαν συμφωνίαν ἐδέχθη ὁ Ἰακώβ νὰ ποιμαίνῃ τὰ πρόβατα τοῦ Λάβαν, καὶ ἐφύλαξεν ὁ Λάβαν τὴν συμφωνίαν του;

Ὁ Ἰακώβ ἀνέλαβε νὰ ποιμαίνῃ τὰ πρόβατα τοῦ Λάβαν, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν ἠρώτησε ποῖον μισθὸν ἀπαιτεῖ διὰ τὸ ἔργον τοῦτο. Ὁ Ἰακώβ εἶπε, Θὰ σὲ δουλεύσω ἐπτὰ ἔτη διὰ τὴν μικροτέραν σου κόρην, τὴν Ραχήλ. Ὁ Λάβαν ἀπεκρίθη, Παρὰ νὰ τὴν δώσω εἰς ἄλλον ἄνδρα, κάλλιον νὰ τὴν λάβῃς σύ. Καὶ ἐδούλευσεν ὁ Ἰακώβ ἐπτὰ ἔτη, καὶ τοῦ ἐράνησαν τὰ ἐπτὰ ἔτη ὥς ὀλίγοι ἡμέραι διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Ραχήλ. Ἀλλὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ γάμου ὁ Λάβαν ἀντὶ τῆς ὥραιας Ραχήλ, ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰακώβ τὴν μεγαλειτέραν ἀδελφὴν τῆς Ραχήλ, Λείαν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰακώβ δὲν ἐγνώρισε, διότι ἔφερε τὴν συνήθη τοῦ γάμου καλύπτραν, καὶ τῆς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀσθενεῖς. Τὸ πρῶν ὁ Ἰακώβ ἐγνώρισε τὴν ἀπάτην, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Λάβαν, Τί εἶνε τοῦτο ὅπου με ἔκαμες; δὲν σὲ ἐδούλευσα διὰ τὴν Ραχήλ; πῶς λοιπὸν με ἠπάτησες; Εἰς τὸν τόπον μας, ἀπεκρίθη ὁ Λάβαν, δὲν γίνεται νὰ νυμφεῖται πρῶτον ἡ μικροτέρα· δούλευσέ με ἄλλα ἐπτὰ ἔτη ἀκόμη, καὶ τότε δύνασαι νὰ λάβῃς καὶ τὴν Ραχήλ. Ὁ Ἰακώβ συγκατένευσε, καὶ λαβὼν εἰς γυναῖκα καὶ

τὴν Ραχὴλ, ἐδοῦλεuse ἀλλὰ ἐπὶ τῇ ἀκόμῃ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς εὐλόγησε τοὺς κόπους τοῦ Ἰακώβ, ὁ Λάβαν τὸν παρεκάλεσε καὶ ἔμεινεν ἄλλα ἐξ ἑτη, κατὰ τὰ ὅποια καὶ ὁ Ἰακώβ ἐπλούτησε πολὺ, διὸ καὶ ὑπέστρεψεν οἰκογενειακῶς εἰς τὴν πατρίδα του. (Γενέσ. κθ'—λα.)

§. 35.

Ὡς ὁ Θεὸς ἐνθαρρύνει τὸν Ἰακώβ, φοβούμενον τὸν Ἡσαῦ, καὶ πῶς οὗτος τὸν ὑποδέχεται,

Ἐπιστρέφων οἰκαδε ὁ Ἰακώβ, ἔτρεμεν ἀναλογιζόμενος τὴν ἐργὴν καὶ τὸ μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡσαῦ. Ὁ Θεὸς τότε, διὰ τὸν ἐνθαρρύνει, ἐφανερῶθη πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τὸ σχῆμα ἀνθρώπου, καὶ ἐπάλαισεν ὅλην τὴν νύκτα μετ' αὐτὸν τοιοῦτοτρόπως, ὥστε αὐτὸς νὰ μείνῃ νικητὴς. Ἀναχωρῶν δὲ τὸ πρωὶ εἶπεν, Ἰακώβ, ἔχε θάρρος κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀφ' οὗ ἐφάνης ἰσχυρὸς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν καὶ τὸ ὄνομά σου εἰς τὸ ἐξῆς θὰ εἶνε ὄχι Ἰακώβ ἀλλὰ Ἰσραὴλ, ὅ ἐστιν: ἰσχυρὸς ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὸν καταπραῦναι δὲ τὸν Ἡσαῦ ὁ Ἰακώβ, ἐστείλε πρὸς αὐτὸν δῶρα πολλὰ, τὰ ὅποια ὁ Ἡσαῦ δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ. Ἀμα δὲ λαβὼν τὴν ἐλευσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔδραμεν εἰς προὔπαντησιν, τὸν ἐνηγκαλίσθη, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, ἔκλαυσε καὶ τὸν κατεφίλησεν. Ἐπανεῖδε δὲ ὁ Ἰακώβ καὶ τὸν γέροντα πατέρα του, ὅστις ἀπέθανε μετ' ὀλίγον, ὄχι ἔμως καὶ τὴν μητέρα του, ἣ ὅποια εἶχεν ἀποθάνῃ πρὸ πολλοῦ. (Γενέσ. λβ'—λγ'.)

§. 36.

Τί μᾶς διδάσκει ἡ ἱστορία τοῦ Ἰακώβ, ὅσων περιλαμβάνει τὸ κεφάλαιον τοῦτο;

Ἠπάτησεν ὁ Ἰακώβ τὸν πατέρα του καὶ προσέβαλε δεινῶς τὸ αἶσθημα τῆς πρὸς τὸν Ἡσαῦ ἰδιαίτερας του ἀγάπης. Ἀπατάται τῶρα εἰς Χαρρὰν καὶ ὁ Ἰακώβ ἀπὸ τὸν θεὸν τοῦ Λάβαν, καὶ προσβάλλεται δεινῶς τὸ αἶσθημα τῆς ἰδιαίτερας του πρὸς τὴν Ραχὴλ ἀγάπης. Ὁ Θεὸς ἐξιλεούμενος ἐκ τῶν παθημάτων τούτων καὶ τῆς συντριβῆς τῆς καρδίας τοῦ Ἰακώβ, ἀνανεώνει καὶ μετ' αὐτὸν τὴν διαθήκην, ἥτοι τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὅποιαν ἔ-

δωκεν εἰς τὸν Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ, εὐλογεῖ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν του καὶ τὸν πλουτίζει, τοῦ δίδει πολλά τέκνα, τὸν ἀπαλάσσει ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν τοῦ θεοῦ του, καὶ τρέμοντα τὴν παρουσίαν καὶ μνησικακίαν τοῦ Ἡσαῦ, αὐτὸν μὲν τὸν Ἰακώβ ἐνθαφρύνει, συγκαταβάς νὰ παλαίσῃ ὁ ἴδιος μὲ αὐτόν, τῆς δὲ καρδίας τοῦ Ἡσαῦ τὴν πληγὴν θεραπεύει καὶ ἐπουλώνει. Τοιοῦτοτρόπως μετὰ τόσα ἔτη, πλήρη ἀμοιβαίων παθημάτων καὶ περιπετειῶν, ἐπαναβλέπουσιν ἀλλήλους οἱ δύο ἀδελφοί, καὶ ῥίπτονται εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων πλήρεις δακρύων χαρᾶς καὶ συνδιαλλαγῆς ἀδελφικῆς καὶ ἀγάπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΥΙΟΙ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ ΕΞ ὧΝ ΑΙ ΔΩΔΕΚΑ
ΦΥΛΑΙ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ.

§. 37.

Πόσοι ἦσαν οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ, καὶ διὰ τί οὗτοι εἰσὶν τὸν νεώτερον ἀδελφόν των Ἰωσήφ;

Ὁ Ἰακώβ εἶχε δώδεκα υἱούς, οἱ ὅποιοι ὠνομάζοντο ὡς ἑξῆς: Ρουβὴν, Σιμεὼν, Λευὶ, Ἰούδας, Ἰσαάχαρ, Ζαβουλὼν, Δάν, Νεφθαλεὶμ, Γάδ, Ἀσήρ, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμὶν. Οἱ δύο οὗτοι τελευταῖοι εἶχαν γεννηθῆ ἀπὸ τὴν Ῥαχήλ, καὶ ἦσαν οἱ νεώτεροι ἀπὸ ὅλους. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰακώβ μάλιστα τὸν Ἰωσήφ, ὅθεν καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτόν φόρεμα ποικιλόχρουν. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ἡ προτίμησις αὕτη ἐκίνησεν ἐναντίον του τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος τῶν ἄλλων ἀδελφῶν. Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἰωσήφ ἐδιηγήθη ὅτι εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του, ὅτι ἔδεναν αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοί του δεμάτια εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ ὅτι τὸ ἰδικόν του δεμάτιον ἵστατο ἑρθιον, τὰ δὲ ἄλλα ἦσαν ὀλόγυρα καὶ ἐπροσκύνουν τὸ ἰδικόν του. Ἄλλοτε πάλιν ἐδιηγήθη, ὅτι εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του, ὅτι ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ ἑνδεκα ἀστέρες τὸν ἐπροσκύνησαν. Μήπως θὰ γείνης βασιλεὺς μας, εἶπαν οἱ ἀδελφοί τοῦ Ἰωσήφ, ἀκούοντες τὰ ὄνειρα ταῦτα, μήπως θὰ γείνης κύριός μας; Ὁ δὲ πατὴρ

τὸν ἐπέπληξε λέγων, Τί σημαίνει τὸ ὄνειρον τοῦτο; ὅα ἔλθοιμεν λοιπόν, ἐγὼ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου, νὰ σὲ προσκυνήσωμεν; Καὶ οὗτος μὲν περιωρίσθη εἰς τὴν ἐπίπληξιν ταύτην, ἀλλ' οἱ ἀδελφοί του τὸν ἐμίσουν ἔτι μᾶλλον διὰ τοῦτο. (Γενέσ. λς'—λζ'.)

§. 38.

Πότε εὗρηκαν εὐκαιρίαν οἱ ἀδελφοί τοῦ Ἰωσήφ νὰ τὸν φονεύουν, καὶ πῶς ἔπειτα μετενόησαν καὶ τὸν ἐπώλησαν;

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἰακώβ ἔστειλε τὸν Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφούς του βόσκοντας τὰ ποίμνια εἰς μέρη τῆς Συχέμ, ἥτις ἦτο ἡ μετὰ ταῦτα πρωτεύουσα τῆς Σαμαρείας, ἡ αὐτὴ σχεδὸν καὶ ἡ μετέπειτα Νεάπολις. Οὗτοι δέ, ἰδόντες μακρόθεν ἐρχόμενον αὐτόν, Ἰδοῦ, εἶπαν, ἔρχεται ὁ ἐνυπνιαστής, ὃς τὸν φονεύσωμεν, καὶ ὃς τὸν ρίψωμεν εἰς ἓνα λάκκον, εἰς δὲ τὸν πατέρα λέγομεν, ὅτι θηρίον τὸν ἔφαγεν. Ἀλλ' ὁ μεγαλείτερος ἀδελφὸς Ρουβὴν τοὺς ἀπέτρεψε λέγων. Μὴ χύσετε αἷμα· ὃς τὸν ρίψωμεν μόνον εἰς τὸν λάκκον· ἐσκοπευέ δὲ μετὰ ταῦτα νὰ τὸν σώσῃ ἐκεῖθεν κρυφίως. Καθὼς λοιπόν ἦλθεν ὁ Ἰωσήφ, οἱ ἀδελφοί του τὸν ἐξέδυσαν τὸ ποικιλόχρουν φόρεμα, καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν λάκκον. Καθίσαντες δὲ νὰ πράγῃ καὶ ἰδόντες ἐμπόρους Ἰσμαηλίτας, οἱ ὅποιοι ὑπῆγαιναν εἰς Αἴγυπτον, μετέβαλον γνώμην, κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἰούδα, καὶ τὸν ἐπώλησαν διὰ εἰκοσιν ἀργύρια εἰς τοὺς ἐμπόρους, οἱ ὅποιοι καὶ τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οἱ δὲ ἀδελφοί τοῦ Ἰωσήφ σφάζαντες ἐρίφιον, ἔβαψαν μὲ τὸ αἷμά του τὸ φόρεμα τοῦ Ἰωσήφ, τὸ ὅποιον καὶ ἔφεραν εἰς τὸν πατέρα των λέγοντες, Ἰδοῦ τί εὗρήκαμεν, ἰδὲ μήπως εἶνε τὸ φόρεμα τοῦ υἱοῦ σου. Ὁ Ἰακώβ ἀνεγνώρισε τὸ φόρεμα καὶ ἔκραξεν, Εἶνε τὸ φόρεμα τοῦ υἱοῦ μου, κακὸν θηρίον τὸν ἥρπασε, καὶ ἔσχισε τὰ φορέματά του, καὶ ἐνεδύθη σάκκον καὶ ἐκλαιέν. Οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες του ἔδραμον πρὸς παρηγορίαν του, ἀλλ' αὐτὸς ἦτο ἀπαρηγόρητος καὶ ἔλεγε, Μὲ τοῦ υἱοῦ μου τὴν λύπην θὰ καταβῶ εἰς τὸν τάφον. (Γενέσ. λζ'.)

ἀφθονίας. Ὅθεν, βασιλεῦ, ἐκλεξε ἄνδρα ἐμπειρον καὶ συνετὸν καὶ τοπάρχας, τοὺς ὁποίους διάταξε νὰ συναΐξουν εἰς ἀποθήκας τὸ περίσσευμα τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐπτὰ ἐπῶν τῆς ἀφθονίας, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰ ἀκόλουθα ἐπτὰ ἔτη τῆς πείνας.

Ὑπερήρεσεν ἡ ἐρμηνεία αὕτη τοῦ Ἰωσήφ εἰς τὸν Φαραώ, ὁ ὁποῖος εἶπε, Καὶ τίς ἄλλος ὑπάρχει ἐμπειρότερος καὶ συνετώτερος ἀπὸ σέ διὰ τὸ ἔργον τοῦτο; Ὅθεν ἐκβαλὼν τὸ δακτυλίδιόν του τὸ ἐβαλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ἰωσήφ, καὶ εἰς τὸν τράχηλόν του περιδέρβαιον χρυσοῦν, καὶ τὸν ἐφόρεσεν ἐνδύματα βύσσιναι, καὶ νυμφεύσας μὲ τὴν θυγατέρα τοῦ Πετεφρῆ, ἱερέως τῆς Ἡλιοπολέως, τὸν ἐκάθισεν εἰς βασιλικὴν ἄμαξαν καὶ τὸν διώρισεν οἰκονόμον καὶ ἄρχοντα ὅλης τῆς Αἰγύπτου, δεῦτερον μετ' αὐτόν. (Γενέσ. μ'.)

§. 42.

Τί ἔγεινε μετὰ ταῦτα, πῶς συνέβη νὰ ἔλθωσιν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ πῶς ἐφέρθη πρὸς αὐτούς;

Ὅ,τι προεῖπεν ὁ Ἰωσήφ καὶ ἔγεινεν. Ἦλθαν ἐπτὰ ἔτη ἀφθονίας, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Ἰωσήφ ἐσύναξε καὶ ἐφύλαξεν εἰς ἀποθήκας τὸ περίσσευμα τῶν γεννημάτων, καὶ ὅτε μετὰ ταῦτα ἦλθαν τὰ ἐπτὰ ἔτη τῆς πείνας, ὅχι μόνον ἡ Αἰγύπτos εἶχεν ἀφθονον σίτον, ἀλλὰ, ἐπειδὴ ἡ πείνα ἦτο γενικὴ, ἤρχοντο καὶ ἀπὸ ξένους τόπους καὶ ἠγόραζαν. Ἀπὸ τὴν ἰδίαν ταύτην πείναν ἀναγκαζόμενος καὶ ὁ Ἰακώβ, ἔστειλε τοὺς υἱοὺς του εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ ἀγοράσουν σίτον, ἐκράτησε δὲ μόνον τὸν νεώτερον Βενιαμὴν, διότι τὸν ἠγάπα πολὺ καὶ ἐροβήθη νὰ τὸν στείλῃ τῶτον μακράν. Ἐλθόντες λοιπὸν οἱ δέκα υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ παρουσιασθέντες ἐνώπιον τοῦ Ἰωσήφ, διὰ νὰ λάβωσι τὴν ἄδειαν, ἔπεσαν ἕως ἐδάφους καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἐγνώρισε, καὶ ἐνθυμήθη τὸ προμηνυτικὸν τῆς προσκυνήσεως ταύτης ὄνειρον, αὐτοὶ ὅμως καθόλου δὲν τὸν ἐγνώρισαν. Ὁ Ἰωσήφ ὅμως ὑποκρινόμενος πλήρη ἀγνοίαν, τοὺς ἐρωτᾷ πόθεν ἔρχονται καὶ τί ζητοῦσιν, αὐτοὶ δὲ ἀποκρίνονται, ὅτι ἔρχονται ἀπὸ τὴν γῆν Χαναάν, διὰ νὰ ἀγοράσουν τροφάς. Ὅχι

ἀποκρίνεται με ὀργήν ὁ Ἰωσήφ, δὲν ἤλθετε ν' ἀγοράσετε τροφάς, ἀλλὰ νὰ κατασκοπεύσετε τὸν τόπον. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπαν, "Ὅχι, κύριε, οἱ δούλοι σου ἡμεῖθα εἰρηνικοὶ ἄνθρωποι, υἱοὶ ἐνὸς ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν Χαναάν. ἡμεῖθα ὅλοι δώδεκα ἀδελφοί, ἀλλὰ ὁ μὲν νεώτερος ἔμεινε πλησίον τοῦ πατρὸς, ὁ δὲ ἄλλος δὲν ὑπάρχει, "Ὅχι, ὑπέλαβεν ὁ Ἰωσήφ, εἰσθε κατάσκοποι. Εἰ δὲ μή, ἅς ἀπέλθῃ ὁ εἰς ἀπὸ σὰς νὰ φέρῃ τὸν νεώτερόν σας ἀδελφόν, διὰ νὰ ἰδῶ ἂν λέγετε τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν διέταξε καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν. (Γενέσ. μ.α—μ.β'.)

§. 43.

Τί ἔκαμεν ἔπειτα τοὺς ἀδελφούς του ὁ Ἰωσήφ, καὶ ἅψ' οὗ οὗτοι ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πατρίδα των, πῶς ἔπεισαν τὸν πατέρα των, νὰ ἔλθωσι πάλιν εἰς Αἴγυπτον μετ' τὸν Βενιαμίν;

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἀπέλυτε καὶ εἶπε, Λάβετε καὶ φέρετε τὸν σίτον εἰς τὰς οἰκίας σας, ἀλλ' εἰς ἀπὸ σὰς ἅς μένη ἰδοὺ ἔμνηρος, ἕως οὗ μὲ φέρετε καὶ τὸν μικρότερόν σας ἀδελφόν, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι λέγετε τὴν ἀλήθειαν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ δέκα ἀδελφοὶ ἐγχείναν περίλυποι καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Δικαίως πάσχουμεν ταῦτα, τιμωρούμενοι δι' ὅσα ἐπράξαμεν εἰς τὸν ἀδελφόν μας Ἰωσήφ. Καὶ οὗτοι μὲν λέγοντες ταῦτα ἐνόμιζον ὅτι ὁ Ἰωσήφ δὲν τοὺς ἐννοεῖ, διότι ἐλάλει πρὸς αὐτοὺς μετ' ἐνδοκίαν· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀκούσας τοὺς λόγους των τούτων, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του, καὶ παραμερίσας ἔκλαυσε. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐπέστρεψε, καὶ ἑμνηρον μὲν ἐκράτησε τὸν Συμεὼν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέστειλε μετ' τὸν σίτον, ἅψ' οὗ διέταξε καὶ ἔθεσαν κρυφίως εἰς τοὺς σάκκους καὶ τὸ ἀργύριόν των· οὗτοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς Χαναάν πρὸς τὸν πατέρα των, ὅστις ἤκουσε τὰ γενόμενα μετ' αὐτὸν καὶ ἐκπλήξιν.

Ἐν τούτοις ὁ σίτος ἐτελείωσε, καὶ ἐπειδὴ, διὰ νὰ ἀγοράσουν πάλιν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον σίτον, ἦτο ἀνάγκη νὰ φέρωσιν ἐκεῖ καὶ τὸν Βενιαμίν, ὁ Ἰακώβ δὲν ἐπειθετο μετ' κανένα τρόπον νὰ τὸν ἀφήσῃ. Μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας, ἅψ' οὗ ὁ Ἰούδας ἀνέλαβε προσωπικῶς πᾶσαν ἐγγύησιν καὶ εὐθύνην περὶ τῆς ἐπιστροφῆς

τοῦ Βενιαμίν, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀνάγκη τῆς πείνας ἦτο μεγάλη, ὁ Ἰακώβ ἐπειθαναγκάσθη νὰ τὸν ἀφήσῃ, παρήγγειλε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς του νὰ λάβωσι δῶρα πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς Αἰγύπτου βάλσαμον, μέλι, ἀρώματα, μύρον, πιστάκια, καὶ ἀμύγδαλα, διπλάσια δὲ καὶ τὰ χρήματα, διότι τὸ ἀργύριον, εἶπεν, ἐτέθη κατὰ λάθος εἰς τὰ σακκία σας. Ὅθεν καὶ λαβόντες πάντα ταῦτα οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ, ἀνεχώρησαν μετὰ τοῦ Βενιαμίν εἰς τὴν Αἴγυπτον. (Γενέσ. μβ'—μγ'.)

§. 44.

Πῶς φέρεται κατ' ἀρχὰς ὁ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφούς του ἐπανελθόντας εἰς Αἴγυπτον;

Ἀκούσας ὁ Ἰωσήφ τὴν ἔλευσιν τῶν ἀδελφῶν του, διέταξε τὸν οἰκονόμον του νὰ τοὺς δεχθῇ εὐμένως καὶ νὰ τοὺς προσκαλέσῃ εἰς τὴν τράπεζάν του. Οἱ ἐνδεκα ἀδελφοί, παρουσιασθέντες ἐνώπιον τοῦ ἐπιστάτου, ἐξήγησαν εἰς αὐτὸν πῶς τὸ ἀργύριον εὑρέθη εἰς τὰ σακκία των, χωρὶς αὐτοὶ νὰ γνωρίζουν τίποτε. Μὴ φοβεῖσθε τίποτε, τοὺς ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ἡμεῖς ἔχομεν λάβῃ τὸ ἀργύριόν σας, τὰ δὲ χρήματα, περὶ τῶν ὁποίων λέγετε, αὐτὰ σας τὰ ἐστειλεν ὁ Θεός. Εἰσήγαγε δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἦλθε καὶ ὁ Σημεὼν, τοὺς ἔδωκεν ὕδωρ καὶ ἐνέφθησαν, καὶ τοὺς ἐπροσκάλεσεν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Ἰωσήφ. Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἦλθε καὶ ὁ Ἰωσήφ, εἰς τὸν ὅποιον οἱ ἀδελφοὶ ἐπρόσφεραν τὰ δῶρα, καὶ πεσόντες μέχρις ἐδάφους τὸν ἐπροσκύνησαν. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἠρώτησε περὶ τοῦ πατρὸς των, καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι ζῇ καὶ ὑγιαίνει. Ἰδὼν δὲ τὸν Βενιαμίν, ἠρώτησεν αὐτὸς εἶνε ὁ νεώτερός των ἀδελφός, καὶ εἶπεν, Ὁ Θεός νὰ σὲ ἐλεήσῃ τέκνον μου. Συγκινηθεὶς δὲ βαθύως καὶ μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ, ἀνεχώρησεν εἰς ἰδιαιτέρον δωματίον, ὅπου ἐκλαυσε, καὶ μετὰ ταῦτα νιφθεὶς ἐξῆλθε καὶ τοὺς ἐπροσκάλεσεν εἰς τὴν τράπεζαν, ὅπου, τοποθετήσας κατὰ τάξιν τῆς ἡλικίας ἑκάσταν, ἐμοίρασεν εἰς ὅλους φαγητόν, εἰς δὲ τὸν Βενιαμίν ἔδωκε μερίδιον πενταπλάσιον. (Γενέσ. μγ'.)

§. 45.

Τί συνέβη καὶ ἐφέρθησαν πάλιν ὀπίσω πρὸς τὸν Ἰωσήφ οἱ ἀδελφοὶ του, καὶ πῶς ἐπὶ τέλους αὐτοὶ φανεράνεται πρὸς αὐτούς :

Τὴν ἐπιούσαν τὸ πρῶτ' οἱ ἀδελφοὶ ἀνεχώρησαν, ἀφ' οὗ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰωσήφ τὸ ἀργύριον ἐτέθη πάλιν εἰς ἑνὸς ἐκάστου τὸ σακκίον, εἰς δὲ τὸ τοῦ Βενιαμὴν ἐτέθη καὶ τὸ ἀργυροῦν ποτήριον τοῦ Ἰωσήφ. Μόλις ὅμως ἐξῆλθαν τῆς πόλεως, καὶ ὁ ἐπιστάτης ἔδραμε πρὸς αὐτούς καὶ τοὺς ἐμπόδισεν ἀπὸ τὸν δρόμον των λέγων, Διὰ τί ἀνταπεδώκατε κακὸν ἀντὶ καλοῦ, καὶ ἐκλέψατε τὸ ἀργυροῦν ποτήριον τοῦ κυρίου μου ; Ἐάν τις ἀπὸ ἡμῶν ἐπραξε τοιοῦτόν τι, ἅς θανατωθῇ, ἔκραξαν οἱ ἑνδεκα ἀδελφοί. Τοῦτο καὶ ἡ γαίη, ἀπεκρίθη ὁ ἐπιστάτης, καὶ ἐξέτασε τὰ σακκία, ἀρχίσας ἀπὸ τοῦ μεγαλειτέρου Ῥουβὴν. Ἐπὶ τέλους εὗρεθ' ὃ τὸ ἀργυροῦν ποτήριον εἰς τὸ σακκίον τοῦ Βενιαμὴν. Ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ ἄλλοι ἀδελφοί, ἐσχίσαν τὰ φορέματά των καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν πλήρεις ἀπελπισίας. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἐπέπληξεν αὐστηρότατα, καὶ αὐτοί, Τί νὰ εἰπωμεν, ἀπεκρίθησαν, ἢ πῶς νὰ δικαιολογηθῶμεν ; Ἰδοὺ ὅλοι εἰμεθα δοῦλοι σου. Μὴ γένοιτο, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωσήφ, ἐκείνος ὅστις ἐκλεψε τὸ ποτήριον θὰ μείνῃ, οἱ δὲ λοιποὶ ἅς ἐπιστρέψωσιν ἀνενόχλητοι πρὸς τὸν πατέρα των. Ὁ Ἰούδας πλησιάσας τότε πρὸς τὸν Ἰωσήφ, εἶπε, Κύριε, μὴ ὀργισθῇς, ἀλλὰ δός μοι τὴν ἀδειαν νὰ λαλήσω. Ὁ γέρον πατήρ μου ὑπεραγαπᾷ τὸ παιδίον, καὶ μετὰ πολλὴν δυσκολίαν κατωρθώσαμεν νὰ τὸν συμπαραλάβωμεν, καὶ ἀφ' οὗ ἐγὼ ἀνέλαβα τὴν ἐγγύησιν καὶ εὐθύνην τῆς ἐπιστροφῆς του. Ἄς μείνῃ λοιπόν, κύριε, ἐγὼ ἐδῶ δοῦλός σου, καὶ ἅς ἐπιστρέψῃ τὸ παιδίον εἰς τὸν πατέρα, ἵνα ἵσθι, ἐν ἐπιστρέφωμεν μόνοι χωρὶς αὐτόν, ἡ λύπη θὰ φέρῃ τὸν γέροντα εἰς τὸν τάφον, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ του κρέμαται ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ παιδίου τούτου.

Ὁ Ἰωσήφ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κρατηθῇ, διέταξε νὰ ἐξέλθωσιν ὅλοι οἱ παριστάμενοι ξένοι, καὶ ἀφῆσας νὰ βεύσωσιν ἐλευθέρως τὰ δάκρυά του, ἀνεφώνησε κλαίων, Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰωσήφ,

ἐγὼ εἶμι· ὁ ἀδελφός σας· ζῇ ἀκόμη ὁ πατήρ μου; Πλησιάζατε μὴ λυπεῖσθε ὅτι με ἐπωλήσατε· τοῦτο ἐγίνει κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν διὰ τὴν σωτηρίαν σας, ἐπειδὴ ἡ πείνα δὲν ἔπαυσεν, ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθήσῃ ἀκόμη. Ὑπάγετε λοιπὸν πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ παρακινήσατέ τον νὰ μετοικήσῃ ἐδῶ με ἔλθῃ του τὴν συγγένειαν. Περὶ δὲ ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Βενιαμὶν ἐκλαυσε, καὶ μετ' αὐτὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ ἐφίλησε μετὰ δακρύων καὶ τῶν λοιποῦς ἀδελφούς. (Γεν. μδ'—μέ.)

§. 46.

Πῶς ἤκουσεν ὁ Φαραὼ τὴν ἔλευσιν τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ καὶ τί ἐπρεῖται· εἰς αὐτόν;

Ἡ φήμη τῆς ἐλεύσεως τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ ἐφθασε καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Φαραὼ, ὅστις ἐχάρη καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν νὰ μεταφέρῃ πανοικίη τὴν οἰκογένειαν τοῦ πατρός του εἰς Αἴγυπτον· πέμψας πρὸς αὐτόν πλούσια δῶρα καὶ ἀμάξας πρὸς μετακόμισιν συγχρόνως δὲ ὑπεσχέθη καὶ νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτοὺς ἰκανὴν καὶ κατάλληλον χώραν πρὸς νομὴν καὶ κατοικίαν. Ὅτε διηγήθησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Ἰακώβ οἱ υἱοὶ του, ὅτι ὁ Ἰωσήφ ζῇ, ὅτι ἔχει μεγάλην δύναμιν καὶ ἐξουσίαν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸν προσκαλεῖ νὰ μετοικήσῃ ἐκεῖ οἰκογενειακῶς, δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ πίστιν εἰς ὅ,τι ἤκουε· τόσον ἀπίστευτοι τὸν ἐφάνησαν οἱ λόγοι των. Ἀλλ' ὅταν εἶδε τὰ δῶρα καὶ τὰς ἀμάξας, ἐπείσθη, καὶ μετὰ δακρύων ἐφώνησεν. Ὁ υἱός μου ὁ Ἰωσήφ ζῇ! δὲν ἔχω πλέον τίποτε ἄλλο νὰ ἐπιθυμήσω, καὶ ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος. Καὶ μετ' ὀλίγον λαβόντες τὰ ποίμνια καὶ τὰς σκηνάς των μετέβησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Ἰακώβ ὁμοῦ μὲ τοὺς υἱούς του καὶ μὲ τοὺς ἐγγονούς του, συμπεισούμενοι ἔλοι εἰς ἐβδομήκοντα πέντε ψυχάς. (Γεν. μέ—μς'.)

§. 47.

Τί ἐπραξεν ὁ Ἰακώβ, ὅτε ἐμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν γῆν Χαναάν, καὶ ποῦ ἐκατοίκησεν ἐλθὼν εἰς τὴν Αἴγυπτον;

Ὅταν ἐπλησίαζε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ ἔρια τῆς Χαναάν, ὁ Ἰακώβ ἐπρόσφερε θυτίαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ μετὰ ταῦτα προαπέστειλε

τὸν Ἰούδαν νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἰωσήφ περὶ τῆς ἀφίξεώς του. Ὁ Ἰωσήφ μαθὼν τοῦτο ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τοῦ πατρὸς του· ἅμα δὲ ἰδὼν αὐτὸν ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὅπου ἔμεινε πολλὴν ὥραν κλαίων. Ὁ δὲ Ἰακώβ εἶπε πρὸς τὸν Ἰωσήφ, Τώρα πλέον ἀφ' οὗ ζῆς καὶ ἀφ' οὗ σὲ εἶδα, ὥς ἀποθάνω. Ἐπαρουσίασε δὲ ὁ Ἰωσήφ εἰς τὸν Φαραὼ πέντε ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του καὶ τὸν πατέρα του, τὸν ὅποιον οὗτος ἠρώτησε πόσων ἐτῶν εἶνε. Ἐκατὸν τριάκοντα, ἀπεκρίθη ὁ Ἰακώβ, ἀλλὰ δὲν ἔφθασα τὴν ἡλικίαν τῶν πατέρων μου. Ὁ Φαραὼ εἶπεν εἰς τὸν Ἰωσήφ νὰ ἐκλέξῃ τὴν εὐφορωτέραν χώραν τῆς Αἰγύπτου, τὴν ὁποίαν νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν πατέρα του καὶ τοὺς συγγενεῖς, πρὸς κατοικίαν αὐτῶν καὶ βοσκὴν τῶν ποιμνίων των. Ὡς τοιαύτην δὲ χώραν παρεχώρησεν εἰς αὐτούς ὁ Ἰωσήφ τὴν Γεσσέμ πρὸς τὰ ἀνατολικά μέρη τῆς Αἰγύπτου, ὅπου καὶ ἐκατοίκησαν ἔχοντες παρὰ τοῦ Ἰωσήφ ἀφθονίαν πάντων τῶν ἀγαθῶν. (1905 π.Χ.) (Γενέσ. μς'—μζ')

§. 48.

Περίγραψε τὸ τέλος τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ.

Ὁ Ἰακώβ ἔζησεν εἰς τὴν Αἰγύπτου δεκαεπτὰ ἔτη, καὶ ὅτε ἡσθάνθη πλησιάζον τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἐπροσκάλεσε τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ ὁμώσῃ ὅτι, ἀφ' οὗ ἀποθάνῃ, δὲν θὰ τὸν θάψῃ εἰς τὴν Αἰγύπτου, ἀλλὰ θὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὴν γῆν Χαναάν, καὶ θὰ τὸν θάψῃ εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων του. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰακώβ ἠσθένησε, καὶ ὁ Ἰωσήφ ἦλθε πρὸς αὐτὸν φέρων καὶ τοὺς δύο τοῦ υἱοῦ Ἐφραὶμ καὶ Μανασσῆν. Ἄμα ἀκούσας τὴν ἑλευσιν τοῦ Ἰωσήφ ὁ ἀσθενὴς γέρον, ἀνεστηκώθη καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν κλίνην του, καὶ ἀκούσας ὅτι οἱ δύο συμπαραιστάμενοι νεοὶ ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἰωσήφ, εἶπε, Ποτέ δὲν ἤλπισα νὰ ἶδω τὸν υἱόν μου, καὶ τώρα βλέπω καὶ τοὺς υἱούς του. Ὁ Ἰωσήφ παρεκάλεσε νὰ εὐλογήσῃ τοὺς υἱούς του, τοὺς ὁποίους καὶ φέρων ἕστησε τὸν μὲν νεώτερον Ἐφραὶμ ὑπὸ τὴν ἀριστεράν του, τὸν δὲ πρεσβύτερον ὑπὸ τὴν δεξιάν χεῖρα τοῦ Ἰακώβ. Ἀλλ' οὗτος ἐπέθηκε τὴν δεξιάν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἐφραὶμ, καὶ τὴν ἀριστεράν ἐπὶ τὴν

τοῦ Μανασσῆ. Ὁ Ἰωσήφ ἐνόμισεν ὅτι ὁ πατήρ του ἐπράξε τοῦτο
 κατὰ λάθος ὡς γέρων ἤδη καὶ ἀμβλύωψ, καὶ ἠθέλησε νὰ με-
 ταλλάξῃ τὰς χεῖράς του· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀντέστη λέγων, Γνω-
 ρίζω, τέκνον μου, τί κάμνω· καὶ οἱ δύο θὰ γίνωσι μεγάλοι, ἀλλ'
 ὁ νεώτερος θὰ γείνη μεγαλείτερος καὶ πατριάρχης πολλῶν ἐθνῶν.
 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠϋλόγησε τὸν Ἰωσήφ λέγων, Ἴδού ἐγὼ ἀπὸ
 θνήσκω· ἀλλ' ὁ Θεὸς θὰ εἶνε με' σὰς, καὶ θὰ σὰς ἐπαναφέρῃ ἐκ
 τῆς γῆς τῶν πατέρων σας. Ἐπροσκάλεσε δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς
 υἱοὺς τοῦ τοῦς ὁποίους ἠϋλόγησε παραγγέλων εἰς αὐτοὺς νὰ μέ-
 νωσι πιστοὶ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἀφ' οὗ δὲ προ-
 εἶπεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐμελλε νὰ ἐπαναφέρῃ ὅλους εἰς τὴν γῆν τῶν
 πατέρων των, ἠϋλόγησεν αὐτοὺς καὶ προεἶπε τὴν μέλλουσαν
 των τύχην ὡς ἑξῆς: Πρωτότοκε υἱέ μου Ρουβὴν, ἂν καὶ ἰσχυ-
 ρός, δὲν θὰ ἔχῃς τὴν ὑπεροχὴν, διότι παράφορος καὶ αὐθαδὴς μὴ
 ἡτίμασες. Σεις, Συμεὼν καὶ Λευὶ, θέλετε διασκορπισθῇ μετὰ
 τοῦ Ἰσραὴλ διὰ τὴν σκληρότητά σας· θὰ κατοικήσῃς τὰ πα-
 ράγια σύ, Ζαβουλὼν, καὶ θὰ φθάσῃς ἕως τὴν Σιδῶνα. Φίλος τῆς
 ἀναπαύσεως, Ἰσάαχαρ, θὰ γείνης γεωργός. Ὁ Δάν θὰ κρίνῃ τὸ
 λαόν σου· ὁ Γαδ θὰ γείνη πειρατής· ὁ Ἀσήρ θὰ πλουτήσῃ.
 Νεφθαλεὶμ θὰ εἶνε στέλεχος ὥρατον. Καὶ σὺ, ἡγαπημένε μου
 Ἰωσήφ, κατὰ τοῦ ὁποίου εἰς μάτην ἐτανύσθῃ τὸ τόξον τῆς ὁ-
 βρεως καὶ τοῦ μίσους, θὰ καρποφορήσῃς, πλήρης εὐλογίας. Ὁ
 Βενιαμὴν θέλει εἶνε λύκος ἄρπαξ. Πρὸς δὲ τὸν Ἰούδα ἐπε-
 ν ὁ Ἰακώβ ταῦτα: Ἰούδα, σὲ θὰ ἐπαινέσουν οἱ ἀδελφοί σου· αἱ χεῖ-
 ρές σου θέλουν εἶνε κατεπάνω τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ θὰ σὲ προσ-
 κυνήσωσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου. Σκύμνος λέοντος εἶνε ὁ Ἰού-
 δας. Ἀπὸ βλαστών, υἱέ μου, ἀνέβῃς. Ἀναπεσῶν ἐκοιμήθῃς ὡς
 λέων καὶ ὡς σκύμνος· τίς θέλει τὸν ἐγείρει; Δὲν θέλει λείψῃ ἄρ-
 χων ἐξ Ἰούδα καὶ ἀρχηγός ἐκ τῶν μνηρῶν αὐτοῦ, ἕως οὗ ἔλθω-
 σιν ὅσα ἀπόκεινται εἰς αὐτόν, καὶ αὐτός εἶνε ἡ προσδοκία τῶν
 ἐθνῶν. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰακώβ ἔσυρε τοὺς πόδας του εἰς τὴν κλῆ-
 νην καὶ ἐξέπνευσε. (1869 π. X.)

Ὁ Ἰωσήφ ἔκλαυσε τὸν πατέρα του, καὶ μετὰ ταῦτα διέταξε καὶ τὸν ἑβαλσάμωσαν, καὶ συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του καὶ ὅλους τοὺς υἱούς καὶ ἐγγονούς αὐτῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ βασιλικούς ἵππους καὶ ἀμάξας, μετέφεραν τὸν νεκρὸν εἰς τὴν Χαναάν, ἐκεῖ δὲ πενήθησαντες καὶ κηδεύσαντες, μεγαλοπρεπῶς τὸν ἐθαψαν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου ἦσαν οἱ τάφοι τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου καὶ ὁ Ἰωσήφ φθάσας εἰς βαθύτατον γῆρας ἀπέθανεν, ἀφοῦ ὤρκισε τοὺς ἀδελφούς του ὅτι θὰ μεταφέρωσι τὰ ὀστέα του εἰς τὴν γῆν, τὴν ὅποιαν ὁ Θεὸς ὤμοσεν εἰς τὸν Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ ὅτι θέλει δώσει εἰς τοὺς ἀπογόνους των. (Γενέσ. μζ'—ν')

§. 49.

Ποῦτον εἶνε τὸ ἠθικὸν συμπέρασμα τῆς ἱστορίας τῶν υἱῶν τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ.

Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἀνανεώνουσι τὸ θέαμα τοῦ ἀδελφικοῦ φθόνου καὶ μίτους τοῦ Κάιν καὶ Ἀβελ, ἀν καὶ δὲν ἔφερον ἐδῶ τοὺς ἰδίους καρπούς. Ὅπως τότε ὁ Ἀβελ ἐμισήθη καὶ ἐφονεύθη, διότι ἠγαπάτο ἀπὸ τὸν Θεόν, οὕτω καὶ ἐδῶ οἱ ἀδελφοὶ φθονοῦσι καὶ μισοῦσι καὶ δοκιμάζουσι νὰ φονεύσωσι τὸν Ἰωσήφ, διότι ἠγαπάτο ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ἦτο δὲ ὁ Ἰωσήφ κατὰ πάντα ἄξιος τῆς πατρικῆς ἀγάπης, διότι ἦτο ὄχι μόνον κατὰ τὸ σῶμα πάγκalos ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν. Ὁ Ἰωσήφ ἦτο τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς σωφροσύνης καὶ πάσης ἐν γένει ἀρετῆς. Καὶ ὑποβάλλεται μὲν εἰς πολλὰς δοκιμασίας καὶ δυστυχίας, ἀλλ' οὐδέποτε παρεκκλίνει ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς σωφροσύνης καὶ ἀρετῆς, οὐδὲ ὅταν ἀκόμη πρόκειται νὰ κινδυνεύσῃ καὶ νὰ πάθῃ τὰ ἔσχατα. Τὰ δὲ παθήματα ταῦτα, ὄχι μόνον ἐσυνέτισαν καὶ ἐστήριξαν εἰς τὴν ἀρετὴν ἐτι μᾶλλον τὸν Ἰωσήφ, ἀλλὰ καὶ ὁ Θεὸς μετεχειρίσθη αὐτὰ ὡς μέσα τῆς ἐκτάκτου εὐτυχίας καὶ δόξης, ἥτις τοῦ ἐχρειώσταιτο ὡς ἀμοιβὴ τῶν ἀρετῶν του.

Οἱ φθονεροὶ καὶ κακοὶ ἀδελφοὶ του ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῶσι διὰ τὴν κακίαν των, καὶ διὰ τοῦτο ἐλθόντες ἐπραξάν ὅ,τι ἀνέκαθεν

ἐφάνη ἀφόρητον εἰς αὐτούς· πεσόντες ἐπροσκύνησαν τὸν πανίσχυρον ἄρχοντα τῆς Αἰγύπτου, ὅστις ὅμως φύσει ἀγαθὸς καὶ συγγνώμων ταπεινῶναι καὶ βασανίζει αὐτοὺς ἠθικῶς τόσον μόνον, ὅσον ἦτο ἀναγκαῖον διὰ νὰ συναισθανθῶσι τὸ ἐγκληματῶν καὶ νὰ μετανοήσωσιν. Ἀλλ' ἀκόμη αὐστηρότερον καὶ σπουδαϊότερον ἔπρεπε νὰ ἐξαγινισθῶσι καὶ ἐνώπιον τῆς θείας δικαιοσύνης αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἀπόγονοί των, ὅθεν ὁ Θεὸς μεταφέρει τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν Αἴγυπτον πρῶτον διὰ νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τὴν πείναν, ἔπειτα καὶ διὰ νὰ τὸν πληθύνῃ εἰς τὴν εὐφορον ἐκείνην χώραν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ υἱοὶ καὶ ἀπόγονοι τοῦ Ἰσραὴλ οἰκήσαντες ἰδίας χώρας διὰ τὸ ποιμενικὸν ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἤρεσκεν εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, διάγουσιν ἀνεπίμικτοι πρὸς αὐτούς, διὰ νὰ μὴ μολυνθῶσιν ἀπὸ τὴν αἰγυπτιακὴν εἰδωλολατρείαν, διὰ νὰ ἐκπλύνωσι τῆς ἁμαρτίας τὸν ῥύπον τιμωρούμενοι, καὶ διὰ νὰ προετοιμασθῶσι διὰ τῆς δυστυχίας καὶ τῶν παθημάτων σωφρονισθέντες εἰς τὸν μέλλοντα προορισμὸν των. Πόσον δὲ δύσκολον καὶ μακρὸν καὶ ἐπίπονον ὑπῆρξε τὸ ἔργον τοῦτο, θέλομεν εἰδῇ ἐφεξῆς.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ.

ΜΩΨΗΣ.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωσήφ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Μωϋσέως, ἦτοι μέχρι τοῦ 1632 ἔτους π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΚΑΤΑΛΥΝΑΣΤΕΥΣΙΣ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΣ ΑΥΤΟΥ ΕΞ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.

§. 50.

[Εἰπὲ τὴν τύχην τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπὶ τῶν μετὰ τὸν Ἰωσήφ Φαραώ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ οἱ Ἰσραηλιταί, ἦτοι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ, ὅστις, ὥς εἰδομεν, ἐπωνομάσθη καὶ Ἰσραὴλ,

ἐπλήθυναν τόσον πολύ, ὥστε ὁ Φαραώ, ἦτοι ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ἐφοβήθη τὸ μέγα πλῆθος τῶν Ἰσραηλιτῶν ὡς ἐπικίνδυνον· ὤθεν καὶ ἐσκέφθη νὰ τοὺς καταστρέψῃ μὲ πάντα τρόπον. Διέταξε λοιπὸν καὶ τοὺς ἡγγάρευσαν εἰς διαφόρους δημοσίας οἰκοδομὰς, καὶ τοὺς ἐπέσσε παντοιοτρόπως. Ἄλλ' οἱ Ἰσραηλιταί, ἀντὶ νὰ ἐλαττώωνται διὰ τοῦτο, ἐπληθύνοντο ἀπ' ἐναντίας ἀκόμη περισσότερον. Τότε ὁ Φαραώ ἐπροσκάλεσε δύο μαίας καὶ τὰς διέταξε νὰ ἀρίνῳσι μόνον τὰ θηλυκὰ παιδία τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅσα μαιεύουσι, τὰ δὲ ἀρσενικὰ νὰ τὰ θανατώνωσιν. Αἱ μαῖαι ὅμως φοβούμεναι τὸν Θεόν, δὲν ἐξετέλεσαν τὴν διαταγὴν, καὶ ἐδικαιολόγουν τὴν αὐξήσιν τῶν Ἰσραηλιτῶν μὲ διαφόρους ψευδεῖς λόγους. Τότε ὁ Φαραώ ἀπελπισθεὶς διέταξεν ὅλα τὰ ἀρσενικὰ βρέφη τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅσα ἐγεννῶντο, νὰ ῥίπτονται εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Αἰγύπτου Νεῖλον. (Ἐξόδ. α.)

§. 51.

Πῶς ἐσώθη ἀπὸ τὴν γενικὴν καταστροφὴν τῶν βρεφῶν ὁ Μωϋσῆς;

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐγέννησε καὶ γυνὴ τις ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Λευὶ παιδίον ἀρσενικόν, τὸ ὅποιον ἰδόντες ἔξυπνον οἱ γονεῖς του, ἐλυπήθησαν νὰ τὸ ῥίψωσιν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ τὸ ἐκρύψαν τρεῖς μῆνας. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὸ κρύψωσι καὶ πλείότερον, ἡ μήτηρ τὸ ἔβαλε μέσα εἰς κιβώτιον σπάρτινον, τὸ ὅποιον ἐπίσσωσε, καὶ τὸ κιβώτιον τοῦτο λαβοῦσα ἡ ἀδελφὴ τοῦ παιδίου, ἦλθε καὶ τὸ ἀπέθετεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἔπειτα δὲ παρεμέρισε διὰ νὰ ἴδῃ τί θὰ ἀπογείνη. Μετ' ὀλίγον κατέβη μὲ τὰς δούλας τῆς ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραώ διὰ νὰ λουσθῇ εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ ἰδοῦσα τὸ κιβώτιον, ἔστειλε μίαν δούλην καὶ τὸ ἔφερε, καὶ τὸ ἥνοιξε, καὶ εἶδαν τὸ παιδίον, τὸ ὅποιον ἤρχιτε νὰ κλαίῃ. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραώ τὸ ἐλυπήθη καὶ εἶπε, Θὰ εἶνε βέβαια ἀπὸ τὰ παιδία τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τότε ἡ ἀδελφὴ τοῦ παιδίου, παρουσιασθεῖσα ἠρώτησεν, ἂν θέλῃ νὰ τῆς φέρῃ Ἐβραῖαν τροφόν, ἐκείνη δὲ εἶπε, Ναί, καὶ μετ' ὀλίγον ἦλθεν ἡ μήτηρ τοῦ παιδίου, εἰς τὴν ὅποιαν ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραώ τὸ παρέ-

(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ.)

δωκε διὰ τὸ ἀναθρέψῃ. Ἀρ' οὐ ἐμεγάλωσεν, ἔφερεν ἡ μήτηρ τὸ παιδίον πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραώ, ἣ ἐποίησεν καὶ τὸ υἱόθεν τῆσεν ὀνομάσασα Μωϋσῆν, διότι ἐσώθη ἀπὸ τοῦ ὕδωρ. Ὁ Μωϋσῆς λοιπὸν ἀνετράφη εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Φαραώ, ὅπου καὶ ἐδιδάχθη δὴν τὴν μάθησιν καὶ σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων. (Ἐξόδ. 6.)

§. 52.

Διὰ τί ἔφυγεν ὁ Μωϋσῆς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ποῦ κατέφυγεν;

Ἡμέραν τινὰ ὁ Μωϋσῆς ἐξῆλθε πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς του. Ἐδοὺ λοιπὸν τὰς ἀγγαρείας καὶ καταπιέσεις, ὅσας ἔπασχαν καὶ ὥρμησθη μεγάλως καὶ ἠγανάκτησε. Παρατηρήσας δὲ Αἰγύπτιον τινα, ὅστις ἔδερνεν Ἰσραηλίτην, ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς του πέραν, καὶ ἰδὼν ὅτι κανεὶς δὲν τὸν ἐβλεπεν, ἐφόνευτε τὸν Αἰγύπτιον καὶ τὸν ἔχωσεν εἰς τὴν ἄμμον. Τὴν ἐπιούσαν ἐξῆλθε παλιν καὶ ἰδὼν δύο Ἰσραηλίτας δερνομένους, ἐπέπληξε τὸν ἄδικον, ὅστις ὀργισθεὶς εἶπε πρὸς τὸν Μωϋσῆν, Τίς σὲ κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; ἢ μήπως θέλεις νὰ φονεύσῃς καὶ ἐμέ, καθὼς ἐφόνευες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Ἐκ τούτου ὁ Μωϋσῆς ἐγνώρισεν ὅτι ὁ φόνος του ἔγινε γνωστὸς καὶ ἐφοβήθη. Κοιτῶντι ὁ Φαραώ μαθὼν τὸν φόνον τοῦτον ἐζήτην νὰ θανατώσῃ τὸν Μωϋσῆν, ὅστις φοβηθεὶς κατέφυγεν εἰς τὴν γῆν Μαδιάμ. Ἐκεῖ κατοικοῦν δὲ τότε οἱ Μαδιανῖται χώραν τινὰ τῆς πετραίας Ἀραβίας πρὸς δυσμὰς τοῦ ὄρους Σινᾶ. Φθάτας δὲ πλησίον φρέατος ἐκάθισε νὰ ἀναπαυθῇ.

Μετ' ὀλίγον ἦλθαν ἐκεῖ ἐπτά παρθένοι, θυγατέρες τοῦ ἱερέως τῆς Μαδιάμ Ἰοθὴρ ἢ Ραγουήλ, αἱ ὁποῖαι ἤντλησαν εἰς τὴν ποτίστραν, διὰ νὰ ποτίσουν τὰ πρόβατά των. Ἐπειδὴ δὲ ἄλλοι ποιμένες ἐλθόντες ἤθελαν νὰ τὰς διώξουν, ὁ Μωϋσῆς τὰς ἐβοήθησεν καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατά των. Πλήρεις εὐγνωμοσύνης αἱ παρθένοι, ἔδραμαν πρὸς τὸν πατέρα των καὶ ἐδιηγήθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ ἀγνώστου Αἰγυπτίου, ὅπως τὸν ἐνόμισαν. Ἐκεῖνος δὲ τὰς ἔστειλε νὰ τὸν καλέσουν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἐλθὼν ὁ Μωϋσῆς ἠὲ χαριστήθη ἐκ τῆς φιλοξενίας, καὶ μετ' ὀλίγον ἐνυμφεύθη.

καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ ἱερέως Σεφώραν. Διέμεινε δὲ ὁ Μωϋσῆς ἐκεῖ πολλὰ ἔτη βόσκων τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ του.

§. 53.

Ποῦ καὶ πῶς ἐφανέρωθῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν, καὶ τί τὸν διέταξεν;

Ἐπὶ τέλους ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν φωνὴν τοῦ καταπιεζομένου Ἰσραὴλ, ἐνθυμήθη τὴν διαθήκην, τὴν ὁποίαν ὤμοσε πρὸς τὸν Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τοὺς ἡλέησε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸν ξενικὸν ζυγόν, καὶ ἐξαγαγῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἡμέραν τινὰ ὁ Μωϋσῆς βόσκων τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ του, ἐφθάσεν εἰς τὸ Χωρήθ, ὅρος ὀλίγον χαμηλότερον ἀπὸ τὸ Σινᾶ, μὲ τὸ ὅποιον, κείμενον ὀλίγον δυτικώτερα, συναποτελοῦσι δύο χωριστὰς κορυφὰς τοῦ μεγάλου ὄρους τῆς Πετραίας Ἀραβίας. Ἐκεῖ δὲ εἶδεν ἐξαίφνης βᾶτον, ἣτις ἐξέπεμπε φλόγας, χωρὶς ὅμως νὰ καλεῖται. Πλησιάζας δὲ ἤκουσε φωνὴν ἐκ τοῦ μέσου τῆς βᾶτου λέγουσαν, Μωϋσῆ, Μωϋσῆ, μὴ πλησιάσῃς, λῦσον τὰ ὑποδήματα ἀπὸ τοὺς πόδας σου, διότι ὁ τόπος, εἰς τὸν ὅποιον ἵστασαι, εἶνε ἅγιος· ἐγὼ εἰμαι ὁ Θεὸς τοῦ πατρός σου Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. Ὁ Μωϋσῆς ἐκρυψε παρευθὺς τὸ πρόσωπόν του, διότι ἐφοβήθη νὰ ἀναδλέψῃ πρὸς τὸν Θεόν. Τότε ὁ Θεὸς ἀναγγέλλει πρὸς τὸν Μωϋσῆν ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Φαραῶ, καὶ νὰ ζητήσῃ ἄδειαν διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἀναχωρήτωσι. Προεῖπε δὲ ὅτι ὁ Φαραῶ δὲν θὰ θελήσῃ νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς πατάξας μὲ χεῖρα κραταιὰν θὰ τὸν ἀναγκάσῃ ἐπὶ τέλους εἰς τοῦτο. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μωϋσῆς ἐδίσταζε, διότι θεώρει ἑαυτὸν ἀνίκανον πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ διότι ἦτο βραδύγλωσσος, ὁ Θεὸς τὸν διέταξε νὰ παραλάβῃ συμβοηθὸν τοῦ τὸν ἀδελφόν του Ἀαρὼν διὰ νὰ ὁμιλῇ· καὶ διὰ νὰ πιστεύσωσιν οἱ Ἰσραηλίται καὶ ὁ Φαραῶ ὅτι ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Θεοῦ, μετέδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν δύναμιν νὰ κάμῃ διάφορα θαύματα καὶ σημεῖα. (Ἐξόδ. γ'—δ'.)

§. 54.

Ἐπῆκουσεν ἐπὶ τέλους ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ποτὶ εἶνε αἱ δέκα πληγαί, μὲ τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐπάταξε τὸν Φαραὼ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ὁ Μωϋσῆς ἐπὶ τέλους ὑπῆκουσεν εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον μὲ τὴν οἰκογένειάν του καὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἀαρών. Ἀφ' οὗ δὲ συνήθροισαν τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, ἐπαρουσιάσθησαν ἐνώπιόν των ὁ μὲν Μωϋσῆς ἔχων τότε ἡλικίαν ὀγδοήκοντα ἐτῶν, ὁ δὲ Ἀαρών ὀγδοήκοντα τριῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἀαρών εἶπεν ὅσα διέταξεν ὁ Θεὸς, ὁ δὲ Μωϋσῆς ἔκαμε τὰ θαύματα, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐπίστευσαν εἰς αὐτοὺς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ ὁ λαός. Ἦλθαν δὲ καὶ πρὸς τὸν Φαραῶ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήγγειλαν τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀφήσῃ τοὺς Ἰσραηλῖτας νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν ἔρημον διὰ νὰ τελέσωσιν ἑορτὴν εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλ' ὁ Φαραῶ τὸν μὲν ἀποστείλαντα αὐτοὺς Θεὸν ἐξεμυκτήρισεν, αὐτοὺς δὲ βαρέως ἐπὶ πλῆξας καὶ ἀπειλήσας ἀπέπεμψε, καὶ τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν ἀγανακτήσας κατεπίεσεν ἀκόμη βαρύτερα καὶ σκληρότερα. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἰσραηλῖται ἐγόγγυσαν καὶ ἠγανάκτησαν μὲ γάλως κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών ὡς αἰτίων τῆς δυστυχίας των. Τότε ὁ Ἀαρών καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐπαρουσιάσθησαν πάλιν πρὸς τὸν Φαραῶ μὲ τὴν αἵτησίν των, καὶ διὰ νὰ πιστεῖσιν εἰς τὴν θείαν των ἀποστολὴν, ὁ Ἀαρών ἐρρίψε κατὰ γῆν τὴν ῥάβδον, ἣτις μετεβλήθη εἰς ὄφιν. Ἀλλ' ὁ Φαραῶ ἐπροσκόλεσε τοὺς Αἰγυπτίους μάγους Ἰαννῆν καὶ Ἰαμβρῆν, οἵτινες ἐκαμαν τὸ ἴδιον θαῦμα. Καὶ κατέπιε μὲν ὁ ὄφιν τοῦ Ἀαρών τοὺς ὄφεις τῶν μάγων, ἀλλ' ἡ καρδία τοῦ Φαραῶ ἐσκληρύνθη, καὶ δὲν ὑπῆκουσεν εἰς τὸν Θεόν. (Ἐξῆδ. δ'—ζ'. Πρὸς Τιμόθ. γ, δ).

§. 55.

Ποτὶ εἶνε αἱ δέκα πληγαί, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἔστειλε κατὰ τοῦ Φαραῶ καὶ τῆς Αἰγύπτου :

Τότε ὁ Θεὸς ὀργισθεὶς ἔστειλε κατὰ τοῦ Φαραῶ καὶ τῆς Αἰγύπτου δέκα πληγὰς, κατ' ἀρχὰς μὲν μικροτέρας, ἔπειτα δὲ βαρυτέρας βαθμηδὸν καὶ μεγαλειτέρας, ὡς ἑξῆς. Πρῶτον ὁ Ἀαρών

μετέβαλε τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ εἰς αἷμα. Δεύτερον ἐγέμισεν ὅλη ἡ Αἴγυπτος καὶ αἱ πόλεις καὶ αἱ οἰκίαι ἀπὸ βατράχους, τρίτον ἀπὸ σκνίπας καὶ τέταρτον ἀπὸ κυνομουίας. Πέμπτον ἐθανατώθησαν ὅλα τὰ ζῶα τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ Μωϋσῆς ἔκτον ἐσκόρπισε στάκτην εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἔπεσαν φουκαλίδες φλογεραί, καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα ἐγέμισαν ἀπὸ ἑλκῆ. Ὁ Μωϋσῆς ὤψωσεν ἐβδόμον τὴν χεῖρά του πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἰδοὺ παρευθὺς πῦρ καὶ βρονταὶ καὶ χάλαζα ραγδαία καὶ φοβερά, ἡ ὁποία κατέστρεψε τὴν Αἴγυπτον. Ἐπεσαν ἐγδοὸν ἀκρίδες, αἱ ὁποῖαι κατέστρεψαν ὅ,τι εἶχε σωθῆ ἀπὸ τὴν χάλαζαν. Σκότος ψηλαφητὸν ἔννατον ἐσκέπασε τὸν κόσμον ὅλον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Αἱ πληγαὶ αὗται ἐνέπλησαν φόβου καὶ τρόμου τὸν Φαραῶ καὶ τοὺς Αἰγυπτίους, ἀλλ' ὁ φόβος οὗτος διήρκει ἐφ' ὅσον μόνον διήρκει καὶ ἡ πληγὴ, μετέπειτα δὲ ἡ καρδιά τοῦ Φαραῶ ἐσκληρύνετο καὶ ἐπέμενε μὲ περισσότερον πείσμα εἰς τὸ νὰ μὴ ἀφήσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἀναχωρήσουν. (Ἐξόδ. ζ'—ι.)

§. 56.

Τί διέταξεν ὁ Θεὸς πρὶν στείλῃ τὴν δεκάτην πληγὴν, τὴν ἐσχάτην καὶ βαρυτάτην :

Ἐπὶ τέλους ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ τιμωρήσῃ τὸν Φαραῶ καὶ τὴν Αἴγυπτον μὲ πληγὴν μεγάλην καὶ φοβεράν. Πρὶν τούτου ὅμως οἱ Ἰσραηλίται διετάχθησαν τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς νὰ ἐξωσιν ὅλοι ἔτοιμον ἐν ἄρνιον ἐψημένον, τὸ ὁποῖον νὰ φάγωσιν ὁλόκληρον μὲ ἄζυμον ἄρτον καὶ μὲ χόρτα πικρά, ἐξωσμένοι μὲ τὰ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας καὶ τὴν ράβδον εἰς τὰς χεῖρας, ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν, ἀφ' οὗ πρῶτον χρίσωσι τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ἑκάστος μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἁρνίου. Ταῦτα πάντα ἐπραξαν οἱ Ἰσραηλίται, καθὼς διετάχθησαν, καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην ὤρμησεν ἑξαίφνης ἄγγελος Κυρίου εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς ὅλας τὰς οἰκίας, ὅσαι δὲν ἦσαν χρισμεναι μὲ τὸ αἷμα, καὶ ἐθανάτωσεν ὅλα τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ τὴν νύκτα ἠγέρθησαν ἔντρομοι ὅλοι οἱ Αἰγύ-

πτιοι, διότι δὲν ὑπῆρχεν οἰκία, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μὴ εὕρισκεται νεκρός. Ἐντρομος ὁ Φαραὼ ἐπροσκάλεσε τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρών, καὶ τοὺς ἔδωκε τὴν ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως· παρευθὺς δὲ ἐξεκίνησαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον πρὸς ἀναχώρησιν ὅλοι οἱ Ἰσραηλῖται, ἑξακόσιοι περίπου χιλιάδες ἀνδρῶν. Ἐκτοτε δὲ οἱ Ἰσραηλῖται ἐορτάζουσι κατ' ἔτος τὴν ἐορτὴν τῶν ἄζύμων καὶ τοῦ ἀρνίου, ἣτις ὀνομάζεται *Πάσχα*, ὅεστι διαβάσις. (Ἐξόδ. ια'—ιβ')

§. 57.

Τίς ὠδήγησε τοὺς Ἰσραηλῖτας εἰς τὴν ἐξοδὸν τῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, καὶ πῶς κατεστράφησαν οἱ Αἰγύπτιοι, καταδιώξαντες αὐτοὺς εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν.

Τοὺς Ἰσραηλῖτας ὠδήγει εἰς τὴν πορείαν τῶν ὁ Θεὸς μὲ στήλην νεφέλης τὴν ἡμέραν σκιάζουσταν, καὶ μὲ στήλην πυρὸς τὴν νύκτα φωτίζουσταν. Μετὰ τινος δὲ στρατοπεδεύσεις οἱ Ἰσραηλῖται ἐφθασαν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὸν μυχὸν ἀρχίζει ὁ σημερινὸς ἰσθμὸς τοῦ Σουέζ. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ τοῦτω ὁ Φαραὼ μετενόητεν ὅτι ἀφῆκε τοὺς Ἰσραηλῖτας νὰ ἀναχωρήτωσι καὶ ἐξῆλθε μὲ ἄρματα καὶ ἵππους καὶ στρατὸν πολυάριθμον εἰς καταδίωξιν τῶν. Ὅτε ἐφθασαν οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς Ἰσραηλῖτας, οὗτοι μὴ ἔχοντες διέξοδον, ὡς εὕρισκόμενοι μετὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ τῆς θαλάσσης, ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβον μέγαν καὶ ἀπελπίσαν. Τότε ὁ Μωϋσῆς κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ ἤπλωσε τὴν χειρὰ του εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὰ ὕδατα ἀποσχισθέντα ἐστάθησαν τεῖχος ἐκ δεξιῶν καὶ τεῖχος ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ἡ θάλασσα μετεβλήθη εἰς ξηρὰν, καὶ οἱ Ἰσραηλῖται διέβησαν τὴν θάλασσαν ὡς ξηρὰν χωρὶς ποσὼς νὰ βραχῶσιν. Οἱ Αἰγύπτιοι ὠρμησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν θάλασσαν καταδιώκοντές τους· ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται διέβησαν ὅλοι καὶ ὁ Φαραὼ μὲ τοὺς Αἰγυπτίους εὕρισκετο ἀκόμη εἰς τὸ μέσον τῆς θαλάσσης, ὁ Μωϋσῆς ἤπλωσε πάλιν τὴν χειρὰ του εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὰ ὕδατα ἐπέστρεψαν εἰς τὸν τόπον τῶν καὶ κατεποντίσθησαν εἰς αὐτὰ οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ἄρματα καὶ ἵπποις καὶ στρατὸς καὶ βασιλεὺς, χωρὶς νὰ σωθῇ κανεὶς ἀπὸ αὐτούς. (Ἐξόδ. ιγ'—ιδ').

§. 58.

Τί παρατηροῦμεν εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον τῆς τρίτης περιόδου;

Παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Θεὸς μέλλων νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς πρὸς τοὺς πατριάρχας ὑποσχέσεις του προοικονόμησε τὰ πάντα πανσόφως. Ὁ λαὸς Ἰσραὴλ ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ εἰς Αἴγυπτον, διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὴν πείναν πρῶτον, διὰ νὰ καθαρθῇ ἔπειτα ἀπὸ τὸν ῥύπον τῆς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἀμαρτίας, καὶ τέλος, τὸ κυριώτερον καὶ σπουδαιότερον, διὰ νὰ πληθυνθῇ, διότι, ἐὰν ἔμενεν εἰς Χαναάν, ἡ αὐξησίς του θὰ ἦτο δύσκολος ἕνεκα τῶν ἐγχωρίων, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν κατεπολέμουν. Ὁ αὐτὸς δὲ σκοπὸς ἐκπληροῦται καὶ διὰ τῆς καταδυναστεύσεως τῶν Φαραώ. Δι' αὐτῆς οἱ Ἰσραηλῖται σκληραγωγοῦνται, καὶ ἡ σκληραγωγία αὕτη χρησιμεύει ὡς προγύμνασμα διὰ τοὺς μέλλοντας πολέμους τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τῶν Χαναναίων καὶ λοιπῶν ἄλλοφύλων, διότι ἡ κατὰκτησις τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας οὔτε ἔμελλεν οὔτε ἔπρεπε νὰ εἴνε εὐκολος καὶ ἀναίμακτος. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ἡ καταδυναστεύσις τοῦ Φαραώ συμβιβάζεται μετὰ τὴν περὶ τοῦ Ἰσραὴλ προοικονομίαν τοῦ Θεοῦ, εὐοδοῦται· καθὼς ὅμως ἡ καταδυναστεύσις αὕτη περιέλθῃ εἰς ἀντίθεσιν, πίπτει. Τοῦτο συνέβη εὐθύς, καθὼς ὁ Φαραώ ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ ὅ, τι μάλιστα ὁ Θεὸς ἠθέλησε, τὸν ἐν Αἰγύπτῳ πληθυσμὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Φαραώ ἀποβαίνει παράδειγμα διδακτικώτατον τῆς τυφλώσεως καὶ πεισμονῆς τῶν ἀρχόντων καὶ ἡγεμόνων τοῦ κόσμου τούτου, οἱ ὅποιοι τότε μάλιστα ἐκτελοῦσι τὰς βουλὰς τῆς θείας Προνοίας, ὅταν ἀντιστρατεύονται κατ' αὐτῶν, καὶ τὰς ἐκτελοῦσι δι' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μέσων, μὲ τὰ ὅποια κατὰ τὸ φαινόμενον τὰς πολεμοῦσιν. Ὁ Φαραὼ πνίγει ὅλα τὰ ἄρρενα τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ ὅμως σώζεται ἕκκεινο ἀκριβῶς τὸ ἄρρεν, τὸ ὅποιον ἔμελλε νὰ σώσῃ τὸν Ἰσραὴλ, ὁ Μωϋσῆς. Τὸ σώζει δὲ ὄχι ἄλλος τις, ἀλλ' αὕτη τοῦ Φαραώ ἡ θυγάτηρ. Καὶ ὄχι μόνον σώζει ὁ Φαραὼ τὸν Μωϋσῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀνατρέφει βασιλικῶς καὶ τὸν ἐκπαιδεύει, μὲ ἄλλας λέξεις

τὸν ἐφοδιάζει καὶ προετοιμάζει μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα εἰς τὴν νὰ καταστρέψῃ μὲν τὰ σχέδια αὐτοῦ, νὰ ἐκτελέσῃ δὲ τὰς βουλάς τῆς θείας Προνοίας. Ἐπὶ τέλους δέ, ἀφ' οὗ τὸ πείσμα τοῦ ἀλαζόνοι Φαραὼ εἶνε ἀδιόρθωτον, τί συμβαίνει; Δὲν πνίγεται ὁ Μωϋσῆς μὲ τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὸν Νεῖλον, ὅπως ἠθέλησεν ὁ Φαραὼ, ἀλλὰ πνίγεται αὐτὸς ὁ Φαραὼ μὲ τοὺς Αἰγυπτίους εἰς τόπον πολὺ καταλληλότερον διὰ πνιγμόν, εἰς τὰς ἀβύσσους τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, καθὼς ἠθέλησεν ὁ Θεός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΕΝ Τῇ ΕΡΗΜῳ.

§. 59.

Ἀφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται διεσώθησαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Αἰγυπτίων, πῶς διεσώθησαν ἔπειτα ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ δίψαν, καὶ ποῦ ἐπὶ τέλους ἔρθεσαν;

Ἀφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται διέφυγαν τὰς χεῖρας τῶν Αἰγυπτίων μὲ τὸν θαυμάσιον τοῦτον τρόπον, ἐπροχώρησαν πρὸς νότον παραλλήλως πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, τὸ ὅποιον ὑψοῦται πρὸς τὸ νότιον ἄκρον τῆς πετραίας Ἀραβίας. Εἶνε δὲ ἡ πετραία αὕτη Ἀραβία κατὰ μέγα μέρος χερσόνησος, πρὸς βορρᾶν μὲν συνορεύουσα μὲ τὴν Παλαιστίνην ἢ γῆν Χαναάν, πρὸς νότον δὲ προεκτεινομένη τριγωνοειδῶς εἰς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, μεταξύ τοῦ Ἡρωπολίτικου ἢ Αἰγυπτιακοῦ κόλπου πρὸς δυσμὰς καὶ τοῦ Ἑλανιτικοῦ πρὸς ἀνατολάς. Ἀλλὰ πρὶν φθάσωσιν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, οἱ Ἰσραηλῖται περιεπλανήθησαν τῇδε κακίσει, ὑπέστησαν πολλὰς κακουχίας καὶ στερήσεις, μάλιστα τροφῶν, καὶ ἐγόγγυσαν πολυλάκις καὶ ἀγρίως κατὰ τοῦ Μωϋσέως, διότι ἐξ αἰτίας τοῦ ἐστερήθησαν τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις τῆς Αἰγύπτου, καὶ πρὸ πάντων τὰ κρέατα καὶ τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρίμματα. Τότε ὁ Θεὸς ἔβρεξεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ μᾶννα, τὸ ὅποιον ἦτο ὡς λεπτὸν φύλλον πάχνης, καὶ εἶχε γεῦσιν πλακοῦντος σεμιδαλίνου. Ἐπειδὴ δὲ ἔλειψε καὶ τὸ ὕδωρ, ὁ Μωϋσῆς ἐκτύπησε τὸν βράχον μὲ τὴν ράβδον του καὶ ἀνέβλυσεν ὕδωρ. Ἐπὶ τέλους μετὰ πολ-

λὰς κακουχίας καὶ μετὰ πόλεμον αἱματηρὸν κατὰ τῶν πρὸς βορρᾶν ἀλλοφυλῶν Ἀμαληκитῶν, ἐφθασεν ἀπέναντι τοῦ ὄρους Σινᾶ, τὸν τρίτον μῆνα μετὰ τὴν ἀναχώρησίν των ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. (Ἐξόδ. ιε—ιθ').

§. 60.

Ἀφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται ἐφθασαν ἀντικρὺ τοῦ ὄρους Σινᾶ, τί ἐγένεεν;

Ἀφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται ἐφθασαν ἀντικρὺ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ὁ Θεὸς ἐμήνυσεν εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ Μωϋσέως, ὅτι, ἐὰν ὑπακούσωσιν εἰς τὴν φωνὴν του, θὰ τοὺς χωρίσῃ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη καὶ θὰ τοὺς κάμῃ λαὸν περιούσιον καὶ ἐκλεκτόν του, ἱερὸν βασιλείον καὶ ἅγιον. Ὁ λαὸς ἐδέχθη, καὶ ὁ Μωϋσῆς ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς τὸν Κύριον, ὅστις τότε ἀπεφάσισε νὰ ὁμιλήσῃ ἐκ τοῦ ὄρους ἀπὸ τὸ μέσον πυκνῆς νεφέλης πρὸς τὸν Μωϋσῆν, διὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ ὁ λαὸς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅσα λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Μωϋσῆς.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ὁ λαὸς ὅλος καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἠγγιάσθησαν καὶ ἐπλυναν τὰ φορέματά των ἐπὶ δύο ἡμέρας, ὁ Μωϋσῆς ἔθεσε πέριξ τοῦ ὄρους θρία, τὰ ὅποια διέταξε νὰ μὴ ὑπερβῇ κανεὶς, μήτε ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς μήτε ἀπὸ τὸν λαόν, διότι ὅστις ὑπερβάς αὐτὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ ὄρος, καθ' ἣν ὥραν θὰ διαμένῃ ἐπ' αὐτοῦ ὁ Κύριος, θέλει ἀποθάνῃ. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἠκούσθησαν ἀπὸ πρωίας βρονταὶ ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, τὸ ὅποιον ἐσκεπάσθη μὲ νεφέλην πυκνὴν καὶ ἐσείετο ὅλον καὶ ἐκάπνιζε, καὶ ὁ καπνὸς ἀνέβαιεν ὡς ἀπὸ κάμινον. Φωνὴ δὲ σάλπιγγος ἤχηρās ἠκούσθη, καὶ ὁ λαὸς ὅλος ἐγένετο περιδεὴς καὶ ἐντρομος. Ὁ Μωϋσῆς ἐξήγαγε τότε τὸν λαόν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον, καὶ τὸν ὠδήγησε πρὸς τὸ ὄρος ἐντὸς τῶν διαχαραχθέντων ὁρίων. Τότε ἠκούσθη ἐκ τοῦ καπνίζοντος καὶ νεφελώδους ὄρους φωνὴ βροντῶδης, λέγουσα ταῦτα: (Ἐξόδ. ιθ'—xx').

§. 61.

Εἰπὲ τὴν δεκάλογον, ἦτοι τὰς δέκα ἐντολάς, τὰς ὁποίας ἐξεφώνησεν ὁ Θεός. α.) Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ

γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. Οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

β.) Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι ὑποκάτω τῆς γῆς. Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

γ.) Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

δ.) Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἑργῶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

ε.) Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μοκροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

ς.) Οὐ φονεύσεις.

ζ.) Οὐ μοιχεύσεις.

η.) Οὐ κλέψεις.

θ.) Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίας ψευδῆ.

ι.) Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὔτε τὸν ἄγρὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν παιδᾶ αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστίν. (Ἐξόδ. κ'. Δευτερονομ. ε.)

§. 62.

Ἐκτὸς τῶν δέκα ἐντολῶν, ἀνεκοίνωσεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ ἄλλοι τι·

Ἐκτὸς τῶν δέκα τούτων ἐντολῶν ὁ Θεὸς ἀνεκοίνωσε καὶ ἄλλας διαταγὰς, τὰς ὁποίας ὁ Μωϋσῆς ἔγραψεν εἰς τὸ βιβλίον τῆς Διαθήκης. Διέταξε δὲ καὶ ἔκτισαν θυσιαστήριον ὑποκάτω τοῦ ὄρους, καὶ ἐκεῖ ἐθυσίασεν εἰς τὸν Κύριον μόσχους. Καὶ μετὰ τὸ ἥμισυ μὲν αἷμα τῶν θυμάτων ὁ Μωϋσῆς ἐρρᾶντισε τὸ θυσιαστήριον, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ ἐφύλαξεν εἰς λεκάνας. Καὶ λαβὼν τὸ βιβλίον τῆς Διαθήκης, ἤτοι τὸ βιβλίον, ὅπου ἔγραψε τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ,

ἀνέγνωσεν εἰς ἐπήκοον παντός τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἀνά-
γνωσιν ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν, "Ὅλα ὅσα εἶπεν ὁ Κύριος θὰ τὰ κά-
μωμεν καὶ θὰ ὑπακούωμεν. Τότε ὁ Μωϋσῆς ἔλαβε τὸ αἷμα
ἀπὸ τὰς λεκάνας καὶ ἐράντισε μὲ αὐτὸ τὸν λαόν, λέγων, Ἰδοὺ
τὸ αἷμα τῆς Διαθήκης, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔκαμε μὲ σὰς περὶ
ἄλλων τούτων τῶν λόγων. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ Μωϋσῆς συνο-
δεύόμενος ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, τὸν υἱὸν τοῦ Ναυῆ, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος
Σινᾶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὸν
νόμον καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ γραμμένας ἐπάνω εἰς πλάκας λι-
θίνας, καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸν λαὸν ἀντιπροσώπους τοῦ τὸν Ἀαρὼν
καὶ Ὡρ. (Ἐξόδ. κἀ—κδ'.)

§. 63.

Ἀφ' οὗ ὁ λαὸς ζητήσας καὶ λαβὼν τὸν χρυσοῦν μόσχον ἐθυσίασεν εἰς αὐτόν,
πῶς ἐτιμωρήθη ἔπειτα ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν ἐπιστρέψαντα.

Ἐπειδὴ ὁ Μωϋσῆς ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ τεσσαράκοντα
ἡμερονύκτια, ὁ λαὸς ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς ἐπιστροφῆς του, ἐζή-
τησεν ἀπὸ τὸν Ἀαρὼν θεοῦ, οἱ ὁποῖοι νὰ τὸν ὀδηγοῦν. Ὁ δὲ
Ἀαρὼν συλλέξας τὰ χρυσᾶ ἐνώτια τοῦ λαοῦ, κατεσκεύασε χρυ-
σοῦν μόσχον, καὶ ὁ λαός, ἀφ' οὗ ἐθυσίασεν εἰς αὐτόν, ἔφαγαν,
ἐπιαν καὶ ἐπαιξαν. Ἐν τούτοις ὁ Μωϋσῆς ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ
ὄρους κρατῶν εἰς χεῖράς του τὰς δύο πλάκας τοῦ νόμου, καθὼς
δὲ ἐπλησίασεν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἤκουσε τὸν ἀλαλαγμὸν
τοῦ λαοῦ, καὶ εἶδε τὸν μόσχον καὶ τοὺς χορούς, ὀργισθεὶς ἐρρίψε
κατὰ γῆς τὰς πλάκας τοῦ νόμου, καὶ τὰς ἐσύντριψε, λαβὼν δὲ
κατέκαυσε καὶ τὸν χρυσοῦν μόσχον. Ἰδὼν δὲ ὅτι ὁ λαός ἦτο
γυμνωμένος, ἐστάθη εἰς τὴν πύλιν τοῦ στρατοπέδου καὶ ἐφώ-
νησεν, "Ὅστις εἶνε μὲ τὸν Κύριον, ἄς ἔλθῃ ἐδῶ πλησίον μου καὶ
ἐδραμᾶν πρὸς αὐτόν οἱ ἐκ τῆς φυλῆς Λευί. Τότε ὁ Μωϋσῆς λέγει
πρὸς αὐτούς, Ἀς ζωσθῇ ἕκαστος τὴν ῥομφαίαν του, καὶ διελθὼν
τὸ στρατόπεδον, ἄς θανατώσῃ τὸν ἀδελφόν του, τὸν φίλον του,
τὸν πλησίον του. Εἰσώρμησαν δὲ οἱ Λευῖται ξιφῆρεις εἰς τὸ
στρατόπεδον καὶ ὑπὸ τὴν ῥομφαίαν αὐτῶν ἔπεσαν τὴν ἡμέραν
ἐκείνην τρεῖς χιλιάδες περίπου. Ἐπέπληξε δὲ τὸν λαὸν αὐστη-

ρῶς ὁ Μωϋσῆς διὰ τὴν ἀσέβειάν των, καὶ αὐτοὶ μαθόντες ὅτι ὁ Θεὸς ὀργισθεὶς δὲν θέλει πλέον νὰ εἶνε μὲ αὐτούς, ἐξεδύθησαν τὰ στολιδιά των καὶ ἐπένθησαν. (Ἐξόδ. κα—λγ'.)

§. 64.

Πῶς ἀνεπληρώθησαν αἱ συντριφθεῖσαι πλάκες τοῦ νόμου, καὶ ποῦ ἐτέθησαν;
 Ὁ Θεὸς ἐκάμφθη ἀπὸ τὰς παρακλήσεις τοῦ Μωϋσεώς, καὶ τὸν διέταξε νὰ λάβῃ δύο ἄλλας πλάκας καὶ νὰ ἀναβῇ πρὸς αὐτὸν εἰς Σινᾶ. Ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας χωρὶς νὰ φάγῃ ἢ νὰ πῖνῃ. Καὶ ἔλαβε τὰς πλάκας τοῦ νόμου καὶ ἦλθε πρὸς τὸν λαόν, τὸν ὅποιον διέταξε καὶ ἔφεραν πρὸς αὐτὸν πᾶν ὅ,τι εἶχαν χρυσοῦν καὶ πολύτιμον, ἐξ αὐτῶν δὲ κατεσκεύασεν ὁ Μωϋσῆς τὴν κιβωτὸν ἀπὸ ξύλον πολύτιμον, περιχρυσωμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ σκεπασμένον μὲ δύο χρυσᾶ χερουβείμ. Κατεσκεύασε δὲ καὶ πολύτιμον σκηνήν, ἣ ὅποια λέγεται καὶ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου, ἐντὸς τῆς ὁποίας κατέθεσε πρὸς φύλαξιν τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης, καὶ ἐπ' αὐτῆς κατασκευάσας ἐκρέμασε χρυσὴν λυχνίαν ἐπτάφωτον. Ἔστησε δὲ ἐντὸς τῆς σκηνῆς καὶ τράπεζαν χρυσήν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦσαν οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως, καὶ χρυσοῦν θυμιατήριον εἰς προσφορὰν εὐωδίας. Ἐνώπιον δὲ τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης ἐστήθη τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπρόσφερε θυσίας ὁ Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, διότι ὁ Μωϋσῆς διετάχθη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὰς θυσίας ταύτας νὰ προσφέρωσιν οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀαρὼν καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ, φέροντας στολὰς ἰδιαίτερας καὶ πολύτιμα κοσμήματα. Οἱ δὲ ἐκ τῆς φυλῆς Λευὶ Ἰσραηλῖται καθιερώθησαν καὶ αὐτοί, διαταχθέντες νὰ βοηθήσωσιν αὐτούς εἰς τὴν τελετὴν τῶν θυσιῶν. Κατεσκευάσθη δὲ ἡ Σκηνὴ τῆς Διαθήκης, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὥς τις κινητὸς ναὸς, σημεῖον ἐρατὸν τῆς μὲ τὸν Ἰσραὴλ διαθήκης τοῦ Θεοῦ, καὶ μαρτύριον ἀναμφίβολον τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ του. (Ἐξόδ. λγ'—μ'.)

§. 65.

*Ἀφ' οὗ ὁ λαὸς ἀπειθήμην. τί εἶπαν οἱ εἰς κατασκοπίαν τῆς Χαναὰν ἐξ-
 αποσταλέντες ἄνδρες;

Ἀφ' οὗ ἐγκαινιάσθη ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου, καὶ ἐπροσφέρθησαν δῶρα πολυτίμα καὶ οὐσίαι ἀπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν φυλῶν, ἔφαγαν οἱ Ἰσραηλῖται τὸ δεύτερον πᾶσχα εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἔτους μετὰ τὴν ἐξοδον. Πρὸ τούτου δὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ Μωϋσέως συνήχθη ὅλος ὁ λαὸς περὶ τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, καὶ ταχθεὶς κατὰ τὰς δώδεκα φυλάς, ἀπηριθμήθη ἀπὸ τὸν Μωϋσέα καὶ Ἀαρών, ἐδόθησαν δὲ καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς αἱ ἀργυραὶ σάλπιγγες. Καὶ μετ' ὀλίγον οἱ Ἰσραηλῖται κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐγκατέλιπον τὴν ἐρημον Σινᾶ, καὶ ὠδευσαν πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἐρήμου, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους ἐπλησίασαν εἰς τὰ μεθόρια τῆς γῆς Χαναάν, εἰς τὴν ἀρχὴν ἀκὸμη τοῦ δευτέρου ἔτους. Τότε ὁ Μωϋσῆς ἐκλέξας δώδεκα ἀνδρας, ἀνὰ ἓνα ἐξ ἐκάστης φυλῆς, ἀπέστειλε νὰ κατασκοπεύσωσι τὴν γῆν Χαναάν καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐξετέλεσαν τὴν διαταγὴν τοῦ Μωϋσέως, καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς Ἰσραηλῖτας φέροντες ὡς δείγματα τῆς ἐφορίας τοῦ τόπου ῥόδια, σὺκα καὶ κλημά με σταφύλια, τὸ ὅποιον ἐβάσταζαν δύο ἄνδρες ἐπάνω εἰς ξύλον. Καὶ περὶ μὲν τῆς γῆς εἶπαν, ὅτι τῶνόντι εἶνε γῆ ῥέουσα μέλι καὶ γάλα, περὶ δὲ τῶν κατοίκων ὅτι εἶνε ῥωμαλεοὶ καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν ὀχυραὶ καὶ περιτειχισμέναι· καὶ οἱ μὲν προέτρεπαν ἀμέσως νὰ ἐκστρατεύσωσιν οἱ Ἰσραηλῖται, ἄλλοι ὅμως ἀπέτρεψαν φοβούμενοι τὴν ἀνδρίαν καὶ ῥώμην τῶν κατοίκων. Ὁ δὲ λαός, ἀκούσαντες ταῦτα, ἀνεβόησαν ἀπὸ τὴν λύπην καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῶν καὶ ἐκλαυσαν ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα, γογγύζοντες κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ Ἀαρών, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον. (Ἀριθ. α'—ιδ'.)

§. 66.

Ὡς ἐτιμώρησεν ὁ Θεὸς τοὺς Ἰσραηλῖτας ὀργισθεὶς διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν των· Τότε ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρών ἔπεσαν πρηνεῖς κατὰ γῆς ἐνώπιον ὅλου τοῦ λαοῦ, δύο δὲ ἐκ τῶν κατασκόπων, ὁ Ἰησοὺς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Χαλέβ τοῦ Ἰεφοννῆ, ἐσχίσαν τὰ φορέματά των. Ὁ

δὲ Κύριος ὀργισθεὶς διὰ τὴν νέαν ταύτην ὀλιγοπιστίαν καὶ ἀσέβειαν τοῦ σκληροτραχήλου λαοῦ, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς θανατώσῃ ὅλους. Ἀλλὰ καμφθεὶς ἀπὸ τὰς παρακλήσεις τοῦ Μωϋσέως τοὺς ἐσυγχώρησεν, ἀφοῦ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ταῦτα, Κανεὶς ἀπὸ ὑμῶν ἐγὼγγυσται, δὲν θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν γῆν Χαναάν, ἐκτὸς τοῦ Ἰησοῦ υἱοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τοῦ Χάλεβ υἱοῦ Ἰεφοννη, ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι θὰ ἀφήσουν τὰ σώματά των εἰς τὴν ἔρημον ταύτην ἀπὸ εἰκοσιν ἐτῶν καὶ ἐπάνω, καὶ μόνον τὰ τέκνα των θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἀφ' οὗ ὁ Ἰσραὴλ περιπλανηθῇ εἰς τὴν ἔρημον ταύτην τεσσαράκοντα ἔτη, ἕως οὗ ἐξαφανισθῇ διὰ τοῦ θανάτου ἢ παλαιὰ γενεά, ἢ ἄπιστος καὶ σκληροτραχήλος. Τὴν φοβεράν ταύτην τιμωρίαν ἀκούσας ὁ λαὸς ἐπέβησε μεγάλως· τὸ πρῶτ' οὖν σηκωθέντες ἠθέλησαν νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Χαναάν. Ὁ Μωϋσῆς τοὺς ἀπέτρεψεν ἐντόνως, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ὑπήκουσαν, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους διὰ νὰ εἰσβάλωσιν· ἡ Κιζωτὸς ὅμως τῆς Διαθήκης τοῦ Κυρίου καὶ ὁ Μωϋσῆς δὲν ἐκινήθησαν ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου. Εὐθὺς δὲ οἱ κατοικοῦντες τὸ ὄρος ἐκεῖνο Ἀμαληκίται καὶ Χαναναῖται ὠρμησάν καὶ κτυπήσαντες τοὺς ἐπιδραμόντας τοὺς κατετρόπωσαν. (Ἀριθμ. ια.)

§. 67.

Ποίαν ἀρχὴν καὶ ποτὸν τέλος ἔλαβεν ἡ κατὰ τοῦ Μωϋσέως στάσις τοῦ Κορέ, Δαθὰν καὶ Ἀβειρών;

Ὁ Κορὲ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Λευὶ, καὶ ὁ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ρουβὴν, ἔχοντες ὁπαδοὺς πολλοὺς ἄλλους ἐκλεκτοὺς ἄνδρας ἐστασίασαν κατὰ τοῦ Μωϋσέως ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι περιώρισε τὴν ἱερωσύνην εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀαρών. Ὁ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ ἦλθε τὴν ἐπαύριον πρὸς τὸν Δαθὰν καὶ τὸν Ἀβειρών, οἱ ὅποιοι προσκληθέντες νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Μωϋσέως ἠρνήθησαν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαόν, Ἀποχωρίσθητε εὐθὺς ἀπὸ τὰς σκηνάς τῶν ἀσεβῶν τούτων ἀνθρώπων, καὶ μὴ ἐγγίσατε εἰς κανὲν ἀπὸ τὰ πράγματά των, διὰ νὰ μὴ πάθετε

καὶ σεις διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἀνεχώρησαν λοιπὸν ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὰς σκηνάς τοῦ Κορέ, τοῦ Δαθάν καὶ τοῦ Ἀβειρὼν τριγύρω· καὶ ὁ Δαθάν καὶ ὁ Ἀβειρὼν ἐξῆλθαν καὶ ἐστάθησαν εἰς τὴν θύραν τῶν σκηνῶν των μὲ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς οἰκογενείας των. Ὁ Μωϋσῆς ἐλάλησε τότε πρὸς τὸν λαόν, καὶ καθὼς ἐτελείωσε τὸν λόγον του, ἐσχίσθη ἡ γῆ ὑπὸ τὰς σκηνάς ταύτας, καὶ κατέπιεν αὐτούς, καὶ τὰς σκηνάς, καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅσοι ἦσαν μετ' αὐτῶν, καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν των· καὶ μετὰ ταῦτα ἐκλείσθη ἡ γῆ ἐπάνω αὐτῶν. Συγχρόνως δὲ πῦρ ῥίφθην παρὰ Κυρίου κατέκαυσε τοὺς διακοσίους πεντήκοντα ἄνδρας, οἱ ὅποιοι ὁμοῦ μὲ τὸν Κορέ εἶχαν προσφέρει εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου διακόσια πεντήκοντα θυμιατήρια ἀναμμένα. Ἀλλὰ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὅλος ὁ λαὸς ἐξηγέρθη κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών, κραυγάζοντες, Σεις ἐφονεύσατε τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐν ᾧ δὲ ὅλοι ἦσαν συνηθροισμένοι ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών, ἡ νεφέλη ἐσκέπασε τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου, καὶ ἐφάνη δόξα τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὀργισθεὶς ἤρχισεν ἡ καταστρέφει τὸν λαόν. Τότε ὁ Ἀαρών λαβὼν πῦρ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου ἐδραμεν εἰς τὸ μέσον τῆς συναγωγῆς, ὅπου ἐτέλεσεν ἐξιλέωσιν. Ἐστάθη δὲ εἰς τὸ μέσον τῶν ἀποθανόντων καὶ τῶν ζώντων, καὶ ἔπαυσεν ἡ θραῦσις αὕτη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπέθαναν δεκατέσσαρες χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι, ἐκτὸς διακοσίων πεντήκοντα ἀνθρώπων, ὅσοι εἶχαν θανατωθῇ, ὡς ὁπαδοὶ τοῦ Κορέ. (Ἀριθμ. ις').

§. 31.

Πῶς ἐλάσθησεν ἡ βέβδος τοῦ Ἀαρών;

Διὰ τὴν παύσασιν διὰ παντὸς οἱ κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών γογγυσμοὶ οὗτοι, ὁ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ παρήγγειλε καὶ τοῦτο εἰς τὸν λαόν νὰ παραδώσωσιν εἰς αὐτὸν ἑκάστην ἑκατὴν βέβδον ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Λαβὼν δὲ τὰς βέβδους ταύτας καὶ τὴν τοῦ Ἀαρών, ὡς ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς Λευὶ, ἐπέγραψεν ἐφ' ἐκάστης τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου ἀρχηγοῦ, καὶ ἐπέθεσεν

δλας εἰς τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου, κηρύξας ὅτι ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ ῥάβδος βλαστήσῃ, εἶνε ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἐπαύριον ὁ Μωϋσῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ καὶ ἰδοὺ εἶχε βλαστήσῃ καὶ ἐξανθήσῃ καὶ καρποφορήσῃ κάρυα ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρών, ὅστις τοιοῦτοτρόπως ἐκρίθη παρὰ τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν φυλὴν του ὡς ἐκλεκτὸς αὐτοῦ. Ἀπετέθη δὲ ἡ ῥάβδος εἰς τὴν σκηνὴν διὰ νὰ φυλάττεται ὡς σῆμεῖον καὶ μαρτύριον διὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀποστατῶν. (Ἀριθ. ιζ')

§. 69.

Πόσα ἔτη εἶχαν ἤδη παρέλθῃ εἰς τὴν ἔρημον καὶ πῶς ἐθεράπευσεν ὁ Μωϋσῆς τὴν ἑλλειψιν ὕδατος εἰς Κάδης;

Εἶχαν ἤδη παρέλθῃ τεσσαράκοντα σχεδὸν ἔτη ἀφ' οὗτου οἱ Ἰσραηλῖται ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, καὶ οἱ πλείστοι ἀπὸ αὐτοὺς εἶχαν εὖρη τὸν τάφον των εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην. Ἐν τούτοις εἶχαν φθάσῃ εἰς Κάδης, χώραν τῶν Ἰδουμαίων, καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχεν ὕδωρ, ὁ λαὸς ὕβριζε τὸν Μωϋσῆν. Τότε ὁ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἔλαβε τὴν ῥάβδον του καὶ προσκαλέσας τὸν λαὸν ἐμπρὸς εἰς βράχον τινά, ἐκτύπησε δις μετὰ τὴν ῥάβδον του καὶ ἀμέσως ἀνέβλυσεν ὕδωρ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρών ὀλιγοπιστήσαντες δὲν εἶχαν πράξῃ εἰς τὴν περὶστασιν ταύτην ἀκριβῶς ὅπως διετάχθησαν, ὁ Θεὸς ὀργισθεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι καὶ αὐτοὶ προστίθενται μετὰ τοὺς λοιποὺς, καὶ θέλουσιν ἀποθάνῃ εἰς τὴν ἔρημον. (Ἀριθ. κ')

§. 70.

Ἀπέτχαν πολὺ ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην οἱ Ἰσραηλῖται καὶ διατί δὲν εἰσῆλθον εἰς αὐτήν;

Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Κάδης εἰς Παλαιστίνην ἦτο μικρά, διότι οἱ Ἰσραηλῖται δὲν διεχωρίζοντο ἀπὸ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰμὶ μόνον διὰ τῆς χώρας Ἐδῶμ ἢ Ἰδουμαίας. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰδουμαίων δὲν ἤθελψε νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀδειαν νὰ διέλθωσι διὰ τῆς χώρας των, ἂν καὶ οὗτοι ὑπεσχέθησαν νὰ μὴ ἐγγίτωσιν ἄγρὸν ἢ ἀμπελῶνα τῶν Ἰδουμαίων, νὰ πληρώσωσι δὲ καὶ τὸ ὕδωρ ἀκόμη, ὅσον ἐμελλαν νὰ πίνωσιν. Ἀμα δὲ φοβοῦμε-

νος καὶ αἰφνιδίαν τινὰ εἰσβολήν, ὁ βασιλεὺς ἐξεστράτευεν εἰς τὰ σύνορα τῆς χώρας διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ. Οἱ Ἰσραηλῖται ἠναγκάσθησαν τότε νὰ περιέλθωσι τὴν χώραν Ἐδώμ, στραφέντες πρὸς νότον ἕως εἰς τὸν Ἑλανιτικὸν κόλπον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πάλιν νὰ στραφῶσι πρὸς βορρᾶν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐφθασαν εἰς τὸ ἀγωνιάτατον μέρος τῆς ἐρήμου. Ἐκεῖ δὲ ὁ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος Ὡρ, καὶ ἐκδύσας τὸν Ἀαρὼν τὴν ἱερατικὴν στολήν, ἐνέδυσε μὲ αὐτὴν τὸν υἱὸν τοῦ Ἀαρὼν Ἑλεάζαρ. Ὁ δὲ Ἀαρὼν ἀπέθανεν ἐκεῖ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, καὶ κατέβησαν ὀπίσω πρὸς τὴν συναγωγὴν μόνοι ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἑλεάζαρ. Καὶ ὁ λαὸς ἀκούσαντες τὸν θάνατον τοῦ Ἀαρὼν ἐλυπήθησαν καὶ τὸν ἐπένθησαν τριάκοντα ἡμέρας. (Ἀριθμ. κ')

§. 71.

Διατί ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς τοὺς Ἰσραηλῖτας ὄφεις φαρμακεροὺς, καὶ πῶς ἔπειτα τοὺς ἐθεράπευσε μετανόησαντες:

Ἐκεῖ καὶ πάλιν οἱ Ἰσραηλῖται ὀλιγοψύχησαν καὶ ἤρχισαν νὰ κράζωσι κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν Αἴγυπτον, καὶ νὰ ἐκμυκτηρίζωσι τὸ μάννα. Τότε ὁ Θεὸς ὀργισθεὶς ἔστειλεν ἐναντίον αὐτῶν ὄφεις φαρμακεροὺς, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰ δαγκάματα πολλοὶ ἀπέθνησκαν. Ὁ λαὸς τότε μετενόησε διὰ τὰς βλαστημίας του, καὶ παρεκάλεσε τὸν Μωϋσῆν νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν Θεὸν διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τούτων ὄφεις. Ὁ Μωϋσῆς λοιπὸν κατὰ συμβουλήν τοῦ Θεοῦ κατέσκεύασεν ὄφιν χαλκοῦν, τὸν ὁποῖον ἔστησεν ἐπάνω εἰς στύλον, καὶ ὅστις εἶχε δαγκασθῇ ἀπὸ ὄφιν, ἀναβλέπων πρὸς τὸν χαλκοῦν τοῦτον ὄφιν, ἐθεραπεύετο. (Ἀριθμ. κά.)

§. 72.

Ἐφθασαν τέλος πάντων οἱ Ἰσραηλῖται εἰς τὴν Παλαστήνην, καὶ πῶς: Πῶς δὲ ἐτιμωρήθησαν συναναμιχθέντες μὲ τὰς θυμαῖρας τῶν Αμωχεϊτῶν καὶ προσκυνήσαντες τοὺς θεοὺς των:

Οἱ Ἰσραηλῖται ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν των πρὸς βορρᾶν, ἕως οὗ ἐφθασαν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀρῶνα, ὅστις ἐκβάλλων εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν ἐξ ἀνκτολῶν, διεχώριζε τότε τὰς χώρας

τῶν πρὸς νότον Μωαβιτῶν ἀπὸ τὰς τῶν Ἀμορραίων τῶν πρὸς βορρᾶν. Φθάσαντες δὲ ἐκεῖ παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα τῶν Ἀμορραίων Σηὼν νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ διέλθωσι διὰ τῆς χώρας του. Ὁ Σηὼν δὲν ἐδέχθη καὶ ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀλλ' οὗτοι κατετρόπωσαν αὐτὸν καὶ κυριεύσαντες τὴν Ἑσεβὼν κατώκησαν εἰς πάσας τὰς πόλεις καὶ κώμας τῶν Ἀμορραίων. Ἐκείθεν δὲ ᾤδευταν πρὸς βορρᾶν εἰς Βασάν, καὶ κατατροπώσαντες τὸν Ὠγ βασιλέα τοῦ Βασάν, καὶ κατακυριεύσαντες τὴν χώραν αὐτοῦ, ὑπέστρεψαν ὀπίσω πρὸς νότον, καὶ ἐλθόντες ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὰς πεδιάδας τῶν Μωαβιτῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἀπέναντι τῆς Ἰεριχώ, ἥτις ἔκειτο πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖ οἱ Ἰσραηλιταὶ συνανεμίχθησαν μὲν τὰς θυγατέρας τῶν Μωαβιτῶν, καὶ προσκληθέντες εἰς τὰς θυσίας των, ἔφαγαν καὶ ἐπροσκύνησαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν. Τότε ἐξήφθη ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Μωϋσῆν, Λάβε τοὺς ἀρχηγούς καὶ κρέμασε αὐτοὺς κατάντικρυ τοῦ ἡλίου, διὰ νὰ ἀποστραφῇ ἡ ὀργή μου ἀπὸ τὸν Ἰσραήλ. Ὁ Μωϋσῆς διέταξε τοὺς κριτὰς νὰ φονεύσωσιν ἕκαστος πάντας ὅσοι ἡμάρτησαν ἐκ τῆς φυλῆς του. Οἱ κριταὶ ὑπήκουσαν καὶ ἐφονεύθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰκοσιτέσσαρες χιλιάδες Ἰσραηλιτῶν. Μετὰ δὲ τοῦτο κατὰ διαταγὴν τοῦ Μωϋσέως ἐξεστράτευσαν κατὰ τῶν Μαδιανιτῶν, οἵτινες κατώκουν εἰς Μωάβ καὶ ἦσαν ὑποτελεῖς τοῦ βασιλείως Σηὼν. Ἐξῆλθαν δὲ φέροντες τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ τὰς σάλπιγγας, καὶ ἀφ' οὗ κατετρόπωνταν πάντας τοὺς ἐχθρούς, ὑπέστρεψαν φέροντες αἰχμαλώτους μὲν τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα, ἄπειρα δὲ λάφυρα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐπρόσφεραν θυσίαν εἰς τὸν Θεόν. (Ἀριθμ. κᾶ—λα.)

§. 73.

Διατί ἀπέθανεν ὁ Μωϋσῆς χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας καὶ πότος τὸν διεδέχθη;

Κύριος ὁ Θεὸς ἐλάλησε πρὸς τὸν Μωϋσῆν λέγων, Ἀνάβα εἰς τὸ ὄρος Ναβαῦ, καὶ θεώρησε ἐκείθεν τὴν γῆν Χαναάν, τὴν

ὅποιαν δίδω εἰς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, καὶ ἀπόθανε εἰς τὸ ἕρος τοῦτο, καθὼς ὁ Ἀαρών, διότι ὠλιγοπίστησες εἰς τὴν ἔρημον, ὅταν ἐκτύπησες τὸν βράχον μὲ τὴν ράβδον σου διὰ νὰ ἀναβλύσῃ ὕδωρ. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν γῆν ταύτην θέλεις ἰδῆ, δὲν θέλεις ὅμως εἰσελθῇ εἰς αὐτήν. Καὶ ὁ Μωϋσῆς εἶπε πρὸς τὸν Θεόν, Διόρισε ἀρχηγόν εἰς τὴν συναγωγὴν, διὰ νὰ μὴ μείνωσιν ὡς πρόβατα χωρὶς ποιμένα. Λάβε Ἰησοῦν τὸν υἱὸν Ναυῆ, ἀπεκριθῇ ὁ Θεός, εἰς τὸν ὅποιον ὑπάρχει πνεῦμα, καὶ ἐπίθες ἐπ' αὐτὸν τὴν χειρὰ σου, καὶ ἀνάθες εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχὴν σου, καὶ παρουσίασε αὐτὸν ὡς διαδοχόν σου ἐνώπιον τοῦ Ἐλεάζαρ, καὶ πάσης τῆς συναγωγῆς, διὰ νὰ ὑπακούσωσι πάντες εἰς αὐτόν. Καὶ ὁ Μωϋσῆς ἔκαμε καθὼς διετάχθη. Ἀνέβη δὲ ἀπὸ τὰς πεδιάδας Μωάβ εἰς τὸ ἕρος Ναβαῦ, καὶ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τούτου Φασγὰ τὴν ἀπάντικρυ τῆς Ἰεριχὼ ἐθεώρεσε μακρόθεν τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέθανεν (1632 π.Χ.) εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν εἰκοσιν ἔτων. Οὔτε δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶχαν ἀμαυρωθῇ, οὔτε ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐλαττωθῇ. Καὶ ἐθαψαν οἱ Ἰσραηλίται αὐτὸν εἰς τὴν πεδιάδα Μωάβ, καὶ τὸν ἐκλαυσαν τριάκοντα ἡμέρας. Ἐκτοτε δὲ οὐδεὶς προφῆτης ἄλλος ἡγέρθη ἐν τῷ Ἰσραήλ ὅπως ὁ Μωϋσῆς, ὅστις εἶδε κατὰ πρόσωπον τὸν Θεόν. (Ἀριθ. κζ', Δεύτερον. λβ'—λδ'.)

§. 74.

Τί μᾶς διδάσκει τὸ κεφάλαιον τοῦτο;

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἶνε σπουδαιότατον, καὶ μᾶς διδάσκει τὴν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου πάνσοφον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ παντοδυναμίαν καὶ δικαιοσύνην. Ἔως ἐδῶ εἶδαμεν τὸ ἀνθρώπινον γένος διάγον ἄνευ νόμου καὶ παραδεδομένον εἰς ὅλας τὰς κακὰς συνεπείας τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας. Τὸ κακὸν τοῦτο ἔπρεπε νὰ διορθωθῇ, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, πρὶν ἐπέλθῃ ἡ γενικὴ διὰ τοῦ Σωτῆρος θεραπεία τοῦ κόσμου, ἔπρεπε νὰ παιδευθῇ διὰ τακτικῆς νομοθεσίας ὁ λαὸς ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον ἐξέλεξεν ὁ Θεός ὡς διδάσκαλον τῆς ἀληθινῆς θρησκείας διὰ

τὸν ἐπίλοιπον κόσμον. Ὁ κυριώτερος σκοπὸς τῆς ἐν Αἰγύπτῳ διατριβῆς εἶχεν ἐκπληρωθῆ, ἐπειδὴ οἱ Ἰσραηλῖται εἶχαν πληθυνθῆ καὶ κρατυνθῆ ἐκεῖ σωματικῶς· ἀλλὰ θρησκευτικῶς ὁμοῦς εἶχαν μεγάλως ἐξαχρειωθῆ ἐκ τῆς μετὰ τοὺς Αἰγυπτίους συμβιώσεώς των. Διὰ τοῦτο καὶ ἂν οὐ διὰ τῶν θαυμασίων σημείων τῆς θείας δυνάμεως τὸ Ἰσραηλιτικὸν ἔθνος ἐσώθη ἀπὸ τὸν Αἰγυπτιακὸν ζυγόν, ἔπρεπε νὰ διατριψῇ εἰς τὴν ἔρημον τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη μέχρι οὗ ἀποθάνῃ ἡ παλαιὰ καὶ διεφθαρμένη γενεά, καὶ διαδεχθῇ αὐτὴν ἄλλη, ἀνεπίμικτος μὲν πρὸς πᾶσαν εἰδωλωλατρείαν, ἀναθραμμένη δὲ ἀποκλειστικῶς καὶ αὐστηρότατα ὑπὸ τὰς ἐντολὰς καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ἀνατροφή καὶ προπαίδευσις αὕτη συνέσπατο εἰς τὸ νὰ συνηθίσῃ μὲν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ νὰ ὑποφέρῃ πᾶσαν στέρησιν καὶ κακοπάθειαν, νὰ ἀποκτήσῃ δὲ ἄκραν πεποίθησιν καὶ φόβον εἰς τὸν Θεόν, βλέπων ὀφθαλμοφανῶς τὴν παντοδυναμίαν του εἰς πλεῖστα ὅσα θαύματα, δι' ὧσων τὸν ἔσωσεν ἀπὸ τὰς παντοειδεῖς στερήσεις καὶ κακουχίας. Εἰς τὴν ἔρημον λοιπὸν παύει ἡ ἄνευ νόμου ζωὴ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἄρχεται ἡ ὑπὸ νόμον ζωὴ τοῦ Ἰσραήλ. Πόσον ὁμοῦς δύσκολον ἦτο νὰ λησμονήσῃ καὶ ὁ ἐκλεκτὸς οὗτος λαὸς τοῦ Θεοῦ τὰς κακὰς ἑξεῖς καὶ τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις, μᾶς διδάσκει ὁλόκληρος ἡ ἱστορία, ὅσην διήλθομεν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαραχονταετὴς ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ προπαίδευσις καὶ προγύμνασις τοῦ Ἰσραήλ, ὑπῆρξεν αὐττηροτάτη. Παράδειγμα τούτου ἔχομεν αὐτὸν τὸν μέγαν προφήτην, ἀρχηγὸν καὶ νομοθέτην τοῦ Ἰσραήλ, ὅστις καὶ αὐτὸς δὲν κατώρθωτε νὰ ἀποκτήσῃ ἄκραν εἰς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἀφυσίωσιν, ἀλλ' ὠλιγοπίστησεν, ὅθεν καὶ ἐτιμωρήθη αὐστηρότατα ἀποθανὼν πρὶν ἀξιωθῆ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΚΡΙΤΑΙ.

Ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὴν γῆν Χαναὰν
μέχρι τῆς ἀναρρόφσεως τοῦ Σαούλ, ἤτοι ἀπὸ
τοῦ 1632—1108 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΕΙΣΟΔΟΣ Εἰς τὴν γῆν ΧΑΝΑΑΝ. ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΥΤΗΣ.

§. 75.

Πῶς διέβησαν οἱ Ἰσραηλῖται τὸν Ἰορδάνην καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν Χαναὰν ὑπὸ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ;

Ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἰσραὴλ ὁ Ἰησοῦς (1632 π. Χ.) ἐπροσκάλεσε κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς παρήγγειλε νὰ ἐτοιμασθῶσι, διότι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ διαβῶτι τὸν Ἰορδάνην, διὰ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν Χαναὰν. Μετὰ τρεῖς λοιπὸν ἡμέρας οἱ Ἰσραηλῖται ἐκίνησαν πρὸς τὸν Ἰορδάνην, ὅστις ὄχι μόνον ἦτο βαθύς, ἀλλὰ καὶ εἶχε πλημμυρῆσθαι τὰς ἡμέρας ἐκείνας. Ὁ Ἰησοῦς διέταξε τότε νὰ προπορευθῇ ἡ κιβωτὸς βασταζομένη ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, οἵτινες καὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὸν ποταμόν. Καθὼς δὲ οἱ πόδες τῶν ἱερέων ἐβράχυνον, τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου διεχωρίσθη εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν πρὸς τὰ κάτω ἔτρεξε πρὸς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν, τὸ δὲ πρὸς τὰ ἄνω ἐστάθη ὀρθιον ὡς τεῖχος. Οἱ βαπτίζοντες τὴν κιβωτὸν ἐστάθησαν εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἰορδάνου ἕως ὅτου διέβησαν τὸν ποταμόν μετ' ἀβρόχους πόδας ὅλος ὁ λαὸς Ἰσραὴλ. Τότε οἱ ἱερεῖς διατάχθησαν νὰ ἐξέλθωσιν, ἀφ' οὗ ἔστησαν ἐκεῖ δώδεκα λίθους, καὶ καθὼς ἐξῆλθον ἀπὸ τὸν ποταμόν, τὸ ρεῖθρον πάλιν ἔρρευσε, καὶ ὁ Ἰορδάνης ἐπλημμύρυσεν ὡς καὶ πρότερον. Ὁ Ἰησοῦς ἐκίνησεν ἀπὸ ἐκεῖ πρὸς τὴν πόλιν Ἰεριχώ, καὶ κατεσκήνωσαν εἰς τὰ Γάλγαλα, ἔπου οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἔστησαν ἄλλους δώδεκα λίθους, τοὺς ὁποίους ἐλάβαν ἀπὸ τὸν Ἰορδάνην ὡς μνημεῖον τῆς θαυμασίας ἐκείνης διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐώρ-

ταταν οἱ Ἰσραηλῖται τὸ Πάσχα, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἤρχισαν νὰ τρώγουν ἀπὸ τοῦ καρπούς τῆς γῆς τῆς Ἐπαγγελίας. Τότε δὲ ἔπαυτε πλέον νὰ πίπτῃ ἐξ οὐρανοῦ καὶ τὸ μάννα. (Ἰησ. α—ε.)

§. 76.

Ποία ἦτο ἡ πρώτη πόλις ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου, ἥτοι πρὸς δυτῆας, καὶ πῶς ἐκυριεύθη ἀπὸ τοῦς Ἰσραηλῖταις;

Ἡ πρώτη πόλις ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου ἦτο ἡ Ἰεριχώ. Ὁ Ἰησοῦς διέταξε τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐβάστασαν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ ἑπτὰ ἄλλοι ἱερεῖς λαβόντες εἰς χεῖρας ἑπτὰ σάλπιγγας ἤλθαν καὶ περὶ τὰ χθρησάν ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ. Ὁλος δὲ ὁ στρατός ἔχων ἐν τῷ μέσῳ τὴν κιβωτὸν περιῆλθαν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, σάλπιζόντων τῶν ἱερέων, ἑπτὰ κατὰ συνέχειαν ἡμέρας τὴν δὲ ἐβδόμην οἱ Ἰσραηλῖται ἤλθαν κατὰ τὸ σύνθημα καὶ περιῆλθαν τὴν πόλιν ἑπτὰκις, καὶ τὴν ἐβδόμην φορὰν κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰησοῦ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν καὶ ὁ λαὸς ἠλάλαξεν ἀλαλαγμὸν μέγαν. Παρευθὺς δὲ τὰ τεῖχη τῆς Ἰεριχώ κατεκρημνίσθησαν ἀπ' ἐαυτῶν, καὶ οἱ Ἰσραηλῖται εἰσελθόντες ἐκεῖ κατέσφαξαν ὅλους τοὺς κατοίκους. Μόνον δὲ τὴν οἰκογένειαν τῆς Ραάβ ἔσωσαν, διότι ἡ γυνὴ αὕτη πισεύσασα εἰς τὸν Κύριον, εἶχε σώσῃ τοὺς δύο κατασκόπους, τοὺς ὁποίους εἶχε προαποστείλῃ ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἰεριχώ. Ἀπηγορεύθη δὲ νὰ ἐγγίσῃ τις καὶ εἰς τὸ ἐλάχιστον λάφυρον, μόνον δὲ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ χαλκὰ σιδηρὰ σκεύη ἀφιερώθησαν εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, ἐμπυρολήθη δὲ καὶ ἀναθεματίσθη ὁλόκληρος ἡ πόλις. (Ἰησ. ε.)

§. 77.

Τί ἔπραξαν οἱ διάφοροι βασιλεῖς καὶ λαοὶ τῆς Χαναάν, ἀφοῦ εἰσέβηλαν εἰς αὐτὴν οἱ Ἰσραηλῖται καὶ πῶς κατετρόπωνεν ὁ Ἰησοῦς ἀποδιώξας αὐτοὺς ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῆς Γαζῶν;

Πτοηθέντες ἀπὸ τὰς προόδους τῶν Ἰσραηλιτῶν οἱ διάφοροι βασιλεῖς καὶ λαοὶ τῆς Χαναάν, οἵτινες ἦσαν διάφοροι φυλαὶ Ἀραβικαί, οἱ Χετταῖοι, Ἀμορραῖοι, Χαναναῖοι, Φερεζαῖοι, Εὐαῖοι καὶ Ἰεβουσαῖοι, συνηνώθησαν διὰ νὰ ἐπιπέσωσιν ὁμοῦ κατ' αὐτῶν. Μόνον δὲ οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Γαζῶν ἀπέττειλαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν πρέσβεις, οἵτινες ἐζήτησαν καὶ ἔλαβαν ἐνὸρκως τὴν

συμμαχίαν τοῦ Ἰσραὴλ δι' ἀπάτης, παραστήσαντες ἑαυτοὺς ὅτι ἦλθαν ἀπὸ ἄλλους μακρυνοὺς τόπους, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν Χαναάν. Ἡ συμμαχία αὕτη ἐξώργισε τοὺς λοιποὺς Χαναναίους, οἵτινες ἐλθόντες ἐπολιόρκησαν τὴν Γαβαών. Οἱ πολιορκούμενοι ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ ὅποιοι, ἂν καὶ ἀπατηθέντες, ἔδραμαν ἑμῶς εἰς βοήθειαν τῶν Γαβαωνιτῶν, διὰ νὰ μὴ παραδῶσι τὸν ὄρκον, τὸν ὅποιον ὤμοσαν πρὸς αὐτοὺς. Ὁρμησαν δὲ αἰφνιδίως κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ὁποίους καὶ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, συγχρόνως δὲ καὶ βροχὴ λίθων μεγάλων κατέπεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των καὶ ἐφονεύθησαν περισσότεροι ἀπὸ τοὺς λίθους τούτους παρὰ ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Εἰς τὴν ἀκμὴν δὲ τῆς καταδιώξεως ὁ Ἰησοὺς φοβηθεὶς μὴ ἐπέλθῃ ἡ νύξ καὶ τὸ σκότος πρὶν καταστραφῶσιν ἐντελῶς οἱ ἐχθροί, ἀνεφώνησεν, Ἄς σταθῇ ὁ ἥλιος εἰς Γαβαών, καὶ ἡ σελήνη εἰς τὴν φάραγγα Αἰλῶν. Ὁ δὲ Κύριος εἰσήκουσε τὴν εὐχὴν τοῦ Ἰησοῦ, ἕως οὗ οἱ ἐχθροὶ κατετροπώθησαν καὶ ἐξωλοθεύθησαν. (Ἰησ. ζ'—ι.)

§. 78.

Συνέβησαν καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι πόλεμοι μέχρις οὗ κατακτηθῇ ἡ γῆ Χαναάν, καὶ τί παρήγγειλεν ὁ Ἰησοὺς ἀποντήσκων:

Καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι πόλεμοι συνέβησαν, μέχρις οὗ ὁ Ἰησοὺς τοῦ Ναυῆ κατέκτησεν ἐλόκληρον σχεδὸν τὴν γῆν Χαναάν, τὴν ὁποίαν ἐμοίρασεν εἰς τὰς διαφόρους φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ. Καὶ δύο μὲν φυλαί, ἡ τοῦ Ρουβὴν καὶ Γάδ, καθὼς καὶ ἡ ἡμίσεια φυλὴ τοῦ Μανασσῆ, εἶχαν ἤδη ἐπὶ Μωϋσέως διαμοιρασθῇ τὰς πέραν ἤτοι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου χώρας. Εἰς δὲ τὰς ὑπολοίπους ἑννέα φυλάς καὶ τὴν ἡμίσειαν Μανασσῆ ὁ Ἰησοὺς διεμοίρασε τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου Παλαιστίνην, ἥτοι τὴν πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἡ κλήρωσις εἰς τὰ Γάλλαλα, πόλιν κειμένην μετὰξὺ τῆς Ἱεριχώ καὶ τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ αἱ μὲν δέκα ἐκ τῶν φυλῶν τούτων εἶχαν φυλάξῃ τὰ ὀνόματα τῶν δέκα υἱῶν τοῦ Ἰακώβ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ κατήγοντο ὡς γενάρχας. Ἀλλ' ἀντὶ μὲν μιᾶς φυλῆς τοῦ Ἰωσήφ ἦσαν δύο, ἡ τοῦ Ἐφραΐμ καὶ

Μανασσῇ, τῶν δύο υἱῶν τοῦ Ἰωσήφ, ἡ δὲ φυλὴ τοῦ Λευὶ ἐξήρθη ἀπὸ τὸν διχομειρασμὸν τῆς χώρας, ὡς ἱερατικὴ καὶ ἀφιερωμένη εἰς τὴν θρησκευτικὴν λατρείαν. Ἐδόθησαν δὲ εἰς αὐτὴν τεσσαράκοντα ὀκτὼ πόλεις, διεσπαρμέναι εἰς τὰς χώρας τῶν λοιπῶν φυλῶν, καθὼς καὶ ἡ περίχωρος τῶν πόλεων τούτων διὰ τὰ κτήνη των, καὶ αἱ δεκάται τῶν θυτιῶν. Ὡστε πάλιν συναριθμοῦνται δώδεκα αἱ φυλαί, εἰς ὅσας ἐν γένει ἐδόθη μερίδιον χώρας. Ὁ δὲ Ἰησοῦς φθάσας εἰς βαθυτέκτον γῆρας ἐπροσκάλεσε τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ ὀλίκληρον τὸν λαὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀφ' οὗ ἀνενέωσε τὴν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Θεοῦ διαθήκην ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης, ἀπέθανε μετ' ὀλίγον εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν δέκα ἐτῶν. (1615 π. X.). (Ἰησ. ιά—κδ').

§. 79.

Ἀφῆκε διάδοχον ὁ Ἰησοῦς, καὶ τί συνέβη μετὰ τὸν θάνατόν του;

Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀφῆκε διάδοχόν του, ἐκυβέρνησαν δὲ τὸ ἔθνος οἱ πρεσβύτεροι, ἦτοι οἱ γέροντες, ὅσοι εἶχαν γνωρίσῃ τὸν Μωϋσῆν, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ἐξουσία διήρκεσεν ὀλίγον μόνον καιρὸν (1615—1597 π. X.). Ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἐμπνεύσει φόβον καὶ τρόμον εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς τῆς Χαναάν, ὅθεν καὶ ἅμα μαθόντες οἱ μέχρι τοῦδε ἡττημένοι καὶ ἡσυχάζοντες ἐχθροί, οὐ μόνον οἱ Χαναναῖοι ἀλλὰ καὶ οἱ κατοικοῦντες τὰς περὶ τὴν χώρας, τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός, ἐπῆλθαν κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὁ Θεὸς μετεβίβασε τότε τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν γερόντων εἰς τὰς στιβαρωτέρας τῶν Κριτῶν, καὶ ἤρχισαν πόλεμοι φονικώτατοι. Οἱ Κριταὶ δὲ οὗτοι εἶχαν ἀπόλυτον ἐξουσίαν, διότι καὶ ἐδίκαζαν τὸν λαὸν εἰς καιρὸν εἰρήνης, καὶ ἦσαν στρατηγοὶ αὐτῶν εἰς καιρὸν πολέμου. Τοιοῦτοι κριταὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἀνεφάνησαν δεκαεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων πρῶτος ἦτο ὁ Γεθο-νιήλ (1589—1549 π. X.), ὅστις ἠλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τὸν δουλικὸν ζυγὸν τοῦ Χουταρσαθαῖμ βασιλέως τῆς Συρίας, εἰς τὸν ὅποιον τοὺς εἶχε παραδώσῃ ὁ Θεός, διότι ἐλησιμόνησαν αὐτὸν καὶ ἐλάτρευσαν τὸν Βάαλ καὶ τὰ εἰδῶλα. Δεύτερος κριτὴς

ἡγέρθη ὁ Ἀώδ (1531—1451 π. Χ.), ὅστις ἡλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τὸν δεκαοκταετῇ (1549—1531 π. Χ.) ζυγὸν τοῦ Ἐγλώμ βασιλέως τῶν Μαδιτῶν, τῶν κατοικούντων πρὸς ἀνατολὰς τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης· τρίτος κριτὴς ἦλθεν ὁ Βαράκ καὶ ἡ προφῆτις Δεβώρα (1431—1391 π. Χ.), ἣτις κατετρόπωσε τὸν στρατηγὸν Σισάρα, καὶ ἡλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τὸν ζυγὸν (1451—1431 π. Χ.) τοῦ Ἰαβὴν βασιλέως τῶν Χαναναίων, τῶν κατοικούντων τὰ πρὸς τὴν Μεσόγειον παράλια τῆς Παλαιστίνης. Μετὰ δὲ τούτους ἀνεφάνη ὁ κριτὴς Γεδεὼν (1384 π. Χ.). (Κριτ. α.—ε.)

§. 80.

Τί μᾶς διδάσκει τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς περιόδου ταύτης;

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο βλέπομεν, ὅτι ὁ Ἰσραήλ, ἀφ' οὗ διὰ τῆς τεσσαρακονταετοῦς ἐν τῇ ἐρήμῳ ὑπὸ τὸν Μωϋσέα καὶ τὸν θεῖον νόμον προητοιμάσθη εἰς τὸ ἔργον τῆς κατακτήσεως καὶ κατοχῆς τῆς γῆς τῆς Ἐπαγγελίας, εἰσέρχεται τέλος πάντων εἰς αὐτὴν ὄχι ὑπὸ τὸν Μωϋσέα, ἀλλ' ὑπὸ τὸν διάδοχόν του Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ. Ὁ Μωϋσῆς ἀπεκλείσθη διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν του ἀπὸ τὸ εὐτύχημα τοῦτο, τὸ ἀπύλαυσε δὲ πλήρης δόξης καὶ δυνάμεως ὁ Ἰησοῦς· τὸ περιστατικὸν τοῦτο μᾶς διδάσκει καὶ ἄλλο τι, τὸ ἐξῆς. Ὁ Μωϋσῆς, ὁ μέγας οὗτος προφήτης, ὁδηγὸς καὶ νομοθέτης τοῦ Ἰσραήλ, προεικονίζει διὰ τῆς ὀλιγοπιστίας του τὴν ἀτέλειαν τοῦ νόμου καὶ τοῦ ὑπὸ τὸν νόμον τοῦτον Ἰσραήλ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν μέλλοντα νόμον τῆς χάριτος. Ὅπως ὁ Μωϋσῆς εἰ καὶ μέγας καὶ φοβερός καὶ ἐνδοξός, δὲν εἰσήγαγεν ὅμως τὸν Ἰσραήλ εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, ἀλλὰ μόνον τὸν προπαρεσκεύασεν εἰς τοῦτο καὶ τὸν προσήγγισεν εἰς αὐτήν, οὕτω καὶ ὁ νόμος αὐτοῦ δὲν ἦτο τέλειος νόμος, ὁ μέλλων νὰ εἰσαγῇ εἰς τὴν αὐράνιον βασιλείαν, ἀλλὰ προπαρεσκεύασε καὶ προσήγγισε τὸν ἄνθρωπον εἰς αὐτήν. Ὅπως δὲ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ εἰσήγαγεν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας τὸν Ἰσραήλ, οὕτως ἐμελλε νὰ εἰσαγάγῃ πλήρης δόξης καὶ δυνά-

μεως θαυμασίας εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν τὸν Ἰσραὴλ τῆς χάριτος ὁ ὁμώνυμος μὲ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐκ Ναζαρέτ Ἰησοῦς.

Ἐπονομάζεται δὲ ἡ περίοδος αὕτη τῶν Κριτῶν, διότι οὗτοι κυρίως διαδέχονται, ὡς εἶδομεν, τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ δυσχεροῦς ἔργου τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀπίστων ἀλλοφύλων, καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῆς κατακτήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΓΕΔΕΩΝ ΚΑΙ ΙΕΦΘΑΕ.

§. 81.

Διατί οἱ Ἰσραηλῖται ἐξετέθησαν εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἀλλοφύλων, καὶ τί πρᾶξεν ὁ Γεδεὼν προσκληθεὶς ἀπὸ τῶν ἄγγελον νὰ τοὺς σώσῃ μετανοήσαντας.

Οἱ Ἰσραηλῖται ἐξέκλιναν καὶ πάλιν ἀπὸ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ παρεδόθησαν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν· διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐξέτεθηκεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Μαδιανιτῶν καὶ Ἀμαλχητιῶν, οἵτινες ἑκατοίκουν τὰς πρὸς νότον τῆς Παλαιστίνης χώρας τῆς Πετραίας Ἀραβίας. Οὗτοι ἐπτά κατὰ συνέχειαν ἔτη εἰσέβαλλον εἰς τὰς χώρας τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ στρατοπεδεύοντες ἀντικρὺ αὐτῶν, κατέστρεφαν τὰ γεννήματά των καὶ ἥρπάζον τὰ ζῶά των. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Κύριος ἐλεήσας τὸν Ἰσραὴλ ὅστις μετενόησε καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειάν του, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς υἱοὺς Μαδιάμ. Ὅθεν ἦλθεν ἄγγελος Κυρίου πρὸς τὸν Γεδεὼν εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, ὅπου ἐκοπᾶνιζε σῖτον διὰ νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Μαδιανιτῶν, καὶ εἶπεν, Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, δυνατέ, ὕπαγε νὰ σώσῃς τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Μαδιάμ. Ὁ Γεδεὼν ἀπεκρίθη, Κύριε, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ πράξω τοῦτο ἐγώ; ἡ οἰκογένειά μου εἶνε ἡ πλέον ταπεινὴ ἐκ τῆς φυλῆς Μανασσῆ, ἐγὼ δὲ εἶμαι ὁ μικρότερος εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην. Ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζὶ σου, ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος. Ὁ Γεδεὼν ἠθέλησε νὰ φιλοξενήσῃ τὸν ἄγγελον καὶ ἐφερε πρὸς αὐτὸν ἐρίφιον καὶ ἄρτον, τὰ ὅποια ἀπέθεσεν ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν. Ἀλλ' ὁ ἄγγελος ἤγγισεν αὐτὰ μὲ τὸ ἄκρον τῆς

ῥαῖδου του, καὶ παρευθὺς φλόγες πυρὸς κατέφαγον τὸ ἐρίφιον καὶ τὸν ἄρτον. Ἰδὼν τὸ θαῦμα τοῦτο ὁ Γεδεὼν ἐπίστευσεν εἰς τὸν ἄγγελον, καὶ ἐλθὼν τὴν νύκτα εἰς τὴν πόλιν κατέκοψε τὰ ἄλση καὶ κατηδάψισε τὸν βωμὸν τοῦ Βάαλ, τὸ δὲ πρῶτ' οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἐζήτησαν τὸν Γεδεὼν ἀπὸ τὸν πατέρα του, διὰ νὰ τὸν θανατώσωσιν ἐκδικοῦντες τὸν Βάαλ. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη ταῦτα, Ἐὰν ὁ Βάαλ εἶνε θεός, ὡς ἐκδικήτῃ ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸν του. (Κριτ. 5'.)

§. 82.

Ἀφοῦ συνήχθησαν ὁμοῦ οἱ Μαδιανῖται καὶ Ἀμαληκῖται, πῶς ἐπέσθη ὁ Γεδεὼν ὅτι εἶχε σύμμαχον τὸν Θεόν, καὶ πῶς ἐξολοθρεύσας τοὺς ἐχθροὺς ἐδέχθη νὰ γείνη ἄρχων τοῦ Ἰσραὴλ.

Τότε συνήχθησαν ὁμοῦ οἱ ἀλλόφυλοι Μαδιανῖται καὶ Ἀμαληκῖται· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐνίσχυσε τὸν Γεδεὼν, ὅστις ἀπεράσισε νὰ ἐξελθῇ κατ' αὐτῶν, καὶ συνέλεξε στρατὸν ἐκ τῆς φυλῆς Μανασσῆ, Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος εἶπεν ὅτι οἱ ἄνδρες εἶνε πολλοί, καὶ ἡ καταστροφή τῶν ἐχθρῶν οὐκ ἀποδοθῇ ὅχι εἰς αὐτὸν ἀλλ' εἰς τὴν δύναμιν τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὁ Γεδεὼν ἐφώνησε πρὸς τὸν λαὸν λέγων, Ὅστις εἶνε δειλός, ὡς ἀνχωρήσῃ, καὶ παρευθὺς ἀνεχώρησαν εἰκοσι δύο χιλιάδες, καὶ ἔμειναν δέκα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πάλιν ἦσαν πολλοί, ἔφερον αὐτοὺς εἰς πηγὴν ὕδατος, καὶ ἐκράτησε μόνον ἐκείνους, ὅσοι κύψαντες ἔπιαν μὲ τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς, ἐκείνους δὲ ὅσοι γονατίσαντες ἔπιαν μὲ τὸ στόμα των ἀπέπεμψεν εἰς τὰς σκηνάς των, εἰπὼν ὅτι οἱ ἐπίλοιποι τριακόσιοι φθάνουσι. Τούτους δὲ διήρπεν εἰς τρία μέρη, καὶ διέταξε καὶ ἔλαβεν ἕκαστος εἰς τὴν μίαν χεῖρα λάγνηνον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνέπηξε λαμπάδα, καὶ εἰς τὴν ἄλλην σάλπιγγα. Ἐλθόντες δὲ περιεκύκλωσαν τοὺς ἐχθροὺς τὴν νύκτα ἀπὸ τρία μέρη, καὶ ἐκ συνθήματος συγκρούσαντες ἐρρίψαν τὰς λαγνήνους, καὶ κρατήσαντες τὰς λαμπάδας ἐσάλπισαν κραυγάζοντες, Ῥομφαία τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεὼν. Οἱ ἐχθροὶ ἐνέπεσαν εἰς ἀμηχανίαν καὶ σύγχυσιν, καὶ τρέχοντες ἀτάκτως ἄνω καὶ κάτω ἔσφαζαν ἀλλήλους. Οἱ δὲ σωζόμενοι ἐπράπησαν εἰς φυγὴν,

καὶ ὁ Γεδεὼν ἐπιπεσὼν μετὰ τοὺς τριακοσίους Ἰσραηλίτας τοὺς ἐξωλόθρευσε. (Κριτ. 5'—ζ'.)

§. 83.

Ποῖοι ἀλλόφυλοι ἐπῆλθον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεδεὼν, καὶ διατί ὁ Ἰερφθάς ἐθυσίασε τὴν θυγατέρα του;

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεδεὼν (1346 π. Χ.) οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐξέκλιναν πάλιν ἀπὸ τὸν θεῖον νόμον, ἔθεν κατὰ παραχώρησιν τοῦ Θεοῦ οἱ Ἀμμωνῖται, οἱ κατοικοῦντες τὰς ἐπέκεινα τοῦ Ἰουδάνου χώρας βορειοανατολικῶς τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης, διέβησαν τὸν Ἰορδάνην καὶ εἰσέβαλαν εἰς τὴν γῆν Γαλαάδ. Οἱ Ἰσραηλιταὶ μετανόησαντες ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξῆλθον ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ δὲν εἶχαν ἀρχηγόν, ἔθεν ἵσταντο καὶ ἐπροσκάλεσαν τὸν Ἰερφθά, ἄνδρα ῥωμαλέον καὶ ἄνδρην δρεῖον, ὅστις καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὁ Ἰερφθάς ἐξεστράτευσεν, ἀφοῦ πρῶτον ἠύχθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ προσφέρειν εἰς αὐτὸν ὀλοκαύτωμα τὸν ὅστις ἐξέλθῃ ἐκ τῆς θύρας τῆς οἰκίας του πρὸς συνάντησίν του, ὅταν ἐπιστρέψῃ νικητὴς. Ὁ Ἰερφθάς κατετρόπωσε τοὺς Ἀμμωνίτας καὶ ὑπέστρεψε νικητὴς φέρος ἀπὸ τὸν πόλεμον· ὅτε δ' ἐφθασεν ἐνώπιον τῆς οἰκίας του ἐξῆλθεν εἰς προὔπαντησίν του ἡ θυγάτηρ του, ἥτις ἦτο καὶ ὁ μόνον τέκνον του. Καθὼς τὴν εἶδεν ὁ Ἰερφθάς, ἔβαλε κραυγὴν ὀδύνης καὶ ἀπελπισίας καὶ ἔσχισε τὰ φορέματά του. Ἡ θυγάτηρ του μαθοῦσα τὸ αἶτιον τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ἀπελπισίας τοῦ πατρὸς τῆς, εἶπε, Πάτερ μου, ἀφοῦ ἔκαμες τοιαύτην εὐχὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἀφοῦ ὁ Θεὸς κατετρόπωσε τοὺς ἐχθρούς σου, τοὺς υἱοὺς Ἀμμων, ἃς θυσιάσω. Δός με μόνον τὴν ἄδειαν νὰ ὑπάγω εἰς τὸ ἔρος καὶ νὰ κλαύσω ἐκεῖ τὴν παρθενίαν μου μετὰ τὰς συντρόφους μου. Μετὰ δύο δὲ μῆνας ὑπέστρεψεν εἰς τὸν πατέρα τῆς ὅστις τὴν ἐθυσίασεν. Ἀπὸ τότε ἔμεινε συνήθεια αἱ θυγατέρες τοῦ Ἰσραὴλ νὰ θρηνῶσι τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰερφθά τέσσαρας ἡμέρας κατ' ἔτος. (Κριτ. 11'.)

§. 84.

Τί μᾶς διδάσκει τὸ δεύτερον τοῦτο κεφάλαιον;

Εἶδαμεν ὅτι οἱ Κριταὶ ἔπρεπε νὰ ἐξαιολογηθῶσι τὸ ἔργον

Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀσεβῶν καὶ ἄλλοφύλων καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῆς κατακτήσεως. Ἐπρεπε δὲ νὰ καταπολεμηθῶσιν οἱ ἐχθροὶ οὗτοι διὰ νὰ μὴ ἐπανέλθωσιν οἱ Ἰσραηλίται εἰς τὴν παλαιὰν δυσσέβειαν καὶ εἰδωλολατρείαν, συσχετιζόμενοι μὲ τοὺς ἄλλοφύλους καὶ ἄλλως καὶ δι' ἐπιγαμίας. Καὶ ὅμως τὸν κίνδυνον τοῦτον δὲν κατώρθωσαν νὰ διαφύγωσιν οἱ Ἰσραηλίται ὅλοι, ὅθεν καὶ τοὺς ἀμαρτήσαντας ὁ Θεὸς παρέδωκεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἄλλοφύλων πρὸς τιμωρίαν καὶ σωφρονισμόν. Ἐνθεν μὲν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις συνεπαγομένη τὴν καταπολέμησιν τῶν ἐχθρῶν καὶ τὴν εὐτυχίαν, ἐνθεν δὲ ἡ παρέκκλισις εἰς τὴν δυσσέβειαν τῶν ἄλλοφύλων, συνεπαγομένη τὴν ὑπ' αὐτοὺς δουλείαν, ἰδοὺ ἐν γένει τὸ περιεχόμενον τῆς ἡρωϊκῆς ταύτης περιόδου τῶν Κριτῶν. Τούτων δὲ ἔχομεν δύο ἐξόχους τύπους ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ, τὸν Γεδεὼν καὶ τὸν Ἰεφθάε. Ὁ Γεδεὼν εἶνε ταπεινὸς τις καὶ ἀφανὴς Ἰσραηλίτης, ἀλλὰ ἐχθρὸς ἄσπονδος τῶν εἰδώλων, καὶ πλήρης ζήλου καὶ πίστεως εἰς τὸν Θεόν· διὰ τοῦτο καὶ κατορθώνει νίκας κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀξίας θαυμασμοῦ. Ὁ Ἰεφθάε ἀπ' ἐναντίας, ἄλλως θεοσεβὴς καὶ αὐτός, δὲν ἔχει ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὸν Θεὸν νόμον προσοχὴν καὶ ἀφοσίωσιν· διότι ἐν ᾧ ὁ Θεὸς ἀπηγόρευεν αὐστηρῶς τὰς ἀνθρωποθυσίας, αὐτὸς ὑπόσχεται εἰς τὸν Θεόν, ἐὰν τὸν ἀναδείξῃ νικητὴν, νὰ θυσιάσῃ ὃν τινα ἰδῇ πρῶτον ἐξερχόμενον ἐκ τῆς οἰκίας του. Ὁ Θεὸς τοῦ χαρίζεαι τὴν νίκην διὰ τὴν ἄλλην αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν λαοῦ εὐσέβειαν, ἀλλὰ τὸν τιμῶρει διὰ τῆς φοβερᾶς θυσίας τῆς θυγατρὸς του. Τότε ἐννόησε καὶ αὐτὸς ὁ Ἰεφθάε καὶ ὀλόκληρος ὁ Ἰσραὴλ πότον εὐεργετικὸς εἶνε ὁ Θεὸς νόμος, καὶ πόσον δυστυχεῖς ὅσοι τὸν παραβαίνουσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΣΑΜΨΩΝ.

§. 85.

Πόσον ἀνέστησεν ὁ Θεὸς κατὰ τῶν ἄλλοφύλων Φιλιππίων, καὶ ποῖα τις ὑπῆρξεν ἡ γέννησις καὶ ἀνατροφὴ τοῦ Σαμψῶν;

Οἱ Ἰσραηλίται ἡλευθερώθησαν διὰ τοῦ Ἰεφθάε ἀπὸ τὸν ζυγὸν

τῶν Ἀμμανιτῶν, διότι ἐστράφησαν πρὸς τὸν Κύριον, ἀποπνύσαντες τὴν εἰδωλολατρείαν. Ἀλλ' ὁ σκληροτράχηλος λαὸς ἐξώκειλε καὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ ἔγκλημα, ὅθεν καὶ παρεδόθη ὁ πῦρ τοῦ Κυρίου εἰς νέους ἐχθρούς, τοὺς χειρίστους πάντων, τοὺς Φιλισταίους, διὰ τεσσαράκοντα ἔτη (1248—1208 π. Χ.). Κατῴκουν δὲ οἱ Φιλισταῖοι οὗτοι τὰ πρὸς τὴν Μεσόγειον νοτιώτατα παράλια τῆς Παλαιστίνης. Τὰ δεινὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦσαν πολλὰ καὶ μεγάλα, ὅθεν, ἐλεήσας καὶ πάλιν αὐτοὺς ὁ Κύριος ἀνέστησεν ἐναντίον τοῦ ἀπίστου ἐχθροῦ ἄνδρα ῥωμαλεώτατον, ὅστις μῦθος μὲ μόνην τὴν δύναμιν του καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐβλάψε τὸν ἐχθρὸν πλειότερον παρ' ὅσον ἠδύναντο νὰ τὸν βλάψωσι πολλοὶ ὁμοῦ στρατοί. Ὁ ἑκτακτος οὗτος διὰ τὴν σωματικὴν του ῥώμην καὶ δύναμιν ἀνὴρ εἶνε ὁ Σαμφών, υἱὸς Μανωῆ. Ἡ μήτηρ τοῦ Σαμφών ἦτο χεῖρα, ἀλλ' ἄγγελος Κυρίου παρουσιασθεὶς ἡμέραν τινὰ τῆς εἶπεν ὅτι θὰ γεννήσῃ υἱόν, ὁποῖος θὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Φιλισταίων. Παρήγγειλε δὲ μόνον νὰ μὴ φάγῃ ποτὲ ἀκάθαρτον μηδὲ νὰ πῖν οἶνον ἢ σίκερα μηδὲ νὰ ξυρίσῃ τὴν κόμην του. Ἡ γυνὴ ἀνήγγειλε τὸν λόγον τοῦτον πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς, ὅστις παρεκάλεσε τὸν Θεὸν καὶ ἐνεφανίσθη πάλιν ὁ ἄγγελος ἐμπρὸς καὶ εἰς τοὺς δύο. Ὁ Μανωὲ ἠθέλησε νὰ σφάξῃ ἐρίφιον, καὶ νὰ φιλοξενήσῃ τὸν ἄγγελον, ἀλλ' ἐκεῖνος εἶπεν ὅτι δὲν τρώγει, μόνον ἂν θέλῃ, ὡς τὸ προσφέρῃ ὀλοκαύτωμα πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ Μανωὲ ὑπήκουσε, καὶ ὁμοῦ μὲ τὴν φλόγα καὶ τὸν καπνὸν τοῦ ὀλοκαυτώματος, ἀνέβη καὶ ὁ ἄγγελος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ Μανωὲ καὶ ἡ γυνὴ του ἐβλεπαν μετὰ θάμβους, καὶ πεσόντες κατὰ γῆς ἐπροσκύνησαν τὸν Θεόν. Γεννηθέντα δὲ τὸν Σαμφών ὁ μὲν Κύριος ὑψόλογησεν, οἱ δὲ γονεῖς ἀνέθρεψαν, καθὼς διέταξεν ὁ ἄγγελος. (Κριτ. ιγ').

§. 86.

Ἀφ' οὗ ὁ Σαμφών ἐνυμφεύθη Φιλισταίαν καὶ ἐφόρευσε λέοντα, τί αἶνιγμα ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Φιλισταίους;

Ὁ Σαμφών ἠγάπησε γυναῖκα Φιλισταίαν, τὴν ὁποίαν καὶ

ἀπῆλθε νὰ νυμφευθῇ. Καθ' ὁδὸν ἀπῆντησε σκύμονον λέοντος ὠρυόμενον, καὶ ἦλθεν ἐπάνω του τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀρπάσας διεσπάραξε τὸν λέοντα ὡς ἐρίφιον. Μετὰ τινὰς ἡμέρας διέβη ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνον· καὶ ἐλθὼν εἶδε πλῆθος μελισσῶν εἰς τὸ πτῶμα τοῦ λέοντος καὶ μέλι, καὶ λαβὼν ἔφαγε. Μετ' ὀλίγον ἔχεινε συμπόσιον εἰς τῆς γυναικὸς του, ὅπου ὁ Σαμφὼν ἐπρότεινεν εἰς τοὺς τριάκοντα Φιλισταίους συνδαιτυμόνας τὸ ἐξῆς αἰνιγματῶς. Ἀπὸ τὸν τρώγοντα ἐξῆλθε τροφή καὶ ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸν ἐξῆλθε μέλι. Ὑπεσχέθη δὲ εἰς αὐτοὺς, ἐὰν τὸ λύσωσιν ἐντὸς τῶν ἐπτά ἡμερῶν τοῦ συμποσίου, τριάκοντα χιτῶνας λινοῦς, καὶ τριάκοντα στολάς. Αἱ ἐξ ἡμέραι ὅμως παρῆλθαν χωρὶς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως νὰ λύσωσι τὸ αἰνίγμα τοῦ Σαμφὼν, καὶ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἀπελπισθέντες παρεκάλεσαν τὴν γυναῖκα τοῦ Σαμφὼν, ἥ ὅποια παρενοχλοῦσα ἐπιμόνως αὐτόν, ἔμαθε τὴν λύσιν τοῦ αἰνιγματος καὶ τὴν εἶπεν εἰς τοὺς Φιλισταίους. Οὗτοι δὲ πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν, Τί εἶνε γλυκύτερον ἀπὸ τὸ μέλι καὶ ἰσχυρότερον ἀπὸ τὸν λέοντα; Ἐὰν δὲν ἡγοτριᾶτε μὲ τὴν δάμαλιν μου, ἀπῆντησε πρὸς αὐτοὺς ὁ Σαμφὼν, δὲν ἠθέλετε ἐξηγήσῃ τὸ αἰνιγμά μου. Ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀσκάλωνα, πόλιν παράλιον τῶν Φιλισταίων, ἐφόνευσε τριάκοντα Φιλισταίους, καὶ ἐκδύσας αὐτοὺς ἦλθε καὶ ἔδωκε τὰς τριάκοντα στολάς των εἰς τοὺς ἄλλους Φιλισταίους, τοὺς ἐξηγητὰς τοῦ αἰνιγματος. Ἀλλὰ τὸ περιστάτικόν τοῦτο ἐξῆψε τὴν ὀργὴν τοῦ Σαμφὼν, ὅστις καὶ διὰ τοῦτο ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του. (Κριτ. ιδ'.)

§. 87.

Πῶς ἀπέλυεν ὁ Σαμφὼν τὰς ἀλώπεκας μὲ τὰς ἀναμμένας λαμπάδας εἰς τοὺς ἀγροὺς τῶν Φιλισταίων καὶ ἐξέσπασε τὰς πύλας τῆς πόλεως Γάζης;

Ὁ πενθερὸς τοῦ Σαμφὼν, νομίσας ὅτι αὐτὸς παρήτησε τὴν γυναῖκά του, τὴν ἔδωκεν εἰς ἄλλον. Ὁ Σαμφὼν ὅμως, ἀφ' οὗ κατέπαυσεν ἡ ὀργὴ του, ἦλθε πάλιν εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὴν γυναῖκά του. Ἀλλ' ὁ πενθερὸς του δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν, εἰπὼν ὅτι ἡ θυγάτηρ του ἐνυμφεύθη ἄλλον. Ὁ Σαμ-

ψών τότε πνέων ἐκδίκησιν κατὰ τῶν Φιλισταίων ἐξηλθεν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ συλλαβὼν τριακοσίας ἀλώπεκας, καὶ δέσας μὲν τὰς οὐράς δύο ἀλωπέκων ἀνὰ μίαν λαμπάδα ἀναμμένην, ἀπέλυτεν αὐτάς εἰς τοὺς ἀγροὺς, καὶ ἐπειδὴ ἦτο ὥρα θερίσμου, ἐκάησαν ὅλα τὰ γεννήματα τῶν Φιλισταίων καὶ ὅσα ἦσαν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ὅσα ἦσαν εἰς τὰ ἀλώνια. Οἱ Φιλισταῖοι τότε ἐξεκίνησαν κατὰ τοῦ Σαμφών, καὶ ἀπήτησαν ἀπὸ τοὺς ὑπεξουσίους τῶν Ἰσραηλῆτας τὴν παράδοσιν αὐτοῦ. Οὗτος δὲ μὴ ἐπιθυμῶν νὰ πάθωσιν ἐξ αἰτίας του οἱ ἑμοσθενεῖς του ἀρῆκε νὰ τὸν δέσσωσι καὶ νὰ τὸν παραδώσωσιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν. Καθ' ἑδὼν ὅμως ὁ Σαμφών θραύει ἑξαφνα τὰ δεσμά, καὶ ἀρπάσας σιαγόνα ὄνου, ἥτις κατὰ τύχην εὗρέθη ἐκεῖ κατὰ γῆς, ἐφόνευσε χιλίους Φιλισταίους. Ἄλλοτε πάλιν ἦλθε τὴν νύκτα κρυφίως εἰς Γάζαν, πόλιν καὶ αὐτὴν τῶν Φιλισταίων, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι μαθόντες τοῦτο ἐφύλαξαν ὅλην τὴν νύκτα μὴ τυχὼν ἐξεῖλθῃ διὰ νὰ τὸν συλλάβωσι τὸ πρωί. Ὁ Σαμφών ἐξεῖλθε τὸ μεσονύκτιον ἀπὸ τὴν οἰκίαν διὰ νὰ φύγῃ. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως καὶ εὐρών αὐτὴν κλειστήν, τὴν ἐξέσπασεν, αὐτὴν καὶ τοὺς μοχλοὺς καὶ τοὺς στρόφιγγας, τὰ ἐσήκωσεν ὅλα εἰς τοὺς ὤμους του, καὶ ἐλθὼν τὰ ἔρριψεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἀπέναντι ὄρους Χεβρών. (Κριτ. ιε—ις.)

§. 88.

Εἰς ποῖον κατέφυγον οἱ Φιλισταῖοι, ἀπ' οὗ ἀπηλπίσθησαν νὰ συλλάβωσι τὸν Σαμφών, καὶ πῶς ἀνεκάλυψε τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεώς του ἡ Δαλιδᾶ;

Οἱ Φιλισταῖοι ἀπελπισθέντες νὰ συλλάβωσι τὸν Σαμφών, κατέφυγον εἰς τὴν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ἠγάπα, τὴν Δαλιδᾶ, καὶ τὴν ἐπεισαν μὲ δῶρα νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς αὐτοὺς, ἀφοῦ πρῶτον ἀνακαλύψῃ τὸ αἶτιον τῆς ἀκαταμαχήτου ἰσχύος του, καὶ τὸ καταστρέψῃ. Ἡ Δαλιδᾶ λοιπὸν παρεκάλεσεν ἐπιμόνως τὸν Σαμφών νὰ τῆς φανερώσῃ τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεώς του. Ὁ δὲ Σαμφών εἶπεν, Ἐάν δεθῶ μὲ ἐπτά χορδὰς ὑγρὰς, μὴ ἑτηρανθείσας ἀκόμη, χάνω παρευθὺς τὴν δυνάμειν μου καὶ γίνομαι

καθώς και οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. Ἐκαμε τοῦτο ἡ Δαλιδὰ καὶ προτκαλέσασα κρυφίως εἰς τὴν οἰκίαν τοὺς ἄρχοντας τῶν Φιλισταίων, ἐφώνησεν, Ἀλλόφυλοι κατεπάνω σου, Σαμφών. Οὗτος δὲ καθὼς ἤκουτε τὸν λόγον τοῦτον, ἀνετινάχθη, καὶ αἱ νευραὶ διεῤῥήχθησαν ὡς στυππίον εἰς τὸ πῦρ. Ἡ Δαλιδὰ παρεπονέθη πικρῶς κατὰ τοῦ Σαμφών ὅτι τὴν ἠπάτησεν, οὗτος δὲ εἶπε τότε νέα σχοινία, ἀλλὰ συνέβη τὸ ἴδιον καὶ μετὰ τὰ νέα σχοινία, καὶ ἔπειτα πάλιν μετὰ τὸ διάσμα, μετὰ τὸ ὅποιον ἐδέθη ἡ κόμη του. Ἀπὸ τότε ἡ Δαλιδὰ ὠργίσθη, καὶ παρεπονείτο καὶ τὸν ἑστενοχῶρει καθ' ἡμέραν τόσον, ὥστε ἡ ψυχὴ του ἀπέκαμε μέχρι θανάτου. ὅθεν ἀπεφάσισε καὶ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὴν τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεώς του. Τότε ἀπεκοίμησε τὸν Σαμφών εἰς τὰ γόνατά της ἡ Δαλιδὰ, καὶ ἄφ' οὗ ἐκρυφεν εἰς τὴν οἰκίαν τοὺς Φιλισταίους, ἐκάλεσεν ἄνθρωπον ὅστις ἐξύρισε τὴν κεφαλὴν τοῦ Σαμφών, καὶ παρευθὺς μετὰ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἐχάθη καὶ ἡ δυνάμις του. Ἡ Δαλιδὰ ἐφώνησεν, Ἀλλόφυλοι κατεπάνω σου, Σαμφών, καὶ αὐτὸς ἐξύπνησε, καὶ οἱ Φιλισταῖοι τὸν συνέλαβαν, καὶ ἐξορύξαντες τοὺς ὀφθαλμούς του τὸν ἔδεσαν μετὰ δύο χαλκᾶς ἀλύσει, καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὅπου ἐγύριζε τὸν μύλον. (Κριτ. ιε'.)

§. 89.

Πῶς ἐξεδίχθη ὁ Σαμφών τοὺς Φιλισταίους ἀποθνήσκων:

Μετ' ὀλίγον αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς τοῦ Σαμφών ἤρχισαν νὰ αὐξάνωσι, καὶ μετὰ τὰς τρίχας νὰ ἐπανέρχεται καὶ ἡ δυνάμις του. Συναχθέντες δὲ οἱ Φιλισταῖοι ἐθυσίασαν εἰς τὸν Θεὸν τῶν Δαγῶν καὶ ἐώρτασαν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς φαιδρότητος καὶ εὐθυμίας ἔφεραν ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ τὸν Σαμφών διὰ νὰ τὸν ἐμπαίξωσι κατὰ τὸ σῶνθηες, καὶ ἔστησαν αὐτὸν εἰς τὸ μέσον τῶν δύο στύλων, οἱ ὅποιοι ἐστήριζαν τὴν οἰκίαν. Εἶπε δὲ ὁ Σαμφών πρὸς τὸ παιδίον, τὸ ὅποιον τὸν ἐκράτη, Ἄφες με νὰ ἐγγίσω τοὺς δύο στύλους διὰ νὰ στηριχθῶ. Ἦσαν δὲ συνηγμένοι ἐκεῖ οἱ ἄρχοντες τῶν Φιλισταίων καὶ πρισχίλιοι περίπου ἄνδρες καὶ

(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ.)

γυναίκες. Καὶ ὁ Σαμφὼν ἐβόησε λέγων, Κύριε, ἐνθυμήσου με τὴν φράν αὐτὴν μόνον, καὶ ἐνίσχυσέ με νὰ ἐκδικηθῶ τοὺς ἀλλοφύλους διὰ τὴν τύρλωσίν μου, καὶ ἐσφιγξέ με τὰς δύο του ἀγκάλας τοὺς δύο στήλους, καὶ εἶπεν, Ἄς ἀποθάνῃ ἡ ψυχὴ μου ὁμοῦ με τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐκάμφθη με δύναμιν, καὶ αἱ στύλοι μετετοπίσθησαν, καὶ ὁ οἶκος κατεκρημνίσθη, καὶ ἐφονεύθησαν πάντες ὅσοι ἦσαν ἐντὸς αὐτοῦ. Ἐρόνευσε δὲ ὁ Σαμφὼν εἰς τὸν θάνατόν τον πλειότερους παρ' ὅσους εἶχε φονεύσει εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν. Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ Σαμφὼν, ὅστις ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ εἴκοσιν ἔτη. (1208—1188 π. Χ.) (Κριτ. ις'.)

§. 90.

Διηγέθητι τὴν ἱστορίαν τῆς Μωαβίτιδος Ῥούθ.

Εἰς τὰς ἡμέρας τῶν Κριτῶν ἔγεινε πείνα· ἔθεν καὶ ὁ Ἐλιμέλεχ ἀνεχώρησεν ἀπὸ Βηθλεὲμ μετὰ τὴν γυναῖκά του Νωεμὶν καὶ μετόχησαν εἰς τὴν γῆν Μωάβ. Ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ Ἐλιμέλεχ, οἱ δύο υἱοὶ του ἔλαβαν γυναῖκας Μωαβίτιδας· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπέθαναν καὶ οὗτοι, καὶ ἔμεινεν ἡ χήρα Νωεμὶν μόνη μετὰ ἄλλας δύο χήρας, τὰς Μωαβίτιδας νύμφας τῆς, τὴν Ὀρφὰ καὶ τὴν Ῥούθ. Ἦκουσεν ἡ Νωεμὶν ὅτι ἔπαυσεν ἡ πείνα, καὶ ἐκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα τῆς. Ἠθέλησαν δὲ νὰ τὴν ἀκολουθήσωσι καὶ αἱ δύο νύμφαι τῆς, ἀλλ' αὐτὴ ἠρνήθη λέγουσα, ὅτι αὐταὶ εἶνε νέαι καὶ δύνανται νὰ μένωσιν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ νὰ ὑπανδρευθῶσιν, ἐν ᾧ, εἰάν ἐλθωσι μετὰ αὐτήν, δὲν θὰ ἀπολαύσωσιν ἄλλο τι παρὰ τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν πικρίαν τῆς χηρείας καὶ πτωχείας τῆς. Καὶ ἡ μὲν Ὀρφὰ ἐπέισθη καὶ καταφίλησασα τὴν πενθεράν τῆς μετὰ δάκρυα ὑπέστρεψεν, ἀλλ' ἡ χήρα Ῥούθ δὲν ἠθέλησε μετὰ κανένα τρόπον ν' ἀποχωρισθῇ τὴν πενθεράν τῆς, λέγουσα ἐπιμόνως πρὸς αὐτήν, Ὅπου ὑπάγῃς θὰ ὑπάγω, καὶ ὅπου μένῃς θὰ μένω, καὶ ὅπου ἀποθάνῃς, ἐκεῖ θὰ ταφῶ καὶ ἐγώ. Ὁ λαὸς σου εἶνε λαός μου καὶ ὁ θεός σου εἶνε θεός μου. Ἐφθασαν δὲ μετὰ μακρὰν ὁδοιπορίαν αἱ δύο χῆραι, ἡ πενθερὰ καὶ ἡ νύμφη, εἰς Βηθλεὲμ τὸν καιρὸν τοῦ θέρους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν

εἶχαν τὸν τρόπον νὰ τραφῶσιν, ἡ Νωεμὶν εἶπεν εἰς τὴν Ῥούθ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ συγγενοῦς των Βοόζ, ὅπου καὶ ἐθερί-
ζαν, καὶ νὰ σταχυολογήσῃ κριθὰς κατόπιν τῶν θεριστῶν, ἡ δὲ
Ῥούθ ἔκαμε τοῦτο. Ἐν τούτοις ἦλθεν ὁ Βοόζ εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ
ιδὼν τὴν Ῥούθ, ἠρώτησε ποία εἶνε ἡ νέα ἐκείνη. Οἱ θερίσται ἀ-
πεκριθῆσαν ὅτι εἶνε ἡ νέα Μωαβίτις, ἡ νύμφη τῆς Νωεμὶν. Τότε
ὁ Βοόζ εἶπε πρὸς τὴν Ῥούθ, Νὰ μὴ ὑπάγῃς εἰς ἄλλον ἀγρὸν,
κὸρη μου, νὰ σταχυολογήῃς, ἀλλὰ νὰ ἔρχεσαι πάντοτε ἐδῶ. Ἡ
Ῥούθ πεσοῦσα ἐπροσκύνησε, καὶ εἶπε, Πῶς εὖρηκα χάριν ἐμπρο-
σθέν σου ἐγώ, ἡ ὅποια εἰμαι ξένη; Ἐμαθα, ἀπεκριθὲς ὁ Βοόζ, ὅλα
τὰ κατὰ σέ, ὁ Κύριος νὰ σέ ἀνταμείψῃ διὰ τὴν πίστιν πρὸς αὐ-
τόν, καὶ διὰ τὴν ἀφοσιώσιν σου πρὸς τὴν πενθεράν σου. Εἶπε δὲ
καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἄρτον καὶ ἔφαγε,
καὶ ἐπερίσσευσε. Καὶ εἰς τοὺς θεριστάς εἶπεν ἔπειτα ἰδιαιτέρως νὰ
τὴν ἀφίνωσιν ἐλευθέραν νὰ σταχυολογήῃ, καὶ νὰ ἀφίνωσι νὰ πί-
πτῃ ποῦ καὶ ποῦ μέρος καὶ ἀπὸ τὰ χειρόβολα. Τοιοῦτοτρόπως ἡ
Ῥούθ ἐσύναξεν ἀρκετὴν κριθήν, τὴν ὅποιαν ἔφερεν εἰς τὴν πενθε-
ράν της, ἔδωκε δὲ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ περίσσευμα τοῦ ἄρτου της.
Ὁ Βοόζ ἦτο συγγενὴς τῆς Νωεμὶν, ἀλλ' ἄλλος τις ἦτο ἀκόμη
πλησιέστερος συγγενὴς της. Τοῦτον ἀπαντήσας ἡμέραν τινὰ ὁ
Βοόζ, εἶπεν, Ἡ χήρα τοῦ Ἐλιμέλεχ ὑπέστρεψεν, ὅθεν ἂν θέλῃς
νὰ ἀγοράσῃς κατὰ τὸν νόμον τὸν ἀγρὸν τοῦ ὡς πλησιέστερος
συγγενὴς, εἰπέ μοί το. Ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη, Μάλιστα. Ὁ δὲ Βοόζ
εἶπεν, Ὁμοῦ μὲ τὸν ἀγρὸν κατὰ καθήκον πρέπει νὰ λάβῃς καὶ
τὴν Μωαβίτιν Ῥούθ, τὴν χήραν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἐλιμέλεχ διὰ νὰ
ἀναστήσῃς τὸ ὄνομά του. Ὁ δὲ συγγενὴς εἶπε, Δὲν δύναμαι νὰ
ἐκπληρώσω ἐγώ τὸ συγγενικὸν τοῦτο χρέος. Τότε ὁ Βοόζ ἐνυμ-
φεύθη τὴν Ῥούθ, καὶ εἰσῆλθεν ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου εἰς τὸν οἶ-
κόν του. Καὶ ἐγεννήθη ἐκ τῆς Ῥούθ ὁ Ὠβάδ, πατὴρ τοῦ Ἰε-
σαΐ, οὗτος δὲ ἦτο ὁ πατὴρ Δαβὶδ τοῦ βασιλέως. (Ῥούθ 4—8)

§. 91.

Ποῦτον εἶνε τὸ ἠθικὸν συμπέρασμα τοῦ κεφαλαίου τούτου ;

Ἡ ἱστορία τοῦ Σαμφὼν παρέχει πολλὰ καὶ διδακτικώτατα μαθήματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ κυριώτατον εἶνε τὸ ἐξῆς, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ ἔχων ἑκτακτα πλεονεκτήματα, σωματικά ἢ ἠθικά, δύναται νὰ πάθῃ τὰ πάνδεινα καὶ νὰ δυστυχῇ, χωρὶς ποτῶς νὰ ὠφελῇ ἀπὸ τὰ πλεονεκτήματά του, ὅταν ἀφελῇ ἀχαλίνωτος εἰς τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας του, καὶ παραδοθῇ τυφλὸς εἰς τὴν διάκρισιν γυναικῶν φαύλων καὶ διεφθαρμένων, ὅποια ἡ Δαλιδά. Τὰ χαρίσματα, μὲ ὅσα τὸν ἐπροίκισεν ὁ Θεός, ἀφανίζονται, καὶ ὁ πλέον ἐξοχος ἄνθρωπος γίνεται ὁ περίγελως καὶ τὸ πατήγιον τοῦ κόσμου.

Τὴν ὅλως ἀντίθετον εἰκόνα μᾶς παρουσιάζει ἡ ἱστορία τῆς Ρούθ. Ἡ νεαρά αὕτη χήρα ὄχι μόνον ἐκλεκτὴ τοῦ Θεοῦ δὲν ἦτο, ὅπως ὁ Σαμφὼν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἀνῆκεν εἰς τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἦτο ἀλλόφυλος Μωαβίτις. Καὶ ὅμως ἡ ξένη αὕτη καὶ ἀλλόφυλος διὰ τῆς εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν πίστεως καὶ ἀφοσιώσεώς της, καὶ διὰ τῶν ἄλλων αὐτῆς σπανίων καὶ ἐξόχων ἀρετῶν, ὄχι μόνον ἀπὸ δυστυχῆς καὶ πτωχῆ καὶ ἐγκαταλελειμμένη γίνεται πλουσία καὶ εὐτυχῆς, νυμφευομένη τὸν Βοόζ, ἀλλὰ, τὸ μέγιστον καὶ σπουδαιότατον, ἀποβαίνει τὸ σκεβὸς τῆς ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ, διότι γίνεται ἡ προμήτωρ τοῦ βασιλέως Δαυὶδ, ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ ὁποίου ἐμέλλε νὰ γεννηθῇ αὐτὸς ὁ σωτὴρ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ κόσμου, ὁ Μεσσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΗΛΕΙ ΚΑΙ ΣΑΜΟΥΗΛ.

§. 92.

Διὰ τί ὠργίσθη ὁ Θεὸς ἐναντίον τοῦ μεγάλου ἱερέως Ἡλεί, καὶ ποῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος του ἐξ αἰτίας τῶν κακῶν υἱῶν του ;

Ὁ Ἡλεὶ ἦτο μέγας ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ υἱοὶ τοῦ ἦσαν διεφθαρμένοι καὶ ἀσεβεῖς, ὁ δὲ πατὴρ δὲν ἐφέρετο πρὸς αὐτοὺς μὲ ὁσπινύνην ἀυστηρότητα, ὁ Θεὸς ὠργίσθη καὶ τοὺς

υιούς καὶ τὸν πατέρα. Ἦτο δὲ πλησίον τοῦ Ἡλεί ὑπηρέτης τοῦ ναοῦ καὶ τῶν θυσιῶν παιδίον τι ὀνόματι Σαμουήλ, τὸν ὁποῖον ἡ μήτηρ του εἶχεν ἀφιερῶσθαι εἰς τὸν ναὸν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἐκεῖ. Καὶ ὁ μὲν Ἡλεί ἦτο γέρων καὶ ἀμβλύωψ, ὁ δὲ νέος Σαμουήλ ἐκοιμᾶτο καὶ αὐτὸς ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Νύκτα τινὰ ὁ Κύριος ἐκάλεσεν αὐτὸν λέγων, Σαμουήλ, Σαμουήλ, οὗτος δὲ νομίσας ὅτι καλεῖται ἀπὸ τὸν Ἡλεί, ἐσπευτε πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Ἡλεί εἶπε, Δὲν σὲ ἐλάλησα, τέκνον μου, πῆγαινε νὰ κοιμηθῇς. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἐπανελήφθη δις καὶ τρίς, ὁ Σαμουήλ κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἡλεί, ὅτε ἤκουσε καὶ τέταρτον τὴν φωνὴν καλοῦσαν, ἀπεκρίθη, Ἀά, Κύριε, διότι ὁ δούλος σου ἀκούει. Τότε ὁ Θεὸς ἐφανερώσεν εἰς τὸν Σαμουήλ τὰ κακά, ὅσα ἐμελλε νὰ στείλῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἱελεῖ, διὰ τὴν ἀσέβειαν καὶ διαφθοράν τῶν υἱῶν του καὶ τὴν ἀνοχήν τοῦ πατρὸς. Τὸ πρῶτ' ὁ Σαμουήλ ἐφοβήθη νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Ἡλεί ὅσα ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐπιμόνως ἀπὸ αὐτὸν προτραπείς τὰ ἐφανερώσεν. Ὁ Ἡλεί τότε εἶπεν, Αὐτὸς εἶνε κύριος, ὃς κάμῃ ὅ,τι νομίζει καλόν.

Μετ' ὀλίγον ἐγένετο πόλεμος μεταξὺ Ἰσραηλιτῶν καὶ Φιλισταιῶν, ὅτε καὶ μετεκομίσθη εἰς τὸ στρατόπεδον ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ κιβωτὸς συνωδεύετο καὶ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡλεί, ὁ Θεὸς ὅχι μόνον δὲν ἐβοήθησε τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξέλαψε, διότι αὐτοὶ μὲν ἐνίκηθησαν καὶ κατετροπώθησαν, οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ Ἡλεί ἐφονεύθησαν, καὶ ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Φιλισταιῶν. Ἦλθε λοιπὸν ἄνθρωπος ἐκ τῆς μάχης εἰς τὸν Ἡλεί λέγων, Ὁ Ἰσραὴλ ἐφυγεν ἐνώπιον τῶν Φιλισταιῶν, εἰς τὸν λαὸν ἐγένετο μεγάλη σφαγὴ, οἱ δύο υἱοὶ σου ἐφονεύθησαν, καὶ ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων. Τὴν τελευταίαν ταύτην εἰδήσιν ἀκούσας ὁ Ἡλεί, κατέπεσεν ἀπὸ τῆς καθέδρου, ὅπου ἐκάθητο, καὶ ἐπειδὴ ἐσυντρίφη ὁ τράχηλός του, ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἐννεήκοντα ὀκτὼ ἐτῶν. Ἐκρίνε δὲ τῶν Ἰσραὴλ ὁ Ἡλεί εἰκασιν ἔτη (1148—1128 π. Χ.). (Βασιλ. α—δ'.)

§. 93.

Πῶτος διεδέχθη τὸν Ἡλεί, καὶ πῶς. ἀρ' οὐ ἐπιστράφη ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, οἱ Ἰσραηλῖται κατετρόπωσαν διὰ παντὸς τοὺς Φιλισταίους;

Ὁ Σαμουὴλ εἶχεν ἤδη πάνδημον φήμην καὶ ὑπόληψιν προφήτου, ὅθεν καὶ διεδέχθη τὸν Ἡλεί. Οἱ δὲ Φιλισταῖοι φοβηθέντες τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης, διότι ἐπροξένησεν εἰς αὐτοὺς μεγάλα κακά, τὴν ἐστείλαν ὀπίσω πρὸς τὸν Ἰσραὴλ μὲ δῶρα πολύτιμα. Τότε ὁ Σαμουὴλ εἶπεν εἰς τὸν λαόν, ὅτι αἴτιον ὄλων τούτων τῶν δυστυχημάτων εἶνε ἡ εἰδωλολατρεία καὶ ἡ ἀσέβεια, ὅθεν ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἀρῇσωσι τὸν κακὸν τοῦτον δρόμον, καὶ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ νὰ ζῶσι κατὰ τὸν νόμον αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀμαρτία εἶχε καταμολύνῃ τὸν λαόν, συνεκάλεσεν ὅλον τὸν Ἰσραὴλ εἰς Μασσηφάθ, πόλιν κειμένην βορειοδυτικῶς τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ὁ λαὸς ἐνήστευσε καὶ ἠγνίσθη καὶ μετενόησεν. Ἀφοῦ δὲ ἐπρόσφερεν ὁ Σαμουὴλ εἰς τὸν Θεὸν ὀλοκαύτωμα, ὥρμησαν αὐθημερὸν οἱ Ἰσραηλῖται κατὰ τῶν Φιλισταίων καὶ τοὺς κατετρόπωσαν. Ἐκτοτε δὲ οἱ Φιλισταῖοι δὲν ἐπάτησαν τὰ σύνορα τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ ὁ Σαμουὴλ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ ἐν εἰρήνῃ δι' ὅλης τῆς ζωῆς αὐτοῦ. (1128 — 1108 π. Χ.) (Βασιλ. ε.—ζ.)

§. 94.

Ἀφοῦ ἐγήρασεν ὁ Σαμουὴλ, τί παρεκίνητε τὸν λαόν νὰ ζητήσῃ ἀπ' αὐτὸν τὸν διορισμὸν βασιλέως;

Ἀφοῦ ὁ Σαμουὴλ ἐγήρασε, διώρισε τοὺς υἱοὺς τοῦ κριτῆς τοῦ Ἰσραὴλ. Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἐβάδισαν τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐδέχοντο δῶρα καὶ κατεπάτουν τὸ δίκαιον καὶ ὑπερασπίζοντο τὸ ἀδίκον. Τοῦτο ἐφάνη βαρὺ εἰς τὸν λαόν, καὶ διὰ τοῦτο οἱ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ ἦλθαν πρὸς τὸν Σαμουὴλ εἰς Ἀρμαθαίμ, πόλιν κειμένην ὀλίγον βορειότερα τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εἶπαν, Σὺ ἐγήρασες, καὶ οἱ υἱοί σου δὲν περιπατοῦσι τὸν δρόμον σου, σὲ παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ διορίσῃς βασιλέα, καθὼς ἔχουν ὅλα τὰ ἔθνη, διὰ νὰ κρίνῃ τὰς ὑποθέσεις μας καὶ νὰ μᾶς ὁδηγῇ εἰς τὸν πόλεμον. Ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἤρρεσεν εἰς τὸν Σαμουὴλ, ὅστις

εἶπεν ὅτι βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ εἶνε μόνον ὁ Θεός, καὶ παρέστη-
σεν εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ κακὰ ἐπακολούθα τῆς βασιλείας. Ἀλλ'
ἐπειδὴ ὁ λαὸς ἐπέμενε, ὁ Σαμουὴλ, κατὰ προτροπὴν τοῦ Θεοῦ,
ἐνέδωκεν εἰς τὴν παράκλησίν των, καὶ ἀπέπεμψε ἕνα ἕκαστον
εἰς τὴν χώραν του. (ἀ. Βασίλ. ἡ.)

§. 95.

τί διδασκόμεθα ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἥλעי καὶ τοῦ Σαμουὴλ :

Ὅτι ἡ σωματικὴ ῥώμη καὶ ἀνδρία μόνη δὲν ἤρκει εἰς τὸ Ἰσ-
ραηλιτικὸν ἔθνος, τοῦτο μᾶς τὸ ἐδίδαξεν ἡ ἱστορία τοῦ Σαμψών.
Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἔπρεπε νὰ εἶνε τὸ κύριον ἐλατήριο τοῦ βίου
καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, ἡ θεία δὲ δύναμις καὶ βοή-
θεια τὰ πραγματικά του ὅπλα. Ὅθεν καὶ εἰς τοὺς προτέρους κρι-
τὰς ἐπακολουθεῖ ὁ Ἥλעי καὶ ὁ Σαμουὴλ, ἄνδρες τοῦ Θεοῦ μάλ-
λον παρὰ τῶν ὁπλων. Ἀλλ' ὁ Ἥλעי, θεοσεβὴς ἄλλως ἀνὴρ, ὑ-
ποπίπτει εἰς ἀμάρτημα μέγιστον, διότι δὲν ἐπαιδεύει τοὺς ἀσε-
βεῖς καὶ διεφθαρμένους υἱοὺς του μὲ τὴν πρέπουσαν αὐστηρότητα.
Τὸ πατρικὸν φίλτρον ἐτύφλωσε τὸν Ἥλעי, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ἐ-
τιμωρήθη φρικωδέστατα ἀπὸ τὸν Θεόν. Τὸ παράδειγμα τοῦτο
εἶνε διδακτικώτατον διὰ τοὺς γονεῖς ἐκείνους, ὅσοι τυφλωττόμενοι
ἀπὸ ἀδυναμίαν ἀσυγχώρητον καὶ ὀλεθρίαν, δὲν ἀνατρέφουσιν αὐ-
στηρῶς τὰ τέκνα των, ἐγχαράττοντες παιδιόθεν εἰς τὰς ἀπαλάς
των ψυχὰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Ἡ τύφλωσις των αὐτὴ ἀποβαί-
νει ὀλεθρία ὅχι μόνον εἰς τὰ τέκνα των, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς
τοὺς ἰδίους, ὅταν μίαν ἡμέραν ἰδῶσι τοὺς πικροὺς καρποὺς τῆς
τυφλώσεως καὶ ἀπρονοησίας των.

Ὁ Θεὸς ἀντικατέστησε τὸν Ἥλעי διὰ τοῦ Σαμουὴλ, ὅστις θέ-
λομεν ἰδῆ πῶς διὰ τοῦ αὐστηροῦ του χαρακτήρος καὶ τῆς εἰς τὸ
θέλημα τοῦ Θεοῦ ἄκρας ἀφοσιώσεώς του καταβαλλεῖ τὰ θεμέλια
Ἰσραηλιτικῆς βασιλείας κραταιᾶς καὶ ἐνδόξου, χρησιμεύων ὡς
γέφυρα μεταβάσεως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Κριτῶν εἰς τὴν ἐποχὴν
τῶν Βασιλέων.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΕΜΠΤΗ.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ.

Ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Σαοὺλ εἰς βασιλέα
μέχρι τοῦ διχασμοῦ τοῦ βασιλείου ἤτοι
ἀπὸ τοῦ 1096—976 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΣΑΟΥΛ.

§. 96.

Πῶς ἦλθεν ἐνώπιον τοῦ Σαμουὴλ ὁ Σαοὺλ, καὶ πῶς χρισθεὶς ἀπὸ αὐτόν,
ἀνεκηρύχθη ἔπειτα βασιλεὺς;

Εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Βενιαμὴν ὑπῆρχεν ἀνθρωπὸς τις ὀνομαζό-
μενος Κεὶς, ἔχων υἱὸν ὠραιότατον, μὲ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ με-
γαλοπρεπές, ὀνόματι Σαοὺλ. Ἡμέραν τινὰ αἱ ὄναι τοῦ Κεὶς ἐχά-
θησαν, καὶ ἀπεστάλη νὰ ἀνεύρῃ αὐτάς ὁ Σαοὺλ μὲ ἓνα ἐκ τῶν ὑ-
πηρετῶν. Ἀναζητοῦντες δὲ αὐτάς εἰς μάτην ἀπεπλανήθησαν,
καὶ ὁ ὑπηρέτης εἶπεν εἰς τὸν Σαοὺλ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς πόλιν τινὰ,
πλησίον τῆς ὁποίας εὐρίσκοντο, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐκατοίκει ὁ
βλέπων, ἥτοι ὁ προφήτης, ὁ ἅγιος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ
τὸν ἐρωτήσωσι καὶ νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ. Εἰσερχόμενοι ἀπήντησαν
εἰς τὴν πύλιν τῆς πόλεως τὸν Σαμουὴλ, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς
εἶπε τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἄνθρωπος, περὶ τοῦ ὁ-
ποίου τὸν ἐλάλησε. Πλησιάσας τὸν Σαμουὴλ ὁ Σαοὺλ τὸν πα-
ρεκάλεσε νὰ τὸν δείξῃ τὴν οἰκίαν τοῦ βλέποντος, ὁ δὲ Σαμουὴλ
ἀπεκρίθη, Ἐγὼ εἰμαι ὁ βλέπων, καὶ ἀφ' οὗ ἐφιλοξένησε μεγαλο-
πρεπῶς καὶ ἐπισήμως τὸν Σαοὺλ, τὸν ὠδήγησε τὴν ἀκόλουθον
ἡμέραν τὸ πρῶτ' ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐκεῖ τοῦ ἐφάνερωσε πρὸς με-
γάλην του ἐκπληξιν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ τὸν κάμῃ βασι-
λέα τοῦ Ἰσραὴλ. Παρευθὺς δὲ ἔχυσεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν του ἑ-
λαιον, ἥτοι τὸν ἔχρισε βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τὸν ἐξαπέστει-
λεν. Ἐπιστρέφων οἶκαδε ὁ Σαοὺλ ἀπήντησεν εἰς τὸ ἕρος χορείαν

προφητῶν, ὡς προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὁ Σαμουὴλ, καὶ ἰδοὺ Πνεῦμα Κυρίου ἦλθεν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ μέσον τῶν προφητῶν ἐπροφήτευσεν. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἰδόντες αὐτὸν μετὰ τῶν προφητῶν ἐθαύμασαν καὶ ἠρώτων, Τί ἔπαθεν ὁ υἱὸς τοῦ Κεὶς; καὶ ὁ Σαοὺλ μετὰ τῶν προφητῶν; Ὁ Σαμουὴλ συνεκάλεσε μετ' ὀλίγον τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς Μασσιφάθ, ὅπου φθάσαντες οὗτοι, διηρῆθησαν εἰς φυλάς καὶ πατριάς καὶ ἄνδρας· καὶ ἔγεινε κλήρωσις, καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς εἰς τὴν φυλὴν Βενιαμίν, ἥτις καὶ παρευθὺς ἀπεχωρίσθη, καὶ ἔγεινε πάλιν κλήρωσις καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς εἰς τὴν πατρίαν Ματταρί, καὶ τέλος εἰς τὸν Σαοὺλ υἱὸν τοῦ Κεὶς. Ἀλλὰ ζητεῖται ὁ Σαοὺλ καὶ δὲν εὐρίσκεται, διότι ἦτο κρυμμένος ἀνάμεσα εἰς τὰ σκεύη. Ἐπὶ τέλους ὁμῶς ἀνακαλυφθεὶς ὠδηγήθη εἰς τὸ μέσον τοῦ λαοῦ, καὶ παρευθὺς ἐφάνη ὅτι ἦτο ὑψηλότερος ὄλων ἀπὸ τὸν ὦμον καὶ ἐπάνω. Ὁ δὲ Σαμουὴλ εἶπε πρὸς τὸν λαόν, Βλέπετε ὅτι μετὰ τῶν ὄλων τοῦ λαοῦ δὲν ὑπάρχει κανεὶς, ὅστις γὰρ εἶνε ὅμοιος μὲ ἐκείνον, τὸν ὅποιον ἐξέλεξεν ὁ Θεός· καὶ παρευθὺς ὅλος ὁ λαὸς ἠλάλαξε καὶ ἐφώνησε, Ζήτω ὁ βασιλεὺς! Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ Σαμουὴλ ἀπέλυσε τὸν λαόν, ὑπέστρεψε δὲ καὶ ὁ Σαοὺλ εἰς τὸν οἶκόν του, συνοδευόμενος ἀπὸ τάγμα πολεμιστῶν. Ἄλλοι ὁμῶς ἔλεγαν περιφρονητικῶς, Πῶς θὰ μᾶς σώσῃ οὗτος; καὶ δὲν ἐπρόσφεραν εἰς αὐτὸν δῶρα ἕως οἱ ἄλλοι κατὰ τὴν συνήθειαν. (1108 π. Χ.) (α' Βασιλ. θ'—ι.)

§. 97.

Τί ἔπραξεν ὁ Σαοὺλ ἀκούσας τὴν εἰς Ἰαβὶς Γαλαὰδ ἐπιθρομὴν τῶν ἀλλοφύλων Ἀμυῶν;

Μόλις παρήλθε μὴν, καὶ οἱ Ἀρμμανίται εἰσβαλόντες ὑπὸ τὸν Νάας ἐστρατοπέδευσαν ἀπέναντι τῆς Ἰαβὶς Γαλαὰδ. Οἱ κάτοικοι τῆς Γαλαὰδ εἶπαν πρὸς τὸν ἐχθρόν, Συνθηκολόγητε, καὶ ἡμεῖς γινόμεθα δοῦλοι σου. Ἀλλ' ὁ Νάας ἀπεκρίθη, ὅτι ἡ συνθήκη του εἶνε γὰρ ἐξορύξῃ τοὺς δεξιούς ὀρθαλμούς ὄλων των. Ἐφθασεν ἡ εἰδήσις αὕτη εἰς τὸν Σαοὺλ καθ' ἣν ὥραν ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸν ἀγρὸν μὲ τοὺς βόας του. Ἀκούσας δὲ τοὺς λόγους τούτους ὠργίσθη μεγάλως, καὶ λαβὼν ζευγὸς βοῶν κατεμέλεισεν αὐτούς, καὶ πέμ-

φας τὰ τεμάχια εἰς πᾶσαν χώραν, ὅπου ἦσαν Ἰσραηλίται, ἐμήνυσεν ὅτι θὰ καταμελιθῶσιν οὕτως οἱ βόες παντός, ὅστις δὲν δράμῃ κατόπιν τοῦ Σαούλ καὶ τοῦ Σαμουὴλ. Καὶ κατέλαβε φόνος Κυρίου τὸν λαὸν καὶ συνήχθησαν ὡς εἰς ἄνθρωπος τριακόσται χιλιάδες περίπου. Διαιρέσας δὲ αὐτοὺς ὁ Σαούλ εἰς τρία μέρη καὶ ἐπιπεσὼν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὸν κατέστρεψε καὶ τὸν διεσκόρπισε. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἐδόξασε τὸν Σαούλ, οὐ τινος ἢ βασιλεία ἐγκαινιάσθη ἐκ νέου τότε διὰ θυσιῶν εἰς Γάλγαλα, πόλιν κειμένην εἰς τὴν χώραν τῆς φυλῆς Βενιαμὶν μεταξὺ τῆς Ἱεριχῶ καὶ τοῦ Ἰορδάνου. (ἀ. Βασιλ. ια', α. Παραλείπν. ι.)

§. 98.

Ποίους ἐχθροὺς κατεπολέμησεν ὁ Σαούλ, διατί προσέπεν εἰς αὐτὸν ὁ Σαμουὴλ τὴν πτῶσιν τοῦ βασιλείου του, καὶ πῶς ἐσώθη ἀπὸ τὴν πατρικὴν αὐστηρότητα ὁ ἄνδρεος υἱὸς τοῦ Σαούλ Ἰωνάθαν;

Ὁ Σαμουὴλ κατεπολέμησε πολλάκις πολλοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ἰσραήλ, τοὺς Μωαβίτας, τοὺς Ἐδῶμ, τοὺς Φιλισταίους καὶ τοὺς Ἀμαληκίτας, ἀλλὰ δὲν ὑπῆκουσεν ὁμως πάντοτε καὶ ἀκριδῶς εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ Σαούλ ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Φιλισταίων, ὁ Σαμουὴλ διέταξε νὰ τὸν περιμείνωσιν ἐπτα ἡμέρας, καὶ νὰ μὴ συνάψωσι μάχην, πρὶν ἔλθῃ αὐτὸς καὶ προσφέρει θυσίαν εἰς τὸν Θεόν. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ὁ Σαμουὴλ δὲν ἐφαίνετο εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁ δὲ λαὸς ἐβαρέθη καὶ ἤρχισε νὰ διασκορπίζεται, ὁ Σαούλ ἐπρόσφερεν αὐτὸς ὀλοκαυτωμα. Μετὰ τὸ τέλος τῆς θυσίας ἔρχεται καὶ ὁ Σαμουὴλ, ὅστις ἀκούσας τὰ γενόμενα ὠρίσθη καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σαούλ, Ἐπειδὴ παρέβης τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, θυσιάσας αὐθαιρέτως, ὁ Θεὸς δὲν θὰ στηρίξῃ τὴν βασιλείαν σου, ἀλλὰ θὰ ζητήσῃ ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν του. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ λαὸς ὠλιγόστευσε, καὶ διπλα δὲν ὑπῆρχαν, ὁ υἱὸς τοῦ Σαούλ Ἰωνάθαν συμπαράλαβὼν ἕνα ὀπλοφόρον, ὥρμησεν εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ στρατόπεδον, καὶ φονεύσας εἴκοσι Φιλισταίους, ἐνέπνευσε φόβον καὶ τρόμον εἰς τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες καὶ εὐκόλως τότε κατετροπώθησαν ἀπὸ τὸν Σαούλ. Ἄλλ' ἔπειδὴ ὁ Σαούλ διέταξεν ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ

μή φάγη κανείς πρὶν συμπληρωθῇ ἡ καταδίωξις τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ Ἰωνάθαν ἀγνοῶν τοῦτο ἔφαγε λαβῶν μὲ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου τοῦ ὀλίγον μέλι, ὁ Σαούλ ἠθέλησε νὰ τὸν θανατώσῃ. Ὁ λαὸς ὅμως συμπαθῶν μεγάλως πρὸς τὸν ἀνδρεῖον Ἰωνάθαν ἀντεστάθη, καὶ ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ τὴν αὐστηρότητα τοῦ πατρὸς του. (α. Βασιλ. ιβ'—ιδ', α. Παρλπμν, ι.)

§. 99.

Εἰς ποίαν παρακοὴν ὑποπεσὼν ὁ Σαούλ ἐπροσκάλετο πάλιν τὴν ἐπίπληξιν τοῦ Σαμουὴλ, ὅστις καὶ ἐφόνευσε τὸν αἰχμάλωτον βασιλέα τῶν Ἀμαληκитῶν Ἀγάγ; Ὁ Σαμουὴλ διέταξε τὸν Σαούλ νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς ἀρχαίους ἐχθροὺς τοῦ Ἰσραὴλ Ἀμαληκίτας, αὐτοὺς καὶ τὰ κτήνη των ἀνεξαίρετως. Ὁ Σαούλ ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν ταύτην τοῦ Σαμουὴλ ζωγρίσας τὸν βασιλέα τῶν Ἀμαληκитῶν Ἀγάγ. Ἀλλ' ἐλεήσας καὶ αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς τὸν αἰχμάλωτον βασιλέα δὲν τὸν ἐθανάτωσαν, κατέστρεψαν δὲ μόνον τὰ εὐτελῆ κτήνη καὶ κτήματα, τὰ δὲ καλὰ ἀφήκαν διὰ νὰ προσφέρωσι τὰ καλλίστα εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Σαμουὴλ ὅμως ὠργίσθη διὰ τὴν παρακοὴν ταύτην τοῦ Σαούλ, καὶ μετενόησε διότι τὸν ἔκαμε βασιλέα, ἔθεν ἐλθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον τὸν ἐπέπληξε σφοδρῶς διὰ τὴν παρακοὴν, εἰπὼν ὅτι ὁ Κύριος δὲν θέλει θυσίας, ἀλλ' εὐπειθειαν, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ αὐτὸς ἀπερρίψε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἀπορρίπτει τὴν βασιλείαν του. Ἡμαρτον, εἶπεν ὁ Σαούλ, καὶ ἐζήτητε συγχώρησιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σαμουὴλ ἐστράφη νὰ φύγῃ, ὁ Σαούλ θέλων νὰ τὸν κρατήσῃ, ἔλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ φορέματός του, τὸ ὁποῖον ἐσχίσθη. Τοιουτοτρόπως ἐξεσχίσθη, ἀνεφώνησεν ὁ Σαμουὴλ, καὶ ἡ βασιλεία σου σήμερον, καὶ ἐδόθη εἰς τὸν καλλίτερόν σου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπέμενε νὰ ἐπιστρέψῃ, ὁ Σαμουὴλ ἐπέστρεψε καὶ προσκαλέσας τὸν αἰχμάλωτον Ἀγάγ, καὶ εἰπὼν, Καθὼς ἠτέκνωσε μητέρας ἡ ρομφαία σου, οὕτω θὰ ἀτεκνωθῇ σήμερον καὶ ἡ μήτηρ σου, τὸν ἀπέσφαξεν. Ὑπέστρεψαν δὲ ὁ μὲν Σαμουὴλ εἰς Ἀρμαθαίμ, πόλιν τῆς φυλῆς Βενιαμὴν, ὁ δὲ Σαούλ εἰς τὸν οἶκόν του εἰς Γαθαά, πόλιν δ-

μοίως τῆς φυλῆς Βενιαμίν, καὶ πλησιόχωρον τῆς Ἀρμαθαίμ.
(ἄ, Βασιλ. ιε', α. Παρλπμν. ι'.)

§. 100.

Ποῦ ἦλθεν ὁ Σαμουήλ, καὶ ποῦ ἔχρισεν ὡς ἐκλεκτὸν τοῦ Θεοῦ;

Ὁ Σαμουήλ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἦλθεν ἐπὶ προφάσει θυσίας εἰς Βηθλεέμ, πόλιν τῆς φυλῆς Ἰούδα, ὀλίγον κατωτέρω τῆς Ἱερουσαλὴμ, πρὸς τὸν Ἰεσσαὶ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα. Προσκαλέσας δὲ εἰς τὴν θυσίαν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου τοὺς υἱοὺς Ἰεσσαί, καὶ ἰδὼν αὐτοὺς δὲν ἐπίσθη ὅτι ἡτό τις ἐξ αὐτῶν ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι οἱ υἱοὶ σου εἶνε αὐτοί; ἠρώτησεν ὁ Σαμουήλ, τὸν Ἰεσσαί. Εἶναι καὶ εἰς ἄλλος, ἀπεκρίθη ὁ Ἰεσσαί, ὅστις ποιμαίνει τὸ ποίμνιον. Στείλε καὶ φέρε τον, ὑπέλαθεν ὁ Σαμουήλ, διότι πρὶν ἔλθῃ αὐτός, δὲν θὰ καθίσωμεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἦλθε λοιπὸν ἐπὶ τέλους καὶ ὁ μικρότερος, ὀνόματι Δαυὶδ, νέος ξανθὸς μὲ ὠραῖον πρόσωπον καὶ ὠραίους ὀφθαλμούς. Ὁ Σαμουήλ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐσηκώθη ἀμέσως καὶ λαβὼν τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου ἔχρισεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν του. (ἄ. Βασιλ. ιε', α. Παραλπμν. ια.)

§. 101.

Τί ἔπαθεν ὁ Σαούλ ἐγκαταλειφθεὶς ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ, καὶ διατί προσκαλεῖται πλησίον του τὸν Δαυὶδ;

Ἐκτοτε τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου ἐγκατέλιπε μὲν τὸν Σαούλ, ἐπλήρωσε δὲ τὸν Δαυὶδ. Ἀντὶ δὲ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ κατέλαβε τὸν Σαούλ πνεῦμα πονηρὸν, τὸ ὅποιον τὸν ἐτάραττε. Τότε οἱ ἄνθρωποι τοῦ Σαούλ τὸν ἐσυμβούλευσαν νὰ προσκαλέσῃ πλησίον του μουσικόν, ὁ ὅποιος κρούων τὴν κιθάραν νὰ διασκεδάζῃ τὸ πονηρὸν πνεῦμα. Προσκληθεὶς δὲ ὁ Δαυὶδ ὡς ἔχων φῆμιν ἐξόχου κιθαριστοῦ, ἤρρεσεν εἰς τὸν Σαούλ, ὅστις καὶ ὁσάκις ἐκυριεύετο ἀπὸ τοῦ πονηροῦ πνεύματος, εὗρισκε μεγάλην ἀνακούφισιν ἐκ τῆς κιθαρωδίας τοῦ Δαυὶδ. (ἄ. Βασιλ. ιε'.)

§. 102.

Ποῦ εἰσβάλλουσιν οἱ Φιλιισταῖοι, καὶ πῶς ὁ Δαυὶδ κατέβαλε τὸν Γολιάθ;

Ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ Φιλιισταῖοι εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν χώραν

τῆς πυλῆς Ἰούδα, καὶ στρατοπεδεύουν μεταξύ Σοκχώθ καὶ Ἀ-
 ζηκά. Οἱ Ἰσραηλῖται ἐξῆλθον καὶ κατέλαβον τὸ ἐν ὄρος, ἐν ᾧ
 οἱ ἐχθροὶ εἶχαν καταλάβῃ τὸ ἀπέναντι, εἰς τὸ μεταξύ δὲ ἔκειτο
 ἡ κοιλὰς. Ὑπῆρχε δὲ μεταξύ τῶν Φιλισταίων πολέμιστῆς γι-
 γαντιαίου ἀναστήματος καὶ σπανίας βώμης, ὀνόματι Γολιάθ,
 ὅστις φέρων βαρεῖαν πανοπλίαν, καὶ συνοδευόμενος ἀπὸ ὀπλοφά-
 ρον, ὅστις προηγείτο αὐτοῦ φέρων τὴν ἀσπίδα του, ἤρχετο εἰς τὸ
 μέσον τῶν δύο στρατοπέδων, καὶ ὀνειδίζων τοὺς Ἰσραηλῖτας,
 ἐπροκάλει τὸν θέλοντα εἰς μονομαχίαν. Ἡ πρόκλησις αὕτη καὶ
 οἱ ὀνειδισμοὶ ἐξηκολούθησαν τεσσαράκοντα κατὰ συνέχειαν ἡ-
 μέρας, χωρὶς νὰ πολήσῃ τις ἐκ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ στρατοπέδου
 νὰ ἐξέλθῃ κατ' αὐτοῦ. Ἡμέραν τινὰ εὐρέθη καὶ ὁ Δαυὶδ εἰς τὸ
 στρατόπεδον, ὅπου εἶχεν ἔλθῃ ἀπὸ τὸ ποίμνιόν του διὰ νὰ φέρῃ
 τροφὰς πρὸς τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ἀκούσας τὴν πρόκλησιν τοῦ
 Γολιάθ, ἐζήτησε τὴν ἀδειαν ἀπὸ τὸν Σαοὺλ νὰ ἐξέλθῃ. Ὁ δὲ
 Σαοὺλ ἀφ' οὗ τὸν ἀπέτρεψεν εἰς μάτην, τὸν ἔδωκεν ἐπὶ τέλους
 τὴν πανοπλίαν του. Ἀλλ' ὁ Δαυὶδ φορέσας τὴν βαρεῖαν πανο-
 πλίαν καὶ μὴ δυνάμενος νὰ κινηθῇ τὴν ἐξεδύθη, καὶ ἔλαβέ μόνον
 τὴν ράβδον του καὶ τὴν σφενδόνην, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸ θυλά-
 κιον του πέντε λίθους ἀπὸ τὸν χεῖμαρρον μετὰ δὲ ταῦτα ἐξῆλθε
 κατὰ τοῦ Γολιάθ. Ὁ Φιλισταῖος ἰδὼν τὸν Δαυὶδ ἐρχόμενον ποιου-
 ττρόπως ἐναντίον του, εἶπε, Μήπως μὲ ἐξέλαβες διὰ κανένα
 σκύλον καὶ ἡλθες ἐναντίον μου μὲ ράβδον καὶ μὲ λίθους; Ἐλα
 καὶ θὰ δώσῃς τὰς σάρκας σου εἰς τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ
 θηρία τῆς γῆς. Ὁ δὲ Δαυὶδ ἀπεκρίθη, Σὺ ἔρχεσαι ἐναντίον μου
 μὲ ῥομφαίαν καὶ ὀδρῷ καὶ ἀσπίδα, ἀλλ' ἐγὼ ἔρχομαι μὲ τὸ β-
 νομα τοῦ Θεοῦ μου Σαβαώθ. Λαβὼν δὲ ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του λί-
 θον καὶ θίσας εἰς τὴν σφενδόνην του ἔρριψε, καὶ ὁ λίθος ἐνεπήχθη
 εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Φιλισταίου, ὅστις ἔπεσε κατὰ γῆς πρηνής.
 Τότε ἔδραμε κατεπάνω του ὁ Δαυὶδ, ἀλλὰ μὴ ἔχων πῶς νὰ τὸν
 φονεύσῃ, ἔσυρε τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιάθ, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπέ-
 κοψε τὴν κεφαλὴν του. Τοῦτο ἰδόντες οἱ Φιλισταῖοι ἐτράπησαν

εἰς φυγὴν ἔντρομοι, οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἀλαλάζοντες ὤρμησαν εἰς καταδίωξιν αὐτῶν καὶ τοὺς διεσκόρπισαν. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο τοῦ Δαυὶδ τὸν μὲν λαὸν ἐνέπλησε χαρᾶς καὶ θαυμασμοῦ, ὃ δὲ Ἰωνάθαν υἱὸς τοῦ βασιλέως ἠγάπησε τὸν Δαυὶδ ὡς ἑαυτόν, καὶ ἐκδύτας τὸν ἐνέδυσε τὴν ἰδίαν του στολὴν καὶ πανοπλίαν. Ὅτε δὲ ὑπέστρεψαν οἱ Ἰσραηλῖται ἐκ τῆς μάχης, αἱ γυναῖκες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν πόλεων εἰς προὔπαντησίν των μὲ τύμπανα καὶ κύμβαλα, καὶ χορεύουσαι ἐψάλλαν ταῦτα «Ὁ Σαοὺλ ἐπάταξε χιλιάδας, ἀλλ' ὁ Δαυὶδ ἐπάταξε μυριάδας». (ἁ. Βασιλ. ιζ'—ιη')

§. 103.

Ἦρесе τὸ ἄσμα τοῦτο τῶν γυναικῶν εἰς τὸν Σαοὺλ, καὶ τί προήλθε κατὰ τοῦ Δαυὶδ ἀπὸ τὸν φθόνον τοῦ Σαοὺλ;

Τὸ ἄσμα τοῦτο δὲν ἤρσεν εἰς τὸν Σαοὺλ, ὅστις ἠσθάνθη κατὰ τοῦ Δαυὶδ φθόνον, ὃ δὲ φθόνος οὗτος μετ' ὀλίγον μετεβλήθη εἰς μῖσος ἄσπονδον καὶ θανάσιμον. Δις ἐδοκίμασεν ὁ Σαοὺλ νὰ διατρυπήσῃ μὲ τὸ δόρυ του τὸν Δαυὶδ, ἐνῷ ἐκιθάριζεν ἐμπρὸς του κατὰ τὸ σύνθηρες, οὗτος δὲ ἐσώθη ἀπὸ τὸν θάνατον μόνον διὰ τῆς μεγάλης του ἐπιδεξιότητος. Τὴν δὲ θυγατέρα του, τὴν ὁποίαν ὁ Σαοὺλ εἶχεν ὑποσχεθῇ πανδῆμῳ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ὅστις νικήσῃ τὸν Γολιάθ, ἠρνήθη νὰ δώσῃ εἰς τὸν Δαυὶδ, ἀθετήσας τὴν ὑπόσχεσίν του. Εἶπε δὲ ὅτι θὰ τοῦ τὴν δώσῃ, ἐὰν ἀπελθὼν φονεύσῃ ἑκατὸν Φιλισταίους, ἐλπίζων τοιοῦτοτρόπως νὰ φονευθῇ καὶ ὁ Δαυὶδ. Ἀλλ' οὗτος ἐφόνευσε διακοσίους, καὶ τότε ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ τοῦ δώσῃ τὴν θυγατέρα του. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐδοκίμασε νὰ τὸν φονεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ θὰ τὸν ἐφόνευεν, ἐὰν ἡ σύζυγός του, πληροφορηθεῖσα τὸν κίνδυνον δὲν διέσωζεν ἐγκαίρως φυγαδεύουσα ἀπὸ τὸ παράθυρον τῆς οἰκίας τὸν Δαυὶδ. (ἁ. Βασιλ. ιη'—ιθ').

§. 104.

Κατόρθωσε νὰ συνδιαλλάξῃ τὸν πατέρα του μὲ τὸν Δαυὶδ ὁ υἱὸς τοῦ Σαοὺλ Ἰωνάθαν;

Εἰς μάτην ὁ εὐγενὴς καὶ γενναῖός τινος υἱὸς τοῦ Σαοὺλ Ἰωνάθαν, ὅστις εἶχεν ὁμῶς φιλίαν εἰλικρινή, καὶ ἄδολον πρὸς τὸν

Δαυὶδ, ἐπάσχισε νὰ συνδιαλλάξῃ τὸν ζηλότυπον πατέρα του μετὰ τὸν Ἀθῶν καὶ ἀμνησίκακον νέον. Καὶ ἐὰν ὁ Σαοὺλ πρὸς στιγμὴν συγκινοῦμενος μετενόει καὶ συνδιηλλάττετο, πάλιν ὅμως μετ' ὀλίγον ἐκυριεύετο ἀπὸ τὸ μαγιῶδες του μίσος. Ἐπειδὴ δὲ ἡμέραν τινα ὁ Ἰωνάθαν θέλων νὰ συνδιαλλάξῃ τὸν πατέρα του, ὠμίλησεν εὐμενῶς ὑπὲρ τοῦ Δαυὶδ, ὁ Σαοὺλ ἐξαγριωθείς ἠγέρθη ἀπὸ τὸ θρόνον του, καὶ ἠθέλησε νὰ διατρυπήσῃ τὸν υἱόν του μετὰ τὸ δόρυ. Οὗτος ὅμως φυγὼν ἤλθε πρὸς τὸν Δαυὶδ, καὶ ἐναγκαλισθεὶς αὐτὸν τοῦ ἔδωκε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ πάθος τοῦ πατρὸς του εἶνε ἀνίατον, καὶ ὅτι ἄλλ' ὡς σωτηρία δὲν ἔμεινε παρά τὴν φυγὴν. Οἱ δύο φίλοι ἀπεχωρίσθησαν κλαίοντες καὶ ἠμνῶντες αἰώνιαν καὶ ἐγκάρδιον πρὸς ἀλλήλους φιλίαν· ὁ μὲν Ἰωνάθαν ὑπέστρεψεν αἰκάδε, ὁ δὲ Δαυὶδ μετὰ μικρὰν ὁδοιπορίαν καὶ πείναν καταφυγὼν εἰς τὸν οἶκον ἱερέως τινός, ἐζήτησεν ἄρτον, οὗτος δὲ μὴ ἔχων ἄρτον τοῦ ἔδωκε τοὺς ἱεροὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, συγχωρήσας τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην χάριν τοῦ Δαυὶδ. Ἀλλ' ὁ Δαυὶδ ἠναγκασμένος νὰ φύγῃ περαιτέρω καὶ μὴ ἔχων ὄπλον ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἱερέως, ὅστις μὴ ἔχων ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιάθ, τὴν ὁποίαν οὗτος εἶχεν ἀφιερῶσθαι εἰς τὸν ναόν. Ὁ δὲ Σαοὺλ μαθὼν τοῦτο, ἐθανάτωσε τὸν ἱερέα καὶ ὅλην του τὴν οἰκογένειαν. (ἀ. Βασιλ. κ'—κβ'.)

§. 105.

Ποῦ κατέφυγεν ὁ Δαυὶδ διωκόμενος ἀπὸ τὸν Σαοὺλ, καὶ πῶς ἔτυχε νὰ κόψῃ μέρος ἐκ τοῦ φορέματος τοῦ βασιλέως, χωρὶς νὰ τὸν θανατώσῃ;

Ὁ Δαυὶδ κατέφυγε πρὸς τοὺς Φιλισταίους, καὶ ἔπειτα πρὸς τοὺς Μωαβίτας, ἀλλὰ μὴ εὐρίσκων ἀσφάλειαν καὶ προστασίαν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν φυλὴν Ἰούδα, ὅπου συνῆλθαν πρὸς αὐτὸν πολλοὶ τῶν συγγενῶν καὶ δυσηρεστημένοι κατὰ τοῦ βασιλέως, μετὰ τοὺς ὁποίους καὶ ἐστρατεύσας κατὰ τῶν Φιλισταίων τοὺς κατετρόπωσε καὶ ὑπέστρεψε φέρων πλοῦσια λάφυρα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σαοὺλ μαθὼν τὴν διαμονὴν του ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ, ὁ Δαυὶδ κατέφυγεν εἰς τὴν ἔρημον. Οἱ κάτοικοι ὅμως ἐπρόδωκαν εἰς τὸν Σαοὺλ καὶ τὴν νέαν ταύτην διαμονὴν τοῦ Δαυὶδ, ὅστις ἠναγ-

κάσθη νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν, καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἄλλην ἐρημον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης, ὅπου ἐκρύπτετο εἰς σπήλαια καὶ χαράδρας. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἔδραμε διώκων αὐτὸν ὁ Σαοὺλ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ πρὶν ἐξολοθρεύσῃ τὸν θανάτιμον τοῦτον ἀντίζηλόν του. Ὅτε δὲ ἡμέραν τινὰ ὁ στρατὸς κοπιασμένοι ἀπὸ τὴν μακρὰν καὶ ἀνωφελῆ καταδίωξιν ἐστρατοπέδευσαν, ἦλθε καὶ ὁ Σαοὺλ εἰς σπήλαιόν τι πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ ὕπνον. Ἀλλ' εἰς μίαν σκοτεινὴν γωνίαν τοῦ ἰδίου σπηλαίου ἐκάθητο καὶ ὁ Δαυὶδ με' ὀλίγους πιστοὺς ὁπαδοὺς του, καταφυγῶν πρὸ ὀλίγου ἐκεῖ. Σήμερον τέλος πάντων, εἶπαν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Δαυὶδ, ὁ Θεὸς παρέδωκεν εἰς χεῖράς σου τὸν ἐχθρόν σου. Ἀλλ' ὁ Δαυὶδ ἀνεχαίτισεν αὐτοὺς λέγων, Μὴ γένοιτο νὰ ἐπιβάλῃ χεῖρα εἰς τὸν χριστὸν τοῦ Κυρίου. Μόνον δὲ τὸ ἄκρον τοῦ φορέματος τοῦ Σαοὺλ ἀπέκοψε κοιμωμένου καὶ ὑπεχώρησεν. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ Σαοὺλ ἐξυπνήσας ἐξῆλθε καὶ ἀνεχώρησεν, ἐξῆλθε καὶ ὁ Δαυὶδ καὶ ἐφώνησε, Κύριε βασιλεῦ! Στραφεὶς δὲ ὁ Σαοὺλ εἶδε τὸν Δαυὶδ, ὅστις πεσὼν κατὰ γῆς ἐπροσκύνησε. Δεῖξας δὲ εἰς αὐτὸν τὸ κράσπεδον τοῦ φορέματος του διηγήθη τί συνέβη, καὶ εἶπε, Διὰ τί λοιπὸν ἀκούεις τὰς διαβολὰς τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ὅτι ὁ Δαυὶδ θέλει τὸ κακόν σου; Ἐὰν ᾔθελα τὸ κακόν σου, σὲ ἐθανάτωνα, ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ θέσω τὴν χεῖρά μου ἐπάνω εἰς τὸν κύριόν μου καὶ βασιλέα μου. Ὁ Σαοὺλ ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους ἐκινήθη εἰς δάκρυα καὶ ἐκλαυσεν, ὡμολόγησεν ὅτι ἔχει ἄδικον, προεῖπεν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Ἰσραὴλ θὰ στερεωθῇ εἰς χεῖρας τοῦ Δαυὶδ, παρεκάλεσε δὲ αὐτόν, ὅταν βασιλεύσῃ, νὰ μὴ καταδιώξῃ τοὺς ἀπογόνους του καὶ ἀφανίσῃ τὸ ὄνομά του. Ὁ Δαυὶδ ὥμοσε, καὶ ἀφοῦ ἀντήλλαξαν λόγους εἰρήνης καὶ ἀγάπης, ἀνεχώρησεν ὁ μὲν Σαοὺλ εἰς τὸν οἶκόν του, ὁ δὲ Δαυὶδ εἰς τὸ καταφύγιόν του. (Βασιλ. κγ'—κδ')

§. 106.

Ἦτο διαρκὴς ἡ μετάνοια ἐκείνη τοῦ Σαοὺλ, καὶ ποῖον νέον δεῖγμα τῆς πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀμνησικακίας καὶ πίστεώς του ἔδεικνεν ὁ Δαυὶδ;

Ἡ μετάνοια ἐκείνη τοῦ Σαοὺλ ἦτο προσωρινή. Μετ' ὀλίγον τὸ

πάθος πάλιν τὸν ἐκυρίευσε, καὶ ἐξεστράτευσε πάλιν εἰς καταδίω-
 ξιν τοῦ Δαυὶδ μετὰ τρεῖς χιλιάδας ἀνδρας. Μίαν νύκτα ὁ Δαυὶδ
 ἦλθε μετὰ τὸν πιστὸν τοῦ Ἀβессά εἰς τὸ στρατόπεδον ὅπου ἐκοι-
 ματο ὁ Σαούλ, ἔχων πλησίον τῆς κεφαλῆς του τὸ δόρυ ἐμπηγ-
 μένον εἰς τὴν γῆν, τριγύρω δὲ αὐτοῦ ἐκοιματο ὁ στρατηγός του
 Ἀβεννήρ καὶ ὁ λαός. Ὁ Ἀβессά ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ τὸν Σαούλ,
 ἀλλ' ὁ Δαυὶδ τὸν ἠμπόδισε λέγων, Μὴ γένοιτο νὰ ἐπιβάλωμεν
 χεῖρα εἰς τὸν χριστὸν τοῦ Κυρίου· λάβε μόνον τὸ δόρυ καὶ τὸ πο-
 τήριόν του, καὶ ἄς ὑπάγωμεν. Τὸ πρωτὶ ἦλθεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ
 ἀπέναντι ὄρους ὁ Δαυὶδ, καὶ ἐφώνησε λέγων, Ἀβεννήρ, τοιουτο-
 τρόπως φυλάττετε τὸν χριστὸν τοῦ Κυρίου, τὸν βασιλέα; Ποῦ
 εἶνε τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως καὶ τὸ ποτήριόν του; Ὁ δὲ Σαούλ ἀ-
 ναγνωρίσας τὴν φωνὴν τοῦ Δαυὶδ, ἀπεκρίθη, Εὐλογημένος νὰ
 εἴσαι τέκνον μου Δαυὶδ, ἀφοῦ ἡ ζωὴ μου ὑπῆρξε σήμερον πολύ-
 τιμος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου. Ἠμάρτησα· ἐπίστρεψε τέκνον μου
 Δαυὶδ, καὶ δὲν θὰ σὲ κακοποιήσω πλέον. Ἀλλ' ὁ Δαυὶδ δὲν ἐ-
 πίστευσεν εἰς αὐτόν, καὶ εἰσῆλθε μετὰ τοὺς ἐξακοσίους τοῦ ἀνδρας
 εἰς τὴν χώραν τῶν Φιλισταίων πρὸς τὸν Ἀγχούς, βασιλέα τοῦ
 Γέθ, ὅστις τοῦ ἔδωκεν εἰς κατοικίαν τὴν πόλιν Σεκελάκ, ἀπὸ
 τὴν ὁποῖαν ἐξερχόμενος ἔκαμνεν ἐπιδρομὰς εἰς τοὺς Ἀμαληκίτας
 καὶ τοὺς λοιποὺς πρὸς νότον λαοὺς, καὶ ὑπέστρεφε φέρων πλούσια
 λάφυρα. (x. Βασιλ. κς'—κζ').

§. 107.

Ἀφοῦ καὶ πάλιν εἰσέβαλαν οἱ Φιλισταῖοι, μετὰ πᾶσαν τῶν ὁδῶν ὁ Σαούλ ἀνέβι-
 θασε τὸ πνεῦμα τοῦ ἀποθανόντος Σαμουὴλ·

Καὶ πάλιν ὁμοῦς οἱ Φιλισταῖοι εἰσέβαλαν εἰς τὴν χώραν
 Ἰσραὴλ μετὰ ὅλην αὐτῶν τὴν δύναμιν· ὁ δὲ Σαούλ ἰδὼν τὸ στρα-
 τόπεδον τοῦ ἐχθροῦ, ἐφοβήθη καὶ ἐταράχθη. Ἠρώτησε τὸν Κύ-
 ριν, ἀλλ' οὗτος δὲν ἀπεκρίθη οὔτε δι' ἐνυπνίων οὔτε διὰ προφη-
 τῶν, ὁ δὲ Σαμουὴλ εἶχεν ἤδη ἀποθάνῃ. Ἐντρομος τότε ὁ Σαούλ
 ἐμεταμφίεσθη καὶ κατέφυγεν εἰς μάντισσαν, τὴν ὁποῖαν παρεκά-
 λεσε καὶ ἀνέβισαε τὸ πνεῦμα τοῦ Σαμουὴλ, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐζή-
 τησε συνδιαλλαγὴν μετὰ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἀπεκρίθη ὅτι
 (ΠΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ)

ἡ συνδιαλλαγή αὕτη εἶνε ἀδύνατος· ὁ Θεὸς ἀπεμακρύνθη ἤδη ἀπὸ τὸν Σαοὺλ, καὶ παρέδωκε τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὸν Δαυίδ. Ἡ ἀμνηχανία καὶ ἡ ὀλίψις τοῦ Σαοὺλ τότε ἐκορυφώθη. Πλήρης ἀπελπισίας ἐρρίφθη εἰς τὸ μέσον τῶν ἐχθρῶν, ἀλλ' ἡ νίκη ἐκλινε πρὸς τοὺς Φιλισταίους· οἱ Ἰσραηλῖται κατετροπώθησαν, καὶ οἱ τρεῖς δὲ υἱοὶ τοῦ Σαοὺλ ἐφονεύθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἰωνάθαν. Ὁ δὲ Σαοὺλ φοβούμενος μὴ πέσῃ καὶ αὐτὸς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, παρεκάλεσε τὸν πλησίον του εὐρεθέντα δολοφόρον νὰ τὸν φονεύσῃ, ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος δὲν ἠθέλησεν, ὁ Σαοὺλ ἐφονεύθη αὐτόχειρ. (1068 π. Χ.) (ἀ. Βασιλ. κή—λά.)

§. 108.

Ποῖον εἶνε τὸ συμπέρασμα τοῦ πρώτου τούτου κεφαλαίου;

Ἡ πέμπτη περίοδος εἶνε ἡ τῶν βασιλείων, καὶ εἰς αὐτὴν μᾶς εἰσάγει ὁ θεμελιωτής τῆς Ἰσραηλιτικῆς βασιλείας Σαμουὴλ. Τὸ Ἰσραηλιτικὸν ἔθνος ἔπρεπε νὰ εἶνε κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ «βασιλείον ἱεράτευμα», τουτέστι βασιλείον μὲν ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν δόξαν καὶ δύναμιν, ἀλλὰ ἱερὸν διὰ τοῦ φόβου τοῦ πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, καὶ τῆς εἰς τὸν Θεὸν νόμου ὑπακοῆς του. Ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄμεσον κυβέρνησιν ταύτην ἦτο δύσκολον νὰ ἐννοήσωσι τότε οἱ ἄνθρωποι, μὴ ἐξαιρουμένων μηδ' αὐτῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Θεὸς συγκαταβαίνων παρεχώρει μὲν τὴν βασιλείαν, ἀλλ' εἰς ἄνδρας ἀξίους αὐτῆς, ἱεροῦς καὶ θεοσεβεῖς, διότι ἡ βασιλικὴ ἐξουσία διαφθείρει εὐκολώτατα καὶ τοὺς βασιλεύοντας καὶ τοὺς βασιλευομένους, ἀφ' οὗ ἅπαξ ἀποβλήθῃ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο ἐγνώριζε κάλλιστα ὁ Σαμουὴλ, ὅθεν καὶ ἠρνήθη κατ' ἀρχάς νὰ ἐκλέξῃ καὶ χρῆσῃ βασιλείᾳ. Ἀλλ' ὑπακούσας εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐκλέγει τὸν Σαοὺλ, διὰ νὰ ἰδῶσιν ὀφθαλμοφανῶς ὅτι εἶνε δύσκολον εἰς βασιλείᾳ, τὸν τυχόντα, νὰ φυλάξῃ ἀκριβῶς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Καὶ τῶντι ὁ Σαοὺλ, εἰ καὶ ἄλλως ἀνδρείος καὶ δραστήριος, ὅχι μόνον παραβαίνει πολλάκις τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ γίνεται ἔρμαιον τῶν ἀγριωτέρων παθῶν καὶ μαίνεται ὅχι μόνον κατὰ τοῦ Δαυίδ

ἐκ τοῦ φθόνου τοῦ, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ του. Ὁ Σαμουὴλ εἶδεν ἐνωρὶς τὸ κακὸν τοῦτο, καὶ ὄχι μόνον ἐφρόντισεν ἐγκαίρως περὶ τῆς θεραπείας, χρίσας καὶ προετοιμάσας διὰ τὸν βασιλικὸν θρόνον τὸν Δαυὶδ, ἀλλὰ καὶ συνίστα καὶ κρατύνει σχολὰς προφητικὰς, εἰς προπαρασκευὴν τῶν μελλόντων ἱατρῶν ἅμα καὶ πολεμίων τῆς βασιλικῆς ἀσεβείας καὶ διαφθορᾶς, τὴν ὁποίαν καὶ ἔκτοτε προεἶδε προφήτης ὢν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΔΑΥΙΔ.

§. 109.

Πότε ἀνεκρούχθη βασιλεὺς τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα ὁ Δαυὶδ, καὶ πότε καὶ πῶς ἀνεγνώρισθη καὶ ἀπὸ δόλοκληρον τὸ ἔθνος;

Ὁ Δαυὶδ ἐν ταῦτοις εἶχεν ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Ἀμαληκίων ἐπιστρέψας δὲ ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην εἰς Σεκελάκ, πόλιν τοῦ Ἰούδα, ἔμαθεν ἐκεῖ τὸν θάνατον τοῦ Σαοὺλ καὶ τοῦ Ἰωνάθαν· ἐλυπήθη δὲ μεγάλως καὶ ἐθρήνησεν ἀμφοτέρους. Ὅτε δὲ μετέβη ἐκεῖθεν εἰς Χεβρών, πόλιν τοῦ Ἰούδα ἐπὶ τοῦ ἑμῶν μου ὄρους πρὸς νότον τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα ἀνεκήρυξεν αὐτὸν βασιλέα. Ἀλλ' αἱ ἄλλαι φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἀνεκήρυξαν βασιλέα τὸν Ἰεσοθὲ, τεσσαρακοντούτῃ υἱὸν τοῦ Σαοὺλ, ὑποστηριζόμενον ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀβεννὴρ. Ἡ διαίρεσις αὕτη ἐπέφερε πόλεμον μετὰ τῶν δύο μερῶν· ὁ δὲ Δαυὶδ ἂν καὶ νικήσας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγκάσῃ τὰς ἄλλας φυλάς νὰ τὸν ἀναγνώρισωσιν. Ἀλλ' ὁ Ἀβεννὴρ ὀργισθεὶς μετέπειτα κατὰ τοῦ Ἰεσοθὲ, ὅστις τὸν ἐπέπληξε δι' αἰτίαν τινά, ἠπέλησεν ὅτι θὰ ἀφαιρέσῃ τὴν βασιλείαν ἀπὸ τὸν οἶκον τοῦ Σαοὺλ καὶ θὰ ὑποστηρίξῃ τὸν θρόνον τοῦ Δαυὶδ. Ἦρχισε δὲ τῶντι νὰ πραγματοποιῇ τὴν ἀπειλὴν του, ὅτε ὁ στρατηγὸς τοῦ Δαυὶδ Ἰωάβ ἐδολοφόνησε τὸν Ἀβεννὴρ. Ὁ Δαυὶδ ἐλυπήθη μεγάλως διὰ τὴν δολοφονίαν ταύτην, καὶ ἔκλαυσε καὶ ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς τὸν Ἀβεννὴρ, ὀργισθεὶς καὶ καταρασθεὶς τὸν Ἰωάβ. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐδολοφονήθη καὶ ὁ Ἰεσοθὲ εἰς τὴν οἰκίαν του, οἱ δὲ δολοφόναι ἀποκόψαντες ἐφίρην

πρὸς τὸν Δαυὶδ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐλπίζοντες ἀμειβῆν, ἀλλ' αὐτὸς ὠργίσθη διὰ τὴν ἀπαισίαν πράξιν των καὶ τοὺς ἐθανάτωσεν. Ἀφροῦ δὲ τοιοῦτοτρόπως ἐξέλιπεν ὁ ἀντίζηλος βασιλεὺς, ὁ Δαυὶδ ἀνεγνωρίσθη βασιλεὺς ὁλοκλήρου τοῦ Ἰσραὴλ ὅκτῳ ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαοῦλ. (1060 π. Χ.). (ἀ. Βασίλ. ἀ.—ε.)

§. 110.

Πότα ἔτη ἐδικτίλευεν ὁ Δαυὶδ, καὶ ποῖα εἶνε τὰ λαμπρὰ τοῦ ἔργου καὶ κατορθώματα:

Ὁ Δαυὶδ ἐβασίλευσε τεσσαράκοντα (1068—1028 π. Χ.) ἔτη, καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὸ Ἰσραηλιτικὸν ἔθνος ἐφθάσεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δυνάμεως καὶ δόξης. Ὁ Δαυὶδ κατετρόπωσε τοὺς Φιλισταίους, οἵτινες ἔκτοτε ἐπαυσαν πλέον τὰς εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰσραὴλ ἐπιδρομὰς των. Μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσε πρὸς ἀνατολὰς ὁμοῦ μὲ τὸν στρατηγὸν Ἰωάβ ἄγων ἀξιόμαχον στρατόν, καὶ καθυπέταξε τοὺς Μωαβίτας καὶ Ἀμαληκίτας, τοὺς Συρίους τῆς Δαμασκοῦ, τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ ἄλλους. Τοιοῦτοτρόπως δὲ τὸ κράτος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξετάθη ἀπὸ τὴν Μισόγειον ἕως εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ καὶ ἀπὸ τὸν Ὀρόντην ἕως εἰς τὸν Ἀραβικὸν κόλπον. Νικήσας δὲ καὶ τοὺς Ἰεβουσαίους, ἐκυρίευσεν τὴν ὀχυράν των πόλιν Ἱερουσαλήμ, καὶ ὀχυρώσας καλῶτερα τὴν ἀκρόπολιν αὐτῆς Σιών, ὥρισεν αὐτὴν ὡς πρωτεύουσταν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ κράτους, διὸ καὶ ὠκοδόμησεν μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, προσκαλέσας τέκτονας ἀπὸ τὴν Φοινίκην· ἐκεῖ δὲ μετέφερε καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης. Ἡθέλησε δὲ νὰ κτίσῃ καὶ ναὸν μεγαλοπρεπῆ διὰ νὰ θέσῃ ἐντὸς αὐτοῦ τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης, ἥτις μέχρι τοῦδε ἐφυλάττετο ἐντὸς σκηνῆς, ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸν ἠμπόδισε διότι δὲν ἔπρεπε νὰ κτίσῃ ναὸν ἄνθρωπος στρατιωτικὸς, ὁ ὁποῖος ἐπολέμησεν καὶ ἔχυσεν αἷμα. (6'. Βασίλ. 5'—6, ἀ. Παραλειπμ. 19'—19.)

§. 111.

Ποῖον ἔγκλημα πράξας ὁ Δαυὶδ ἐπέσυρε καθ' ἑαυτοῦ τὴν θείαν ὁργὴν καὶ πῶς ἐτιμωρήθη, καθὼς προέβλεπεν εἰς αὐτὸν ὁ προφήτης Νάθαν;

Ὁ Δαυὶδ ἤρρεσε καθ' ὅλα ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ

καὶ εἰς τὸν Θεόν· ἀλλ' ἔπραξε διπλοῦν ἐγκλήμα, διὰ τὸ ὅποιον ἐπροκάλεσεν ἐναντίον τοῦ τὴν θείαν ὀργὴν. Θέλων ν' ἀρπάσῃ ξένην γυναῖκα τὴν Βηρσαβέε, γυναῖκα τοῦ Οὐρίου, διέταξε τὸν στρατηγὸν τοῦ Ἰωάβ νὰ τοποθετήσῃ τὸν Οὐρίαν ἐπίτηδες εἰς τὸ ἐπικινδυνώτερον μέρος τῆς μάχης, διὰ νὰ φονευθῇ ὅπως καὶ ἔγεινε. Διὰ τοῦτο καὶ παροργισθεὶς ὁ Θεὸς ἔστειλε πρὸς τὸν βασιλέα τὸν προφῆτην Νάθαν, ὅστις τὸν εἶπε ταῦτα, Εἰς πόλιν τινὰ ἦσαν δύο ἄνθρωποι, ὁ μὲν πλούσιος, ἔχων πλῆθος μέγα βοῶν καὶ προβάτων, ὁ δὲ πτωχὸς καὶ μὴ ἔχων ἄλλο παρά μίαν μόνον μικρὰν ἀμνάδα, τὴν ὅποιαν ἀνέθρεψε καὶ ἐπεριποιεῖτο μὲ πολλὴν ἀγάπην. Ἡμέραν τινὰ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλουτοῦ ξένος, ὁ δὲ πλούσιος, θέλων νὰ τὸν φιλοξενήσῃ, δὲν ἔλαβεν ἀπὸ τὰ ποιμνία του, ἀλλὰ ἔρπασε τὴν ἀμνάδα τοῦ πτωχοῦ. Ἀκούσας τοῦτο ὁ Δαυὶδ καὶ ὀργισθεὶς ἀπεκριθὲν, Ζῆ Κύριος ὁ Θεός, ὁ πράξας τοῦτο εἶνε ἄξιος θανάτου, καὶ θὰ πληρωσῇ τετραπλασίως τοῦ πτωχοῦ τὴν ἀμνάδα. Ὁ πράξας τοῦτο, ὑπέλαβεν ὁ Νάθαν, εἶσαι σὺ, ὁ φονεύσας τὸν Οὐρίαν καὶ λαβὼν τὴν γυναῖκά του, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, καὶ ὁ θάνατος δὲν θὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν σου καὶ ἀπὸ τὰ τέκνα σου. Ἐξεπληρώθη δὲ ἀμέσως ἡ θεία τιμωρία, διότι τὸ ἐκ τῆς Βηρσαβέε παιδίον τοῦ Δαυὶδ ἠρθένησε καὶ ἀπέθανε πρὸς μεγίστην ὀλῆψιν τοῦ πατρὸς. (β'. Βασιλ. ια—ιβ'.)

§. 112.

Ποτα ἄλλα δυστύχηματα συνέβησαν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δαυὶδ, κατὰ πρόφῃν τὸν Νάθαν.

Τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο δυστύχημα τοῦ Δαυὶδ ἦτο τὸ μικρότερον, ἐπηκολούθησαν δὲ ἄλλα πολὺ μεγαλύτερα. Ἀμνὼν, ὁ μεγαλύτερος υἱὸς τοῦ Δαυὶδ, ἐκακοποίησε δεινῶς τὴν ὡραίαν Θάμαρ, ὁμομήτριον ἀδελφὴν τοῦ Ἀβессαλώμ, τοῦτο δὲ ἐξῆλθε κατὰ τοῦ Ἀμνὼν τὴν ὀργὴν τοῦ Δαυὶδ, πολὺ δὲ περισσότερον τοῦ Ἀβессαλώμ. Οὗτος ὅμως ἔκρυψε τὴν ὀργὴν του καὶ ὑπεκρίθη ἀδιαφορίαν καὶ ἀπαθείαν, ἕως ὅτου μετὰ δύο ἔτη ἐδολοφόνησε τὸν

Ἀμνών. Ὁ Δαυὶδ ἀκούσας ταῦτα ὠργίσθη καὶ ἐλυπήθη σφόδρα. Ὅθεν ὁ Ἀβессαλώμ φεύγων τὴν ὀργὴν τοῦ πατρὸς του, ἀπῆλθεν εἰς Γεδσοῦρ, ὅπου ἔμεινε τρία ἔτη. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ κατ' αὐτοῦ ὀργὴ τοῦ Δαυὶδ ἐψυχράνθη, ὁ Ἀβессαλώμ ἐπέστρεφεν οἴκαδε, καὶ μετὰ τινα καιρὸν κατώρθωσε νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Δαυὶδ, καὶ ζητήσας νὰ λάβῃ τὴν συγχώρησίν του. (6'. Βασιλ. ιγ'.—ιδ'.)

§. 113.

Ἐπιπορόνητεν ἡ πατρικὴ αὕτη συγχώρησις τὸν Ἀβессαλώμ. ἡ ἐχρηστίμεν πεν εἰς αὐτὸν μόνον διὰ νὰ προετοιμάσῃ καὶ ἐκτελέσῃ συνωμοσίαν κατ' αὐτοῦ.

Ἡ πατρικὴ αὕτη συνδιαλλαγή καὶ συγχώρησις δὲν ἐχρηστίμευτε παρὰ εἰς τὸ νὰ διευκολύνῃ τοὺς κακοὺς σκοποὺς τοῦ Ἀβессαλώμ, ὁ ὅποιος, φιλόδοξος εἰς ἄκρον καὶ φιλαρχος, ἄλλο δὲν ἐσκέπτετο παρὰ πότε καὶ πῶς νὰ καταλάβῃ τὸν βασιλικὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του. Μετεχειρίζετο ὅλην τὴν βασιλικὴν μεγαλοπρέπειαν εἰς τὴν ἐνδυμνάειαν καὶ τὴν συνοδίαν του, συγχρόνως δὲ καὶ διαβάλλων ἐπιτηδεύων καὶ πλαγίως τὸν πατέρα του, ἐκολάκει παντοιοτρόπως τὸν λαὸν διὰ νὰ τὸν ἐχθρὸν εὐνοῖκον καὶ συνεργὸν εἰς ὅσα ἐμελέετα. Ὅσῳ δὲ πλείοτερον ἐγῆρασκεν ὁ Δαυὶδ, τόσῳ μᾶλλον ηὔξανε καὶ ἡ φιλόδοξος ἀνυπομονησία τοῦ Ἀβессαλώμ, ὅστις καὶ φοβηθεὶς μὴ ὁ πατὴρ του διορίσῃ διάδοχόν του τὸν υἱὸν του Σολομῶντα, τὸν ὁποῖον ὑπερηγάπα, ἐχάλκευσε συνωμοσίαν ἐκτεταμένην καὶ φοβεράν κατὰ τοῦ Δαυὶδ. Μεταβὰς δὲ εἰς Χεδρὼν ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰούδα με πρόφασιν θυσίας, συνήθροισεν ἐκεῖ τοὺς συνωμώτας καὶ ἐξεκίνησε κατὰ τοῦ πατρὸς του εἰς Ἱερουσαλήμ. Ὁ γέρον βασιλεὺς, ἀκούσας ταῦτα, δὲν ἐνόμισεν ἀσφαλὲς νὰ μείνῃ πλείοτερον εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅθεν ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας καὶ ὀλίγους ἄλλους ἐξῆλθε, καὶ ἀναβὰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τὸ ἀπέναντι καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἔφυγε πρὸς τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἔρημον. Ἐν τούτοις ὁ Ἀβессαλώμ εἰσῆλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅπου ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ Ἀχιτόφελ τὸν ἐσυμβούλευσε νὰ ἐξελεθῇ ἀμέσως εἰς καταδύωξιν τοῦ Δαυὶδ. Ἀλλ' ὁ Χουσί, πιστὸς εἰς

τὸν Δαυὶδ καὶ ὑποκρινόμενος φιλίαν πρὸς τὸν Ἀβессαλώμ, τὸν ἐσυμβούλευτε νὰ περιμένῃ ἕως νὰ συναχθῶσιν ὅλοι οἱ συνωμότες τὴν δὲ δολίαν ταύτην συμβουλὴν ἠκολούθησεν ὁ Ἀβессαλώμ. (6'. Βασίλ. ιε—ιζ'.)

§. 114.

Ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ πατρὸς του ὁ Ἀβессαλώμ, καὶ ποῖον ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς ἀνοσίου ταύτης ἀνταρσίας :

Συναθροίσας ἀπανταχόθεν ὁ Ἀβессαλώμ τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ, διέβη τὸν Ἰορδάνην πρὸς συνάντησιν τοῦ πατρὸς του. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν ὁ Δαυὶδ εἰς Μανασίμ, πόλιν Λευιτικὴν τῆς φυλῆς Γάδ, ἥτις ἔκειτο παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἱερομιάκος ποταμοῦ, ὅστις χύνεται ἐξ ἀνατολῶν εἰς τὸν Ἰορδάνην ὀλίγον νοτιώτερα τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, συνήχθησαν καὶ περὶ αὐτὸν ἱκανοὶ ἄνδρες, ὥστε ἐξασφαλισθεὶς ὁπωστοῦν ἔμεινεν ἐκεῖ. Διαιρέσας δὲ εἰς τρία σώματα τὸν στρατὸν του· ὁ Δαυὶδ ἐξέπεμψεν αὐτὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ὑπὸ τρεῖς στρατηγοὺς, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἰωάβ, παραγγείλας εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ θανατώσωσι τὸν Ἀβессαλώμ. Οἱ δύο στρατοὶ συνηντήθησαν εἰς τὸ δάσος Ἐφραίμ, ὅπου καὶ συνήρθη μάχη φονικωτάτη, διότι εἴκοσι χιλιάδες ἔπεσαν νεκροί. Ἐνίκησε δὲ ὁ στρατὸς τοῦ Δαυὶδ, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ἐνῷ δὲ ἔφευγαν, ὁ Ἀβессαλώμ κατ' ἡμέρας ἐπάνω εἰς ἡμίονον, ἠθέλησε νὰ διαβῇ διὰ μέσου τοῦ δάσους, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ του περιεπλέχθη εἰς τοὺς πυκνοὺς κλάδους δρυός, καὶ ἡ μὲν ἡμίονος διεπέρασεν, ἀλλ' οὗτος ἔμεινε κρεμάμενος ἀπὸ τοὺς κλάδους. Τοῦτον ἰδὼν στρατιώτης τις δὲν ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ, σεβασθεὶς τὴν ἡδυσχευήν τοῦ Δαυὶδ, τῷ ἀνήγγειλεν ὅμως εἰς τὸν Ἰωάβ, ὅστις δραμὼν ἀμέσως ἐκεῖ μετὰ δέκα ἄλλων τὸν ἐφόνευσαν, καὶ ῥίψαντες τὸ πτώμα του εἰς λάκκον μέγαν, τὸν ἐσκέπασαν μὲ λίθους. Συγχρόνως δὲ ὁ Ἰωάβ διέταξε νὰ παύσῃ ἡ καταδίωξις κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἐν τούτοις ὁ Δαυὶδ, ἰστάμενος εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως, ἐπρόσμενεν ἀνυπομόνως νὰ μάθῃ τὴν ἐκβασιν τῆς μάχης. Ὅτε δὲ ἔφθασεν ἀγγελιαφόρος, ἡ πρώτη του ἐρώτησις ἦτο ἀν' ἑαυτοῦ ὁ Ἀβессαλώμ. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἔφθασεν ὁ στρα-

τηγὸς Χουσί, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἀκούσας τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του ἐταράχθη μεγάλως καὶ ἐκλαυσε. Πορευόμενος δὲ ἐθρήνει λέγων Ἀβεσσαλώμ υἱέ μου, υἱέ μου Ἀβεσσαλώμ! εἶθε νὰ ἀπέθνησκον ἐγὼ ἀντὶ σοῦ! (α'. Βασιλ. ιζ'—ιη.)

β. 115.

Ποτὰ ἀποτελέσματα εἶχεν ἡ ἀνταρσία τοῦ Ἀβεσσαλώμ, καὶ πῶς κατεβλήθησαν αἱ ἀκόλουθοι ἀνταρσίαι, μέχρις οὗ κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ Σολομών;

Ἡ ἐπανάστασις κατεβλήθη, ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ ξαφθεῖσα ζηλοτυπία τῶν λοιπῶν φυλῶν πρὸς τὴν τοῦ Ἰουδᾶ δὲν ἐσθέσθη. Ἐκ τούτου δὲ ὠφελούμενος ὁ Σαβιὲ ἐκ τῆς φυλῆς Βενιαμίν, ἐκίνησε νέαν κατὰ τοῦ Δαυὶδ ἀνταρσίαν· ἀλλ' ἐξαποσταλεῖς ἐναντίον αὐτοῦ ὁ Ἰωάβ τὸν κατετρόπωσε, καὶ τοιουτοτρόπως κατεβλήθη καὶ ἡ νέα αὕτη ἐπανάστασις. Ὁ δὲ Δαυὶδ φθάσας εἰς βελὺ γῆρας, καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ἐκτελῇ τὰ ἔργα τοῦ βασιλείως, διώρισε διάδοχόν του τὸν ἐκ τῆς Βηθσαβιὲ υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα. Ἀλλ' ἄλλος υἱὸς τοῦ Δαυὶδ, ὁ Ἀδωνίας, εἶχε προετοιμάσῃ τὰ πάντα διὰ νὰ ἀναβῇ αὐτὸς εἰς τὸν θρόνον· ἀμα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, καὶ ἦτο κινδύνος νὰ ἐπιτύχῃ, διότι εἶχε συνεργὸν καὶ σύμμαχον τὸν στρατηγὸν τοῦ Δαυὶδ Ἰωάβ. Ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ κατάκοιτος Δαυὶδ διέταξε καὶ ἐχρίσθη ὑπὸ τοῦ Νάθαν πανδήμως ὁ Σολομών ὡς βασιλεὺς, ὅστις καθίσας ἐπὶ ἡμιόνου, διήλθε τὴν πόλιν ἀνευστηγούμενος ἀπὸ τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἀδωνίας, ἰδὼν τὸν ὑπὲρ τοῦ Σολομῶντος ἐνθουσιασμόν τοῦ λαοῦ, ἐφοβήθη τόσον ὥστε κατέφυγεν εἰς τὸ θουσιαστήριον, τὸ ὅποιον ἐνηγκαλίσθη. Ἀλλ' ὁ Σολομών ἐννοθετήτεν αὐτὸν καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι ἂν ἡτυχάσῃ, δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ τίποτε. Καὶ τότε μὲν ὁ Ἀδωνίας ὑπεκρίθη μετάνοιαν καὶ ἡσύχατεν, ἀλλὰ μετέπειτα δοκιμάσας νὰ σφετερισθῇ τὸν θρόνον, ἐφρονεύθη, καθὼς καὶ ὁ συνένοχος αὐτοῦ Ἰωάβ. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀπέθανε (1028 π. Χ.) καὶ ὁ Δαυὶδ εἰς ἡλικίαν ἐβδομήκοντα ἐτῶν, ἀφοῦ ἡυλόγησε τὸν Σολομῶντα καὶ τὸν παρήγγειλε νὰ μένῃ πιστὸς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ φυλάττῃ τὰς ἐντολάς καὶ τὸν νόμον του. (β'. Βασιλ. ιθ', γ'. Βασιλ. β'.)

§. 116.

Τί μᾶς διδάσκει ἡ ἱστορία τοῦ Δαυὶδ;

Ὁ Δαυὶδ εἶνε ὁ τέλειος καὶ ἑνδοξος τύπος τῆς Ἰσραηλιτικῆς βασιλείας. Τοιοῦτος δὲ ἦτο ἐπόμενον νὰ εἶνε ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον προπαρεσκεύατε διὰ τὸν θρόνον αὐτὸς ὁ ζηλωτὴς τοῦ νόμου προφήτης Σαμουὴλ, διότι, ἂν ὁ Σαούλ ἦτο κυρίως εἰπεῖν ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ λαοῦ, ὁ Δαυὶδ ἦτο ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Σαμουὴλ. Ἀλλὰ πόσον ἐμελλε νὰ βλαψῇ ἐν γένει τὸν Ἰσραὴλ ἡ βασιλεία, ἡ ὁποία κατὰ συγκατάθεσιν Θεοῦ μόνον ἐδόθη, διότι οὔτε ὁ Ἰσραὴλ οὔτε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀκόμη ἦτο ὥριμον εἰς ἀποδοχὴν τῆς καθ' αὐτὸ βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας προπαρασκευαστικὴ μόνον ἦτο ἡ Ἰσραηλιτικὴ αὕτη κατ' ἀνάγκην, ἀπέδειξεν αὐτὸς ὁ Δαυὶδ, ὅστις, ἐν ᾧ εἶχε προικισθῇ παρὰ Θεοῦ μὲ τὰ λαμπρότερα σωματικά καὶ πνευματικά χαρίσματα, ἐπέπεσεν ὅμως εἰς φοβερά ἐγκλήματα, διὰ τὰ ὅποια καὶ ἐτιμωρήθη αὐστηρῶς, εἰ καὶ μετενόησεν ἐκ βάθους καρδίας καὶ ἐκλαυσε πικρῶς. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ Δαυὶδ δὲν ἔμεινεν ἀδιάφορος ἀπὸ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, συμπεραίνει τις εὐκόλως εἰς ποῖαν ἀσέβειαν καὶ ἀνομίαν ἐμελλαν νὰ υποπέσωσιν οἱ μετὰ ταῦτα βασιλεῖς. Τοῦτο δὲ συνέβη τῶντοι, ὡς θέλομεν εἶδῃ ἐν τοῖς ἐξῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΣΟΛΟΜΩΝ.

§. 117.

Ποῖαν ἡλικίαν εἶχεν ὁ Σολομῶν, ὅτε ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, καὶ εἰς ποῖαν αἰκὴν ἐφανερώθη ἀμέσως ἡ σοφία, τὴν ὁποῖαν ἔλαβε παρὰ Θεοῦ;

Ὁ Σολομῶν κατέλαβε τὸν θρόνον (1028 π. Χ.) εἰς νεαρὰν ἡλικίαν. Ὅτε δὲ ὁ Κύριος εἰς τὸν ὕπνον τοῦ τὸν ἠρώτησε, τί χάρισμα θέλει νὰ τὸν δώσῃ, ὁ Σολομῶν τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ χάρισῃ σοφίαν καὶ σύνεσιν, διὰ νὰ εἶνε ἱκανὸς νὰ διακρίνῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ καὶ τὸ δίκαιον ἀπὸ τοῦ ἀδίκου, καὶ νὰ κρίνῃ δικαίως τὸν πολυπληθὴ τοῦ λαόν. Εἰσέχουσε δὲ εὐχαρίστως ὁ Θεὸς τὴν αἰτήσιν τοῦ βασιλέως, ὅστις διέπρεψε μεγάλως ἐπὶ σο-

φία καὶ συνέσει, καὶ ὅστις διὰ τοῦτο ἔπειτα ἐπωνομάσθη καὶ σοφός. Ἐφάνη δὲ ἡ σοφία τοῦ Σολομῶντος παρευθὺς εἰς τὴν ἐξῆς δυσδιάκριτον δίκην. Δύο γυναῖκες ἦσαν σύνοικοι· ἡ μία ἐγέννησε παιδίον, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἄλλη ἐγέννησε μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Ἀλλὰ τὸ παιδίον τῆς δευτέρας ἀπέθανε τὴν νύκτα, ὅθεν καὶ σηκωθείσα ἔλαβε τὸ νεκρόν τῆς παιδίον αὐτῇ καὶ τὸ ἐβαλεν κρυφίως εἰς τὸν κόλπον τῆς ἄλλης, τῆς ὁποίας ἀφήρесе τὸ ζῶν παιδίον. Τὸ πρῶτ' ἡ πρώτη ἀνεκάλυψε τὴν ἀπάτην· ὅθεν καὶ παρυσιασθεῖσα ἐνώπιον τοῦ Σολομῶντος ἐζήτην τὸ παιδίον ἀπὸ τῆς ἄλλης, ἣ ὁποία τὸ ἐκλεψεν. Ἐκείνη ὅμως ἤρνετο τοῦτο λέγουσα ὅτι τὸ ζῶν παιδίον εἶνε τὸ ἰδικόν τῆς, καὶ ὅτι τῆς ἄλλης τὸ παιδίον ἀπέθανεν. Ὁ Σολομῶν εἶπεν ὅτι, ἀφοῦ καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ἀπαιτοῦσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ παιδίον, δὲν μένει ἄλλο παρά νὰ σχισθῇ εἰς τὸ μέσον, καὶ νὰ λάβῃ ἡ μία τὸ ἡμισυ μέρος καὶ ἡ ἄλλη τὸ ἄλλο ἡμισυ. Διέταξε δὲ καὶ ἔφεραν μάχαιραν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ στρατιώτης λαβὼν τὸ παιδίον εἰς τὴν χεῖρα ἤτοιμάζετο νὰ τὸ κόψῃ εἰς δύο μέρη. Τότε ἡ μὲν δευτέρα εἶπε, Χωρίσατέ το· μήτε ἰδικόν μου ἄς εἶνε, μήτε ἰδικόν τῆς. Ἀλλὰ ἡ ἄλλη πλήρης τρόμου ἐξέβαλεν ἀμέσως κραυγὴν καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, Κύριε, μὴ θανατώνῃς τὸ παιδίον, ἀλλὰ ἄς τὸ λάβῃ αὐτῇ καὶ ἄς τὸ ἔχῃ. Τότε ὁ Σολομῶν εἶπεν, Αὕτη εἶνε ἡ μήτηρ, δότε εἰς αὐτὴν τὸ παιδίον. (γ'. Βασιλ. Β'—γ'. Παραλείπμν. α.)

§. 118.

Ποῦ καὶ πῶς ἔκτισεν ὁ Σολομῶν τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἀνάκτορα, ποῦ τις ὑπῆρξεν ἡ βασιλεία του, καὶ ἀπὸ τί παρακινήθησα ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψίν του ἡ βασιλισσα Σαββά;

Ὁ Σολομῶν ὠκοδόμησεν (1012 π. Χ.) εἰς τὸν Θεὸν ναὸν μεγαλοπρεπέστατον ἐπὶ τῆς Σιών, ἀκροπόλεως τῆς Ἱερουσαλὴμ· κατὰ τὸν τύπον τῆς σκηνῆς τῆς διαθήκης, ἔφερε δὲ ἐπίτηδες τέκτονας ἀπὸ τὴν Τύρον τῆς Φοινίκης. Τὸ θυσιαστήριον, ἡ λυχνία, αἱ τράπεζαι τῆς προθέσεως καὶ ὅλα τὰ ἐπίλοιπα ἱερὰ σκευή, κατεσκευάσθησαν ἀπαράλλακτα κατὰ τὰ ἐν τῇ σκηνῇ

τῆς Διαθήκης ὅπως τὰ εἶχε κατασκευάσῃ εἰς τὴν ἔρημον ὁ Μωϋ-
σῆς, ἦσαν δὲ μόνον πολυτιμότερα καὶ μεγαλοπρεπέστερα. Εἰς
δὲ τὸ ἐνδότατον μέρος τοῦ ναοῦ, τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἐναπέθηκε
τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης. Μετὰ τὸν ναὸν ὁ Σολομῶν κατε-
σκεύασε καὶ ἀνάκτορα πλήρη μεγαλοπρεπείας καὶ λαμπρότητος.
Ἐν γένει δὲ ἐπροστάτευσε τὰς τέχνας, καὶ ἐστόλισε παντοιο-
τρόπως τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁ δὲ λαὸς Ἰσραὴλ ἀποκτῆσας ἄκραν
εἰρήνην, εὐτήχησε μεγάλως ἐπὶ τῆς βασιλείας του. Τὴν φῆμην
δὲ τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τῆς λαμπρότητος τῆς Ἱερουσαλήμ,
καθὼς καὶ τὴν σοφίαν τοῦ βασιλέως ἀκούσασα καὶ ἡ βασίλισσα
Σαβὰ, ἦλθε νὰ γνωρίσῃ αὐτοπροσώπως τὸν Σολομῶντα, εἰς τὸν
ἄποιον καὶ ἐπρόσφερε πολύτιμα δῶρα, χρυσὸν καὶ λίθους πολυτί-
μους καὶ ἀρώματα. (γ'. Βασιλ. γ'—ι, ε'. Παρλπμν γ'—θ').

§. 119.

Τὰ τέλη τοῦ Σολομῶντος ἦσαν ὅμοια μὲ τὴν ἀρχήν, καὶ διατὶ ὀργισθεὶς ὁ
Θεὸς τῷ ἀνῆγγελε τὴν πτώσιν καὶ ἐξασθένησιν τοῦ θρόνου του :

Δυστυχῶς τὰ τέλη τοῦ Σολομῶντος ἦσαν ἀνόμοια μὲ τὴν
ἀρχήν, διότι ἐξέκλινεν ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Παρὰ τὸν νόμον
τοῦτον ὁ Σολομῶν ἔλαβε γυναῖκας ἁλλοφύλους, αἵτινες δὲν ἐλά-
τρευσαν τὸν ἀληθινόν Θεόν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομῶν ὅσον
πλείστορον ἐγήρασκε, τόσον πλείστορον καὶ ἐγίνετο ὑποχείριος τῶν
γυναικῶν του, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ ἐλάτρευσε τὰ εἰδῶλα. Ἡ ἀκο-
λασία καὶ ἡ ἀσέβεια τοῦ Σολομῶντος παρώργισε μεγάλως τὸν
Κύριον, ὅστις εἶπεν εἰς αὐτόν, ὅτι θὰ ἀφαίρῃς ἀπ' αὐτὸν τὴν
βασιλείαν καὶ θὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὸν δοῦλόν του· μόνον δὲ
χάριν τοῦ πατρὸς του Δαυὶδ καὶ χάριν τῆς Ἱερουσαλήμ ἐν μέρος
ἐλάχιστον αὐτῆς θὰ μένῃ εἰς τὸν υἱόν του, καὶ ὅτι ἡ ἀφαίρεσις
αὕτη θὰ γείνῃ μετὰ τὸν θάνατόν του. (γ'. Βασιλ. ια').

§. 120.

Ποῖος διεδέχθη τὸν Σολομῶντα, καὶ διατὶ αἱ δέκα φυλαὶ ἀπεστάτησαν ἀπὸ
τὸν Ροβοάμ :

Τὸν Σολομῶντα διεδέχθη μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ υἱός του
Ροβοάμ, ὅστις καὶ ἦλθεν εἰς Συχέμ, μεγάλην καὶ ἐπίσημον

Λευϊτικὴν πόλιν τῆς φυλῆς Ἐφραΐμ, τὴν μετὰ ταῦτα πρωτεύουσαν τῆς Σαμαρείας, διὰ τὴν ἀναγνωρισθῆ ἔκει ἀπὸ ὅλον τὸν λαὸν Ἰσραήλ. Ὁ λαός, ἔχων ἀρχηγὸν τὸν Ἱεροβοάμ, παρεκάλεσε τὸν Ῥοβοάμ νὰ ἐλαφρώσῃ τὰ βάρη, ὅσα εἶχεν ἐπιβάλλῃ εἰς αὐτοὺς ὁ πατὴρ του Σολομῶν. Ὁ Ῥοβοάμ ἀπεκρίθη ὅτι θὰ σκεφθῇ, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας νὰ ἔλθωσι διὰ νὰ τοὺς δώσῃ ἀπάντησιν. Εἰς τὸ μεταξύ τοῦτο ὁ νέος βασιλεὺς ἐσυμβουλευθῇ τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ οἱ μὲν γέροντες τὸν ἐσυμβούλευσαν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ. Ἄλλ' οἱ νέοι, μὲ τοὺς ὁποίους συναναστρέφετο, τὸν ἐσυμβούλευσαν τὰ ἐναντία. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας συνήχθη πάλιν ὁ λαός, καὶ ὁ Ῥοβοάμ ἀπεκρίθη εἰς αὐτοὺς ταῦτα, Ὁ πατὴρ μου ἐθάρυεν τὸ ζυγόν σας, ἀλλ' ἐγὼ θὰ τὸν κάμω ἀκόμῃ βαρύτερον· ὁ πατὴρ μου σὰς ἐπαίδευσε μὲ μάστιγας, ἀλλ' ἐγὼ θὰ σὰς παιδεύσω μὲ σκορπίους. Ὁ λαὸς ἀκούσαντες τὴν ἀπόκρισιν ταύτην καὶ ἀγανακτήσαντες ἀπεκρίθησαν, Τί ἔχομεν ἡμεῖς νὰ κάμνωμεν μὲ τὸν Δαυὶδ, καὶ τί κοινὸν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰεσσαί; Ἀπότρεχε εἰς τὰ σκηνώματά σου, Ἰσραήλ, καὶ βόσκει τὸν οἶκόν σου, Δαυὶδ. Ἀμέσως δὲ ἀπεστάτησαν ἀπὸ τὸν Ῥοβοάμ αἱ δέκα φυλαί, αἵτινες ἐξελέξαν ἴδιον βασιλέα τὸν Ἱεροβοάμ, καὶ ἔμεινεν ὁ Ῥοβοάμ μὲ μόνας τὰς δύο φυλάς τοῦ Ἰουδα καὶ τοῦ Βενιαμίν. Τοιοῦτοτρόπως τὸ βασιλεῖον διηρέθη εἰς δύο μέρη, τὸ τοῦ Ἰσραήλ καὶ τὸ τοῦ Ἰουδα, καὶ τούτου μὲν βασιλεὺς ἔμεινεν ὁ Ῥοβοάμ, ἐκείνου δὲ ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ βασιλεὺς ὁ Ἱεροβοάμ. (988 π. Χ. γ'. Βασιλ. ιβ', δ'. Παραλπμν. ι.—ια.)

§. 121.

Τί περὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Σολομῶντος :

Παρατηροῦμεν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Δαυὶδ ἐφάνη μὲν ἄξιος διάδοχος αὐτοῦ εἰς πολλὰ, καὶ ἐλάμπρυνε τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ σοφίαν πολλὴν ἔλαβεν ἀνωθεν, ἀλλὰ ἐκδοτος γενόμενος εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις τοῦ σώματος ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἐπὶ τέλους δὲ νευρόσπαστον γενόμε-

νος τῶν πολυαριθμῶν γυναικῶν καὶ παλλακῶν του, ἡτίμασεν
 ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του, προσκυνήσας ἀσεβῶς καὶ ἄνευ
 φόβου Θεοῦ τὰ εἰδωλα, ὅσα ἐπροσκύνουν αἱ γυναῖκες του. Ἡ
 ἰσραηλιτικὴ λοιπὸν βασιλεία κατεκρημνίσθη ἀμέσως μετὰ τὸν
 Δαυὶδ εἰς τὸν βόρβορον τῆς εἰδωλολατρείας, εἰς δὲ τὴν ἐκπτώσιν
 ταύτην βλέπομεν πόσον κατωφερὴς καὶ εὐκολος εἶνε ὁ δρόμος
 τῆς διαφθορᾶς καὶ ἀπωλείας, καὶ πόσον ἐξ ἐναντίας δύσκολος
 καὶ ἄνωφερής ὁ δρόμος τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς. Τοῦτο δὲ μᾶς
 διδάσκει καὶ ὁλόκληρος μάλιστα ἡ ἱστορία τῆς ἐπομένης πε-
 ριόδου. Πόσους ἀγῶνας κατέβαλεν ὁ Δαυὶδ διὰ νὰ ὑψώσῃ καὶ
 δοξάσῃ τὴν Ἰσραηλιτικὴν βασιλείαν, πόσον δ' εὐκόλως ἀφ' οὗ
 ἐξωλίφθησεν ἅπαξ ὁ Σολομῶν, ἐκυλίσθησαν ἔπειτα ἀκατάσχε-
 τοι εἰς τὸν κρημνὸν τῆς ἀπωλείας καὶ βασιλεῖς καὶ βασιλευόμε-
 νοι! Μόλις ἀπέθανεν ὁ Σολομῶν, καὶ οἱ καρποὶ τῆς ἀκολασίας
 του μετεδόθησαν εἰς ὅλους τοὺς διαδόχους του, καὶ ἰδίως εἰς τὸν
 Ῥοβοᾶμ, ὅστις ἐπαυξάνει τὰ πατρικὰ κακὰ διὰ τῆς ἰδίας του
 κουφονοίας καὶ ἀλαζονείας. Ἐκτοτε ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου ἀρχίζει
 τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀντὶ νὰ κατευνάσω-
 σι τὴν ὀργὴν ταύτην, τὴν ἐπαυξάνουσι διὰ τῆς ἀσεβείας του.
 Τὸ βασίλειον διαιρεῖται καὶ ἐξασθενεῖ, οἱ δὲ βασιλεῖς ἀντὶ νὰ
 μετανοήσωσι καὶ σώσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὸν λαόν, ἀποτυφλώνον-
 ται καὶ ἀπομωραίνονται ὅσημέραι περισσότεραν, καὶ ὅσημέραι
 παραδίδονται εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, τὴν ἀρχὴν καὶ αἰτίαν
 τοῦ κακοῦ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΚΤΗ.

ΠΡΟΦΗΤΑΙ.

Ἀπὸ τοῦ διχασμοῦ τοῦ κράτους μέχρι τῆς αἰχμαλωσίας
Babylōnos, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 988—595 ἔτους π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΜΕΧΡΙΣ ΑΧΑΑΒ.

§. 122.

Εἰπὲ πῶς προεῖπε τὴν μέλλουσαν τύχην του εἰς τὸν Ἱεροβοάμ ὁ προφῆτης
 Ἀχιά, καὶ πῶς ἐφύλαξεν οὗτος τὴν παραγγελίαν τοῦ προφήτου;

Εἰς τὸν Ἱεροβοάμ τοῦτον εἶχε προεῖπῃ τὴν μέλλουσαν τύχην
 του ὁ προφῆτης Ἀχιά ὡς ἑξῆς. Ὁ προφῆτης ἀπαντήσας καθ' ὁ-
 δὸν τὸν Ἱεροβοάμ, ἐξεδύθη τὸ νέον φόρεμά του, τὸ ὅποτον ἔσχισεν
 εἰς δώδεκα κομμάτια, καὶ δώσας τὰ δέκα εἰς τὸν Ἱεροβοάμ εἶπε,
 Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ θὰ διασχίσῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Σο-
 λωμώντος, ὅστις τὸν ἐγκατέλιπε καὶ ἐλάτρευσε τὰ εἰδῶλα, καὶ
 τὰς δέκα φυλάς θὰ δώσῃ εἰς σέ· εἰς δὲ τὸν υἱόν του θὰ δώσῃ δύο
 μόνον φυλάς. Θὰ διαμείνῃς δὲ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, ἐὰν βαδί-
 σῃς τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάξῃς τὰς ἐντολάς του. Ἀλλ'
 ὁ Ἱεροβοάμ ἔλαβε μὲν τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ δὲν ἐ-
 φύλαξε καὶ τὴν παραγγελίαν τοῦ προφήτου. Θέλων νὰ ἐμποδίσῃ
 τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ νὰ πηγαίνῃ εἰς προσκύνησιν εἰς τὸν
 ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ἦτο ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἔστησε
 δύο μόνσχους χρυσοῦς εἰς Βαιθήλ, πόλιν τῆς φυλῆς Ἐφραίμ, καὶ
 εἰς Δάν, πόλιν τῆς φυλῆς Νεφθαλεὶ πρὸς τὸ βορειοδυτικώτατον
 ἄκρον τῆς Παλαιστίνης, καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαόν, Οὗτοι εἰνε οἱ
 θεοί, οἱ ὅποιοι σᾶς ἠλευθέρωσαν ἀπὸ τοῦς Αἰγυπτίους, τούτους
 λατρεύετε καὶ εἰς τούτους προσφέρετε θυσίας. Ἐταξε δὲ ἱερεῖς
 τῶν θεῶν τούτων Ἰσραηλῖτας ἐκτὸς τῆς φυλῆς Λευὶ, καὶ ἐτυμ-
 μάχησε μὲ τὸν Φαραώ τῆς Αἰγύπτου. (γ'. Βασίλ. ια'—ιβ'.)

§. 123.

Πόσοι καὶ ποιοί τινες ὑπῆρξαν οἱ διάδοχοι τοῦ Ἱεροβοάμ ;

Δεκαοκτώ ἄλλοι βασιλεῖς διεδέχθησαν τὸν Ἱεροβοάμ, ἀλλ' ὅλοι ὑπῆρξαν ἄσεβεις. Ὁ λαὸς ὅλος σχεδὸν ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τῶν βασιλέων τούτων, ἀπαρνηθεὶς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, καὶ λατρεύσας τὰ εἰδωλά. Μόνον δὲ οἱ Λευῖται καὶ ὀλίγοι τινὲς ἄλλοι ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸ πάτριον θρήσκευμα, καὶ ἐπροτίμησαν νὰ ὑπομείνωσι τὰ πάνδενα ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν βασιλέων μᾶλλον, παρά νὰ παρεκκλίνωσιν ἀπὸ τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Εἰς μάτην ὁ Θεὸς ἔστειλε πρὸς τοὺς βασιλεῖς τούτους καὶ πρὸς τὸν λαὸν προφῆτας, οἵτινες πλήρεις πνεύματος Θεοῦ ἐπέπλητταν αὐτῆρῶς καὶ λαὸν καὶ βασιλεῖς, καὶ ἐπροσπάθουν νὰ ἀναχαιτίσωσι τὸ ἔθνος τῶν ἀπὸ τὸν κρημνὸν τῆς ἀσεβείας καὶ ἀπωλείας, καὶ νὰ τὸ ὁδηγήσωσιν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν. Αὐτοὶ μὲν κατεδιώκοντο ἢ ἐτιμωροῦντο καὶ ἐφονεύοντο, ὁ δὲ σκληροτράχηλος Ἰσραὴλ ἔμενε κωφὸς πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν, καὶ τυφλὸς πρὸς τὴν ἀλήθειαν, μέχρις οὗ ὁ Θεὸς παρέδωκε τὸ σκληροτράχηλον ἔθνος εἰς τοὺς ἀλλοφύλους. (γ'. Βασ. ιγ'.—δ'. Βασ. ιζ'.)

§. 124.

Πῶς ἐκορυφώθη ἡ ἀσέβεια ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀχαάβ καὶ Ἰεζάβελ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ποίαν τιμωρίαν ἔστειλεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου Ἠλιού ;

Ὅσῳ πλείότερον ἐσκληρύνετο ἡ καρδιά τῶν ἀσεβῶν βασιλέων καὶ τοῦ ἀσεβοῦς λαοῦ, τόσῳ μᾶλλον ἠύξανε καὶ ὁ ἔνθεος ζήλος τῶν προφητῶν, οἵτινες ἀνέλαμψαν κατὰ ταύτην μάλιστα τὴν περίοδον τῆς Ἰσραηλιτικῆς ἱστορίας καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀχαάβ (296—904 π. Χ.). Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἔχει μόνον ἐβᾶδισεν εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Ἱεροβοάμ, ἀλλὰ καὶ ἐνυμφεύθη τὴν ἀλλόφυλον Ἰεζάβελ, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Σιδωνίων, διώκτριαν ἀμειλικτον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ ἐλάτρευσε μὲ αὐτὴν τὸν Βαάλ, τοῦ ὁποίου ναὸν ἐκτίσεν εἰς τὴν Σαμάρειαν. Ἐπραξε δὲ ὁ ἀσεβὴς οὗτος βασιλεὺς καὶ πολλὰ ἄλλα ἀμαρτήματα καὶ ἀνομήματα καὶ παρώργισεν ἐναντίον τοῦ Κυρίου ὅσον οὐδεὶς πρὸ αὐτοῦ. Ὁ λαὸς ἐμιμήθη τὸ παράδειγμα τοῦ ἀσεβοῦς ζεύγους,

ὥστε ἡ ἀληθὴς θρησκεία εἶχεν ἀφανισθῇ καθ' ὀλοκλήριαν ἀπὸ τὸ βασιλείον τοῦ Ἰσραήλ. Τότε ὁ Θεὸς ἤγειρε κατὰ τῆς ἀσθελείας τὸν μέγαν προφήτην Ἡλιοῦ τὸν Θεοδίτην, ὅστις ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἀχαάβ εἶπε ταῦτα, Ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, τὰ ἔτη ταῦτα δὲν θά πέσῃ βροχὴ εἰμὴ διὰ τοῦ στόματός μου. Καὶ ὁ λόγος τοῦ προφήτου ἐξεπληρώθη, διότι ἐπὶ τρία ἔτη δὲν ἔπεσεν οὐδὲ σταγὼν, καὶ ἡ γῆ ἐξηράνθη, καὶ ἔγεινε πείνα μεγάλη. Ὁ δὲ Ἡλιοῦ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἦλθε καὶ ἐκρύβη πλησίον τοῦ Χορράθ χεῖμαρρου τῆς φυλῆς Εὐφραῖμ, ὅστις χύνεται ἐκ δυσμῶν εἰς τὸν Ἰορδάνην. Ἐκεῖ δὲ οἱ κόρακες ἔφερον πρὸς αὐτὸν ἄρτον καὶ κρέας πρωτὶ καὶ ἐσπέρας, ἔπινε δὲ ἀπὸ τὸν χεῖμαρρον. (γ'. Βασίλ. ιε'—ιζ'.)

§. 125.

Ἀποῦ ἐξηράνθη ὁ χεῖμαρρος Χορράθ τοῦ κατέφυγεν ὁ Ἡλιοῦ, καὶ ποτα θάυματα ἔκαμιν εἰς τὴν φιλοκλήσαν αὐτὸν γῆραν εἰς Σαρεπτά :

Ὁ χεῖμαρρος Χορράθ ἐξηράνθη καὶ ὁ Ἡλιοῦ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἦλθεν εἰς Σαρεπτά, πόλιν τῆς Φοινίκης παράλιον μετὰξὺ Τύρου καὶ Σιδῶνος, εὗρε δὲ εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως γυναῖκα συλλέγουσαν ξύλα. Ὁ Ἡλιοῦ ἐζήτησεν ὀλίγον ὕδωρ καὶ ὀλίγον ἄρτον· ἐκείνη δὲ ὤμοσεν εἰς τὸν Θεὸν ὅτι δὲν εἶχεν ἄρτον, μόνον δὲ ὀλίγον ἄλευρον εἰς τὸ πιθάριόν της, καὶ ὀλίγον ἐλαιον εἰς τὸ ἐλαιοδοχεῖόν της, καὶ ὅτι συλλέγει τὰ ξυλάρια ἐκεῖνα διὰ νὰ ζυμῶσῃ τὸ ἄλευρόν της δι' ἑαυτὴν καὶ τὰ τέκνα της, νὰ φάγωσι καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀποθάνωσι. Μὴ φοβεῖ, εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ Ἡλίας, ὕπαγε καὶ κάμει καθὼς εἶπες, ἀλλὰ πρῶτον φέρε εἰς ἐμὲ νὰ φάγω καὶ ἔπειτα τρώγεις σὺ καὶ τὰ τέκνα σου, διότι ταῦτα λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, Τὸ πιθάριον τοῦ ἀλεύρου δὲν θά κενωθῇ οὐδὲ τὸ ἐλαιοδοχεῖον θά ὀλιγοστεύσῃ ἕως τὴν ἡμέραν ὅπου Κύριος ὁ Θεὸς θά ῥίψῃ βροχὴν εἰς τὴν γῆν. Καὶ τῶνόντι ὁ οἶκος ἐκεῖνος ἐτρέφετο ἐκ τοῦ ὀλίγου ἐκείνου ἀλεύρου καὶ ἐλαίου ἡμέρας πολλάς. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ υἱὸς τῆς χήρας ἠσθένησε καὶ ἀπέθανεν, ἐκείνη δὲ παρεπονεῖτο ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ ὁ Θεὸς ἐνθυμῆθη τὰς ἀνομίας της καὶ τὴν ἐτιμώρησεν.

Ἄλλ' ὁ Ἡλιοῦ ηὐχθήθη πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ υἱὸς τῆς χήρας ἀνέζητε. Τώρα βλέπω ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀνέκραξεν ἡ χήρα, καὶ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου εἰς τὸ στόμα σου εἶναι ἀλήθεια. (γ' Βασιλ. ιζ').

§. 126.

Διὰ τί ἐζητεῖ ὁ Ἀχαάβ νὰ θανατώσῃ τὸν Ἡλιοῦ, καὶ τί θαῦμα ἐνεργήσας οὗτος ἐφόνευσε τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ;

Ὁ Ἀχαάβ ἐζητεῖ παντοῦ τὸν προφῆτην διὰ νὰ τὸν θανατώσῃ ὡς αἷτιον τῆς ἀνομιβρίας καὶ πείνας. Τότε ὁ Ἡλιοῦ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἦλθε καὶ ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ Ἀχαάβ· οὗτος δὲ ἰδὼν αὐτὸν εἶπε, Σὺ εἶσαι ὁ ταράττων τὸν Ἰσραήλ; Δὲν εἶμαι ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ Ἡλιοῦ, ἀλλὰ σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς σου, διότι ἐγκατελίπετε τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπροσκυνήσατε τὸν Βάαλ. Συνάθροιστε τὸν λαὸν εἰς τὸ Καρμὴλιον ὄρος, ὡς παρευρεθῶσι δὲ ἐκεῖ καὶ οἱ προφῆται τῆς αἰσχύνης, οἱ τρώγοντες εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Ἰεζάβελ. Ὁ Ἀχαάβ ἐπραξε καθὼς ἐζήτησεν ὁ Ἡλιοῦ, καὶ συνήχθησαν ἐκεῖ ὁ λαὸς ὅλος καὶ οἱ προφῆται. Τότε ὁ Ἡλίας στραφείς πρὸς τὸν λαὸν εἶπεν, Ἔως πότε χωλαίνετε μεταξύ δύο λατρεῶν; Ἐάν ὁ Κύριος εἶνε ὁ Θεός, λατρεύσατε αὐτόν, ἐάν δὲ ὁ Βάαλ, λατρεύσατε τοῦτον. Ἐγὼ μόνος ἔμεινα προφῆτης τοῦ Κυρίου, οἱ δὲ προφῆται τοῦ Βάαλ εἶνε τετρακόσιοι πεντήκοντα. Ἄς ἐκλέξωσι δύο μόσχους, ἐκ τῶν ὁποίων ἂς λάβωσιν αὐτοὶ τὸν ἕνα καὶ ἐγὼ τὸν ἄλλον, καὶ ἂς θυσιάσωμεν χωρὶς νὰ θέσωμεν πῦρ εἰς τὰ ξύλα. Οὐτινος δὲ τὴν θυσίαν πέσῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν πῦρ καὶ καύσῃ, ἐκείνου ὁ Θεὸς εἶνε ὁ ἀληθινός. Ὁ λαὸς ἐδέχθη τοῦτο καὶ ἔγεινεν ὡς ἐζήτησεν. Ἠρχίσαν δὲ πρῶτοι οἱ προφῆται τοῦ Βάαλ, οἵτινες ἀφοῦ ἡτοίμασαν τὴν θυσίαν, προσευχήθησαν ἀπὸ πρωῒ ἕως τὸ μεσημέριον ἐπιχαλούμενοι τὸν Βάαλ, ἀλλ' εἰς μάτην. Τότε ἐθυσιάσε καὶ ὁ Ἡλίας· παρευθὺς δὲ ἔπεισε πῦρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ κατέφαγε τὰ ξύλα καὶ τὸ θυσιαστήριον. Ὅλοι δὲ ἰδόντες τοῦτο ἔπεσαν κατὰ γῆς καὶ ἐπροσκύνησαν λέγοντες, Ἀληθὺς ὁ Κύριος εἶνε ὁ

(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ)

8

Θεός. Τότε ὁ λαὸς κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἡλιοῦ συνέλαβον τοὺς προφῆτας τοῦ Βάαλ, τοὺς ὁποίους ὁ Ἡλιοῦ ἔφερεν εἰς τὸν χειμαρρὸν Κεϊτῶν πλησίον τοῦ Καρμηλίου ὄρους, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἔσφαξε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθὼν εἶπε πρὸς τὸν Ἀχαάβ, Ἀνάβα, φάγε καὶ πίε, διότι ἔρχεται βροχὴ πολλή· καὶ τρώντι μετ' ὀλίγον ἔπεσε βροχὴ βαγδαία. Ἀλλ' ἡ βασίλισσα Ἰεζάβελ ἀκούσασα τὸν φόνον τῶν προφητῶν τῆς παρωργίσθη καὶ ἠπειλῆσε τὸν Ἡλιοῦ νὰ τὸν θανατώσῃ. Οὗτος δὲ φοβηθεὶς ἔφυγεν εἰς Βηρσαβιέ, μεσημβρινωτάτην πόλιν τῆς Παλαιστίνης ἐν τῇ φυλῇ Συμεῶν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἀμέσως πρὸς νότον κειμένην ἔρημον Σίν, ὅπου ἐπεριπάτησε φεύγων κατὰ παραγγελίαν τοῦ Θεοῦ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. (γ'. Βασιλ. ιγ'.—ιδ'.)

§. 127.

Διὰ ποίας συκοφαντίας ἡ Ἰεζάβελ ἐνήργησε νὰ φονεύῃ ὁ Ναβουθαὶ διὰ νὰ ἀρπάσῃ τὸν ἀμπελῶνά του, καὶ ποίαν τιμωρίαν προσέπειν εἰς τὸν Ἀχαάβ διὰ τοῦτο ὁ προφῆτης Ἡλιοῦ :

Εἰς τὰ ἄλλα τῶν ἐγκλήματα ὁ Ἀχαάβ καὶ ἡ Ἰεζάβελ ἐπρόσθεσαν καὶ τοῦτο. Πλησίον τοῦ βασιλικοῦ κήπου τοῦ Ἀχαάβ εἶχεν ἀμπελῶνα ὁ Ναβουθαί, ὅστις ἦτο ἀπὸ τὴν Ἰσραήλ πόλιν τῆς φυλῆς Ἰσάχαρ ἐπίσημον, χρησιμεύουσαν ἐνίοτε καὶ ὡς πρωτεύουσαν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ. Ὁ Ἀχαάβ ἐζήτησε νὰ ἀγοράσῃ τὸν ἀμπελῶνα τοῦτον, διὰ νὰ τὸν προσαρτήσῃ εἰς τὸν κήπόν του. Ἀλλ' ὁ εὐσεβὴς Ναβουθαὶ δὲν ἔστερξε, διότι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἀπηγόρευε τὴν διὰ παντός ἀπαλλοτριώσιν τῆς περιουσίας. Ὁ Ἀχαάβ ἦλθε περίλυπος εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἡ Ἰεζάβελ τὸν ἐπαρηγόρησε λέγουσα, ὅτι αὐτὴ θὰ διορθώσῃ τὴν ὑπόθεσιν· καὶ παρευθὺς ἔγραψεν ἐπιστολὴν μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Ἀχαάβ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἄρχοντας τῆς πόλεως, ὅπου ἐκατοίκει ὁ Ναβουθαί, διατάττουσα νὰ παρουσιάσωσι ψευδομάρτυρας λέγοντας, ὅτι ὁ Ναβουθαὶ ἐβλασφήμησε τὸν Θεὸν καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τότε νὰ διατάξωσι νὰ λιθοβοληθῇ. Καὶ τρώντι ὁ Ναβουθαὶ συκοφαντηθεὶς τοιοιυτοτρόπως ἐλιθοβολήθη, καὶ ὁ Ἀχαάβ ἐκληρονόμησε τὸν ἀμπελῶνα. Ἀλλὰ, ἐν ᾧ

ἔχαιρε διὰ τὴν ἀπόκτησιν ταύτην ὁ ἀσεβὴς βασιλεὺς, ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον αὐτοῦ ὁ Ἥλιος, καὶ τὸν λέγει, Ἐρρόνευτες καὶ ἐκκληρονόμησες τὸν Ναβουθαί, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔρρευσεν τὸ αἷμα τοῦ Ναβουθαί, θά βρῶσθαι καὶ τὸ ἰδικόν σου· τὰ ἴδια δὲ θά πάθῃ καὶ ἡ Ἱερζάβελ. Ὁ δὲ λόγος οὗτος ἐξεπληρώθη, διότι ὁ Ἀχαάβ ἐκστρατεύσας μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Συρίαν ἐρρονεύθη. (904 π. Χ.) (γ'. Βασιλ. κ').

§. 128.

*Ἐμεινε πολὺν καιρὸν εἰς τὴν γῆν ὁ Ἥλιος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχαάβ, καὶ πῶς ἀνελήφθη ἔμπροσθεν τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἑλισσαιέ;

Ὁ Ἥλιος δὲν ἔμεινεν ἔπειτα πολὺν καιρὸν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἀνελήφθη ὡς ὁ Ἐνώχ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐκ δὲ τῶν μαθητῶν του ἦτο καὶ ὁ Ἑλισσαιέ, μετὰ τὸν ὅποιον ὁ Ἥλιος ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ Γαλγαλα. Ὁ Ἥλιος εἶπε πρὸς τὸν Ἑλισσαιέ, Κάθου ἐδῶ, διότι ἐγὼ ἀναχωρῶ εἰς Βαιθήλ, ὅπου μὲ ἀποστέλλει ὁ Κύριος. Ἀλλ' ὁ Ἑλισσαιέ εἶπε, Ζῇ ὁ Κύριος, δὲν θὰ σὲ ἀφήσω, καὶ ἦλθεν εἰς Βαιθήλ. Τὴν αὐτὴν προτροπὴν ἐπανελάθεν ὁ Ἥλιος πρὸς τὸν Ἑλισσαιέ καὶ εἰς Ἱεριχώ, ἀλλ' αὐτὸς τὸν ἠκολούθησε, καὶ ἐφθασαν εἰς τὸν Ἰορδάνην. Τότε ὁ Ἥλιος διεχώρισε μετὰ τὴν μετὰ τὴν του τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐπέρασαν ἀμφοτέρω ὡς διὰ ξηρᾶς. Ἠρώτησε δὲ ἐκεῖ ὁ Ἥλιος τὸν Ἑλισσαιέ, τί θέλεις νὰ τὸν κάμῃ πρὶν μεταστῇ ἀπ' αὐτοῦ, Ἐκεῖνος δὲ εἶπεν, Ἄς ἔλθῃ διπλοῦν τὸ πνεῦμά σου ἐπάνω μου· ὁ δὲ Ἥλιος εἶπεν, Ἐκκλήρυνας τὴν αἵτησίν σου· ἀλλ' ἂν μὲ ἴδῃς ἀναλαμβάνόμενον, θά γίνῃ τοῦτο, ἐὰν δὲ δὲν μὲ ἴδῃς, δὲν θά γείνῃ. Ἐν ᾧ δὲ καὶ οἱ δύο ᾤδοιπόρουσιν συνομιλοῦντες, αἰφνης ἐφάνη ἄρμα πυρίνον μετὰ πύρους, καὶ ἔγεινεν ὡς ἀνεμοστρόβιλος καὶ ὁ Ἥλιος εὐρέθη ἐπὶ τοῦ πυρίνου ἁρματος καὶ μετέστη εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ Ἑλισσαιέ ἐβλεπε καὶ ἐβόα, Πάτερ, πάτερ! ἀλλὰ μετ' ὀλίγον δὲν εἶδε πλέον τίποτε. Τότε ἔσχισε τὰ ἱμάτια του καὶ λαβὼν τὴν μετὰ τὴν, ἥτις ἔπεσεν ἀπὸ τὸν Ἥλιον, ἦλθεν εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ ἐκτύπησε μετὰ αὐτὴν τὰ ὕδατα, ἐπειδὴ δὲ αὐτὰ δὲν διηρέθησαν, ἔκραξε, Ποῦ εἶνε Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἥλιου; Ἐκτύπησε δὲ καὶ δευτε-

ρον καὶ διηρέθησαν, καὶ ὁ Ἐλισσαιὶ ἐπέρασεν ὡς διὰ ξηραῶς.
(δ'. Βασιλ. α'—β'. Παραλ. πν. λβ'—λγ'.)

§. 129.

Τί βλέπομεν εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο κεφάλαιον τῆς περιόδου ταύτης;

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο βλέπομεν τὴν ἀνομίαν καὶ ἰδικίαν προχωροῦσαν ὁσημέραι παραλλήλως μὲ τὴν ἀσέβειαν καὶ εἰδωλολατρείαν, ἕως οὗ ἐκορυφώθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μιανοῦ ζεύγους τοῦ Ἀχαάβ καὶ τῆς Ἰεζάβελ. Ἀλλ' ἤδη βλέπομεν ἀπὸ ἄλλο μέρος νὰ ἀναθάλλῃ καὶ ν' ἀπορέρῃ τοὺς ἀγλαωτέρους τῆς καρποῦς ἢ προφητείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ὁλόκληρος ἡ περίοδος αὕτη, καὶ περὶ τῆς ὁποίας εἶχε λάβῃ τὴν δέουσαν πρόνοιαν ὁ Σαμουὴλ κρατύνων τὰς προφητικὰς σχολὰς, ἐξ ὧν ἐμελλαν νὰ ἐξελθωσιν οἱ ἱερεῖς καὶ θεόπνευστοι ἄνδρες, ὅσοι ἐμελλαν νὰ κτυπήσωσι κατακέφαλα τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀνομίαν, χωρὶς νὰ πτοηθῶσι τοὺς βασιλεῖς καὶ ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας. Ὅθεν, ὅταν ἡ κακία ἐβασίλευσε καὶ ἐκορυφώθη, τότε ἐβασίλευσε καὶ ὁ ἔνθεος ζῆλος τῆς προφητείας. Τότε καὶ ὁ μέγας προφῆτης Ἰλίου, διὰ νὰ καταβάλλῃ τὴν πλημμυρήσασαν δύναμιν τῆς ἀσεβείας καὶ εἰδωλολατρείας, ἐνδύεται δύναμιν ἐξ ὕψους, ἄγνωστον πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ὁ λαὸς βλέπει περιδεῆς καὶ κατεπτοημένος τὸν ἐκτακτὸν ἄνδρα νὰ ὁμιλῇ πρὸς τοὺς ἀσεβεῖς βασιλεῖς ὅπως ἄλλοτε ὁ Μωϋσῆς πρὸς τὸν Φαραὼ, καὶ ὅπως ἐκεῖνος νὰ τιμωρῇ τὴν ἀσέβειαν μὲ φοβεράς καὶ ὑπερφρεῖς πληγὰς. Τοιοῦτον προφῆτην πρὸ πολλοῦ δὲν εἶχεν ἔδῃ ὁ Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἦτο ἀνάγκη ὅμως ἕνεκα τῆς ὑπερπλεονασίας ἀνομίας καὶ ἀσεβείας, ἐὰν δὲν ἐμελλε νὰ ἐξαφανισθῇ ὁλοτελῶς ἡ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΥΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ, ΗΤΟΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 747 π. Χ.

§. 130.

Ἀνάλαβε καὶ συνόψισε τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλείου Ἰούδα ἀπὸ τοῦ Ῥοβοάμ μέχρι τῆς εἰς θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Ἰωσαφάτ:

Ἔως ἐδῶ εἶδομεν τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλείου Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ

Ἰεροβοάμ μέχρι τοῦ Ἀχαάβ. Ἐδῶ ἀναλαμβάνομεν συντόμως τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλείου Ἰούδα. Εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦτο ἐπεκράτησε σχεδὸν πάντοτε ἡ νόμιμος δυναστεία τοῦ Δαυίδ· διὰ τοῦτο καὶ ἔλειψαν ἀπὸ αὐτὸ αἱ στάσεις καὶ οἱ δυναστικοὶ πόλεμοι. Καὶ δὲν ἔλειψαν μὲν ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ Ἰούδα καὶ ἀσεβεῖς βασιλεῖς, ἀλλὰ πολλακίς ὅμως ὑπερίσχυεν ἡ εὐσέβεια, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ βασιλεῖον τοῦτο ἐκράτησε περισσότερον καιρὸν.

Ὁ πρῶτος βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα Ῥοβοάμ, ἀφ' οὗ εἰς ὅλον σχεδὸν τὸ διίστημα τῆς βασιλείας του ἐπολέμει μὲ τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ Ἰεροβοάμ, ἀπέθανεν ἐν ἔτει 971 π. Χ., καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ εὐσεβὴς υἱὸς του Ἀθιά, τοῦτον δὲ βασιλεύσαντα τρία ἔτη (971—968 π. Χ.) διεδέχθη ὁ υἱὸς του Ἀσά, ἀρεστὸς γενόμενος καὶ αὐτὸς εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν εὐσέβειάν του. Ἐβασίλευσε δὲ τεσσαράκοντα ἐν ἔτη καὶ ἀποθανόντα διεδέχθη αὐτὸν ὁ υἱὸς του Ἰωταφάτ (927 π. Χ.). (6' Βασιλ. ιδ'—ιε', 6' Παραλ. πν. ιδ'—ιδ'.)

§. 131.

Τί πράξας ὁ Ἰωταφάτ ἰδοὺπαρέστητε τὸν Κύριον καὶ ἐκινδύνευσεν συστρατεύσας μετὰ τοῦ Ἀχαάβ κατὰ τῶν Συρίων, καὶ πῶς ἀπέκρουσε τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἀρμανιτῶν;

Ὁ Ἰωταφάτ ἦτο εὐσεβέστατος καὶ συνετώτατος βασιλεὺς, ὅθεν καὶ ἡ βασιλεία του ὑπῆρξε πρόξενος πολλῶν ἀγαθῶν, διότι καὶ ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀρετὴ ἰσχυσε καὶ ἐδοξάσθη εἰς τὰς ἡμέρας του, καὶ εἰρήνην μακράν ὁ λαὸς ἀπῆλαυσεν. Ἀλλ' ὁ ἄλλως φρόνιμος οὗτος βασιλεὺς θελήσας, ὡς φαίνεται, νὰ πύτῃ πᾶσαν ἀφορμὴν ἑρίδος μεταξὺ τῶν δύο ἐβραϊκῶν βασιλείων, ὑπέπεσεν εἰς τὸ σφάλμα νὰ συγγενεύσῃ μὲ τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐνύμφευσεν τὸν υἱόν του Ἰωράμ μὲ τοῦ ἀσεβοῦς Ἀχαάβ τὴν ἀσέβη θυγατέρα Γεθολίαν. Ἐκτοτε ὁ Κύριος ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τῶν Ἰωταφάτ καὶ ἀπὸ τῶν οἰκόν του. Ὅθεν καὶ ἐπισκερθεὶς τὸν πενθηρόν τι τοῦ Ἀχαάβ ὁ Ἰωταφάτ καὶ συμμαχήσας παρυσύρθη εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τὴν πρόβρῃσιν τοῦ προφήτου Ἠλίου, ὅπου κινδυνεύσας ὀλίγον ἔλειψε νὰ φονευθῇ· ἀλλ' ἐπεκαλέσθη θερμῶς τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, ὅστις ἐλεήσας ἔσωσεν αὐτόν.

ἀπὸ τὸν θάνατον. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ μετανοήσας ἀπὸ καρδίας, ἀπέκρουσε μὲ τὴν θείαν βοήθειαν τὴν πολυάριθμον καὶ φοβεράν ἐπιδρομὴν τῶν εἰσβαλόντων Ἀμμανιτῶν. (γ' Βασιλ. κβ'. 6' Παραλπμν. ιζ'—κα.)

§. 132.

Ποῖός τις ἦτο ὁ διάδοχος τοῦ Ἰωσαφάτ Ἰωράμ καὶ ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν υἱὸς τοῦ Ὁχοζίας;

Τὸν Ἰωσαφάτ διεδέχθη (902 π. X.) ὁ Ἰωράμ, ἀνόμιος μὲ τὸν πατέρα του, ὅμοιος δὲ μὲ τὴν γυναῖκά του Γοθολίαν καὶ τὸν πενθερόν του Ἀχαάβ κατὰ τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν κακουργίαν. Οὗτος ἅμα ἀναβάς τὸν θρόνον ὡς πρωτότοκος ἐφόνευσε τοὺς ἐξ ἀδελφούς του, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ πατήρ εἶχε χάριση πολλὰ πλοῦτη. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐπιδραμόντες οἱ Φιλιστῆται καὶ ἄλλοι ἐχθροὶ καὶ εἰσορμήσαντες ἕως εἰς αὐτὸ τὸ παλάτιον τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως, ἤρπασαν καὶ τὰ πλοῦτη του καὶ τοὺς υἱούς ἀκόμη καὶ τὰς θυγατέρας του. Ἐν τέλει δὲ ὁ Ἰωράμ ἀπέθανε (894 π. X.) θάνατον ἐλεεινὸν ἕνεκα κακῆς νόσου μετὰ ὀκτὼ ἐτῶν βασιλείαν, καὶ τὸν διεδέχθη ὁ μικρότερος υἱὸς τοῦ Ὁχοζίας, ὁ μόνος σωθεὶς ἀπὸ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ἀλλοφύλων. Καὶ οὗτος δὲ βαδίσας εἰς τὰ Ἰνχη τοῦ πατρὸς του, ἀποθνήσκει κακῶς μετὰ ἐνὸς ἔτους βασιλείαν (863 π. X.). (δ' Βασιλ. η—θ', 6' Παραλπμν. κα—κβ'.)

§. 133.

Πῶς ἐκθρονίζεται ἡ ἀσεβὴς Γοθολία καὶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν θρόνον ὁ Ἰωάς;

Τότε ἡ ἀσεβὴς αὐτοῦ μήτηρ Γοθολία φρονεῖ διὰ τοῦ πιστοῦ της Ἰηοῦ πάντας τοὺς ἐκ βασιλικοῦ αἵματος, καὶ καταλαμβάνει τὸν θρόνον (893 π. X.). Ἐνὰ δὲ μόνον τὸν Ἰωάς, υἱὸν τοῦ Ὁχοζίου, κατάρθωσε νὰ ὑπερπάσῃ ἡ Ἰωσαβέε, ἀδελφὴ τοῦ Ὁχοζίου καὶ γυνὴ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαέ, τὸν ὅποιον καὶ ἔκρυπεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἀνετράφη εὐσεβῶς διδασκόμενος καὶ παιδευόμενος ὑπὸ τὸν Ἰωδαέ. Μετὰ ἐξ ἔτη, ἀφ' οὗ περὶ τὸν ἀρχιερέα εὐτεβόρρονες προπαρεσκευάσαν τὰ πάντα, ἐπαρουσίασαν δημοσίως τὸ ἑπταετὲς παιδίον εἰς τὸν ναόν, καὶ ἐκεῖ ἀνεκίρουν

αὐτὸν νόμιμον διάδοχον τοῦ Ὁρχοῦ καὶ βασιλέα τοῦ Ἰούδα. Ἡ Γοθολία θελήσασα νὰ καταστρέψῃ τὰ γενόμενα φονεύεται (887 π. Χ.), ὁμοῦ δὲ μὲ αὐτὴν ἐξαφανίζεται καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ὑπ' αὐτῆς προστατευομένη λατρεία τοῦ Βάαλ, διότι ὁ μὲν νῶς τῆς κατηδάρσθη, οἱ δὲ ἱερεῖς τοῦ ἐφονεύθησαν. Εἰς ἐναντίας δὲ τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου ἐλαμπρύνθη καὶ ἐδοξάσθη ἔτι μᾶλλον. (δ' Βασιλ. ια', β' Παραλειπμ. κβ'—κδ'.)

§. 134.

Ποῦτον τέλος εἶδεν ὁ Ἰωᾶς ἐκκλίνας ἀπὸ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ ὁμοῦς του υἱὸς καὶ διάδοχος Ἀμεσσίας;

Ἐν ὧσιν ἔζη ὁ ἀρχιερεὺς Ἰωδαῆ, ἐβάδιζε τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχιερέως διεφθάρη καὶ αὐτός, καὶ ἐπέσυρε καὶ ἑαυτοῦ καὶ κατὰ τοῦ βασιλείου τοῦ τὴν ἐργὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὁ Ἀζαρίας, υἱὸς τοῦ Ἰωδαῆ κατ' ἐμπνευσιν θεῶν ἠθέλησε νὰ νουθετήσῃ τὸν λαὸν καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, ὁ βασιλεὺς διέταξε καὶ τὸν ἐλιθοβόλησαν. Ἀλλὰ δὲν παρῆλθεν ἔτος καὶ ἡ πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωδαῆ ἀγνωμοσύνη αὐτῆς τοῦ Ἰωᾶς ἐτιμωρήθη. Οἱ Σύριοι ἐξῆλθαν μετὰ δυνάμειος φοβεράς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰωᾶς δὲν ἠδυνήθη νὰ σωθῇ ἄλλως εἰμὴ ἀφ' οὗ ἐπρόσφερεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς θησαυροὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔγεινε φόρου ὑποτελὲς εἰς τὸν βασιλέα τῆς Δαμασκού. Ἐπὶ τέλους μετὰ τεσσαράκοντα ἐτῶν βασιλείαν ὁ Ἰωᾶς ἐφονεύθη ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἀπὸ τοὺς δούλους τοῦ (847 π. Χ.). Ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχός τοῦ Ἀμεσσίας, ὃχι εὐσεβέστερος τοῦ πατρός, περιῆλθεν εἰς πόλεμον μὲ τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ Ἰωᾶς, ὁ ὁποῖος τὸν μὲν βασιλέα κατετρόπωσε καὶ ἐζώγησε, κυριεύσας δὲ τὴν Ἱερουσαλήμ, κατηδάφισε τὰ τείχη τῆς καὶ διήρπασε τοὺς ἀπομείναντας θησαυροὺς τῶν ἀνακτόρων καὶ τοῦ ναοῦ. (δ' Βασιλ. ιβ'—ιδ'. β' Παραλπμ κδ'—κε').

§. 135.

Συνόψισε τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ Ἱεροβοὰμ τοῦ β' μέχρι Μαναήμ, καὶ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα ἀπὸ τοῦ Ἀζαρίου μέχρι Ἰωάθαμ:

Ἡ βασιλεία τοῦ Ἰσραὴλ ἐνισχύθη μάλιστα ἐπὶ Ἱεροβοὰμ

τοῦ δευτέρου, ὅστις εὐσεβέστερος παρὰ τοὺς προκατόχους του, ἐκυρίευσεν ὅσας χώρας εἶχεν ἀρπάσῃ ἀπὸ τὸν Ἰσραήλ ὁ Σῦρος βασιλεὺς τῆς Δαμασκού. Συγχρόνως δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα Ὁζίας ἢ Ἀζαρίας, ὁ διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Ἀμεσσίαν (818 π. Χ.), ἔμεινε πιστὸς εἰς τὸν θεῖον νόμον, ἔθεν καὶ κατετρόπωσε μὲν τοὺς Φιλιστίους, ἐκυρίευσεν δὲ πάλιν τοὺς λιμένας τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ ἐτείχιζε τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἄλλας ὑμέρους πόλεις τοῦ κράτους του. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς μετὰ ταῦτα παρεκκλίνας ἀπὸ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἐγείνε λεπρός, καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τὸν θρόνον εἰς τὸν υἱὸν του Ἰωάθαμ. Ἀλλ' εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ ἀνεφύησαν ἐμψύλιοι ἔριδες καὶ πόλεμοι, οἵτινες διήρκεσαν δώδεκα ἔτη. Ὅτε δὲ κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ Μαναῆμ (788 π. Χ.), ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων Φουά, κυριεύσας τὴν Συρίαν, εἰσεβαλε νικηφόρος καὶ εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἰσραήλ, καθυπέταξεν αὐτὰς καὶ κατέστησε φόρου ὑποτέλεις. (δ' Βασιλ. ιδ'—ιέ, 6' Παραλειπμν. κς'—κθ.)

§. 136.

Τί συνέβη εἰς τὰ δύο βασίλεια ἐπὶ τοῦ Ἀχαζ βασιλέως τοῦ Ἰούδα καὶ Φακεὲ βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ;

Τὸν Ἰωάθαμ διεδέχθη ὁ ἀσεβὴς υἱὸς του Ἀχαζ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἰούδα (750 π. Χ.). Κατὰ τοῦ βασιλέως τούτου ἐπῆλθεν ὁ Φακεὲ, υἱὸς Ῥομελίου, βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ, ἑμοῦ μὲ τὸν σύμμαχον Ῥαασσῶν βασιλέα τῆς Συρίας. Ὁ δὲ Ἀχαζ ἀντὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος ἐπεμψε τοὺς ἐχθροὺς τούτους πρὸς τιμωρίαν του, ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν ἀλλοφύλων, τοῦ Θαλγαφθελασσάρ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων. Εἰς μάτην ὁ μέγας καὶ ὑψηλὸς προφήτης Ἠσαίας ἀπέτρεψε τὸν βασιλέα ἀπὸ τὰς μυσταρὰς ταύτας πράξεις, διότι ὁ βασιλεὺς ἔμεινε κωφὸς εἰς τοὺς λόγους τοῦ θεοπνεύστου ἀνδρός. Ὁ Θαλγαφθελασσάρ ἐπέλθων μὲ στρατὸν πολυάριθμον, κατέστρεψε μὲ τὴν Συρίαν καὶ ἐλόκληρον σχεδὸν τὴν χώραν τοῦ Ἰσραήλ, ἀπαγαγὼν καὶ πολλοὺς τῶν κατοίκων εἰς αἰχμαλωσίαν, ἀλλὰ διήρπασεν ἤμως καὶ μέγα μέρος τοῦ Ἰούδα. Ἐβεβήλωσε δὲ καὶ τὸν

ναὸν τοῦ Θεοῦ με ἐθνικὰς θυσίας ὁ ἀσεβὴς βασιλεὺς, καὶ παρέσυρε τὸν λαὸν εἰς τὴν λατρείαν τῶν εἰδώλων (δ' Βασιλ. ις', 6' Παραλειπμν. κη.)

§. 137.

Πῶς ἐγκαινιάσθη ἐκ νέου ἡ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Ἰουδα, καὶ πῶς κατελύθη τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ὠσηὲ διὰ τῆς Ἀσσυριακῆς αἰχμαλωσίας;

Ἐν τούτοις ὁ Ἡσαίας καὶ ἄλλοι προφῆται ἐπρόσπαθουν νὰ ἐπιστρέψωσι τὸν λαὸν ἀπὸ τὴν εἰδωλολατείαν, τοῦτο δὲ κατώρθωσαν, ὅτε ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἀχαζ Ἐζεκίας, ὅστις ἐπανεφέρει τὴν ἀρχαίαν λατρείαν, καὶ ἐξήγγισεν ἐπισήμως καὶ πανηγυρικῶς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Ὅτε δὲ διετάξε νὰ ἐορτασθῇ τὸ Πάσχα, συνέρευσεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ πληθὺς λαοῦ, ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε ἀπὸ τὰς ἡμέρας τοῦ Σολομῶντος ἕως τότε, διότι ὁ βασιλεὺς ἐπροσκάλεσε δι' ἐπιστολῶν τοῦ εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα τοὺς κατοίκους ὅχι μόνον τοῦ Ἰουδα ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰσραὴλ. Ἐν τούτοις ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ Ὠσηὲ θέλων νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀσσυρίων ἐζήτησε κρυφίως τὴν συμμαχίαν καὶ βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Σηγώρ. Ἀλλὰ μαθὼν τοῦτο ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων Σαλμανασσάρ ἐπῆλθε μετὰ κραταιᾶς δυνάμεως κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, ἐξεπόρθη μετὰ τριετῇ σχεδὸν πολιορκίᾳ τὴν ὀχυρὰν πρωτεύουσάν τοῦ Ἰσραὴλ Σαμάρειαν, καὶ ἀπήγαγεν εἰς Ἀσσυρίαν δέσμιον τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἐπισημοτέρους κατοίκους αἰχμαλώτους, τοὺς ὁποίους καὶ διεσκόρπισεν εἰς διαφόρους χώρας καὶ πόλεις τοῦ ἀσσυριακοῦ κράτους. Τούναντίον δὲ ἀπέστειλεν εἰς Σαμάρειαν ἀποίκους ἐκ τῶν Ἀσσυριακῶν χωρῶν, οἵτινες συναναμιχθέντες μετὰ τοὺς ὀλίγους ἀπομείναντας Ἰσραηλίτας, συναπετέλεσαν ἔθνος μιγάδων, τοὺς Σαμαρείτας. Τοιοῦτοτρόπως κατελύθη ὀριστικῶς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ ἐν ἔτει 747 π. Χ. (δ' Βασιλ. ιζ').

§. 138.

Τί μὲς διδάσκει τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῆς περιόδου ταύτης;

Οὔτε τοῦ Ἥλιου ἡ ὑπεράνθρωπος δύναμις, οὔτε τῶν λοιπῶν

προφητῶν ὁ ἔνθεος ζήλος ἡδυνήθη ν' ἀναχαιτίσῃ ἀπὸ τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀνομίαν τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ. Τὸ κακὸν ἦτο ἀδιόρθωτον, καὶ ἦτο ἄρα ἀνάγκη κατεπείγουσα μεγίστης τινὸς καὶ φοβερᾶς τιμωρίας. Ἰδοὺ διατί ὁ σκληροτράχηλος καὶ ἀμετανόητος Ἰσραήλ ὑπεβλήθη εἰς τὸν ξενικὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, καὶ διατί οἱ Ἰσραηλῖται αἰχμαλωτισθέντες ἐξεβλήθησαν ἀπὸ τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας καὶ μετωκίσθησαν εἰς τὰς διαφόρους πόλεις καὶ χώρας τοῦ ἀσσυριακοῦ κράτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΗΣ ΑΣΣΥΡΙΑΚΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ.

§. 139.

Διηγῆθητι τὴν ἱστορίαν τοῦ Τωβίτ, πῶς ἀξιώθεις κατ' ἄρχας μεγάλων τιμῶν παρὰ τῶν Ἀσσυρίων. ἐδυστύχησεν ἔπειτα, διὰ τὰ δοκιμασθῆ ἀπὸ τὸν Θεόν;

Μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅτοι ἀπήχθησαν αἰχμαλῶτοι ἀπὸ τὸν Σαλμανασσάρ εἰς Νινευί, τὴν πρωτεύουσαν τῶν Ἀσσυρίων, ἦτο καὶ ἄνθρωπός τις ἐκ τῆς φυλῆς Νεφθαλεῖ, ὀνομαζόμενος Τωβίτ. Ἐκ νεαρᾶς τοῦ ἡλικίας ὁ Τωβίτ ἐτήρησε τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἐξέκλινεν εἰς τὴν ἀσέβειαν καθὼς οἱ πλείότεροι Ἰσραηλῖται. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡγαπᾶτο ἀπὸ τὸν Θεόν, εὗρε χάριν καὶ ἐνώπιον τοῦ Σαλμανασσάρ ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἀξίωμα τι εἰς τὴν αὐλήν του μὲ τὴν ἀδειαν νὰ πηγαίνῃ ἐλευθέρως ὅπου θέλει. Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Σαλμανασσάρ, Σεναχηρίμ κατεπέστε τοὺς Ἰσραηλίτας, ὁ Τωβίτ ἀνεκούριζε παντοιοτρόπως αὐτοὺς τρέφων τοὺς πεινῶντας, ἐνδύων τοὺς γυμνοὺς, καὶ θάπτων τοὺς φονευομένους κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Ὁ Σεναχηρίμ ὀργισθεὶς διὰ τοῦτο διέταξε νὰ φονεύσῃ τὸν Τωβίτ. Καὶ οὗτος μὲν κρυφθεὶς ἐσώθη, ἀλλὰ ἐδημεύθη ἡ περιουσία του, ἡ ὅποια δὲν τοῦ ἀπεδόθη εἰμὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως. Ὁμοῦ μὲ τὴν περιουσίαν ὁ Τωβίτ ἐπανελάβε καὶ τὰς ἀγαθοεργίας του. Ἐν τοῦτοις ὁ Θεὸς θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Τωβίτ, ὡς τοῦ Ἰωβ, τὸν ἐτύφλωσεν. Ἐκεῖνος ὅμως οὔτε ἡγανάκτησεν οὔτε ἐγόγγυσε διὰ τὸ δυστύχημα τοῦτο, ἀλλὰ τὸ ἀπεδέ-

χθη μὲ καρτερίαν καὶ ὑπομονήν. Ἐκτοτε ὁ Τωβίτ περιῆλθεν εἰς ἐσχάτην ἐνδεϊαν, καὶ ἡ γυνὴ του ἠναγκάζετο νὰ ὑφαίνῃ εἰς ξένους οἰκίας διὰ νὰ πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. (Τωβίτ α—ιδ').

§. 140.

Διὰ τί ἡ γυνὴ τοῦ Τωβίτ ἀγανακτεῖ κατ' αὐτοῦ, καὶ ποίας συμβουλὰς καὶ παραγγελίας δίδει ὁ Τωβίτ εἰς τὸν υἱὸν του Τωβίαν, ἀφ' οὗ ἐπαρακάλεσε τὸν Θεὸν νὰ ἀποθάνῃ;

Ἡμέραν τινὰ ἡ γυνὴ του ἔλαβεν εἰς ἀμοιβὴν τοῦ κόπου της ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ καὶ ἐν ἐρίφιον, τὸ ὅποσον ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ὁ Τωβίτ ἀκούσας τοῦτο καὶ φοβηθεὶς μήπως ἡ σύζυγός του τὸ ἔκλεψεν ἀναγκασθεῖσα ἐκ τῆς μεγάλης δυσυχίας, τὴν ἠρώτησε περὶ τούτου. Ἐκεῖνη ἀποκριθεῖσα τῷ εἶπε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐδυσκολεύθη νὰ τὸ πιστεύσῃ, ἠγανάκτησε καὶ τὸν ἐπέπληξε λέγουσα, Ποῦ εἶνε αἱ ἐλεημοσύναι σου; ποῦ αἱ δικαιοσύναι σου; καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ Τωβίτ ἐλυπήθη καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν μὲ θερμὰ δάκρυα νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς θλίψεις καὶ ταλαιπωρίας τῆς ζωῆς, στέλλων εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον. Πιστεύων δὲ ὅτι ὁ Θεὸς ἐμελλε νὰ εἰσακούσῃ τὴν δέησίν του, ἐπροσκάλεσε τὸν υἱὸν του Τωβίαν, νέον περίπου εἰκοσαετῆ, καὶ τοῦ δίδει τὰς ἐξῆς τελευταίας συμβουλὰς καὶ παραγγελίας: Υἱέ μου, ἐὰν ἀποθάνω, θάψῃς τὸ σῶμά μου, τίμα τὴν μητέρα σου, ἐνθυμούμενος πόσα ὑπέφερε διὰ σέ, καὶ μὴ λυπήσῃς ποτὲ αὐτήν. Ὅταν δὲ ἀποθάνῃ, θάψῃς τὴν πλησίον μου. Πᾶσαν ἡμέραν, υἱέ μου, νὰ ἔχῃς τὸν νοῦν σου εἰς τὸν Θεόν, καὶ πρᾶττε τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. Ἀπόρριψε τὴν ἀδικίαν, καὶ φύλαττε τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ δι' αὐτῆς θὰ εὐδοιωθῶσι τὰ ἔργα σου. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τὸν πτωχόν, ἀλλὰ κάμε ἐλεημοσύνην κατὰ τὴν δυνάμιν σου. Ἐὰν ἔχῃς πολλά, δίδε πολλά, ἐὰν δὲ ὀλίγα, δίδε πάλιν ὀλίγα. Ἔσο ἀγνός, υἱέ μου, καὶ μὴ λάβῃς γυναῖκα ἐξ ἀλλοφύλων. Ἀγάπα τοὺς ἀδελφούς σου καὶ ἀποδίωξε ἀπὸ τὴν καρδίαν σου τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ κακίαν, διότι ἡ ὑπερηφάνεια εἶνε ἀπώλεια καὶ ἡ κακία καταστροφή. Ἀπόδος εὐθὺς τὸν μισθὸν εἰς τὸν ἐργάτην σου. Ὅ,τι μισεῖς σύ, μὴ

κάμης σὺ τοῦτο εἰς ἄλλον. Δὸς ἀπὸ τὸν ἄρτον σου εἰς τὸν πτωχόν, καὶ ἀπὸ τὰ φορέματά σου εἰς τὸν γυμνόν. Ζήτει συμβουλὴν ἀπὸ πάντα φρόνιμον, καὶ πάντοτε εὐλόγει Κύριον τὸν Θεόν !

§. 141.

*Αποσταλῆς ὁ Τωβίας νὰ λάβῃ τὸ πρὸς τὸν πατέρα του χρέος τοῦ Γαβαήλ. ποῖον εὐρίσκει συνοδοιπὸρον καὶ ὁδηγόν, καὶ διατί οὗτος λέγει εἰς τὸν Τωβίαν νὰ πιάσῃ τὸν ἰχθύν ἀπὸ τὸν Τίγριν ποταμόν ;

Ἄρ' οὐ ἔδωκεν εἰς τὸν υἱόν του τὰς συμβουλὰς ταύτας, ὁ Τωβίτ εἰς τὸ τέλος τὸν εἶπεν, ὅτι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐδάνειτε δέκα τάλαντα εἰς τὸν Γαβαήλ, ὅστις κατοικεῖ εἰς Ῥάγους τῆς Μηδίας. Ὁ Τωβίας ὑπεσχέθη εἰς τὸν πατέρα του ὅτι θὰ φυλάξῃ πάσας τὰς συμβουλὰς καὶ παραγγελίας του, ἀλλὰ τὰ δέκα τάλαντα, εἶπε, δὲν γνωρίζω πῶς νὰ τὰ συναξίω, διότι δὲν γνωρίζω τὸν Γαβαήλ. Τότε ὁ Τωβίτ ἔδωκεν εἰς τὸν υἱόν του τὸ ἐμῶλογον τοῦ Γαβαήλ, καὶ τοῦ εἶπε νὰ ζητήσῃ συνοδοιπὸρον τινά, ὅστις νὰ τὸν ὁδηγήσῃ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Γαβαήλ. Ἐξελθὼν δὲ ὁ Τωβίας εὗρε τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ, τὸν ὁποῖον ἐκλαβὼν ὡς ἀνθρώπον ἠρώτησεν, ἂν γνωρίζει τοὺς Ῥάγους τῆς Μηδίας. Ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν ὅτι τοὺς γνωρίζῃ καὶ ὅτι πολλάκις κατέλυσεν εἰς τοῦ Γαβαήλ. Μισθώσας λοιπὸν αὐτὸν ὡς συνοδοιπὸρον καὶ ὁδηγόν ὁ Τωβίας, καὶ ἀποχαιρετήσας τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του, ἦτις ἐκλαίει καὶ ἦτο ἀπαρηγόρητος, ἀνεχώρησεν. Ὅτε οἱ δύο συνοδοιπόροι ἔφθασαν εἰς τὸν Τίγριν ποταμόν, κατέλυσαν ἐκεῖ, καὶ ὁ Τωβίας κατέβη νὰ λουθῇ εἰς τὸν ποταμόν. Ἐξαίφνης ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὰ ὕδατα ἰχθύς μέγας, ὅστις ἠθέλησε νὰ τὸν καταπίῃ. Ἀλλὰ κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἀγγέλου ὁ Τωβίας ἀπέσυρεν εἰς τὴν ξηρὰν τὸν ἰχθύν καὶ σχίσας αὐτόν, τὸ μὲν κρέας του ψήσας ἔλαβε διὰ τὸν ὁρόμον, τὴν δὲ καρδίαν του, τὸ ἦπαρ καὶ τὴν χολὴν ἐφύλαξε, διότι ὁ ἄγγελος τοῦ εἶπεν ὅτι ὁ ἐνοχλούμενος ἀπὸ δαιμόνιον ἢ πνεῦμα πονηρὸν ἐλευθερώνεται, ἔὰν καπνίσῃ τις τὸ ἦπαρ καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἰχθύος τούτου, καθὼς καὶ ὁ ἔχων λευκώματα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀναβλέπει, ἔὰν χρυσθῇ τοὺς ὀφθαλμοὺς μετὰ τὴν χολήν.

§. 142.

Τί λέγει ὁ ἄγγελος Ῥαφαήλ εἰς τὸν Τωβίαν, ὅτε ἔφθασαν εἰς τὰ Ἐκβάτα-
να τῆς Μηδίας καὶ πῶς ὁ Τωβίας νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ συγγενοῦ του
Ῥαγοῦ ἤν;

Ὅτε ἔφθασαν εἰς τὰ Ἐκβάτανα ὁ ἄγγελος εἶπεν εἰς τὸν νέον,
Ἀδελφέ, ἐδῶ κατοικεῖ ὁ Ῥαγουήλ συγγενής σας καὶ εἰς αὐτοῦ
θὰ καταλύσωμεν. Ἐγὼ θὰ τὸν παρακινήσω νὰ σὲ δώσῃ τὴν
θυγατέρα του Σάρραν, ἥ ὅποια εἶνε ὠραῖον καὶ φρόνιμον κορά-
σιον, καὶ θὰ σοῦ τὴν δώσῃ, διότι σὺ μόνος εἶσαι συγγενής, καὶ
κατὰ τὸν νόμον πρέπει νὰ δοθῇ εἰς σέ. Ὁ Τωβίας ἀπεκρίθη
πρὸς τὸν ἄγγελον καὶ εἶπεν, Ἀδελφέ, ἤκουσα ὅτι ἡ κόρη αὕτη
ἐδόθη εἰς ἐπτὰ ἄνδρας, καὶ ὅτι ὅλοι ἀπέθαναν τὴν πρώτην νύ-
κτα διότι ἡ νέα ἔχει δαιμόνιον. Φοβοῦμαι λοιπὸν μὴ ἀποθάνω
καὶ ἐγὼ, καὶ μείνωσιν οἱ γονεῖς μου μόνοι θρηνοῦντες. Μὴ φοβοῦ
ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος, τὸ δαιμόνιον, διότι ἀμέσως θὰ φύγῃ, καθὼς
καύσῃς τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἥπαρ τοῦ ἰχθύος, καὶ καπνίσῃς μὲ
τὸν καπνὸν τὴν Σάρραν. Εἰσῆλθαν λοιπὸν καὶ οἱ δύο εἰς τὴν οἰ-
κίαν τοῦ Ῥαγουήλ, ὅστις ἅμα ἰδὼν τὸν Τωβίαν, εἶπε πρὸς τὴν
γυναῖκά του, Πόσον ὁ νέος οὗτος ὁμοιάζει μὲ τὸν ἐξαδελφόν μου!
Στραφεὶς δὲ πρὸς τοὺς ξένους εἶπε, Πόθεν εἰσθε ἀδελφοί; Ἀπὸ
τοῦ υἱοῦ τοῦ Νεφθαλεὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῆς Νινευί, ἀπεκρί-
θησαν ἐκεῖνοι.—Γνωρίζετε τὸν Τωβίτ; ὕγιαίνει; Μάλιστα, εἶ-
παν ἐκεῖνοι καὶ ζῇ καὶ ὕγιαίνει. Ὁ δὲ Τωβίας εἶπεν ὅτι ὁ Τωβίτ
εἶνε ὁ πατήρ του. Ὁ Ῥαγουήλ ἀκούσας τοῦτο ἀνεπήδησε καὶ
καταβιλήσας αὐτὸν μὲ δάκρυα, τὸν εὐλόγησε καὶ εἶπε, Τοῦ κα-
λοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου υἱέ! Ἀκούσας δὲ ἔπειτα ὅτι ὁ Τωβίτ
ἐτυφλώθη, ἐλυπήθη πολὺ καὶ ἐκλαυτεν, αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός
του καὶ ἡ θυγάτηρ των Σάρρα. Ἐν τούτοις ἡτοιμάσθη τράπεζα
ἀλλ' ὁ Τωβίας εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον, Ἀδελφέ, λάλησε περὶ τῆς
ὑποθέσεως· καὶ ὁ ἄγγελος ἐλάλησε πρὸς τὸν Ῥαγουήλ, ὅστις
εἶπε πρὸς τὸν Τωβίαν, Ἡ κόρη μου εἶνε ἰδική σου, ἀλλὰ μάθε
ὅτι ἐπτάκις ἤδη ἐνυμφεύθη, καὶ οἱ ἐπτὰ ἄνδρες ἀπέθαναν εὐθύς·
τώρα ὁμοῦς φάγε καὶ πίε καὶ εὐθύμησε. Ἀλλ' ὁ Τωβίας, Δὲν θὰ

φάγω, ὑπέλαβε, πρὶν τελειώσῃ τὸ πρᾶγμα. Τότε ὁ Ῥαγουήλ ἐκάλεσε τὴν θυγατέρα του Σάρραν καὶ λαβὼν ἐκ τῆς χειρὸς τὴν παρέδωκεν εἰς τὸν Τωβίαν ὡς σύζυγόν του, καὶ ἡλύγησε τοὺς δύο νεονύμφους. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφαγαν, συνέταξεν ὁ Ῥαγουήλ τὸ προικοσύμφωνον, καὶ ἡ σύζυγός του Ἔδνα ἦλθεν εἰς τὸ δωματίον, ὅπου ἦτο ἡ Σάρρα κλαίουσα, διότι ὡς φαίνεται, ἐφοβεῖτο ὅτι καὶ ὁ νέος τῆς σύζυγος ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ. Ἀλλ' ἡ μήτηρ τῆς τὴν ἐπαρηγόρει λέγουσα, ὅτι Θεὸς θὰ τοὺς λυπηθῇ καὶ θὰ μεταστρέψῃ τὴν λύπην τῆς ταύτης εἰς χαράν. Καὶ τῶνόντι ὁ Τωβίας ἀκολουθήσας τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀγγέλου δὲν ἔπαθε τίποτε. Τὸ δὲ πρῶτ' ἦλθεν ὁ ἄγγελος κατὰ παράκλησιν τοῦ Τωβίου εἰς Ῥάγους πρὸς τὸν Γαβαήλ, ἐξώφησε τὸ ὁμολογον καὶ ἐπροσκάλεσε καὶ τὸν Γαβαήλ, ὡς συγγενῇ, εἰς τοὺς γάμους. Ἦλθε δὲ οὗτος ἐκεῖ προθύμως καὶ οἱ πάντες ἐώρτασαν τοὺς γάμους τοῦ Τωβίου καὶ τῆς Σάρρας δεκατέσσαρας ἡμέρας. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ νεόνυμφοι λαβόντες τὴν εὐλογίαν τῶν γονέων τῶν ἀνεχώρησαν.

§. 143.

Περίγραψε τὴν ἀνυπόμονον προσδοκίαν τῶν γονέων τοῦ Τωβίου καὶ τὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασίν των, ἀφ' οὗ ἔρθεσε μὲ τὴν Σάρραν οὗτος καὶ ἐθεράπευσε καὶ τὸν πατέρα του ἀπὸ τὴν τύφλωσιν;

Ἐν τούτοις οἱ γονεῖς τοῦ Τωβίου, βλέποντες ὅτι ὁ υἱὸς των ἤρχησε νὰ ἐπιστρέψῃ, ἤρχισαν νὰ ἀνησυχῶσιν. Ἡ σύζυγος μάλιστα τοῦ Τωβίτ' Ἄννα ἐκλαίει καὶ ἐθρῆνεί ἀπαρηγόρητα. Ἡρ-
 χετο δὲ καθ' ἑκάστην ἑξω τῆς πόλεως καὶ ἐβλεπε πρὸς τὸν ὁδόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ υἱὸς τῆς. Ὅτε οἱ συνοδοιπόροι ἐπιστρέφοντες ἐπλησίασαν εἰς τὴν Νινευί, ὁ ἄγγελος εἶπεν εἰς τὸν Τωβίαν νὰ προχωρήσωσιν ὀλίγον αὐτοί, ὁ σκύλλος ὅμως τοῦ Τωβίου, ὁ ὁποῖος εἶχε παρακολουθήσῃ τὸν κύριόν του εἰς ὅλην ταύτην τὴν ὁδοποιρίαν, ἔτρεξεν ἐμπρὸς ἀπὸ ὅλους. Εἶδεν ἡ Ἄννα μακρὸθεν τὸν σκύλλον ἐρχόμενον, καὶ ἡ καρδία τῆς ἐσπίρτησεν ἀπὸ τὴν χαρὰν, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδε καὶ τὸν υἱὸν τῆς μὲ τὸν ἄγγελον. Ἐδράμε δὲ παρευθὺς εἰς τὸν γέροντα Τωβίτ καὶ

ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσιν τοῦ υἱοῦ τῆς. Ὁ γέρων ἀναπηδήσας ἔτρεξεν εἰς προῦπάντησιν, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο ὡς προσκόπτων διὰ τὴν τυφλωσιν. Ἡ Ἄννα ἐν τούτοις ἔδραμεν ἀνυπομόνως καὶ ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλον τοῦ υἱοῦ τῆς λέγουσα, Ἥλθες, τέκνον μου, σὲ εἶδα, τώρα ἄς ἀποθάνω, καὶ ἔκλαυσαν ἀμφοτέροι. Ἐφθασε δὲ μετ' ὀλίγον καὶ ὁ γέρων χειραγωγούμενος, καὶ ἡσπασθη τὸν υἱόν του χύνων δάκρυα, τότε ὁ Τωβίας ἔχρισε μὲ τὴν χολὴν τοῦ ἰχθύος τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ πατρὸς του, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἔπεσαν ὡς λεπίδες λευκώματος καὶ ὁ γέρων ἀνέβλεψεν. Ἡ χαρὰ ὄλων τὴν ὥραν ἐκείνην ἦτο ἀπερίγραπτος, ὁ δὲ Τωβίτ ἀνεφώνησε, Σὲ εὐχαριστῶ, Κύριε ὅτι μὲ ἐπαίδευτες καὶ πάλιν μὲ ἐλέησες. Τώρα βλέπω μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸ ἀγαπητόν μου τέκνον, τὸν Τωβίαν. Μετ' ὀλίγον ἔφθασε καὶ ἡ Σάρρα, τὴν ὁποίαν ἔδειχθησαν χαίροντες οἱ γονεῖς τοῦ Τωβίου καὶ ἠυλόγησαν καὶ συγκαλέσαντες τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους των ἐώρτασαν τὸν γάμον ἡμέρας ἑπτά.

§. 144.

Πῶς ἀποφασίζει ὁ Τωβίτ καὶ ὁ Τωβίας νὰ ἀνταμείψωσι τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ, καὶ τί πράττει οὗτος ;

Ἐν τούτοις ὁ Τωβίας διηγήθη εἰς τὸν πατέρα του τὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἐκδουλεύσεις τοῦ συνοδοιπόρου, δὺο καὶ ἀπεράστισαν καὶ οἱ δύο ἐκ συμφώνου νὰ τὸν προσφέρωσιν εἰς ἀμοιβὴν τὸ ἥμισυ τῶν ὕσα εἶχαν φέρῃ ἐκ τῆς ὁδοιπορίας. Ἐπροσκάλεσαν λοιπὸν τὸν ἄγγελον, ὅστις ἀκούσας τὴν πρότασιν των παρέλαβεν αὐτοὺς εἰς παράμεραν τόπον, καὶ ἐκεῖ ἀφ' οὗ τοὺς ἔδωκε πολλὰς καλὰς καὶ χρησίμους συμβουλὰς, ἀνεκαλύφθη ἐπὶ τέλους λέγων, Ἐγὼ εἰμαι ὁ Ῥαφαήλ, εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων, οἵτινες ἀναφέρουσι πρὸς τὸν Κύριον τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων. Ἀμὰ ἀκούσαντες τὸν λόγον τοῦτον ὁ Τωβίτ καὶ ὁ Τωβίας, ἔγειναν ἔμφοβοι καὶ πεισόντες ἐπροσκύνησαν, ὁ δὲ Ῥαφαήλ ἔγεινεν ἄφαντος. Ὁ Τωβίτ καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Τωβίας διήγαγον βίον θεάρεστον, καὶ ἀπέθαναν ἐν εἰρήνῃ, ἀφήσαντες ἀπογόνους, οἵτινες ἐκληρονόμησαν τὰς ἀρετὰς τῶν πατέρων των.

§. 145.

Τί μᾶς διδάσκει τὸ κεφάλαιον τοῦτο;

Ἡ συγκινητικὴ καὶ ὠραία αὕτη ἱστορία τοῦ Τωβίτ μᾶς διδάσκει πῶς ὁ πιστὸς εἰς τὴν λατρείαν καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ Ἰσραηλῆτις οὗτος ἠδυνήθη, αἰχμάλωτος ξένος καὶ ὑπὸ ξένον κράτος, νὰ γείνη τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς. Ὁ Θεὸς δοκιμάζει τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ μὲ τὰς σκληροτάτας δοκιμασίας, ἀλλ' αὐτὸς οὐδαμῶς παρεκκλίνει ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς, οὐδ' ἐκρεύγει ποτὲ τὸ στόμα του ἢ ἐλαχίστη βλασφημία ἢ μεμψιμοιρία κατὰ τοῦ Θεοῦ. Τὰ παθήματα δὲ ταῦτα καὶ ἡ δυστυχία ἀντὶ νὰ κλονήσωσιν ἐξ ἐναντίας σπτριζουσιν ἔτι μᾶλλον τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειάν του. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐπὶ τέλους τὸν ἀνταμείβει καὶ πληροὶ γαρῶς καὶ εὐτυχίας τὸ γῆρᾶς του, εὐλογεῖ δὲ τὸν υἱὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους του, οἵτινες ἐμιμήθησαν τὴν εὐσέβειαν τοῦ πατρὸς των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΚΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΠΤΟΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 595 π. Χ.

§. 146.

Ἄρῃ κατελύθη τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ τί συνέβη εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἐζεκίου, καὶ πῶς ἀνεβλήθη ὁ θάνατος τοῦ βασιλέως ἀσθενήσαντος;

Εἰδομεν προηγουμένως πῶς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα κατελύθη καὶ οἱ κάτοικοι αὐτοῦ αἰχμαλωτισθέντες ἀπήχθησαν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀσσυρίων. Ἀλλὰ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα ὑπὸ τὸν εὐσεβῆ βασιλέα Ἐζεκίαν (734—705 π. Χ.) ἀνέλαβε νέαν ζωὴν καὶ δύναμιν. Ἐπειδὴ ὁμως τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας του ὁ Ἐζεκίας ἠρνήθη νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων τὸν φόρον, τὸν ὁποῖον ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν ὁ πατήρ του, ὁ Σενναχηρίμ ἐξεστράτευσε καὶ ἐκυρίευσεν τὰς ὀχυρὰς πόλεις τοῦ Ἰούδα (720 π. Χ.), καὶ ὁ Ἐζεκίας πέμψας πρέσβεις ἐζήτησε συγγνώμην παρὰ τοῦ νικητοῦ, ὅστις ἠρκέσθη εἰς ἀπόζημίωσιν χρηματικὴν, τὴν ὁποίαν διὰ νὰ πληρώσῃ ὁ Ἐζεκίας ὀχι-

μόνον ἐκένωσε τὸ θησαυροφυλάκιον τῶν ἀνακτόρων καὶ τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀφῆρσεν ἔλιν τὸ χρυσίον μὲ τὸ ὅποιον ἦσαν σκεπασμένοι αἱ πύλαι τῆς πόλεως καὶ οἱ στύλοι τοῦ ναοῦ. Ἀλλὰ μετὰ τινα χρόνον ἠθέλησε νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ταπείνωσιν ταύτην ὁ Ἐζεκίας, καὶ ἀπέδιωξε τὴν συμμαχίαν τοῦ ἐχθροῦ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Ταῦτα μαθὼν ὁ Σενναχηρίμ, ἐπανέλαβε τὸν κατὰ τῆς Ἰουδαίας πόλεμον, καὶ ἐλθὼν ἐπολιόρκησε τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐντρομος ὁ Ἐζεκίας ἐπεκαλέσθη τὸ θεῖον ἔλεος, καθὼς καὶ ὁ προφήτης Ἡσαίας, ὁ δὲ Θεὸς ἐσπευσεν εἰς βοήθειαν τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως, διότι ἄγγελος Κυρίου καταβάς ἐθανάτωσεν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδας Ἀσσυρίων, ὁ δὲ Σενναχηρίμ ἐντρομος ἐκ τῆς θεηλάτου ταύτης καταστροφῆς τοῦ στρατοῦ ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ οἴκαδε ἄπρακτος. Ἐν τούτοις ὁ Ἐζεκίας ἠσθένησε βαρέως, καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ προφήτης Ἡσαίας λέγει, Διάταξε τὰ τοῦ οἴκου σου, ἐπειδὴ ἀποθνήσκεις. Ὁ Ἐζεκίας περιδεὴς γενόμενος ἐγράφη πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ μετὰ δακρύων παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τὸν σώσῃ. Καὶ τῶνόντι ὁ Κύριος εἰσακούσας τὴν δέησίν του τὸν ἀνήγγειλε διὰ τοῦ Ἡσαίου, ὅτι τοῦ χαρίζει ἀκόμη δεκαπέντε ἔτη, καὶ ὅτι θὰ κτυπήσῃ καὶ θὰ ἀποδιώξῃ τοὺς Ἀσσυρίους.

§. 147.

Πῶς ἐτιμωρήθῃ ὁ διάδοχος τοῦ Ἐζεκίου Μανασῆς διὰ τὴν ἀσέβειάν του, πῶς μετενόησεν ἔπειτα, καὶ διὰ τί ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων τὸν γαμβρὸν του Ὀλοφέρνην κατὰ τῆς Ἰουδαίας;

Τὸν Ἐζεκιάν διεδέχθη (785 π. Χ.) ὁ δωδεκαετὴς υἱὸς αὐτοῦ Μανασσῆς, βασιλεὺς εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἀσεβὴς καὶ τυραννικός, διότι ἔχει μόνον ἐπροστάτευσεν τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ ἀνεμίχθη εἰς ὅλα τῶν εἰδωλολατρῶν τὰ βδελύγματα, ἀλλὰ καὶ κατεδίωξεν ἀπηνῶς τοὺς προφῆτας, τοὺς ὁποίους εἶχε σεβασθῇ ὁ πατὴρ του, καὶ ἔχυσε ποταμούς, αἱμάτων. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν ἁθῶν, διότι ἔστειλε κατ' αὐτοῦ τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων Ἀσρδάν, διάδοχον τοῦ Σενναχηρίμ, ὅστις εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ αἰχμαλωτίσας μετὰ πολλῶν ἄλ-

λων καὶ αὐτὸν τὸν Μανασσῆν ἀπήγαγε δέσμιον εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ δὲ ὁ Μανασσῆς ἐσωρρονίσθη, καὶ ἐκτείνοντας τὸν Θεὸν ἐζήτησε συγχώρησιν τῶν ἀνομιμμάτων του, τὴν ὁποίαν καὶ ἔλαβεν. Ἀποκατασταθεὶς δὲ καὶ πάλιν εἰς τὴν βασιλείαν, διήγαγεν ἐν εὐσεβείᾳ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του. Ἐν τούτοις ὁ διάδοχος τοῦ Ἀσσυριακοῦ θρόνου ἠθέλησε νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὴν σκιάν τῆς ἀνεξαρτησίας, ἣτις εἶχε μείνῃ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ὅθεν καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Ὀλερέρνης ἐκτρατεύσας εἰς Ἰουδαίαν ἐπολιόρκησε τὴν Βετυλούαν. Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ἡ πόλις ἀντείχεν, ἀλλ' ἂν οὐ οἱ ἐχθροὶ ἀπέκοψαν τὸ ὕδωρ, εἰ κάτοικοι ἀπελπισθέντες ἀπεφάσισαν νὰ παραδοθῶσιν. Ἐπὶ τέλους ἦλθεν εἰς τοὺς πολιορκουμένους βοήθεια, ἀλλ' ὅχι ὅπως καὶ ὅθεν ἐπεριμένετο. (δ' Βασιλ. κ', Ἰ. υδ' θ' Β', ε' Παραλειπμ. λγ'.)

§. 148.

Διηγέθητι τὸ ἡρώϊκον κατόρθωμα τῆς Ἰουδ' θ'.

Εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην Βετυλούαν ἔζη χήρα τις ὠραία, πλουσία καὶ εὐτεβής, ὀνόματι Ἰουδ' θ'. Ακούσασα ὅτι οἱ περὶ τὸν ἀρχιερεῖα ἀπεφάσισαν νὰ παραδώτωσι τὴν πόλιν μετὰ πέντε ἡμέρας, ἔστειλε πρὸς δύο ἐκ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τοὺς προσέτρεψε νὰ μὴ ὀλιγοψυχῇσιν τόσοι ἐρήγορα, ἀλλὰ νὰ ἐλπιῶσιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ τὸν παρακαλέσωσι νὰ τὴν βοηθήσῃ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς. Ἀφ' οὗ δὲ προσευχήθη, ἐφόρεσε τὰ λαμπρότερα τῆς φορέματα καὶ στολίδια, ἐξῆλθε μὲ τὴν δουλὴν τῆς ἑξω τῆς πόλεως, καὶ φθάσασα εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, εἶπεν εἰς τοὺς σκοποὺς ὅτι θέλει νὰ ἴδῃ τὸν στρατηγόν, διὰ νὰ τὸν διακινώσῃ μυστικόν τι, μὲ τὸ ὅποιον δύναται νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν. Ἀμέσως ὠδηγήθη εἰς τὴν στρατηγικὴν σκηνήν, ὅπου πεσοῦσα χαμαὶ ἐπροσκύνησε τὸν Ὀλοφέρνην. Ἐκεῖνος ὁμως τὴν ἐσήκωσε μὲ πολλὴν εὐμένειαν, τὴν ἐνεθάρρυνε καὶ τὴν ἠρώτησε πῶς συνέβη τοῦτο, νὰ ἀφήτῃ τὸ ἔθνος τῆς καὶ νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν. Ἐκείνη ἀπεκρίθη ὅτι οἱ πολιορκούμενοι μὴ ἔχοντες τροφάς καὶ ὕδωρ, σκοπεύουσι νὰ σφάξωσι τὰ ζῶα καὶ νὰ πῶσι τὸ αἷμά των, νὰ λάβωσι δὲ τὸν οἶνον καὶ τὸν σίτον καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ θυσιαστηρίου.

ἔθεν ὁ Θεὸς τοὺς ἐγκατέλιπε καὶ θά τοὺς τιμωρήτη. Διὰ τοῦτο
 δὲ καὶ αὐτὴ ἔφυγε μακρὰν αὐτῶν, καὶ ἦλθε νὰ τοῦ τὸ ἀναγγεῖλῃ.
 Οἱ λόγοι τῆς ἤρεσαν εἰς τὸν Ὀλοφέρνην, ὅς τις τὴν ἐπροσκάλεσεν
 εἰς τὴν τράπεζαν, αὐτὴ ὅμως ἤρνῃθη λέγουσα, ὅτι τὰ φαγητὰ
 ἐκεῖνα τῆς εἶνε ἀπηγορευμένα ἀπὸ τὸν νόμον, ὅτι δὲ ἔφαιεν αὐτὴ
 τρόφιμα, τὰ ὅποια εἶνε ἐπιτετραμμένα. Ἀλλ' ἀφ' οὗ τελειώ-
 σουν τὰ τρόφιμά σου, ἠρώτησεν ὁ Ὀλοφέρνης, τί θὰ φάγῃς ;
 Ὡ, πρὶν τελειώσουν, ἀπεκρίθη ἡ Ἰουδιθ, ὁ Θεὸς θὰ ἐκτελέσῃ
 τὸν σκοπὸν τοῦ. Μόνον σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ ἀφίνῃς νὰ ἐξέρχωμαι
 τὸ πρωὶ καὶ τὸ ἑσπέρας διὰ νὰ προτεύχωμαι, καθὼς μὲ διατάσ-
 σει ὁ νόμος μας. Ὁ δὲ Ὀλοφέρνης διέταξε νὰ τὴν ἀφίνωσι νὰ ἐ-
 ξέρχεται πρωὶ καὶ ἑσπέρας ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Τὸ ἑσπέρας τῆς τε-
 τάρτης ὁ Ὀλοφέρνης διέταξε νὰ προετοιμασθῇ συμπόσιον, εἰς τὸ
 ὅποιον προσεκλήθη ἡ Ἰουδιθ μὲ τὴν παράκλησιν νὰ διανυκτερεύ-
 σῃ ἐντὸς τῆς σκηνῆς τοῦ στρατηγοῦ, ἐκεῖνη δὲ ἐδέχθη τὰ πάντα
 προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς. Ἀφ' οὗ δὲ ἐνεδύθη καὶ ἐκαλλωπίσθη
 ἐπιμελῶς, ἦλθε καὶ παρεκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν ἔφαγεν ὅμως
 ἀπὸ τὰ ἰδικὰ τῆς φαγητὰ. Ὁ Ὀλοφέρνης ἦτο ὑπὲρ τὸ σύνθηες
 εὐθυμος, διὸ καὶ ὑπὲρ τὸ σύνθηες πίων ἀπεκοιμήθη, οἱ δὲ λοιποὶ
 μεθυσθέντες καὶ αὐτοὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀνεχωρήσαν, ἀφῆσαντες
 ἐντὸς τῆς σκηνῆς τὸν Ὀλοφέρνην ἀποκοιμηθέντα καὶ τὴν Ἰου-
 διθ. Αὕτη δέ, ἀφ' οὗ ἐπροσκάλεσεν ἐντὸς τῆς σκηνῆς τὴν δούλην
 τῆς, καὶ προσευχήθη, ἔλαβε τὸ ξίφος, τὸ ὅποιον ἐκρέματο ὑπε-
 ράνω τῆς κλίνης, καὶ κτυπήσασα οἷς ἀπέκασε τὴν κεφαλὴν τοῦ
 Ὀλοφέρνου, τὴν ὅποιαν ἔρριψεν εἰς σάκκον, τὸν ὅποιον ἐκράτει
 ἡ δούλη τῆς. Σκεπάσασα δὲ τὸ ἐπίλοιπον σῶμα μὲ τὸ σκέπα-
 σμα τῆς κλίνης, ἐξῆλθε τὸ πρωὶ ἀπὸ τὴν σκηνὴν καὶ ἀπὸ τὸ
 στρατόπεδον κατὰ τὸ σύνθηες, καὶ ἔλθοῦσα εἰς τὴν πόλιν ἔδειξεν
 εἰς τοὺς πρεσβυτέρους τὴν αἰμοσταγὴ κεφαλὴν τοῦ στρατηγοῦ
 τῶν Ἀσσυρίων. Ἡ χαρὰ τῶν πολιορκουμένων διὰ τὸ κατόρθωμα
 τῆς Ἰουδιθ ἦτο ἴση μὲ τὴν ἐκπλήξιν καὶ ἀπελπισίαν καὶ σύγ-
 χυσιν τῶν πολιορκητῶν. Οἱ πολιορκούμενοι ἐξῆλθαν κατὰ τῶν

ἐχθρῶν οἱ ὅποιοι μείναντες χωρὶς στρατηγόν, περιέπεσαν εὐκόλως εἰς ἀταξίαν καὶ σύγχυσιν καὶ κατετροπώθησαν. (Ἰουδιθ ἡ—ιέ.)
§. 149.

Ποῦτοι ἐβασίλευσαν μετὰ τὸν Μανασσῆν. καὶ πῶς ἐπὶ τέλους κατελύθη καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα;

Τὸν Μανασσῆν διεδέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμώς (650 π.Χ.), ὅστις εἰς τὰ δύο ἔτη, ὅπου ἐβασίλευσεν, ἐμιμήθη μόνον τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀνομίαν, ὅχι καὶ τὴν μετάνοιαν τοῦ πατρός του, μέχρις οὗ ἐφρονεύθη εἰς τὴν οἰκίαν του. (648 π. Χ.) Ἐξ ἐναντίας δὲ ὁ διαδεχόμενος αὐτὸν υἱὸς τοῦ Ἰωσίας ἐχρημάτισε βασιλεὺς εὐτεβής, ὅπως ὀλίγοι τῶν πρὸ αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου διὰ τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀνομίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων δὲν παρήλθε, καὶ ἀπεράσισε νὰ καταστρέψῃ καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα. Ὡς ἔργانون δὲ τῆς θείας δίκης καὶ τιμωρίας ἐχρησίμευσαν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Βαβυλώνιοι. Ὁ Ἰωσίας ἐκτρατεύσας κατὰ τοῦ Νεχαώ, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ἐφρονεύθη εἰς Μεγαδδώ, πόλιν κειμένην μὲν ἐν τῇ χώρᾳ τῆς φυλῆς Ἰσάχαρ ἀλλ' ἀνήκουσαν εἰς τὴν φυλὴν Μανασσῆ. Ἐξαγαγόντες δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς μάχης οἱ περὶ αὐτὸν ἔφεραν καὶ ἔθαψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅπου τὸν διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάχαζ. Ἀλλὰ μόλις ἐβασίλευσεν οὗτος τρεῖς μῆνας καὶ ἐπελθὼν ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Νεχαώ τὴν μὲν Ἰουδαίαν κατέστρεψε φόρου ὑποτελῆ, κατεδίωκε δὲ ἀπὸ τὸν θρόνον τὸν Ἰωάχαζ, καὶ ἀνέβησεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἐλιακίμ, μετονομάσας αὐτὸν Ἰωακίμ. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἔζη ὁ προφήτης Ἱερεμίας, ὅστις μὲ γλῶσσαν φλογερὰν ἐζωγράφησε τὰς μελλούσας συμφορὰς τῆς Σιών, καὶ κατεδίωξε μὲν τὸν Ἱερεμίαν ὁ Ἰωακίμ, ἀλλ' αἱ ροβεραὶ προρρήσεις τοῦ προφήτου ἐξεπληρώθησαν· διότι ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀσσυρίων Ναβουχοδονόσορ κατατροπώσας τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου Νεχαώ, ἐκυρίευσεν ὁμοῦ μὲ ἄλλας πολλὰς χώρας καὶ τὴν Ἰουδαίαν, καθὼς καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἔλθων καὶ λαφυραγωγήσας ἀνάκτορα καὶ ναόν, ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον εἰς Βαβυλῶνα τὸν Ἰωακίμ μὲ δέκα χιλιάδας στρατιώτας. Μετὰ τινὰ ὁμοῦ χρόνον

ὁ Ἰωακεὶμ ἠλευθερώθη καὶ ἀνέβη ἐκ νέου εἰς τὸν θρόνον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδοκίμασε καὶ πάλιν ν' ἀποσεύσῃ τὸν ζυγὸν τῶν Βαβυλωνίων, συμμαχῶν μὲ τοὺς Αἰγυπτίους, εἰσέβαλε καὶ πάλιν ὁ Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰσέρχεται νικηφόρος εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅπου φονεύει τὸν Ἰωακεὶμ, καὶ ἀναβιβάζει (606 π. Χ.) εἰς τὸν θρόνον τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωαχεὶμ ἢ Ἰεχονίαν, ὅστις ἐβασίλευσε τρεῖς μόνον μῆνας, καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ θεὸς τοῦ Σεδεκίας. Ὁ φιλόπατρις προφήτης Ἱερειμίας ἐσυμβούλευσε τοὺς πάντας νὰ ὑπομείνωσι μετὰ καρτερίας τὸν ξενικὸν ζυγόν, τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς ἔστειλε διὰ τὰς ἁμαρτίας των. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας στηριζόμενος ὄχι εἰς τὴν θείαν βοήθειαν, ἀλλ' εἰς τὰ ἀπόρητα ὀχυρώματα τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ εἰς τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν τοῦ ὑπεσχέθη ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Ἀπρίης, ἀπεστάτησεν. Τότε εἰσβάλλει τὸ τρίτον ὁ Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν Παλαιστίνην, καὶ ἐλθὼν πολιορκεῖ τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέλους καὶ κυριεύει ἐξ ἐφόδου. Ὁ Σεδεκίας ἠθέλησε νὰ διασωθῇ φεύγων εἰς τὴν ἔρημον, ἀλλὰ συλλαμβάνεται καὶ προσάγεται ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ὅστις ἀφοῦ ἐφόνευσε τοὺς υἱοὺς του, ἐτύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἀπήγαγε δέσμιον εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐλθὼν καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ Ναβουχοδονόσορος Ναβουζαρδάν, κατέκαυσε τὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλήμ, κατηδάφισε τὰ τείχη καὶ ἀπήγαγεν αἰχμαλώτους εἰς Βαβυλῶνα ὅλον τὸν λαόν, ἐκτὸς ὀλίγων μόνον, ἔσους ἀφῆκε διὰ νὰ σκάπτωσι τοὺς ἀγρούς καὶ ἀμπελῶνας, ἀναθέσας τὴν διαίτησιν τῶν ὀλίγων τούτων εἰς τὸν Γοθολιάν. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τινας μῆνας ὁ Γοθολίας ἐδολοφονήθη ἀπὸ τὸν Ἰσμαήλ, καταγόμενον ἐκ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, ὁ ἐναπολειφθεὶς ἐλίγος λαὸς φοβηθεὶς τὴν ἐκ τῆς δολοφονίας ταύτης ἐργὴν καὶ τιμωρίαν τοῦ βασιλέως Ναβουχοδονόσορ, ἐμετενάστευσεν εἰς Αἴγυπτον. Τοιοῦτοτρόπως δὲ κατεστράφη καὶ ἡρημώθη καθ' ὅλοκληρίαν τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα. (595 π. Χ.) (δ' Βασιλ. κα—κβ, ε' Παραλ. πμν. λδ'—λς'.)

§. 150.

Τί παρατηρεῖς εἰς τὸ τελευτάτον τοῦτο κεφάλαιον τῆς ἑκτῆς πέριδος :

Ἡ ἀνεξαχρησία τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰουδα διετηρήθη μακρότερον χρόνον τῆς τοῦ Ἰσραήλ, διότι καὶ ἐν γένει οἱ βασιλεῖς καὶ ὁ λαὸς Ἰουδα, ἐμολύνθησαν ὀλιγώτερον ἐκ τῆς εἰδωλολατρείας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους καὶ αὐτοὶ ὡς ἀδιόρθωτοι καὶ ἀμετανόητοι ἔπρεπε νὰ συμμερισθῶσι τὴν τύχην καὶ τῶν λοιπῶν Ἰσραηλιτῶν ἔθεν ἐπὶ τέλους καὶ αὐτοὶ παραδιδόνται εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βαβυλωνίων, οἵτινες καὶ μετοικίζουσι καὶ διασκορπίζουσιν αὐτοὺς εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ πόλεις τοῦ Βαβυλωνιακοῦ κράτους. Οὐδόλως δὲ ἦτο δυνατόν νὰ σώσῃ τὸ ἔθλον ἔθνος ἡ εὐσέβεια καὶ ὁ ἐνθεος ζήλος ὀλίγων τινῶν μερῶν τῆς ἀτόμων, ὅπως μᾶς διδάσκει τὸ παράδειγμα τῆς ἡρωϊκῆς καὶ πλήρους θείου ζήλου Ἰουδίθ. Μόνον τὰ πολλὰ καὶ πολυειδῆ δεινὰ τῆς αἰχμαλωσίας ἦτο δυνατὸν νὰ φέρωσιν εἰς συναίσθησιν καὶ μετάνοιαν τὸν σκληροτράχηλον λαόν. Ἐκεῖ ἔμελλαν κατὰ τὸ προφητικόν λόγιον νὰ καθίστασι πολλάκις εἰς τὰς ὄχλας τοῦ ποταμοῦ τῆς Βαβυλώνος, καὶ νὰ ἐνθυμηθῶσι τὴν Σιών καὶ νὰ κλαύτωσι. Τὰ δάκρυα δὲ ταῦτα καὶ τὰ παθήματα ἔμελλαν νὰ τοὺς διδάξωσι ποῖα ἀγαθὰ ἔπτερθησαν, ποῖα ἦτο ἡ αἰτία τῆς αἰχμαλωσίας τῶν, καὶ ποῖον τὸ μέσον μὲ τὸ ὅποιον ἦτο δυνατόν νὰ ἀνακτήσωσι τὴν πατρίδα τῶν καὶ τὰ ἀγαθὰ, ὅσα διὰ τῆς ἀσεβείας καὶ ἀνομίας τῶν ἀπέβαλον. Ἡ Ἰσραηλικὴ λοιπὸν βασιλεία, ἥτις ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀπεδείχθη ὀλεθρία, διότι ὑπῆρξεν ὄχι προστατίς τῆς εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης, ἀλλ' ὑπῆρξεν καὶ διδάσκαλος πάσης ἀνομίας καὶ ἀσεβείας, ἡ βασιλεία λέγω αὕτη, ἔπεσε καὶ ἐξηφανίσθη χωρὶς πλέον νὰ ἀναστήθῃ. Καὶ ποῖα μὲν ἦσαν τὰ αἷτια τῆς πτώσεως ταύτης προείπομεν, ποῖος δὲ ἦτο ὁ ἐξ αὐτῆς ἰσκόπος τῆς θείας προνοίας θελομὲν ἰδῆ ἀκολουθῶς.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΒΔΟΜΗ.

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΜΕΣΣΙΟΥ.

Ἀπὸ τῆς βαβυλωνιακῆς αἰχμαλωσίας ἦτοι ἀπὸ τοῦ 595 π. Χ. μέχρι τῆς ἐπὶ Ἡρώδου ἐνανθρωπήσεως τοῦ Ἰησοῦ Ὑριστοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΥΣ,
ΚΑΙ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ.

§. 151.

Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ ἐβδωμκονταετῆς Βαβυλωνικῆ αἰχμαλωσία, καὶ ποία ὑπῆρξεν ἡ ἐν αὐτῇ τύχη τοῦ Δανιὴλ καὶ τῶν τριῶν παίδων;

Ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἄρχεται ἡ ἐβδωμκοντοῦτις περίπου εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσία τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες διασκορπισθέντες εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Βαβυλωνιακοῦ κράτους, δὲν εἶχαν οὔτε πατρίδα, οὔτε νόον, οὔτε θυσιαστήριον. Δὲν ἔπαυσεν ὁμως διὰ τοῦτο καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἔθνους, διότι ὁ Ναβουχοδονόσορ ἔδειξε φιλανθρωπίαν τινὰ εἰς τοὺς αἰχμαλώτους, τοὺς ὁποίους ἀφῆκε νὰ ζῶσι κατὰ τὸν νόμον καὶ τὰ ἔθιμά των, νὰ ἔχωσι γαίας καὶ νὰ δικάζωνται ἀπὸ τοὺς κριτὰς των. Πολλοὶ μάλιστα Ἰουδαῖοι ἐπροβιάσθησαν καὶ εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα, καθὼς ὁ Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς σύντροφοὶ τοῦ Ἀνανίας, Μισαὴλ καὶ Ἀζαρίας, τοὺς ἐποίους μεράκια ἐτι ἐξ αἵματος βασιλικοῦ εἶχεν ἐκλέξῃ καὶ μεταφέρειν εἰς Βαβυλῶνα ἀπὸ τὴν πρώτην ἐκστρατείαν του εἰς Ἰουδαίαν ὁ Ναβουχοδονόσορ. Οἱ νέοι οὗτοι, οἵτινες καὶ μετωνομάσθησαν ὁ μὲν Δανιὴλ Βαλτάσαρ, ὁ δὲ Ἀνανίας Σεδράχ, ὁ Μισαὴλ Μισάχ, καὶ ὁ Ἀζαρίας Ἀβδεναγῶ, παρέδόθησαν εἰς παιδαγωγοὺς Βαβυλωνίους νὰ ἐκμάθωσι τὴν ἐγγχώριον γλῶσσαν καὶ νὰ ἐκπαιδευθῶσι τοιοιτοτρόπως, ὥστε νὰ εἶνε ἱκανοὶ νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως καὶ νὰ ὑπηρετῶσιν, ἔπρεπε δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ τρέφωνται καλῶς, ὅθεν καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ διέταξε ἅ διδύκαι εἰς αὐτοὺς φαγητὰ καὶ οἶνος ἀπὸ τὴν βασι-

λικήν τράπεζαν. Ἄλλ' οἱ τέσσαρες νέοι δὲν ἠθέλησαν νὰ παραβῶσι τὸν θεῖον νόμον τρώγοντες κρέατα ἀπηγορευμένα, καὶ παρεκάλεταν τὸν ἀρχιευνοῦχον νὰ τοὺς διδῇ ἄλλα φαγητά, μὲ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι μὲ αὐτὰ θὰ τρέφωνται καλίτερα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ παιδαγωγός, δοκιμάσας τοῦτο, ἐπέισθη περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων τῶν, συγκατένευσε. (Δανιήλ. Α'.)

§. 152.

Πότα ἔτη ἐξεπαιδεύθη ὁ Δανιήλ μὲ τοὺς τρεῖς παῖδας, καὶ εἰς πόαν περίστασιν ἐφανερώθη ἡ εὐφυΐα τοῦ Δανιήλ, ὄντος νέου ἀκόμη· Διηγήτου τὴν ἱστορίαν τῆς Σωσάννας;

Ὁ Δανιήλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ἐξεπαιδεύθησαν τρία ἔτη, καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἀπέκτησαν πολλὰς γνώσεις, ὅθεν καὶ παρουσιασθέντες ὑπερήρεσαν εἰς τὸν βασιλέα, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν τράπεζαν παρίσταντο, καὶ ὁ ὁποῖος μετέπειτα τοὺς ἀνεδίδαξεν εἰς ἀκόμη μεγαλότερα ἀξιώματα. Ὁ δὲ Δανιήλ ἐκτὸς τῆς φυσικῆς ἀγγινοίας καὶ συνέσεως εἶχε καὶ τὸ προφητικὸν χάρισμα. Ἡ εὐφυΐα δὲ αὕτη τοῦ Δανιήλ ἐφανερώθη ἐνῷ ἦτο ἀκόμη νέος εἰς τὴν ἐξῆς περίστασιν. Εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἔξη Ἰουδαῖός τις ὀνόματι Ἰωακείμ, ὁ ὁποῖος εἶχε γυναῖκα ἐξόχου καλλονῆς ὀνόματι Σωσάνναν, τὴν ὅποیان οἱ γονεῖς τῆς εἶχον ἀναθρέψῃ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουεσίᾳ Κυρίου. Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰωακείμ ὡς τοῦ ἐπιστημοτέρου Ἰουδαίου συνήρχοντο οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ κριταὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, διὰ νὰ θεωρῶσι τὰς ὑποθέσεις του. Ἀφ' οὗ δὲ ἀνεχώρουν οἱ κριταὶ καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ἡ Σωσάννα ἐξήρχετο καὶ ἐπεριπάτει εἰς τὸν κήπον, ὅστις ἦτο πλησίον τῆς οἰκίας τῆς. Δύο ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, οἵτινες εἶχαν ἐκλεχθῇ τὸ ἔτος ἐκεῖνο κριταί, πνέοντος ἐκδίκησιν καὶ μνησικακίαν ἐναντίον τῆς ὥραιας ἀλλὰ σώφρονος Σωσάννας, διέταξαν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ δίκαστήριον τῆς συναγωγῆς, καὶ ἐκεῖ ψευδομαρτυρήσαντες τὴν ἐσυκοφάντησαν. Οἱ γονεῖς τῆς Σωσάννας, τὰ τέκνα τῆς καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς ἀκούσαντες τὴν συκοφαντίαν ἐκλαίαν, ἐκείνη δὲ ὑψώσασα τοὺς ὀρθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν πλήρεις δακρύων, ἀνεπώνησε καὶ εἶπε, Θεὲ Ὑψίστε καὶ αἰώνιε, τὸν ὅποιον κανὲν πρᾶγμα δὲν λαν-

θάνει, ὅσον κρύφιον καὶ ἂν εἶνε, Σὺ γνωρίζεις τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ τὰ ψευδῆ ὅσα ἐμαρτύρησαν ἐναντίον μου. Ἄλλ' ὁ λαὸς πιστεύσαντες εἰς τὴν συκοφαντίαν, τὴν κατεδίκασεν εἰς θάνατον. Αἰφνης ὁμῶς, ἐνῶ ἡ Σωτάννα ἀπήγετο εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ἀκούεται μετὰ τοῦ πλήθους φωνή, ἥτις λέγει. «Νίπτομαι τὰς χεῖρας ἐγώ, εἰμαι ἀθῶος ἀπὸ τοῦ αἵματός τοῦτο». Ὁ λαὸς στρέφεται ὅλος πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἐξηλθεν ἡ φωνή, καὶ βλέπουσιν ὅτι εἶνε ὁ Δανιὴλ καὶ τὸν ἐρωτῶσι τί σημαίνει ὁ λόγος οὗτος. Ὁ Δανιὴλ τότε ἐστάθη εἰς τὸ μέσον πλήρης ἀγανακτήσεως, καὶ εἶπε, Τόσον μαρὲς εἶνε ὁ λαὸς Ἰσραὴλ, ὥστε νὰ καταδικάζῃ εἰς θάνατον ἀθῶαν γυναῖκα, χωρὶς πρότερον νὰ ἐξετάσῃ καλῶς τὴν ὑπόθεσιν; Ἐπέστρεψαν δὲ πάντες εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ὁ Δανιὴλ ἀναλαβὼν νὰ ἀποδείξῃ τὴν συκοφαντίαν, διέταξεν εὐθὺς καὶ, ἀφοῦ ἐχωρίσθησαν οἱ δύο πρεσβύτεροι, ἐξετάσθη πρῶτον ὁ εἰς χωριστὰ καὶ ἔπειτα ὁ ἄλλος. Αἱ καταθέσεις των ὑπῆρξαν ἀντιφατικαί, ἡ συκοφαντία ἐξηλέγχθη, ἡ ἀθωότης τῆς Σωτάννας ἐφανερώθη, οἱ δὲ δύο πρεσβύτεροι ὡς ψευδομάρτυρες κατεδικάσθησαν κατὰ τὸν νόμον εἰς θάνατον. (Σωσάν. Ιστορ., καὶ Δαν. α.)

§. 153.

Ποῖον ὄνειρον εἶδεν ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ καὶ πῶς εἴρηκε καὶ ἐξηγήσῃ τοῦτο ὁ Δανιὴλ;

Τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας του ὁ Ναβουχοδονόσορ εἶδεν ὄνειρον φοβερόν, τὸ ὁποῖον ὁμῶς τὸ πρῶτ' ἐλησμόνησεν. Ἐπροσκάλεσε δὲ τοὺς Χαλδαίους μάγους καὶ σοφοὺς, ἔχει μόνον διὰ νὰ ἐξηγήσωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ εὕρωσι τὸ ὄνειρον τὸ ὁποῖον εἶδεν. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἦτο πρᾶγμα ἀδύνατον, ὁ βασιλεὺς ὀργισθεὶς διέταξε νὰ φονευθῶσιν ὅλοι οἱ μάγοι καὶ οἱ σοφοί, ὁμοῦ δὲ μὲ αὐτοὺς καὶ ὁ Δανιὴλ μὲ τοὺς τρεῖς συντρόφους του. Τότε οἱ τέσσαρες οὗτοι Ἰουδαῖοι ἐκέτευσαν θερμῶς τὸν Κύριον νὰ ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ὄνειρον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐφανερώθῃ τὸ ὄνειρον εἰς τὸν Δανιὴλ δι' ὀράματος. Ἐλθὼν λοιπὸν ὁ Δανιὴλ

ἐνώπιον τοῦ βασιλέως εἶπεν, Ὁ Βασιλεῦ, ὅχι σοφία ἀνθρωπίνη ἢ Μαγεία ἀνθρώπων, ἀλλ' ὁ Θεὸς μοι ἀπεκάλυψε τὸ ὄνειρόν σου, τὸ ὅποιον εἶνε τοῦτο. Εἶδες ἀνδριάντα μέγαν καὶ ὑψηλόν, τοῦ ὁποίου ἡ κεφαλὴ ἦτο χρυσή, τὸ στῆθος καὶ οἱ βραχίονες ἀργυροί, ἡ κοιλία καὶ μηροὶ χαλκοί, αἱ κνήμαι σιδηραί, τῶν δὲ ποδῶν μέρος μὲν ἦτο ἀπὸ σιδηρον μέρος δὲ ἀπὸ πηλόν. Καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τὸ ὄρος λίθος, ὁ ὅποιος ἐκτύπησε τὸν ἀνδριάντα εἰς τοὺς πόδας, καὶ ὁ ἀνδριᾶς κατέπεσε, καὶ ὁ πηλός, ὁ σίδηρος, ὁ χαλκός, ὁ ἀργυρός καὶ ὁ χρυσὸς ἀνεκατώθησαν καὶ ἐτρέφθησαν καὶ ἐλεπτύνθησαν ὡς ἄχυρον ἁλωνίου, καὶ ἐφύσησεν ἄνεμος καὶ διεσκόρπισε καὶ ἤρᾶνθησε τὰ πάντα, ὁ δὲ λίθος ὁ κτυπήσας τὴν εἰκόνα ἐγένεεν ὄρος καὶ κατέλαβεν ὅλην τὴν γῆν. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἐξήγησις τοῦ ὁνείρου σου. Ἡ χρυσὴ κεφαλὴ τοῦ ἀνδριάντος εἶνε ἡ κραταιὰ καὶ ἐνδοξὸς βασιλεία σου· κατόπιν σου ὁμῶς θὰ ἔλθῃ βασιλεία κατωτέρας ἀξίας, καὶ αὕτη εἶνε τὸ ἀργυροῦν στῆθος καὶ οἱ βραχίονες τοῦ ἀνδριάντος, κατόπιν θὰ ἔλθῃ τρίτη βασιλεία ἐκ χαλκοῦ, ἥτις θὰ κυριεύσῃ τὴν γῆν· ἡ τετάρτη βασιλεία θὰ εἶνε ἰσχυρά, ὡς ὁ σίδηρος, καὶ θὰ κατακόψῃ καὶ συντρίψῃ πάντα· ἡ πέμπτη βασιλεία θὰ διαιρεθῇ, καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος αὐτῆς θὰ εἶνε ἰσχυρόν ὡς σίδηρος, τὸ δὲ ἄλλο εὐθραυστον ὡς ὁ κέραμος. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔπειτα θὰ ἀναστήσῃ ἄλλην νέαν βασιλείαν, ἥτις τὰς μὲν ἄλλας βασιλείας θὰ συντρίψῃ καὶ θὰ ἐξαφανίσῃ, αὕτη δὲ θὰ αὐξήσῃ καὶ θὰ ὑψωθῇ καὶ θὰ μείνῃ ἀφθαρτος εἰς τὸν αἰῶνα. Ἡ τελευταία αὕτη βασιλεία εἶνε ὁ λίθος ὁ πεσὼν ἀπὸ τὸ ὄρος καὶ συντρίψας τὸν ἀνδριάντα. Ὁ βασιλεὺς θαυμάσας ἐπροσκύνησε τὸν Δαυιδ, καὶ διώρισεν ἄρχοντα πάσης Βαβυλῶνος καὶ πάντων τῶν σοφῶν καὶ μάγων καὶ χαλδαίων τοῦ κράτους. Κατὰ παράκλησιν δὲ αὐτοῦ διώρισε καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδεναγῶ ἄρχοντας εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τῆς Βαβυλῶνος. (Δαυιδ β').)

§. 154.

Ποίαν ἀφρομήν εὗρισκον οἱ ἀδελικοὶ τοῦ Ναβουχοδονότορος διὰ νὰ κατηγορήσωσι τοὺς εὐνοούμενους τρεῖς παῖδας καὶ πῶς οὗτοι ῥιπθέντες εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς ἐπώθησαν;

Ἡ ἐξαίρετος αὕτη πρὸς τοὺς τέσσαρας Ἰουδαίους βασιλικὴ εὖνοια ἐκίνησε τὸν φθόνον τῶν ἄλλων ἀδελικῶν, οἵτινες ἐζήτουν ἀφρομήν διὰ νὰ τοὺς καταστρέψωσι καὶ ἡ ἀφρομή αὕτη εὗρέθη μετ' ὀλίγον. Ὁ Ναβουχοδονότορ ἔστησεν ἀνδριάντα τοῦ χρυσοῦν καὶ ὑπερμεγέθη· θελών δὲ νὰ τὸν ἐγκαταστήσῃ ἐπὶ σκαλίαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κράτους τοῦ τοὺς ἄρχοντας καὶ μεγιστᾶνας καὶ ὅλους τοὺς ἐν τέλει διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὰ ἐγκαίνια. Ὁταν ἐφθασεν ἡ προσδωρισμένη ὥρα, ὁ κήρυξ διέταξεν ὅλοι οἱ μεγιστᾶνες καὶ ὅλος ὁ λαὸς ὅσοι εὕρισκονται ἐμπρὸς τοῦ ἀνδριάντος καθὼς δοθῇ τὸ σύνθημα ἀπὸ τὰ μουσικὰ ὄργανα, νὰ πέσωσι καὶ νὰ τὸν προσκυνήσωσιν, ὅστις δὲ πορακούσῃ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως θὰ ῥιπθῇ εἰς κάμινον ἀναμμένην καὶ θὰ καῇ. Ὅλοι ἔπεσαν καὶ ἐπροσκύνησαν τὴν εἰκόνα, μόνον δὲ ὁ Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδοναγῶ ἀψηφίσαντες τὴν τιμωρίαν, δὲν ἠθέλησαν νὰ παραβῶσι τὸν θεῖον νόμον, καὶ νὰ προσκυνήσωσι τὸ εἰδωλόν. Ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὴν ἀπειθεῖαν ταύτην καὶ παρηργισθεὶς διέταξε καὶ τοὺς ἑρμῆσαν δεσμίους εἰς τὴν κάμινον. Ἀλλ' ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐλθὼν εἰς τὸ μέσον τῆς καμίνου, διέσωσεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν φλογῶν, αἵτινες ὥρμησαν καὶ κατέκαυταν ὅσους ἐκ τῶν Βαβυλωνίων εὗρον εἰς τὰ περίεξ τῆς καμίνου. Τῶν δὲ τριῶν παιδῶν ὅχι μόνον τὰ σώματα ἀλλ' οὐδὲ τὰ φορέματά των ποτὶς ἐβλάστησαν, μόνον δὲ τὰ δεσμά των ἐλύθησαν καὶ αὐτοὶ περιεπατούν ἀβλαβῆς εἰς τὸ μέσον τῶν φλογῶν, δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. Ὁ βασιλεὺς μὴ πιστεύσας κατ' ἀρχὰς ἐπληρώσεν εἰς τὴν κάμινον καὶ εἶδε μόνος του τὸ θαῦμα τοῦτο. Ἠλευθέρωσε δὲ παρευθὺς τοὺς τρεῖς παῖδας, καὶ ἐξέδωκε διάταγμα, ἀπαγορεύον αὐστηρότατα νὰ βλασφημήσῃ τις τὸν Θεὸν τοῦ Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδοναγῶ. (Δανιήλ γ'.)

§. 155.

Πῶς τιμωρήθη ὁ Ναβουχοδονόσορ ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀλαζονείαν του, ποίαν ὀπτασίαν φοβερὰν εἶδεν ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ Βαλτάσαρ, καὶ πῶς ἐξήγησεν τὰς μυστηριώδεις λέξεις ὁ Δανιήλ ;

Ἡ πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἐπιστροφή αὕτη τοῦ Ναβουχοδονόσορος ὑπῆρξε προσωρινή, διότι μετ' ὀλίγον ἡ ὑπερηφάνεια αὐτοῦ ἐπλήθυνε τόσον, ὥστε ὁ Θεὸς διὰ νὰ τὸν τιμωρήσῃ τὸν μετεμόρφωσεν εἰς ζῶον, καὶ ἐκδιωχθεὶς εἰς τὰ δαση ἐβόσκειν ὡς βοῦς, καὶ αἱ τρίχες του ἤϋξησαν καθὼς τῶν λεόντων καὶ αἱ ὀνυχές του καθὼς τῶν ὀρνέων. Ἡ τιμωρία αὕτη διήρκεσεν ἑπτὰ ἔτη, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ναβουχοδονόσορ ἀπέθανεν ἀφ' οὗ ἐδασίλευσε τεσσαράκοντα τρία ἔτη, διεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ υἱὸς του Βαλτάσαρ, ὅστις ἐπέρασε τὴν ζωὴν του εἰς ἀπολαύσεις καὶ ἡδονάς, καὶ ἐκυλίσθη εἰς πᾶν εἶδος ἀκολασίας. Ἐσπέραν τινὰ κατὰ τὴν συνήθειάν του εἶχε συμπόσιον μέγα καὶ λαμπρὸν, εἰς τὸ ὅποιον ἦσαν προσκεκλημένοι χίλιοι ἐκ τῶν μεγιστάνων του. Εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς μέθης ὁ Βαλτάσαρ διέταξε καὶ ἔφεραν τὰ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ σκευή, τὰ ὅποια ὁ πατὴρ του εἶχεν ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἐπὶ αὐτὰ αὐτὸς καὶ αἱ γυναῖκες καὶ αἱ παλλακαὶ του, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ μεγιστᾶνες, ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἀλλ' ἰδοὺ ἐξαίφνης χεὶρ ἀνθρώπου ἀοράτου ἔγραψεν ἀπέναντι τῆς λυχνίας εἰς τὸν τοῖχον τῆς αἰθούσης λέξεις μυστηριώδεις καὶ ἀγνώστους. Ὁ βασιλεὺς εἶδε τὴν μυστηριώδη ταύτην χεῖρα καὶ ἡ ὄψις του ἠλλοιωθῇ, τὰ γόνατά του ἔτρεμον, καὶ ὁ νοῦς του παρεζαλίσθη. Παρευθὺς προσεκλήθησαν οἱ μάγοι καὶ οἱ σοφοὶ οἱ Χαλδαῖοι, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ τὰς λέξεις ἐκεῖνας. Κατὰ πρότασιν τῆς βασιλείσσης προσεκλήθη καὶ ὁ Δανιήλ, ὅστις ἦλθε καὶ ἀνέγνωσε τὰς ἐξῆς λέξεις: *Μανὴ θεκὲλ γάρες*. Ἐξήγησε δὲ ὅτι: *Μανὴ* σημαίνει ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου καὶ τὴν ἐτελείωσε, *θεκὲλ* ἐζυγίσθη καὶ εὐρέθη ἑλλειψὺς, *γάρες* ἡ βασιλεία σου διχρέθη καὶ ἐδόθη εἰς τοὺς Μήδους καὶ Πέρτας. Καὶ τῶνόντι τὴν νύκτα ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ ἀκόλαστος βασιλεὺς ἐτυμποτίαζεν εὐθυμος καὶ ἀμέριμνος, ὁ βα-

σιλεύς τῶν Περσῶν εἰσῆρχετο εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βαβυλωνιακοῦ κράτους ἐπιπτεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Περσῶν. (Δανιήλ ἡ.—ε.)

§. 156.

Τί παρατηροῦμεν εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο κεφάλαιον τῆς ἐβδόμης περιόδου;

Ἡ αἰχμαλωσία ἔπρεπε νὰ σωφρονίσῃ καὶ διδάξῃ τοὺς Ἑβραίους, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἔμελλον νὰ διδάξωσι τοὺς αἰχμαλωτίσαντας. Οἱ Ἑβραῖοι ἐσωφρονίσθησαν καὶ ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τὸ βῆρος τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ πόσα ἀνεκτίμητα ἀγαθὰ ἐστερήθησαν στερηθέντες τὴν πατρίδα των, ἀλλ' ἐδιδάχθησαν συγχρόνως καὶ ὅτι πάντα ταῦτα ἔπαθον διότι δὲν ἐτήρησαν τὴν πρὸς αὐτοὺς Διαθήκην τοῦ Θεοῦ, διότι παρέβησαν τὸν θεῖον νόμον καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Ἐν ὅσῳ ἔμεναν ἐλεύθεροι εἰς τὴν πατρίδα των, προσηλωμένοι εἰς τὰ ἐγκόσμια ἕνεκα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, δὲν ἠδύναντο νὰ συναιθανῶσι τόσον καλῶς τὴν ἀμαρτίαν, ὅσον τῶρα ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς ξένης, ὅπου ἀφῆρέθη ἀπ' αὐτοὺς πᾶσα πολιτικὴ ζωὴ καὶ πᾶσα ἐπομένως ἀνάμιξις εἰς ἐγκόσμια συμφέροντα καὶ πάθη. Ὅλος δὲ ὁ νοῦς αὐτῶν ἀφιερῶθη εἰς τὴν μελέτην τοῦ θεοῦ νόμου, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ μὲν εἰδωλολατρεῖα ἐξερίζωθη ὀλοτελῶς ἀπὸ τὴν καρδίαν των, πλήρεις δὲ μετανόας καὶ συντριβῆς καρδίας ἤρχισαν νὰ ἐπιστρέφωσι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν εὐσέβειαν. Ἀλλὰ καὶ οἱ κυρίαρχοι ἐδιδάχθησαν πολλὰ ἐκ τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἡ ἐν ταῖς χώραις τοῦ ἀσσυριακοῦ καὶ βαβυλωνιακοῦ κράτους διατριβὴ τῶν Ἰουδαίων δὲν ἔμεινεν ἀνωφελὴς οὔτε εἰς τοὺς Ἀσσυρίους καὶ Βαβυλωνίους οὔτε εἰς τοὺς διαδόχους αὐτῶν Πέρσας, ὅπως οὐδ' εἰς τοὺς Ἕλληνας μετὰ ταῦτα, διότι εἰς ὅλους τούτους μετεδόθησαν ὅπωςδὴποτε ἰδεῖται τινὲς περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀληθινῆς λατρείας καὶ εὐσεβείας. Τοῦτο δὲ μᾶς διδάσκει πλὴν ἄλλων καὶ ἡ ἱστορία τῶν τριῶν παιδῶν καὶ τοῦ προφήτου Δανιήλ, ἅμα δὲ καὶ τὸ πῶς ὁ Θεὸς βοηθεῖ καὶ σώζει ἀπὸ παντὸς κινδύνου τοὺς ἐλπιχνῶς πιστεύοντας καὶ λατρεύοντας αὐτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΡΣΑΣ,
ΗΓΟΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΚ ΤΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ.

§. 157.

Πῶς εἶδαν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν πτῶσιν τῆς Βαβυλῶνος· καὶ πότοι ὑπέτρεψαν ὑπὸ τὸν Ζοροβάβελ εἰς τὴν πατρίδα των. ἅψ' οὗ εἶδωκε τὴν ἄδειαν ὁ Κύρος· Ποία δὲ ὑπῆρξεν ἔκτοτε ἡ τύχη τοῦ ἔθνους;

Τὴν πτῶσιν τῆς Βαβυλῶνος καὶ τοῦ Χαλδαϊκοῦ κράτους εἶδαν μετ' ἀνεκκράστου χαρᾶς οἱ ἐν τῇ Βαβυλωνιακῇ αἰχμαλωσίᾳ Ἰουδαῖοι, καὶ τὸν κατακτητὴν τῆς Ἀσίας ἐχαίρεινταν ὡς ἴδιον αὐτῶν ἐλευθερωτὴν. Μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Κύρος ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν χαρὰν ταύτην τῶν Ἰουδαίων, ἐκδούς διάταγμα (535 π. Χ.), δυνάμει τοῦ ὁποῦ οἱ Ἰουδαῖοι ἠδύναντο νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ νὰ ἀνοικοδομήσωσι τὸν κατηδαφισμένον ναὸν τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν τεσσαράκοντα δύο χιλιάδες αἰχμαλῶτοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν, ἀνεχώρησαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ζοροβάβελ καὶ ἐφθασαν ἐπὶ τέλος εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐπου ἤρχισαν ἀμέσως τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ. (535 π. Χ.) Εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν ταύτην ἠθέλησαν νὰ λάβωσι μέρος καὶ οἱ Σαμαρείται, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἔσπεραν, ἐπάσχισαν αὐτοὶ μὲ πάντα τρόπον νὰ ἐμποδίσωσι τὸ ἔργον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ναὸς ἀνοικοδομήθη μόλις μετὰ εἴκοσιν ἔτη, τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Δαρείου, ἅψ' οὗ συνετέλεσαν μεγάλως εἰς τοῦτο οἱ προφῆται Ζαχαρίας καὶ Ἀγγαῖος. (516 π. Χ.) Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ ἐωρτάσθησαν μεγαλοπρεπῶς· ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε πλέον βασιλεὺς, διότι τὸ ἔθνος δὲν ἦτο πλέον κράτος ἀνεξάρτητον, ἀλλὰ φόρου ὑποτελὲς εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, ὅστις ἦτο ὁ πράγματι βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας. Ἀρχηγὸς δὲ τοῦ ἔθνους ἐθεωρεῖτο καὶ ἦτο μόνον ὁ ἀρχιερεὺς, ὅστις ἔκρινε τὸν λαόν, καὶ ἐφρόντιζε νὰ τηρῇται ὁ Θεὸς νόμος. Ἐκτοτε δὲ τὸ ἔθνος δὲν ἐξέκλινε πλέον εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, ἀλλ' ἔμεινε πιστὸν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. (4 Ἐσδρας—6 Ἐσδρας).

§. 158.

Ποίαν διάθεσιν ἔδειξαν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους οἱ διάδοχοι τοῦ Κύρου βασιλέως, καὶ πῶς ἐσώθη ὁ Δανιήλ ἀπὸ τὸν λάκκον τῶν λεόντων;

Οἱ διάδοχοι τοῦ Κύρου βασιλεῖς τῶν Περσῶν ἔδειξαν τὴν αὐτὴν εὐμένειαν καὶ φιλανθρωπίαν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι δὲν ἀνεχώρησαν ὅλοι ἀμέσως ὑπὸ τὸν Ζοροβάβελ, ἀλλ' ἔμειναν καὶ τινες εἰς τὸ νέον Περσικὸν κράτος. Ἐκ τούτων ἦτο καὶ ὁ Δανιήλ, ὅστις κατώρθωσε νὰ κερδήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου, ὅστις καὶ τὸν διώρισε μὲ δύο ἄλλους ἐπιθεωρητὴν τῶν διαφόρων σατραπειῶν τοῦ κράτους. Οἱ αὐλικοὶ ἐφθόνησαν καὶ πάλιν τὸν Δανιήλ διὰ τὴν βασιλικὴν εὐνοίαν καὶ προτιμησιν, καὶ ἐπεδίωκαν τὴν καταστροφὴν του, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο μὴ εὐρίσκοντες πρόφασιν. Ἐπὶ τέλους ὅλοι οἱ ἐν τελεί συνήχθησαν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐπεισαν νὰ ἐκδώσῃ διατάγματα, ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν νὰ μὴ ζητήσῃ τις τίποτε εἴτε ἀπὸ Θεοῦ εἴτε ἀπὸ ἀνθρώπου ἐκτὸς τοῦ βασιλέως, ὁ δὲ παρακούσας νὰ ῥίπτεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Δανιήλ προστήχετο τρεῖς καθ' ἡμέραν εἰς τὸν Θεόν, κατεμηνύθη εἰς τὸν βασιλέα ὡς παραβάτης. Ὁ βασιλεὺς, ἐπειδὴ εὐνοεῖ τὸν Δανιήλ, ἐπάσχισε νὰ τὸν σώσῃ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνέδωκε πρὸς παραδειγματισμὸν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἐχθρῶν του, καὶ τὸν ἔρριψεν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, τοῦ ὁποῖου τὸ εἶδος ἔφραχθη καὶ ἐσφραγίσθη μὲ τὸν δακτύλιον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν μεγιστάνων του. Ὁ Θεὸς ὅμως ἔσωσε τὸν εὐσεβῆ καὶ πιστὸν του λατρεῖν ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦτον, διότι ἄγγελος Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ ἔφραξε τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ Δανιήλ ἔμεινεν ἐν τῇ μέσῳ αὐτῶν ὅλως ἀβλαβής. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἦλθεν ὁ βασιλεὺς πρῶτ' εἰς τὸν λάκκον, καὶ ἰδὼν τὸ θαῦμα τοῦτο τὸν μὲν Δανιήλ ἠλευθέρωσεν, ἔρριψε δὲ εἰς τὸν λάκκον τοὺς ἐχθροὺς του καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν καὶ τὰς γυναῖκάς των, οἵτινες παρευθὺς κατεσπαράχθησαν ἀπὸ τοὺς λέοντας. Ἐπεμψε δὲ ὁ βασιλεὺς διαταγὴν εἰς ὅλον τὸ κράτος νὰ λατρεύωσιν ὅλοι

τὸν Θεὸν τοῦ Δανιήλ, διότι αὐτὸς εἶνε ὁ ἀληθινὸς καὶ αἰώνιος Θεός. (Δανιήλ 5'.)

β. 159.

Ποία ὑπῆρξεν ἡ κατάστασις τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τοῦ Ἀρταξέρξου. καὶ πῶς ἡ Ἰουδαία Ἑσθήρ ἔσωσεν αὐτοῦ· καὶ τὸν θεόν τῆς Μαρδοχαίου ἀπὸ τὸν θάνατον.

Ἡ κατάστασις τῶν Ἰουδαίων ἐξηκολούθησεν ἡ ἰδίᾳ μέχρι τοῦ Ἀρταξέρξου, ὅστις διεδέχθη τὸν Ξέρξην, υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Δαρείου, ὅτε τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος ἔτρεξε νέον κίνδυνον, ἀπὸ τὸν ὁ ποτεν διεσώθη θαυμασίως. Ὁ Ἀρταξέρξης οὗτος ἐργισθεὶς μετὰ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἀστίν τὴν ἀπέβαλε, καὶ διέταξε νὰ συναχθῶσιν ἀπανταχόθεν ὅσα εὕρισκοντο εἰς τὸ κράτος τοῦ ὠραία κεράσια, διὰ νὰ ἐκλέξη ἐξ αὐτῶν γυναῖκα ἐκείνην ἡ ὁποία τοῦ ἀρέσῃ.

Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐξετελέσθη, καὶ ὁ Ἀρταξέρξης ἐξέλεξε τὴν Ἑσθήρ, ἀνεψιὰν τοῦ Μαρδοχαίου, ἐνὸς καὶ τούτου ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅσους εἶχεν αἰχμαλωτίσῃ ὁ Ναβουχοδονόσορ ἀπὸ τὴν πρώτην τοῦ ἐκστρατεῖαν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἦτο Ἰουδαία καὶ ἀνεψιά τοῦ Μαρδοχαίου. Ὁ Μαρδοχαῖος ἀνακαλύψας τὴν συνωμοσίαν δύο αὐλικῶν κατὰ τοῦ βασιλέως, ἀνεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ἀρταξέρξην, ὅστις ἐξετάσας καὶ ἰδὼν ὅτι εἶνε ἀληθές, ἐτιμώρησε τοὺς συνωμώτας, ἐσημείωσε δὲ εἰς τὰ χρονικά του βιβλία τὸ γεγονός, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνου, ὅστις εἶχεν ἀνακαλύψῃ τὴν συνωμοσίαν. Αὐλικὸς δὲ τις, Ἀμάν ὀνόματι, ἀπολαύων τὴν ἄκραν ἐμπιστοσύνην καὶ εὐνοίαν τοῦ Ἀρταξέρξου, ἦτο πανίσχυρος, καὶ ἀπῆτει νὰ τὸν προσκυνῶσι πάντες οἱ ὑπῆκοοι τοῦ κράτους. Ἀλλὰ τὴν προσκύνῃσιν ταύτην δὲν ἠθέλησε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν παντοδύναμον καὶ φοβερὸν μεγιστᾶνα εἰς καὶ μόνος, ὁ Μαρδοχαῖος, ὅχι δι' ἀλαζονείαν ἢ ἄλλον τινα λόγον, εἰμὴ διότι ἦτο εὐσεβὴς καὶ πιστὸς εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀπηγόρευε νὰ προσκυνῇ τις ἄλλον παρὰ αὐτόν. Ἡ ὀργὴ καὶ τὸ μῖσος τοῦ Ἀμάν, ἐξετάθη ἀπὸ τὸν Μαρδοχαῖον εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, καὶ μετὰ διαφόρους προφάσεις πείθει ὁ Ἀμάν τὸν Ἀρταξέρξην, ὅστις ἐκδίδει διάταγμα γενικῆς σφαγῆς τῶν Ἰουδαίων. Οὗτοι δὲ μαθόντες τοῦτο, ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβου καὶ

ἀπελπισίαν, μὴ ἔχοντες πῶς νὰ σωθῶσι, πολὺ δὲ πλείοτερον ὁ Μαρδοχαῖος, ὅστις σχίσας τὰ φορέματά του καὶ ἐνδύθεις σάκκον ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν αὐλὴν διὰ νὰ τὸν ἴδῃ ἡ βασίλισσα. Τῷ ὄντι δὲ ἡ βασίλισσα τὸν εἶδε, καὶ ἔστειλεν ἄνθρωπον πρὸς αὐτόν, ὅς τις ἀκούσας παρ' αὐτοῦ ἦλθε καὶ ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὴν τὰ γενόμενα. Ἡ Ἐσθὴρ ἱκετεύει θερμῶς τὸν Θεὸν νὰ σώσῃ τοὺς ὁμοεθνεῖς τῆς, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ ἱκετεύσῃ καὶ τὸν βασιλέα. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ πρὸς τὸν Ἀμάν εὐνοία τοῦ βασιλέως αὐξάνει ἐσθμεῖραι, μὲ αὐτὴν δὲ καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ βασιλικοῦ προστάγματος. Νύκτα τινὰ ὁ βασιλεὺς ἐμεινεν ἄπνους, καὶ μὴ ἴχων τί νὰ κάμῃ, ἀνεδιψήτε τὰ βασιλικά χρονικά, καὶ ἀνέγνωσε κατὰ τύχην περὶ τῆς συνωμοσίας τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψεν ὁ Μαρδοχαῖος, καὶ ἀπορεὶ πῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν δὲν ἐδόθη καμμία ἀμοιβή. Τὸ πρῶτ' ἐρωτᾷ τὸν Ἀμάν, τί πρέπει νὰ κάμῃ ὁ βασιλεὺς διὰ νὰ δεῖξῃ ὅτι ἀπονέμει εἰς πρόσωπόν τι ἔξοχον τιμὴν. Ὁ Ἀμάν, νομίσας ὅτι πρόκειται περὶ αὐτοῦ, ἀπεκρίθη, Πρέπει νὰ ἐνδυθῇ βασιλικὴν στολὴν, νὰ ἱππεύσῃ εἰς τὸν βασιλικὸν ἵππον, νὰ φορέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν τὸ βασιλικὸν διάδημα, καὶ ὁ ἐπιστημότερος ἀπὸ τοὺς αὐλικοὺς κρατῶν τοὺς χαλινοὺς τοῦ ἵππου νὰ τὸν περιφέρῃ εἰς ὅλην τὴν πόλιν, κράζων μεγαλοφώνως, Τοιοῦτοτρόπως μεταχειρίζεται ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνον τὸν ὁπαῖον θέλει νὰ τιμήσῃ. Τὴν τιμὴν ταύτην θέλω νὰ ἀποδώσω, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, εἰς τὸν Μαρδοχαῖον. Ὁ Ἀμάν ἔμεινεν ἐμβρόντης, ἀλλ' ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑπακούσῃ καὶ ὑπήκουσε. Τότε καὶ ἡ Ἐσθὴρ ἀπεκάλυψε τὰ πάντα εἰς τὸν Ἀρταξέρξη, καὶ ἱκέτευσεν αὐτὸν θερμῶς νὰ σώσῃ τοὺς ὁμοεθνεῖς τῆς, αἵτινες κατεδικάσθησαν ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερηφανείας τοῦ Ἀμάν, ὅστις ἤθελε νὰ προσκυνῆται ἀπὸ τὸν Μαρδοχαῖον. Ὁ Ἀρταξέρξης ὀργισθεὶς μεγάλως ἀνεκάλυψε τὰ τυραννικὸν πρόσταγμα, καὶ κατεδίκασεν εἰς θάνατον τὸν Ἀμάν. Ἐπειδὴ δὲ ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀμάν εἶχεν ἑτοιμον διὰ τὸν Μαρδοχαῖον σταυρὸν πετῆκοντα πῆχεις ὑψηλόν, διέταξε νὰ θαγατωθῇ αὐτὸς ἐπάνω εἰς τὸ ἴδιον τοῦτο ξύλον. (Ἐσθὴρ).

§. 160.

Πότε ἔειπεν ἡ δευτέρα ἐπιστροφή τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τὸν Ἑσδραν καὶ Νεεμίαν. πῶς ἠΐζησε τὴν ἐμφύλιον διχόνοιαν ὁ Μαννασῆς, κτίτας δευτέρου ναὸν τοῦ Θεοῦ εἰς Γαριζαίν, καὶ ὁ Ἰωνάθαν δολοφονήσας τὸν ἀδελφόν του ἀρχιερέα, καὶ πῶς ἐπὶ τέλους εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ὁ νέος κυριάρχης τῶν Ἰουδαίων.

Εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ βασιλείως τῶν Περτῶν Ἀρταξέρξου τοῦ μακρόχειρος ἔγεινε καὶ δευτέρα ἐπιστροφή τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν εἰς τὴν πατρίδα των, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ἑσδρας· συγχρόνως δὲ καὶ ὁ Νεεμίας, ἀξιωματικὸς τοῦ Ἀρταξέρξου, ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ ἀνοικοδομησῇ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸ κατάρθωτεν ἐπὶ τέλους ἀφ' οὗ πολλάκις παρενέβαλον ἐμπόδια οἱ πλητιέχωροι λαοί. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Νεεμίας, βοηθούμενος ἀπὸ τὸν Ἑσδραν, ἐτακτοποίησε τὴν διοίκησιν, ἐπανεφέρει τὸ θρησκευμα εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ καθαριότητα, ἐτακτοποίησε τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ διώριτε νὰ ἀναγινώσκειται καὶ νὰ ἐξηγῇται ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς συναγωγάς, ὅπου συνήρχετο ὁ λαός. Ἀλλὰ δυστυχῶς μετ' ὀλίγον ἐπανεληφθῆσαν πάλιν οἱ ἐμφύλιοι διχληκτισμοὶ καὶ διχόνοιαι. Ὁ Μανασσῆς, υἱὸς τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως, ἐξορισθεὶς διότι εἶχε νυμφευθῇ ἀλλόφυλον, ἦλθεν εἰς τὴν Σαμάρειαν, τὴν ἄλλοτε πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ βοηθούμενος ἀπὸ τοῦς Ἰουδαίους, ὅσοι τὸν παρηκολούθησαν, ἔκτισεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζαίν ναὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἠΐζησεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀρχαίαν ἐμφύλιον διαίρεσιν. Ὁ δὲ Ἰωνάθαν θέλων νὰ ἀρπάσῃ τὴν ἀρχιερωσύνην, ἐφρόνουτεν ἰδιοχείρως ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τὸν ἀσχιερέα Ἰησοῦν, ὅστις ἦτο ἀδελφὸς του. Ταῦτα πάντα ἐπροκάλεσαν τὴν αὐστηροτέραν ἐπέμβασιν καὶ τιμωρίαν τῆς περσικῆς ἐξουσίας. Ἐπὶ τέλους ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος κατατροπώσας τοὺς Πέρσας εἰσέβαλε καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Ὅτε ἐφθασεν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐξῆλθεν εἰς προὔπαντησίν του ὁ ἀρχιερεὺς, ἐνδεύμενος τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ συνοδευόμενος ἀπὸ πληθὺς ἱερέων καὶ λαϊκῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδεῖξε μέγαν σεβασμὸν πρὸς

τὸν ἀρχιερέα καὶ πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ἐκურίευστε τὴν πατρίδα των. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ὅλη ἡ Παλαιστίνη μετέβη ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων. (α'. Ἐσθῆρ—β'. Ἐσθῆρ)

§. 161.

Τί παρατηρεῖς εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῆς ἐβδόμης περιόδου;

Ὁ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας σωφρονισμὸς εἶχεν ἤδη συμπληρωθῆ, ἔθεν καὶ ὁ Θεὸς παραχωρεῖ εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὴν οἰκαδὲ ἐπιστροφὴν, ἀφ' οὗ διέσωσεν αὐτοὺς θαυμασίως ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, ὥπως δεικνύει τὸ παράδειγμα τῆς Ἐσθῆρ. Οἱ Ἰουδαῖοι ὑπέστρεψαν οἰκαδὲ πλήρεις μετανοίας καὶ εὐσεβείας, ἔθεν ἡ πρώτη αὐτῶν φροντίς ἦτο ἡ ἀνικοδόμησις τοῦ ναοῦ καὶ ἡ θρησκευτικὴ τοῦ ἔθνους καλλιγενεσία. Αὐτὰ τὰ παθήματα τοὺς εἶχαν διδάξῃ, ὅτι τοῦ λοιποῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περιμένωσι τὴν σωτηρίαν των ἀπὸ τὴν διεσθαρμένην βασιλείαν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν θείαν ἀρωγὴν καὶ βοήθειαν. Ἡ βασιλεία εἶχε πέσῃ ἀνεπανορθώτως, ἔπρεπε δὲ μόνον τοῦ λοιποῦ νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ προφητεία, ἥτις καὶ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ εἶχεν ἀνθήσῃ καὶ καρπορορήσῃ ἀγλαωτάτους καρπούς, μάλιστα διὰ τοῦ Δαυιδ, εἶχε καταστήτῃ φανεράν πλέον εἰς ὅλον τὸ ἔθνος τὴν περὶ τῆς θείας ταύτης βασιλείας ἀλήθειαν, ἀλλὰ τίς ἐμελλε νὰ συστήσῃ τὴν βασιλείαν ταύτην; Ὁ Ἰσραυτῆς καὶ βασιλεὺς αὐτῆς εἶχε προῤῥηθῇ καὶ προμηνυθῇ ἀνέκαθεν ὑπὸ πάντων τῶν προφητῶν, ἤδη δὲ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἡ προφητεία ἀπῆλειπεν ἀπὸ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, ὅτι ἀμυδρὸν καὶ σκιῶδες, καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ μέλλοντος τούτου σωτῆρος καὶ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ ἀνεφάνησαν καθαρώτατοι καὶ εὐδιάκριτοι. Ἡ εἰκὼν αὕτη ἦτο ἡ τοῦ Μεσσία. Ἀπὸ τοῦδε λοιπὸν καὶ ἐφεξῆς ὅλον τὸ ἔθνος ἔχει ἐσφαμμένον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν του πρὸς τὸν μέλλοντα τοῦτον Μεσσίαν, ἀλλ' ὅσῳ μάλλον προχωρεῖ ὁ καιρὸς, τόσῳ πλείοτερον καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Μεσσία διασπείρεται ἐν τῇ εἰκονίᾳ τῶν πολλῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ. ΗΤΟΙ
ΗΡΩΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΚΚΑ-
ΒΑΙΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΣΕΒΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΞΕΝΙΣΜΟΥ.

§. 162.

Ποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τοὺς διαδόχους τοῦ Μ. Ἀλεξάν-
δρου Λαγίδας καὶ Σελευκίδαι, πῶς ἐτιμωρήθη ὁ ἱερόσυλος Ἡλιόδωρος, καὶ πῶς
ἠνέλητε νὰ ἐξελληνίστῃ τοὺς Ἰουδαίους Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανής;

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ Παλαιστίνη μετέβη
εἰς τὴν ἐξουσίαν ἄλλοτε μὲν τῶν Λαγιδῶν βασιλέων τῆς Αἰγύ-
πτου, ἄλλοτε δὲ τῶν Σελευκιδῶν βασιλέων τῆς Συρίας. Ὁ ζυ-
γὸς τῶν πρώτων ὑπῆρξεν ἐλαφρὸς καὶ ἥπιος, καὶ οἱ βασιλεῖς
τῆς Αἰγύπτου ἐδειξάν ἱκανὴν φιλόνηθρωπIAN καὶ εὐμένειαν πρὸς
τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος, ὅθεν καὶ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐπροσκά-
λεσε (283 π. Χ.) 72 σοφοὺς Ἰουδαίους καὶ μετέφρασαν εἰς τὸ
ἐλληνικὸν τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης. Αὕτη εἶνε ἡ
λεγομένη μετὰφρασις τῶν ἐβδομήκοντα. Ἀλλ' ὁ ζυγὸς τῶν Σε-
λευκιδῶν ὑπῆρξε βαρὺς καὶ τυραννικός, ἰδίως ἀπὸ τὰς ἡμέρας
Ἀντιόχου τοῦ Γ'. ἡ Μεγάλου καὶ ἐφεξῆς. Ἐπὶ δὲ Σελεύκου Φι-
λοπάτορος ἐξαπεσταλή εἰς Ἱερουσαλὴμ ὁ Ἡλιόδωρος μὲ τὴν
δικταγὴν νὰ λάβῃ ὅλα τὰ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ εὐρισκόμενα χρή-
ματα. Ὁ ἀρχιερεὺς παρέστησεν ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα εἶνε
παρακαταθῆκαι χηρῶν καὶ ἄλλων ἰδιωτῶν, διότι ὡς τὸ ἀσφα-
λέστερον μέρος εἰς ἐναπόθετιν παντὸς πολυτίμου πράγματος ἐ-
θεωρήθη ἀνέκαθεν ὁ ναός· ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ Ἡλιόδωρος εἰσῆλθε
βιαίως εἰς τὸν ναόν, ὁ δὲ λαὸς ὅλος ἐπλημμύρησε τὰς οὐδὺς πεν-
θῶν καὶ ὀδυρόμενος. Ὁ ἀρχιερεὺς καθικέτευε καὶ πάλιν τὸν ἀ-
πεσταλμένον ἀλλ' εἰς μάτην. Τότε ἀγγελος Κυρίου μιστήσας
τὸν ἱερόσυλον διὰ φλογίνης βεμφαίας ἐβόησε χαμαί, καὶ οἱ ἄν-
θρωποι τῆς ἐξουσίας μετέφεραν αὐτὸν ἐκείθεν ἡμιθανῆ εἰς τὴν οἰ-
κίαν τοῦ Ἐκκορυφώθη δὲ ἡ τυραννία τοῦ Ξενικοῦ ζυγοῦ ἐπὶ Ἀν-
τιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς. Ὁ ἀσεβὴς οὗτος βασιλεὺς ἠθέλησε νὰ
ἀφομοιώσῃ τοὺς Ἰουδαίους μὲ τὰ λοιπὰ ἔθνη, ὅσα ἐλάτρευον

τοὺς ψευδεῖς θεοὺς, διὰ τοῦτο καὶ εἰσελθὼν ἤρπασεν ὅτι πολὺ-
τιμον πρᾶγμα εὐρίσκετο εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἔστηγεν
ἐκεῖ εἰδωλόν, ἔκαυσε τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ ἐξέδωκε διάταγμα,
κατὰ τὸ ὅποιον οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ ποινῇ θανάτου διατάσσοντο νὰ
ἀφῆσιαι τὴν πατριὸν θρησκείαν, καὶ νὰ λατρεύωσι τὰ εἰδωλά,
νὰ παραλάβωσι δὲ τὰς ἐορτάς, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, καὶ ἐν γένει
ἐλθόν τὸν βίον τῶν Ἑλλήνων. Ὁχυρώτας δὲ τὴν Ἱερουσαλὴμ,
ἔταξε φρουράν, εἰς τὴν ὅποιαν ἀνέθηκε τὴν αὐστηράν καὶ ἀκριβῆ
ἐκτέλεσιν τοῦ διατάγματος. Ὁ διωγμὸς ἤρχισεν ἀμέσως, καὶ
πᾶς ὅστις ἐφωρᾶτο παραβάτης τοῦ διατάγματος ἐφονεύετο. (ἀ.
Μακ.—β'. Μακ. γ').

§. 163.

Πῶς ἐδέχθησαν τὸ τυραννικὸν τοῦτο πρῶταγμα τοῦ ἀπεθῆαι βασιλείας οἱ
Ἰουδαῖοι, καὶ πῶς ἀρνήθητι νὰ ὑπακὺ ἰσχυρῶν Ἑλεάζαρ ἀπέθανε βασινιεύσας·

Θρῆνος καὶ πένθος μέγα κατέλαβε τὸ ἰουδαϊκὸν ἔθνος. Πο-
λλοὶ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ θανάτου ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπακούωσιν,
ἄλλοι ἐρευνᾶν ὅπου ἡδύναντο, ἄλλοι δὲ πάλιν ἐπρωτίμων νὰ ἀ-
ποθάνωσι μᾶλλον παρὰ νὰ ἀρνηθῶσι τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ νὰ
προσκυνήτωσι τὰ εἰδωλά. Πολλοὶ τότε ἐδατανίσθησαν καὶ ἐμαρ-
τύρησαν καρτερικῶς, ἀλλ' ἀναφέρωμεν δύο μόνον παραδείγματα,
καὶ πρῶτον τὸ τοῦ Ἑλεάζαρου. Ὁ ἐννενηκοντοῦτης οὗτος γέρων
δὲν ᾔθελε νὰ φάγῃ χοίρινον κρέας, διότι ἦτο ἀπηγορευμένον ἀπὸ
τὸν μωσαϊκὸν νόμον, ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν παρακοὴν ταύτην ἐμελλε
νὰ βαστανισθῇ καὶ νὰ ἀποθάνῃ, οἱ φίλοι τὸν εἶπαν ὅτι θὰ τοῦ φέ-
ρωσιν ἐνώπιον τοῦ ἀρχόντος ἄλλο κρέας μὴ ἀπηγορευμένον, αὐ-
τὸς δὲ νὰ προσποιηθῇ ὅτι εἶνε χοίρινον, καὶ νὰ φάγῃ διὰ νὰ σωθῇ.
Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀπέκρουε μετ' ἀγανακτικῆτος ὁ Ἑλεάζαρος καὶ
εἶπεν, Εἶνε ἀνάμυστος εἰς τὰς λευκάς μου τρίχας νὰ προσποιηθῶ.
Πολλοὶ δὲ νέοι ἀκούσαντες ὅτι ὁ Ἑλεάζαρος εἰς ἐννενηκοντα ἔτων
ἡλικίαν ἀφῆκε τὴν θρησκείαν του καὶ ἐγένεν εἰδωλωλάτρης, θὰ ἡ-
πατῶντο καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὸν δόλον τοῦτον, ἀπὸ τὸν ὅποιον θὰ κερδί-
σω μὲν ἴσως ὀλίγας ἐλεεινὰς ἡμέρας ζωῆς, ἀλλὰ θὰ κηλιδώσω αἰω-
νίως τὸ ὄνομά μου, καὶ θὰ ἀκούω νὰ ἀναθεματίζωσιν ὅλοι τὸ

γῆρας μου. Ἐάν δὲ ἀπορύγω τῶρα τὴν τιμωρίαν τῶν ἀνθρώπων, πῶς θὰ ἀπορύγω ἔπειτα τὴν τιμωρίαν τοῦ Παντοδυναμοῦ, εἴτε εἰς ταύτην εἴτε εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν; Ἀποθνήσκων γενναίως, οὐ μόνον θὰ πράξω ἄξια τοῦ γῆρατός μου, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς νέους θὰ ἀρῇτω παράδειγμα, τὸ ὁποῖον ἀκολουθοῦντες θὰ ἀποθνήσκωσι μετὰ χαρᾶς καὶ γενναίως ὑπὲρ τοῦ θείου νόμου. Βατανισθεῖς δὲ μετὰ ταῦτα ἀνγλιεῶς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐξουσίας, καὶ ὑπομείνας μετὰ καρτερίας καὶ γενναιοῦτος τὰς βασάνους, ἐξέπνευσε. (β'. Μακκαβ. ζ'.)

§. 164.

Ληγέσθῃ μετὰ πᾶσαν ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν ὑπέμεινε τὸν θάνατον ἡ Ἰουδαία μήτηρ καὶ οἱ ἑπτὰ υἱοὶ τῆς, μὴ θελήσαντες νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ τυράννου;

Ἀκριτὴ πλείοστέρου θαυμασμοῦ ἄξια εἶνε ἡ γενναιοῦτης καὶ ἡ καρτερία τῆς Ἰουδαίας, ἥτις εἶχεν ἑπτὰ υἱούς. Οἱ ἑπτὰ οὗτοι ἀδελφοὶ συλληφθέντες ἐφέρθησαν ἐμπρὸς τοῦ βασιλέως, ὅς τις τοὺς ἠνάγκασε νὰ παραβῶσι τὸν νόμον, διατάξας νὰ δαρώσι μὲ μάστιγας καὶ νευρας. Τότε εἰς ἕξ αὐτῶν, ὁ μεγαλύτερος, εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, Τι ζητεῖς, τι θέλεις νὰ μαθῇς ἀπὸ ἡμᾶς; ὁδὸς εἰ-
μεθα ἑτοιμοὶ νὰ ἀποθάνωμεν μᾶλλον παρὰ νὰ παραβῶμεν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πατρίδος. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐργισθεὶς διέταξε καὶ ἐπυράκτωσαν τηγάνια καὶ λεβήτας, μετὰ δὲ τοῦτο ἔκοψαν τὴν γλῶτταν ἐκείνου ὅστις ἀμίλητε πρῶτος, τοῦ ἀγγρε-
σαν τὸ δέσμη τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἔκοψαν τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν ἐνώπιον τῆς μητρός καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν, οἵτινες τὸν εἶδελπαν. Μετὰ ταῦτα τὸν ἐπλησίασαν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν ἔφησαν ζωντανόν εἰς τοὺς πυρακτωμένους λεβήτας. Ἐν ᾧ δὲ οὗτος ὑπέμεινε τὰς σκληρὰς ταύτας βασάνους, ἡ μήτηρ καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ παρεκινουν ἀλλήλους καὶ ἐνεθάρρουναν νὰ ἀποθάνωσι γενναίως. Ἀφ' οὗ ἐξέπνευσεν ὁ πρῶτος, συνέλαβαν καὶ τὸν δεύτερον, τὸν ὁποῖον, ἀφοῦ ἔξεδειραν τὴν κεφαλὴν του, ἱρώτησαν ἂν θέλῃ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως καὶ νὰ σωθῇ. Ὅχι, ἀπεκρίθη· κείνος οὐκ ἄσπευτε, καὶ ὑπέμεινε τὰς αὐ-

τάς βασάνους. Μέλλων δὲ νὰ ἐκπνεύσῃ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, Σὺ μὲν, ὦ κακίστε τῶν ἀνθρώπων, μᾶς ἀφαιρεῖς τὴν ζωὴν ταύτην, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου θὰ ἀναστήτῃ ἡμᾶς εἰς νέαν ζωὴν καὶ αἰώνιαν. Μὲ τὴν αὐτὴν γενναιότητα καὶ καρτερίαν ὑπέμειναν καὶ οἱ ἄλλοι ὅλοι τὰς βασάνους καὶ παρομοίους λόγους εἶπαν, ὥστε ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἔμειναν ἐκπληκτοί. Ὅταν ἐφθασεν ὁ ἐβδόμος, ἔστις ἦτο παιδίον ἀκόμη νεαρόν, ὁ Ἀντίοχος ἐπάσχισε νὰ τὸν πείσῃ ὑποσχόμενος εἰς αὐτὸν πλοῦτον καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ἐὰν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ. Ἐπειδὴ δὲ ἐκείνος ἤρνητο, ὁ βασιλεὺς παρεκάλεσε τὴν μητέρα νὰ λυπηθῇ καὶ νὰ σώτῃ τοῦτον κἂν τὸν υἱὸν τῆς, παρακινούσα αὐτὴν νὰ ὑπακούσῃ. Ἀποῦ δὲ εἶπε πολλὰ αὐτός, ἐκείνη ἐδέχθη, καὶ κύφασα πρὸς τὸν υἱὸν τῆς καὶ χλευάσασα τὸν σκληρὸν τυραννῶν, εἶπε πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν πάτριον γλῶσσαν, Τέκνον μου, ἐλέησόν με, ἥτις σὲ ἐβασταξα ἐννέα μῆνας, ἥτις σὲ ἐθῆλασα τρία ἔτη καὶ σὲ ἐθρεψα ἕως εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν. Ὑιέ μου, στρέψε, σὲ παρακαλῶ, τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα, διὰ νὰ γνωρίσῃς ὅτι ὁ Θεὸς ἐπλασεν αὐτὰ ἐκ τοῦ μηδενός, καθὼς καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Μὴ φοβηθῇς λοιπὸν τὸν δῆμιον τοῦτον, ἀλλὰ φανοῦ ἀξίος τῶν ἀδελφῶν σου, καὶ δεξοῦ τὸν θάνατον, διὰ νὰ σὲ δεχθῶ καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς σου εἰς τὸ θεῖον ἔλεος. Ἐν ᾧ δὲ ἀκόμη ἐκείνη ἐλάλει, τὸ παιδίον ἀνέφωνησε, Ποῖον περιμένετε; δὲν ὑπακούω εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως, ἀλλ' εἰς τὸ πρόσταγμα τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Θεός· εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν διὰ τοῦ Μωϋσέως. Καὶ ἡμεῖς μὲν πασχόμεν ταῦτα διὰ τὰς ἀμαρτίας μας κατὰ παραχώρησιν τοῦ Θεοῦ, ὅς τις πάλιν θὰ ἐλεήσῃ τοὺς δούλους τοῦ, καὶ ὀλίγον χρόνον ὑπομείναντες ἐδῶ τῶρα, θὰ ἐγερθῶμεν ἔπειτα εἰς αἰώνιαν ζωὴν. Ἀλλὰ σὺ, ἐφευρετὰ πάσης κακίας, σὺ, ἀνόσιε καὶ μωρότατε πάντων ἀνθρώπων, δὲν ἐξέφυγες ἀκόμη τὰς χεῖρας τοῦ παντοκράτορος καὶ ἐπόπτου Θεοῦ, παρὰ τοῦ ὁποῖου θὰ λάβῃς τὰ ἐπιγεῖρα τῆς ἀπανθρωπίας καὶ ὑπερηφανείας σου. Καθὼς οἱ λοιποὶ ἀδελφοί

μου διδώ καὶ ἐγὼ τὸ σῶμά μου ὑπὲρ τοῦ πατρὸς νόμου, ἐπικα-
λούμενος τὸν Θεὸν νὰ γείνη ἰλεως καὶ νὰ στήσῃ εἰς ἐμὲ καὶ
τοὺς ἀδελφούς μου τὴν δικαίαν κατὰ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ὁργὴν
αὐτοῦ. Βαρέως φέρων τοὺς λόγους τούτους ὁ βασιλεὺς καὶ πλή-
ρης ὁργῆς, διέταξε καὶ ἐβασάνισαν αὐτὸν χειρότερα παρὰ τοὺς
ἄλλους. Ἦλθε τέλος πάντων καὶ ἡ ὥρα τῆς μητρὸς, ἡ ὁποία
ἀπ' οὗ διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ προσώπου ἐνίσχυσε τοὺς υἱούς, ἀπ'
οὗ ὑπέμεινε μετὰ καρτερίας ὑπερανθρώπου τὸ φοικῶδες θέαμα
τῶν βασάνων τῶν τέκνων τῆς, ἐπεσφράγισε καὶ διὰ τοῦ ἰδίου
τῆς αἵματος τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τῶν εὐσεβῶν υἱῶν τῆς,
ἄξια μνήμης αἰώνιου καὶ ἀθανάτου δόξης. (6'. Μακκαβ. ζ')

§. 165.

Πόθεν ἐκινήθη καὶ πῶς ἤρχισεν ἡ κατὰ τῆς ξενικῆς τυραννίας ἐπανάστασις
καὶ ὁ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγὼν ὑπὸ τὸν Ματθαίαν, καὶ τίς διεδέχθη
τοῦτον ἀποθανόντα;

Ἐν τούτοις ἡ ἀποστασία ἐπληθύνετο καθ' ἐκάστην καὶ ἡ ἐκ
τούτου θλίψις καὶ ἀπελπισία τῶν πιστῶν ἦτο ἄφατος. Ἱερεὺς
τις, ὀνόματι Ματθαίας, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ φλέπῃ καθ' ἐ-
κάστην τὸ ἐλεεινὸν τοῦτο θέαμα τῆς ἀποστασίας, ἀνεχωρήσεν
ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ μετὰ τοὺς πέντε υἱούς του, Ἰωνάθαν, Σι-
μωνα, Ἐλεάζαρον, Ἰωάννην καὶ Ἰούδαν, τὸν ἐπικαλούμενον
Μακκαβαίον, καὶ ἐλθόντες ἱκατοίκησαν εἰς πολίχνιον τι τῆς
Ἰουδαίας, ὀνομαζόμενον Μωδεῖν. Ἐκεῖ δὲ συνήχθησαν καὶ ἄλ-
λοθεν περὶ τὴν ἱερατικὴν οἰκογένειαν πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων
δμόφρονες. Ἡμέραν τινὰ ὁ Ματθαίας ἐλάλει πρὸς τὸ πλῆθος
συμβουλευὼν αὐτοὺς νὰ ἐμμείνωσι πιστοὶ εἰς τὸ πατριον ὁρή-
σκευμα. Ἀλλὰ μόλις ἔπαυσε τὸν λόγον, καὶ ἰδοὺ προσήλθεν
Ἰουδαῖος ὁδηγούμενος ἀπὸ ἀνθρώπων τῆς ἐξουσίας καὶ ἐθυσίασεν
ἐνώπιον ὄλων εἰς τὸν βωμὸν τῶν εἰδωλῶν, ὅστις εἶχε στηθῇ δη-
μοσία καὶ εἰς τὸ πολίχνιον ἐκεῖνο κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως.
Ὁ Ματθαίας κυριευθεὶς ἀπὸ ὁργὴν ἀκράτητον ἐρμῆ καὶ φονεύ-
σας ἀμφοτέρους, καὶ τὸν θυσιάσαντα Ἰουδαῖον καὶ τὸν ἀνθρω-
πον τῆς ἐξουσίας, ἐκρήμνισε τὸν βωμὸν, διελθεῖν δὲ τὴν πολίχνην

μέ τοὺς περὶ αὐτὸν κηρύττων ταῦτα, Πᾶς ὅστις ἔχει ζῆλον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὸν θεῖον νόμον, ὡς με ἀκολουθήτη. Ἐντὺς δὲ ὀλίγου ἐσχηματίσθη περὶ αὐτὸν στρατὸς πολυκρίθμος, με τὸν ὅποιον ὁ Ματθαθίας ἐκήρυξε πόλεμον ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος, καὶ διτλήθη τὴν Ἰουδαίαν φρονεῦν τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ βασιλικοῦ προτάγματος, καὶ κατακρημνίζων τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδωλῶν. Μαθὼν δὲ ὅτι ἡμέραν τινα σαββάτου χίλιοι ἐκ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ ἀφείθησαν νὰ σφαγῶσι μᾶλλον ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, παρὰ νὰ παραβῶσι τὸν θεῖον νόμον πολεμῶντες τὸ σαββάτον, συνήγαγε περὶ ἑαυτὸν τοὺς ἱερεῖς καὶ πρεσβυτέρους, οἵτινες ἐξέδωκαν θέσπισμα, κατὰ τὸ ὅποιον ἢ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἄμυνα ἐσυγχωρεῖτο καὶ τὸ σαββάτον. Τὸ θέσπισμα τοῦτο ἐπέφερε σωτήρια ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια ὅμως δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἴδῃ ὁ γέρον Λευίτης, διότι ἀπέθανεν, ἀπ' οὗ ὑπερέωστε τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὡς ἰδίον ἡγεμόνα τῶν τὸν τρίτον υἱὸν τοῦ Ἰούδα τὸν Μακκαβαῖον. (ἀ. Μακκαβ. β').

§. 166.

Πῶς ἐξηκολούθησε τὸν πόλεμον ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ματθαθία Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος καὶ τί ἔπραξεν εἰσελθὼν εἰς Ἱερουσαλὴμ νικητής.

Ὁ Ἰούδας ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς με πολλὴν ἐπιτυχίαν. Ἀγων 6,000 ἄνδρας διτλήθη πᾶς πόλεις τῆς Ἰουδαίας, ὅπου τοὺς μὲν βωμοὺς τῶν εἰδωλῶν ἐκρήμνιζεν, ἀνῆγειρε δὲ τὰ κατηδαφισμένα τείχη. Μαθὼν ταῦτα ὁ διοικητὴς τῆς Σαμαρείας, ἐξεστράτευσεν ἐναντίον τοῦ Ἰούδα, ἀλλ' ἐνίκηθη καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ αὐτὸν τὸν Ἰούδα, ὅστις καὶ σκυλεύσας μετεχειρίζετο τοῦ λοιποῦ τὸ ξίφος αὐτοῦ. Ὁ Ἀντίοχος μὴ εὐκαίρων ἔνεκα τοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμου, ἀνέθηκε τὴν διεξαγωγὴν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ τούτου πολέμου εἰς τὸν Λυσίαν ὅστις ἐξέπεμψε κατὰ τοῦ Ἰούδα τοὺς στρατηγούς Πτολεμαῖον, Γοργίαν καὶ Νικάνορα με 47,000 στρατοῦ. Ἀλλ' ὁ Ἰούδας ἐπιπεσὼν κατ' αὐτῶν με 3,000 ἄνδρας μόνον τοὺς κατετρόπωσε. Τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἐρχεται ὁ ἴδιος Λυσίας με 65,000, ἀλλὰ καὶ τοὺτους κατατρόπωνει ὁ Ἰούδας ἄγων 10,000 μόνον. Τὰ λαμπρὰ ταῦτα κατόρ-

θώματα, ὅσα ὁ Ἰούδας κατώρθωσε μὲ μόνην τὴν πεποίθησιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὴν θεῖαν βοήθειαν, ἡνοίξαν εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπου καὶ εἰσῆλθε νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος. Ἡ κατάστασις τῆς ἀγίας πόλεως ἦτο ἐλεεινή, ὁ ναὸς ἐρημωμένος, τὸ θυσιαστήριον βεβηλωμένον, αἱ θύραι συντετριμμέναι, εἰς πολλὰ δὲ μέρη εἶχαν φυτρώσῃ χόρτα, μαρτύρια τῆς τρομερᾶς καταστροφῆς καὶ ἐρημώσεως. Τὸ θέαμα τοῦτο κατέσπλυνε τὴν καρδίαν τοῦ Ἰούδα, ὅστις ἐκαθάρισε τὸν ναόν, ἐπεσκεύασε τὰ ἡρειπωμένα, ἐπανέφερε πανηγυρικῶς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ ἐτέλεσε μὲ θυσίας ὀκταημέρους καὶ ἑορτὰς μεγαλοπρεπεῖς τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ εἰς τὰ ὅποια συνέβρευσεν ἄπειρον πλῆθος. (α. Μακκαβ. Γ'.—Δ'.)

§. 167.

Ἐξεπλήρωσε τὸν σκοπὸν τοῦ ἐκστρατεύσας αὐτοπροσώπως εἰς Ἰουδαίαν ὁ βασιλεὺς, καὶ τίς ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Ἰούδα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντίοχου; Λαίε δὲ ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ συννομολογεῖ εἰρήνην μὲ τὸν Ἰούδαν;

Ἐπιστρέψας ἀπὸ τὸν Περσικὸν πόλεμον ὁ Ἀντίοχος καὶ μαθὼν τὰς ἀλλεπαλλήλους ταύτας ἥττας τοῦ στρατηγοῦ του ὠργίσθη καὶ ἠγανάκτησε, καὶ ἐξῆλθε κατὰ τῆς Ἰουδαίας ἄγων πολυχρίθμον στρατόν, καὶ ὁμώσας νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς Ἰουδαίους καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀλλὰ τὰ ἀπάνθρωπα σχέδια τοῦ ἐματαιώσεν ὁ Ὑψιστος, διότι καταπεσὼν ἀπὸ τὴν ἁμαξάν καὶ τραχεῖς θανατίμως, ἀπέθανε κακῶς, χωρὶς νὰ τὸν ὠφελήσῃ ἡ βραδεία πρὸς τὸν Θεὸν μετάνοια, τὴν ὁποίαν ἤσθάνθη εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀσθενείας του. Διεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντίοχος Ε' ἡ Εὐπάτωρ. Ἐν τούτοις Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, ἐπειδὴ ἡ ξενικὴ φρουρά τῆς Σιών ἦτο πρόσκομμα ἀνυπερέβλητον εἰς τὴν θρησκευτικὴν παλιγγενεσίαν τοῦ ἔθνους του, ἐκυρίευσεν τὴν ἀκρόπολιν τῆς Σιών μὲ ὅλας τὰς ἀντιστάσεις καὶ τὰς ἐξωθεν βοήθειάς καὶ κατέστρεψε τὰς δυνάμεις τῶν ἀλλοφυλῶν, καθὼς καὶ τῶν ὁμοφυλῶν τοῦ ἀποστατῶν. Ἐξ αἰτίας τῶν νέων τούτων ἀποτυχῶν τοῦ ξενικοῦ στρατοῦ, ἐφθασεν ὁ Λυσίας μὲ 130,000 ἄνδρας, 32 ἐλέφαντας καὶ 300 ὄρεπανηφόρα ἄρματα.

Ὁ Ἰούδας δὲν εἶχε δυνάμειν ἱκανὴν νὰ ἀντιτάξῃ κατὰ τῶν φε-
 ρεῶν τούτων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἔμως δὲν ἐδίστασε
 νὰ συγκροτήσῃ μάχην, εἰς τὴν ὅποιαν ἐρόνευσε τετρακισχι-
 λίους ἐχθρούς. Ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ ἀντισταθῇ πλείοτε-
 ρον μὲ τοὺς ὀλίγους ἀνδρείους του εἰς τὰς ἀπειραριθμούς τοῦ
 ἐχθροῦ δυνάμεις, ὑπεχώρησε πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ἐκλεί-
 σθη εἰς τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ, τὸν ὅποιον εἶχε προλαβόντως ὀχυ-
 ρώσῃ. Ὁ Ἀντίοχος κατεδίωξε τοὺς Ἰουδαίους ἐκεῖ, ἀλλ' εἰς
 μάτην. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ ἐξεβράγχη ἐπανάστασις εἰς Συ-
 ρίαν, καὶ ὁ Ἀντίοχος ἀναγκασθεὶς νὰ ἐπιστρέψῃ, συνομολογεῖ
 εἰρήνην μετὰ τοῦ Ἰούδα. (α. Μακκαβ. ε—ς.).

§. 168.

Διὰ τὴν ἐλύθη τῇ εἰρήνῃ αὕτη ἐπὶ τοῦ βασιλέως Δημητρίου τοῦ Σωτῆρος, καὶ
 διὰ τὴν κατέφυγεν εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς Ῥώμης Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, λα-
 βὼν δὲ ἐκ νέου τὰ ὅπλα ποτὸν θάνατον εὗρεν ἐπὶ τέλους·

Δὲν παρήλθε πολὺς καιρὸς καὶ ἡ εἰρήνη αὕτη διεκόπη ἀπὸ τὸν
 διάδοχον τοῦ Ἀντιόχου Δημήτριον τὸν Σωτῆρα. Ἐπειδὴ ὁ Ἀλ-
 κιμος, τὸν ὅποιον ὁ Ἀντίοχος εἶχε διορίσῃ ἀρχιερέα, δὲν ἠδύνατο
 νὰ ἐκτελέσῃ τὰ παράνομα καὶ ἀσεβῆ σχέδιά του ἐξ αἰτίας τοῦ
 Ἰούδα, ὁ βασιλεὺς ἐπέμφεν εἰς Ἱερουσαλὴμ φρουρὰν ἀξιόμαχον
 διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν Ἀλκιμον κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Μακκα-
 βαίου. Ἐν τούτοις ἔρις δεινὴ ἐξεβράγχη μεταξὺ τῶν δύο μερίδων,
 καὶ ἐδέησε νὰ ἐπέμβῃ ὁ στρατηγὸς τοῦ βασιλέως Νικάνωρ. Ἐ-
 πειδὴ ἔμως ἡ ἀπόφασις τοῦ Νικάνωρος ἦτο μεροληπτικὴ καὶ ἄδι-
 κος, ὁ Ἰούδας ἔλαβε πάλιν τὰ ὅπλα, καὶ κατετρόπωσε τὰς ду-
 νάμεις τοῦ Νικάνωρος, φονεύσας περὶ τοὺς 5,000. Παράφορος ἐκ
 τῆς ὀργῆς διὰ τὴν ἥτταν ταύτην ὁ Νικάνωρ ἀπήτησε τὴν πα-
 ράδοσιν τοῦ Ἰούδα, εἰδὲ μὴ ἠπειλήσεν ὅτι θὰ καύσῃ τὸν ναόν.
 Καὶ δὲν ἐξετελέσθη μὲν ἡ ἀπειλὴ αὕτη τοῦ Νικάνωρος διότι
 συγκροτήσας νέαν μάχην ἠττήθη καὶ ἐφονεύθη· ἀλλ' ὁ Ἰούδας
 συναισθανόμενος ὅτι τὸν ἤτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἀντιπαλαίσῃ
 μέχρι τέλους ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν κολοσσιαίων δυνάμεων τῶν Σε-
 λευκιῶν, ἐζήτησε στ. ριγμὰ ἐκτὸς τῆς πατρίδος του, ἐπικαλε-

σθεις και επιτυχων την συμμαχίαν της Ρώμης. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὅμως εἶχε φθάσῃ ὁ στρατηγὸς τοῦ Δημητρίου Βακχιδης μὲ 22,000. Ὁ Ἰούδας ἠθέλησε νὰ ἀντιπαραταχθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ δὲν εὔρε περὶ αὐτὸν εἰμὴ 3,000 μόνον, καὶ οὗτοι δέ, ἰδόντες τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, ἐφοβήθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν, ἔμειναν δὲ μόνον 800 οἱ ἀνδρειότεροι καὶ οὗτοι δὲ ἀπέτρεψαν τὸν Ἰούδαν ἀπὸ τῆς μάχης, καὶ ἔλεγον νὰ φύγῃσιν. Ἀλλ' ὁ ἀτρόμητος στρατηγὸς εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ ἀποθάνωσι μᾶλλον παρά νὰ φύγῃσι, καὶ οἱ 800 ὑπήκουσαν. Ἡ μάχη διήρκεσεν ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. Οἱ Ἰουδαῖοι ἠγωνίσθησαν ἀνδρειότατα, καὶ ἐπὶ τέλους ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὴν ἀριστερὰν πτέρυγαν τὴν ὁποίαν ἐδιοίκει ὁ Βακχιδης. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ δεξιὰ φάλαγξ τοῦ ἐχθροῦ περιεκύκλωσε τοὺς ὀλιγαριθμοὺς ἀντικαλούς. Αἰρνης δὲ πίπτει νεκρὸς καὶ ὁ ἡρωϊκὸς Ἰούδας, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν Ἰουδαῖοι διασκορπίζονται. Ἡ φήμη τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ δυστυχήματος, τοῦ θανάτου τοῦ Ἰούδα διεδόθη παντοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ πένθος μέγα ἐσχέπατε τὴν Ἰουδαίαν, μία δὲ φωνὴ θρηνῶδης ἠκούσθη ἀπὸ τὰ στόματα ὅλων, Πῶς ἔπεσεν ὁ δυνατὸς καὶ σώζων τὸν Ἰσραήλ! (κ. Μακκαβ. ζ'—θ').

§. 169.

Ποία τις ὑπῆρξεν ἀλληλοδιαδόχως ἡ τύχη τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τοῦ Μακκαβαίου Ἰωνάθαν, τὸν διαδοχόν τοῦ Ἰούδα Σίμων καὶ Ἰρκανόν.

Τὸν Ἰούδαν διεδέχθη ὁ Ἰωνάθαν, ὅστις διέπραξε πολλὰ καπορθώματα ἄξια τῆς φήμης καὶ τῆς οἰκογενείας του. Ἀνενέωσε τὴν συμμαχίαν τῆς Ἰουδαίας μὲ τὴν Ρώμην, καὶ τοῦτο ἀνεχαίτισεν ὀλίγον τὴν ὁρμὴν τοῦ Συριακοῦ χειμαρῶντος, καὶ ἐπῆλθαν ἔτη τινὰ εἰρήνης. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐμπλεχθεὶς εἰς πόλεμον φονεύεται καὶ ὁ Ἰωνάθαν ἐπιβουλῶς ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Τρύφωναν, αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα του καὶ 1,000 ἐκ τῶν ὁπαδῶν του. Διεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ τελευταῖος υἱὸς τοῦ Ματταθία, ὁ Σίμων, ὅστις ὅμως δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν ἀρχὴν πολὺν καιρὸν, διότι παγιδευθεὶς καὶ αὐτὸς, ὡς ὁ ἀδελφὸς του ἐβόλοντόν τιν αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα του, ἐκτὸς ἐνός, Ἰωάννου τοῦ Ἰρκανοῦ, ὅστις καὶ διεδέχθη

τὸν πατέρα του. Ὁ Ὑρκανὸς ἐξηκολούθησε τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν προκατόχων του, καὶ κατέστρεψε καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης κυριαρχίαν τῶν Σελευκιδῶν, ἀνενέωσε δὲ τὴν συμμαχίαν μὲ τὴν Ῥώμην καὶ ἠϋΐησε τὸ Κράτος, ἀφ' οὗ ἐνέκητε τοὺς Σαμαρείτας καὶ Ἰδουμαίους. Δυστυχῶς ὅμως τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος μόλις ἀνέλαβε μετὰ τότους καὶ τοιοῦτους ἡρώους ἀγῶνας τῶν Μακκαβαίων τὴν ἀνεξαρτησίαν του, καὶ παρευθὺς ἐξώκειλεν εἰς ἐμφυλίους διχασμοὺς καὶ ἐριδας. Τας ἐριδας δὲ ταύτας ὑπέβαλπαν μάλιστα τρία θρησκευτικὰ κόμματα, ἀναφανέντα κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ πρεσβεύοντα ἀντιθέτους ἀρχάς, οἱ Φαρισαῖοι, οἱ Σαδουκαῖοι, καὶ οἱ Ἑσσηνοί. (ἀ. Μακκαβ. θ'—ις'. Ἰωσηπος κλπ.).

§ 170.

Τίνες ὑπῆρξαν οἱ διάδοχοι τοῦ Ὑρκανοῦ, ὅστις κατέλυτον ἐντελῶς τὴν Συριακὴν ἑνοκρατίαν, καὶ πῶς ἐστηρίχθη ἐπὶ τέλους εἰς τὸν θρόνον ὁ Ἡρώδης ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός;

Τὸν Ὑρκανὸν ἀποθανόντα διεδέχθη ὁ υἱὸς του Ἀριστόβουλος, ἀνὴρ ἀσεβὴς καὶ ἀνόσιος. Οὗτος τοὺς μὲν τρεῖς ἐκ τῶν ἀδελφῶν του ἐξέριψεν εἰς τὸ δεσμωτήριον, τὸν δὲ τέτρτον ἐθανάτωσε. θεωρήσας δὲ τότε ἑαυτὸν ὡς ἀτραλῇ ἀπὸ πάντα κινδύνου, ἐφόρεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν του διαδῆμα, καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, τὸν ὅποιον οὐδεὶς ἄλλος πρὸ αὐτοῦ εἶχε μετὰ τὴν αἰχμάλωτίαν τῆς Βαβυλῶνος. Ἀποθανόντα κακὴν κακῶς διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς του Ἀλέξανδρος, ὁ ὅποιος, καὶ αὐτὸς διὰ νὰ ἀσφαλισθῇ εἰς τὸν θρόνον ἐφόνευτε καὶ ἀδελφὸν καὶ συγγενεῖς. Ἀφ' οὗ δὲ κατέβαλεν ἐπανάστασιν τινὰ τῶν Φαρισαίων, ἀπέθανε καὶ διεδέχθη αὐτὸν ἡ θυγὴ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρα, ὑποστηρίζομένη ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἀνδρός τῆς Φαρισαίου, καὶ καταπνέσασα τοὺς ἀντιπαλοὺς τῶν Σαδουκαίων. Ἐντεῦθεν ἐξεβράχθη ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐπλημμύρησεν εἰς τὸ αἷμα. Ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἀνεφάνησαν μετ' ὀλίγον ἀντίπαλοι μνηστῆρες τοῦ θρόνου, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἀνεβρίπισθη ἔτι μᾶλλον, μέχρις οὗ ἐπεμβὰς ὁ στρατηγὸς τῆς Ῥώμης Πομπήιος ἀνεβίβα-

σεν εἰς τὸν θρόνον καὶ εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰρκανὸν τὸν Β'. Ἄλλ' ὁ ἐμφύλιος πόλεμος δὲν ἔπαυσε διὰ τοῦτο μέχρις οὐ διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ῥωμαίου Ὀκταύλου (τοῦ μετὰ ταῦτα ἐπικληθέντος Αὐγούστου) καὶ τοῦ Ἀντωνίου κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ Ἡρώδης, υἱὸς τοῦ Ἰδομαίου Ἀντιπάτρου. Ὁ δὲ Ἡρώδης, διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ εἰς τὸν θρόνον, ἐφόνευσε μὲν ὅλους τοὺς ἀντιζήλους, ὅσοι εἶχαν ἀξιώσεις εἰς τὸν θρόνον, ἀφοσιώθη δὲ καθ' ἑλκλήτριαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, οἵτινες καὶ τὸν ἐστήριξαν εἰς τὸν θρόνον, ἂν καὶ παμμίσητον. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρώδου τοῦτου ἐγεννήθη ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. (Ἰώσηπος κτλ.).

§. 171.

Ποῖον εἶνε τὸ συμπέρασμα τοῦ τελευταίου τούτου κεφαλαίου, καὶ ἐν γένει τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἱερᾶς ἱστορίας;

Τὸ πολυτιμότερον ἀγαθόν, τὸ ὅποιον ἀπέκτησαν καὶ ἔφεραν μεθ' ἑαυτῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὴν πατρίδα τῶν οἱ Ἰουδαῖοι, ἦτο ἡ πεποιθήσις, ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ περιμένῃ τὴν σωτηρίαν του ἄλλοθεν εἰμὴ ἀπὸ τὸν μέλλοντα σωτῆρα καὶ βασιλέα του, τὸν Μεσσίαν, τοῦ ὁποῦ τὴν μορφήν καὶ τὸν βίον καὶ τὰς πράξεις εἶχαν προεικονίσῃ καὶ προεῖπῃ καθάρματα καὶ λεπτομερέστατα οἱ τελευταῖοι μάλιστα προφῆται. Ὁ μέλλων οὗτος βασιλεὺς δὲν ἐμελλε νὰ εἶνε ὅποιοι καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς τοῦ Ἰσραὴλ, οὐδὲ ἡ βασιλεία του ἐν γένει ὅποια ἡ τῶν λοιπῶν βασιλείων. Τί κατάρθρωσαν καὶ αὐτοί, οἱ ἄλλως θεοσεβεῖς Μακκαδαῖοι, μὲ ὅλα τὰ κατορθώματα κατὰ τῆς ξενικῆς ἀσέβειας καὶ εἰδωλολατρίας; Ἡ βασιλεία τῶν κατ' ἀρχὰς λαμπρὰ καὶ θεοσεβῆς, ὅπως καὶ ἡ ἀρχαία Ἰσραηλιτικὴ βασιλεία εἰς τὰς πρώτας αὐτῆς ἡμέρας, ἐξώκειλεν ἐπὶ τέλους εἰς ἀσέβειαν καὶ ἐγκλήματα φρικωδέστατα, μέχρις οὐ ἡ Ἰουδαία, ὅπως καὶ ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ τότε κόσμος, περιήλθεν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων, τῶν Περσῶν καὶ Ἑλλήνων, εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων. Ἡ Ῥώμη καθυπέταξεν ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν κόσμον, ἡ δὲ ἐξουσία αὐτῆς αὐτῇ

δὲν ἦτο ἐφήμερος, ὅπως καὶ ἡ τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ στεριά καὶ ἀκλόνητος. Ὅπου ἄπαξ ἐγένετο κυρία ἡ Ῥώμη, ἐκεῖ ἦτο ἀδύνατος τοῦ λοιποῦ πᾶσα ἄλλη βασιλεία. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἐπρεπε νὰ ἀπελπίσῃ καὶ ὑπήλπισε τῷ ὄντι τοὺς Ἰουδαίους ἐκείνους, ὅσοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσωσι τὰς γραφὰς καὶ τὰς προφητείας. Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἔλθῃ ὁ Μεσσίας, ἦτοι ὁ Χριστὸς τοῦ Κυρίου βασιλεὺς καὶ σωτὴρ τοῦ Ἰσραὴλ τῶρα, ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς κυριαρχίας τῶν Ῥωμαίων; Ἀλλ' οὗτοι, ὡς προεῖρήθη, παρεξήγουν τὰς γραφὰς, διότι ὁ Μεσσίας ἐμελλε καὶ ἐπρεπε νὰ εἶνε βασιλεὺς ὅχι χοικῆς καὶ γῆινης, ἀλλὰ πνευματικῆς, ἀφθάρτου καὶ οὐρανίου βασιλείας. Ἡ παρεξήγησις δὲ αὕτη ἀπετύφλωσε τοὺς Ἰουδαίους τόσον, ὥστε τὸν Μεσσίαν ἐλθόντα καὶ ἰδρύσαντα τὴν βασιλείαν του, ὅχι μόνον δὲν εἶδαν οὐδ' ἐγνώρισαν οὗτοι, ἀλλὰ καὶ κατεδίωξαν καὶ ἐθανάτωσαν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ἔλαβαν μετ' οὐ πολὺ τὰ ἐπίχειρα τῆς τυφλώσεως τῶν ταύτης, ἥτις καὶ τοὺς ἐσπρωξεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσίου εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τῆς Ῥώμης, ἥτις καὶ ἐπέφερε τὴν παντελῆ καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν διασποράν τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, ὅπου πλανῶνται καὶ μέχρι τῆς σήμερον.

Ἀλλ' ἂν τὸ περιστατικὸν τοῦτο, ἦτοι ἡ παγκόσμιος κυριαρχία τῆς Ῥώμης, ἦτο ἀπελπιστικὸν ἅμα καὶ κατασρευπτικὸν διὰ τοὺς τυφλοὺς καὶ μύωπας Ἰουδαίους, ἦτο ὅμως εὐκαιρία κατὰ ἄλλῃλος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς προαιωνίου βουλῆς τοῦ Θεοῦ. Τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἶχε φθάσῃ. Ὁ κόσμος ὅλος συνηνωμένος, ὅπως καὶ ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Ῥώμης, ἦτο λίαν εὐθετος ὅπως ἀποδεχθῇ τὸν θεῖον λόγον. Καίρὸς πλέον ἦτο νὰ ἔλθῃ ὁ Μεσσίας, ὁ Χριστὸς τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ στήσῃ τὴν βασιλείαν του, ὅχι χοικὴν ἐντὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ πραγματικὴν καὶ παγκόσμιον. Καὶ ὁ Μεσσίας τῷ ὄντι ἦλθε καὶ ἐννηθρόπισε καὶ ἐδίδαξε καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, καὶ ἔσωσε τὸν κόσμον ὅχι ἀπὸ τὸν πολιτικὸν ζυγὸν τῆς

δουλείας, ἀλλ' ἀπὸ τὸν βαρὺν καὶ πνευματικὸν ζυγὸν τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ὁ βίος δέ, καὶ ἡ διδασκαλία, τὰ θαύματα, τὰ πάθη, ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ ἀληθινοῦ τοῦτου Μεσσίου, τὸν ὅποιον καὶ μόνον προήγγειλαν καὶ προεικόνισαν ἀνέκαθεν οἱ προφῆται, εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, εἰς τὸ ὅποιον καὶ μεταβαίνομεν.

ΙΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΗΓΟΙ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ.

Ἀπὸ τῆς συλλήψεως τῆς Ἑλισάβετ μέχρι τῆς ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱερουσαλὴμ διδασκαλίας τοῦ δωδεκαετοῦς Ἰησοῦ.

β. 172.

Πότε καὶ πῶς ἐγγέμετο ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ εἰς τὴν ἱερέα Ζαχαρίαν, διὸ θέλει συλλάβῃ καὶ γενήσῃ υἱὸν ἡ γυνὴ τοῦ Ἑλισάβετ, καὶ πῶς ἐπιμωρήθη ὁ Ζαχαρίας, διότι δὲν ἐπίστευεν εἰς τὸν ἄγγελον;

Εἰς τὰς ἡμέρας Ἡρώδου, τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἦτο ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, τοῦ ὁποῦν ἡ σύζυγος ὠνομάζετο Ἑλισάβετ. Καὶ οἱ δύο ἦσαν ἄνθρωποι δίκαιοι καὶ εὐλαβεῖς, ἀπεκνου δὲ καὶ πρόβεβηκότες εἰς ἡλικίαν. Ὁ Ζαχαρίας ἐπειδὴ ἤλθεν ἡ σειρά τῆς ἐφημερίας του, μεταβὰς εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐκλή-

ρώθη νά θυμιάσῃ, καί ἐπὶ τούτῳ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναόν, ἐν ᾧ ὁ λαὸς ἵστατο ἔξω προσευχόμενος. Ἐνταῦθα δὲ ἐξαίφνης ἐφάνη εἰς αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου, ὅστις τὸν ἀνήγγειλεν, ὅτι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν δέησίς του εἰσηκούσθη, καί ὅτι ἡ γυνή του Ἑλισάβετ θά γεννήσῃ υἱόν, ὁ ὅποιος θά ὀνομασθῇ Ἰωαννῆς, ὅστις ἐκ κοιλίας ἤδη μητρός πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ θείας δυνάμεως, θά προτοιμάσῃ εἰς τὸν Κύριον λαὸν ἅγιον. Ὁ Ζαχαρίας ὁμοῦς δὲν ἐπίστευσε, καί εἶπε, Πῶς εἶνε δυνατόν τοῦτο, ἄρ' οὐ καὶ ἐγὼ καὶ ἡ σύζυγός μου εἰμεθα γηραλέοι; Ὁ ἄγγελος τότε εἶπεν εἰς τὸν Ζαχαρίαν, Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Γαβριήλ, ὁ παριστάμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, παρὰ τοῦ ὁποῦ ἐστάλην νά τοί εἰπω ταῦτα· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευτες εἰς τοὺς λόγους μου, θά γείνης καὶ θά μείνης ἄλαλος μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θά ἐκπληρωθῶσιν οἱ λόγοι μου. Ἐν τούτοις ὁ λαὸς ὁ ἱστάμενος ἔξω καὶ προσευχόμενος, ἠπόρει πῶς ἤργησε τῶσον ὁ Ζαχαρίας νά ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν ναόν καὶ νά τοὺς εὐλογήσῃ. Ἐξῆλθε δὲ τέλος πάντων, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νά λαλήτῃ, ἔκαμνε νεύματα μὲ τὸ πρόσωπον καὶ ὁ λαὸς ἐνόησεν ἀπὸ τοῦτο ὅτι εἶχεν ἰδῆ ὀπτασίαν. Ἀρ' οὐ δὲ συνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τῆς ἐφημερίας του, ὁ Ζαχαρίας ἀπῆλθεν οἴκαδε, καὶ ἡ Ἑλισάβετ ἔμεινε τφόντι ἐγκυος. (Λουκ. Δ')

§. 173.

Πότε καὶ ποῦ εὐηγγελίσθη ὁ ἄγγελος Γαβριήλ εἰς τὴν παρθένον Μαριάμ ὅτι θέλει συλλαβῇ ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ γεννήσῃ υἱόν :

Εἰς μικράν τινα κώμην τῆς Γαλιλαίας Ναζαρέτ ἑκατοῖσκει παρθένος τις, ὀνόματι Μαριάμ, μνηστὴ τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ. Ἡ παρθένος αὕτη κατήγετο μὲν ἀπὸ τὴν βασιλικὴν οἰκογενεῖαν τοῦ Δαυὶδ, ἀλλ' ἦτο πτωχὴ καὶ ἄτημος. Ὅτε ἡ Ἑλισάβετ εὐρίσκειτο εἰς τὸν ἕκτον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς, ἐπαρουσιάσθη ἡμέραν τινα εἰς τὴν παρθένον ταύτην Μαριάμ ὁ ἄγγελος Γαβριήλ, ἀπεσταλμένος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγει, Χαίρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος εἶνε μὲ σέ· εἶσαι εὐλογημένη σὺ μεταξὺ τῶν γυναικῶν. Ἡ παρθένος ἐξεπλάγη καὶ ἐταράχθη, ὥστε δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκριθῇ τι, ἀλλ' ἔστωπα. Μὴ φοβῶ, Μαριάμ, λέγει τότε πρὸς αὐτὴν

ὁ ἄγγελος, διότι εὗρες χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Θὰ συλλάβῃς καὶ θὰ γεννήσῃς υἱόν, τὸν ὅποιον θὰ ὀνομάσῃς Ἰησοῦν. Θὰ εἶνε δὲ μέγας οὗτος, καὶ θὰ ἐπονομασθῇ υἱὸς τοῦ Ὑψίστου. Κύριος ὁ Θεὸς θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸν ὀρόνον τοῦ πατρὸς τοῦ Δαυὶδ, θὰ βασιλεύτῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰακώβ αἰωνίως, καὶ ἡ βασιλεία του ποτὲ δὲν θὰ ἔχῃ τέλος. Πῶς θὰ εἶνε τοῦτο δυνατόν, ὑπέλαβεν ἡ Μαριάμ ἐκπεπληγμένη, ἀπ' οὗ δὲν γνωρίζω ἄνδρα; Πνεῦμα ἁγίον θὰ ἔλθῃ ἐπάνω σου, ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος, καὶ ὁ Ὑψιστος θὰ σὲ ἐπισκιάσῃ μετὰ τὴν δυνάμιν του, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἅγιον παιδίον, τὸ ὅποιον θὰ γεννηθῇ, θὰ ὀνομασθῇ υἱὸς Θεοῦ. Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ συγγενὴς σου Ἑλισάβετ, ἃν καὶ γραῖα καὶ στείρα, συνέλαβε καὶ εἶνε τῶρα εἰς τὸν ἕκτον μῆνα· διὰ τὸν Θεὸν τίποτε δὲν εἶνε ἀδύνατον. Τότε ἡ Μαρία εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ δούλη ἐγὼ τοῦ Κυρίου· εἴθε νὰ γείνη καθὼς εἶπες. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ ἄγγελος ἀνεχώρησεν. (Λουκ. α.)

§. 174.

Τί εἶπεν ἡ Ἑλισάβετ πρὸς τὴν Μαρίαν, ὅτε ἦλθε καὶ τῇ ἐπεσκέφθη;

Ἡ Μαρία ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν συγγενὴ τῆς Ἑλισάβετ, περὶ τῆς ὁποίας ἐλάλησε πρὸς αὐτὴν ὁ ἄγγελος, ὅθεν καὶ ἦλθε μετὰ μακρὰν ὁδοπορίαν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκατοίκει ὁ Ζαχαρίας, καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὸν οἶκόν του, ἐχαίρετῃ τὴν Ἑλισάβετ. Καθὼς ἤκουτε τὸν χαιρετισμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἑλισάβετ, τὸ ἔμβρυον ἐσκήρτησεν ἀπὸ τὴν χαρὰν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς· ἐκείνη δὲ φωτισθεῖσα ἀμέσως ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, εἶπε μεγαλοφώνως, Εὐλογημένη εἶσαι σὺ μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ εὐλογημένος εἶνε ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Ἀλλὰ πόθεν τοῦτο, νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου; διότι, καθὼς ἤκουσα τὸν χαιρετισμὸν σου, τὸ βρέφος ἐσκήρτησεν ἀπὸ τὴν χαρὰν εἰς τὴν κοιλίαν μου. Ἡ δὲ Μαρία πεισθεῖσα ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τοὺς θεοπνεύστους λόγους τῆς συγγενοῦς τῆς περὶ τῆς ὑψίστης μακαριότητος, τῆς ὁποίας ἠξιώθη, ἐδόξασε καὶ εὐλόγησε τὸν Θεόν. Μείναντα δὲ ἐκεῖ ἡ Μαρία τρεῖς μῆνας, ὑπέστρεψεν οἰκαδε, καὶ ἡ Ἑλισάβετ ἐγέννησεν υἱόν, ὁ ὅποιος ὀνομασθῇ Ἰωάννης. (Λουκ. α.)

§. 175.

Πῶς ἐπέσθη ὁ Ἰωσήφ νὰ μὴ ἀρήσῃ τὴν Μαρίαν, ὡς ἐμελέτα, καὶ τοῦ καὶ πῶς ἐγέννησεν αὐτή:

Ἐν τούτοις ὁ Ἰωσήφ μὴ γνωρίζων τίποτε καὶ ἀπορῶν διὰ τὰ γενόμενα, ἠθέλητε νὰ ἀρήτῃ κρυφίως τὴν μνηστήν του. Ἀλλ' ἄγγελος Κυρίου ἐφάνη κατ' ὄναρ εἰς αὐτόν, καὶ τῷ εἶπεν, Ἰωσήφ, υἱὲ Δαυὶδ, μὴ φοβηθῇς νὰ λάβῃς τὴν Μαρίαν, διότι συνέλαβεν ἐκ Πνεύματος ἁγίου. Ἐγένετο δὲ τοῦτο καθὼς προεῖπεν ὁ προφῆτης Ἠσαΐας, «Ἰδοὺ ἡ παρθένος θὰ μείνῃ ἐγκυμὸς, καὶ θὰ γεννήσῃ υἱόν, καὶ θὰ ὀνομάσῃται αὐτὸν Ἐμμανουὴλ», τὸ ὀποῖον μεθερμηνεύεται: μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἐπραξε καθὼς διετάχθη ἀπὸ τὸν ἄγγελον. Ἀπὸ ἐπέρατεν ὀλίγος καιρὸς, ἐπειδὴ ἐξεδέθη διάταγμα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης Καίσαρος Αὐγούστου νὰ γείνῃ καταγραφὴ τῶν κατοίκων εἰς ὅλον τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος, μετέβη καὶ ὁ Ἰωσήφ μετὰ τὴν μνηστήν του Μαρίαν ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὴν Ἰουδαίαν διὰ νὰ ἐλθῇ νὰ καταγραφῇ εἰς τὴν Βηθλεέμ. Ἐν τούτοις ἐφθασεν ὁ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ, καὶ ἡ Μαρία ἐγέννησε, καὶ σπαργανώσασα τὸ βρέφος τὸ ἔβαλεν εἰς μίαν φάτνην, ἐπειδὴ ἄλλος τόπος δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου εἶχαν καταλύσῃ. Ἐκεῖ δὲ πλησίον ἦσαν καὶ ποιμένες φυλάττοντες τὴν νύκτα τὰ ποίμνιά των. Εἰς τούτους ἐφανερώθη ἄγγελος Κυρίου, καὶ ἀμέσως τοὺς περιέλαμψεν ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπειδὴ οἱ ποιμένες ἐφοβήθησαν, ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτούς, Μὴ φοβεῖσθε, σὰς εὐαγγελίζομαι χαρὰν μεγάλην, τὴν ὅποιαν θὰ αἰσθανθῇ ὅλος ὁ λαός. Σήμερον μᾶς ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Δαυὶδ ὁ σωτὴρ, ὅστις εἶνε Χριστὸς Κύριος. Ἰδοὺ δὲ σημεῖον διὰ νὰ γνωρίσετε· θὰ εὑρετε βρέφος ἐσπαργανωμένον κεῖμενον εἰς φάτνην. Καὶ παρευθὺς ἠκούσθη πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, οἵτινες ἦσαν ὁμοῦ μετὰ τὸν ἄγγελον καὶ ἐψάλλαν, «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Ἀπ' οὗ δὲ οἱ ἄγγελοι ἀνέστησαν εἰς τὸν οὐρανόν, οἱ ποιμένες ἔδραμαν εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ εὔρον τὸν Ἰωσήφ, τὴν Μαρίαν καὶ τὸ βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κεῖμενον εἰς τὴν φάτ-

νην, καὶ ἐθαύμασαν ἰδόντες ὅσα εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὁ ἄγγελος. Ἐκείθεν ὑπέστρεψαν ἔπειτα δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεὸν δι' ὅσα ἤκουσαν καὶ εἶδαν. (Ματθ. α', Λουκ. β'.)

§. 176.

Πῶς ὠνόμαζαν τὸ παιδίον ὅτε περιετμήθη, καὶ τί εἶπε περὶ αὐτοῦ ὁ Συμεὼν καὶ ἡ προφῆτις Ἄννα, ὅτε ἡ μήτηρ του τὸ ἔριπεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ διὰ τὸ ἀριερώτη ὡς πρωτότοκον;

Μετὰ ὅκτῳ ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεως τὸ παιδίον περιετμήθη κατὰ τὸν νόμον καὶ ὠνομάσθη Ἰησοῦς, ὡς παρήγγειλεν ὁ ἄγγελος πρὶν ἀκόμη συλληφθῆ. Ἀφ' οὗ δὲ συνεπληρώθησαν αἱ ἐξ ἐβδόμαδες τοῦ καθαρισμοῦ τῆς, ἡ Μαρία ἀνέβη εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὸ ἀριερώτη εἰς τὸν ναὸν κατὰ τὸν νόμον τὸν πρωτότοκόν τῆς υἱὸν καὶ να προσφέρῃ εἰς θυσίαν ζευγὸς περιστεῶν, ὅπως εἴλοι οἱ πτωχοί, διότι οἱ πλουσιοὶ μόνον ἐπρόσφεραν ἄρνιον. Εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐξῆλθε τότε ὁ γέρον Συμεὼν, εἰς τὸν ὅποιον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ μὴ ἀποθάνῃ πρὶν ἰδῇ τὸν Χριστόν. Τότε δὲ ἦλθεν εἰς τὸν ναὸν κατ' ἐμπνευσίν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ παιδίον, καὶ ἡύχαρίσθη εἰς τὸν Θεὸν λέγων, Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δεσποτα, κατὰ τὸν λόγον σου ἐν εἰρήνῃ, διότι εἶδαν οἱ ὀφθαλμοί μου τὴν σωτηρίαν, τὴν ὁποίαν ἡτοίμασας ἐνώπιον ὅλων τῶν λαῶν, τὸ ὥς τὸ ὅποιον θὰ φωτίσῃ τὰ ἔθνη, καὶ θὰ δοξάσῃ τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ, Συγχρόνως δὲ καὶ ἡ ὑπεροδοκοντοῦτις προφῆτις Ἄννα παροῦσα ἐκεῖ ἐκύρυσεν εἰς ὅλους τὸ παιδίον Ἰησοῦν ὡς τὸν λυτρωτὴν τοῦ Ἰσραὴλ. Ὁ δὲ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία πληρεῖς θυμασμοῦ δι' ὅλα ὅσα εἶδαν καὶ ἤκουσαν, ἀφ' οὗ ἐτέλεσαν τὰ κατὰ τὸν νόμον, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας. (Λουκ. β'.)

§. 177.

Τί παρήγγειλεν ὁ Ἠρώδης εἰς τοὺς μάγους; οἱ ὅποιοι ἦλθαν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν διὰ τὸ προσκυνῆσαι τὸν νεοστὶ γεννηθέντα βασιλέα τῶν Ἰουδαίων, τοῦ ὁποίου εἶδαν τὸν ἀστέρα, καὶ τί ἔπραξαν οὗτοί;

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔρχονται εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τὴν ἀνα-

τολήν μάγοι, οἱ ὅποιοι ἠρώτων ποῦ εἶνε ὁ γεννηθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, τοῦ ὁποίου εἶδαν τὸν ἀστέρα εἰς τὴν ἀνατολήν, διὰ νὰ ἔλθωσι καὶ τὸν προσκυνήσωσιν. Οἱ λόγοι οὗτοι τῶν μάγων κατετάραξαν τὸν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας Ἡρώδην καὶ ὅλην τὴν Ἱερουσαλήμ. "Ὅθεν ὁ Ἡρώδης συναθροίσας ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ τοὺς ἠρώτησε ποῦ ἐμελλε νὰ γεννηθῇ ὁ Χριστός. Ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν, Εἰς τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας κατὰ τὸν προφήτην. Καλέσας δὲ ὁ Ἡρώδης κρυφίως καὶ τοὺς μάγους, τοὺς ἠρώτησε πότε ἀκριβῶς ἐφάνη ὁ ἀστήρ τοῦ νεοστὶ γεννηθέντος βασιλέως τῶν Ἰουδαίων, καὶ τοὺς παρεκάλεσεν ἀφ' οὗ εὗρωσιν εἰς τὴν Βηθλεὲμ τὸ παιδίον, νὰ τὸν εἰδοποιήσωσι διὰ νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς νὰ τὸ προσκυνήσῃ. Οἱ μάγοι λοιπὸν ἀνεχώρησαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Βηθλεὲμ ἔχοντες ὁδηγὸν τὸν ἀστέρα, ὅστις ἤλθε καὶ ἐστάθη ἐπάνω εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦτο τὸ παιδίον. Φθάσαντες δὲ ἐκεῖ καὶ εὐρόντες τὴν μητέρα μὲ τὸ βρέφος, ἔπεσαν κατὰ γῆς καὶ τὸ ἐπροσκύνησαν, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς τῶν τοῦ ἐπρόσφεραν δῶρα χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. Ἐπειδὴ δὲ ἄγγελος Κυρίου εἶπεν εἰς αὐτοὺς καθ' ὅσον νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι πρὸς τὸν Ἡρώδην, ἀνεχώρησαν ἀπὸ ἄλλον ὁδόν εἰς τὴν πατρίδα τῶν. (Ματθ. 6'.)

§. 178.

Διὰ τί ἔφυγεν ὁ Ἰωσήφ μὲ τὴν Μαρίαν καὶ τὸ παιδίον εἰς τὴν Αἴγυπτον; Ἐν τούτοις ἄγγελος Κυρίου εἰδοποιεῖ κατ' ὄναρ τὸν Ἰωσήφ νὰ φύγῃ εἰς Αἴγυπτον μὲ τὴν μητέρα καὶ τὸ παιδίον, διότι ὁ Ἡρώδης ζητεῖ νὰ τὸ θανατώσῃ· τῶντι δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀνεχώρησε τὴν νύκτα εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐν τῇ μεταξύ δὲ τούτῳ ὁ Ἡρώδης βλέπων ὅτι ἐνεπαίχθη ἀπὸ τοὺς μάγους, παρωργίσθη, καὶ διέταξε καὶ ἐσφάγησαν ἀπανθρώπως εἰς τὴν Βηθλεὲμ ὅλα τὰ βρέφη ἀπὸ δύο ἐτῶν ἡλικίας καὶ κατωτέρω. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀπέθανε, καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρχέλαος. Τότε δὲ ὁ Ἰωσήφ εἰδοποιηθεὶς ἀπὸ τὸν ἄγγελον ὅτι ὁ κίνδυνος παρῆλθεν, ὑπέστρεψεν εἰς Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας. (Ματθ. 6'.)

§. 179.

Ποῦ εὗρον τὸν δωδεκαετῆ Ἰησοῦν οἱ γονεῖς τοῦ ἀφ' οὗ τὸν ἔχασαν;

Ὁ Ἰησοῦς ἐν τούτοις ἠῤῥixανε πλήρης σοφίας καὶ χάριτος Θεοῦ. Ὅτε δὲ ἔγεινε δώδεκα ἐτῶν, ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία ἀνέβησαν κατὰ τὴν συνήθειαν εἰς Ἱερουσαλὴμ τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα θυμοῦ μὲ τὸν Ἰησοῦν. Μετὰ τὴν ἐορτὴν ὑπέστρεψαν οἵκαδε, καὶ μὴ βλέποντες πλησίον των τὸν Ἰησοῦν, ἐνόμισαν ὅτι εἶνε μὲ τὴν λοιπὴν συνοδείαν. Ἐξετάσαντες ὁμῶς ἀκριβέστερα καὶ μὴ εὐρύντες τον, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς ἀναζήτησίν του. Εὗρον τέλος αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν ἐν τῷ μέσῳ τῶν διδασκάλων συζητοῦντα μὲ αὐτοὺς περὶ τῶν Γραφῶν ὅλοι δὲ ἀκούοντες ἐθαύμαζαν καὶ ἔμεναν ἐκπληκτοὶ, διὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὰς ἀποκρίσεις τοῦ δωδεκαετοῦς παιδιοῦ. Τότε ἡ μήτηρ λέγει πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Τέκνον μου, τί εἶνε τοῦτο ὅπου μᾶς ἔκαμες; Ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ σὲ ἐζητοῦμεν μὲ πολλὴν μας λύπην. Ἐκείνος δὲ ἀπεκρίθη, Διατί μὲ ἐζητεῖτε; δὲν γνωρίζετε ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶμαι εἰς τοῦ πατρός μου; Ἐκεῖνοι ὁμῶς δὲν ἐνόησαν τί τοῦς ἔλεγεν, αὐτὸς δὲ ὑπέστρεψε μετὰ τῶν γονέων του εἰς Ναζαρέτ. (Λουκ. 6'.)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΙΣ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ.

Ἀπὸ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἰωάννου μέχρι τῆς
συνεγερτεῦξως τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς Σαμαρειτιδος.

§. 180.

Τί ἐκήρυττε βαπτίζων ὁ Ἰωάννης, καὶ ποία μαρτυρία ἠκούσθη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν Ἰωάννην;

Εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἰουδαίας Ποντίου Πιλάτου ὁ Ἰωάννης, υἱὸς Ζαχαρίου, λαβὼν ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν

ἔρχεται εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἐνδεομένοις φορέματα ἀπὸ τρίχας καμήλου, καὶ ζωσμένος μὲ δερματίνην ζώνην, τρεφόμενος δὲ μὲ ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον, κηρύττει βάπτισμα μετανοίας καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ἐξήρχοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀπὸ ὅλην τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν περὶχωρον τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας των ἐβαπτίζοντο. Ἐσυμβούλευε δὲ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους λέγων, Ποιήσατε καρποὺς ἀξίους μετανοίας, διὰ τὴν ἁποφυγὴν τὴν μέλλουσαν ὀργήν. Ἰδοὺ ἡ ἀξίνη κεῖται πλησίον τῆς ῥίζης, καὶ πᾶν δένδρον, τὸ ὅποιον δὲν κάμνει καρπὸν καλόν, κόπτεται καὶ ῥίπτεται εἰς τὸ πῦρ. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἤλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ πολλοὶ ἱερεῖς καὶ Λευῖται ἐρωτῶντές τον διατί βαπτίζει; μήπως εἶνε ὁ Χριστὸς ἢ ὁ Ἠλίας; Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἀπεκρίθη λέγων, Δὲν εἰμαι ὁ Χριστὸς, δὲν εἰμαι ὁ Ἠλίας, εἰμαι μόνον, κατὰ τὸν Ἠσαΐαν, ἡ φωνὴ τοῦ βοῶντος εἰς τὴν ἔρημον, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου. Ἐγὼ βαπτίζω μὲ ὕδωρ, ἀλλ' ἔρχεται κατόπιν μου ἄλλος ἰσχυρότερός μου, τοῦ ὁποίου ἐγὼ δὲν εἰμαι ἱκανὸς νὰ λύσω τοὺς ἱμάντας τῶν ὑποδημάτων· οὗτος θέλει σᾶς βαπτίσῃ μὲ Πνεῦμα ἅγιον καὶ μὲ πῦρ. Οὗτος κρατεῖ πτυῶριον, μὲ τὸ ὅποιον θὰ καθάρσῃ τὸ ἁλῶνίόν του, καὶ τὸν μὲν σίτον θὰ συνάξῃ εἰς τὴν ἀποθήκην του, τὸ δὲ ἄχυρον θὰ κατακαύσῃ μὲ πῦρ ἄσβεστον. Ἦλθε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν καὶ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν Ἰωάννην ζητῶν νὰ βαπτισθῇ. Ἀλλ' οὗτος ἤρνετο λέγων, Ἐγὼ ἔχω χρεῖαν νὰ βαπτισθῶ ἀπὸ σέ, καὶ σὺ ἔρχεσαι πρὸς ἐμέ. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφες τώρα, διότι ἡμεῖς πρέπει νὰ πληρώσωμεν πᾶσαν δικαιοσύνην. Ἀφ' οὗ δὲ ἐβαπτίσθη ὁ Ἰησοῦς, ἀνέβη ἀπὸ τὸ ὕδωρ, καὶ ἰδοὺ ἠνοιχθησαν αἱ οὐρανοὶ καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ἐπάνω του ὡς περιστερὰν, καὶ φωνὴ ἠκούσθη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς λέγουσα, Οὗτος εἶνε ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός εἰς τὸν ὅποιον ἡὐδόκησα. (Ματθ. Γ', Μάρκ. Α', Λουκ. Γ', Ἰωάνν. Α'.)

§. 181.

Πότας ἡμέρας ἔμεινεν εἰς τὴν ἔρημον ὁ Ἰησοῦς. καὶ μὲ ποίας προτάσεις ἐπείρασεν αὐτὸν ἐκεῖ ὁ διάβολος;

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ὠδηγήθη ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου διέτριψε τεσσαράκοντα ἡμέρας χωρὶς νὰ φάγῃ ἢ νὰ πῖν τιποτε, πειραζόμενος ἀπὸ τὸν διάβολον. Ἀλλὰ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπείνασε, καὶ ὁ διάβολος ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν τοῦ λέγει, Ἐάν εἰσαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ εἰς τὸν λίθον τοῦτον νὰ γείνη ἄρτος. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀπέκριθη λέγων, Εἶναι γραμμένον ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ζῇσῃ μόνον μὲ ἄρτον, ἀλλὰ καὶ μὲ πάντα λόγον Θεοῦ. Τότε ὁ διάβολος ἔφερε τὸν Ἰησοῦν εἰς ὄρος ὑψηλόν, καὶ δείξας εἰς αὐτὸν ἐν μιᾷ στιγμῇ ὅλα τὰ βασίλεια τοῦ κόσμου, τὸν εἶπεν, Ὅλα ταῦτα θὰ τὰ δώσω εἰς σέ, ἂν πέσης καὶ μὲ προσκυνήσης. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀπέκριθη, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· διότι εἶναι γραμμένον, Κύριον τὸν Θεόν σου θὰ προσκυνήσης καὶ αὐτὸν μόνον θὰ λατρεύσης. Τότε ὁ Σατανᾶς τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ στήτας αὐτὸν ἐπάνω εἰς τὸ πτερύγιον τοῦ ναοῦ, τὸν εἶπεν, Ἐάν εἰσαι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πέσε κάτω ἀπ' ἐδῶ, διότι εἶναι γραμμένον ὅτι θὰ παραγγείλῃ εἰς τοὺς ἀγγέλους νὰ σὲ φυλάξωσι καὶ θὰ σὲ σηκώσωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν, διὰ νὰ μὴ κτυπήσης εἰς λίθον τὸν πόδα σου. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐλέγχθη καὶ τοῦτο. Δὲν θὰ πειράσῃς Κύριον τὸν Θεόν σου. Τότε ὁ διάβολος τὸν ἀφῆκε καὶ ἦλθαν ἄγγελοι, οἵτινες τὸν ὑπηρετοῦν. (Ματθ. δ'. Λουκ. δ'.)

§. 182.

Διηγῆθῃ τὸ θεῶμα τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου, τὴν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀνάβασιν τοῦ Ἰησοῦ, τὴν ἐκ τοῦ ναοῦ ἀποβολὴν τῶν ἐμπόρων, τὴν πίστιν τοῦ Φαρισαίου Νικοδήμου, καὶ τὸ βάπτισμα τῶν μαθητῶν του.

Ὁ Ἰησοῦς ἐπιστρέψας εἰς τὴν ἔρημον, διέβη ἀπὸ τὴν Βηθαβαράν, ὅπου ἐδίδασκεν ὁ Ἰωάννης, καὶ ἦλθεν εἰς Κανὰ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν φυλὴν Ζαβουλῶν, ὅπου ἦτο γάμος, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο προσκεκλημένη ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, προσεκλήθη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς μὲ τοὺς μαθητάς του. Ἐπειδὴ δὲ ἐλείψεν

ὁ οἶνος, ὃ Ἰησοῦς διαπάσσει καὶ γεμίζουσι μὲ ὕδωρ τρεῖς ὑδρίας, τὸ ὅποιον παρευθὺς μετεβλήθη εἰς οἶνον. Τοῦτο δὲ ἦτο τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Ἰησοῦ, τὸ ὅποιον ἔκαμε τοὺς μαθητὰς νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν διδάσκαλόν των.

Ἀπὸ τὴν Κανὰ ὁ Ἰησοῦς κατέβη μὲ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μαθητὰς του εἰς Καπερναοὺμ, πόλιν καὶ αὐτὴν παραθαλασσίαν τῆς Τιβεριάδος πρὸς βορρᾶν τῆς Βηθσαιᾶ, ὅπου διέτριψε πολλὰς ἡμέρας. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίζεν ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, ἀνέβη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸν ναόν, καὶ εὐρῶν αὐτὸν πλήρη ἀπὸ πρόβατα, βόας, περιστερὰς, ἐμπόρους καὶ τραπεζίτας, ὠργίσθη μεγάλως καὶ λαβὼν σχοινία καὶ συμπλέξας αὐτὰ εἰς μάλιστα, ἐξέβαλε μὲ αὐτὴν τὰ ζῶα καὶ τοὺς ἐμπόρους καὶ ἀργυραμοιβούς, καὶ διεσκόρπισε τὰ νομίσματα καὶ ἀνέτρεψε τὰς τραπέζας των, λέγων, Μὴ κάμνετε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. Ἐκαμε δὲ πολλὰ θαύματα τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα του.

Ἰδὼν τὰ θαύματα καὶ πιστεύσας εἰς τὸν Ἰησοῦν ὡς θεόπεμπτον, ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ Φαρισαῖός τις ἐπίσημος, ὀνόματι Νικόδημος. Οὗτος ἤρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῆς ἀναγεννήσεως, καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐδίδασκεν αὐτὸν τὸ πῶς ὁ πιστεύσας ἀναγεννᾶται διὰ τοῦ Πνεύματος. Καὶ δὲν ἡδυνήθη μὲν νὰ ἐννοήσῃ τότε καλῶς τὴν θείαν διδασκαλίαν ὁ Νικόδημος, ἔμεινεν ὁμῶς πιστὸς εἰς τὸν Κύριον ἕως τέλους.

Ἐλθὼν δὲ μὲ τοὺς μαθητὰς του εἰς Ἰουδαίαν, αὐτὸς μὲν ἐδίδασκε καὶ ἐκήρυττεν, οἱ δὲ μαθηταὶ του ἐβάπτιζαν. (Ἰωάν. 6—γ').

§. 183.

Ἀπὸ ὃ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν εἰς Γαλιλαίαν, καὶ διαβὰς διὰ τῆς Σαμαρείας, ποίαν διδασκαλίαν ἔκαμε πρὸς τὴν Σαμαρεῖτιν τὴν ὁποίαν ἀπήνησεν εἰς τὸ φρεῖα τοῦ Ἰακώβ :

Ἐν τῇ μεταξὺ τούτῳ ὁ Ἠρώδης συλλαμβάνει καὶ φυλακίζει τὸν Ἰωάννην, ὀργισθεὶς κατ' αὐτοῦ, διότι τὸν ἤλεγχε δι' ἄλλα πολλὰ καὶ διότι εἶχε παρηνόμως τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του

Φιλίππου. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ἰησοῦς καὶ ὑποχωρῶν εἰς τὸν φθόνον καὶ τὴν πονηρίαν τῶν Φαρισαίων, οἵτινες ἐδλεπαν μὲ δυσαρέσκειάν των ὅτι εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ ἐπρόστρεχαν πλείοτεροι παρὰ εἰς τὸ τοῦ Ἰωάννου, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν διὰ τὴν Γαλιλαίαν. Διαβαίνων δὲ ἀπὸ Σαμαρείαν, ἡ ὁποία ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας, ἐπλησίασεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας Σιχάρ καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦτο ἡ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ἦτο μεσημέριον, καὶ ὁ Ἰησοῦς κοπιᾶσμένος ἀπὸ τὸν δρόμον, ἐκάθησε νὰ ἀναπαυθῇ πλησίον τῆς πηγῆς, ἔστειλε δὲ τοὺς μαθητάς του εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ ἀγοράσωσι τροφίμα. Τὴν ὥραν ἐκείνην ἔφθασεν εἰς τὴν πηγὴν καὶ γυνὴ τις Σαμαρεῖτις διὰ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ. Ὁ Ἰησοῦς τὴν παρεκάλεσε νὰ τὸν δώσῃ ὀλίγον ὕδωρ νὰ πῇ. Ἡ Σαμαρεῖτις ἐξεπλάγῃ βλέπουσα Ἰουδαῖον νὰ τὴν ζητῇ ὕδωρ, διότι ἦτο αὐστηρῶς ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς Ἰουδαίους πᾶσα σχέσις μὲ τοὺς Σαμαρεῖτας, καὶ ἐξέφρασε πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὴν ἐκπληξίν της. Ἠρξισε δὲ διάλογος τότε μεταξύ τῶν δύο, εἰς τὸν ὅποιον ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξε τὴν Σαμαρεῖτιν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ἡ πηγὴ τοῦ ζῶντος ὕδατος, καὶ ὅτι ὁ πίνων τὸ ὕδωρ τοῦτο ποτὲ δὲν διψᾷ, ἀλλὰ ἀναγεννᾶται εἰς αἰώνιαν ζωὴν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ὅλα τὰ μυστικά της Σαμαρεῖτιδος, αὕτη θαυμάζει ἔτι μᾶλλον καὶ τὸν λέγει προφῆτην. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐρωτᾷ λέγουσα, Κύριε, οἱ πατέρες μας ἐπροσκύνησαν εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, τὸ Γαριζίμ· πῶς λοιπὸν λέγετε σὺς ὅτι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἶνε ὁ τόπος, ὅπου πρέπει νὰ προσκυνῇ τις; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Πίστευσέ με, γύναι, ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρὸς ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ θὰ προσκυνῶσι τὸν Πατέρα ὄχι εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, οὐδὲ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἀλλὰ μὲ πνεῦμα καὶ ἀλήθειαν. Ὁ Θεὸς ἔινε πνεῦμα καὶ μὲ πνεῦμα καὶ μὲ ἀλήθειαν πρέπει νὰ προσκυνῇ τις αὐτόν. Ὁ ἐρχόμενος Μεσσίας, ἥτοι ὁ Χριστός, θὰ μᾶς φωτίσῃ περὶ ὧν τούτων, ὑπέλαβεν ἡ Σαμαρεῖτις. Ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, ἐγὼ ὁ λαλῶν εἰς σὲ εἶμαι ὁ Μεσσίας. Τότε ἡ Σαμαρεῖτις ἀφήσασα ἐκεῖ

τὴν ὕδριαν τῆς, ἔδραμε νὰ μεταδώσῃ τὴν ἐκπληξὶν καὶ τὸν θαυμασμόν τῆς εἰς τὴν πόλιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ πολλοὶ ἐξελθόντες ἦλθαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ παρεκάλεισαν νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν πόλιν. Εἰσῆλθε δὲ καὶ διέτριψε δύο ἡμέρας ἐκεῖ, ὅπου ἐπίστευσαν πολλοὶ εἰς αὐτόν. (Λουκ. γ'. Ἰω. δ'.)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ.

ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ.

Ἀπὸ τῆς ἐν Ναζαρέτ διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ μέχρι τῆς εἰς Ἱερουσαλὴμ τελευταίας του ἀναβάσεως.

§. 184.

Διατί ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ, ὅπου κατὰ πρῶτον ἐδίδαξε, καὶ ἐλθὼν ἐκατήκοιεν εἰς τὴν παραθαλασσίαν Καπερναούμ, ὅπου συνέρχονται τὰ πλήθη διὰ νὰ ἀκούσωσι τὴν διδασκαλίαν του ἢ νὰ θεραπευθῶσι, καὶ πῶς προσκαλεῖ τὸν Πέτρον καὶ τοὺς ἄλλους μαθητάς:

Ἦλθε τέλος ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅπου ἐδίδασκεν εἰς τὰς συναγωγάς, καὶ ἀμέσως διεδόθη παντοῦ ἡ φήμη τῆς θείας χάριτος καὶ δυνάμεως. Μετ' ὀλίγον δὲ ἦλθε καὶ εἰς τὴν πατρίδα του Ναζαρέτ, ὅπου κατ' ἀρχὰς μὲν ἐθαύμαζαν τὴν διδασκαλίαν του, ἀλλ' ἔπειτα ἔγεινεν ὅ,τι εἶπεν ὁ ἴδιος Ἰησοῦς, ὅτι οὐδεὶς προφῆτης δεκτὸς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Οἱ Ναζαρηνοὶ ἐξέβαλαν αὐτόν ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ ἔφεραν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους, ὅπου κεῖται ἡ πόλις των, διὰ νὰ τὸν κατακρημνίσωσιν, ἀλλ' αὐτὸς διεσώθη ἀπὸ τὸ μέσον αὐτῶν.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν τὴν Ναζαρέτ καὶ ἐλθὼν ἐκατοίκησεν εἰς Καπερναοῦμ, πόλιν κειμένην, ὡς εἶδαμεν, εἰς τὸ παράλιον τῆς Τιβεριάδος θαλάσσης, ἡ λίμνης Γενησαρέτ. Ἐκεῖ δὲ ἐδίδασκε καὶ συνέρρεαν πρὸς αὐτὸν ἀπανταχόθεν τὰ πλήθη, διὰ νὰ ἀκούσωσι τὴν διδασκαλίαν του καὶ παντὸς εἶδους ἀσθενεῖς διὰ νὰ θεραπευθῶσιν. Ἡμέραν τινά, ἐπειδὴ τὸ πλῆθος συνεπυκνώθη εἰς τὸ

παράλιον, ὃ Ἰησοῦς μὴ ἔχων τόπον, ἀνέβη εἰς ἓν ἐκ τῶν δύο ἀλιευτικῶν πλοιαρίων, τὸ ὁποῖον ἦτο τοῦ Σίμωνος Πέτρου, καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἐδίδασκε τὸν λαόν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐτελείωσεν, εἶπεν εἰς τὸν Πέτρον ν' ἀπομακρυνθῇ εἰς τὸ πέλαγος καὶ νὰ ρίψῃ τὰ δίκτυα εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Πέτρος ὑπήκουσε καὶ ἤγρευσαν τότους ἰχθύας, ὥστε οἱ ἄνθρωποι τοῦ πλοιαρίου μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνασύρῳσι τὰ δίκτυα διὰ τὸ βάρος, ἔκαμαν νεῦμα εἰς τοὺς ἀλιεῖς τοῦ ἄλλου πλοιαρίου νὰ ἔλθωσι νὰ τοὺς βοηθήσωσιν. Ὁ Πέτρος πλήρης θαυμασμοῦ ἅμα καὶ φόβου, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸν παρεκάλετο νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ αὐτόν, ὡς ἄνθρωπον ἁμαρτωλόν. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς τὸν εἶπε νὰ μὴ φοβῇται, προσεκάλεσε δὲ καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέαν πάλιν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι, εἰς νὰ τοὺς κάμῃ ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ οἱ δύο δὲ ἀφῆσαντες παρευθὺς τὰ δίκτυα τὸν ἠκολούθησαν. Προχωρήσας δὲ εἶδε δύο ἄλλους ἀδελφεοὺς ἀλιεῖς, τὸν Ἰακώβον καὶ τὸν Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, τοὺς ὁποίους ὁμοίως ἐπροσκάλεσε, καὶ οἱ ὁποιοὶ ἀφῆσαντες τὸν πατέρα των εἰς τὸ πλοιαρίον τὸν ἠκολούθησαν. Ἀκολουθοῦμενος δὲ ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τούτους διῆλθε τὰς πόλεις καὶ κώμας τῆς Γαλιλαίας, διδάσκων εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ θεραπεύων. Διεδόθη δὲ ἡ φήμη αὐτοῦ καὶ ἐκτὸς τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Συρίαν· ὅθεν καθ' ἑκάστην προσήρχοντο εἰς αὐτὸν ἄσθενεῖς ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν, τὴν Δεκάπολιν, τὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπὸ τὰ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐθεραπεύοντο. (Ματθ. α', Λουκ. ε').

§. 185.

Διὰ τί ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τοὺς μαθητὰς του εἰς τὸ ὄρος καὶ ποία εἶνε ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλία του :

Ἐπειδὴ συνέβηε πολὺς κόσμος, ὁ Ἰησοῦς, ἀφ' οὗ ἐθεράπευτε τοὺς ἄσθενεῖς, θελὼν ν' ἀπορύγῃ τὴν τύρβην τοῦ πλήθους, ἀνέβη εἰς ὄρος, ὅπου ἤλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅσοι ἔσωσεν ἐκ τοῦ λαοῦ ἐπεθύμουν πλείοτερον τὴν διδασκαλίαν του. Ἐκεῖ δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκάθισε καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκῃ, ὡς ἑξῆς.

Μακάριοι οἱ ταπεινοὶ τὸ φρόνημα, διότι αὐτῶν εἶνε ἡ βασι-

λεία τῶν οὐρανῶν· μακάριοι ὅσοι πενθοῦσι, διότι αὐτοὶ θέλουσι παρηγορηθῆ· μακάριοι οἱ πρᾶοι, διότι αὐτοὶ θέλουσι κληρονομήσῃ τὴν γῆν· μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, διότι αὐτοὶ θὰ χορτάσων· μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, διότι αὐτοὶ θέλουσιν ἐλεηθῆ· μακάριοι οἱ καθαροὶ εἰς τὴν καρδίαν, διότι αὐτοὶ θὰ ἴδωσι τὸν Θεόν· μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, διότι αὐτοὶ θὰ ὀνομασθῶσιν υἱοὶ Θεοῦ· μακάριοι ὅσοι διώκονται χάριν τῆς δικαιοσύνης, διότι αὐτῶν εἶνε ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· μακάριοι εἰσθε, ὅταν σᾶς ὀνειδίσωσι καὶ σᾶς καταδιώξωσι καὶ σᾶς συκοφαντήτῳ χάριν ἑμοῦ. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, διότι μεγάλως θέλετε τότε ἀνταμειβθῆ εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Σεῖς εἰσθε τὸ ἄλλας τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἐὰν τὸ ἄλλας διαφθρῇ, πῶς θὰ χρησιμεύσῃ πλέον; Σεῖς εἰσθε τὸ σῶς τοῦ κόσμου· καθὼς ἔσαν ἀνάψωσι λύχνον, θέπουσιν αὐτὸν ὄχι ὑποκάτω εἰς τὸν μῦθον, ἀλλ' ἐπάνω εἰς τὸν λυχνόστατον, τοιοῦτοτρόπως ὥς λάμψῃ καὶ τὸ ἰδικόν σας ὥς ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, διὰ τὸ ἴδωσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ καλὰ σας ἔργα, καὶ τὸ δοξάσωσι τὸν πατέρα σας τὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. (Ματθ. ε.)

§. 186.

Ἐξαικολούθητε τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ. Εἴνε ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ κατάλυσις ἢ πληρωσις τοῦ νόμου; Τί δὲ πλείτερον καὶ ἀνώτερον τοῦ νόμου περιέχει;

Μὴ νομίζετε ὅτι ἦλθα νὰ καταλύσω τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· δὲν ἦλθα νὰ καταλύσω, ἀλλὰ νὰ πληρώσω. Ὅστις διδάσκει μὲν κατὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ παραβῇ μίαν ἐντολήν, καὶ τὴν ἐλαχίστην, οὗτος θὰ ὀνομασθῇ ἐλάχιστος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅστις ὅμως πράξῃ ὅμοῦ καὶ διδάξῃ οὗτος θὰ ὀνομασθῇ μέγας ἐκεῖ. Ἐν γένει δὲ σᾶς λέγω ὅτι, ἐὰν ἡ ἰδική σας ἀρετὴ καὶ δικαιοσύνη δὲν φανῇ ἀνωτέρα τῆς τῶν Φαρισαίων καὶ γραμματέων, δὲν θὰ εἰσέλθετε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ ἰδοὺ διατί. Ὁ παλαιὸς νόμος λέγει, Μὴ φονεύσῃς· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς σᾶς ὅτι ἀμαρτάνει καὶ ἂν τις μόνον ὀργισθῇ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἢ ὑβρίσῃ αὐτόν. Ὁ παλαιὸς νόμος λέγει νὰ μὴ

ἐπιθυμήσης τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, ἢ τὸν δούλον αὐτοῦ κτλ., ἐγὼ δὲ σὰς λέγω, ἐὰν ὁ δεξιὸς ὀφθαλμός σου σὲ σκανδαλίξῃ, ἀπόκοψέ τον. Ὁ παλαιὸς νόμος λέγει, Μὴ ἐπιορκήσῃς· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς σὰς καθόλου νὰ μὴ ὀμνύετε, ἀλλὰ ἀπλῶς ὥς εἶνε ὁ λόγος σας καὶ καὶ, ἢ ὅχι ὅχι. Ὁ παλαιὸς νόμος λέγει νὰ ἀποδίδῃ τις ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· ἐγὼ δὲ λέγω, Ὅστις σὲ ράπισῃ εἰς μίαν σιαγὸνα, στρέψε' του καὶ τὴν ἄλλην, καὶ εἰς τὸν ὅστις σὲ ἐνάγῃ εἰς τὸ δικαστήριον θέλων νὰ σὲ ἀρπάσῃ τὸν χιτῶνα, δὸς καὶ τὸ ἱμάτιον. Ἠκούσατε ὅτι ἐλέχθη, Ἀγάπα τὸν πλησίον σου, καὶ μίσει τὸν ἐχθρόν σου· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς σὰς, Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθρούς σας, εὐλογεῖτε τοὺς ὅσοι σὰς καταρῶνται, ἀγαθοποιεῖτε τοὺς ὅσοι σὰς μισοῦν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ὅσοι σὰς βλάπτουσι καὶ σὰς καταδιώκουσι. Τοιοῦτοτρόπως μόνον εἶνε δυνατὸν νὰ γείνετε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς σας τοῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὅστις ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν του καὶ εἰς καλοὺς καὶ εἰς κακοὺς, βρέχει καὶ εἰς δικαίους καὶ εἰς ἀδίκους. Ἐὰν ἀγαπᾷ τις τοὺς ὅσοι τὸν ἀγαπῶσι, ποῖον μισθὸν θὰ ἔχῃ; μήπως δὲν κάμνωσι τὸ ἴδιον καὶ οἱ τελῶναι; Γενήτε λοιπὸν σὺς τέλειοι, ὅπως καὶ ὁ Πατὴρ σας ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς εἶνε τέλειος. (Ματθ. ε.)

§. 187.

Ἐξακολούθητε τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ. Πῶς πρέπει νὰ γίνῃται ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ προσευχή, καὶ εἰς τί πρέπει νὰ προσέχη τις, εἰς τὰ γήϊνα καὶ ἐπουσιῶδη, ἢ εἰς τὰ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ;

Ὅταν κάμνετε ἐλεημοσύνην, μὴ διασαλπίζετε τὸ πρᾶγμα, καθὼς κάμνουσιν οἱ ὑποκριταὶ εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ εἰς τοὺς δρόμους, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦτο καὶ καμμίαν μισθαποδοσίαν δὲν ἔχουν. Ὅταν κάμνης σὺ ἐλεημοσύνην, ὥς μὴ γνωρίσῃ ἡ ἀριστερά σου τί κάμνει ἡ δεξιὰ σου. Ὁ δὲ Πατὴρ σου ὁ βλέπων εἰς τὸ κρυπτον, θέλει σὲ ἀνταμειψῇ εἰς τὸ φανερόν. Ὅταν προσεύχεσθε, μὴ κάμνετε καθὼς οἱ ὑποκριταὶ, οἱ ὅποιοι ἀγαποῦν νὰ προσεύχωνται ἰστάμενοι εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς γωνίας τῶν πλατειῶν, διὰ νὰ φαίνωνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οἱ ὅποιοι

διὰ τοῦτο καμμίαν μισθαποδοσίαν δὲν ἔχουν. Σὺ δὲ ὅταν προσευ-
χεται, εἰσελθε εἰς τὸν θάλαμόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν,
προσευχῆτου πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸ κρυπτόν· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
βλέπων εἰς τὸ κρυπτόν, θὰ σὲ ἀνταμείψῃ εἰς τὸ φανερόν. Προσευ-
χόμενοι δὲ μὴ βαπτολογήσετε καθὼς οἱ ἔθνικοί, οἱ ὅποιοι νομίζου-
σιν ὅτι μὲ τὴν πολυλογίαν τῶν θέλουσιν εἰσακουσθῆ, ἀλλὰ, προ-
σεύχεσθε τοιοῦτοτρόπως.

Πάτερ ἡμῶν, ὅστις εἶσαι εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἃς ἀγιασθῇ τὸ
ὄνομά σου· ἃς ἔλθῃ ἡ βασιλεία σου, ἃς γείνῃ τὸ θέλημά σου,
ὅπως εἰς τὸν οὐρανόν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· δός μας
τὸν ἐπιούσιον ἄρτον σήμερον, καὶ συγχώρησε τὰς ἁμαρτίας μας,
καθὼς καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν τοὺς ὅσοι ἡμάρτησαν εἰς ἡμᾶς.
Καὶ μὴ μᾶς φέρῃς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ σῶσε μας ἀπὸ τοῦ κα-
κόν. Διότι σοῦ εἶνε ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὅταν δὲ νηστεύετε, μὴ γίνεσθε σκυθρωποὶ καθὼς οἱ ὑποκρι-
ταί, οἱ ὅποιοι ἀφανίζουσι τὰ πρόσωπά των διὰ νὰ φαίνωνται εἰς
τοὺς ἀνθρώπους ὅτι νηστεύουσι, καὶ οἱ ὅποιοι διὰ τοῦτο καμμίαν
μισθαποδοσίαν δὲν ἔχουν. Σὺ δὲ ὅταν νηστεύῃς, νίψε τὸ πρό-
σωπόν σου διὰ νὰ μὴ φανῇς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅτι νηστεύεις·
καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων εἰς τὸ κρυπτόν, θὰ σὲ ἀνταμείψῃ εἰς
τὸ φανερόν.

Κανεῖς δὲν δύναται νὰ δουλεύῃ εἰς δύο κυρίους, διότι ἢ τὸν
ἓνα θὰ ἀγαπήσῃ καὶ τὸν ἄλλον θὰ μισήσῃ, ἢ θὰ προσκολληθῇ
εἰς τὸν ἓνα καὶ τὸν ἄλλον θὰ καταφρονήσῃ. Δὲν δύνασθε νὰ δου-
λεύετε καὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν Μαρμωναῖν. Μὴ φροντίζετε
δὲ τί θὰ φάγετε ἢ τί θὰ πίνετε καὶ τί θὰ ἐνδυθῆτε. Ἴδετε τὰ πτη-
νὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ ὅποια οὔτε σπεύρουσιν, οὔτε θερίζουσιν, οὔτε
ἀποθνήσκουσι, καὶ ὅμως ὁ οὐράνιος Πατήρ τὰ τρέφει. Ἴδετε τὰ
κρίνα τοῦ ἀγροῦ, τὰ ὅποια οὔτε κοπιάζουσιν οὔτε νήθουσι, καὶ
ὅμως ὁ Θεὸς ἐνδύει αὐτὰ μὲ τόσῃν λαμπρότητι, μὲ ὅσῃν δὲν
ἐνεδύῃ ποτὲ οὐδὲ αὐτὸς ὁ Σολομών. Πρῶτον λοιπὸν ζητεῖτε

τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην του, καὶ τὰ ἐπι-
λοιπα θὰ ἔλθωσι καὶ αὐτά.

Μὴ κρίνετε διὰ νὰ μὴ κριθῇτε. Μὲ τὴν κρίσιν, μὲ τὴν ὁποίαν
κρίνετε, θὰ κριθῇτε, καὶ μὲ τὸ μέτρον, μὲ τὸ ὅποιον μετρεῖτε, θὰ
μετρηθῇτε καὶ σεῖς. Τί βλέπεις τὸ ξυλᾶριον, ὅπου εἶνε εἰς τὸν
ὀφθαλμὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ δὲν αἰσθάνεται τὴν δοκόν, ἡ ὁ-
ποία εἶνε εἰς τὸν ἰδικόν σου ὀφθαλμὸν; Μὴ δώσετε τὰ ἅγια εἰς
τοὺς κύνας, μηδὲ ῥίψετε τοὺς μαργαρίτας ἱμπρὸς εἰς τοὺς χοί-
ρους. Αἰτεῖτε καὶ θὰ λάβετε, ζητεῖτε καὶ θὰ εὑρετε, κρούετε καὶ
θὰ σᾶς ἀνοίξουν. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν δίδει λίθον εἰς τὸν υἱὸν
του, ἐὰν τοῦ ζητήσῃ ἄρτον, οὐδὲ ὄριν, ἐὰν τοῦ ζητήσῃ ὀψάριον,
οὐδὲ σκορπίον ἐὰν τοῦ ζητήσῃ ὦν, πολὺ περισσότερον ὁ Πα-
τὴρ ὁ οὐράνιος θὰ δώσῃ τὰ ἀγαθὰ εἰς τοὺς ζητοῦντας. Ὅσα θέ-
λετε νὰ σᾶς κάμουν οἱ ἄνθρωποι, τὰ ἴδια κάμετε καὶ σεῖς εἰς
αὐτούς. Ἰδοὺ ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. (Ματθ. ς'—ζ')

§. 188.

Ἐξακολούητε τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίαν;

Πλατεῖα εἶνε ἡ πύλη τῆς ἀπωλείας, καὶ πολλοὶ εἰσέρχονται
δι' αὐτῆς, στενὴ δὲ ἡ πύλη καὶ στενοχωρημένη ἡ ὁδὸς ἡ φέρου-
σα εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὀλίγοι οἱ εὕρισκοντες αὐτήν. Φυλάττεσθε
ἀπὸ τοὺς ψευδοπροφήτας, οἱ ὅποιοι ἔρχονται πρὸς σᾶς μὲ ἐνδύ-
ματα προβάτων, ἀλλ' ἐσωθεν εἶνε λύκοι ἄρπαγες. Ὡς τοὺς γνωρί-
σετε δὲ ἀπὸ τοὺς καρπούς των, ὅπως τὸ καλὸν καὶ κακὸν δένδρον
διακρίνεται ἀπὸ τὸν καρπὸν.

Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀκούῃ τις τοὺς λόγους μου τούτους, ἀλλὰ καὶ
νὰ τοὺς πραγματοποιήσῃ, διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς μελ-
λούσης κρίσεως μόνον τούτους θέλω ἀναγνώρισῃ. Ὁ ἀκούων
τοὺς λόγους μου τούτους καὶ ἐκτελῶν αὐτούς, ὁμοιάζει μὲ φρόνι-
μον ἄνθρωπον, ὅστις ἔκτισε τὴν οἰκίαν του ἐπάνω εἰς βράχον,
καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἔλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἐφύστησαν οἱ ἄ-
νεμοι, καὶ προσέβαλαν τὴν οἰκίαν ἐκείνην, καὶ αὐτὴ δὲν ἔπεσεν.
Ὅστις ὁμῶς ἀκούει μὲν τοὺς λόγους μου τούτους, ἀλλὰ δὲν τοὺς

ἐκτελεῖ, ὁμοιάσει μὲ ἀνθρώπων μωρόν, ὅστις ἐκτιτε τὴν οἰκίαν του ἐπάνω εἰς τὴν ἄμυνον, καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθαν οἱ ποταμοί, καὶ ἐφύτῃσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προτέβησαν τὴν οἰκίαν ἐκείνην καὶ ἦτο ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

Ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα ἐλάλησε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ὄρος πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ τοὺς συνηγμένους ἐκεῖ λαοὺς, οἵτινες ἔμειναν ἐκπληκτοὶ καὶ θαυμάζοντες, διότι ὁ Ἰησοῦς ἐδίδασκεν ὡς ἔχων ἐξουσίαν, καὶ ὄχι καθὼς οἱ γραμματεῖς. (Ματθ. ζ'.)

§. 189.

Πῶς ὁ Ἰησοῦς ἐθεράπευσε τὸν λεπρόν, τὸν παραλυτικὸν δοῦλον τοῦ ἐκατόνταρχου, καὶ τὴν πυρέσσουσαν πενθερὰν τοῦ Πέτρου;

Ἀφοῦ κατέβη ἀπὸ τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, τὸν ἠκολούθει πλῆθος πολὺ. Λεπρὸς δὲ τις ἐλθὼν ἐπροσκύνει λέγων ὅτι, ἐάν θέλῃ, δύναται νὰ τὸν καθαρίσῃ. Ὁ Ἰησοῦς τὸν ἤγγισε μὲ τὴν χεῖρά του καὶ ἐκαθαρίσθη. Παρήγγειλε δὲ αὐτὸν νὰ μὴ εἴπῃ τίποτε εἰς κανέναν· ἐκεῖνος ὅμως τὸ διεσάλπισεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ μετ' ὀλίγον συνέρχονταν τόσον πολλοί, ὥστε ὁ Ἰησοῦς μὴ δυνάμενος νὰ φανῇ εἰς πόλιν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον.

Ἐκεῖθεν ὑπέστρεψε μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Καπερναοὺμ. Καθὼς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἐκατόνταρχος, λέγων ὅτι ὁ δοῦλός του κεῖται παραλυτικὸς καὶ δεινῶς βασανίζεται. Θὰ ἐλθῶ καὶ θὰ τὸν θεραπεύσω, λέγει ὁ Ἰησοῦς. Ὅχι, Κύριε, εἶπε τότε ὁ ἐκατόνταρχος, δὲν εἰμαι ἄξιος νὰ εἰσέλθῃς ὑπὸ τὴν στέγην μου, ἀλλ' εἰπέ μόνον λόγον, καὶ ὁ δοῦλός μου θὰ θεραπευθῇ. Θαυμάσας τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰησοῦς ἐστράφη πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτὸν καὶ εἶπε, Τῇ ἀληθείᾳ σας λέγω, ὅτι οὐδ' εἰς τὸν Ἰσραὴλ εὗρηκα τοιαύτην πίστιν. Ὑπαγε, εἶπε τότε πρὸς τὸν ἐκατόνταρχον, καὶ ἂς γείνη καθὼς ἐπίστευσας. Καὶ ὁ δοῦλος ἰάθη τὴν ὥραν ἐκείνην.

Ὁμοίως ἐθεράπευσεν ἐκεῖ καὶ τὴν πενθερὰν τοῦ Πέτρου πυρέσσουσαν ἅμα ἐγγίσας αὐτήν, τὸ ἑσπέρας δὲ καὶ πολλοὺς δαιμονισμένους. (Ματθ. ἡ, Λουκ. ε'.)

§. 190.

Διατί τὸν μὲν γραμματέα ὁ Ἰησοῦς ἐμποδίζει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. τοῦναντίον δὲ ἀποτρέπει τοὺς μαθητάς του νὰ λείψωσιν ἀπὸ πλησίον του, καὶ πῶς διατίσσει τὴν θάλασσαν νὰ γαληνιάτῃ;

Ἐπειδὴ συνήχθη ἐκεῖ πολὺς λαός, ὁ Ἰησοῦς εἶπε ν' ἀφήσωσι τὸν λαὸν καὶ νὰ περάσωσι διὰ θαλάσσης εἰς τὸ ἀντικρυ μέρος. Τότε γραμματεὺς τις πλησιάσας πρὸς αὐτὸν εἶπε, Διδάσκαλε, θέλω νὰ σὲ ἀκολουθήσω ὅπου ὑπάγῃς. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν, Αἱ ἀλώπεκες ἔχουσι φωλεάς, καὶ τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσκει, ἀλλ' ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει ποῦ νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν. Ἀλλ' ἂν πρὸς τὸν γραμματέα τοῦτον ὁ Ἰησοῦς διὰ τοῦ εὐσχήμου τούτου τρόπου ἔδειξε πόσῃ ὀλίγῃ ἐμπιστοσύνην εἶχε πρὸς αὐτόν, πρὸς τοὺς μαθητάς του ὅμως κατ' οὐδένα λόγον ἐπέτρεψε νὰ λείψωσιν ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν ἔργον τῆς ἀποστολῆς των. Ὅθεν καὶ ἐπειδὴ τότε εἰς τῶν μαθητῶν τούτων ἐζήτησεν ἄδειαν ἀπουσίας διὰ νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του, Ἀκολουθεῖ με, εἶπε πρὸς αὐτόν, καὶ ἄρες τοὺς νεκροὺς νὰ θάψωσι τοὺς νεκροὺς των. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἄλλος τότε ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἀποχαιρετήσῃ τοὺς οἰκείους του, Δὲν εἶνε, εἶπε, διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐκεῖνος, ὅστις, ἂν οὐ βάλῃ ἅπαξ τὴν χεirá του εἰς τὸ ἄροτρον, βλέπει ἔπειτα ὀπίσω.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐπέβη εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν οἱ μαθηταὶ καὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὸ πέλαγος, ὁ δὲ Ἰησοῦς κατακλιθεὶς εἰς τὴν πρύμνην ἀπεκοιμήθη. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐπιπίπτει λαίλαψ, καὶ γίνεται φοβερά τρικυμία, καὶ τὸ πλοῖον σκεπάζεται ἀπὸ τὰ κύματα. Οἱ μαθηταὶ ἔντρομοι τὸν ἐξύπνισαν λέγοντες, Κύριε, σῶσέ μας, χανόμεθα. Ἐκεῖνος δὲ τοὺς λέγει, Διατί εἰσθε τόσον ὀλιγόπιστοι; ἐπέπληξε δὲ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν ἄνεμον, καὶ παρευθὺς ὁ ἄνεμος ἐκόπασε καὶ ἔγεινε γαλήνη. Πάντες δὲ ἐθαύμασαν λέγοντες; Ποῖος εἶνε οὗτος, ἂν οὐ καὶ ἡ θάλασσα καὶ οἱ ἄνεμοι τὸν ὑπακούουσι; (Μαθ. 14, Λουκ. 8.)

§. 191.

Πῶς θεραπεύει τὸν δαιμονιζόμενον καὶ δίδει τὴν ἄδειαν εἰς τὰ δαιμόνια νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τοὺς χοίρους;

Καθὼς ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ πλοῖον εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπος δαιμονιζόμενος, ὅστις ἔκατοίκει εἰς τὰ μνημεῖα, ἡ ἔτρεχεν εἰς τὰ ὄρη γυμνὸς φωναζὼν καὶ κτυπῶν τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ λίθους, διότι δὲν ἤτο δυνατόν νὰ δεθῇ, ἐπειδὴ ἔθραυε καὶ τὰς σκληροτέρας ἀλύτεις. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰησοῦς διέταξε τὸ δαιμόνιον νὰ ἐξέλθῃ, ὁ δαιμονιζόμενος ἔκραξε, τί ἔχεις μὲ ἐμέ, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰψίστου, σὲ ἐρκίζω μὴ μὲ βασανίζῃς. Πῶς ὀνομάζεσαι; ἠρώτησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸ δαιμόνιον ἀπεκρίθη, Ὀνομάζομαι Δεγῶν, διότι εἴμεθα πολλοί· σὲ παρακαλοῦμεν μόνον νὰ μᾶς στείλῃς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων, ἥτις βόσκει εἰς τὸ πλησίον ὄρος. Ὁ Ἰησοῦς ἔδωκε τὴν ἄδειαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐξελθόντα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον εἰσῆλθαν εἰς τοὺς χοίρους, καὶ παρευθὺς ὤρμησεν ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων, καὶ κατεκρημνίσθη εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐπνίγη. Οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους διεσκορπίσθησαν ἐντρομοί, καὶ ἀπήγγειλαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς, ὅθεν ἐξῆλθαν πολλοὶ ἄνθρωποι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἰδόντες τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἡσυχον πλησίον τοῦ, ἐνδυμένον καὶ φρόνιμον, ἐξεπλάγησαν καὶ ἐροβήθησαν. Διὸ καὶ παρεκαλεσαν τὸν Ἰησοῦν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν χώραν των, ἀπὸ τὸν φόβον μὴ παθῶσι καὶ ἄλλην ὕλικὴν ζημίαν χωρὶς νὰ συλλογισθῶσι ποσῶς τὴν ψυχικὴν ζημίαν, ὅσῃν ἔπασχαν μένοντες ἀμετανόητοι. (Ματθ. ἡ. Μαρκ. ε, Λουκ. ἡ.)

§. 192.

Ἀφ' οὗ ἐπανῆλθε διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Καπερναοῦμ, πῶς θεραπεύει τὸν παραλυτικὸν τὸ Σάββατον, καὶ τί ἀποκρίνεται πρὸς τοὺς ἐπικρίνοντας τὴν πρᾶξιν ταύτην γραμματεῖς;

Ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν ὁ Ἰησοῦς ἐπέραςε πάλιν διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Καπερναοῦμ. Ἀλλὰ μόλις ἤκούσθη ὅτι ὑπάρχει ἐντὸς οἰκίας, καὶ ἀμέσως συνέρρευεν ἐκεῖ πολὺς λαός.

Συγχρόνως δὲ ἐφύρθη ἐκεῖ παραλυτικός βαπταζόμενος ἀπὸ τέσσαρτος, διὰ τὴν θεραπείαν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ μεταφερθῇ ἐμπρὸς τοῦ Ἰησοῦ ἐξ αἰτίας τοῦ πυκνοῦ πλήθους, οἱ βαπτίζοντες αὐτὸν ἀνέβησαν εἰς τὴν στέγην, καὶ ἀνελθάντες μέρος αὐτῆς, κατεβίβασαν τὸν παραλυτικὸν ἀπὸ ἐκεῖ ἐντὸς τῆς οἰκίας μὲ τὸν κράββατόν του. Ὁ δὲ Ἰησοῦς θαυμάσας τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων, λέγει πρὸς τὸν παραλυτικόν, Ἐχε θάρρος, τέκνον μου, σοὺ ἐσυγχωρήθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Ἐπειδὴ δὲ γραμματεῖς τινες, παρόντες ἐκεῖ, ἠγανάκτησαν ἀκούσαντες τὸν λόγον του, τὸν ἠποιοῦν ἐθεώρησαν ὡς βλασφημίαν, ὁ Ἰησοῦς ἐννοήσας τοὺς διολογισμοὺς αὐτῶν λέγει, Τί εἶνε εὐκολώτερον νὰ εἶπω, Σοὺ ἐσυγχωρήθησαν αἱ ἁμαρτίαι, ἢ Σηκώσου καὶ περιπάτει; Διὰ τὴν γνωρίσετε δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἐξουσίαν νὰ συγχωρῇ ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, ἰδοὺ τί λέγω, Σηκώθεις ἔπαρε τὸν κράββατόν σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ὁ παραλυτικὸς τρωόντι ἐγερθεὶς ἐπῆρε τὸν κράββατόν του καὶ ἀνεχώρησε. Πάντες δὲ ἐθαύμασαν διὰ τὸ γινόμενον. (Ματθ. 9, Μάρκ. 6, Λουκ. 5.)

§. 193.

Τί ἀπεκρίθη πρὸς τοὺς κατακρίνοντας αὐτόν, διότι εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τελῶνου Ματθαίου, καὶ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰωάννου καὶ τοὺς Φαρισαίους ἐρωτῶντας διὰ τί δὲν νηστεύουσιν οἱ μαθηταὶ τοῦ;

Ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον εἰς τὸ τελῶνιον, τὸν Λευὶ ἢ Ματθαῖον, υἱὸν τοῦ Ἀλφραίου, καὶ τοῦ λέγει, Ἀκολουθεῖ με. Ὁ δὲ Ματθαῖος ὑπεδέχθη τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου συνήχθη πλῆθος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. Ἦ μὲν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς τοὺς συναναστροφή τοῦ Ἰησοῦ ἐσκάνδαλιζε τοὺς Φαρισαίους· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀκούσας τοῦτο εἶπε, δὲν ἔχουσι χρεῖαν ἱατροῦ οἱ ὑγιαίνοντες, ἀλλ' οἱ ἀσθενεῖς, καὶ δὲν ἦλθα νὰ καλέσω εἰς μετάνοιαν τοὺς δικαίους, ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

Ὅμοιως δὲ καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου καὶ τῶν Φαρισαίων σκανδαλιζθέντες ἠρώπησαν τὸν Ἰησοῦν, διατί αὐτοὶ μὲν νηστεύουσιν, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ὄχι; Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη

ταῦτα πρὸς αὐτούς, Μήπως δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος νὰ νηστεύωσιν, ἐν ᾧ ἀκόμη ὁ νυμφίος εἶνε παρών; Ὅθ' ἔλθωσιν ὁμῶς ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ νυμφίος δὲν θὰ ὑπάρχῃ, τότε δὲ καὶ αὐτοὶ θὰ νηστεύσωσι. (Ματθ. 9', Μάρκ. 6'.)

§. 194.

Πῶς ἐθεράπευε τὴν θυγατέρα τοῦ ἀρχισυναγώγου Ἰαίρου, τὴν αἰμόρροον· τὸν δὲ τυφλόν, καὶ τὸν δαιμονιζόμενον κωφόν;

Μόλις ἐτελείωσε τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἀρχισυναγώγος τις ὀνόματι Ἰαίρος, ἐλθὼν καὶ προσκυνήσας τὸν Ἰησοῦν, λέγει, Τὸ θυγάτριόν μου πνέει τὰ λοιπὰ· ἀλλ' ἔλθε καὶ ἐπιθες εἰς αὐτὸ τὴν χεῖρά σου καὶ θὰ ἀναζήσῃ. Ὁ δὲ Ἰησοὺς σηκωθείς ἀπῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχισυναγώγου με τοὺς μαθητάς του.

Καθ' ὁδὸν ἑώραμε πρὸς αὐτὸν γυνὴ πάσχουσα ῥύσιν αἵματος δώδεκα ἔτη, καὶ εἰς μιάτην ἐξοδεύσασα ὅλον τὸν βίον της εἰς τοὺς ἰατρούς. Συλλογισθεῖσα δὲ ὅτι, ἐὰν μόνον ἐγγίσῃ τὸ φόρεμα τοῦ Ἰησοῦ, θὰ θεραπευθῇ, ἀνέμειχθη εἰς τὸ πλῆθος καὶ ἐλθοῦσα ὀπίσθεν αὐτοῦ ἤγγισε τὸ ἄκρον τοῦ φορέματός του, καὶ παρρηθὺς ἐστάθη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος. Ἀλλ' ὁ Ἰησοὺς αἰσθανθεὶς ὅτι ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτὸν δύναμις, στραφείς ὀπίσω, ἠρώτησε, Τίς με ἤγγισε, καὶ ἐζήτηε ν' ἀνακαλύψῃ τὸν πραξάντα τοῦτο. Ἀλλ' ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ λέγουσι, Διδάσκαλε, τὸ πλῆθος σὲ στενοχωροῦσιν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, καὶ ἐρωτᾷς, Τίς με ἤγγισε; Τότε ἡ αἰμόρροος γυνὴ τρέμουσα ἦλθε καὶ προσπεσοῦσα ἐνώπιόν του, ἐφανερώτεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ Ἰησοὺς λέγει πρὸς αὐτήν, Θάρσει, θυγατερ, ἡ πίστις σου σ' ἔσωσεν, ὑπάγε ἐν εἰρήνῃ.

Ἐν ᾧ δὲ ἀκόμη ἐλάλει, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου ἀναγγέλλοντες πρὸς αὐτὸν ὅτι ἡ θυγάτηρ του ἐξεπνευσεν. Ἀλλ' ὁ Ἰησοὺς λέγει πρὸς αὐτόν, Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν μετὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, λέγει πρὸς τοὺς παρόντας, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ κοράσιον δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ κοιμᾶται. Ἐκεῖνοὶ ὁμῶς τὸν ἐμυκτήρισαν. Τότε αὐτὸς ἀποδιώξας πάντας καὶ ἐλθὼν μετὰ μόνον τοὺς συγγενεὶς τοῦ παιδίου καὶ τοὺς τρεῖς μαθητάς εἰς τὴν κλίνην τοῦ νεκροῦ

κορατίου, ἐκράτησεν αὐτὸ ἀπὸ τὴν γείρα καὶ λέγει, Ταλιθὰ κοῦμι, τουτέστι Παιδίον, ἐγέρθητι. Καὶ παρευθὺς τὸ κοράσιον ἐσηκώθη καὶ διέταξε νὰ τῆς δώσωσι νὰ φάγῃ. Οἱ γόνεῖς ἔμειναν ἐκστατικοὶ διὰ τὸ θαῦμα, καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε νὰ σιωπήσωσι περὶ τοῦ πράγματος· ἀλλ' ἡ ρῆμη διεδόθη μετ' ὀλίγον εἰς ἅπασαν τὴν περίχωρον.

Ἀφ' οὗ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν του δὺς τυφλοί, κρίζοντες, Ἐλέησέ μας, υἱὲ Δαυὶδ. Ἀφ' οὗ δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, τοὺς ἐρωτᾷ ἰὰν πιστεύουσιν ὅτι δύναται νὰ τοὺς θεραπεύῃ. Ναί, κύριε, ἀπεκριθῆσαν οἱ τυφλοί. Τότε ἤγγισε τοὺς ὀρθαλμούς των καὶ παρευθὺς ἀνέβλεψαν. Αὐστηρῶς διέταξε καὶ τοὺτους ὁ Ἰησοῦς νὰ σιωπήσωσιν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι διεφῆμισαν παντοῦ τὴν θαυμασίαν ἀνάβλεψίν των.

Μετὰ τοὺς τυφλοὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν κωφὸς δαιμονιζόμενος, ὅστις καὶ αὐτὸς ἰαθεὶς ἐλαλητε. Ταῦτα πάντα ἐξεπλήτησαν τὸν κόσμον, οἵτινες ἔλεγαν ὅτι ποτὲ δὲν ἔγειναν τὰ θαύματα ταῦτα εἰς τὸν Ἰσραὴλ. Ἀλλ' οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγαν, ὅτι διὰ τοῦ Βεελζεβούλ, τοῦ ἀρχόντος τῶν δαιμονίων, ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. (Ματθ. 9', Λουκ. 11, Μάρκ. 3.)

§. 195.

Τί εἶπεν ἰδὼν καὶ σπλαγχνισθεὶς τοὺς παρακολούθοντας λαοὺς καὶ ποίης παραγγελίας ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του, ἐξαποστέλλων αὐτοὺς εἰς τὸ ἔργον τῆς θεραπείας καὶ διδασκαλίας :

Τοιαῦτα θαύματα ἐνεργῶν καὶ διδάσκων περιῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἀπάσας τὰς πόλεις καὶ κώμας. Παντοῦ δὲ παρηκολούθουν αὐτὸν οἱ λαοί, τοὺς ὁποίους καὶ βλέπων ἐσπλαγγνίσθη ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. Διὰ τοῦτο καὶ στραφεὶς ποτε πρὸς τοὺς μαθητάς του εἶπεν· Ὁ μὲν θερισμὸς εἶναι πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· παρακαλέσατε λοιπὸν τὸν κύριον τοῦ θερισμοῦ νὰ ἐκβάλῃ ἐργάτας διὰ τὸν θερισμὸν. Καὶ προσκαλέσας τοὺς δώδεκα μαθητάς. ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν νὰ ἐκβάλλωσι τὰ δαιμόνια καὶ νὰ θεραπεύωσι πᾶσαν νόσον, ἀπέστειλε δὲ αὐτοὺς καὶ νὰ κηρύττωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὅθεν καὶ ὠνομάσθησαν ἀπόστολοι. Ἦσαν δὲ

τὰ ὀνόματα αὐτῶν τὰ ἐξῆς: Σίμων ὁ ἐπικληθεὶς Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου, τοὺς ὁποίους ἐπωνόμασεν υἱοὺς βροντῆς, Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεβδαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος, Σίμων ὁ Κανανίτης ἢ Ζηλωτῆς, καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ προδῶσας τὸν διδάσκαλον.

Τούτους λοιπὸν τοὺς δώδεκα ὁ Ἰησοῦς ἐξαπέστειλεν εἰς τὸ ἔργον τῆς θεραπείας καὶ διδασκαλίας, ἀφ' οὗ παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς ταῦτα: Πορεύεσθε καὶ κηρύσσετε, ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπληρίσασεν· ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε, ὧρεᾶν ἐλάβετε, ὧρεᾶν δότε. Μὴ λάβετε δὲ τίποτε μεθ' ἐαυτῶν, μήτε χρήματα, μήτε πῆραν, μήτε δύο χιτῶνας. Εἰς μίαν μόνην οἰκίαν ξενίζεσθε. Καὶ εἰς μὲν τὴν πόλιν ἢ τὴν οἰκίαν, ἥτις σᾶς δεχθῇ καὶ ἀκούσῃ τὸν λόγον σας, ἃς βεῖνῃ ἢ εὐλογίᾳ σας, εἰδὲ μή, ἐξελθόντες ἐκτιναῶτε καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν ὑποδημάτων σας, διότι τῇ ἀληθείᾳ ἀνεκτοτέρα θὰ εἴη ἡ τύχη τῶν Σοδόμων καὶ τῶν Γομόρρων εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, παρὰ τὴν τύχην τῆς πόλεως ἐκείνης. (Ματθ. 10—1, Λουκ. 9.)

§. 196.

Ἐξακολούθησε τὰς πρὸς τοὺς μαθητὰς παραγγελίας τοῦ Ἰησοῦ.

Σὰς ἀποστέλλω, ἐξακολούθησε λέγων ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς δώδεκα ἀποστόλους, ὡς πρόβατα εἰς μέσον λύκων, γίνεσθε λοιπὸν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἄκακοι ὡς αἱ περιστέραί. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, διότι θὰ σᾶς παραδώσωσιν εἰς συνέδρια, καὶ θὰ σᾶς μαστιγώσωσιν εἰς τὰς τυναγωγὰς τῶν, καὶ εἰς ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς θὰ φερθῇτε ἐξ αἰτίας μου εἰς μαρτύριον δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τὰ ἔθνη. Ἀλλ' ὅταν παραδίδεσθε, μὴ φροντίσετε πῶς ἢ τί θὰ λαλήσετε, διότι ἐκείνην τὴν ὥραν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον θὰ σᾶς ὁδηγήσῃ τί θὰ λαλήσετε. Θὰ παραδώσῃ δὲ εἰς θάνατον ἀδελφὸς ἀδελφόν, καὶ τὰ τέκνα θὰ ἐπαναστατήσωσι κατὰ τῶν γονέων καὶ θὰ τοὺς θανατώσωσιν· ἔθνη καὶ θὰ μισήσῃτε καὶ πόλεις διὰ τὸ ὄνομα μου· ἀλλ' ὅστις ὑπομείνῃ ἕως τέλους

ἐκεῖνος θὰ σωθῇ. "Ὅταν σὰς διώκωσιν εἰς τὴν μίαν πόλιν, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. Ἄρ' οὐ ἐμὲ τὸν διδάσκαλον ὠνόμασαν Βεελζε-
βούλ, οἱ μαθηταὶ θὰ ἀκούσωσι χειρότερα, ἀλλὰ μὴ τοὺς φοβή-
θητε, διότι δὲν ὑπάρχει κρυπτόν, τὸ ὅποιον δὲν θὰ φανερωθῇ. "Ὅ, τι
σὰς λέγω εἰς τὸ σκότος, εἴπατέ το εἰς τὸ φῶς, ὅτι ἀκούετε εἰς τὸ
οὐς, κηρύξατέ το ἐπὶ τῶν δωματίων. Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἐκείνους,
οἱ ὅποιοι φονεύουν μὲν τὸ σῶμα, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ φονεύσω-
σι καὶ τὴν ψυχὴν· φοβήθητε δὲ μᾶλλον ἐκεῖνον, ὅστις δύνатаι νὰ
καταστρέψῃ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν γέενναν. Οὐδεὶς
ἐν στρουθίῳ πίπτει κατὰ γῆς χωρὶς τοῦ θέλημα τοῦ Πατρὸς
σας· ἀλλὰ ὑμῶν καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς εἶνε ἡριθμημέναι·
μὴ λοιπὸν φοβηθῆτε, διότι ἀπὸ πολλὰ στρουθία διαφέρετε σεῖς.
"Ὅστις μὲ ἐμολογήσῃ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἐκεῖνον θὰ ἐμο-
λογήσω καὶ ἐγὼ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου εἰς τοὺς οὐρανοὺς·
ὅστις δὲ μὲ ἀρνηθῇ ἐδῶ, θὰ τὸν ἀρνηθῶ καὶ ἐγὼ ἐκεῖ. Μὴ νομί-
σετε ὅτι ἤλθα νὰ βάλω εἰρήνην εἰς τὴν γῆν· ὅχι, ἤλθα νὰ βάλω
μάχαιραν, νὰ δικάσω τὸν υἱὸν κατὰ τοῦ πατρὸς, τὴν θυγατέρα
κατὰ τῆς μητρός, τὴν νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς. "Ὅστις ἀγα-
πᾷ πατέρα ἢ μητέρα, υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, δὲν εἶνε ἄξιός
μου· καὶ ὅστις δὲν λαμβάνει σταυρὸν διὰ νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ,
δὲν εἶνε ἄξιός μου. Μόνον ἐκεῖνος ὅστις θυσιάσῃ χάριν ἐμοῦ τὰ
πάντα, θὰ κερδίσῃ τὰ πάντα.

Ταύτας καὶ ταιαύτας παραγγελίας ἔδωκεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς
δώδεκα μαθητάς, ὅσους ἐξελεξε διὰ τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀποστο-
λῆς. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς ταύτης ἦτο ὑπερμεγέθης καὶ ὑ-
περάνθρωπος, ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τὴν ἁμαρ-
τίαν καὶ ἡ διὰ τοῦ πνεύματος ἀναγέννησις· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἄρα
καὶ ὑπερμεγέθεις καὶ ὑπεράνθρωποι ἀγῶνες ἀπητοῦντο πρὸς τὸν
σκοπὸν τοῦτον, καὶ τοῦτο ἀπροκαλύπτως καὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς
ἐθεσεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀποστόλων τοῦ ὁ Θεοῦ ἱμῶν
Σωτῆρ.

§. 197.

Τί ἀποκρίνεται πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰωάννου, οἱ ὅποιοι ἤλθον νὰ ἐρωτήσωσι τὸν Ἰησοῦν, ἂν εἶνε αὐτὸς ὁ Χριστὸς καὶ τί εἶπεν ἔπειτα περὶ τοῦ Ἰωάννου καὶ περὶ ἐαυτοῦ;

Ὁ Ἰωάννης ἀκούσας εἰς τὸ δεσμωτήριον τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ, ἐπεμψε δύο τῶν μαθητῶν του καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἂν αὐτὸς εἶνε ὁ μέλλων νὰ ἔλθῃ Χριστὸς, ἢ πρέπει νὰ περιμένωσιν ἕτερον, ἔγεινε δέ, ὡς φαίνεται, ἡ ἀποστολὴ αὕτη καὶ ἐρωτήσεις πρὸς πληροφορίαν ὄχι αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου, ἀλλὰ τῶν μαθητῶν του. Ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐθεράπευε πολλῶν καὶ διαφόρων εἰδῶν ἀσθενεῖς, καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς, Ὑπάγετε καὶ ἀναγγεῖλατε εἰς τὸν Ἰωάννην ὅσα ἠκούσατε καὶ ὅσα εἶδατε, τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται, καὶ μακάριος ὅστις δὲν σκανδαλισθῇ δι' ἐμέ. Ἀφ' οὗ δὲ ἀνεχώρησαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου, εἶπε περὶ αὐτοῦ τοιαῦτά τινα, Τί ἐξήλθετε νὰ ἴδετε εἰς τὴν ἔρημον; Οὗτος εἶνε ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποῦ ἐλέχθη, ὅτι θὰ προετοιμάσῃ τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, ὄχι μόνον προφήτης, ἀλλὰ καὶ τι πλείοτερον, διότι οὐδεὶς προφήτης μεγαλειότερος αὐτοῦ· ἀλλὰ ὁ μικρότερος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ μεγαλείτερος αὐτοῦ. Καὶ ὁμῶς ἔρχεται ὁ Ἰωάννης οὗτος, μήτε ἄρτον τρώγων, μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε Δαιμόνιον ἔχει· ἔρχεται ἔπειτα οὗτος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τρώγων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν.

Τότε ἤρχισε νὰ ταλανίζῃ τὰς πόλεις εἰς τὰς ὁποίας ἔγειναν τὰ μεγαλειότερα θαύματά του, χωρὶς αὐταὶ νὰ μετανοήσωσιν, Οὐαὶ εἰς σέ, Χοραζὶν, ἔλεγεν, οὐαὶ εἰς σέ, Βηθσαϊδάν καὶ Καπερναοὺμ! διότι ἂν τὰ θαύματα, ὅσα ἔγειναν εἰς σὰς, ἤθελαν γείνῃ εἰς τὴν Τύρον ἢ τὴν Σιδῶνα, τὰς πόλεις τῶν ἐθνικῶν καὶ ἀλλοφύλων, ἢ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Σόδομα, πρὸ πολλοῦ ἤθελαν μετανοήσῃ ὁλοφυῶς· ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ σὰς λέγω ἔτι θὰ εἶνε ἀνεκτοτέρα ἢ πύχνη αὐτῶν παρὰ τὴν ἰδικὴν σας εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. Τέλος δὲ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν λέγων, Σὲ εὐχαρί-

στῶ, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψες ταῦτα ἀπὸ τοὺς σοφοὺς, καὶ τὰ ἐφανερώσεις εἰς τοὺς νηπίους. Ναί, πάτερ, διότι οὕτως ἡὐδόκησας. Ἐλθετε πρὸς ἐμὲ πάντες οἱ κοπιασμένοι καὶ φορτωμένοι, καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς ἀναπαύσω. Θέσατε ἐπάνω σας τὸν ζυγόν μου, καὶ μάθετε ἀπὸ ἐμέ, ὅτι εἰμαι πρῶτος καὶ ταπεινότερος, καὶ θὰ εὕρετε ψυχικὴν ἀνάπαυσιν, διότι ὁ ζυγός μου εἶνε χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν. (Ματθ. ια'. Λουκ. ζ'.)

§. 198.

Τί ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς Φαρισαίους σκανδαλιζομένους ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ καταλύουσι τὸ σάββατον;

Ἡμέραν τινὰ σαββάτου ὁ Ἰησοῦς διέβη ἀπὸ χωράφιον ἐσπαρμένον· οἱ δὲ μαθηταὶ τοῦ πεινάσαντες ἐκόπταν στάχους, τοὺς ἐποίους τρίβοντες ἔτρωγαν. Τοῦτο ὡς ἐναντίον τοῦ νόμου ἐσκανδάλισε τοὺς Φαρισαίους, οἵτινες ἔκαμαν τὴν παρατήρησιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλ' οὗτος εἶπεν εἰς αὐτοὺς, Δὲν ἀνεγνώσατε ποτὲ ὅτι ὁ Δαυὶδ ἔφαγε τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, τὸ ὅποιον δὲν εἶνε συγχωρημένον εἰς ἄλλον τινὰ ἐκτὸς τῶν ἱερέων. Δὲν ἔγεινεν ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον, ἀλλὰ τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶνε κύριος καὶ τοῦ σαββάτου.

Ἄλλο πάλιν σάββατον εἰσῆλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν, ὅπου ἐδίδασκεν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ ἦτο ἄνθρωπος μὲ ξηρὰν τὴν χεῖρα, οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔβλεπαν ἂν θὰ τὸν θεραπεύτῃ ὁ Ἰησοῦς διὰ νὰ ἔχωσιν ἀφορμὴν νέας κατ' αὐτοῦ κατηγορίας. Ὁ Ἰησοῦς ἐννοήσας τοὺς διαλογισμοὺς τῶν, εἶπε πρὸς τὸν πάσχοντα νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ σταθῇ εἰς τὸ μέσον, οὗτος δὲ ὑπέκρουσε. Τότε τοὺς ἐρωτᾷ, Τί εἶνε συγχωρημένον τὸ σάββατον νὰ πράξῃ τις, καλὸν ἢ κακόν; νὰ σώσῃ ἢ νὰ φονεύσῃ ἄνθρωπον; Ἐκεῖνοι ὁμῶς ἐσιώπων. Περιβλέψας δὲ αὐτοὺς μὲ ὀργὴν καὶ ταλανίσας τὴν πύρρῳσιν τῆς καρδίας τῶν, εἶπε πρὸς τὸν πάσχοντα, Ἐξάπλωσε τὴν χεῖρά σου, Οὗτος δὲ ἐξήπλωσε τὴν χεῖρά του, ἥ τις καὶ παρρηυὸς ἰαθῇ. Οἱ δὲ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐξεληθόντες συνηλθον εἰς συμβούλιον, καὶ ἐσκέφθησαν μὲ ποῖον τρόπον νὰ τὸν

κατασφύωσιν, ἀλλ' οὗτος ἀνεχώρησεν ἐκείθεν. (Ματθ. ιε', Μαρκ. ε'—γ', Λουκ. ε'.)

• § 199.

Τί ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς Φαρισαίους λέγοντας. ὅτι διὰ τοῦ Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, πρὸς τοὺς ζητοῦντας σημεῖον, καὶ πρὸς τοὺς εἰπόντας· ὅτι τὸν ζητεῖ ἡ μήτηρ του καὶ οἱ ἀδελφοί του;

Ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸν ἠκολούθησε πολὺς λαός, οἱ μὲν διψῶντες τὴν διδασκαλίαν του, οἱ δὲ ζητοῦντες θεραπείαν. Ἐθεράπευσε δὲ τότε πολλούς, ἐν οἷς καὶ ἓνα κωφάλαλον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον πάλιν ὅτι διὰ τοῦ Βεελζεβοῦλ τοῦ ἄρχοντος τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ὅτι πᾶσα βασιλεία διαμερισθεῖσα καταστρέφεται, καὶ πᾶσα οἰκία διαχωρισθεῖσα καταπίπτει. Ἐάν λοιπὸν καὶ ὁ Σατανᾶς ἐκβάλλῃ τὸν Σατανᾶν, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ σταθῇ ἡ βασιλεία του; Ἐάν ἄρα ἐγὼ διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, σημεῖον ὅτι ἔφθασεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ σᾶς λέγω ὅτι πᾶς ὅστις βλασφημήσῃ κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου θέλει συγχωρηθῇ· ἀλλ' ὁ βλασφημήτας κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος δὲν θέλει συγχωρηθῇ οὔτε εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα οὔτε εἰς τὸν μέλλοντα. Τότε ἐκ τοῦ μέσου τοῦ πλήθους γυνή τις ὑψώσασα τὴν φωνήν της εἶπε, Μακαρία ἡ κοιλία ἥτι· σὲ ἐβάστασε, καὶ οἱ μαστοὶ οἵτινες σὲ ἐθῆλσαν.

Ἀλλὰ τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων τινὲς εἶπαν, Διδάσκαλε, θέλομεν νὰ ἰδωμεν σημεῖόν τι, ἀπὸ σέ. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἡ πονηρὰ καὶ διεφθαρμένη γενεὰ ζητεῖ σημεῖον, ἀλλὰ σημεῖον ἄλλο, δὲν θὰ δοθῇ εἰς αὐτήν, εἰμὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ τοῦ προφήτου· διότι, καθὼς ὁ Ἰωῆς ἔμεινεν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ μείνῃ εἰς τὴν καρδίαν τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Ἐν ᾧ δὲ ἀκόμη ὠμίλει ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν, ἦλθαν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοί του ζητοῦντες αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ διὰ τὸ πλῆθος δὲν ἤδύναντο νὰ φθάσωσιν ἕως εἰς αὐτόν, ἦλθάν τινες πρὸς

αὐτὸν λέγοντες ὅτι τὸν ζητεῖ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ νᾶ τὸν διμλήτωσιν. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἐκτείνας τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ τὸ πλῆθος, Ἰδοὺ, εἶπεν, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου, οἱ ἀκούοντες καὶ ποιῶντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. (Ματθ. ιβ', Μάρκ. γ'. ἢ. Λουκ. ἡ. ια'.)

§. 200.

Ὅτε ἦλθε διὰ τὸ πλῆθος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰδασκε πάλιν ἀπὸ τοῦ πλοίου, ποῖαι παραβολὰς διηγέθη.

Ἐξελθὼν τῆς οἰκίας ἦλθεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ὁμῶς συνήχθη τόσον πλῆθος, ὥστε οὗτος ἠναγκάσθη ν' ἀναβῇ εἰς τὸ πλοῖον, ἐν ᾧ ὁ λαὸς ἵστατο παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Ἦρχισε δὲ τότε νὰ διδάσκη μὲ παραβολὰς ὡς ἑξῆς:

Ἐξηλθεν ὁ γεωργὸς νὰ σπείρῃ καὶ μέρος μὲν ἀπὸ τὸν σπόνρον ἔπεσεν εἰς τὸν δρόμον, ὅπου ἦλθαν τὰ πετεινὰ καὶ τὸν ἔφαγαν, μέρος δὲ ἔπεσεν εἰς πετρώδη τόπον, ὅπου οὔτε ἐρρίζωσεν οὔτε ἐβλάστησεν, ἀλλὰ κατεστράφη· ἄλλο δὲ μέρος εἰς τὸ μέσον τῶν ἀκανθῶν καὶ ὅποια ἐπνίξαν τὸν σπόνρον ἀφοῦ ἐβλάστησεν, ἄλλο δὲ μέρος ἔπεσεν εἰς γῆν καλὴν, ὅπου ἐκαρποφόρησε πολλαπλασίως.

Ἄλλην παραβολὴν εἶπε τὴν ἑξῆς: Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιάζει μὲ γεωργόν, ὅστις ἔσπειρε, καὶ ἐν ᾧ ἐκοιμᾶτο τὴν νύκτα, ἦλθεν ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρεν ἀνάμεσα εἰς τὸν σίτον ζιζάνια, τὰ ὅποια μὲ τὸν καιρὸν ἐφύτρωσαν καὶ ἐμεγάλωσαν. Ἀλλὰ ὁ γεωργὸς δὲν ἐξερρίζωσε τὰ ζιζάνια, διὰ νὰ μὴ ξερρίζωθῇ μαζί μὲ αὐτὰ καὶ ὁ σίτος, ἀλλ' εἶπεν, ὅταν ἔλθῃ ὁ θερισμὸς, νὰ χωρισθῶσι τὰ ζιζάνια καὶ νὰ ριφθῶσιν εἰς τὸ πῦρ, ὁ δὲ σίτος νὰ συναχθῇ εἰς τὰς ἀποθήκας.

Ἄλλην παραβολὴν εἶπε τὴν ἑξῆς: Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιάζει μὲ κόκκον συνάπewς, ὁ ὅποιος εἶνε τὸ μικρότερον ἀπὸ ὅλα τὰ σπέρματα, ἀλλ' ἂν οὐ βλαστήσῃ καὶ μεγαλώσῃ γίνεται δένδρον μὲ κλάδους, ὅπου ἔρχονται καὶ κατασκηνώνουσι τὰ πτηνά.

Καὶ πάλιν, Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιάζει μὲ προζύμιον ἑλίγον, μὲ τὸ ὅποιον ἡ γυνὴ ζυμώνει ἐλόκληρα μέτρα ἀλεύρου.

Ἐλθόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠρώτησαν αὐτὸν κατ' ἰδίαν ἔπειτα, ποία εἶνε ἡ σημασία τῶν παραβολῶν τούτων. Ἐκεῖνος δὲ τοὺς ἐξηγήτηεν ὅτι ὁ γεωργὸς εἶνε αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, σπόρος δὲ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅστις μόνον ἐάν πέσῃ εἰς γῆν ἀγαθὴν, ἦτοι καρδίαν ἀνθρώπου ἀγαθὴν, καρποφορεῖ, εἰ δὲ μὴ, καταστρέφεται εἴτε διὰ τὸ πετρῶδες τοῦ τόπου, ἦτοι τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας, εἴτε διὰ τὰς ἀκάνθας, τοῦτέστι τὰς κακὰς ἐπιθυμίας ἢ τὰς φροντίδας ἢ μερίμνας τοῦ ἀκούσαντος. Ὁ δὲ σπείρων τὰ ζιζάνια ἀνάμεσα εἰς τὸν σίτον εἶνε ὁ διάβολος, καὶ θεριμὸς ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου καὶ ἡ κρίσις. (Ματθ. ιγ', Μάρκ. δ'. Λουκ. ιγ.)

§. 201.

Διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, μαθὼν ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ Ἡρώδης, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον, μετὸν θαῦμα ἔθρεψε τὸν προσδραμόντα ἐκεῖ λαόν·

Ἐν τῇ μετὰ τούτῳ εἰς συμποσίον τι τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας Ἡρώδου ἐχόρευσεν ἡ κόρη τῆς Ἡρωδιάδος, τῆς γυναίκος τοῦ ἀδελφοῦ του Φιλιππου, τὴν ὅποιαν εἶχεν αὐτός, καὶ ἤρесе τόσον, ὥστε ὑπεσχέθη μετ' ἑρκου εἰς αὐτὴν νὰ τῆς χαρίσῃ ὅ, τι ζητήσῃ ἕως τὸ ἡμεῖς τῆς βασιλείας του. Ἐκείνη δὲ ἐσυμβουλευθὲν τὴν μητέρα τῆς· τί νὰ ζητήσῃ, καὶ αὕτη τῆς εἶπε νὰ ζητήσῃ ἐπὶ πίνακος τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Τοῦτο λοιπὸν πρὸντι ἐζήτησεν ἐκείνη, καὶ ὁ Ἡρώδης ἀν καὶ με λύπην του, ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ δῆμιον εἰς τὴν φυλακὴν, ὅστις ἀπεκεφάλισεν τὸν Ἰωάννην. Καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ προτεφέρθη πρὸντι ἐπὶ πίνακος εἰς τὴν ἀνότιον κόρην, τὸ δὲ σῶμα λαβόντες οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου ἐθαψαν, καὶ ἐλθόντες ἀνήγγειλαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὰ γενόμενα. Ἐν πούτοις ὁ Ἡρώδης ἀκούσας τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ, ἐνόμισεν ὅτι ὁ Ἰωάννης ἀνέστη ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ ἐνεργεῖ ταῦτα, ὅθεν ἐζητεῖ νὰ τὸν ἴδῃ. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε καὶ ἐπιβάς εἰς πλοῖον ἐπέρασε τὴν Τιβεριάδα λίμνην καὶ ἔφθασεν εἰς ἔρημον τόπον, ὅπου ἀπεφάσισε νὰ διατρίψῃ.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἔδραμαν τὰ πλήθη διὰ ξηραῖς, καὶ ὁ Ἰησοῦς

ιδὼν αὐτοὺς εὐσπλαγχνίσθη καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀσθενεῖς· ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίαζεν ἑσπέρα, οἱ μαθηταὶ εἶπαν εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ὁ τόπος εἶνε ἔρημος καὶ ἡ ὥρα παρήλθεν, ὅθεν ἀπόλυσε τοὺς ὄχλους διὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰ πλησίον χωρία καὶ νὰ ἀγοράσωσι τροφίμα. Δὲν εἶνε ἀνάγκη, ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, δότε τοὺς σεῖς νὰ φάγουν. Ἀλλ' ἡμεῖς, εἶπαν οἱ μαθηταί, δὲν ἔχομεν εἰμὴ μόνον πέντε ἄρτους καὶ δύο ὀψάρια. Φέρετέ μου τα, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἄς καθίσουν εἰς τὰ χόρτα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Λαβὼν δὲ τοὺς ἄρτους καὶ ἀναβλέψας πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὑψόγησε καὶ κόψας ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς, καὶ οἱ μαθηταὶ εἰς τὸν λαόν. Ἐφαγαν δὲ ὅλοι καὶ ἐχόρτασαν καὶ ἐπερίσσευσαν ἀκόμη πολλὰ κομμάτια, μὲ τὰ ὅποια ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνια. Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ἄνδρες μόνον πάντες χιλιάδες ἐκτὸς τῶν γυναικῶν καὶ παιδιῶν. (Ματθ. ιδ'—Μάρκ. Ὶ' Λουκ. Ἰ')

§. 202.

*Αφ' οὗ ἀπέλυσε τοὺς μαθητάς καὶ ἔμεινε μόνος, πῶς ἦλθεν ἔπειτα πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τί εἶπε σώσας τὸν Πέτρον ;

Μὲ τὸ θαῦμα τοῦτο τοὺς μὲν μαθητάς εἶπε καὶ ἐπέβησαν εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ περάσωσι πέραν, αὐτὸς δὲ ἀπολύσας τὸ πλῆθος, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος ὅπου προσηυχῆθη. Ἐγείνε δὲ ἑσπέρα, καὶ αὐτὸς ἦτο ἐκεῖ μόνος. Εἶχε προχωρήσῃ πολὺ ἡ νύξ καὶ τὸ πλοῖον ἦτο εἰς τὸ μέσον τῆς θαλάσσης βατανιζόμενον ἀπὸ τὰ κύματα, διότι ἦτο ἐναντίος ἄνεμος, ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκίνησε πρὸς τὸ πλοῖον περιπατῶν ἐπάνω τῆς θαλάσσης. Τοῦτο ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐπαράχθησαν νομίσαντες ὅτι εἶνε φάντασμα, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον των ἔβαλαν φωνήν. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησε λέγων, Ἐγὼ εἰμαι, μὴ φοβεσθε. Τότε ὁ Πέτρος λέγει, Κύριε ἐὰν εἶσαι σύ, εἰπέ με νὰ ἔλθω ἐπάνω εἰς τὰ κύματα, καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐλθέ. Τῷντι δὲ ὁ Πέτρος καταβάς ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐπεριπάτησεν ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλὰ βλέπων τὸν ἄνεμον δυνατὸν ἐφοδῆθη, καὶ ἄρχισας νὰ βυθίζεται, ἐφώνησε, Κύριε, σῶσέ με.

Ὁλιγόπιστε! ἐφώνησεν ἐπιπλήττων αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπλώσας τὴν χεῖρα τὸν ἔσυρεν ἀπὸ τὰ κύματα καὶ τὸν ἔσωσεν. Ἀφ' οὗ δὲ καὶ οἱ δύο ἐπέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, ὁ ἄνεμος ἐκόπασεν. Οἱ δὲ ἐντὸς τοῦ πλοίου ἐλθόντες ἐπροσκύνησαν τὸν Ἰησοῦν λέγοντες, Ἀληθῶς, Θεοῦ υἱὸς εἶσαι. (Ματθ. ιδ'.)

§. 203.

Ἀφ' οὗ ἐξῆλθεν εἰς τὴν χώραν Γεννησαρέτ, πῶς ἀπεττόμωσε τοὺς γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ἐπικρίνοντας τοὺς μαθητὰς του διτι τρώγουσι μὲ ἀνίπτους χεῖρας. καὶ ἀφ' οὗ ἐξῆλθεν εἰς τὰ σύνορα τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος, τί ἀποκριθεὶς κατ' ἀρχὰς ἐθεράπευσεν Ἰππαιτα τὸ θυγάτριον τῆς Ἑλληνίδος;

Ἀφ' οὗ ἐξῆλθαν εἰς τὴν χώραν Γεννησαρέτ, ἦλθαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Ἱεροσολυμίται γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι λέγοντες, Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουντι τὸν νόμον μὴ νιπτόμενοι τὰς χεῖρας πρὶν φάγωσι; Τότε ὁ Ἰησοῦς τοὺς μὲν Φαρισαίους ἀπεστόμωσεν ἀποδείξας εἰς αὐτοὺς ὅτι φυλάττουσι μὲν τὰς ἀσημάντους ταύτας παραδόσεις, παραβαίνουνσι δὲ τὰς βαρυτέρας ἐντολὰς τοῦ νόμου, τοὺς δὲ ὄχλους ἐδίδαξε λέγων ταῦτα, Ἀκούετε καὶ ἐννοήσατε, δὲν μιάίνει τὸν ἄνθρωπον τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα, ἀλλὰ τὸ ἐξερχόμενον ἀπὸ τοῦ στόματος του· διότι τὸ μὲν εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα εἰσέρχεται εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐξέρχεται ἐξω ἀπὸ τοῦ σώματος· ἀλλὰ ὅ,τι ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ στόματος, ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς καρδίας, καὶ ἀπὸ τῆς καρδίας ἐξέρχονται κακοὶ διαλογισμοί, φόνοι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι καὶ ὅλα τὰ κακά.

Ἐξελθὼν δὲ ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὰ σύνορα τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ ἐξελθοῦσα ἀπὸ τὰ ὅρια ἐκεῖνα γυνὴ Ἑλληνικὴ ἐκ Συρίας, Φοίνισσα τὴν καταγωγὴν, ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν κραυγάζουσα, Ἐλέησέ με Κύριε, υἱὲ Δαυὶδ, διότι κακῶς δαιμονίζεται τὸ θυγάτριόν μου. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀπεκρίθη τίποτε. Τότε οἱ μαθηταὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ τὴν ἀπολύτῃ διότι φωνάζει. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Δὲν εἶνε καλὸν νὰ λαβῇ τις τὸν ἄρτον τῶν τέκνων του καὶ νὰ τὸν ῥίψῃ εἰς τὰ κυνάρια. Ναί, Κύριε, εἶπεν ἡ Ἑλληνίς, ἀλλὰ καὶ τὰ κυνάρια τρώγουσιν ἀπὸ τὰ ψυχία,

ἔσα πίπτουσιν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τῶν κυρίων των. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη πρὸς αὐτήν, Ὡ γύναι, μεγάλη εἶνε ἡ πίστις σου· ἃς γείνη ὅπως θέλῃς. Καὶ ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην ἰάθη ἡ θυγάτηρ της. (Ματθ. ιε, Μαρκ. ζ.)

§. 204.

Ἐλθὼν εἰς τὰ σύνορα τῆς Καισαρείας καὶ ἐρωτήσας τοὺς μαθητάς περὶ τοῦ τί τὸν νομίζουσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ αὐτοί, καὶ προειπὼν εἰς αὐτοὺς· δεῖ πρέπει νὰ ὑπάγῃ, εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ πάθῃ, τί ἀποκρίνεται πρὸς τὸν Πέτρον προσημειώσαντα νὰ τὸν ἀποτρέψῃ·

Ἀπ' ἐκεῖ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ σύνορα Μαγδαλά, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μετέβη εἰς τὰ σύνορα τῆς Καισαρείας τοῦ Φιλιππου, πύλειως παραθαλασσίας κειμένης εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας. Ἐκεῖ ἠρώτησε τοὺς μαθητάς του λέγων, Ποῖον μὲ νομίζουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἰμαι; Ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν, Οἱ μὲν σὲ νομίζουσιν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν, οἱ δὲ Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα ἀπὸ τῶν προφῆτας. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγει, Σίς δὲ ποῖον μὲ νομίζετε; Τότε ὁ Σίμων Πέτρος ἀποκριθεὶς εἶπε, Σὺ εἶσαι ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπε, Μακάριος εἶσαι Σίμων, υἱὲ Ἰωάν, διότι ὄχι σὰρξ καὶ αἷμα, ἀλλ' αὐτὸς ὁ πατὴρ μου ὁ ἐν οὐρανοῖς σοῦ ἀπεκαλύψε τοῦτο. Καὶ ἐγὼ δὲ σὲ λέγω ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Πέτρος, καὶ ἐπάνω εἰς τὴν Πέτραν ταύτην θὰ κτίσω τὴν Ἐκκλησίαν μου, καὶ οὐδ' αὐταὶ αἱ πύλαι τοῦ Ἀδου θὰ ἰσχύσωσι καθέλου ἐναντίον αὐτῆς. Καὶ τῆς βασιλείας δὲ τῶν οὐρανῶν θὰ σὲ δώσω τὰς κλεῖδας, καὶ ὅ,τι δέσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ εἶνε δεδεμένον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὅ,τι δὲ λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ εἶνε λυμένον εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Παρήγγειλε δὲ εἰς τοὺς μαθητάς νὰ μὴ εἰπωσιν εἰς κανέναν· ὅ,τι αὐτὸς εἶνε ὁ Χριστός.

Ἀπὸ τότε ὁ Ἰησοῦς ἤρχισε νὰ προλέγῃ εἰς τοὺς μαθητάς του ὅτι πρέπει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ παθῇ πάλιν ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ θανατωθῇ καὶ θὰ ταφῇ, καὶ θὰ ἀναστῇ τὴν τρίτην ἡμέραν. Ἀλλ' ὁ Πέτρος παραλαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν ἤρχισε

νά τὸν ἐπιπλήττη διὰ ταῦτα καὶ νὰ τὸν ἀποτρέπη. Ὁ Ἰησοῦς ὁμῶς στραφεὶς πρὸς αὐτὸν λέγει, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶσαι, διότι ἔχεις ὄχι Θεοῦ ἀλλ' ἀνθρώπου φρονήματα. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς του λέγει, ἔάν θέλη τις νὰ με ἀκολουθήσῃ, πρέπει νὰ ἀρνηθῇ ἑαυτόν, καὶ νὰ σηκώσῃ τὸν σταυρόν του· διότι ὅστις θέλει νὰ σωθῇ θέλει ἀπολεσθῇ καὶ ὅστις ἀπολεσθῇ δι' ἐμέ θέλει σωθῇ. Τί ὠφελεῖται δὲ ἄνθρωπος, ἔάν κερδήσῃ μὲν τὸν κόσμον ὅλον, ζημιωθῇ δὲ τὴν ψυχὴν του; Ἡ τί ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς του ἔχει νὰ δώσῃ ὁ ἄνθρωπος; Διότι μέλλει νὰ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου με τὴν δόξαν τοῦ πατρὸς του καὶ με τοὺς ἀγγέλους του, καὶ τότε θὰ ἀνταρμείψῃ ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα του. (Ματθ. ις', Μάρκ. ή—θ', Λουκ. θ'.)

§. 205.

Διηγῆται τὴν μετὰ ἑξ ἡμέρας ἐπὶ τοῦ ὄρους μεταμόρφωσιν τοῦ Ἰησοῦ :

Μετὰ ἑξ ἡμέρας παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναβαίνει μετ' αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλόν. Ἐκεῖ μετεμορφώθη ἔμπροσθέν των· καὶ τὸ μὲν πρόσωπόν του ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ φορέματά του ἔγειναν λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐνεφανίσθησαν δύο ἄνδρες συλλαλοῦντες μετ' αὐτόν, ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας. Τότε ὁ Πέτρος λέγει πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, καλὸν εἶνε νὰ μείνωμεν ἐδῶ. Ἄν θέλῃς ἄς κάμωμεν ἐδῶ τρεῖς σκηνάς, μίαν διὰ σέ, μίαν διὰ τὸν Μωϋσῆν, καὶ μίαν διὰ τὸν Ἠλίαν. Ἐνῷ δὲ ἐλάλει ἀκόμη ὁ Πέτρος, ἦλθε νεφέλη φωτεινὴ, ἥ ὅποια τοὺς ἐπεσκίασε καὶ ἐξηλθεν ἀπὸ τὴν νεφέλην φωνὴ λέγουσα, Οὗτος εἶνε ὁ ἀγαπητός μου υἱός, εἰς τὸν ὅποιον ἠυδόκησα, αὐτὸν ἀκούετε. Καὶ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες τὴν φωνὴν ταύτην ἐφοβήθησαν πολὺ, καὶ ἐπεσαν πρηνεῖς κατὰ γῆς. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς πλησιάσας τοὺς ἡγγίσαι καὶ τοὺς εἶπε, Σηκωθῆτε καὶ μὴ φοβεῖσθε. Τότε οἱ μαθηταὶ ὤψωσαν τοὺς ὀφθαλμούς των, ἀλλὰ δὲν εἶδαν ἄλλον τινὰ εἰμὴ μόνον τὸν Ἰησοῦν.

Ἐνῷ δὲ κατέβαιναν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ὁ Ἰησοῦς τοὺς παρήγγειλε
(ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ.)

νά μή ἐπωσιν εἰς κανένα ὅ,τι εἶδαν, πρὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀναστῇ ἀπὸ τῶν νεκρῶν. Οἱ δὲ μαθηταὶ τὸν ἡρώτησαν λέγοντες, Διὰ τί λοιπὸν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι πρὶν τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ ἔλθῃ ὁ Ἠλίας; Ναί, ὁ Ἠλίας, ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, πρέπει νὰ ἔλθῃ πρῶτον ὁ Ἠλίας ὅμως ἤλθεν, αὐτοὶ δὲ μόνον δὲν τὸν ἐγνώρισαν, ἀλλὰ τὸν ἐκαμαν ὅσα ἠθέλησαν. Τότε οἱ μαθηταὶ ἐνόησαν ὅτι ἔλεγε περὶ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. (Ματθ. ιζ', Μάρκ. θ', Λουκ. θ'.)

β. 206.

Ὅτε ἐπιστρέφων ἀπὸ τῶ ὄρος εἰς τὴν Γαλιλαίαν προσέειπε καθ' ὁδὸν τὰ παύθησόν, τί εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς διαλογιζομένους περὶ πρωτείων, καὶ πρὸς τὸν Ἰωάννην εἰπόντα ὅτι ἡμποδισάν τινα μὴ μαθητὴν νὰ ἐκβάλλῃ δαιμόνια εἰς τὸ ὄνομά του;

Ὅτε ὑπέστρεψαν ἀπὸ τὸ ὄρος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καθ' ὁδὸν ὁ Ἰησοῦς προεῖπε πάλιν εἰς αὐτούς, ὅτι μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου νὰ παραδοθῇ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, οἵτινες θὰ τὸν θανατώσωσιν, ἀλλ' ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ἀναστῇ. Ἐλυτήθησαν δὲ μεγάλως οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες τοῦτο, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ διελογίζοντο τίς εἶνε μεγαλύτερος μεταξὺ αὐτῶν. Ὁ Ἰησοῦς ἐνόησεν τοὺς διαλογισμοὺς τῶν τούτων· ὅθεν, ἄφ' οὗ ἔφθασαν εἰς Καπερναοὺμ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐκάθησάν, προσκαλέσας παῖδιον καὶ στήσας αὐτὸ· εἰς τὸ μέσον, εἶπε, Τῇ ἀληθείᾳ σὰς λέγω, ἂν δὲν στραφῇτε καὶ γίνετε ὡς τὰ παῖδια ταῦτα, δὲν θὰ εἰσέλθετε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν καθὼς τὸ παῖδιον τοῦτο, οὗτος εἶνε μεγαλύτερος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Τότε ὁ Ἰωάννης λέγει, Διδάσκαλε, εἰδομέν τινα νὰ ἐκβάλλῃ δαιμόνια εἰς τὸ ὄνομά σου· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος δὲν εἶνε μεταξὺ ἡμῶν καὶ δὲν μᾶς ἀκολουθεῖ, τὸν ἡμποδίσαμεν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, μὴ τὸν ἡμποδίζετε, διότι ὅστις δὲν εἶνε ἐναντίον ἡμῶν, εἶνε ὑπὲρ ἡμῶν· ὅστις δὲ σὰς ποτίσῃ καὶ ἔν μόνον ποτήριον ὕδατος εἰς τὸ ὄνομά μου, ἔδεν θὰ χάσῃ τὴν ἀνταμοιβὴν του. Μὴ σκανδαλίζεσθε διὰ τοῦτο· ὅστις σκανδαλίσῃ ἓνα μόνον ἐκ τῶν

μικρῶν, οἵτινες πιστεύουσιν εἰς ἐμέ, προτιμότερον εἶνε δι' αὐτὸν νὰ δέσῃ μολόπετραν εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ καὶ νὰ ρίβῃ, εἰς τὴν θάλασσαν. Οὐκ εἰς τὸν κόσμον διὰ τὰ σκάνδαλα. Καὶ τὰ μὲν σκάνδαλα ταῦτα εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔλθωσιν ἄλλ' οὐαὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, διὰ τοῦ ὁποίου ἔρχονται. Ἐὰν σὲ σκανδαλίξῃ ὁ ὀφθαλμός, ἢ ἡ χεὶρ σου, ἢ ὁ ποὺς σου, ἐκβάλε αὐτόν, διότι προτιμότερον εἶνε νὰ εἰσέλθῃς μονόφθαλμος ἢ κυλλὸς ἢ χωλὸς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν παρὰ νὰ ρίβῃς εἰς τὴν γέεναν τοῦ πυρὸς ἄρτιος. Μὴ καταφρονήσατε λοιπὸν μηδὲ ἓνα κἄν ἀπὸ τούτων μικρῶν τούτων. Σαῖς εἰσθε τὸ ἅλας ὅταν τὸ ἅλας γείνη ἀνάλατον, τότε πῶς πλέον θὰ ἄρτυσθῇ ὁ κόσμος; Ἐχετε ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε μετὰξὺ σας. (Ματθ. ιζ'—ιή, Μαρκ. θ', Λουκ. θ'.)

§. 207.

Ποίας παραβολῆς διηγῆθη ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, κατακρίνοντας αὐτὸν ὅτι δέχεται τοὺς τελώνας καὶ ἁμαρτωλοὺς καὶ συντρώγει μετ' αὐτοῦ;

Τὸς ἄνθρωπος ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, δὲν ἀφίνει τὰ ἑννενηκονταεννέα μόνα, καὶ τρέχει νὰ εὑρῇ τὸ ἀπολεσθὲν, καὶ ἂν οὐ τὸ εὑρῇ, δὲν χαίρει πλειότερον δι' αὐτὸ παρὰ διὰ τὰ ἑννενηκονταεννέα τὰ μὴ ἀπολεσθέντα; Τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς θέλει γείνη χαρὰ μεγαλειτέρα δι' ἓνα ἁμαρτωλὸν μετανοοῦντα, παρὰ δι' ἑννενηκονταεννέα δικαίους, μὴ ἔχοντας χρεῖαν μετανοίας.

Καὶ ἄλλην δὲ περὶ τούτου παραβολὴν διηγῆθη τὴν ἐξῆς. Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ νεώτερος ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ ἐπιβάλλον μέρος τῆς κληρονομίας, καὶ λαβὼν αὐτό, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ξένα, ὅπου τὸ κατεσπατάλησεν ἁπλῶς. Φθάσας δὲ εἰς τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν ἠναγκάσθη νὰ βόσκη χοίρους ὡς μισθωτός, καὶ βλέπων τὰ ξηλοκέρατα, τὰ ὁποῖα ἐτρώγαν οἱ χοῖροι, ἐπεθύμει νὰ γεμίσῃ τὴν κοιλίαν τοῦ ἀπὸ αὐτῶν. Τότε ἀναλογισθεὶς τὴν προτέραν καὶ τὴν σημερινὴν τοῦ κατὰστασιν εἶπε μετὰ λύπης, Πόσοι μισθωτοὶ τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἀπὸ ἄρτους, καὶ ἐγὼ χάνομαι ἀπὸ τὴν πείναν!

Μετανοήσας λοιπὸν ὑπέστρεψε πρὸς τὸν πατέρα του ὅστις ἰδὼν αὐτὸν μακρόθεν καὶ σπλαγγισθεὶς, ἔδραμε πρὸς αὐτὸν καὶ πεσὼν εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ τὸν κατεφίλησε· Πάτερ, εἶπε τότε ὁ ἄσωτος υἱός, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ ἔτι δὲν εἶμαι πλέον ἄξιός νά ὀνομασθῶ υἱός σου. Ὁ δὲ πατήρ διέταξε τοὺς δούλους τοῦ, καὶ τὸν ἐνέδυσαν τὴν πρώτην στολὴν, καὶ τὸν ἔβαλαν δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, καὶ ἔφεραν καὶ ἔθυσάσαν τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, καὶ ἔγεινε μέγα καὶ χαρμόσυνον συμπόσιον. Ἐν τούτοις ὁ πρεσβύτερος υἱός, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὸν ἀγρόν, ἤκουσε μακρόθεν τὴν μουσικὴν καὶ τοὺς χορούς τῶν συμποτῶν, καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν ὠργίσθη καὶ δὲν ἤθελε νά εἰσέλθῃ. Ὅτε δὲ ὁ πατήρ τοῦ ἐξελλὼν τὸν ἐπροσκάλεσεν εἰς τὸ συμπόσιον, ἐκεῖνος εἶπε πρὸς αὐτὸν παραπονούμενος, Τόσα ἔτη σὲ δουλεύω, καὶ ποτὲ δὲν σὲ παρήκουσα εἰς τίποτε, καὶ ὅμως εἰς ἐμὲ ποτὲ δὲν ἔδωκες ἓν ἐρίφιον διὰ νά συμφάγω καὶ εὐφρανθῶ μὲ τοὺς φίλους μου. Ὅταν δὲ ἦλθεν ὁ υἱός σου οὗτος, ὅστις κατέφαγε τὸν βίον τοῦ μὲ τὰς πόρνas, ἐθυσίασες δι' αὐτὸν τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ἀλλ' ὁ πατήρ εἶπε πρὸς αὐτόν, Τέκνον μου, σὺ πάντοτε εἶσαι μὲ ἐμέ, καὶ πᾶν ὅ,τι ἔχω εἶνε ἰδικόν σου· ἔπρεπεν ὅμως νά εὐφρανθῶμεν καὶ νά χαρῶμεν διότι ὁ ἀδελφός σου οὗτος ἦτο νεκρὸς καὶ ἀνέζησε καὶ χαμένος καὶ εὑρέθη. (Ματθ. ιγ, Λουκ. ιε.)

§. 208.

Ποῦτ' αἶτις εἶπεν ἐξακολουθῶν τὸν λόγον τοῦ, περὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης καὶ συγχωρήσεως τῶν σφαλλόντων, καὶ ποῖαν ἐδιδιχήθη περὶ τούτου παρεβολήν;

Ἐὰν ὁ ἀδελφός σου ἁμαρτήσῃ εἰς σέ, ἔλεγξέ τον μόνον. Ἐὰν σὲ ἀκούσῃ, ἐκέρδησες τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν ὅμως δὲν σὲ ἀκούσῃ, παράλαβε ἀκόμη ἓνα ἢ δύο, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ὡς μαρτύρων ἄς ῥηθῇ πᾶς λόγος. Ἐὰν δὲ δὲν ἀκούσῃ μηδὲ τούτους, εἰπέ το εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἐὰν ὅμως δὲν ἀκούσῃ μηδὲ τὴν ἐκκλησίαν, ἄς εἶνε καθὼς ὁ ἐθνικός καὶ ὁ τελώνης. Ὅ,τι δέσετε ἢ λύσετε ἐπὶ τῆς γῆς, θά εἶνε δεμένον ἢ λυμένον καὶ

εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Πάλιν δὲ σὰς λέγω ὅτι, ἐὰν δύο μόνον ἀπὸ σὰς συμφωνήσωσι περὶ οὐτινοσδήποτε πράγματος, τὸ ὅποιον ζητῶσι, τὸ πρᾶγμα τοῦτο θὰ γείνη ἀπὸ τὸν οὐράνιον μου πατέρα· διότι ὅπου εἶναι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ὄνομά μου, ἐκεῖ εἶμαι καὶ ἐγὼ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν. Ἐὰν ὁμοῦς ὁ ἀδελφός σου ἁμαρτήσας μετανοήσῃ, συγχώρησέ τον καὶ ἐὰν ἑπτὰ φορές τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἁμαρτήσας ἔλθῃ ἑπτὰ φορές καὶ σοὶ εἴπῃ, Μετανοῶ, πάλιν συγχώρησέ τον.

Τότε ὁ Πέτρος λέγει· Ἔως ἑπτὰ φορές μόνον ἂν ἁμαρτήσῃ θὰ τὸν συγχωρήτῃ; Ὁμοῦς μόνον ἑπτὰ, ἀλλὰ καὶ ἐβδομήκοντάκις ἑπτὰ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ διηγήθη τὴν ἐξῆς παραβολήν. Βασιλεὺς τις ἐθεώρει μὲ τοὺς δούλους τοὺς λογαριασμούς του. Εἰς ἀπὸ τοὺς ὀφειλέτας του τὸν ἐχρεώσται μύρια ταλάντα, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ τὰ πληρώσῃ, ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ πωληθῇ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του καὶ τὰ τέκνα του καὶ ὅλα ὅσα εἶχε, διὰ νὰ ἐξοφληθῇ τὸ χρέος. Τότε ὁ ὀφειλέτης ἐπρόσπεσεν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὸν παρεκάλεσε λέγων, Λάβε, σὲ παρακαλῶ, ὑπομονὴν καὶ συγκατάθεσιν δι' ἐμέ καὶ θὰ πληρώσω τὸ χρέος. Ὁ βασιλεὺς σπλαγχνισθεὶς καὶ αὐτὸν ἠλευθέρωσε καὶ τὸ χρέος του τὸ ἐχάρισεν ὅλον. Ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος του ἐκεῖνος εὗρεν ἄλλον σύνδουλόν του, ὁ ὅποιος τοῦ ἐχρεώσται ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν τὸν ἐπνιγε λέγων· Πλήρωσέ με ὅ,τι μοῦ χρεωστεῖς. Τότε ὁ δούλος ἐκεῖνος ἐπρόσπεσεν εἰς τοὺς πόδας του λέγων, Λάβε, σὲ παρακαλῶ, ὑπομονὴν καὶ συγκατάθεσιν, καὶ θὰ σὲ τὰ πληρώσω ὅλα. Ἐκεῖνος ὁμοῦς δὲν ἤθελεν, ἀλλ' ἔρριψε τὸν ὀφειλέτην του εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως οὗ πληρώσῃ τὸ χρέος του. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐπροσκάλεσε τὸν ὀφειλέτην τῶν μυρίων τάλάντων καὶ τοῦ λέγει, Ὅλον τὸ χρέος σου σοῦ τὸ ἐχάρισα, ἐπειδὴ μὲ παρεκάλεσες. Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν νὰ σπλαγχνισθῇς καὶ σὺ τὸν σύνδουλόν σου, καθὼς ἐγὼ σὲ ἠλέησα; Ὁργισθεὶς δὲ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τοὺς βασανιστὰς νὰ τὸν βασανίσωσιν ἕως οὗ πληρώσῃ ὅλον τὸ χρέος του. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ

πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος θὰ φερθῇ πρὸς σᾶς, ἐάν ἀπὸ καρδίας δὲν συγχωρήσετε ἕκαστος τὰ σφάλματα τοῦ ἀδελφοῦ του. (Ματθ. ιη'. Λουκ. ιζ'.)

§. 209.

Εἶπε τὴν παραβολὴν τοῦ περιπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς, καὶ τὴν τοῦ τελώ-
νου καὶ Φαρισαίου;

Νομικὸς τις ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν λέ-
γων, Διδάσκαλε, τί ἂν κάμω θὰ κληρονομήσω τὴν αἰώνιον
ζωήν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, ἐάν κάμῃς ὅ,τι λέγει ὁ νόμος, ἦτοι
νὰ ἀγαπᾷς Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ
τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν σου. Καὶ ποῖος εἶνε ὁ πλησίον μου;
ἠρώτησεν ὁ νομικὸς. Τότε ὁ Ἰησοῦς διηγῆθη πρὸς αὐτὸν τὴν
ἐξῆς παραβολήν. Ἀνθρωπὸς τις καταβαίνων ἀπὸ τὴν Ἱερουσα-
λὴμ εἰς τὴν Ἱεριχὴ περιέπεσεν εἰς ληστὰς, οἵτινες ἀφ' οὗ τὸν ἐ-
γύμνωσαν καὶ τὸν ἐπλήγωσαν, ἀνεχώρησαν ἀφήσαντές τον
ἡμιθανῆ. Κατὰ τύχην κατέβαιναν ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον ἱερεὺς
τις, ὅστις ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν· ὁμοίως δὲ κατόπιν αὐτοῦ
Λευίτης τις. Μετ' αὐτοὺς κατέβη καὶ Σαμαρεῖτης τις, ὅστις
ἰδὼν τὸν ἄνθρωπον πληγωμένον καὶ ἡμιθανῆ, τὸν εὐπλάγχνι-
σθη, καὶ ἀφ' οὗ ἐπιχύσας ἔλαιον καὶ οἶνον ἔδεσε τὰς πληγὰς,
τὸν ἐσήκωσε, τὸν ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τὸ ζῶόν του, καὶ τὸν ἔφερεν
εἰς πανδοχεῖον, ὅπου τὸν ἐπεριποιήθη. Ἀναχωρῶν δὲ ἐκεῖθεν εἶπε
πρὸς τὸν πανδοχέα, Περιποιήσου τον, καὶ ὅ,τι ἐξοδεύσῃς ἐγὼ σοῦ
τὸ πληρώνω εἰς τὴν ἐπιστροφὴν μου. Πυῖς λοιπὸν ἀπὸ τοὺς τρεῖς
τούτους νομίζεις ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πλησίον τοῦ περιπεσόντος εἰς τοὺς
ληστὰς; Ὁ ἐλεήσας Σαμαρεῖτης, ἀπεκρίθη ὁ νομικὸς. Πῆγαινε
λοιπὸν καὶ σύ, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, καὶ κάμνε ὁμοίως.

Πρὸς δὲ τοὺς ὑψηλοφρονοῦντας διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀρετὴν,
καὶ περιφρονοῦντας τοὺς ἄλλους ὡς ἁμαρτωλοὺς, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς
τὴν ἐξῆς παραβολήν. Ἀνθρωποὶ δύο ἀνέβησαν εἰς τὸν ναὸν νὰ
προσευχηθῶσιν, ὁ εἰς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἄλλος τελώνης. Καὶ ὁ
μὲν Φαρισαῖος σταθεὶς ἐπροσευχήθη ὡς ἐξῆς: Θεέ μου, σὲ εὐχα-
ριστῶ ὅτι δὲν εἰμαι καθὼς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἄρπαγες, ἄδικοι,

μοιχοί, ἢ καὶ καθὼς αὐτός τὸ τελώνης· νηστεύω δις τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἀποδεκατίζω ἕλα μου τὰ κτήματα. Ὁ δὲ τελώνης μακρὰν ἐστάμενος δὲν ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ μηδὲ τοὺς ὀφθαλμούς· που πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἐκτύπα τὸ στήθος του καὶ ἔλεγε, Θεέ μου, ἐλέησέ με τὸν ἁμαρτωλόν. Σᾶς, λέγω, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ὁ τελώνης αὐτός ὑπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του περισσότερον σωσμένος ἀπὸ τὸν ἄλλον· διότι ὁ ὑψώνων τὸν ἑαυτὸν του θέλει ταπεινωθῇ, καὶ ὁ ταπεινώνων τὸν ἑαυτὸν του θέλει ὑψωθῇ. (Λουκ. ιη.)

§. 210.

Ὅτε ἀναχωρήσας ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν ἦλθεν εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἰουδαίας, τί εἶπε περὶ τῶν παιδίων, περὶ τοῦ πλουτοῦ νέου, περὶ πλούτου, καὶ πόσας ἀμοιβὰς ὑπεσχέθη εἰς τοὺς μαθητάς του ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ Πέτρου;

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν καὶ ἦλθεν εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Ἐκεῖ ὠδηγήθησαν ἐνώπιόν του παιδιὰ διὰ νὰ τὰ εὐλογήσῃ, καὶ οἱ μαθηταὶ τὰ ἐπέπληξαν· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀφήσατε τὰ παιδιὰ, καὶ μὴ τὰ ἐμποδίζετε νὰ ἔρχωνται πρὸς ἐμέ, διότι τῶν τοιούτων εἶνε ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπέθηκε τὰς χειρὰς του ἐπάνω των, καὶ τὰ ἠλόγησεν, ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ.

Καθ' ὁδὸν ἐπαρουσιάσθη νέος τις, ὅστις γονυπετήσας λέγει, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί νὰ κάμω διὰ νὰ κληρονομήσω ζωὴν αἰώνιον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη καὶ εἶπε, Μὴ μέ λήγῃς ἀγαθόν, διότι εἰς μόνος ὑπάρχει ἀγαθός, ὁ Θεός. Ἐὰν δὲ θέλῃς νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, φύλαξε τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἧτοι τὸ Μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, καὶ τὰ λοιπὰ. Πάντα ταῦτα, ἀπεκρίθη ὁ νέος, τὰ ἐφύλαξα ἐκ νεότητός μου· τί μοι λείπεται ἀκόμη; Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει, Ἐὰν θέλῃς νὰ εἶσαι τέλειος, ὑπάγε, πώλησε τὰ ὑπάρχοντά σου, δός τα εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἀκολούθει με, βέβαιος ὢν ὅτι ἀπέκτησας θησαυρόν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Τούτο ἀκούσας ὁ νέος ἀπῆλθε λυπούμενος, διότι ἦτο πολὺ πλούσιος.

Τότε στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητάς του ὁ Ἰησοῦς λέγει, Εὐ-
κολώτερόν εἶνε νὰ περάσῃ κάμηλος ἀπὸ τρύπαν βελόνας, παρά
νὰ εἰσέλθῃ πλούσιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ τότε
τίς δύναται λοιπὸν νὰ σωθῇ, ἡρώτησαν ἐκπληκτοὶ οἱ μαθηταί.
Τὰ ἀδύνατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, εἶνε δυ-
νατὰ εἰς τὸν Θεόν.

Ἡμεῖς λοιπὸν, ἡρώτησεν ὁ Πέτρος, οἱ ὅποιοι ἀφῆκαμεν τὰ
πάντα καὶ σὲ ἠκολουθήσαμεν, τί θὰ ἔχωμεν; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀ-
πεκρίθη· Ὅταν εἰς τὴν παλιγγενεσίαν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης του, θὰ καθίσετε καὶ σεῖς ἐπάνω
εἰς δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ.
Τότε δὲ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς, ἢ πα-
τέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς διὰ τὸ ὀνομά μου,
θὰ ἀπολάβῃ ἑκατονταπλάσια καὶ θὰ κληρονομήσῃ ζωὴν αἰώ-
νιον. Τότε δὲ καὶ πολλοὶ πρῶτοι θὰ εἶνε ἔσχατοι καὶ πολλοὶ
ἔσχατοι πρῶτοι.

§. 211.

Ποία εἶνε ἡ παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου, τὴν ὁποίαν διηγῆθη
ὁ Ἰησοῦς;

Ἦτο ἀνθρώπος τις πλούσιος, ὅστις ἐνεδύετο πορφυρᾷ καὶ βύσ-
σινα, καὶ εὐφραίνετο καθ' ἡμέραν λαμπρῶς· ἦτο δὲ καὶ πτωχὸς
τις, ὀνόματι Λάζαρος, ὅστις ἔκειτο εἰς τὴν θύραν τοῦ πλουσίου,
γεμάτος ἀπὸ πληγᾶς, καὶ ζητῶν νὰ τραφῇ ἀπὸ τὰ ψίχια τὰ
πίπτοντα ἀπὸ τὴν τράπεζαν τοῦ πλουσίου. Ὁ πτωχὸς ἀποθανὼν
ἐφέρθη ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ. Ἀπέ-
θανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη· ὑψώσας δὲ τοὺς ὀφθαλμούς
του ἀπὸ τὸν Ἄδην ὅπου ἐβασανίζετο, βλέπει ἀπὸ μακρὰν τὸν
Ἀβραάμ, καὶ τὸν Λάζαρον εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ. Πάτερ Ἀ-
βραάμ, φωνάζει τότε ὁ πλούσιος, στείλῃ με τὸν Λάζαρον νὰ
βρέξῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου του εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ νὰ δροσίσῃ
τὴν γλῶσσάν μου διότι βασανίζομαι εἰς τὰς φλόγας ταύτας.
Τέκνον, ἀπεκρίθη ὁ Ἀβραάμ, ἐνθυμήσου ὅτι τὰ καλὰ τὰ ἀπὴ-
λαυσεσὶ σὺ εἰς τὴν ζωὴν σου, καθὼς καὶ ὁ Λάζαρος τὰ κακὰ, ἐ-

θεν καὶ τῶρα οὗτος μὲν παρηγορεῖται, σὺ δὲ βασανίζεσαι. Ἐκτός δὲ τούτου ὑπάρχει χάσμα μεταξύ μας διὰ νὰ μὴ δύναται νὰ διαβῇ τις μήτε ἀπὸ ἡμᾶς πρὸς σᾶς μήτε ἀπὸ σᾶς πρὸς ἡμᾶς. Στείλε, εἶπε τότε ὁ πλούσιος, τὸν Λάζαρον εἰς τὸν πατρικόν μου οἶκον, ὅπου ἔχω πέντε ἀδελφούς, διὰ νὰ μαρτυρήσῃ εἰς αὐτούς περὶ τούτων, ὥστε νὰ μὴ ἔλθωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βλάβης. Ἐχουσιν, ἀπεκρίθη ὁ Ἀβραάμ, τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς προφῆτας, τοὺς ὁποίους ἂς ἀκούωσιν. Ὅχι, πάτερ Ἀβραάμ, ἀπεκρίθη ὁ πλούσιος· ἀλλ' ἐάν τις ἐκ τῶν νεκρῶν ὑπάγῃ πρὸς αὐτούς, θὰ μετανοήσωσιν. Ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπεν, Ἐάν δὲν ἀκούωσι τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς προφῆτας, οὐδ' ἐκ τῶν νεκρῶν ἐάν ὑπάγῃ τις πρὸς αὐτούς, θέλουσι πεισθῆ. (Λουκ. ις'.)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ.

Ἀπὸ τῆς εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναβάσεως τοῦ Ἰησοῦ

μέχρι τῆς παραδόσεως τοῦ Ἰούδα.

§. 212.

Ποῦα τινα διδάσκει ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητάς, ὅτε ἀναβαίνων εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ προλέγει κατ' ἰδίαν εἰς αὐτούς τὰ πάθη του, λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν μητέρα τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, ἡ ὁποία ἐζήτησε διὰ τοὺς υἱούς της πρωτεύει :

Ἀναβαίνων δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα παραλαμβάνει καθ' ὁδὸν τοὺς δώδεκα μαθητάς κατ' ἰδίαν καὶ λέγει εἰς αὐτούς, Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, οἵτινες θὰ τὸν καταδικάσωσιν εἰς θάνατον, καὶ θὰ τὸν παραδώσωσιν εἰς τὰ ἔθνη διὰ νὰ τὸν ἐμπαίξωσι καὶ μαστιγώσωσι καὶ σταυρώσωσι, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν θὰ ἀναστήθῃ.

Τότε ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰω-

άννου καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ καθίσῃ τοὺς υἱοὺς τῆς πλησίον τοῦ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ, τὸν ἕνα ἀπὸ τὰ δεξιὰ, καὶ τὸν ἄλλον ἀπὸ τὰ ἄριστερά. Ὁ Ἰησοῦς τότε στραφεὶς πρὸς τοὺς υἱοὺς τῆς, εἶπε, Δὲν γνωρίζετε τί ζητεῖτε· δύνασθαι νὰ πῖτε τὸ ποτήριον, τὸ ὁποῖον ἐγὼ βαπτίζομαι; Ἀποκρίνονται ἐκεῖνοι, Δυνάμεθα. Τὸ μὲν ποτήριόν μου, λέγει τότε ὁ Ἰησοῦς, θὰ πῖτε, καὶ τὸ βάπτισμά μου θὰ βαπτισθῇτε, ἀλλὰ τὸ πλησίον μου κάθισμα δὲν ἀνήκει εἰς ἐμὲ νὰ τὸ δώσω, θὰ δοθῇ δὲ εἰς ὅσους ἡτοιμάσθῃ. Οἱ δὲ ἐπίλοιποι δέκα μαθηταὶ ἀκούσαντες ἠγανάκτησαν κατὰ τῶν δύο ἀδελφῶν, καὶ ὁ Ἰησοῦς προσκαλέσας αὐτοὺς εἶπε, Τὰς ἐξουσίας καὶ τὰς κυριότητες ζητοῦσι καὶ ἔχουσιν οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνικῶν· ἀλλὰ δὲν θὰ συμβῇ τοῦτο καὶ εἰς σᾶς. Ὅστις μετὰ σᾶς θέλει νὰ γείνη μέγας, ἅς εἴναι ὑπηρετῆς σᾶς, καὶ ὅστις θέλει νὰ εἴναι πρῶτος ἅς εἴναι δοῦλός σᾶς· καθὼς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἦλθεν ὄχι νὰ ὑπηρετηθῇ ἀλλὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δώσῃ τὸ αἷμα τοῦ λύτρου διὰ τοὺς πολλούς. (Ματθ. κ', Μαρκ. ι.)

§. 213.

Τί λέγει περὶ τοῦ ἀρχιελεῶνου Ζακχαίου φθάσας εἰς Ἱεριχά, καὶ διὰ τί οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δὲν κατώρθωσαν νὰ τὸν συλλάβωσιν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅπου εἰδὼσθε καὶ ἐθαύμαζεν ὁ λαὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ;

Φθάσαντες εἰς Ἱεριχά, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Ἐπειδὴ δὲ συνέβρευσε πολὺ πλῆθος περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ἀρχιελεὺς Ζακχαῖος ὀνόματι, θέλων νὰ τὸν ἴδῃ καὶ μὴ δυνάμενος διὰ τὸ μικρόν του ἀνάστημα, ἀνέβη ἐπάνω εἰς μίαν συκομορέαν. Φθάσας δὲ ἐκεῖ ὁ Ἰησοῦς καὶ διαβαίνων ἐμπρὸς ἀπὸ τοῦ δένδρου εἶπε, Ζακχαῖε, καταβά ἐγρήγορα, διότι ἀπόψε πρέπει νὰ μείνω εἰς τὴν οἰκίαν σου. Οὗτος δὲ καταβάς ὑπεδέχθη χαίρων τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἰδόντες ἐγόγγυζαν διότι ὁ Ἰησοῦς ἠθέλησε νὰ καταλύσῃ εἰς οἰκίαν ἁμαρτωλοῦ. Ὁ δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Ἰδοὺ, Κύριε, τὰ ἥμισυ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων μου δίδω εἰς τοὺς πτωχοὺς· ἐάν δὲ ἐσυκοφαντήσῃ τινα, ἀποδίδω τέτραπλὴν τὴν ζημίαν τοῦ. Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς,

Σήμερον ἐγείνε σωτήρ· εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, διότι καὶ ὁ οἰκο-
δεσπότης αὐτός εἰνε τέκνον τοῦ Ἀβραάμ.

Ἐκεῖθεν δὲ ἀνέβη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου εἰσελθὼν εἰς τὸ
ἱερὸν ἐδίδασκε, καὶ οἱ μὲν ἐπίστευαν καὶ ἦσαν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄλ-
λοι δὲ ἔλεγον ὅτι εἶνε λαοπλάνος. Πάντες δὲ ἐθυμάζαν τὴν δι-
δασκαλίαν του, καὶ ἡρώτων ἀποροῦντες πῶς οὗτος γνωρίζει
γράμματα, ἀφ' οὗ δὲν ἔμαθεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν. Ἡ
διδασκαλία αὕτη δὲν εἶνε ἐμοῦ, ἀλλ' ἐκείνου ὅστις με ἀπέστει-
λεν. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, οἱ ἄρ-
χιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔστειλαν κατ' αὐτοῦ ὑπηρέτας διὰ νὰ
τὸν συλλάβωσιν, ἀλλ' ὅτε ἤλθαν ἐμπροσθέν του, κανεὶς δὲν ἐτόλ-
μησε νὰ βάλλῃ ἐπάνω του χεῖρα. Ἐπειδὴ δὲ ὑπέστρεψαν ἀπρα-
κτοὶ, ἐρωτηθέντες ἀπὸ τοὺς ἄρχιερεῖς διὰ τί δὲν τὸν συνέλαβαν
νὰ τὸν φέρωσιν, ἀπεκρίθησαν ὅτι ποτὲ ἄνθρωπος δὲν ὠμίλησε
καθὼς ὁμίλει οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Λοιπὸν καὶ σεῖς ἐπλανήθητε ;
ἐκραύγασαν ἀγανάκτῆσαντες οἱ Φαρισαῖοι· μήπως ἐπίστευσε
κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἢ ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους ; μόνον ὁ ὄ-
χλος ἐπλανήθη, ὅστις δὲν γνωρίζει τὸν νόμον· διὰ τοῦτο ἅς εἶνε
ἐπικατάρατος. (Λουκ. ιθ', Ἰω. ζ')

§. 214.

Πῶς ἀποστομῶναι τοὺς γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, οἱ ὅποιοι ἔφεραν πρὸς
αὐτὸν εἰς τὸ ἱερὸν μοιχαλίδας, διὰ νὰ τὴν κρίνῃ.

Τὸ ἐσπέρας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, καὶ
τὸ πρωὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἐκάθισεν
καὶ ἐδίδασκε τὸν λαόν, ὅστις ἔδραμε κατόπιν αὐτοῦ. Τότε οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι φέρουσι πρὸς αὐτὸν μοιχαλίδας, καὶ
στήσαντες αὐτὴν εἰς τὸ μέσον λέγουσι πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε,
ἡ γυνὴ αὕτη κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως πρέπει νὰ λιθοβολη-
θῇ διὰ τὸ ἀμάρτημά της. Σὺ λοιπὸν τί λέγεις ; Ταῦτα δὲ ἐπρά-
ξαν καὶ εἰπαν ἐπίτηδες διὰ νὰ εὕρωσιν ἀφορμὴν τινα κατηγορίας
κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς κύβας ἔγραψε μετὰ τὸν δάκτυλον κατὰ
γῆς καὶ ἐσιώπα. Ἐπειδὴ δὲ ἐκείνοι ἐπέμεναν νὰ τὸν ἐρωτῶσιν
ἐπανειληγμένως, σηκώσας τὴν κεφαλὴν εἶπεν, Ὅστις ἀπὸ σᾶς

εἶνε ἀναμάρτητος, αὐτὸς ὡς ῥίψῃ τὸν πρῶτον λίθον ἐναντίον της, καὶ κύφας πάλιν κάτω ἔγραφε κατὰ γῆς. Ἐκεῖνοι δὲ ἀκούσαντες τὴν θαυμαστὴν ταύτην ἀπόκρισιν καὶ ἐλεγχόμενοι ἀπὸ τοῦ συνειδός, δὲν ἐτόλμησαν πλέον νὰ εἰπωσιν ἢ νὰ πράξωσι τι, ἀλλ' ἐξήλθαν ἡσύχως καὶ σιωπῶντες ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἕως οὗ ἔμεινε μόνος ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ γυνὴ ἱσταμένη εἰς τὸ μέσον. Ἀνακύφας δὲ τότε καὶ ἰδὼν τὴν γυναῖκα μόνην, εἶπε, Ποῦ εἶνε οἱ κατήγοροί σου; κανεῖς δὲν σὲ κατεδίκασε; Κανεῖς, Κύριε, ἀπεκρίθη ἐκείνη. Οὐδ' ἐγὼ λοιπὸν σὲ καταδικάζω, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ὕπαγε, καὶ μὴ ἁμαρτάνῃς πλέον. (Ἰω. ῃ.)

§. 215.

*Ἐπίστευαν ὅλοι εἰς τὸν Ἰησοῦν διδάσκοντα εἰς τὸ ἱερόν. καὶ τί ἔκαμαν Φαρισαῖοι τινες μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν ἢ σκανδαλισθέντες διότι τὸν ἐθεράπευσε τὸ σάββατον;

Πολλάκις ὁ Ἰησοῦς ἤρχετο εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκε τοὺς ἐκεῖ συντρέχοντας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν. Πολλάκις ὅμως ὁ λαὸς ἡ ἐξελεγχόμενος ὠργίζετο, ἡ ἐξελάμβανε τοὺς λόγους τοῦ ὡς βλασφημίας, καὶ ὥρμα νὰ τὸν λιθοβολήσῃ ἐκεῖνος δὲ μόλις διεσώζετο ἀπὸ τὰς χεῖρας των.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ διαβαίνων ποτὲ εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες, Διδάσκαλε, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς του, καὶ ἐγεννήθη τυφλός; Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, οὔτε οἱ γονεῖς του, ἐγεννήθη δὲ τυφλός, διὰ νὰ φανερωθῶσι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοῦ. Πλησιάσας δὲ ἀμέσως πρὸς τὸν τυφλὸν ἔπτυτε κατὰ γῆς καὶ μετὰ τὸν πηλὸν τοῦ πτύσματος ἐπέχρισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ λέγει, Ὑπαγε νίψου εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Ὁ δὲ τυφλὸς ὑπῆγε τρώντι ἐκεῖ, καὶ νιφθεὶς ἰάθη παρευθὺς καὶ ἀνέβλεψεν. Ἡ φήμη τοῦ ἐξαισίου τούτου θαύματος ἐφθασεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν Φαρισαίων, οἵτινες μὴ πιστεύοντες ἔστειλαν καὶ ἔφεραν ἐμπρὸς των τὸν τυφλόν, τὸν ὅποιον ἠρώτησαν ἐπανειλημμένως. Οὗτος δὲ ἐδιηγῆθη ἔλην τὴν ἀλήθειαν. Καὶ Φαρισαῖοι μὲν τινες, λαμβάνοντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐθε-

ράπευτε τὸν τυφλὸν τὸ σάββατον, ἔλεγον περὶ αὐτοῦ, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν εἶνε ἀπὸ τὸν Θεόν, διότι δὲν φυλάττει τὸ σάββατον. Ἄλλοι ὅμως ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς νὰ ἐνεργῇ τὰ θαύματα ταῦτα; Ἐγένετο δὲ σχίσμα διὰ τοῦτο καὶ διηρέθησαν εἰς δύο κόμματα. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ δὲν ἐπίστευαν ἀκόμῃ εἰς τὸ θαῦμα, ἔστειλαν καὶ ἔφεραν τοὺς γονεῖς τοῦ τυφλοῦ, τοὺς ὁποίους ἠρώτησαν ἂν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶνε υἱὸς τῶν καὶ πῶς ἀνέβλεψεν. Οἱ δὲ γονεῖς ἀπεκρίθησαν λέγοντες, Αὐτὸς εἶνε ὁ υἱὸς μας καὶ ἐγεννήθη τυφλός· ἀλλὰ πῶς ἀνέβλεψε δὲν γνωρίζομεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἀπεκρίθησαν δὲ τοιοῦτοτρόπως οἱ γονεῖς τοῦ τυφλοῦ ἀπὸ φόβου, διότι οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἤδη ἀποφασίσῃ νὰ κηρύττεται ἀποσυνάγωγος πᾶς ὅστις ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ Χριστός. Ἠρωτήθη καὶ πάλιν ὁ τυφλός, ὁ ὁποῖος ἀπεκρίθη ὅλην τὴν ἀλήθειαν· ἐπειδὴ δὲ ὁμολόγησεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἄνθρωπος θεοσεβῆς, καὶ ὅχι ἁμαρτωλός, καθὼς ἔλεγον αὐτοί, διότι ὁ Θεὸς δὲν εἰσακούει τοὺς ἁμαρτωλοὺς, οἱ Φαρισαῖοι ὀργισθέντες τὸν ὕδριαν καὶ ἐξέβαλαν. Εὐρῶν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς καθ' ὁδὸν τὸν ἠρώτησε, Πιστεύεις σὺ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ τυφλός ἀπεκρίθη, Καὶ τίς εἶναι, Κύριε, διὰ νὰ πιστεύσω εἰς αὐτόν; Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Καὶ τὸν εἶδες, καὶ ὁ λαλῶν μὲ σὲ ἐκεῖνος εἶνε· Πιστεύω, Κύριε, ἀνεφώνησεν ὁ πρῶτον τυφλός, καὶ πεσὼν κατὰ γῆς ἐπροσκύνησε. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε ταῦτα, Οἱ τυφλοὶ βλέπουσι, καὶ οἱ βλέποντες ἔγειναι τυφλοί. Ἦκουσαν δὲ τὸν λόγον τοῦτον καὶ Φαρισαῖοι τινες συμπαραιστάμενοι ἐκεῖ, καὶ ἠρώτησαν, μήπως καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τυφλοί; Ἐὰν ἦσθε τυφλοί, ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, δὲν θὰ ἔχετε ἁμαρτίαν· ἀλλὰ σεῖς λέγετε ὅτι βλέπετε· ἡ ἁμαρτία σας λοιπὸν μένει (Ἰω. ἡ—θ').

§. 216.

Διὰ τί ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰουδᾶνου χώραν, καὶ πῶς ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν ἀνέστησεν ἐκ τοῦ τάφου τὸν φίλον του Λάζαρον;

Ἐπειδὴ δὲ καὶ πάλιν οἱ Ἰουδαῖοι ἐζήτησαν νὰ τὸν λιθοβολήσωσιν, ὁ Ἰησοῦς ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦλθεν

εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰουδαίου χώραν, ὅπου ἐδάπτιζεν ἄλλοτε ὁ Ἰωάννης. Ἦλθαν δὲ καὶ ἐκεῖ πολλοὶ καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ εἶχεν ἀσθενήσῃ εἰς τὴν Βηθανίαν, κώμην ἀπέχουσαν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα δεκαπέντε στάδια, ὁ Λάζαρος, ἀδελφὸς τῆς Μάρθας καὶ Μαρίας. Ἐμνηύσαν λοιπὸν αὐταὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν ὅτι ὁ ἀδελφὸς των Λάζαρος, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας τοῦτο ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ἡ ἀσθένεια αὐτῇ δὲν εἶνε διὰ θάνατον, ἀλλ' ἤλθε διὰ νὰ δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ αὐτῇ. Ἐμεινε δὲ ἀκόμῃ δύο ἡμέρας ἐκεῖ, καὶ τὴν τρίτην λέγει πρὸς τοὺς μαθητάς, Ὑπάγωμεν πάλιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Ἀλλ' οἱ μαθηταὶ λέγουσι, Διδάσκαλε, οἱ Ἰουδαῖοι πρὸ ὀλίγου ἐζήτουν νὰ σὲ λιθοβολήσωσι καὶ πάλιν σὺ λέγεις, Ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν; Ὁ φίλος μας Λάζαρος ἐκοιμήθη, εἶπε τότε ὁ Ἰησοῦς, καὶ ὑπάγω νὰ τὸν ἐξυπνήσω. Ἐπειδὴ δὲ ἐκείνοι ἐνόμιζαν ὅτι περὶ ὕπνου λέγει, Ὁ Λάζαρος ἀπέθανε, ἐπανελάβε λέγων, ὑπάγωμεν πρὸς αὐτόν. Πρὶν δὲ ἀκόμῃ ὁ Ἰησοῦς φθάσῃ με τοὺς περὶ αὐτὸν εἰς τὴν κώμην, ἡ Μάρθα μαθούσα τὴν ἑλευσίν του, ἔδραμεν εἰς προὔπαντήσιν. Φθάσασα δὲ ἔμπροσθέν του, Κύριε, εἶπεν, ἐὰν ἦσο ἔδω, ὁ ἀδελφός μου δὲν ἠθελὲν ἀποθάνῃ· ἀλλὰ καὶ τώρα γνωρίζω ὅτι ὅ,τι καὶ ἂν ζητήσῃς ἀπὸ τὸν Θεόν, θὰ σὲ τὸ δώσῃ. Ὁ ἀδελφός σου θὰ ἀναστήθῃ, λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς. Θὰ ἀναστήθῃ, ἀπεκρίθη ἡ Μάρθα, τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν εἰς τὴν ἑσχάτην ἡμέραν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγὼ εἰμαι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, θὰ ζήσῃ, καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ δὲν θὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; Λέγει ἡ Μάρθα, Ναί, Κύριε, ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἔχω πιστεύῃ ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ταῦτα δὲ εἰπούσα ἀνεχώρησε καὶ ἔκραξε κρυφίως τὴν ἀδελφὴν τῆς Μαρίας, ἥτις ἡγνῶει τὴν ἑλευσίν τοῦ Ἰησοῦ. Ἀμα μαθούσα τοῦτο ἡ Μαρία, σηκώνεται παρευθὺς καὶ ἐξελθούσα τρέχει πρὸς τὸ μέρος, ὅπου εἶχεν ἀπαντήσῃ αὐτόν ἡ Μάρθα. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ

Ἰουδαῖοι εἶχαν συρρέουσι εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐπαρηγόρουν τὴν Μαρίαν ἰδόντες τὴν αἰνιδίαν τῆς ἔξοδον, ἐξῆλθαι καὶ αὐτοὶ καὶ τὴν ἠκολούθησαν, νομίσαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸν τάφον τοῦ Λαζάρου, διὰ τὴν κλαύσιν. Ἡ Μαρία, καθὼς ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἔστατο ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸν εἶδεν, ἐβόηθη εἰς τοὺς πόδας του, καὶ εἶπε, Κύριε ἐάν ἦσο ἐδῶ, ὁ ἀδελφός μου δὲν ἤθελεν ἀποθάνῃ. Ταῦτα δὲ λέγουσα ἤρχισε νὰ κλαίῃ, καὶ ἐμοῦ μὲ αὐτὴν ἐκλαίαν καὶ οἱ συνοδευσάντες τὴν Ἰουδαῖοι. Ὁ Ἰησοῦς συνεκινήθη τότε πολὺ, καὶ ἠθέλησε νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησίν του, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του καὶ ἐκλαυσεν. Ἴδε πῶς τὸν ἠγάπα, ἔλεγον οἱ Ἰουδαῖοι, τινὲς δὲ εἶπαν, Ἀφ' οὗ ἤνοιξεν οὗτος τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ καὶ τὸν Λάζαρον; Ποῦ τὸν ἐνταφιάσατε, ἠρώτησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ κρατήσας τὴν συγκίνησιν καὶ τὰ δάκρυά του ὡς δηγήθη εἰς τὸ μνημεῖον, τὸ ὅποιον ἦτο σπήλαιον, τούτου δὲ ἡ ὀπή ἦτο φραγμένη μὲ λίθον. Κύριε, εἶπεν ἡ Μάρθα, ὁ νεκρὸς ὄξει, διότι ἐτάφη πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς ἐπέμενεν, ἐσήκωσεν τὸν λίθον. Τότε ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν προσευχήθη, καὶ μετὰ τοῦτο ἔκραξε μεγαλοφώνως, Λάζαρε, ἐλθε ἔξω. Καὶ ὁ νεκρὸς ἐσηκώθη ἀπὸ τοῦ τάφου καὶ ἐξῆλθε δεμένος ὅπως ἦτο μὲ τὰ σάβανα. Τότε λέγει ὁ Ἰησοῦς, Λύσατέ τον, καὶ ἄφετέ τον νὰ πηγαίνῃ. (Ἰω. ι—ια.)

§. 217.

Τί εἶπεν ὁ ἀρχιερεὺς Καϊάφας εἰς τὸ συνέδριον, τὸ ὅποτον συνεκρότησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι θορυβηθέντες ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, καὶ τί ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν Ἰακωβίτην Ἰούδαν, λυπηθέντά διὰ τὸ μῦρον, τὸ ὅποτον ἔχυσεν ἡ Μαρία εἰς τοὺς πόδας του εἰς τὴν Βηθανίαν;

Πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ἰδόντες τὸ ἐξάίστιον τοῦτα θαῦμα ἐπίστευσαν, ἄλλοι δὲ ἐλθόντες, πρὸς τοὺς Φαρισαίους ἀνήγγειλαν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνήλθον εἰς συνέδριον, ὅπου συνεσκέφθησαν λέγοντες, Τί νὰ πράξωμεν; διότι ὁ ἄνθρωπος οὗτος κάμνει πολλὰ θαύματα, καὶ ἐάν τὸν ἀφήσωμεν τοιοῦτοτρόπως, ἕως τέλους θα πιστεῦσωσιν ὅλοι.

εἰς αὐτόν, καὶ ἐλθόντες οἱ Ῥωμαῖοι θὰ καταστρέψωσι καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. Τότε ὁ Καϊάφας, ὢν ἀρχιερεὺς τοῦ ἔτους ἐκείνου, εἶπεν ὅτι συμφέρει νὰ ἀπολεσθῇ εἰς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, διὰ νὰ μὴ χαθῇ. "Οθεν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν θανατώσωσιν. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς Ἑρραῖμ, πλησίον τῆς ἐρήμου, ὅπου καὶ διέτριβε μὲ τοὺς μαθητάς του.

Ἀλλ' ἐν τούτοις ἐπλησίαζε τὸ Πάσχα, καὶ πρὸ ἐξ ἡμερῶν ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, καὶ κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, ὅπου κατώκει ὁ Λάζαρος καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ. Ἐκεῖ παρετέθη δειπνον καὶ ὁ Λάζαρος ἦτο καὶ αὐτὸς εἰς τὴν τράπεζαν, ἡ δὲ Μάρθα ὑπηρετεῖ. Ἡ δὲ Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου πιστικῆς πολυτίμου νάρδου, ἤλειψε μὲ αὐτὴν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆς τοὺς ἐσπόγγιζε. Τοῦτο ἰδὼν Ἰούδας ὁ υἱὸς τοῦ Σίμωνος ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων νὰ τὸν προδώσῃ, εἶπε, Διὰ τί δὲν ἐπωλήθῃ τὸ μύρον τοῦτο νὰ δοθῇ ἡ τιμὴ του, τριακόσια δηνάρια, εἰς τοὺς πτωχοὺς; Εἶπε δὲ τοῦτο, ὅχι διότι ἐφρόντιζε περὶ τῶν πτωχῶν, ἀλλὰ διότι ἦτο κλέπτῃς καὶ ἐκράτει τὸ ταμεῖον. Ἄφες τὴν, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, τὸ ἔκαμε διὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου. Ἐπεὶτα τοὺς πτωχοὺς πάντοτε τοὺς ἔχετε μαζί σας, ἀλλὰ ἐμὲ δὲν μὲ ἔχετε πάντοτε. (Ἰω. ια—ιβ'.)

§. 218.

Πόθεν προῆλθε καὶ πῶς ἐτελέσθη ἡ ἐπὶ τοῦ ὄνου θριαμβευτικὴ εἰσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα :

Ἐπειδὴ διεδόθη ἡ φήμη τῆς ἐν Βηθανίᾳ παρουσίας τοῦ Ἰησοῦ, πολλοὶ συνέρρευσαν ἐκεῖ διὰ νὰ ἴδωσι καὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν Λάζαρον, διὸ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἀγανακτήσαντες ἐσκέφθησαν νὰ φονεύσωσι καὶ τὸν Λάζαρον. Τῇ ἐπαύριον λαὸς πολὺς ἐλθὼν διὰ τὴν ἐορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς Ἱερουσόλυμα, ἐξῆλθαν εἰς προὑπάντησιν αὐτοῦ, κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας βατα φοινίκων. Δύο ἐκ τῶν μαθητῶν ἐλθόντες κατὰ παραγγελίαν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ εὐρόντες ὄνον, τὴν ἔφεραν πρὸς αὐτόν, καὶ ἔθηκαν ἐπ' αὐτῆς τὰ φορέματά τω, καὶ ἐκάθισαν τὸν Ἰησοῦν,

ὅς τις ἐκίνησεν ἀπὸ Βηθανίαν διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. Τότε συνώδευσεν αὐτὸν ἄπειρον πλῆθος λαοῦ καὶ ἀπὸ τὴν Βηθανίαν καὶ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἄλλοι μὲν ἐκ τοῦ λαοῦ ἔστρωναν τὰ φορέματα τῶν εἰς τὸν δρόμον, διὰ νὰ περάσῃ ἡ ὁδὸς ἐπ' αὐτῶν, ἄλλοι δὲ ἔκοπταν κλάδους δένδρων καὶ τοὺς ἔστρωναν. Ὅλον δὲ τὸ πλῆθος, καὶ οἱ προπορευόμενοι καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες, ἔκραζαν, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ! Ὅτε δὲ εἰσῆλθαν τοιουτοτρόπως εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅλη ἡ πόλις ἐσεισθη, λέγουσα, Τίς εἶνε οὗτος; Τὰ δὲ πλῆθη ἀπεκρίναντο λέγοντες, Οὗτος εἶνε ὁ Ἰησοῦς ὁ προφήτης ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας (Ματθ. κα', Μάρκ. ια', Λουκ. ιθ', Ἰω. ιβ').

§. 219.

Τὴν λέγων ἐξέβαλε πάλιν ἀπὸ τὸ ἱερόν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ὁ Ἰησοῦς, καὶ τί εἶπε τῇ ἐπαύριον περὶ πίστεως πρὸς τοὺς μαθητὰς ἰδόντας τὴν ξηρανθεῖσαν συκῆν.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐξέβαλε πάλιν ἀπὸ ἐκεῖ τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας, καὶ ἀνέτρεψε τὰς τραπέζας τῶν ἀργυραμοιβῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, λέγων, Ἡ γραφὴ λέγει, Ὁ οἶκος μου θὰ ὀνομασθῇ οἶκος προσευχῆς, ἀλλὰ σεῖς τὸν ἐκάμετε σπήλαιον ληστῶν. Συνέρρευσαν δὲ εἰς τὸ ἱερόν χωλοὶ καὶ τυρλοὶ, τοὺς ὁποίους ὁ Ἰησοῦς ἐθεράπευσεν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς ἰδόντες τὰ θαύματα ὅσα ἐνήργει, καὶ τὰ παῖδια κράζοντα εἰς τὸ ἱερόν, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, ἠγανάκτησαν, καὶ εἶπαν, Ἀκούεις τί λέγουσιν; Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη λέγων, Δὲν ἀνεγνώσατέ ποτε τὸ τῆς γραφῆς Ἀπὸ στόμα ῥηπίων καὶ θηλαζόντων κατήρησας ἔπαινον; Ἀφῆσας δὲ αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν πόλιν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Βηθανίαν, ὅπου καὶ διενυκτέρευσε.

Τὸ πρωὶ δὲ ἐπιστρέφων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασε, καὶ ἰδὼν συκῆαν ἦλθεν ἐκεῖ, ἀλλὰ δὲν εὗρηκε τίποτε ἄλλο εἰμὴ φύλλα, καὶ τὴν κατηράσθη ποτὲ πλέον νὰ μὴ καρποφορήσῃ· παρευθεὺς δὲ ἡ συκὴ ἐξηράνθη. Ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν καὶ

εἶπαν, πῶς παρευθὺς ἐξηράνθη ἡ συκέα ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς τοὺς εἶπε, Σὰς λέγω ὅτι, ἐὰν ἔχετε πίστιν καὶ δὲν διστάζετε, δύνασθε νὰ πράξετε ὅχι τοῦτο, ἀλλὰ νὰ εἰπετε εἰς τὸ ὄρος τοῦτο νὰ μετατοπισθῇ καὶ νὰ πέσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ παρευθὺς νὰ γείνη. Ὁ, τι ζητήσετε προσευχόμενοι μὲ πίστιν ἀδίστακτον θέλετε τὸ λάβῃ. (Ματθ. κα', Μάρκ. ιλ'.)

§. 220.

Πῶς ἀπεστόμωσε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβυτέρους εἰς τὸ ἱερὸν ἐρώτησαντας μὲ τίνος αἰδIAN κάμνει ὅ,τι κάμνει καὶ ποίαν παραβολὴν τοὺς ἐδιηγήθη :

Ὅτε δὲ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι προσελθόντες τὸν ἠρώτησαν τίς τὸν ἐδωκε τὴν ἐξουσίαν νὰ κάμνῃ ταῦτα ; Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς διέφυγε τὴν ἐρώτησιν των ἀποστομώσας αὐτοὺς μὲ ἄλλην ἐρώτησιν περὶ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τὸν ὅποιον οὔτε ἐπίστευαν οὔτε ἐτόλμων νὰ ἀρνηθῶσιν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. Ἀνθρωπὸς τις ἐφύτευεν ἀμπελῶνα, τὸν ὅποιον παραδώτας εἰς γεωργοὺς ἀνεχώρησεν. Ὅτε δὲ ἐπλησίασεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους του πρὸς τοὺς γεωργοὺς διὰ νὰ λάβωσι τὸν καρπὸν· ἀλλ' οἱ γεωργοὶ ἄλλον μὲν δούλον ἐδειραν, ἄλλον δὲ ἐλιθοβόλησαν, καὶ ἄλλον ἐφόνευσαν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλειοτέρους, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐπαθάν τὰ αὐτά. Τότε ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν του εἰπών, Θὰ ἐντραπῶσι τὸν υἱόν μου. Ἀλλ' οἱ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου των εἶπαν, Οὗτος εἶνε ὁ κληρονόμος, ἐλᾶτε νὰ τὸν φονεύσωμεν καὶ νὰ κυριεύσωμεν τὴν κληρονομίαν του. Ὅταν λοιπὸν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί θὰ κάμῃ τοὺς γεωργοὺς ἐκείνους ; Καὶ ἄλλας δὲ παραβολὰς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, τὰς ὁποίας οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐνόησαν ὅτι ἔλεγε περὶ αὐτῶν διὰ καὶ πλήρης ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως ἤθελαν νὰ τὸν συλλάβωσιν, ἀλλ' ἐφοβοῦντο τὸν λαόν, διότι τὸν εἶχαν ὡς προφήτην. (Ματθ. κα'.)

§. 221.

Πῶς ἀπεστόμωσε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, οἱ ὅποιοι ᾔθελον νὰ τὸν παγιδεύωσιν ἐρωτῶντες ἂν πρέπει νὰ πληρώσωσι φόρον εἰς τὸν Καίσαρα, καὶ τί ἀπεκρίθη πρὸς τοὺς Σαδδουκαίους ἐρωτῶντας περὶ γάμου καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν, καὶ τὸν νομικόν, ὅστις ἠρώτησε ποία εἶνε ἡ μεγάλη ἐντολὴ τοῦ νόμου.

Συνελθόντες δὲ εἰς συμβούλιον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι καὶ συσχεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ τὸν παγιδεύωσιν εἰς λόγους, ὅθεν ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν τοὺς μαθητάς των μὲ ἀνθρώπους τῆς ἐξουσίας, διὰ νὰ παρευρίσκωνται ἐκεῖ ὡς μάρτυρες. Ἐλθόντες λοιπὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐλάλησαν ταῦτα, Διδάσκαλε, γνωρίζωμεν ὅτι εἶσαι ἀληθινὸς καὶ βαδίζεις τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ, διδάσκων τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν σὲ μέλει διὰ τίποτε, διότι δὲν ἀποβλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. Εἰπέ μας λοιπὸν τί φρονεῖς; εἶνε συγχωρημένον νὰ δίδωμεν φόρον εἰς τὸν Καίσαρα; Ὁ Ἰησοῦς ἐννόησε τὸν δόλιον σκοπὸν των (διότι ἂν μὲν ἔλεγε ναί, ἔμελλε νὰ φανῇ ἀντιδημοτικὸς καὶ ἀντεθνικὸς, ἐὰν δὲ ὅχι, ἔμελλε νὰ ἐνοχοποιηθῇ πρὸς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων ὡς ἐπαναστάτης), καὶ λέγει, Ὑποκριταί, τί μὲ πειράζετε; Δεῖξατέ μου τὸ νόμισμα, μὲ τὸ ὅποιον πληρῶνεται ὁ φόρος, καὶ ἐκεῖνοι ἐδείξαν εἰς αὐτὸν δηνάριον. Τίνος, ἠρώτησεν, εἶνε ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι, Τοῦ Καίσαρος, Τότε λέγει εἰς αὐτοὺς, Ἀπόδοτε λοιπὸν εἰς τὸν Καίσαρα τὰ τοῦ Καίσαρος, καὶ εἰς τὸν Θεὸν τὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνοι δὲ ἀκούσαντες τὴν ἀπόκρισιν ταύτην ἐθαύμασαν, καὶ ἀφήσαντές τον ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν προσήλθαν καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, οἵτινες δὲν ἐπίστευαν εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, καὶ ἐπείραζαν αὐτὸν ἐρωτῶντες περὶ γάμου καὶ τῶν τοιούτων εἰς τὴν μέλλουσαν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀπεστόμωσε καὶ τούτους τοιοῦτρόπως, ὥστε οἱ λαοὶ ἐξεπλήσσοντο διὰ τὴν διδασκαλίαν του.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι μαθόντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους προσήλθαν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν νομικὸς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν πειράζων, Διδάσκαλε, ποία εἶνε ἡ μεγάλη ἐντολὴ τοῦ

νόμου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀγάπα Κύριον τὸν Θεόν σου μὲ ὄλην σου τὴν καρδίαν καὶ μὲ ὄλην σου τὴν ψυχὴν, καὶ μὲ ὄλον τὸν νοῦν σου. Αὕτη εἶνε ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή· δευτέρα δὲ ὁμοία μὲ αὐτὴν εἶνε αὕτη, Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἀπὸ τὰς δύο ταύτας ἐντολὰς κρέμανται ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. (Ματθ. κβ', Μάρκ. ιβ', Λουκ. ικ'.)

§. 222.

Ποτὰ τινὰ εἶπε τότε ταλανίζων τοὺς ὑποκριτὰς γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους. Τότε ὁ Ἰησοῦς στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς του καὶ πρὸς τὰ πλήθη εἶπε ταῦτα, Ἐπὶ τῆς καθέδρας τοῦ Μωϋσέως ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Πάντα λοιπὸν ὅσα σὰς εἶπωσι νὰ φυλάξετε φυλάττετε καὶ πράττετε, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ πράττετε· διότι λέγουσιν, ἀλλὰ δὲν κάμνουσι. Δισμεύουσι φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, τὰ ὅποια ἐπιθέτουσιν εἰς τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ οὐδὲ μὲ τὸν δάκτυλόν των θέλουσι νὰ τὰ ἐγγίσωσι. Πάντα δὲ πράττουσι διὰ νὰ φανῶσι μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια καὶ μαγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν φορεμάτων των, καὶ ἀγαπῶσι τὴν πρωτοκαθεδρίαν εἰς τὰ δαίπνα καὶ εἰς τὰς συναγωγὰς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς εἰς τὰς ἀγοράς, καὶ νὰ ὀνομάζωνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, διδάσκαλε, διδάσκαλε. Σεις δὲ μὴ ὀνομασθῆτε διδάσκαλοι, ἡ καθηγηταί, διότι εἰς ὑπάρχει διδάσκαλος καὶ καθηγητὴς σας ὁ Χριστός, ὅλοι δὲ σεις εἰσθε ἀδελφοί. Ὁ μεγαλότερος μεταξὺ σας ἅς εἶνε ὑπηρέτης σας, ὅστις δὲ ὑψώσῃ ἑαυτὸν θὰ ταπεινωθῇ καὶ ὅστις ταπεινώσῃ ἑαυτόν, θὰ ὑψωθῇ.

Οὐαὶ εἰς σὰς, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἵτινες κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· διότι οὔτε σεις εἰσέρχεσθε οὔτε τοὺς ἄλλους ἀφίνετε νὰ εἰσέλθωσιν. Οὐαὶ εἰς σὰς, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἵτινες κατατρῶγετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ τοῦτο μὲ τὴν πρόσφασιν ὅτι προτεύχεσθε μακρὰς προτευχάς, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἁμαρτία σας θὰ εἶνε ἀκόμη μεγαλιτέρα. Οὐαὶ εἰς σὰς, γραμ-

ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἵτινες περιέρχεσθε τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν διὰ νὰ κάμετε ἕνα προσήλυτον, καὶ ἀφοῦ γείνη, τὸν κάμνετε υἱὸν γεέννης χειρότερον ἀπὸ σᾶς. Οὐαὶ εἰς σᾶς, ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ ὅποιοι λέγετε, "Ὅστις ὁμότης εἰς τὸν ναὸν ἢ εἰς τὸ θυσιαστήριον, δὲν κάμνει τίποτε, ἀλλ' ὅστις ὁμότης εἰς τὸν χρυσὸν τοῦ ναοῦ, ἢ εἰς τὸ δῶρον τοῦ θυσιαστηρίου, ἐκείνος ὀμνύει. Μωροὶ καὶ τυφλοί, τί εἶνε μεγαλύτερον, ὁ χρυσὸς καὶ τὸ δῶρον, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάζων τὸν χρυσόν, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; (Ματθ. κγ'.)

§. 223.

*Ἐξακολούθητε τὸν ταλανισμὸν τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων;

Οὐαὶ εἰς σᾶς, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἱ ὅποιοι μὲ τοῦ νόμου τὴν πρόρασιν δεκατίζετε τὸ ἡδύσμον καὶ τὸ ἀνηθὸν καὶ τὸ κύμινον, ἀλλὰ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα παραγγέλματα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν. Καὶ ταῦτα ἔπρεπε νὰ κάμετε, καὶ ἂς μὴ ἀφίνετε καὶ ἐκεῖνα. Ὅδηγοὶ τυφλοί, οἱ ὅποιοι διυλίζετε τὸν κώνωπα καὶ καταπίνετε τὴν κάμηλον. Οὐαὶ εἰς σᾶς, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἱ ὅποιοι καθαρίζετε τὸ ἐξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πινακίου, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἀπὸ ἀρπαγῆν καὶ ἀδικίαν. Οὐαὶ εἰς σᾶς, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἱ ὅποιοι ὁμοιάζετε μὲ τάφους ἀσβεστωμένους, οἱ ὅποιοι ἐξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἀπὸ κόκκαλα νεκρὰ καὶ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν. Οὕτω καὶ σεῖς ἐξωθεν μὲν φαίνεσθε εἰς τοὺς ἀνθρώπους δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ εἰσθε πλήρεις ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ εἰς σᾶς, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἵτινες οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ στολίζετε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων καὶ λέγετε, Ἐὰν ἦμεθα εἰς τὰς ἡμέρας τῶν πατέρων μας, δὲν θὰ ἐλαμβάνομεν μέρος εἰς τὸν φόνον τῶν προφητῶν ὥστε μαρτυρεῖτε ὅτι εἰσθε υἱοὶ τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Πληρώσατε καὶ σεῖς τὸ μέτρον τῶν πατέρων σας. Ὅρεις γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς θὰ διαφύγετε τὴν κρίσιν τῆς γεέννης; Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς σᾶς

προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὺς θέλετε φονεύσῃ καὶ σταυρώσῃ ἢ μαστιγώσῃ εἰς τὰς συναγωγὰς σας καὶ θέλετε τοὺς καταδιώξῃ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, διὰ τὸ νὰ βρῶνται ἐπάνω σας πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ δικαίου Ἀβελ ἕως τὸ αἷμα τοῦ Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, τὸν ὁποῖον ἐφονεύσατε μεταξύ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Σᾶς λέγω δὲ ὅτι ὅλα ταῦτα θὰ ἐλθῶσιν εἰς τὴν γενεάν ταύτην.

Ἰερουσαλήμ, Ἰερουσαλήμ, ἡ φονεύουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα νὰ συνάξω τὰ τέκνα σου, ὅπως συνάγει ἡ ὄρνις ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς τοὺς νεοσσούς τῆς, καὶ δὲν ἠθελήσατε; Ἰδοὺ ἔρημος σᾶς ἀφίεται ὁ οἶκός σας. Διότι σᾶς λέγω ὅτι δὲν θὰ μὲ ἴδετε πλέον ἕως ὅτου θὰ εἴπετε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. (Ματθ. κγ'.)

§. 224.

Ἀφ' οὗ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ ἱερὸν καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ ἔδειξαν τὴν οἰκοδομήν, πῶς προεῖπε τὴν καταστροφὴν τοῦ ναοῦ καὶ τῆς Ἰερουσαλήμ, τὸν διωγμὸν καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τῶν μαθητῶν του, τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου;

Ἀφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ ἱερὸν ἐπλησίασαν οἱ μαθηταὶ καὶ τοῦ ἔδειξαν τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ναοῦ. Βλέπετε ὅλα ταῦτα, τοὺς εἶπεν ἐκεῖνος, σᾶς λέγω ὅτι ὅλα ταῦτα θὰ καταστραφῶσι καὶ δὲν θὰ μείνῃ λίθος ἐπάνω εἰς λίθον. Ἀφ' οὗ δὲ ἐφθασαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ὅπου καὶ ἐκάθητο, ἐπλησίασαν πάλιν οἱ μαθηταὶ καὶ τὸν ἠρώτησαν κατ' ἰδίαν λέγοντες, Εἰπέ μας πότε θὰ γείνωσι ταῦτα, καὶ ποῖον θὰ εἶνε τὸ σημεῖον τῆς παρουσίας σου καὶ τῆς συντελείας τοῦ κόσμου; Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπε, Προσέχετε μήπως σᾶς πλανήσῃ τις διότι πολλοὶ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται θὰ ἐλθῶσι, καὶ ποιοῦντες τέρατα καὶ σημεῖα θὰ πλανήσωσι πολλοὺς· ἀλλὰ σεῖς μὴ τοὺς πιστεύετε. Μέλλετε δὲ νὰ ἀκούσετε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, καὶ ἔθνος θὰ ἐγερθῇ ἐναντίον ἔθνους καὶ

Βασιλεία ἐναντίον βασιλείας, καὶ θὰ γείνωσι πανώλεις καὶ πεί-
ναι καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἀλλ' ἀκόμη δὲν θὰ εἶνε τὸ τέλος.

Ὅταν δὲ ἴδετε τὴν Ἱερουσαλήμ περικυκλωμένην ἀπὸ τὰ στρα-
τόπεδα, τότε γνωρίσατε ὅτι ἐπληρώσασεν ἡ ἐρήμωσίς της. Τότε
οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἄς φεύγωσιν εἰς τὰ ὄρη, διότι ἐφθασαν αἱ
ἡμέραι τῆς ἐκδικήσεως, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ πληρωθῶσι πάν-
τα ὅσα εἶνε γραμμένα. Οὐαὶ δὲ εἰς τὰς ἐγκύους καὶ τὰς θηλα-
ζούσας κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, διότι θὰ εἶνε μεγάλη ἀνάγκη
ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ εἰς τὸν λαὸν τοῦτον, ὅστις θὰ πείσῃ μὲ
τὴν κόψιν τῆς μαχαίρας, καὶ θὰ γείνη αἰχμαλωτος ὢλων τῶν
ἐθνῶν· ἡ δὲ Ἱερουσαλήμ θέλει πατεῖται ἀπὸ τὰ ἔθνη, ἕως οὗ
πληρωθῶσι καὶ τῶν ἐθνῶν οἱ καιροί. Ἀλλὰ πρὸ τούτων ὢλων θὰ
ἐπιβάλωσι χεῖρας ἐπάνω σας καὶ θὰ σᾶς καταδιώξωσι καὶ θὰ
σᾶς φέρωσιν εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, εἰς βασιλεῖς καὶ ἡγε-
μόνας, καὶ ἐπὶ τέλους θέλετε γείνη μάρτυρες διὰ τὸ ὄνομά μου.
Μὴ προμελετᾶτε δὲ τί θὰ ἀπολογηθῆτε, διότι ἐγὼ θὰ σᾶς δώ-
σω στόμα καὶ σοφίαν, ἥτις θὰ τοὺς ἀποστομώσῃ. Θὰ προδοθῆτε
δὲ καὶ ἀπὸ γονεῖς καὶ ἀδελφούς καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους, καὶ θὰ
μισήσθε ἀπὸ ὅλων διὰ τὸ ὄνομά μου. Θὰ πληθυνθῇ δὲ ἡ ἀνο-
μία καὶ θὰ ψυχρανθῇ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Θὰ κηρυχθῇ δὲ
πρῶτον τὸ εὐαγγέλιόν μου τοῦτο καθ' ἑλὴν τὴν οἰκουμένην διὰ
μαρτυρίαν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ τότε θὰ ἔλθῃ τὸ τέλος. Ὅταν δὲ
ἔλθῃ τὸ τέλος τοῦτο, ὁ ἥλιος θὰ σκοτισθῇ καὶ ἡ σελήνη δὲν θὰ
δώσῃ τὸ φέγγος της, οἱ ἀστέρες θὰ πέσωσιν ἀπὸ τὸν οὐρα-
νόν, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν θὰ σαλευθῶσι, τότε δὲ θὰ
φανῇ τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ
θὰ θρηνήσωσιν ὅλαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ θὰ ἴδωσι τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπάνω εἰς τὰς νεφέλας μὲ δύναμιν καὶ
δόξαν πολλήν. Θὰ ἀποστείλῃ δὲ τοὺς ἀγγέλους του μὲ σάλ-
πιγγα φωνῆς μεγάλης, καὶ θὰ συνάξωσι τοὺς ἐκλεκτοὺς του
ἀπὸ τὰ τέσσαρα πέρατα τῆς οἰκουμένης ἀπὸ ἄκρον ἕως ἄκρον
τοῦ οὐρανοῦ. (Ματθ. κδ', Μάρκ. κγ', Λουκ. κα.)

§. 225.

Ποίαν παραβολὴν εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του λαβὼν ἀπορροήν ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ὅτι δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὴ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα, καθ' ἣν θὰ συμβῶσιν ὅσα προεῖπε, καὶ ὅτι ἄρα πρέπει πάντοτε νὰ γρηγορῶσι;

Ποία ἀκριβῶς θὰ εἶναι ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ ἡ ὥρα, κανεὶς δὲν γνωρίζει, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν. Διὰ τοῦτο γρηγορεῖται πάντοτε καὶ γίνεσθε πάντοτε ἑτοιμοί, διότι δὲν γνωρίζετε ποίαν ὥραν θὰ ἔλθῃ ὁ Κύριός σας. Ὅθεν καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θὰ ὁμοιωθῇ τότε μὲ δέκα παρθένας, αἵτινες λαβοῦσαι τοὺς λύχνους των ἐξῆλθαν νὰ προῦπαντήσωσι τὸν νυμφίον. Καὶ αἱ μὲν πέντε ἐκ τῶν παρθένων ἦσαν φρόνιμοι καὶ ἔλαβαν μὲ τοὺς λύχνους καὶ ἔλαιον εἰς τὰ ἀγγεῖά των, αἱ δὲ πέντε ἄλλαι ἦσαν μωραὶ, καὶ δὲν ἔλαβαν ἔλαιον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νυμφίος ἤργῃσε νὰ ἔλθῃ, ἐνύσταξαν ὅλαι καὶ ἐκοιμῶντο. Τὰ μεσάνυκτα ἠκούσθη φωνή, Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς προῦπάντησίν του. Τότε ἠγέρθησαν ὅλαι ἐκεῖναι αἱ παρθένοι καὶ ἠτοίμασαν τοὺς λύχνους των. Αἱ δὲ μωραὶ εἶπαν εἰς τὰς φρόνιμους, Δότε μας ἀπὸ τὸ ἔλαιόν σας, διότι οἱ λύχνοι μας σβύνουν. Ἀλλ' αἱ φρόνιμοι ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν, Φοβούμεθα νὰ σᾶς δώσωμεν, διότι τότε δὲν θὰ φθάσῃ τὸ ἔλαιον οὔτε διὰ σᾶς οὔτε δι' ἡμᾶς, ὥστε καλλίτερον εἶνε νὰ ὑπάρχετε πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ νὰ ἀγοράσετε. Ἐν ᾧ δὲ αὐταὶ ὑπῆγγαῖναν νὰ ἀγοράσωσιν ἔλαιον, ἔφθασεν ὁ νυμφίος, καὶ εἰσῆλθαν μὲ αὐτὸν αἱ ἑτοιμαὶ παρθένοι εἰς τοὺς γάμους καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. Ὑστερον δὲ ἦλθαν καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι, Κύριε, Κύριε, ἀνοίξε μας. Ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε, Δὲν σᾶς γνωρίζω. Γρηγορεῖτε λοιπὸν καὶ εἰσθε ἑτοιμαὶ πάντοτε, διότι δὲν γνωρίζετε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, εἰς τὴν ὅποιν' ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. (Ματθ. κέ, Λουκ. ιγ.)

§. 226.

Ποίαν ἄλλην παραβολὴν εἶπε περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος;

Εἶπε δὲ καὶ ἄλλην παραβολὴν περὶ αὐτοῦ τοῦτου τοῦ πράγματος τὴν ἐξῆς. Κύριός τις ἀναχωρῶν εἰς τὰ ξένα ἐκάλεσε τοὺς δούλους του, καὶ τοὺς παρέδωκε τὴν περιουσίαν του, εἰς ἄλλον

μὲν πέντε τάλαντα, εἰς ἄλλον δὲ δύο, εἰς ἄλλον δὲ ἓν, κατὰ τὴν δύναμιν ἐκάστου, καὶ μετὰ τοῦτο ἀνεχώρησε. Καὶ ὁ μὲν λαβὼν τὰ πέντε τάλαντα εἰργάσθη μὲ πολὺν κόπον καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ λαβὼν τὰ δύο ἐκέρδησε μὲ τὸν κόπον τοῦ ἄλλα δύο. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ ἓν τάλαντον ἦλθεν εἰς παράμερον τόπον, καὶ σκάψας παρέχωσε καὶ ἐκρύψε τὰ τάλαντον τοῦ κυρίου του. Μετὰ πολὺν καιρὸν ἐπιστρέψας ὁ κύριος τῶν δούλων θεωρεῖ τὸν λογαριασμὸν ἐκαστοῦ. Ἦλθε λοιπὸν ὁ πρῶτος καὶ λέγει· Κύριε, μου ἐδώκες πέντε τάλαντα, ἰδοὺ αὐτά, ἰδοὺ καὶ ἄλλα πέντε, τὰ ὅποια ἐκέρδησα μὲ αὐτά. Τότε λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, Εὖγε, δοῦλε καλὲ καὶ πιστέ, ἐπειδὴ ἐφάνης εἰς τὰ ὀλίγα πιστός, θὰ σὲ ἐμπιστευθῶ εἰς πλείοτερα· εἰσελθε λοιπὸν εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Ἦλθε καὶ ὁ δεύτερος μὲ τὸ κεφάλαιον τῶν δύο τάλαντων καὶ μὲ τὸ κέρδος τῶν ἄλλων δύο, καὶ ἤκουσε καὶ οὗτος τὰ αὐτά. Ἦλθεν ἔπειτα καὶ ὁ τρίτος, ὁ λαβὼν τὸ ἓν τάλαντον, καὶ λέγει, Κύριε, ἐγνώρισα ὅτι εἰσαὶ ἄνθρωπος σκληρός, θερίζων ὅπου δὲν ἐσπείρας, καὶ συναγών ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐσκόρπισες, καὶ διὰ τοῦτο φοβηθεὶς ἐκρύψα τὸ τάλαντόν σου εἰς τὴν γῆν· ἰδοὺ λοιπόν, λάβε το. Πρὸς τοῦτον ὁ κύριος ἀποκριθεὶς εἶπε, Πονήρῃ καὶ ὀκνηρῇ δοῦλε, ἐγνώριζες ὅτι θερίζω ὅπου δὲν ἐσπείρα, καὶ συναγὼ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐσκόρπισα· ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ βάλῃς τὰ χρήματά μου εἰς τοὺς τραπεζίτας, ὥστε ὅταν ἔλθω νὰ ἔχω τὸν τόκον των. Ἐπάρετε τὸ τάλαντόν σου καὶ δότε το εἰς τὸν ἔχοντα τὰ δέκα· διότι εἰς πάντα ὅστις ἔχει θὰ δοθῇ καὶ περισσότερον, ἀπὸ δὲ τὸν μὴ ἔχοντα θὰ ἀφαιρηθῇ καὶ ὅ,τι ἔχει. Τὸν δὲ ἄχρετον δούλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος· τὸ ἐξώτερον ἐκεῖ θὰ εἶνε ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ τριγμὸς τῶν ὀδόντων. (Ματθ. κέ.)

§ 227.

Πῶς εἶπεν ὅτι θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ τί εἰπὼν θὰ ἀνταμείψῃ τοὺς δικαίους καὶ θὰ καταδικάσῃ τοὺς κακοὺς;

Τοιοῦτοτρόπως, ἐξηκολούθησε λέγων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν δόξαν του καὶ μὲ αὐτὸν ὅλοι οἱ ἅγιοι ἅγ-

γελοι, θά καθίσῃ εἰς τὸν θρόνον του, καὶ θά συναχθῶσιν ἔμπροσθέν του ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ θά διαχωρίσῃ ὅλους, καθὼς διαχωρίζει ὁ ποιμὴν τὰ πρόβατα ἀπὸ τὰ ἐρίφια, καὶ ἐκεῖνα μὲν θά στήσῃ ἀπὸ τὰ δεξιὰ του, τὰ δὲ ἐρίφια ἀπὸ τὰ ἀριστερά.

Τότε θά εἴπῃ ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς εἰς τὰ δεξιὰ του, Ἔλθετε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην διὰ σᾶς βασιλείαν· διότι ἐπεινάσα καὶ μὲ ἐδώκατε νὰ φάγω, ἐδίψασα καὶ μὲ ἐποτίσατε, ξένος ἤμην καὶ μὲ ἐφιλοξενήσατε, γυμνὸς καὶ μὲ ἐνδύσατε, ἀσθενὴς καὶ φυλακισμένος καὶ μὲ ἐπεσκέφητε. Τότε οἱ δίκαιοι θά εἰπωσι, Κύριε, πότε σὲ εἶδαμεν πεινῶντα καὶ σὲ ἐθρέψαμεν, ἡ διψῶντα καὶ σὲ ἐποτίσαμεν, γυμνὸν καὶ σὲ ἐνδύσαμεν, ξένον καὶ σὲ ἐφιλοξενήσαμεν, ἀσθενῆ καὶ φυλακισμένον καὶ σὲ ἐπεσκέφημεν; Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποκριθεὶς θά εἴπῃ, Ἔστὲ βέβαιοι ὅ,τι ἐκάμετε εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς μικροτάτους τούτους ἀδελφούς μου, τὸ ἐκάμετε εἰς ἐμέ.

Τότε δὲ θά εἴπῃ καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ τὰ ἀριστερά, Ὑπάγετε μακρὰν ἀπὸ ἐμὲ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον, τὸ ἡτοιμασμένον διὰ τὸν διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους του. Διότι ἐπεινάσα καὶ δὲν μὲ ἐδώκατε νὰ φάγω, ἐδίψασα καὶ δὲν μὲ ἐποτίσατε, ξένος ἤμην καὶ δὲν μὲ ἐφιλοξενήσατε, γυμνὸς καὶ δὲν μὲ ἐνδύσατε, ἀσθενὴς καὶ φυλακισμένος καὶ δὲν μὲ ἐπεσκέφητε. Τότε ἐκεῖνοι θά εἰπωσι, Κύριε, πότε σὲ εἶδαμεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ φυλακισμένον καὶ δὲν σὲ ἐπεριποιήθημεν; Ὁ δὲ βασιλεὺς θά ἀποκριθῇ λέγων, Ἔστὲ βέβαιοι, ὅτι ὅ,τι δὲν ἐκάμετε εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς μικροτάτους τούτους ἀδελφούς μου, εἰς ἐμέ δὲν τὸ ἐκάμετε. Καὶ οὗτοι μὲν θά ὑπάγῳσιν τότε εἰς κόλασιν αἰωνίαν, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς αἰωνίαν ζωὴν. (Ματθ. κέ.)

§. 228.

Πότε ἀπεφάσισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐν συμβουλίῳ νὰ θανατώσωσι τὸν Ἰησοῦν, καὶ τί ἔδωκαν εἰς Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην, ὑποσχεθέντα εἰς αὐτοῦς νὰ προδώσῃ τὸν διδάσκαλόν του; Ποῦ δὲ λέγει ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἑτοιμάσῳσι διὰ νὰ φάγῳσι τὸ πάσχα;

Τοιοιουτρόπως τὴν μὲν ἡμέραν ὁ Ἰησοῦς ἤρχετο εἰς τὴν Ἱε-

ρουσαλήμ και εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἱερὸν ἐδίδασκε, τὸ ἑσπέρας δὲ ἀπῆρχετο εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, καὶ διενυκτέρευεν εἰς τὰς ἐκεῖ κώμας. Ὁλος δὲ ὁ λαὸς συνηθοίετο ἀπὸ τὸ πρῶτ' εἰς τὸ ἱερὸν διὰ νὰ τὸν ἀκούῃ διδάσκοντα. Δύο δὲ ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ὁ μὲν Ἰησοῦς προλέγει εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας παραδίδεται διὰ νὰ σταυρωθῇ, οἱ δὲ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ συνήχθησαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ θανατώσωσι τὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' ἀφ' οὗ τὸν συλλάβωσι καὶ πρὸ τῆς ἑορτῆς, διὰ νὰ μὴ γείνη θόρυβος εἰς τὸν λαόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς τὴν νύκτα ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν πόλιν, δὲν ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι τὸν σκοπὸν τῶν εὐκόλως. Τότε εἰσέρχετε ὁ διάβολος εἰς τὴν καρδίαν ἐνὸς τῶν δώδεκα μαθητῶν, Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, ὅστις ἐλθὼν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς λέγει, Τί θέλετε νὰ μὲ δώσετε, καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς τὸν παραδώσω; Ἐκεῖνοι δὲ τὸν ἔδωκαν τριάκοντα ἀργύρια, καὶ ἀπὸ τότε ὁ Ἰούδας ἐζήτει εὐκαιρίαν διὰ νὰ παραδώσῃ τὸν διδάσκαλόν του.

Ἐν τούτοις ἔφθασεν ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ Πάσχα, καὶ οἱ μαθηταὶ του λέγουσι, Ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγωμεν καὶ νὰ ἐτοιμάσωμεν νὰ φάγῃς τὸ πάσχα; Ἐκεῖνος δὲ ἀποστέλλει δύο ἐξ αὐτῶν λέγων, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ καθ' ὁδὸν θέλει σᾶς ἀπαντήσῃ ἄνθρωπος κρατῶν σταμνίον ὕδατος. Ἀκολουθήσατέ τον καὶ ὅπου εἰσέλθῃ, εἰπατε εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, Ποῦ εἶνε τὸ κατάλυμα ὅπου ὁ διδάσκαλός μας θὰ φάγῃ τὸ Πάσχα με τοὺς μαθητάς του; καὶ αὐτὸς θὰ σᾶς δεῖξῃ ἀνώγειον μέγα στρωμένον καὶ ἐτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατέ μας. Οἱ δὲ δύο μαθηταὶ ἀπελθόντες εὗρον καὶ ἔκαμαν ὅ,τι προεῖπεν εἰς αὐτοὺς ὁ Κύριος. (Ματθ. κς', Μάρκ. ιδ', Λουκ. κβ'.)

§. 229.

Διηγῆθῃ ὅσα συνέβησαν καὶ ἔββῃθησαν εἰς τὸν μυστικὸν δεῖπνον.

Τὸ ἑσπέρας συνήλθαν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην οἱ δώδεκα μαθηταὶ καὶ ὁ Ἰησοῦς διὰ νὰ φάγωσι τὸ πάσχα καὶ ἐκάθησαν

εἰς τὴν τράπεζαν. Πολὺ ἐπεθύμησα, εἶπε τότε ὁ Ἰησοῦς, νὰ φάγω τὸ Πάσχα τοῦτο μὲ σᾶς, πρὶν νὰ πῶ· διότι σᾶς λέγω ὅτι δὲν θὰ φάγω πλέον ἐξ αὐτοῦ πρὶν πληρωθῇ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ λαβὼν ἠύλόγησε τὸν ἄρτον, καὶ κόψας τὸν ἐμοίρασεν εἰς τοὺς μαθητάς του λέγων, Λάβετε, φάγετε, τοῦτο εἶνε τὸ σῶμά μου. Ἐπειτα δὲ λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας εἶπε, Πίετε ἀπὸ αὐτοῦ ὅλοι, τοῦτο εἶνε τὸ αἷμά μου, τὸ αἷμα τῆς Νέας Διαθήκης, τὸ ἐκχυνόμενον ὑπὲρ πολλῶν εἰς συγχώρησιν ἁμαρτιῶν. Σᾶς λέγω δὲ ὅτι ποτὲ πλέον δὲν θὰ πῶ ἀπὸ τὸ γέννημα τοῦτο τῆς ἀμπέλου ἕως τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ τὸ πῶ μὲ σᾶς νέον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ πατρός μου. Αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ἔγεινε φιλονεικία μετὰ τῶν μαθητῶν περὶ πρωτείου. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν τράπεζαν καὶ ἐκδυσθεὶς τὸ φόρεμά του περιζώσθη λέντιον, ἔπειτα ἔβαλε νερόν εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρχισε νὰ νίπτῃ τοὺς πόδας ἑνὸς ἐκάστου τῶν μαθητῶν καὶ νὰ τοὺς σπογγίσῃ μὲ τὸ λέντιον. Μετὰ τοῦτο ἄφ' οὗ ἐνεδύθη καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν λέγει, Γνωρίζετε διὰ τί ἔκαμα τοῦτο; Ἴδού, διὰ τί. Μὲ καλεῖτε διδάσκαλον καὶ κύριον, καὶ καλῶς λέγετε, διότι εἰμὶ. Ἐὰν λοιπὸν ἐγώ, ὁ διδάσκαλος καὶ κύριός σας, ἐνίψα τοὺς πόδας σας, καὶ σεῖς ὀφείλετε νὰ νίπτετε τοὺς πόδας ἀλλήλων. Τοῦτο λοιπὸν ἔπραξα πρὸς παραδειγματισμόν σας. Ὁ πρεσβύτερός μετὰ ὑμῶν ὡς εἶνε καθὼς ὁ νεώτερος, ὁ μεγαλύτερος καθὼς ὁ μικρότερος, ὁ πρῶτος καθὼς ὁ ἔσχατος. Ἀφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, συνεκινήθη καὶ εἶπε, Τῇ ἀληθείᾳ, σᾶς λέγω ὅτι εἰς ἀπὸ σᾶς θὰ μὲ προδώσῃ. Τοῦτο ἀκούσαντες, ἐβλεπαν ἀλλήλους αἱ μαθηταὶ μὲ ἐκπληξιν, ἀπορῶντες περὶ τίνος λέγει. Ὁ δὲ πλησίον τοῦ Ἰησοῦ καθήμενος Ἰωάννης κύψας πρὸς τὸ στῆθος, τὸν ἑρωτᾷ ποῖος εἶνε ὁ προδότης; Οὗτος δὲ ἀποκρίνεται ὁμοίως, Ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον θὰ δώσω τὸ ψωμίον ἐμβάψας εἰς τὸ τρίβλιον. Καὶ ἐμβάψας δίδει τὸ ψωμίον εἰς τὸν Ἰούδαν, υἱὸν Σίμωνος τοῦ Ἰσκαριώτου, καὶ τοῦ λέγει

ξη και θά σᾶς ἐνθυμίση ὅλα ὅσα σᾶς εἶπα. Σᾶς ἀφίνω τὴν εἰρήνην, σᾶς δίδω τὴν εἰρήνην μου. Δὲν θά λαλήσω πλέον πολλὰ μὲ σᾶς· διότι ἔρχεται ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου. Καὶ δὲν ἔχει μὲν οὗτος νὰ εὕρῃ τίποτε εἰς ἐμέ, ἀλλὰ πράττω οὕτω, διὰ νὰ ὑπακούσω εἰς τὸν Πατέρα μου. Ἐγείρεσθε, ἅς πηγαίνωμεν ἀπὸ ἐδῶ. (Ἰωάν. ιγ'.—ιδ').

§. 231.

Ἐξακολούθησε τὴν διμιλίαν τῆς Διαθήκης.

Ἐγὼ εἰμαι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, σεις τὰ κλήματα, καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ γεωργός. Καθὼς τὸ κλῆμα πρέπει νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἄμπελον διὰ νὰ καρποφορήσῃ, εἰδὲ μὴ, ξηρένεται καὶ συλλέγεται καὶ ῥίπτετε εἰς τὸ πῦρ, ὅπου καίεται, οὕτω καὶ σεις πρέπει νὰ μείνετε εἰς ἐμέ, διὰ νὰ μὴ ἐκβληθῇτε καθὼς τὸ κλῆμα. Θὰ μείνετε δὲ εἰς ἐμέ, ἐὰν φυλάττετε τὰς ἐντολάς μου, ἡ δὲ ἐντολὴ ἡ ἰδική μου εἶνε νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ σᾶς ἠγάπησα. Δὲν ὑπάρχει δὲ μεγαλητέρα ἀγάπη παρὰ τὸ νὰ θυσιάσῃ τις ὑπὲρ τῶν φίλων του. Φίλους δὲ λέγω σᾶς, ὅχι πλέον δούλους, διότι ὁ μὲν δοῦλος δὲν γνωρίζει τί κάμνει ὁ Κύριός του, εἰς σᾶς δὲ ἐγὼ ἐφάνέρωσα πάντα ὅσα ἤκουσα ἀπὸ τὸν πατέρα μου, διὰ τοῦτο καὶ σᾶς εἶπα φίλους. Δὲν μὲ ἐξελέξατε σεις, ἀλλὰ ἐγὼ ἐξελέξα σᾶς. Ταύτην τὴν παραγγελίαν σᾶς ἀφίνω, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

Ἐὰν ὁ κόσμος σᾶς μισῇ, γνωρίζετε ὅτι πρῶτον ἀπὸ ὅλους σας ἐμὲ ἐμίσησεν. Ἐὰν ἦσθε ἀπὸ τὸν κόσμον, ὁ κόσμος θὰ ἠγάπα τοὺς ἰδικούς του, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἰσθε ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἐγὼ σᾶς ἐξελέξα ἀπὸ τὸν κόσμον, διὰ τοῦτο σᾶς μισεῖ. Ἐνθυμεῖσθε τὸν λόγον, τὸν ὅποιον σᾶς εἶπα, Δὲν ὑπάρχει δοῦλος μεγαλίτερος ἀπὸ τὸν κύριόν του. Ἐὰν ἐδίωξαν ἐμέ, καὶ σᾶς θὰ διώκωσιν, ἐὰν ἐφύλαξαν τὸν λόγον μου, θὰ φυλάξωσι καὶ τὸν ἰδικόν σας. Ἀλλὰ ταῦτα ὅλα θὰ κάμωσι διὰ τὸ ὄνομά μου, διότι δὲν γνωρίζουσιν ἐκεῖνον ὅστις μὲ ἐστείλε. Καὶ ἐὰν μὲν δὲν ἤρχομην καὶ δὲν ἐλάλουν πρὸς αὐτούς, ἐὰν δὲν ἔκαμνα ὅ,τι κανεῖς ἄλλος δὲν ἔκαμε, δὲν θὰ εἶχαν ἁμαρτίαν· ἀλλὰ τῶρα δὲν ἔχουσι πλέον

πρόφασιν, διότι καὶ εἶδαν καὶ ἤκουσαν καὶ ἐμίσησαν καὶ ἐμέ
καὶ τὸν πατέρα μου· διότι ὁ μισῶν ἐμέ, τὸν πατέρα μου μισεῖ.

Σὰς προεῖπα ταῦτα διὰ νὰ μὴ σκανδαλισθῇτε. Ὅχι μόνον
ἀποσυναγώγους θὰ σὰς κάμωσιν, ἀλλὰ θὰ ἐλθῃ καιρὸς ὅτε πᾶς
ὅστις σὰς φονεύει θὰ νομίζῃ ὅτι προσφέρει λατρείαν εἰς τὸν Θεόν.
Καὶ ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι, ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀλη-
θείας, τὸ ὅποιον ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα, ἐλθὼν μετ' ἐμέ,
θέλει ἐλέγξῃ τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ
περὶ κρίσεως· περὶ ἁμαρτίας μὲν, διότι δὲν πιστεύουσιν εἰς ἐμέ,
περὶ δικαιοσύνης δέ, διότι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ δὲν
μὲ βλέπετε πλέον, καὶ περὶ κρίσεως, διότι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου
τούτου ἐκρίθη ἤδη.

Ἐχω πολλὰ νὰ σὰς εἶπω, ἀλλὰ δὲν ἔχετε ἀκόμη ἀρκετὴν
δύναμιν νὰ τὰ ἀκούτετε. Ὅταν δὲ ἐλθῇ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς
ἀληθείας, θὰ σὰς ὁδηγήτῃ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ὅλίγον
ἀκόμη, καὶ δὲν θὰ μὲ ἴδετε, καὶ ὀλίγον πάλιν, καὶ θὰ μὲ ἴδετε.
Τὸν λόγον τοῦτον μὴ ἐννοήσαντες οἱ μαθηταί, ἡρώτων ἀλλή-
λους μὲ ἀπορίαν. Τοῦτο δὲ παρατηρήσας ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Τοῦτον
τὸν λόγον μου δὲν ἐννοεῖτε: Ὅλιγον ἀκόμη καὶ δὲν θὰ μὲ ἴδετε,
καὶ ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ μὲ ἴδετε; Σὰς βεβαιῶνω ὅτι θὰ κλαύ-
σετε καὶ θὰ θρηνήσετε σεις, ὁ δὲ κόσμος θὰ χαρῇ. Καὶ θὰ λυ-
πηθῇτε μὲν σεις, ἀλλ' ἡ λύπη σας θὰ ἀποβῇ εἰς χαράν. Ἡ γυνὴ
ὅταν γεννᾷ λυπεῖται ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς, ἀλλ' ἀφ' οὗ γεννήσῃ
δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τὴν λύπην, διὰ τὴν χαράν ὅτι ἐγεννήθη
ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ σεις τῶρα λυπεῖσθε, ἀλλὰ πάλιν
θὰ σὰς ἴδω, καὶ θὰ χαρῇ ἡ καρδιά σας, καὶ τὴν χαράν σας κα-
νεῖς πλέον δὲν σὰς ἀφαιρεῖ. Τότε δὲ ὅ,τι ζητήσετε ἀπὸ τὸν Πα-
τέρα, θέλετε τὸ λάβῃ, διότι ὁ Πατήρ μου σὰς ἀγαπᾷ, διότι μὲ
ἀγαπᾷτε, καὶ διότι ἐπιστεύσατε ὅτι ἐγὼ ἐξῆλθα ἀπὸ τὸν Θεόν.
Ἐξῆλθα ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ ἦλθα εἰς τὸν κόσμον. Πάλιν ἀ-
φίνω τὸν κόσμον καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν Πατέρα. Θὰ ἐλθῇ ὥρα καὶ
ἤδη ἐφθασεν, ὅτε θὰ σκορπισθῇτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ θὰ

μὲ ἀφήσετε μόνον. Καὶ δὲν εἶμαι μόνος, διότι εἶνε μὲ ἐμὲ ὁ Πατήρ· σὰς εἶπα δὲ ταῦτα διὰ νὰ εἰσθε ἥσυχον περὶ ἐμοῦ. Εἰς τὸν κόσμον θὰ ἔχετε θλίψιν· ἀλλὰ ἔχετε θάρρος, ἐγὼ ἐνίκησα τὸν κόσμον. (Ἰω. ιε'—ιζ'.)

§. 232.

*Αφ' οὗ ἐτελείωσεν ὁ Ἰησοῦς τὴν πρὸς τοὺς μαθητὰς ὁμιλίαν τῆς Διαθήκης ποῦ ὑπῆγε μὲ τοὺς μαθητὰς του καὶ τί ἔκαμεν·

*Αφ' οὗ ἐλάλησε ταῦτα πρὸς τοὺς μαθητὰς του ὁ Ἰησοῦς, ὤψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ προσηυχῆθη ὑπὲρ αὐτῶν, μετὰ δὲ τοῦτο ἐξῆλθε καὶ διαβάς τὸν ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ χεῖμαρρόν τῶν Κέδρων, ἦλθεν ὅπως συνήθως, εἰς τὸ ἀπέναντι ὅρος τῶν Ἑλαιῶν, εἰς μέρος ὅπου ἦτο κήπος· εἰς τοῦτον δὲ τὸν κήπον εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ του. Εἶπε δὲ εἰς αὐτοὺς, Μείνατε ἐδῶ καὶ ἀγρυπνεῖτε μὲ ἐμέ. Προχωρήσας δὲ ὀλίγον ἔπεσε πρηνὴς κατὰ γῆς καὶ προσηυχῆθη λέγων, Πάτερ, ἐάν εἶνε δυνατόν, ἅς παρέλθῃ τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπὸ ἐμέ. Ἀλλὰ πάλιν ἅς γείνη ὅχι ὅτι θέλω ἐγὼ, ἀλλ' ὅτι θέλεις σύ. Μετ' ὀλίγον ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὐρῶν αὐτοὺς κοιμωμένους λέγει πρὸς τὸν Πέτρον, Δὲν ἠδυνήθητε λοιπὸν μίαν μόνην ὥραν νὰ συναγρυπνήσετε μὲ ἐμέ; Ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, διὰ νὰ μὴ πέσετε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα εἶνε πρόθυμον, ἀλλὰ ἡ σὰρξ ἀσθενής. Ἀπομακρυνθεὶς δὲ πάλιν προσηυχῆθη λέγων, Πάτερ μου, ἐάν εἶνε δυνατόν ἅς ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὸ ποτήριον τοῦτο· ἀλλὰ πάλιν ἅς γείνη ὅχι ὅπως ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὅπως σύ. Ἐλθὼν δὲ πάλιν εὐρίσκει τοὺς μαθητὰς κοιμωμένους, διότι ἦσαν βεβαρυμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ των. Ἀφῆσας δὲ αὐτοὺς καὶ ἀπομακρυνθεὶς τρίτην φορὰν προσηυχῆθη πάλιν. Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς του καὶ λέγει, Κοιμᾶσθε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἰδοὺ ἐφθασεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. Σηκώνεσθε νὰ πηγαίνωμεν· ἰδοὺ, ἐφθασεν ἐκεῖνος ὅστις θὰ μὲ παραδώσῃ. (Ματθ. κς', Ἰω. ιη'.)

§. 233.

Πῶς συνέβη ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰούδα προδοσία καὶ ἡ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων σύλληψις καὶ ἀπαγωγή τοῦ Ἰησοῦ;

Ἐν ᾧ ἐλάλει ἀκόμη, ἦλθεν ὁ Ἰούδας ὁδηγῶν ἐν τάγμα στρατιωτικόν μετ' ἑνα χιλιάρχον, συνοδευόμενος καὶ μετ' οὓς ἀνθρώπους τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων, οἵτινες ἐκράτουν ἄλλοι μὲν φανούς καὶ λαμπάδας, ἄλλοι δὲ μαχαίρας καὶ ξύλα. Εἶχε δὲ δώση εἰς αὐτοὺς ὁ προδότης σύνθημα γνωριμίας τὸ *φίλημα*. Καθὼς λοιπὸν εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπὼν, Χαῖρε, διδάσκαλε, τὸν ἐφίλησε. Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτόν, Φίλε μου, τὸ ἔργον σου. Ἀμέσως δὲ προσελθόντες οἱ περὶ τὸν Ἰούδαν τὸν συνέλαβαν. Τότε ὁ Σίμων Πέτρος σύρας τὴν μάχαιραν ἀπέκοψε τὸ αὐτίον τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως Μάλχου. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην· ὅλοι ὅσοι σύρουσι μάχαιραν, μετ' μάχαιραν θὰ ἀποθάνωσιν· ἡ νομίζεις ὅτι δυνάμει νὰ παρακαλέσω τὸν πατέρα μου, καὶ νὰ εὐρεθῶσι πλησίον μου παρευθὺς ὑπὲρ τὰς δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; Ἀλλὰ τότε πῶς θὰ πληρωθῶσιν αἱ Γραφαί, ἀφ' οὗ οὕτω πρέπει νὰ γείνη; Ἀμα δὲ ἐγγίσας ἐθεράπευσε τὸ αὐτίον τοῦ δούλου· στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν ὄχλον εἶπε, Ληστής εἰμαι καὶ ἐξήλθετε μετ' μαχαίρας καὶ ξύλα νὰ με συλλαβετε; Καθ' ἡμέραν ἐκαθήμην πλησίον σας εἰς τὸ ἱερόν, καὶ δὲν με συνέλαβετε· ἀλλὰ τοῦτο ὅλον ἔγεινε διὰ νὰ πληρωθῶσιν αἱ Γραφαί. Τότε ὅλοι οἱ μαθηταὶ τὸν ἀφῆκαν καὶ ἀνεχώρησαν. (Ματθ. κς', Μάρκ. ιδ', Λουκ. κβ', Ἰω. ιη.)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΕΜΠΤΗ.

ΤΑ ΠΑΘΗ.

Ἀπὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Ἰησοῦ μέχρι τῆς
σφραγίσεως τοῦ τάφου του.

§. 234.

Ποῦ ἀπῆλθῃ τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ Ἰησοῦς, καὶ πῶς ὁ Πέτρος ἀπαρνηθεὶς
τρὶς τὸν Ἰησοῦν, ἐνθυμήθη τὴν περὶ τούτου πρόφρησιν αὐτοῦ καὶ μετανοήσας
ἐκλαυσε πικρῶς ;

Τότε οἱ περὶ τὸν χιλιάρχον στρατιῶται δέσαντες τὸν Ἰησοῦν
ἀπήγαγον εἰς τὸν Ἄνναν, ὅστις ἦτο πενθερός τοῦ Καϊάφα, ἀρ-
χιερέως τοῦ ἔτους ἐκείνου. Ἠκολούθει δὲ μακρόθεν ὁ Πέτρος καὶ
ὁ Ἰωάννης, καὶ οὗτος μὲν ὡς γνώριμος τοῦ ἀρχιερέως εἰσῆλθεν
εἰς τὴν αὐλὴν αὐτοῦ, ὁ δὲ Πέτρος ἔστεκεν ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν,
ὥς οὐ ὁ Ἰωάννης εἶπεν εἰς τὴν θυρωρὸν νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ εἰ-
σεέλθῃ. Ἡ θυρωρὸς ἰδοῦσα τὸν Πέτρον λέγει, Μήπως εἶσαι καὶ
σύ ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ ἀνθρώπου τούτου ; ἐκεῖνος δὲ ἀποκρί-
νεται, Ὁχι. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ψυχός, οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἐ-
καμαν ἀνθρακίαν, καὶ ἔστεκαν ἐκεῖ καὶ ἐπυρώνοντο, μὲ τούτους
δὲ ἔστεκε καὶ ἐπυρώνετο καὶ ὁ Πέτρος. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἄννας
ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν καὶ τῆς διδαχῆς του,
καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκριθὲ ταῦτα, Ἐγὼ παρρησία ἐλάλησα εἰς τὸν
κόσμον· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ εἰς τὸ ἱε-
ρόν, ὅπου οἱ Ἰουδαῖοι ἔρχονται ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, καὶ εἰς τὸ κρυ-
φὸν τίποτε δὲν ἐλάλησα. Τί λοιπὸν ἐρωτᾷς ἐμέ ; ἐρώτησε τοὺς
ἄλλοις μὲ ἤκουσαν, Ἰδοὺ, εἶπε, δείξας τὸ περὶ αὐτὸν πλήθος, οὗτοι
γνωρίζουσιν ὅσα εἶπα. Τότε εἰς ἓκ τῶν παρισταμένων ἐρράπισε
τὸν Ἰησοῦν λέγων, Τοιοῦτοτρόπως ἀποκρίνεσαι εἰς τὸν ἀρχιερέα ;
καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐὰν ἐλάλησα κακῶς, μαρτύρησε περὶ τοῦ
κακοῦ· ἐὰν δὲ καλῶς, τί μὲ κτυπᾷς ; Τότε ὁ Ἄννας ἀπέστειλεν
αὐτὸν δεμένον πρὸς τὸν Καϊάφαν.

Ὁ δὲ Πέτρος ἔσπευεν εἰς τὴν ἀνθρακίαν καὶ ἐπυραίνετο. Πάλιν δὲ ἠρωτήθη μήπως εἶνε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. Αὐτὸς δὲ ἠρνήθη πάλιν ἐνόρκως λέγων, Δὲν γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον. Μετ' ὀλίγον ἔρχονται ἄλλοι καὶ τὸν λέγουσιν, Ἀληθῶς καὶ σὺ εἶσαι ἀπὸ αὐτῶν, διότι ἡ προφορὰ σου μαρτυρεῖ ὅτι εἶσαι Γαλιλαῖος, Τότε ὁ Πέτρος ἤρχισε νὰ ἀρνήται πάλιν καὶ νὰ βεβαιώνη μὲ ἔρκους καὶ μὲ ἀναθέματα ὅτι δὲν γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον, καὶ παρευθὺς ἔκραξεν ὁ ἀλέκτωρ. Ὁ Πέτρος ἐνοθυμῆθη τότε τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις εἶχεν εἶπῃ, ὅτι πρὶν κράξῃ ὁ ἀλέκτωρ θὰ τὸν ἀπαρνηθῇ τρίς, καὶ ἐλθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς. (Ματθ. κς', Ἰω. ιη.)

§. 235.

Ἀφ' οὗ μετέπειτα τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Ἄννα εἰς τοῦ Καϊάφα, μὲ πολλὰν πρόφασιν τὸν κατεδίκασαν εἰς θάνατον;

Εἰς τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα ὅπου ἀπήχθη ὁ Ἰησοῦς, συνήχθησαν ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἐζήτησαν νὰ εὕρωσι ψευδῆ τινα μαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ διὰ νὰ τὸν θανατώσωσι. Καὶ ἦλθαν μὲν πολλοὶ ψευδομάρτυρες, ἀλλὰ εἰς μάτην. Ἐπὶ τέλους ἦλθον δύο ψευδομάρτυρες, οἱ ὁποῖοι εἶπαν ὅτι ἤκουσαν τὸν Ἰησοῦν λέγοντα ὅτι δύναται νὰ κρημνίσῃ τὸν ναόν, καὶ πάλιν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν νὰ τὸν ἀνοικοδομήσῃ. Τότε σηκωθείς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπε, Τίποτε δὲν ἀποκρίνεσαι εἰς ὅσα οὗτοι μαρτυροῦσιν ἐναντίον σου; Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς λέγει, Σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα νὰ μᾶς εἴπῃς ἰὰν εἶσαι σὺ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Σὺ τὸ εἶπες. Ἀλλὰ σὰς λέγω ὅτι μετ' ὀλίγον θέλετε ἰδῇ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον εἰς τὰ δεξιὰ τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπάνω εἰς τὰς νεφέλας τοῦ οὐρανοῦ. Τοὺς λόγους τούτους ἀκούσας ὁ ἀρχιερεὺς ἔσχισε τὰ φορέματά του λέγων, Ἐβλασφήμησε· τί χρεῖαν μαρτύρων ἔχομεν πλέον; Ἰδοὺ, τῶρα ἤκούσατε τὴν βλασφημίαν του· τί λοιπὸν λέγετε; Ἐκεῖνοι δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν, Εἶνε ἐνοχος θανάτου. Τότε ἐπτυσαν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ οἱ κρατοῦν-τές

τον τὸν ἐνέπαιζαν δέροντες. Ἀφ' οὗ δὲ τοῦ ἔδεσαν τοὺς ὀφθαλμούς, τὸν ἐρράπιζαν εἰς τὸ πρόσωπον, ἢ τὸν ἐκτύπουν μὲ τὸν γροῦθον καὶ τὸν ἡρώτων λέγοντες, Προφήτευσέ μας Χριστέ, ποῖος σὲ ἐκτύπησε. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ἔλεγαν ὑβρίζοντές τον. (Ματ. κς'. Μάρκ. ιδ'. Λουκ. κβ'.)

§. 236.

Ἀφ' οὗ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ἀπήχθη πρὸς τὸν Πόντιον Πιλάτον εἰς τὸ πραιτώριον, διὰ νὰ ἐπικυρώτῃ τὴν θανατικὴν καταδίκην, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἀπηγχονίσθη μετανοήσας ὁ Ἰούδας τί ἀπεφάνθη ὁ Πιλάτος ἐξετάσας τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἰς ποῖον τὸν παρέπεμψε;

Τὸ πρῶτ' ἐσυγκροτήθη συμβούλιον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισε τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ θανατικὴ αὕτη καταδίκη, ἔπρεπε νὰ ἐπικυρωθῇ ἀπὸ τὸν Ῥωμαῖον ἡγεμόνα τῆς Ἰουδαίας, ὅστις ἦτο τότε ὁ Πόντιος Πιλάτος. Φέρουσι λοιπὸν δέσμιον τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον πρὸς τὸν Πιλάτον.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Ἰούδας, ἰδὼν ὅτι ὁ Ἰησοῦς κατεδικάσθη, μετενόησε καὶ ἐπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς πρεσβυτέρους λέγων, Ἡμαρτον παραδοὺς ἄνθρωπον ἁθῶν. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπαν, Τί μᾶς μέλει ἡμᾶς; τοῦτο εἶνε ἰδική σου φροντίς. Ἐκεῖνος δὲ ρίψας τὰ τριάκοντα ἀργύρια εἰς τὸν ναόν, ἀνεχώρησε καὶ ἀπηγχονίσθη. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς δὲν ἔρριψαν τὰ χρήματα ταῦτα εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ ναοῦ, διότι ἦσαν ἡ τιμὴ αἵματος, ἀλλὰ ἡγόρευσαν μὲ αὐτὰ τὸ γήπεδον τοῦ κεραμέως διὰ νὰ θάπτωνται ἐκεῖ οἱ ξένοι, διὰ τοῦτο καὶ τὸ γήπεδον ἐκεῖνο ὠγομάσθη ἔπειτα ἀγρὸς αἵματος.

Ἀφ' οὗ ἔφεραν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι δὲν ἠθέλησαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτό, διὰ νὰ μὴ μιανθῶσι, καὶ τότε δὲν ἠδύναντο νὰ φάγωσι τὸ πᾶσχα ἀλλ' ἐμείναν ἐξω, καὶ διὰ τοῦτο ἐγείνεν ἀνάγκη νὰ ἐξέλθῃ ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτούς. Τότε ὁ Πιλάτος τοὺς ἡρώτησε ποῖαν κατηγορίαν ἔχουσιν ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν, ὅτι ἐὰν

δὲν ἦτο ἄνθρωπος κακοποιός, δὲν ἤθελαν τὸν φέρεи ἐκεῖ. Τότε λοιπὸν, εἶπεν ὁ Πιλάτος, ἐπάρετέ τον καὶ κρίνατέ τον κατὰ τὸν νόμον σας σεις. Ἡμεῖς ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι, δὲν ἔχομεν τὴν ἀδειαν νὰ θανατώσωμεν κανένα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὅπως δῆποτε ἔπρεπε νὰ φέρωσιν ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου κατηγορίαν τινά, εἶπαν τὴν ψευδῆ κατηγορίαν ὅτι ὁ Ἰησοῦς διέστρεφε τὸ πρόνημα τοῦ ἔθνους, παρακινῶν τὸν λαὸν νὰ μὴ πληρώνη τὸν φόρον εἰς τὸν Καίσαρα, καὶ ὠνόμαζεν ἑαυτὸν Χριστόν, ταυτέστι βασιλέα. Τότε ὁ Πιλάτος, ἀφ' οὗ ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν ἐνώπιον τῶν Ἰουδαίων λέγων, Δὲν ἀκούεις πόσας κατηγορίας λέγουν ἐναντίον σου; καὶ ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀπεκρίθη τίποτε, ἠπόρει μεγάλως, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ κράξας ἐκεῖ τὸν Ἰησοῦν, τὸν ἠρώτησεν ἂν εἶνε τῶντι ὁ Χριστός, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη λέγων, Ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου λέγεις τοῦτο, ἢ ἄλλοι σοῦ τὸ εἶπαν; Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε, Μήπως ἐγὼ εἶμαι Ἰουδαῖος; τὸ ἔθνος σου καὶ οἱ ἀρχιερεῖς σὲ παρέδωκαν εἰς ἐμέ· εἶπέ μοι, τί ἔκαμες; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἡ βασιλεία μου δὲν εἶνε ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον· ἐὰν ἡ βασιλεία μου ἦτο ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, οἱ ὑπηρεταὶ μου θὰ ἡγωνίζοντο ὥστε νὰ μὴ παραδοθῶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Εἶπεν ὁ Πιλάτος, λοιπὸν εἶσαι βασιλεὺς σὺ; Σὺ λέγεις ὅτι εἶμαι βασιλεὺς, ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς. Ἐγὼ διὰ τοῦτο ἐγεννήθην καὶ διὰ τοῦτο ἦλθα εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ μαρτυρήσω ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. Λέγει ὁ Πιλάτος, Τί εἶνε ἡ ἀλήθεια; Τότε ἐξελθὼν ὁ Πιλάτος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους λέγει, Ἐγὼ δὲν εὕρισκω κανέν πτασμα εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. Ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἐπέμεναν φωνάζοντες ὅτι κινεῖ εἰς ἐπανάστασιν τὸν λαὸν ἀρχίσας ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν καὶ φθάσας ἕως εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τότε ὁ Πιλάτος ἀκούσας τὸ ὄνομα τῆς Γαλιλαίας ἠρώτησε μήπως εἶνε Γαλιλαῖος, καὶ ἀκούσας ὅτι ἦτο τῶ ὄντι Γαλιλαῖος, εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ Ἡρώδου, ὅστις ἦτο τετράρχης τῆς Γαλιλαίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Ἡρώδης τὰς ἡμέρας ἐκείνας

εὑρίσκειτο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, παρέπεμψε τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν Ἡρώδη, διὰ νὰ τὸν δικάσῃ ἐκεῖνος. (Ματθ. κζ', Λουκ. κγ', Ἰω. ιη.)

§. 237.

Ἀφ' οὗ ἀνακριθεὶς καὶ ἀπὸ τὸν Ἡρώδη ὁ Ἰησοῦς, ἐστάλη ὀπίσω πρὸς τὸν Πιλάτον, καὶ οὗτος ἐπρότεινε νὰ τὸν σώσῃ χάριν τῆς ἑορτῆς κατὰ τὴν συνήθειαν. τί ἀπήντησαν οἱ Ἰουδαῖοι;

Ὁ Ἡρώδης ἐχάρη πολὺ ὅτι εἶδε τὸν Ἰησοῦν διότι ἀκούσας πολλὰ περὶ αὐτοῦ, ἐπεθύμει πρὸ πολλοῦ νὰ τὸν γνωρίσῃ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἴδῃ καὶ τὸ θαῦμα. Τὸν ἔκαμε λοιπὸν πολλὰς ἐρωτήσεις, ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀπεκρίνετο τίποτε. Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐν τούτοις ἔλεγαν πολλὰς καὶ σφοδράς κατηγορίας. Ὅθεν ὁ Ἡρώδης περιφρονήσας αὐτὸν καὶ ἐμπαίξας τὸν ἐνέδυσσε λαμπρὸν φόρεμα καὶ τὸν ἔστειλεν ὀπίσω πρὸς τὸν Πιλάτον. Ἐκτεσε δὲ ὁ Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος, ὄντες ἕως τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐχθροί, ἐγείναν φίλοι.

Ὁ δὲ Πιλάτος συνεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν καὶ τοὺς εἶπε, Μοῦ ἐφέρατε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς δημεγέρτην· ἀλλ' οὔτε ἐγὼ ἐξετάσας αὐτὸν ἐμπροσθέν σας εὑρηκα νὰ ἐνέχεται εἰς τίποτε ἀπὸ ὅσα τὸν κατηγορεῖτε, οὔτε ὁ Ἡρώδης, οὐδὲ ἔπραξε τίποτε, τὸ ὁποῖον νὰ εἶνε ἄξιον θανάτου. Ὡστε ἀφοῦ τὸν τιμωρήσω θὰ τὸν ἀπολύσω. Συγχρόνως δὲ ἐπειδὴ ἦτο συνήθεια τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ὁ ἡγεμὼν νὰ ἀπολύῃ ἓνα ἀπὸ τοὺς καταδίκους κατ' αἵτησιν καὶ ἐκλογὴν τῶν Ἰουδαίων, ὁ Πιλάτος τοὺς ἠρώτησεν ἂν θέλωσι χάριν τῆς ἑορτῆς νὰ ἀπολύσῃ τὸν Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν. Ἀλλ' οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπεισαν τὸν λαὸν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Βαραββᾶ, ἐπιστήμου ληστοῦ. Τὸν Βαραββᾶ θέλετε ν' ἀπολύσω, ἠρώτησε πάλιν ὁ Πιλάτος, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Τὸν Βαραββᾶν! ἐκραύγασαν οἱ Ἰουδαῖοι. Τί δὲ νὰ κάμω, ἠρώτησεν ἐκεῖνος, Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Ἀποκρίνονται πάντες νὰ σταυρωθῇ. Ἀλλὰ τί κακὸν ἔκαμεν; ἠρώτησε πάλιν ὁ ἡγεμὼν. Ἐκεῖνοι ὁμῶς ἐκραύγαζαν ἀκόμη περισσότερον. Νὰ σταυρωθῇ. (Ματθ. κζ', Μάρκ. ιε. Λουκ. κγ', Ἰω. ιη.)

§. 238.

*Αφ' οὗ καὶ πάλιν ὁ Πιλάτος ἐπέμενεν εἰς τὴν ἀθωότητα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐ-
προσπάθει νὰ κατευνάσῃ τὴν ὀργὴν των διὰ νὰ τὸν ἀπολύσῃσι, πῶς ἐπὶ τέ-
λους πειθαναγκάζεται νὰ ἀπολύσῃ μὲν τὸν Βαραββᾶν, νὰ παραδώσῃ δὲ εἰς τὴν
σταύρωσιν τὸν Ἰησοῦν;

Τότε ὁ Πιλάτος ἔλαβε τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν ἐμαστιγώσεν, οἱ
δὲ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἀπὸ ἀκάνθας, τὴν ἐβαλαν
εἰς τὴν κεφαλὴν του πρὸς ἐμπαιγμὸν ὡς διάδημα βασιλικόν,
καὶ τὸν ἐνέδυταν φόρεμα κόκκινον ὡς πορφύραν, καὶ τὸν ἐδώκαν
εἰς τὴν δεξιάν χεῖρα κάλαμον ὡς σκῆπτρον, καὶ γονυπετοῦντες
ἐμπροσθέν του ἔλεγον, Χαῖρε, ὦ βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων! συγ-
χρόνως δὲ καὶ τὸν ἐβράβιζαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξῆλθε πάλιν ὁ
Πιλάτος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ ἐπαρουσίασεν εἰς αὐτοὺς τὸν
Ἰησοῦν μὲ τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸν κάλαμον καὶ τὴν
χλαμύδα, λέγων, Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος! Ἐλπίζων δὲ ὅτι ἡ μαστί-
γωσις καὶ ὁ ἐμπαιγμὸς οὗτος εἶχαν καταπραῦνη τὴν κατ' αὐτοῦ
ὀργὴν τῶν Ἰουδαίων λέγει, Ἰδοὺ σᾶς τὸν ἔφερα διὰ νὰ γνωρίσετε
ὅτι ἐγὼ κανὲν πταῖσμα δὲν εὕρισκω εἰς αὐτόν. Ἄλλ' οἱ ἀρχιε-
ρεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύ-
ρωσον! Λάβετέ τον σείς καὶ σταυρώσατε, ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος·
διότι ἐγὼ δὲν τὸν εὕρισκω ἐνοχόν. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι,
Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον μας εἶνε ἐνοχος θα-
νάτου, διότι ἔκαμε τὸν ἑαυτὸν τοῦ υἱὸν Θεοῦ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Πιλάτος εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον
καὶ ἐρωτᾷ τὸν Ἰησοῦν, Πόθεν εἶσαι σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς δὲν ἀπε-
κρίθη τίποτε. Λέγει ὁ Πιλάτος, Εἰς ἐμὲ δὲν ἀποκρίνεται; δὲν
γνωρίζεις ὅτι ἔχω ἐξουσίαν νὰ σὲ σταυρώσω καὶ ἐξουσίαν νὰ σὲ
ἀπολύσω; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Δὲν θὰ εἶχες καμμίαν ἐξουσίαν
ἐναντίον μου, εἰάν δὲν σοῦ ἦτο δεδομένον ἄνωθεν, διὰ τοῦτο ἐκεί-
νος ὅστις μὲ παρέδωκεν εἰς σὲ ἔχει μεγαλιτέραν ἀπὸ σὲ ἀμαρ-
τίαν. Ἐν τούτοις ὁ Πιλάτος ἠθέλησε πάλιν νὰ τὸν ἀπολύσῃ·
ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι θελοντες νὰ ἀναγκάσωσι τὸν ἡγεμόνα μὲ τὸν
φόρον τῆς ἐνοχοποιήσεώς του ἀπέναντι τοῦ αὐτοκράτορός του,

ἐκραύγασαν, Ἐὰν ἀπολύτης τοῦτον, δὲν εἶσαι φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὅστις κάμνει ἑαυτὸν βασιλέα εἶνε ἐναντίος τοῦ Καίσαρος. Τότε ὁ Πιλάτος ἔφερεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, ἐβραϊστὶ δὲ Γαββαθα. Ἦτο δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἑκτη περίπου, ἦτοι μεσημβρία, καὶ λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σας· Ἐκεῖνοι δὲ ἐκράυγασαν, Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα σας νὰ σταυρώσω; Ἀλλ' οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεκρίθησαν, Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν βασιλέα ἄλλον παρὰ τὸν Καίσαρα. Τότε ὁ Πιλάτος βλέπων ὅτι αἱ προσπάθειαι τοῦ νὰ σώσῃ τὸν Ἰησοῦν ἀποβαίνουσιν εἰς μάτην καὶ ὅτι μόνον θόρυβος περισσότερος γίνεται, ἔλαβεν ὕδωρ καὶ ἐνίφθη τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ λαοῦ λέγων, Ἐγὼ εἰμαι ἀθῶος ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· σεῖς ἔχετε τὴν εὐθύνην. Ὅλος δὲ ὁ λαὸς ἀπεκρίθη λέγων, Τὸ αἷμά του ἂς πέσῃ ἐπάνω εἰς ἡμᾶς καὶ ἐπάνω εἰς τὰ τέκνα ἡμῶν. Ὁ Πιλάτος λοιπὸν τὸν μὲν Βαραββᾶν ἀπέλυτε, παρέδωκε δὲ εἰς αὐτοὺς τὸν Ἰησοῦν διὰ νὰ σταυρωθῇ. (Ματθ. κζ', Μαρκ. ιε', Λουκ. κγ', Ἰω. ιθ'.)

§. 239.

Πῶς ἀπήχθη εἰς τὸν Γολγοθᾶ καὶ σταυρώθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ πῶς ἐμοιράσθησαν οἱ στρατιῶται τὰ φορέματά του;

Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμῶνος ἐξέδυσαν τὴν πορφύραν καὶ τὸν ἐνέδυσαν τὰ φορέματά του, καὶ ἐπιφορτίσαντες εἰς αὐτὸν τὸν σταυρόν, ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ἦτοι Κρανίου τόπον. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἀπαντήσαντες Σίμωνά τινα Κυριναῖον, τὸν ἡγγάρευσαν νὰ σηκώσῃ αὐτὸς τὸν σταυρόν κατόπιν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ πολὺ πλῆθος λαοῦ καὶ γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκτύπουν τὸ στήθος των καὶ τὸν ἐθρήνουν. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτάς, Θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε δι' ἐμὲ ἀλλὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν σας καὶ διὰ τὰ τέκνα σας, διότι θὰ ἔλθωσιν ἡμέραι ὁπότε θὰ εἰπωσιν, Μακάριαι αἱ στεῖραι αἱ κοιλίαι ὅσαι δὲν ἐγέννηταν, καὶ οἱ μαστοὶ ὅσοι δὲν ἐθάλλασαν, καὶ ὁπότε θὰ εἰπωσιν εἰς τὰ ὄρη, Πάσχετε ἐ-

πάνω μας, καὶ εἰς τὰ βουνά, Σκεπάσατέ μας· διότι ἐὰν τὸ χλωρὸν ξύλον πάσχη ταῦτα, τί θὰ πάθῃ τὸ ξηρόν; Ἀφ' οὗ ἐφθασαν εἰς τὸν Γολγοθᾶ οἱ στρατιῶται ἐπρόσφεραν εἰς τὸν Ἰησοῦν οἶνον ἐσμυρνισμένον, ἐκεῖνος δὲ ἀπογευθεὶς ὀλίγον δὲν ἠθέλησε νὰ πίνῃ. Ἐσταύρωσαν δὲ αὐτὸν μεταξὺ δύο κακούργων, καὶ ἐτέθη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τρεῖς γλώσσας, ἑλληνιστί, λατινιστί, καὶ ἑβραϊστί, ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ, « Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ». Τὸν δὲ τίτλον τοῦτον γραφέντα ὑπὸ τοῦ Πιλάτου ἀνέγνωσαν πολλοὶ Ἰουδαῖοι, διότι ὁ Γολγοθᾶς ἦτο ἐγγὺς τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο ἐλθόντες εἶπαν εἰς τὸν Πιλάτον νὰ γράψῃ ὅχι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἦτο βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Ὁ Πιλάτος ὅμως ἀπεκρίθη, Ὅ,τι ἔγραψα ἔγραψα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σταυρωνόμενος ἔλεγε, Πάτερ, συγχώρησέ τους, διότι δὲν γνωρίζουσι τί κάμνουσι.

Μετὰ τὴν σταύρωσιν, οἱ στρατιῶται ἔλαβαν τὰ φορέματα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὰ ἐμοιράσθησαν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ χιτῶν τοῦ ἦτο ἄρραφος, δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν σχίσωσιν, ἀλλὰ ἐρρίψαν λαχρόν, τίς νὰ τὸν λάβῃ. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα. Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλήρον. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ στρατιῶται καθίσαντες ἐκεῖ τὸν ἐφύλατταν. (Ματθ. κζ'. Μαρκ. εζ'. Λουκ. κγ'. Ἰω. ιθ'.)

§. 240.

Τί συνέβη καὶ ἐρρίθη μετὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Ἰησοῦ μέχρις οὗ ἐξέπνευσε; Συνέρρευεν ὁ λαὸς ἐκεῖ, καὶ πολλοὶ διαβαίνοντες ἐκεῖθεν τὸν ὕβριζαν καὶ κοινοῦντες τὰς κεφαλὰς των ἔλεγαν, Σὺ, ὅστις ἐκρήμνιζες τὸν ναὸν καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας τὸν ἀνοικοδόμεις, σώσε τώρα τὸν ἑαυτόν σου. Ἐὰν εἶσαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατὰβα ἀπὸ τὸν σταυρόν. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔλεγαν πρὸς ἀλλήλους ἐμπαικτικῶς, Ἄλλους ἔσωσε καὶ τὸν ἑαυτόν του τώρα δὲν δύναται νὰ σώσῃ. Ἐὰν εἶνε βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, ἅς καταβῇ ἀπὸ τὸν σταυρόν, καὶ ἡμεῖς τὸν

πιστεύομεν. Ἄς τὸν σῶσῃ ὁ Θεός, ἀποῦ εἶπεν ὅτι εἶνε υἱὸς Θεοῦ.

Τοὺς αὐτοὺς ὀνειδισμοὺς ἔλεγε κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ εἰς ἐκ τῶν δύο συσταυρωθέντων ληστών. Ἐὰν εἰσαι, ἔλεγε, σὺ ὁ Χριστός, σῶσε τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ἡμᾶς. Ὁ ἄλλος ὅμως τὸν ἐπέπληξε λέγων, Δὲν φοβεῖσαι τὸν Θεόν; Καὶ ἡμεῖς μὲν πάτχομεν ἄξια ὧσων ἐπράξαμεν, ἀλλ' οὗτος κανὲν ἄτοπον δὲν ἐπράξε. Καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν Ἰησοῦν, Ἐνθυμήσου με, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς εἰς τὴν βασιλείαν σου. Ὁ δὲ Ἰησοὺς τοῦ ἀπεκρίθη. Πίστευσέ με, ὅτι σήμερον θὰ εἰσαι ἑμοῦ μὲ ἐμὲ εἰς τὸν παράδεισον.

Ἦσαντο δὲ μακρόθεν ὅλοι οἱ γνώριμοί του, θεωροῦντες καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες, ὅσοι εἶχαν ἀκολουθήσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὸν ὑπηρέτουν, οἷον Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. Ὁ δὲ Ἰησοὺς ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν ἡγαπημένον του μαθητὴν Ἰωάννην, λέγει πρὸς αὐτήν, Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου· ἔπειτα λέγει πρὸς τὸν μαθητὴν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Ὅθεν καὶ ὁ Ἰωάννης παρέλαθεν ἔκτοτε τὴν μητέρα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐν τούτοις ἀπὸ τὴν ἕκτην ὥραν ἕως τὴν ἑννάτην, ἦτοι ἀπὸ τὴν μεσημβρίαν ἕως τὴν τρίτην μετὰ μεσημβρίαν ἔγεινε σκότος εἰς ὅλην τὴν γῆν. Τὴν δὲ τρίτην ὥραν ὁ Ἰησοὺς ἔκραξε μεγαλοφώνως, Θεέ μου, Θεέ μου, διατί μὲ ἐγκατέλιπες; Μετέπειτα εἶπε, Διψῶ, καὶ ἐπειδὴ ἔκειτο ἐκεῖ ἀγγεῖον πλήρες ὕδους, οἱ στρατιῶται ἐγέμισαν ἀπὸ αὐτὸ σπόγγον, τὸ ὁποῖον θέσαντες εἰς τὸ ἄκρον καλάμου ἐπλησίασαν εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος τὸ ἐρρόφησε, καὶ εἶπε, Τετέλεσται. Κράζας δὲ μεγαλοφώνως, Πάτερ μου εἰς χεῖράς σου παραδίδω τὸ πνεῦμά μου, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, ἐξέπνευσε (Ματθ. κζ'. Μάρκ. ιε'. Λουκ. κγ'. Ἰω. ιθ').

§. 191.

Τί συνέβη μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμου ἀποκαθηλώσεως καὶ ταφῆς τοῦ Ἰησοῦ;

Εὐθὺς καθὼς ὁ Ἰησοὺς ἐξέπνευσε, τὸ παραπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω, ἔγεινε σεισμός, οἱ βράχοι ἐσχίσθησαν καὶ ἠγρύχθησαν οἱ τάφοι, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἐξῆλθαν πολλὰ

σώματα ἁγίων, οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐφανερώθησαν εἰς πολλούς. Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος μὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἰδὼν τὰ γενόμενα ἐφοβήθη μέγας καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦτο οὗτος.

Ἐν τούτοις οἱ Ἰουδαῖοι μὴ θέλοντες νὰ μείνωσι τὰ σώματα τῶν σταυρωθέντων εἰς τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ἐπαύριον, ὅτε ἦτο ἡ μεγάλη καὶ ἐπίσημος δι' αὐτοὺς ἡμέρα τοῦ σαββάτου, παρέκλεισαν τὸν Πιλάτον νὰ συντριβῶσι τὰ σκέλη τῶν σταυρωθέντων, καὶ νὰ σηκωθῶσι τὰ σώματά των ἀπὸ τὸν σταυρὸν. Καὶ τῷ ὄντι ἦλθον οἱ στρατιῶται καὶ ἐσύντριψαν τὰ σκέλη τῶν δύο ληστῶν, ἐλθόντες δὲ καὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἰδόντες ὅτι εἶχεν ἤδη ἀποθάνῃ τὸν ἀφῆκαν, μόνον δὲ εἰς ἀπὸ τοὺς στρατιώτας ἐκέντησε μὲ τὴν λόγχην τὴν πλευράν του καὶ παρευθὺς ἔρρευσεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαίαν, πόλιν τῆς Ἰουδαίας, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, μαθητῆς δὲ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' εἰς τὸ κρυφόν, διότι ἐφοβεῖτο τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λαβὼν τὴν ἄδειαν, ἐσῆκωσεν ἀπὸ τὸν σταυρὸν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁμοῦ δὲ μὲ τὸν Νικόδημον, ἄλλον μαθητὴν τοῦ Ἰησοῦ, τυλίξαντες εἰς καθαρὸν σινδόνα καὶ ἀλείψαντες τὸ σῶμα μὲ σμύρναν καὶ ἄλōην, τὸ ἔθαψαν εἰς μνημεῖον λίθινον λαξευτόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀκόμη δὲν εἶχε ταφῇ ἄλλος, καὶ ἔφραξαν τὴν θύραν τοῦ μνημείου μὲ λίθον. Ἦτο δὲ τὸ μνημεῖον τοῦτο ἐντὸς κήπου, ὅστις εὕρισκετο πλησίον τοῦ τόπου, ὅπου ἔγεινεν ἡ σταύρωσις. (Ματθ. κζ'. Μαρκ. ιε'. Λουκ. κγ'. Ἰω. ιθ'.)

§. 242.

Τί εἰπόντες πρὸς τὸν Πιλάτον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ σφραγίσωσι τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ;

Τὴν ἐπιούσαν, ἥτοι τὸ σάββατον, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ εἶπαν, Κύριε, ἐνθυμήθημεν ὅτι ὁ πλάνος ἐκεῖνος εἶπε ζῶν ἀκόμη, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐμελλε νὰ ἀναστηθῇ. Διέταξε λοιπὸν νὰ φρουρηθῇ ἀσφαλῶς ὁ τάφος ἕως τὴν τρίτην ἡμέραν, διὰ νὰ μὴ ἔλθωσιν οἱ μαθηταί

του καὶ κλέφαντες τὴν νύκτα τὸ σῶμά του εἰπωσιν ἔπειτα εἰς τὸν λαόν, ὅτι ἀνεστήθη ἀπὸ τοὺς νεκρούς, καὶ τότε ἡ ἐσχάτη πλάνη θὰ εἶνε χειρότερα ἀπὸ τὴν πρώτην. Ὁ δὲ Πιλάτος τοὺς εἶπεν, Ἐχετε φρουράν, ὑπάγετε καὶ εἰπετε νὰ φρουρηθῇ ὁ τάφος καθὼς γνωρίζετε. Ἐκεῖνοι δὲ ὑπῆγαν ἐκεῖ, καὶ ἀφοῦ ἐσφράγισαν τὸν λίθον ἐβάλαν τὴν φρουράν νὰ φυλάττῃ τὸν τάφον πρὸς ἀσφάλειαν. (Ματθ. κζ'.)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΚΤΗ.

Ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως μέχρι τῆς ἀναλήψεως τοῦ Ἰησοῦ.

§. 243.

Πότε καὶ πῶς συνέβη ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ, καὶ πῶς εἶδεν αὐτὸν πρώτη πλησίον τοῦ τάφου ἡ Μαρία, μία ἀπὸ τὰς γυναῖκας, ὅσαι ἔφεραν εἰς τὸν τάφον μύρα καὶ ἀρώματα διὰ τὸν Ἰησοῦν;

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ αἱ γυναῖκες, ὅσαι εἶχαν παρακολουθήσῃ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν Νικοδήμον, ἀφ' οὗ εἶδαν τὸ μέρος ὅπου ἐτάφη ὁ Ἰησοῦς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν των, καὶ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα δι' αὐτόν. Καὶ τὸ μὲν σάββατον δὲν ἔπραξαν τίποτε κατὰ τὸν νόμον, τὴν δὲ ἐπαύριον τοῦ σαββάτου πολὺ πρωΐ, ἐκίνησαν πρὸς τὸν τάφον φέρουσαι τὰ μύρα καὶ ἀρώματα, καὶ καθ' ὁδὸν διελογίζοντο τίς θὰ ἀποκυλίσῃ τὸν λίθον ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ μνημείου, διότι ἦτο πολὺ μέγας καὶ δυσκίνητος. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ γίνεται σεισμός, καὶ ἄγγελος Κυρίου καταβάς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἤλθε καὶ ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ μνημείου· ἦτο δὲ τὸ πρόσωπόν του ὡς ἀστραπή καὶ ἡ ἐνδυμασία του λευκὴ ὡς χιών. Οἱ δὲ φυλάττοντες τὸν τάφον φρουροὶ ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβου μέγαν καὶ ἔμειναν ὡς νεκροί.

Ἐν τούτοις αἱ γυναῖκες ἔφθασαν πλησίον τοῦ μνημείου, καὶ αἰφνης βλέπουσιν ὅτι ὁ λίθος εἶχεν ἀποκυλισθῇ ἀπὸ τὴν εἰσοδὸν

του. Παρευθὺς ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία τρέχει πρὸς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ λέγει, Ἐσῆκωσαν ἀπὸ τὸν τάφον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν γνωρίζομεν ποῦ τὸ ἔβαλαν. Ἐν ᾧ δὲ αἱ γυναῖκες εὐρίσκοντο εἰς μεγάλην ἀπορίαν περὶ τοῦ πράγματος, ἐνεφανίσθησαν ἑμπρὸς των δύο ἄγγελοι με ἐνδυμασίαν ἑξαπαστράπτουσαν, καὶ ἐν ᾧ αὐταὶ κυριευθεῖσαι ἀπὸ φόβον καὶ ἐκπλήξιν ἐκκλιναν τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν γῆν, λέγουσι πρὸς αὐτάς, Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; δὲν εἶνε ἔδῳ, ἀλλ' ἡγέρθη, καθὼς σὰς προεῖπε, ὅταν ἀκόμῃ ἦτο εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Ἐφθασαν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ οἱ δύο μαθηταί, ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης. Καὶ οὗτος μὲν προδραμὼν δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, ὁ δὲ Πέτρος φθάσας κατόπιν του εἰσῆλθε, καὶ βλέπει τὰ σινδόνια κεῖμενα ἐκεῖ μόνα, καὶ τὸν κεφαλόδεσμον ὄχι ὁμοῦ μετὰ τὰ σινδόνια, ἀλλὰ τυλιγμένον εἰς ἓν μέρος χωριστά. Τότε εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν, ἀμρότεροι δὲ ὑπέστρεψαν οἰκαδε.

Ἡ δὲ Μαρία ἔστεκεν ἔξω καὶ ἔκλαιε. Κύψασα δὲ νὰ ἴδῃ ὄλιγον μέσα εἰς τὸ μνημεῖον βλέπει τοὺς δύο ἀγγέλους, οἱ ὅποιοι λέγουσι πρὸς αὐτήν, Γύναι, τί κλαῖεις; Κλαίω, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, διότι ἐπῆραν τὸν Κύριόν μου, καὶ δὲν γνωρίζω ποῦ τὸν ἔβαλαν. Ταῦτα δὲ εἰπούσα ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ βλέπει ἑστάμενον τὸν Ἰησοῦν, ὅστις τὴν ἐρωτᾷ λέγων, Γύναι, τί κλαῖεις; Ποῖον ζητεῖς; Ἐκείνη δὲ μὴ γνωρίσασα αὐτὸν καὶ νομίσασα ὅτι εἶνε ὁ κηπουρός, λέγει, Κύριε, ἂν τὸν ἐσῆκωσες σύ, εἰπέ με, ποῦ τὸν ἔβαλες, διὰ νὰ τὸν ἐπάρω. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰησοῦς δὲν ἔδωκεν ἀπάντησιν ὅποιαν ἐπερίμενον, ἐστράφη πάλιν ἐκείνη πρὸς τὸ μνημεῖον ἀπορούσα καὶ διαλογιζομένη τί νὰ ἔγεινε τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου τῆς, Τότε ὁ Ἰησοῦς, σχηματίσας καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸν τόνον τῆς φωνῆς ὅπως ἔπρεπε, λέγει, Μαρία! Ἐκείνη δὲ στραφεῖσα καὶ ἀναγνωρίσασα αὐτοῦ τὸν Ἰησοῦν, Διδάσκαλε, ἐφώνησε πλήρης χαρᾶς καὶ ἐκπλήξεως, καὶ ὤρμησε νὰ πέσῃ κατὰ τὸ σῦνθηθες εἰς τοὺς πόδας του. Ἐκεῖνος ὁμοῦς τὴν ἐμπό-

δισε λέγων, Μὴ μὲ ἐγγίῃς διότι δὲν ἀνέβην ἀκόμη πρὸς τὸν πατέρα μου. Πήγαινε δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ εἰς αὐτοὺς ὅτι ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα σας, καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν σας. Ἦλθε λοιπὸν ἡ Μαγδαλινὴ Μαρία πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ ἀνήγγειλεν εἰς αὐτοὺς ὅτι εἶδε τὸν Κύριον, καὶ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους τὴν εἶπε. (Ματθ. κή. Μάρκ. ις. Λουκ. κγ'—κδ', Ἰω. κ'.)

§. 244.

Πῶς ἔπεισαν οἱ ἄρχιερεῖς τοὺς στρατιώτας, ὅτι ἐφύλατταν τὸν τάφον, ἵνα ψευθῶσι περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ ;

Ἐν τούτοις στρατιῶται τινες τῆς φρουρᾶς, ἡ ὁποία ἐφύλαττε τὸν τάφον, ἦλθαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς πάντα τὰ γενόμενα. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς συγκαλέσαντες τοὺς πρεσβυτέρους εἰς συμβούλιον, ἔδωκαν χρήματα εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς παρήγγειλαν ἵνα διακηρύξωσιν, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἦλθαν τὴν νύκτα καὶ τὸν ἐκλείψαν, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ φρουροὶ ἐκοιμῶντο. Τοὺς ὑπεσχέθησαν δὲ καὶ ὅτι, ἂν τυχὸν τι μάθῃ ὁ ἡγεμὼν Πιλάτος, αὐτοὶ θὰ τὸν καταπραΰνωσιν, ὥστε αὐτοὶ ποσῶς ἵνα μὴ ἐνοχληθῶσι. Καὶ τῷ ὄντι οἱ στρατιῶται λαβόντες τὰ χρήματα ἔπραξαν καθὼς ἐδιδάχθησαν, καὶ ἀπὸ τότε ὁ λόγος οὗτος διεφημίσθη εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ πιστεύεται ἕως σήμερον. (Ματθ. κή.)

§. 245.

Πῶς ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς δύο μαθητάς μὲ τοὺς ὁποίους συνοδοιπόρησεν εἰς Ἑμμαούς ;

Αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν δύο ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ ὑπήγαιναν εἰς Ἑμμαούς, κώμην ἀπέχουσαν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐξήκοντα περίπου στάδια, καὶ συνωμίλουν καθ' ἑδὸν περὶ τῶν γεγονότων τούτων. Ἐν τῷ μεταξὺ τοὺς ἐπλησίασεν ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ δὲν ἀνεγνώρισαν, καὶ τοὺς ἠρώτησε περὶ τίνος συνομιλοῦσι καὶ διὰ τί εἶνε σκυθρωποί. Εἰς ἐξ αὐτῶν, Κλεόπας ὀνόματι, ἀποκρίνεται λέγων, Σὺ μόνος μένεις ξένος εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ δὲν ἔμαθες ὅσα ἐγείναν τὰς ἡμέρας αὐτάς;

Ποῖα; ἠρώτησεν ὁ Ἰησοῦς. Τὰ περὶ τοῦ Ναζωραίου Ἰησοῦ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισε προφήτης δυνατὸς εἰς ἔργον καὶ λόγον ἐμπρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὄλου τοῦ λαοῦ, καὶ τὸν ὁποῖον κατεδίκασαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντές μας εἰς θάνατον καὶ ἐσταύρωσαν· ἡμεῖς δὲ ἐλπίζομεν ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ μέλλων νὰ λυτρώσῃ τὸν Ἰσραὴλ. Εἶνε δὲ σήμερον τρεῖς ἡμέραι ἀφ' οὗτου ἐγενήσαν ταῦτα. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἰδικαί μας ἐλθοῦσαι τὸ πρῶτὸν σήμερον εἰς τὸ μνημεῖον καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμά του, μᾶς ἐξέπληξαν λέγουσαι, ὅτι εἶδαν ἀγγέλους, οἱ ὁποῖοι τοὺς εἶπαν ὅτι ζῇ. Ὑπῆγαν δὲ εἰς τὸ μνημεῖον καὶ μερικοὶ ἰδικοὶ μας, καὶ εὑρον καθὼς εἶπαν αἱ γυναῖκες, ἀλλ' αὐτὸν δὲν τὸν εἶδαν. Τότε ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἐπέπληξε διὰ τὴν βραδύνοιαν καὶ ἀπιστίαν των, καὶ ἐξηγῶν τὰς Γραφὰς τοὺς ἀπέδειξεν ὅτι πάντα ταῦτα ἔπρεπε νὰ πάθῃ ὁ Χριστός. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφθασαν εἰς Ἐμμαοὺς, ἐπροσποιήθη ὅτι θέλει νὰ ὑπάγῃ περαιτέρω, ἀλλ' ἐκεῖνοι τὸν ἐβίασαν νὰ καταλύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν των, διότι εἶχε κλίνη· ἡ ἡμέρα καὶ ἐπλησίαζεν ἡ ἑσπέρα. Ὁ Ἰησοῦς ἐδέχθη, καὶ ὅτε ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν λαβὼν τὸν ἄρτον ἠύλογησε, καὶ κόψας τὸν ἐμοίραζεν εἰς αὐτοὺς. Τότε ἠνοήθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ των καὶ τὸν ἀνεγνώρισαν· ἀλλ' αὐτὸς ἐγένειεν ἀμέσως ἄφαντος. Εἶπαν δὲ πρὸς ἀλλήλους, Δὲν ἐκαίετο ἡ καρδιά μας καθὼς μᾶς ὠμίλει εἰς τὸν δρόμον καὶ μᾶς ἐξήγει· τὰς γραφὰς; Καὶ σηκωθέντες ἀνεχώρησαν τὴν ἰδίαν ὥραν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εὑρον συνηθροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, οἵτινες καὶ ἔλεγον ὅτι τῷ ὄντι ὁ Κύριος ἠγέρθη καὶ ἐφάνη εἰς τὸν Σίμωνα. Τότε διηγήθησαν καὶ αὐτοὶ ὅσα τοὺς συνέβησαν εἰς τὸν δρόμον, καὶ πῶς ἀνεγνώρισαν τὸν Κύριον εἰς τὸ κόψιμον τοῦ ἄρτου. (Λουκ. κδ')

§. 246.

Πῶς ἐφανερώθη τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν Θωμᾶν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πρώτην φορὰν δὲν ἐπίστευσε τὴν ἀνάστασιν;

Ἐν ᾧ ἐλάλουν ταῦτα οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, ἔχοντες κλεισμένας τὰς θύρας τῆς οἰκίας διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλ-

θεν ἐξαίφνης ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐστάθη εἰς τὸν μέσον καὶ τοὺς λέγει, Εἰρήνη εἰς σᾶς. Ἐκεῖνοι ἔμειναν ἐκπληκτοὶ καὶ ἐφοβοὶ νομίζοντες ὅτι βλέπουσι πνεῦμα. Αὐτὸς ὅμως τοὺς λέγει, Διὰ τί εἰσθε παραγμῆνοι καὶ διὰ τί ἔχετε τοιοῦτους διαλογισμοὺς; Ὑψαλφίσατε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ ἴδετε ὅτι ἐγὼ εἰμαι. Μετὰ τοῦτο ἐξηγήσεν εἰς αὐτοὺς τὰς Γράφας καὶ τοὺς ἀπέδειξεν ὅτι ταῦτα πάντα ἔπρεπε νὰ πάθῃ ὁ Χριστὸς καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ν' ἀναστῇ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, καὶ νὰ κηρυχθῇ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μετάνοια καὶ συγχώρησις εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐφύσησεν εἰς αὐτοὺς καὶ λέγει, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. Ὅσων τὰς ἁμαρτίας συγχωρήσετε, εἰνε συγχωρημέναι, καὶ ὅσων τὰς κρατήσετε εἰνε κρατημέναι.

Ὁ Θωμᾶς δέ, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, εἰς ἐκ τῶν δώδεκα δὲν ἦτο μὲ αὐτοὺς ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Τὸν ἔλεγαν λοιπὸν οἱ ἄλλοι μαθηταὶ ὅτι εἶδαν τὸν Κύριον. Ἐκεῖνος ὅμως εἶπεν, Ἐὰν δὲν ἴδω εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τὸν τύπον τῶν ἡλῶν καὶ ἐὰν δὲν βάλῃ τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευράν του, εἰνε ἀδύνατον νὰ πιστεύσω. Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας πάλιν ἦσαν συνηθροισμένοι οἱ μαθηταί, ὁμοῦ δὲ μὲ αὐτοὺς καὶ ὁ Θωμᾶς. Ἐν ᾧ δὲ πάλιν αἱ θύραι ἦσαν κεκλεισμέναι, ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς καὶ σταθεὶς εἰς τὸ μέσον τῶν λέγει, Εἰρήνη εἰς σᾶς. Ἐπειτα λέγει εἰς τὸν Θωμᾶν, Φέρε ἐδῶ τὸν δάκτυλόν σου καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Τότε ὁ Θωμᾶς ἔκραξε, Κύριέ μου καὶ Θεέ μου. Ἐπίστευτες, λέγει εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, διότι μὲ εἶδες· μακάριοι ἐκεῖνοι οἵτινες χωρὶς νὰ ἴδωσιν ἐπίστευσαν.

§. 247.

Ποῦ καὶ πῶς ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ πῶς καλεῖται πάλιν τὸν Πέτρον;

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐφανερώθη εἰς τοὺς μαθητάς του εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐπὶ τοῦ ὄρους, εἰς τὸ ὅποιον τοὺς παρήγγειλε νὰ παρευρεθῶσιν. Ἐκεῖ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ταῦτα, Μοῦ ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· πορευθέντες λοιπὸν μα-

θητεύατε πάντα τὰ ἔθνη βαπτίζοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες νὰ φυλάττωσι πάντα ὅσα σὰς παρήγγειλα· καὶ ὅστις μὲν πιστεύσῃ καὶ βαπτισθῇ, θέλει σωθῇ, ὅστις ὅμως δὲν πιστεύσῃ, θέλει κατακριθῇ. Ἐγὼ δὲ εἰμαι μὲ σὰς ὅλας τὰς ἡμέρας ἕως τὴν συντέλειαν τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν.

Ἄλλην πάλιν φοράν ἐφανερώθη εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Τιβερίδος, ὅτε ὁ Πέτρος ἤλκυσε μὲ πολλοὺς ἄλλους μαθητὰς ὁλόκληρον τὴν νύκτα χωρὶς νὰ πιάσῃ τίποτε. Τὸ πρωὶ ἐστάθη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ παρχλίον καὶ τοὺς ἐρωτᾷ, Παιδιά, μήπως ἔχετε τίποτε προστράγιον; ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν, Ὁχι. Ὁ Ἰησοῦς εἶπε νὰ ρίψωσι τὰ δίκτυα εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ πλοίου, καὶ ἐπιάσαν τόσα ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ σύρωσι τὸ δίκτυον. Τότε ὁ Ἰωάννης λέγει πρὸς τὸν Πέτρον ὅτι εἶνε ὁ Κύριος. Ὁ δὲ Πέτρος ἀκούσας τοῦτο διεξώσθη τὸν ὑπενδύτην του, διότι ἦτο γυμνός, καὶ ρίφεις εἰς τὴν θάλασσαν ἔδραμε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ ἤλθαν μὲ τὸ πλοιάριον. Ἐκάθισαν δὲ νὰ προγευθῶσι, καὶ ὁ Ἰησοῦς ἔδωκε κατὰ τὴν συνήθειαν εἰς αὐτοὺς τὸν ἄρτον καὶ τὸ ὀψάριον. Μετὰ δὲ τὸ πρόγευμα ἐρωτήσας τρεῖς τὸν Πέτρον ἐὰν τὸν ἀγαπᾷ καὶ ἀκούσας τρεῖς Ναί, τὸν παρήγγειλε νὰ ποιμαίνῃ καὶ νὰ βόσκη τὰ ἀρνία του καὶ τὰ πρόβατά του. Ὁ Πέτρος ἠπόρησε καὶ ἐλυπήθη, διότι τρεῖς περὶ τούτου τὸν ἠρώτησε. Τότε ὁ Ἰησοῦς τῷ λέγει, Ὅτε ἦσο νεώτερος, ἐζώννετο ὁ ἴδιος, καὶ ὑπῆγαινες ὅπου ἤθελεις· ἀλλ' ὅταν γηράσῃς θὰ ἐξαπλώσῃς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλοι θὰ σὲ φέρωσιν ἐκεῖ ὅπου δὲν θέλεις, ὑπαινιγτόμενος διὰ τοῦτο τὸν μέλλοντα θάνατόν του. Ἐπὶ τέλους δὲ τὸν λέγει, Ἀκολουθεῖ με, τὸ ὅποῖον καὶ πράττει ὁ Πέτρος. (Ματθ. κη. Μάρκ. ιε'. Ἰω. κα.)

§. 249.

Πόσας ἡμέρας ἐξηκολούθει ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν ἀνάστασίν του νὰ φανερώνηται εἰς τοὺς μαθητὰς του, καὶ ποῦ ἐπὶ τέλους ἀνελήφθη ἔμπροσθέν των εἰς τοὺς οὐρανοὺς;

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἰησοῦς ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τεσσαράκοντα

ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάστασιν του νὰ φανερώνηται εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ νὰ τοὺς ὁμιλῇ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Συναγαγὼν δὲ αὐτοὺς τοὺς παρήγγειλε νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ νὰ περιμένωσιν ἐκεῖ ὅ,τι τοὺς ὑπέσχεθη ὁ Πατὴρ δι' αὐτοῦ, διότι ὁ μὲν Ἰωάννης ἐβάπτισε μετ' ὕδατος, αὐτοὶ ὅμως ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θελουσι βαπτισθῆ μετὰ Πνεῦμα ἅγιον. Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως ἕως εἰς τὴν Βηθανίαν ὅπου ὑψώσας τὰς χεῖράς του ἠλόγησε τοὺς μαθητάς του. Ἐν ᾧ δὲ τοὺς εὐλόγει, ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀπ' ἐμπρός των, καὶ νεφέλη ἐπέλθοῦσα τὸν ἀπέκρυψεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.

Ἐν ᾧ δὲ οἱ μαθηταὶ ἠτένιζαν πρὸς τὸν οὐρανόν, δύο ἄνδρες ἐνεφανίσθησαν ἐμπροσθέν των μετ' ἐνδυμασίαν λευκὴν, καὶ τοὺς εἶπαν, Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί στέκετε ἀπενίζοντες πρὸς τὸν οὐρανόν; Ὁ Ἰησοῦς οὗτος ὁ ἀναληφθεὶς ἀπὸ σας εἰς τὸν οὐρανόν, θὰ ἐπανεέλθῃ ὅπως τὸν ἴδετε ἀναλαμβανόμενον. Οἱ δὲ μαθηταὶ προσκυνήσαντες ὑπέστρεψαν χαίροντες εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τοῦ ὅρος τῶν Ἑλαιῶν. Ἦσαν δὲ καθ' ἐκάστην εἰς τὸ ἱερὸν αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. (Λουκ. κδ'. Πράξ. α.)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΒΔΟΜΗ.

Ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος μέχρι τῆς εἰς τὰ ἔθνη ἀποστολῆς τοῦ Παύλου.

§. 249.

Πῶς ἐπεφοίτησε τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς μαθητάς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ πόσοι ἐπίστευσαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀκούσαντες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πέτρου;

Τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τοῦ Πάσχα, τὴν ὁποίαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐώρταζαν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ δοθείσης νομοθεσίας, ἦσαν ὁμοῦ συνηγμένοι εἰς τὸ ἴδιον μέρος ὅλοι οἱ

ἀποστόλοι. Ἐξαίφνης ἤκουσθη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἤχος ὡς πνέοντος ἀνέμου σφοδροῦ, καὶ ἐγέμισεν ὅλον τὸν οἶκον, εἰς τὸν ὅποιον ἐκάθηντο. Ἐράνησαν δὲ διαμεριζόμεναι ὡς πύρινα γλῶσσαι, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐκάστη ἦλθε καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀποστόλων, καὶ ἐπληρώθησαν ὅλοι ἀπὸ Πνεύμα ἁγίου, καὶ ἤρχισαν νὰ λαλῶσι ξένας γλώσσας, καθὼς τοὺς ἐκίνει τὸ Πνεῦμα. Ἡ φῆμη τοῦ θαύματος τούτου διεδόθη εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ διέμεναν ἄνθρωποι εὐλαβεῖς ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, συνηθροίσθησαν ἐκεῖ πάμπολλοι οἱ ὅποιοι ἐξεπλάγησαν ἀκούσαντες ἕκαστος νὰ λαλήται ἡ ἰδική του γλῶσσα ἀπὸ ἑνα τινὰ ἐκ τῶν ἀποστόλων. Ἐθαύμαζαν δὲ πάντες καὶ ἠπόρουν, ἄλλοι δὲ πάλιν ἔλεγαν χλευάζοντες ὅτι εἶνε μεθυσμένοι.

Τότε σηκωθείς ὁ Πέτρος μὲ τοὺς ἑνδεκα ὕψωσε τὴν φωνὴν του καὶ εἶπεν, Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀκούτατέ με. Οἱ ἄνδρες οὗτοι δὲν εἶνε μεθυσμένοι, καθὼς νομίζετε, διότι ἀκόμη χρειάζονται τρεῖς ὥραι ἕως τὸ μεσημέριον. Ἄλλ' ὅ,τι βλέπετε εἶνε ἡ ἐκπλήρωσις τῶν λόγων τοῦ προφήτου Ἰωήλ. Σεῖς δέ, ἄνδρες Ἰσραηλίται, ἀκούτατε. Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἀπέδειξαν εἰς σᾶς ὅσα ἐνήργησε θαύματα, προδοθέντα κατὰ θεῖαν βουλὴν σταυρώσαντες μὲ χεῖρας ἀνόμους ἐθανατώσατε. Ἀλλὰ τοῦτον ἀνέστησεν ὁ Θεός, λύσας τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου, καὶ τούτου μάρτυρες εἰμεθα ὅλοι ἡμεῖς. Οὗτος ὕψωθείς μὲ τὴν δεξιάν τοῦ Θεοῦ, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ Πατρὸς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐξέχεε τοῦτο τὸ ὅποιον βλέπετε καὶ ἀκούετε. Γνωρίσατε λοιπόν, πᾶς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι τὸν Ἰησοῦν, τὸν ὅποιον σεῖς ἐσταυρώσατε, ὁ Θεὸς ἔκαμε Κύριον καὶ Χριστόν.

Ἀκούσαντες δὲ οἱ παρόντες κατενύχθησαν καὶ ἠρώτησαν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους τί νὰ κάμωσι. Μετανοήσατε, ἀπεκριθὼ οὗτος, καὶ βαπτισθῆτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς συγχώρησιν ἁμαρτιῶν. Οὕτω δὲ θέλετε λάβῃ καὶ

τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐκεῖνοι δὲ εὐχαρίστως ἀποδεχθέντες τὸν λόγον τοῦτον, ἔβαπτίσθησαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τρισχίλιοι περίπου. (Πράξ. 6'.)

§. 250.

Πῶς ἐσχηματίσθη ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα;

Διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως ταύτης τοῦ ἁγίου Πνεύματος οἱ Ἀπόστολοι, συμπληρωθέντες πάλιν εἰς δώδεκα διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ματθία, ὅστις ἀνεπλήρωσε τὴν χηρεύουσαν θέσιν τοῦ προδότου Ἰουδα, ἔλαβαν δύναμιν ἐξ ὕψους μεγάλην, καὶ ἐξηλλαν εἰς τὸ κήρυγμα μὲ θάρρος καὶ ἀνδρίαν ἀκλόνητον ἀναμολογούντες θαυράλῶς ὅτι εἶνε μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, τὸν ὁποῖον ἐσταύρωσαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ὑπὸ τῆς Γραφῆς καὶ τῶν προφητῶν κηρυχθεὶς Μεσσίας ἢ Χριστός, ἐν ᾧ ὁμαχτι δὲ αὐτοῦ κηρύττοντες τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ βαπτίζοντες πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Πολλοὶ δὲ ἐπίστευαν καὶ ἔβαπτίζοντο κατὰ χιλιάδας, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐσχηματίσθη πολυάριθμος κοινότης Χριστιανῶν, ὅπως ὠνομάσθησαν οἱ πιστεύσαντες εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ βαπτισθέντες εἰς τὸ ὄνομα του. Ἡ κοινότης αὕτη ὠνομάσθη Ἐκκλησία, καὶ ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καταρτισθεῖσα αὕτη τῶν χριστιανῶν κοινότης, εἶνε ἡ πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἐδίδασκαν δὲ συνήθως οἱ ἀπόστολοι, προεξάρχοντες τοῦ Πέτρου, εἰς τὴν στοάν τοῦ Σολομῶντος, ὅπου συνέβρεε πλῆθος μέγα καὶ ἀκούοντες καὶ πιεζέοντες ἔβαπτίζοντο, γινόμενοι μέλη τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. (Πράξ. γ'.)

§. 251.

Πῶς ἐθεράπευσεν ὁ Πέτρος τὸν χωλόν, καὶ πῶς καταδιώξαντες κατ' ἀρχὰς καὶ φυλακίσαντες τοὺς περὶ τὸν Πέτρον, ἔπειτα τοὺς ἀπέλυσαν οἱ Ἰουδαῖοι, πεισθέντες εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Φαρισαίου Γαμαλιήλ;

Τὰ κατορθώματα ταῦτα ἐσκανδάλισαν τοὺς ἄρχιερεῖς καὶ πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, καθὼς καὶ τοὺς Σαδδουκαίους, αἱ-

τινες δὲν ἐδέχοντο τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν ἐπρέσβευαν οἱ χριστιανοί, καλίστα δὲ ἀφ' ὅπου ὁ Πέτρος ἐθεράπευσε πασίγνωστόν τινα χωλόν, ὅστις καθήμενος εἰς τὴν ὥραιαν πύλην τοῦ ναοῦ, ἐζήτηι ἐλεημοσύνην. Ἡμέραν τινὰ ὁ χωλὸς οὗτος, ἰδὼν τὸν Πέτρον εἰσερχόμενον εἰς τὸν ναόν, τὸν ἐζήτησεν ἐλεημοσύνην. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτόν, Δὲν ἔχω οὔτε χρυσίον νὰ σὲ δώσω οὔτε ἀργύριον. Ὅτι ἔχω νὰ σὲ δώσω εἶνε τοῦτο, Σὲ λέγω ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἐγέρθητι καὶ περιπατεῖ. Πιάσας δὲ ἀπὸ τὴν δεξιὰν χεῖρα τὸν ἐσήκωσε καὶ παρευθὺς ὁ χωλὸς ἐθεραπεύθη καὶ εἰσῆλθε μὲ τὸν Πέτρον εἰς τὸν ναόν πηρῶν καὶ εὐλογῶν τὸν Θεόν. Τοῦτο δὲ ἐγείνεν ἐνώπιον μεγάλου πλήθους λαοῦ, οἵτινες ἔμειναν ἐκθαμβοί. Τότε ὁ Πέτρος μετέβη εἰς τὴν στοᾶν τοῦ Σολομῶντος, ὅπου ἐδίδαξε, καὶ μετ' ὀλίγον 5,000 βαπτισθέντες ἐπροστεθήσαν εἰς τὴν ἀρτισύστατον χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων.

Τότε ὁ στρατηγὸς τοῦ ναοῦ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι συνέλαβαν τοὺς περὶ τὸν Πέτρον καὶ ἐφυλάκισαν, ἀκολούθως δὲ ἐπροσκαλεσαν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ τοὺς ἀπηγόρευσαν νὰ διδάσκωσι καὶ νὰ κηρύττωσι τὸ ὄνομα τοῦ Ναζωραίου Ἰησοῦ. Ἀλλ' ὁ Πέτρος χωρὶς νὰ δειλιάσῃ πῶς ἐκήρυξεν ἐνώπιον αὐτῶν καὶ πάσης τῆς συναγωγῆς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι θέλει ἐξακολουθῇ διδάσκων καὶ κηρύττων εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὅτι προτιμᾷ νὰ πεισθῇ μᾶλλον εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, παρὰ εἰς τὴν διαταγὴν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τότε μὲν οἱ ἐκ τοῦ συνεδρίου ἀπέλυσαν τοὺς ἀποστόλους μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι αἱ ἀπειλαὶ τῶν θείων τοὺς φοβίτη. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐπανελάβαν μὲ ἀκόμη πλείοτερον ζῆλον τὸ κήρυγμα, συλληφθέντες ἐφυλακίσθησαν. Ἀλλ' ἄγγελος Κυρίου καταβάς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἔλυσε τὰ δεσμῶν καὶ τοὺς ἠλευθέρωσεν. Οὗτοι δὲ ἐξεληθόντες ἦλθαν εἰς τὸν ναόν, ὅπου ἐπανελάβαν τὸ κήρυγμα τῶν. Συλληφθέντες δὲ καὶ πάλιν ἀπήχθησαν εἰς τὸ συνέδριον, ὅπου ἀνακρι-

θέντες ἔδωκαν τὴν αὐτὴν καὶ πάλιν ἀπάντησιν. Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ὠργίσθησαν μεγάλως καὶ ἐσκέπτοντο νὰ τοὺς θανατώσωσιν. Ἀλλὰ Φαρισαῖός τις, ὀνόματι Γαμαλιήλ τοὺς ἀπέτρεψε λέγων, ὅτι ἂν μὲν τὸ ἔργον των εἴνε ἐξ ἀνθρώπων, θέλει καταστραφῇ μόνον τοῦ, ἂν ὅμως εἴνε ἐκ Θεοῦ, κανεὶς δὲν δύναται νὰ τὸ καταστρέψῃ. Τὸ συνέδριον ἐπέισθη εἰς τοὺς φρονίμους τούτους λόγους τοῦ Γαμαλιήλ, καὶ οἱ ἀπόστολοι ἀπελύθησαν καὶ ἀφείθησαν ἀνενόχλητοι. (Πράξ. γ'—δ'.)

§. 252.

Πῶς ἔζων τὰ μέλη τῆς πρώτης χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ποῖον ἦτο τὸ ἔργον τῶν διακόνων, πῶς κατεδιώχθη καὶ ἐφρονεύθη ὁ διάκονος Στέφανος, καὶ πῶς συγχρόνως κατεδιώχθη ἡ πρώτη ἐν Ἱεροσολύμοις χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ;

Ἡ χριστιανικὴ κοινότης ἐπληθύνετο ὁσημέραι, ὅπως δὲ μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του δὲν ὑπῆρχεν ἰδίᾳ ἀλλὰ κοινὴ περιουσία, οὕτω καὶ μεταξὺ τῆς πρώτης ταύτης χριστιανικῆς κοινότητος. "Ὅστις εἶχεν οἰκίαν ἢ κτήματα τὰ ἐπώλει, καὶ φέρων κατέθετε εἰς τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων τὴν τιμὴν αὐτῶν. Οὗτοι δὲ διένεμον ταῦτα εἰς ἕκαστον μέλος τῆς κοινότητος κατὰ τὴν ἀνάγκην ἐκάστου. Ἐπειδὴ ὅμως ἐγείναν παρὰ πονα τῶν Ἑλληνιστῶν (ἦτοι τῶν κατὰ πολλοὺς λόγους ἐξ Ἑλληνισθέντων καὶ Ἑλληνιστὶ λαλούντων Ἰουδαίων) πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρημελοῦντο αἱ χῆραι των, οἱ ἀπόστολοι συνεκάλεσαν εἰς συνεδρίασιν τὴν κοινότητα τῶν χριστιανῶν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν, καὶ εἶπαν ὅτι αὐτοὶ δὲν δύνανται νὰ ἀφήσωσι τὸ κήρυγμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τραπέζας. "Ὅθεν κρίνουσι καλὸν νὰ ἐκλεχθῶσιν ἐκ τῆς κοινότητος ἐπτὰ ἄνδρες εὐὐποληπτοὶ καὶ ἀκέραιοι, εἰς τοὺς ἐποίους νὰ ἀνατεθῇ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἐκ τοῦ κοινοῦ ταμείου διανομῆς τῶν χρειωδῶν καὶ περιθάλψεως τῶν πτωχῶν. Καὶ τῷ ὄντι ἐξελέχθησαν ἐπτὰ τοιοῦτοι ἄνδρες, οἵτινες καὶ ὠνομάσθησαν διάκονοι.

Εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ τούτων διακόνων ἦτο καὶ ὁ Στέφανος, ὅστις πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἔκαμνε θαύματα εἰς τὸν λαόν. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ ἐκ τῆς συναγωγῆς θελήσαντες νὰ συζητή-

σωσι μὲ τὸν Στέφανον περὶ τῆς διδασκαλίας του, ἀπεστομώθησαν, μνηστικακοῦντες ἐκίνησαν κατ' αὐτοῦ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ἐγκάλεσαν αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ ἐκατηγόρησαν ὅτι κηρύττει βλασφημίας, λέγων ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος θὰ καταστρέψῃ τὸν ἅγιον τόπον καὶ θὰ μεταβάλλῃ τὰ ἱεῖμα, ὅσα παρέδωκεν ὁ Μωϋσῆς. Ὁ Στέφανος πλησθεὶς ζήλου καὶ πνεύματος ἁγίου ἀπελογήθη λαμπρῶς καὶ εὐγλωττῶς ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ ἡ εὐγλωττία αὐτῇ ἐξήχησεν ἐτι μᾶλλον τοὺς Ἰουδαίους, οἵτινες ἔβαλαν φωνὰς ἀγρίας καὶ ἔφραξαν τὰ ὠτά των διὰ νὰ μὴ ἀκούωσι τοὺς λόγους του, καὶ ἀρπάσαντές τον ἔφεραν ἔξω τῆς πόλεως ὅπου τὸν ἐλιθοβόλουν, ἀφ' οὗ ἐκδυθέντες τὰ φορέματά των τὰ ἀπέθεσαν εἰς τοὺς πόδας νεανίου τινός, ὀνόματι Σαούλ ἢ Σαύλου, διὰ νὰ τὰ φυλάττῃ. Ὁ δὲ Στέφανος λιθοβολούμενος, προσηύχετο κράζων, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Γονατίσας δὲ ἐπὶ τέλος καὶ κράζας μεγαλοφώνως, Κύριε, μὴ τοὺς λογαριάσῃς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, ἐξέπνευσεν. Ὁ θάνατος τοῦ Στεφάνου ἐχρησίμευσε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς σύνθημα μεγάλου καὶ φοβεροῦ διωγμοῦ κατὰ τῆς χριστιανικῆς κοινότητος τῶν Ἱεροσολύμων. Διὰ τοῦτο καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοί, ἐκτὸς τῶν ἀποστόλων, διεσπάρησαν εἰς διαφόρους τόπους τῆς Ἰουδαίας καὶ Συμαρείας. Ἀλλὰ ὑπὲρ πάντας ἀμελικτος ἐχθρὸς καὶ διώκτης τῶν χριστιανῶν ἐδείχθη ὁ νεανίας ἐκεῖνος Σαῦλος, ὅστις ἔτρεχεν ἐπάνω καὶ κάτω, ὥρμα δὲ εἰς τὰς οἰκίας καὶ σύρων ἀπὸ ἐκεῖ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τοὺς ἐξέριπτεν εἰς τὴν φυλακὴν. Τοιοῦτος ὑπῆρξε καὶ τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἐπέφερεν ὁ θάνατος τοῦ Στεφάνου, τοῦ λαμπροῦ τούτου καὶ ἐνθουσιώδους πρωτομάρτυρος τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. (Πράξ. 5'.—Ζ'.)

§. 253.

Πῶς διεβόλη τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Συμαρείαν, καὶ τί ἐπαθεν ὁ μέγας Σάμων, θελήσας νὰ ἀγοράσῃ παρὰ τῶν ἀποστόλων καὶ ἐμπορευθῇ τὴν θωρεάν τοῦ ἁγίου Πνεύματος;

Ἐν τούτοις οἱ τῇδε κάκεισε, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Συμα-

ρειάν, διασκορπισθέντες χριστιανοί, ἐκήρυτταν τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἰδίως ὁ Φίλιππος, ὅστις ἐνῆργει θαύματα καὶ ἰθεράπευεν ἀσθενεῖς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅθεν καὶ πολλοί, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ἐπίστευαν καὶ ἐβαπτίζοντο, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἐπίσημός τις μάγος, ὀνόματι Σίμων. Ἀκούσαντες δὲ οἱ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπόστολοι ὅτι ἡ Σαμαρεία ἐδέχθη τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἔστειλαν ἐκεῖ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον, διὰ νὰ μεταδώσωσι καὶ εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Οὗτοι δὲ ἐλθόντες προτηύχοντο, καὶ ἐπιθέτοντες τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν πιστῶν ἐπεκαλοῦντο, τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ δὲ μάγος Σίμων, παρατηρήσας, ὅτι οἱ ἀπόστολοι μετέδιδαν τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, ἐπρόσφερον εἰς τοὺς ἀποστόλους χρήματα, διὰ νὰ πωλήσωσι καὶ εἰς αὐτὸν τὴν ἐξουσίαν νὰ μεταδίδῃ τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἰς ὅντινα ἐπιθεσῇ τὰς χεῖρας. Οἱ αἰσχροκερδεῖς οὗτοι λόγοι παρώργισαν τοὺς ἀποστόλους, καὶ ὁ Πέτρος κατηράσθη καὶ τὸν Σίμονα καὶ τὸ ἀργύριόν του, διότι ἐνόμισεν ὅτι δύναται μὲ χρήματα νὰ ἀποκτήσῃ τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ. Ἀφ' οὗ δὲ πολλὰς κώμας τῶν Σαμαρειτῶν ἐπέστρεψαν εἰς τὸν Κύριον, ἐπανῆλθον εἰς Ἱερουσαλήμ. (Πράξ. Η'.)

§. 254.

Πῶς ἐτυπλώθη καθ' ὁδὸν ὁ διώκτης τῶν χριστιανῶν Σαῦλος, ἀπερχόμενος εἰς Δαμασκόν, καὶ πῶς προτρέπεται ἄνωθεν ὁ ἐν Δαμασκῷ μαθητὴς Ἀνανίας νὰ τὸν θεραπεύσῃ;

Ὁ Σαῦλος πνέων φόνον κατὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα ἐπιστολὰς διὰ τὰς συναγωγὰς τῆς Δαμασκοῦ, μὲ τὸν σκοπὸν, ὅσους εὗρῃ ἐκεῖ ἄνδρας ἢ γυναῖκας χριστιανούς, νὰ τοὺς συλλάβῃ καὶ νὰ τοὺς φέρῃ δεσμίους εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ Σαῦλος, λαβὼν τὰ γράμματα ταῦτα, ὥδοιπόρει καὶ ἦτο ἤδη πλησίον τῆς Δαμασκοῦ, ἐξαίφνης τὸν περιήστραψε φῶς ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ πεσὼν κατὰ γῆς ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν· Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Ὁ δὲ Σαούλ εἶπε, Ποῖος εἶμαι, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος ἀπεκρίθη, Ἐγὼ εἰ-

μαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σὺ διώκεις· σκληρὸν πρᾶγμα εἶνε νὰ λακτίζῃς εἰς κέντρα. Ἐκθαμβὸς καὶ τρέμων ὁ Σαούλ ἠρώτησε, Κύριε, τί θέλεις νὰ κάμω; ὁ δὲ Κύριος τὸν εἶπεν, Ἐγέρθητι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐκεῖ θὰ σέ λαληθῇ τί πρέπει νὰ κάμῃς. Οἱ δὲ συνοδοιπόροι τοῦ Σαύλου ἔττεκαν ἀλάλοι, διότι ἤκουαν τὴν φωνὴν χωρὶς νὰ βλέπωσι κανένα. Ὁ Σαῦλος ἐστηκώθη ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ ἐν ᾧ εἶχεν ἀνοικτούς τοὺς ὀφθαλμούς, δὲν ἔβλεπε τίποτε. Ὅθεν χειραγωγούμενος ἀπὸ τοὺς συνοδοιπόρους του εἰσῆλθεν εἰς τὴν Δαμασκόν, ὅπου ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας τυφλός, χωρὶς νὰ φάγῃ καὶ πῖν τίποτε.

Εἰς τὴν Δαμασκὸν ἦτο μαθητὴς τις ὀνόματι Ἀνανίας· τοῦτον διέταξεν ὁ Κύριος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σαύλου, καὶ ἐπιθέσας τὰς χεῖράς του νὰ τὸν θεραπεύσῃ, ὥστε νὰ ἀναβλέψῃ. Κύριε ἀπεκρίθη ὁ Ἀνανίας, ἤκουσα ἀπὸ πολλοὺς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔκαμε πολλὰ καὶ μεγάλα κακά εἰς τοὺς ἁγίους σου εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἦλθεν ἐδῶ πληρεξούσιος τῶν ἀρχιερέων διὰ νὰ συλλαβῇ καὶ φέρῃ δεμένους ἐκεῖ ἔλους, ὅσοι ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά σου. Ὑπάγε, εἶπεν ὁ Κύριος, καὶ κάμε ὡς σέ εἶπα, διότι ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε σκεῦος τῆς ἐκλογῆς μου, διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ ὄνομά μου εἰς τὰ ξένα ἔθνη καὶ εἰς τοὺς βασιλεῖς καθὼς καὶ εἰς τὸν Ἰσραήλ. Ἐγὼ δὲ θὰ δείξω εἰς αὐτὸν τί πρέπει νὰ πᾶθῃ διὰ τὸ ὄνομά μου. (Πράξ. θ'.)

§. 255.

Ποῦτον ζῆλον ἔδειξεν ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς ὁ Σαῦλος καὶ τοῦ κατέφυγε διωκόμενος;

Ὁ Ἀνανίας ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σαύλου καὶ ἐπιθέσας τὰς χεῖρας ἐπάνω του, εἶπε, Σαούλ ἀδελφέ, ὁ Κύριος ὅστις σοῦ ἐφανερώθη καθ' ὁδὸν ὅτε ἤρχεσο, μεῖ ἐστειλε διὰ νὰ ἀναβλέψῃς καὶ νὰ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. Καὶ παρευθὺς ἔπεταν ἀπὸ τοῦς ὀφθαλμοῦς του ὡς λεπίδες καὶ ἀνέβλεψε παρευθὺς, καὶ στηκωθείς ἔδαπτίσθη, καὶ λαβὼν τροφὴν ἀνέλαβε καὶ ἐνδυναμώθη.

Παρευθὺς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Δαμασκοῦ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον μετὰ τόσον ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμόν, ὥστε

ἔσαι τὸν ἐγνώριζαν ἠπόρουν καὶ ἐξεπλήττοντο διὰ τὴν μεταβολήν. Ἐπειδὴ δὲ τελευταῖον οἱ Ἰουδαῖοι ἐζήτουν νὰ τὸν φονεύσωσιν, οἱ μαθηταὶ τὸν κατεβίβασαν κρυφίως μέσα εἰς κοφίνιον ἀπὸ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ ἔφυγεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ἐδίδασκεν ὁμοίως. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐκεῖ οἱ Ἰουδαῖοι ἐζήτουν νὰ τὸν φονεύσωσιν, οἱ ἀδελφοὶ τὸν ἔφεραν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐξαπιστάλη εἰς τὴν Ταρσόν, πόλιν τῆς Κιλικίας, ἣτις καὶ ἦτο ἡ πατρίς του. (Πράξ. θ'.)

§. 257.

Ποῶς τις ἀνεφάνη ὑπὲρ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ὁ Σαῦλος ἢ Παῦλος, τί ἐνήργησε καὶ τί συνέγραψεν αὐτός τε καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ ποίους ἐχειροτόνουν διαδόχους τῶν καὶ πῶς:

Ὁ Σαῦλος ὅστις καὶ ἐπωνομάζεται τοῦ λοιποῦ Παῦλος, συγκαταλεχθεὶς μεταξὺ τῶν δώδεκα ἀποστόλων, ἀπεδείχθη ὅ,τι προεῖπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀνανίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, σκεῦος τῆς ἐκλογῆς. Ἐσχάτος κατὰ τὴν κλῆσιν, ἀνεφάνη πρῶτος κατὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητα, διότι αὐτὸς περιῆλθεν ἅπασαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην καὶ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον ὅχι μόνον εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, εἰς ὅλα τὰ ἐπίσημα μέρη τοῦ τότε κόσμου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος εἶνε καὶ ὀνομάζεται ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν. Ὅχι μόνον δὲ πολλὰ ἐνήργησεν ὑπὲρ τῆς πίστεως, ὅχι μόνον ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἐπιστολάς ἔγραψε πρὸς διαφόρους κοινότητας χριστιανικὰς καὶ πρὸς διάφορα πρόσωπα, αἵτινες ἐρμηνεύουσαι λαμπρῶς καὶ εὐγλώττως τὰ θεῖα διδάγματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, συμπληροῦσιν οὐσιωδῶς τὸ εὐαγγέλιον, καὶ συναπατελοῦσιν ὁμοῦ μὲ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ καὶ Ἰωάννου, τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων τοῦ Λουκᾶ, τὰς καθολικὰς ἐπιστολάς τοῦ Ἰακώβου, Πέτρου, Ἰωάννου καὶ Ἰούδα, καὶ μὲ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου, τὸ σύνολον τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἀπόστολοι ἐνήργησαν ὅπως καὶ ὅ,τι ἐκα-

στος ἡδυνήθη διὰ τῆς χάριτος καὶ βοηθείας τοῦ Θεοῦ, κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον εἰς Ἰουδαίους καὶ ἀλλοφύλους, συνιστώντες ἀπανταχοῦ τῆς γῆς χριστιανικὰς κοινότητας, καὶ φροντίζοντες περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ προόδου αὐτῶν. Αἱ κοινότητες αὗται ὠνομάσθησαν Ἐκκλησίαι, καὶ ἐπειδὴ, ἐννεμεται, οἱ ἀποστόλοι μόνοι δὲν ἐπῆρκουν εἰς τὴν ἐπιστάσιαν καὶ διδασκαλίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων, αἵτινες ἡμέραι ἐπληθύνοντο, διώριζαν εἰς ἐκάστην αὐτῶν πρεσβυτέρους ἢ ἐπισκόπους, τοὺς ὁποίους χειροτόνουν, ἐπιθέτοντες ἐπ' αὐτοὺς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπικαλοῦμενοι ἐπ' αὐτοὺς τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος μετεδόθη ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου εἰς τοὺς διαδόχους τῶν ἐπισκόπων, τούτους, οἵτινες καὶ αὐτοὶ μετέδωκαν ὁμοίως αὐτὴν εἰς τοὺς διαδόχους τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ οὕτω καθεξῆς καὶ ἀλληλοδιαδόχως μέχρι σήμερον. (Πράξ., Ἐπιστολαὶ Παύλου, κτλ.)

§. 257.

Ποῦτος τις ὑπῆρξεν ὁ βίος τῶν ἀποστόλων, καὶ ποῖά τινα ὑπέμεναν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας, πῶς δὲ ἐμιμήθησαν αὐτοὺς καὶ οἱ λοιποὶ ἅγιοι ἄνδρες, οἱ πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας, καὶ οἱ καρτερικοὶ καὶ οἱ ἄνδρειοι μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ;

Ὁλόκληρος ὁ βίος τῶν ἀποστόλων τούτων, καὶ τῶν λοιπῶν περὶ αὐτοὺς ἁγίων ἀνδρῶν, ἀφιερῶθη εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, καὶ εἰς τὴν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διάδοσιν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν κατάρτισιν Ἐκκλησιῶν ἡτοι κοινοτήτων χριστιανικῶν. Ὑπέμεναν δὲ διωγμούς, στερήσεις, κακουχίας, φυλακισμούς, ραπίσματα, κακώσεις, ὀνειδισμούς, τὰ πάντα, χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ χάριν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τέλους δὲ καὶ πάντες σχεδὸν οἱ ἀπόστολοι ὑπέστησαν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, ἐν μέσῳ βυσάνων σκληρῶν καὶ φοβερῶν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα τῶν ἀποστόλων, ὅπως καὶ ὅσον ἡδύνατο ἕκαστος. Ὅθεν καὶ ἐκ τῶν κόλπων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐξῆλθαν πάντοτε μέν, ἀλλὰ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ὅχι μόνον διδάσκα-

λοι καὶ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας σοφοὶ καὶ εὐγλωττοι, οἵτινες διὰ τῆς διδασκαλίας των διέδωκαν καὶ ἐστήριξαν τὸν θεῖον λόγον, ἀλλὰ καὶ μάρτυρες καρτερικοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, οἵτινες μὲ τὸ αἷμα των ἐπεσφράγισαν ἐνώπιον ἀσεβῶν τυράννων τὴν ὁμολογίαν τοῦ θεανθρώπου Σωτῆρος, καὶ ἐστήριξαν καὶ ἐδόξασαν τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. (Πρᾶξ. καὶ ἐπιστολαὶ Ἀποστόλων, κλπ.)

§. 258.

Ποῖον εἶνε ἐν γένει τὸ τελικὸν συμπέρασμα τοῦ δευτέρου μέρους ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας;

Διήλθομεν ἐν συντομίᾳ καὶ τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, τὸ ὁποῖον εἶνε ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφάνις καὶ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ υἱοῦ καὶ λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ θεμελίωσις τῆς ἐπωνύμου τοῦ Ἐκκλησίας. Τὴν Παλαιὰν διαδέχεται ἡ Νέα Διαθήκη, καὶ τὸν παλαιὸν Ἰσραὴλ τοῦ νόμου διαδέχεται ὁ νέος τῆς χάριτος Ἰσραὴλ, ἡ καθολικὴ καὶ παγκόσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὅχι πλέον σκηνοῦσα ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ νόμου, ἀλλὰ λαμπρὰ πανταχόθεν καὶ ἀπαστρέπτουσα εἰς τὸ φῶς τῆς χάριτος. Ἡ ἐκκλησία αὕτη δὲν ἀνήκει εἰς ἐν ἕνος ἀποκλειστικῶς, οὐδὲ εἰς ἓνα τόπον, ἀλλ' εἰς ὅλα ἀνεξαίρετως τὰ ἔθνη, εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἐν ᾧ δὲ πάντες οἱ ἔχθροὶ καὶ διώκται ἢ οἱ ἀποστάται αὐτῆς κατέπεσαν καὶ ὁσημέραι καταπίπτουσι, μόνον αὕτη ἵσταται, καὶ θὰ ἵσταται μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος, ὀρθὴ ἐν μέσῳ τῶν περὶ αὐτὴν ἐρείπιων, ὅχι δορυφόρος μίσθιος ἐπιγείου καὶ φθαρτοῦ ἡγεμόνος ἢ πολιτείας, ἀλλὰ νύμφη ἁγνὴ τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ προσκαλοῦσα πάντας τοὺς πιστεύοντας καὶ βαπτιζομένους εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΩ. ΘΕΩ. ΔΟΞΑ.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ.

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

Περίοδος α'. β'. και γ'.

ἐτῶν	γεννηθ	ἀπὸ κτίσ. κόσμου	πρὸ Χριστοῦ.
Ἀδὰμ 230	Σὴθ 230		5278 (α)
Σὴθ 205	Ἐνὼς 435		5073 (β)
Ἐνὼς 190	Καϊνάν 625		4883 (γ)
Καϊνάν 170	Μαλελεήλ 795		4713 (δ)
Μαλελεήλ 165	Ἰάρεδ 960		4548 (ε)
Ἰάρεδ 162	Ἐνὼχ 1122		4386 (ζ)
Ἐνὼχ 165	Μαθουσάλα 1287		4221 (η)
Μαθουσάλα 187	Λάμεχ 1474		4034 (θ)
Λάμεχ 188	Νῶε 1662		3846 (ι)
Νῶε 500	Σ. Χ. Ἰάφεθ 2162		3346 (κ)
Σὴμ 100	Ἀρφαξάδ 2262		3246 (λ)
Ἀρφαξάδ 135	Καϊνάν 2397		3111 (μ)
Καϊνάν 130	Σαλὰ 2527		2981 (ν)
Σαλὰ 130	Ἐβερ 2657		2851 (ξ)
Ἐβερ 134	Φαλέκ 2791		2717 (ο)
Φαλέκ 130	Ράγαυ 2921		2587 (π)
Ράγαυ 132	Σερούχ 3053		2455 (ρ)
Σερούχ 130	Ναχώρ 3183		2325 (σ)
Ναχώρ 79	Θάρρα 3262		2246 (τ)
Θάρρα 70	Ἀβραμ 3332		2176 (υ)

α) Γενέσεως ε. 30. β) Γενέσ. ε. 6. γ) αὐτόθι ε. 9. δ) ε. 12. ε) ε. 15.
 ζ) ε. 18. η) ε. 21. θ) ε. 25. *Οτι ἡ ἐκ τῶν διαφορῶν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ
 γραφῶν προτιμητέα ἡ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, 18. Κ. Οἰκονόμ. περὶ τῆς
 μεταφρ. τῶν ο'. τόμ. γ' σελ. 711. ι) ε. 28. κ) ε. 32. λ) ια'. 10. *18.
 καὶ ὑπόμνημα. Φίλωνος ἐπισκόπου εἰς Γενέσ. ἡ. 14. μ) ια. 12. ν) ια. 14.
 ξ) ια. 14. ο) ια. 16. π) ια. 18. ρ) ια. 21. σ) ια. 22. τ) ια. 24. υ)
 ια. 26.

*Αβραμ	400	*Ισαάκ	3432	2076 (ρ)
*Ισαάκ	60	*Ιακώβ	3492	2016 (χ)
*Ιακώβ	82	Λευί	3574	1934 (ψ)
Λευί	47	Καθθ	3621	1887 (ω)
Καθθ	60	*Αβραμ	3681	1827 (α)
*Αβραμ	75	Μωϋσῆν	3756	1752 (β)
Μωϋσῆς	120	ἀποθνήσκει	3876	1632 (γ)

Περίοδος δ'· καὶ ε'.

	ἦρξεν ἔτη	ἀπὸ κτίσ. κόσμου	πρὸ Χριστοῦ.
*Ἰησοῦς Ναυῆ	17	3876—3893	1632—1615 (δ)
πρεσβύτεροι	18	8893—3911	1615—1597 (ε)
δουλείας	8	3911—3919	1597—1589 (ζ)
Γοθονιήλ	40	3919—3959	1589—1549 (η)
δουλείας	18	3959—8977	1549—1531 (θ)
*Αῶδ	80	3977—4057	1531—1451 (ι)
δουλείας	20	4057—4077	1451—1431 (κ)
Δεβώρρα	40	4077—4117	1431—1391 (λ)
δουλείας	7	4117—4124	1391—1384 (μ)
Γεδεών	40	4124—4164	1384—1344 (ν)
*Αβιμέλεχ	3	4164—4167	1344—1341 (ξ)
Θωλά	23	4167—4190	1341—1318 (ο)
*Ιαίρ	22	4190—4212	1318—1296 (π)
δουλείας	18	4212—4230	1296—1278 (ρ)
*Ιεφθά	6	4230—4236	1278—1272 (σ)
*Εσεβών κλπ.	7	4236—4243	1272—1265 (τ)
*Αειλὼν	10	4243—4253	1265—1255 (υ)

φ) κἀ. 2 ιζ'. 17., 21. χ) κἀ. 21. ψ) Κατὰ τὴν παράδοσιν, "Ιδ. Γ. Συγκ. χρονογραφ. σελ. 198 καὶ 221 ἐξ ἐκδ. Bonn. ω) αὐτόθι. α) αὐτ. β) αὐτ. γ) Δευτερονομ. λδ'. 7. δ) Κατὰ παράδοσιν, ἴδε Συγκελλ. σελ. 328. ε) αὐτόθι. ζ) Κριτῶν γ'. 8. η) Κριτῶν γ'. 11. θ) γ'. 14. ι) γ'. 30. κ) δ'. 30. λ) ε'. 31. μ) ζ'. 1. ν) ή. 28. ξ) θ'. 22. ο) ι. 2. π) ι. 3. Σφάλλεται ὁ Σύγκελλος λέγων (σελ. 310) 20. ρ) ι. 8. σ) ιβ'. 7. τ) ιβ'. 9. υ) ιβ'. 11.

Ἀββών.....	7	4253—4260	1255—1248 (φ)
δουλείας.....	40	4260—4300	1248—1208 (χ)
Σαμφών.....	20	4300—4320	1208—1188 (ψ)
ἀναρχίας.....	40	4320—4360	1188—1148 (ω)
Ἡλεί.....	20	4360—4380	1148—1128 (α)
Σαμουήλ.....	20	4380—4400	1128—1108 (β)
Σαούλ.....	40	4400—4440	1108—1068 (γ)
Δαυίδ.....	40	4440—4480	1068—1028 (δ)
Σολομών.....	40	4480—4520	1028—988 (ε)

Περίοδος 5'. Βασιλείς Ἰσραήλ.

ἤρξεν ἔτη	ἀπὸ κτίσ. κόσμου	πρὸ Χριστοῦ.
Ἰεροβοάμ.....	22	4520—4542 988—966 (ζ)
Ναδάβ.....	2	4542—4544 966—964 (η)
Βαασά.....	24	4544—4568 964—940 (θ)
Ἡλᾶ.....	2	4568—4570 940—938 (ι)
Ἀμβρί.....	12	4570—4582 938—926 (κ)
Ἀχαάβ.....	22	4582—4604 926—904 (λ)
Ὁχοζίας.....	2	4604—4606 904—902 (μ)
Ἰωράμ.....	12	4606—4618 902—890 (ν)
Ἰηοῦ.....	28	4618—4646 890—862 (ξ)
Ἰωάχαζ.....	17	4646—4663 862—845 (ο)
Ἰωάς.....	16	4663—4679 845—829 (π)
Ἰεροβοάμ.....	41	4679—4720 829—788 (ρ)

φ) ιβ'. 14. χ) ιγ'. 1. ψ) ις'. 32. ω) Κατ' Ἀφρικανόν, ᾧ ἔπεται Σύγκελλος σελ. 328. α) α'. Βασιλειῶν δ'. 19. β) Κατὰ Σύγκελλον σελ. 232. Ἄλλως δὲ διατάσσει ταῦτα ὁ Goar ἐν τῷ πίνακι, ἐλαττῶν καὶ τὰ ἔτη τοῦ Σαμουήλ εἰς 16. γ) Πράξεων ιγ'. 21. δ) α'. Βασιλ. β'. 11. β'. Βασιλ. ε'. 4. α'. Παραλειπομ. κθ'. 27. ε) γ'. Βασιλ. ια'. 42. β' Παραλειπομ. θ'. 30. ζ) γ'. Βασιλ. ιδ'. 20. η) γ'. Βασ. ιε'. 25. θ) γ'. Βασιλ. ιε'. 33. ι) γ'. Βασιλ. ις'. 8. κ) γ'. Βασιλ. ις'. 23. λ) γ'. Βασιλ. ις'. 30. μ) γ'. Βατ. κβ'. 52. ν) Βασιλ. γ'. 1. Ἐσφαλμένως δὲ Σύγκελλος 7 καὶ 8 "16. καὶ Goar. ξ) δ'. Βασιλ. ι, 38. ο) δ'. Βασιλ. ιγ'. 1. π) δ'. Βασιλ. ιγ'. 10. ς) δ'. Βασιλ. ιδ'. 23.

5508

200

ΒΕ

Βερναρδάκης, Δ. Ν.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ἀριθ. χρ. 3807

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

14

ΔΗΜΟΣ!

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βα